J. B. PRIESTLEY

FUNDĂTURA îNGERILOR

În româneşte de
EUGEN BARBU şi ANDREI ION DELEANU

Cuvînt înainte de
MATEI CĂLINESCU

Bucureşti — 1965
EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Coperta de Ion Miţurcă

ANGEL PAVEMENT
by
J. B. Priestley
London
William Heinemann LTD

CUVÎNT îNAINTE

John Boynton Priestley este unul dintre cei mai fecunzi scriitori ai Angliei contemporane. Pers6nalitate diversă, definindu-se printr-un interes viu şi iscoditor faţă de multiplicitatea adeseori derutantă a aspectelor vieţii sociale în lumea capitalistă a veacului al XX-lea, Priestley apare, în ciuda inconsecvenţelor şi contradicţiilor pe care le vădeşte opera sa, ca un continuator al tradiţiilor realiste ale literaturii engleze aşa cum s-au constituit ele în roman, de la Defoe, Fielding sau Smollett, pînă la marii creatori epici al veacului al XX-lea.

Relatarea minuţioasă, acumularea amănuntelor, precizia descriptivă şi analitică, ţinînd toate de sfera unui realism pe care l-am putea numi meticulos, nu se opun unui anume tip de umor sentimental şi, în general, unul spirit de sociabilitate generoasă, oscilînd între jovialitate şi efuziune, a căror sinteză e una dintre particularităţile cele mai izbitoare ale prozei engleze. Priestley e o natură *deschisă,* receptivă la mişcările de idei şi de sentimente ale oamenilor vremii sale, un scriitor pentru care lumea exterioară există şi a cărui aspiraţie este aceea de a cunoaşte şi descrie, de a-i capta sensurile şi de a le comunica în structuri artistice bine cumpănite şi clare.

Deşi perspectiva adoptată de el nu este totdeauna cea adecvată, atitudinea sa faţă de realitate (criteriu fundamental în definirea semnificaţiei linei opere literare) ne apare pe deplin concludentă pentru orientarea sa într-o epocă dominată, în lumea lui, pe plan cultural, de subiectivism şi individualism exacerbat, de spaimă în faţa lumii externe, ducînd nu o dată la refugiul în viziuni nebulos onirice. Comparîndu-se, într-un eseu din volumul î*ncîntări (Delight* 1949), cu scriitorii din generaţia sa, ale căror opere încep să apară în decada a doua şi a treia a secolului, Priestley afirma, delimitîndu-se, că niciodată

„arta n-a fost pentru mine sinonimă cu introversiunea”. O trăsătură importantă a scrisului lui Priestley — care poate şica fi pusă în legătură cu o tradiţie fertilă a literaturii engleze : să ne gîndim la un Fielding sau la un Dickens — o aflăm într-un optimism comunicativ, cu multe valenţe afective şi intelectuale, bazat pe încrederea în virtuţile omului simplu : cinste şi generozitate, naturaleţe şi loialitate etc.

Pledoaria lui Priestley în numele unor atari valori suferă însă din pricina limitării mic-burgheze a perspectivei scriitorului. Personajele, care se bucură de simpatia lui neascunsă, îşi dezvăluie calităţile morale de cele mai multe ori atunci cînd sînt lovite de un necaz, de o nedreptate etc. — adică, manifestarea acestor calităţi este legată intim de un mecanism psihologic al *reacţiei,* al reflexului de apărare în faţa unei ameninţări. între reacţie şi acţiune există o diferenţă capitală: personajele lui Priestley — mă refer la cele care exprimă adeziunea autorului la un anumit ideal uman — reacţionează demn, dar nu acţionează demn ; valorile reprezentate de ele sînt latente şi pasive, nu active.

O dovadă a acestei afirmaţii o poate furniza lectura romanului *Fundătura îngerilor (Angel Pavement* — 1930), una dintre operele cele mai semnificative şi valoroase ale scriitorului. împrejurarea relevată îşi află explicaţia într-o realitate obiectivă : caracteristicile micii burghezii, clasă din interiorul căreia Priestley îşi alege mulţi dintre eroii cărţilor sale. Astfel încît se impune o constatare generală ca aceea pe care, în concluzia unui studiu despre J. B. Priestley, o formulează criticul marxist englez Alick West *(The Mountain in the Sunlight — Studies in Conflict and Unity.* Lawrence Wishart, London, 1958) : „Priestley s-a mulţumit prea adeseori, în opera sa, cu prea puţin — cu idealul de sociabilitate al unor oameni care reprezintă partea cea mai ineficientă, din punct de vedere politic, a societăţii. El s-a alăturat prea rar unităţii colective a poporului, care învaţă, în lupta sa pentru socialism, să

creeze istoria, şi nu s-o suporte.” O astfel de optică în planul ideilor sociale nu rămîne fără consecinţe în ceea ce priveşte arta propriu-zisă a scriitorului. I se poate reproşa lui Priestley o tentă pe alocuri convenţională a optimismului său, atitudinile din cînd în cînd artificial sentimentale, înlocuirea vehemenţei polemice, a ironiei incisive — atunci cînd se cerea — cu modalităţile unui umor larg şi conciliant, în spirit „victorian”.

Sînt deficienţe pe, care le compensează însă o serie de remarcabile calităţi. în cele mai bune romane sau piese de teatru ale lui Priestley viziunea realistă triumfă : cu accente critice viguroase, pătrunzînd nu o dată în zonele esenţiale şi relevînd unele dintre aspectele ei ascunse, mai greu sezisabile, scriitorul înfăţişează lumea capitalismului contemporan în imagini care au adîncime şi pregnanţă.

J. B. Priestley s-a născut la 13 septembrie 1894, în Bradford (York- shire), ca fiu al unui profesor. îşi face studiile şcolare în localitatea nataiă, iar la 16 ani devine funcţionar într-o întreprindere comercială. începuturile lui literare datează din această epocă : tînărul Priestley colaborează la presa de stînga. Curînd începe primul război mondial şi scriitorul e mobilizat şi trimis pe front în cadrul regimentului Devonshire. După încheierea păcii, studiază la Trinity Hall, Cambridge, literatura, istoria şi economia politică. Se instalează apoi la Londra unde devine publicist în probleme social-politice. Activitatea lui din aceşti ani o reflectă volumele de eseuri *Scurte divertismente (Brief Diversions* — 1922) şi *Documente din Lilliput (Papers from Lilliput* — 1923). Interesul scriitorului se îndreaptă şi spre critica şi istoria literară. Astfel, în 1924, publică o culegere de *Studii de literatură modernă,* în 1926 o biografie a lui George Meredith. Anul 1927 e, pentru destinul literar al lui Priestley, plin de semnificaţie. Apar în decursul lui nu mai puţin de patru cărţi, reflectînd diversitatea înzestrărilor scriitorului. Două romane : *Adam sub clar de lună (Adam in the Moonshine)* şi *Surprinşi de noapte (Benighted),* o biografie a lui Thomas Love Peacock,

romancier umorist-fantezist al veacului al XIX-lea şi, în sfîrşit, o *Scurtă istorie a romanului englez (A Short History of the English Novel),* cu care scriitorul repurtează primul său succes. Romanul *Camarazii (The Good Companions* — 1929), care urmează volumului de eseuri *Maimuţe şi îngeri (Apes and Angels* — 1928), stabileşte reputaţia europeană a lui Priestley. Concepută într-o manieră care are evidente contigenţe cu picarescul — atît de bogat reprezentat în literatura engleză, de la romancierii secolului al XVIII-lea încoace — cartea descrie peripeţiile unei trupe de artişti ambulanţi clovni, dansatori, actori, cîntăreţi — care peregrinează, continuînd tradiţia unei arte populare naive, prin Anglia anilor de după primul război mondial. înfăţişarea vieţii libere de restricţii a trupei implică un protest indirect — cum sugera cu subtilitate criticul progresist Alick West — împotriva unei lumi birocratice, sclerozată în convenţii, sufocată de prescripţii şi reguli formale, lume la care sînt siliţi să se adapteze numeroşi locuitori ai oraşelor Angliei capitaliste. Optimismul şi umorul au constituit temeiurile marelui succes al acestui roman care apărea ca o reacţie faţă de pesimismul şi angoasa dominante în literatura vremii. Un an mai tîrziu, în 1930, Priestley publică *Fundătura îngerilor*. Opera lui sporeşte vertiginos, fiecare an aproape insemnînd unul sau două noi volume apărute. Dintre numeroasele lui romane amintesc : *Departe (Far Away* — 1932), scris în maniera romanului de aventuri, *Judecata de apoi (The Doomsday Men* — 1938), *Lăsaţi oamenii să cînte (Let the People Sin*g — 1940), *Camuflaj la Greetley (Blackout in Greetley* — 1942), Zori *de sîmbătă (Daylight on Saturday* — 1943), *Trei oameni în haine noi (The Three in New Suits* — 1945), *Zi frumoasă (Bright Day* — 1946), *Jenny Villiers (1947), Festival la Farbridge (Festival at Farbridge* — 1951), *Magicienii (The Magicians* — 1954) etc. Sînt interesante romanele scrise în perioada ultimului război şi în anii imediat următori, care-şi extrag substanţa din împrejurările tragice prin care a trecut poporul englez.

Scriitorul critică necruţător politica trădătoare a conservatorilor *(Camuflaj la Greetley),* înfăţişează — deşi într-o viziune cu concesii făcute spiritului mic- burghez al laburiştilor — activitatea unei uzine de avioane în timpul războiului şi frămîntările politice ale muncitorilor (*Zori de sîmbătă).* 8

Publicistica nu e nici ea părăsită. Un volum ca O *călătorie prin Anglia (AH Englisk Journey* — 1933), conceput ca un reportaj social-politic, vădeşte în Priestley un observator lucid al vieţii engleze, criticînd cu mult curaj rînduielile existente. Elocventă e, pentru activitatea în această direcţie a scriitorului, şi publicistica sa antifascistă (Posf *scriptmturi — Postscripts*

— 1940). Poate că perioada celei mai largi audienţe publice obţinute vreodată de Priestley au constituit-o anii războiului ultim, cînd scriitorul adresa direct mesajul său patetic către poporul englez sub forma unor comentarii transmise prin radio.

Atitudinea politică a scriitorului devine, în epoca postbelică, oscilantă. Publicistica sa mai nouă e concesivă faţă de conjunctura oficială burgheză, şi-a pierdut în cea mai mare măsură accentele radicale. Nu o dată sînt salutate acţiunile forţelor de dreapta. Scriitorul care se declară — nu fără o anume emfază demagogică — apolitic, deasupra luptelor dintre partide, un comentator imparţial, rcprezentînd cercurile cele mai largi ale opiniei publice, face parte o vreme din comitetul de rcdacţie al revistei laburiste *New Statesmeu and Nation,* unde-i apar numeroase articole (constituind volumul *Cînduri în deşert — Thoughts .in the Wildeness* — 1957). Pentru a păstra aparenţele obiectivităţii, Priestley demisionează din redacţia revistei *New Statesmen* şi, în jurul acestui act se face o oarecare publicitate de care el însuşi nu e străin probabil. Ziaristul şi eseistul de după 1950 e copleşit de spiritul mic-burghez, oportunist şi de o suficienţă iritantă, neezitînd să ia în dezbatere, într-un stil flexibil şi superficial, cele mai complicate probleme sociale, etice şi

culturale.

Un loc însemnat în opera lui Priestley îl ocupă dramaturgia. încurajat de succesul obţinut în 1931 prin dramatizarea romanului *Camarazii,* scriitorul dedică o parte a efortului său teatrului, domeniu în care obţine realizări dintre cele mai substanţiale. Prima sa piesă, intitulată *Viraj periculos (Dangerous Corner),* se reprezintă în 1932. Concepută şi scrisă în perioada crizei economice mondiale a sistemului capitalist, 1929—1933, piesa înfăţişează, cu o virulenţă rareori întîlnită la Priestley, corupţia şi falsitatea pe care se întemeiază familia burgheză. Satira dramatică este condusă cu o remarcabilă abilitate, vădind un cunoscător fin al tehnicii teatrale. Scriitorul realizează o „analiză spectrală", aş zice, a moralei burgheze. Un fapt mărunt

— la radio nu se prinde, în acea seară în care personajele stau adunate într-o elegantă încăpere, nici o muzică de dans — declanşează şirul de revelaţii succesive care tulbură armonia ipocrită a vieţii unor reprezentanţi ai claselor de sus. Secretele ies în vileag : se dezvăluie minciuni, hoţii, adultere etc. Scriitorul adaugă o scenă finală în care se reia situaţia de la

Inccput : de data asta la radio se găseşte, un post care emite muzică de duns şi personajele dansează liniştite. Spectatorul a aflat însă totul despre ele. Piesa lui Priestley conţine şi o meditaţie asupra hazardului şi ireversibilităţii. Paradoxul timpului, al interferenţelor şi contradicţiilor dintre timpul obiectiv şi cel subiectiv, alcătuieşte substanţa piesei *Timpul şi familia CpMWtiy* (1937).

În nfa ca cîtorva comedii spumoase, care se disting prin verva lor Ironică, dramaturgia lui Priestley se caracterizează prin tensiunea conflictelor, printr-o atmosferă gravă, cu accente tragice.

Dezbătînd, cu procedee originale, dar perfect adecvate cerinţelor scenei, 0 varietate de probleme, adesea cu caracter social direct sau indirect, teatrul lui Priestley — cuprinzînd peşte douăzeci de piese — constituie, în

nniamblul operei sale, partea cea mai trainică poate. Publicul romînesc a Avut prilejul. în ultimii ani, să vadă reprezentate două dintre comediile •CHinlflenţive nle lui Priestley : *Scandaloasa legătură dintre domnul Kettle fi ilfiiliiiwi* Mooh şi *Inspectorul de poliţie.*

Scriitorul n fost atias nu numai de genul dramatic, dar şi de luminile tâmpei, Conducător, între 1930—1940, a două teatre londoneze, el a intere I1111 iit do cltev# ori roluri din propriile sale piese (astfel, în 1938, el apare în U'/idi VW |*re Marrled — Clnd sintem căsătoriţi).* J. B. Priestley este unul

fondatori nl Primului Institut Internaţional de Teatru de la

l'iiin I nu preocupat |l n-«|'cctclc de estetică teatrală *(Despre arta dramaturgului* 14)7),

Trebuie subliniat că romancierul, publicistul şi dramaturgul n-au împiedicai IC manifeste pe istoricul literar Priestley care, în afară de cărţile m,li 1.1111 menţionate, a tipărit lucrări ca *Umorul englez (English Humour), Caracterele comice în literatura engleză (The English Comic Characters)* şi, tu I '*00, vnita încercare de sinteză *Literatura şi omul occidental (Literature nud llie Western Man).*

*

* *

Considerat de critica engleză ca unul dintre romanele cele mai reprezentative ale lui Priestley, trezind incă de la apariţia sa un larg ecou public, *Fundătura îngerilor* se situează, prin mijloacele literare folosite de iiiltoc, pcin felul în care sînt analizate reacţiile psihologice ale personajelor, prin (clinica descrierii şi a evocării, în evidentă continuitate cu experienţele nrtlttlco ale marilor realişti critici din secolul al XlX-lea şi de la începutul •ocolului al XX-lea. Eroii sînt înfăţişaţi în perspectiva unui strict determi- (limn «ocial, se constituie ca *tipuri,* cadrul acţiunii este zugrăvit consecvent, cu minuţie şi acurateţe, de un romancier care tinde spre ceea ce s-a numit ,,rplca

obiectivă”. O trăsătură originală a artei lui Priestley o aflăm însă tocmai în incompleta lui detaşare de substanţa umană a personajelor : atitudinile Ivi afective transpar prin efectele de umor sentimental, alteori de ironie acidă, care însoţesc pe tot parcursul naraţiunea.

Fundătura îngerilor este în primul rînd un roman al Londrei din deceniul al treilea al veacului nostru : al marelui oraş şi al mulţimii umane care-l populează. Din primele pagini ale cărţii — din Prologul care descrie sosirea lui Mr. Golspie — se reţin imaginile panoramice ale Londrei, în lumina tulbure a asfinţitului : pietrele cenuşii de vechime ale Turnului, stîlpii albi ai Palatului Vamal, cupole de biserici, acoperişurile din City, peste care plutesc reflexe strălucitoare, portul Londrei, Catedrala Sf. Paul... Urmează coborîrea pe străzi — tumultul trecătorilor, maşinile, reclamele luminoase. Toate sînt văzute, deocamdată, prin ochii lui Golspie, străinul despre care nu se spune precis de unde vine, şi care va poposi pentru cîteva luni în Londra spre a cîştiga bani, printr-o escrocherie bine pusă la cale. Poate că Golspie e, cum sugera Alick West, un „simbol al finanţei internaţionale'. întrebat de cineva, pe puntea vasului care intră în port, dacă este din Londra, el răspunde :

Nu, nu-s. Nu-s de nicăieri. Aşa-s eu.

Mister Golspie rosti cuvintele acestea cu o nuanţă de Incrincenare, ca şi cum ar fi vrut să lase impresia că el poate să se ivească pe neaşteptate de oriunde, şi and s-ar intimpla ceva, ar fi mai bine pentru oricinc şi orice să i se ferească din cale.”

Apoi, imaginea Londrei se diferenţiază şi se nuanţează, capătă o forţă de sugestie din ce în. ce sporită. Londra devine o prezenţă difuză, sau. cum s-ar spune printr-tin loc comun critic, apare ca un personaj al cărţii, cu dimensiuni de simbol.

Scriitorul ne introduce, după încheierea prologului, într-una din acele străduţe lăturalnice, strimte şi întunecoase, pe care mai nimeni n-o cunoaşte în agitata

metropolă. Cîteva magazine, cu firme pe care sînt scrise cu litere mari numele mărunţilor proprietari, clădiri vechi, caldarîme murdare. Urmează descrierea încăperilor prăfoase, prost luminate, ocupate de obscura firmă „Twigg & Dersingham". întreprinderea comercială, care vinde furni- ruri pentru mobile unor fabricanţi probabil tot de mina a treia, este ameninţată de ruină. Dintre cei cîţiva funcţionari (contabilul Smeeth, Turgis, Stanley, dactilografa *miss* Matfield), domnul Dersingham, patronul, se vede silit să concedieze, deocamdată, unul. Un sentiment de vid şi de ineficienţă, o iritare secretă, uneori exprimată prin mici remarci sau gesturi batjocoritoare — ca la *n-.iss* Matfield — alteori printr-o pasivitate taciturnă şi ostilă — ca la Turgis — constituie reflexul uman al precarei situaţii în care se află întreprinderea. Contabilul Smeeth e dominat de tot felul de presentimente sumbre, concretizate într-o frică aproape biologică in faţa spectrului sinistru al şomajului. Apare însă domnul Golspie, care face firmei nişte propuneri suspect de avantajoase, şi dispoziţia atît a patronului cît şi a funcţionarilor înregistrează o rapidă creştere. Nu se va mal face nici o concediere, dimpotrivă, vor fi angajaţi noi funcţionari (intră nwtfel in scenă dactilografa Poppy Sellers). Dersingham face împrumutări în bancă un, timp totul pare a indica evoluţia afacerilor spre o prosperitate necunoscută încă de neînsemnata firmă. Dar jovialul Golspie. intrînd în posesiunea banilor lui Dersingham, părăseşte Londra, împreună cu fiica •a. Lena Epilogul — în perfectă simetrie cu Prologul — descrie plecarea lui Golspie care priveşte de pe puntea vasului, cu leneşă indiferenţă, imaginea nrnfiilui mereu mai îndepărtată.

În roman, un loc de seamă îl ocupă înfăţişarea dramei oamenilor mărunţi, cetăţeni anonimi ai Londrei (domnul Smeeth, Turgis, *miss* Matfield etc.).

Temerile permanente ale lui Smeeth, funcţionarul conştiincios şi cam (iptc, dar înzestrat cu o bogată sensibilitate, se realizează : falimentul lui Dersingham îl

lasă, la 50 de ani, fără slujbă, într-o perioadă -de *slump,* dit criză cconomicâ ţi de şomaj. Acest om pasiv, în viaţa căruia rutina şi

h. il'ltudinilc au înnăbuşit facultăţile active ale spiritului (iniţiativa, curiozi- tnleA, revolta în faţa inechităţii), are pentru întîia oară un impuls de

i. i/vtJtlie. Smeeth are revelaţia *indignării* şi abia acum dobîndeşte conştiinţa mu .1 umanităţii sale, alienată şi frustrată în decursul atîtor ani. Momentul f «nulUat cu fineţe artistică. întors acasă, în ziua in care fusese d^< a(mi.i din nlujbH, Smeeth face o criză de nervi faţă de musafirii, soţiei, sale,

• - ml. Imm i'li. i-.il.n'i" r.. i^-.t .>.in).i nw<a cu sticle de *whisky* şi cu (• iti.ii. .'i. în vlilfll»! litrilor de exasperare îşi sparge ochclarii, fără de

i ii. 111iul lo«rl> miop. Aproape CA nu putea vedea. Musafirii pleacă şi.

iiiiiiiiu o clipi» singur. Smeeth începe să bîjbîie după vechea pereche de i'i'lttflftfl, pe CAre, în sfîrşit, o găseşte. Contururile vagi ale lucrurilor îşi

privite prin lentile, forma lor obişnuită. Totuşi — sugerează scri-

II..ml Smeeth le vede puţin altfel decît înainte, mai detaşat şi mai liiutli A. castă trecere de la confuzie, amorf, înceţoşare, la vederea limpede . i|>.tl« valenţele unui simbol.

„Era foarle miop şi. fără ochelari, răminea aproape neputincios. După ..' un d, Inipledlclndu-se, piuă in dormitor, pierdu oarecare timp bijbîind Jupi vechea pereche de ochelari. Enervat de ceafa în care era învăluit lolliI, 1(1 spuse c-ar fi trebuit să-şi puuă ochelarii înainte de a fi începui «.1 caute. Apoi îşi dădu seama de ironia ideii lui, şi cîteva clipe fu amuzat .li* Mi cîteva clipe în care încercă, pentru prima oară după multă vreme, IUI ciudat sentiment de totală detaşare faţă de lucruri, iar cind îşi găsi i'i lichirll vechi fi şi-i puse pe nas, i se păru, un scurt interval, că priveşte o altă lume, mai mică, o lume care-i

putea juca lui Hcrbert Normau Stnerlh tot felul de feste, dar care niciodată nu va putea să-l prindă, să-l înghiţit şl să-l digere Ui întregime. După aceea, noul zeflemist cobori se mUiiInce." „Noul zeflemist" (În original the new-born ironist),este un om mai

urujos, o experienţă dureroasă îi dă, în sfîrşit, posibilitatea să facă o breşă în sistemul perfect închis al autoinhibiţiilor, al mecanismelor sufleteşti de apărare care, hipertrofiate, falsificau raporturile lui cu lumea.

Turgis este un Smeeth tînăr, care are prilejul să descopere indignarea mult mai curînd decît zelosul şi umilul contabil. Turgis este la vîrsta tulburărilor erotice — el caută, cu dorinţa de a ieşi din automatismele penibile pc care le presupune existenţa Iui cotidiană, marea dragoste. Un timp pare a- şi fi găsit idealul erotic în fiica lui Golspie, Lena. Legătura aceasta fragilă — întreţinută mai mult de imaginaţia înfierbîntată a lui Turgis — se sfîrşeşte printr-o hotărîtă respingere a insistentului amorez care, după un acces de violenţă adolescentină faţă de Lena, crede a fi devenit erou! chinuit al unei drame pasionale. Se dovedeşte însă că şi de data asta imaginaţia l-a înşelat pe Turgis : după cîteva ore de la presupusa strangulare, Lena este nevătămată. Rezultatul practic pentru tînărul funcţionar e concedierea Iui, care-l apropie de modesta dar cinstita dactilografă *miss* Sellers. Tribulaţiile amoroase l-au dus pe Turgis la descoperirea condiţiei lui sociale adevărate şi la un sentiment de surdă revoltă împotriva rînduielilot pe care le acceptase pasiv. Totodată, el cunoaşte, în sfîrşit, şi dragostea autentică, bazată pe o comunitate de idealuri şi pe o nobilă solidaritate.

Atît figura lui Smeeth, cît şi aceea a Iui Turgis sau *miss* Matfield slnt înfăţişate de scriitor printr-o optică a *umorului sentimental.* Limitările, erorile, micile manii naive, falsele probleme pe care şi le pun — fiecare în felul său — aceste personaje, aparţin unor *victime* ale ineluctabilului mecanism pe care se bazează capitalismul.

Ce le oferă viaţa marelui oraş trepidant, cu nopţi

scăldate în luminile multicolore ale reclamelor, unor astfel de oameni ? în afara unor rare satisfacţii derizorii şi iluzorii, nimic altceva decît incertitudine, degradare prin rutină, mizerie. Văzută prin prismă umoristică, una din serile obişnuite de sîmbătă ale tînărului Turgis degajă o impresie de tristeţe dintre cele mai acute. Multaşteptata seară se desfăşoară într-o apăsătoare singurătate : Turgis colindă străzile aglomerate, intră într-o imensă cofetărie să bea un ceai, se duce la un cinematograf, sperînd să poată intra în vorbă cu o fată etc. Totul se petrece sub semnul *anonimatului,* al cărui gust amărui scriitorul ştie să-l sugereze fără ostentaţie, într-o succesiune de pagini meticulos descriptive. Obsesia erotică — foarte naivă, de altfel, ceea ce-i dă conturul umoristic — capătă la Turgis sensul unei nostalgii a *comunicării,* apare ca o cale de ieşire din anonimatul teribil.

Posibilitatea de a munci şi de a cîştiga un salariu modest, insuficient, ţine pentru oamenii din această categorie de un hazard norocos. Priestley se referă explicit la împrejurarea subliniată, într-un episod ca acela care relatează angajarea, pentru firma „Twigg <8 Dersingham", a unui nou comis-voiajor, menit să-l înlocuiască pe prea bătrînul Goath. Anunţul pu-

I Iluit tn ziare provoacă o adevărată avalanşă de scrisori adresate firmei: <- tiiii'iil do vlrltclc şi profesiile cele mai diferite, într-o varietate uimitoare de tonuri suplicante, solicită postul. Pluteşte aici sugestia unor biografii frînte, mutilate, a unor suferinţe omeneşti ignorate, impregnate de tragism şi care prin ele însele acuză inumanitatea întregului edificiu social.

Micul patron Dersingham, soţia sa şi grupul de prieteni ai familiei prilejuiesc scriitorului pagini de ironie mai corosive, mai maliţioase, a căror axă o constituie satira filistinismului burghez, a respectabilităţii şi pretenţiilor fttri acoperire, a ipocriziei şi pseudoculturii. Foarte elocvent pentru demonstrarea intenţiilor scriitorului în această direcţie mi se pare capitolul care descrie dineul

oferit de domnul Dersingham în cinstea lui Golspie. Comicul tfi extrage aici forţa dintr-o atitudine fără echivoc sarcastică. Portretul sofiei lui Dersingham concentrează cîteva intuiţii de caracterologie ironică, în linia lui Thackeray. Femeia aceasta care duce o viaţă banală, închistată, lipsiţii dc evenimente, e un personaj, aş spune, de un snobism nostalgic. Paţtt de domnul Dersingham sau de cercul stupizilor amici (maiorul Trape fl 10(1(1 sa etc.) ea mimează o perpetuă oboseală, un dezgust faţă de obligaţiile ci mondene, fireşte inexistente. Ridicolul personajului provine din (tnallza mecanismului unui resentiment : doamna Dersingham se preface a dlfpicţul ceea ce în secret rîvneşte. Discuţiile care punctează desfăşurarea chiulului în casa Iul Dersingham converg spre sublinierea caracterului para- .11 in ml numai pe plan social, dar şi pe planul ambiţiilor intelectuale — il IMUUIII . li'l mijlocii, Se rostesc pflrerl despre romane al căror autor sau llilu nu i cunoscuţi se fac teorii pretenţioase şi găunoase etc.

Ini A de I'llda o mostttt de discuţie „literară" :

,, Iţi ipiin titlul Inlr-o clipii... şt doamna Pearson, lăsindu-şi buclele ml *i' //irffliii.cil, 1)1 mufcă buza, a cugetare. Vai, ce stupid din partea mea I \iII, nu |iiW «ii ml aduc aminte. E un titlu foarte izbitor totuşi, şi asta m a Iiii ni ud aleg cartea dud mi-a arătat-o fata de la bibliotecă. Vai, nu-i nupld ilhi partea mea 1

— Nlel eu nu pot să-mi amintesc niciodată titlurile, o asigură cordial iliuiMiltii Dttllugham. Cum îl cheamă pe tipul care-a scris-o ? E bărbat sau Imiele ?

— Cred că era un nume de bărbat, de fapt sînt aproape sigură că era lulrlml, Şl afară de asta, era un nume foarte comun. Ceva.,, aşa... care '1'inilna cu Wilson. Nu, nu Wilson, Wilkinson. Walter, tu nu-ţi aduci umilite de numele autorului cărţii pe care o citesc eu ? Nu-i Wilkinson ?

— Te gindeşti la omul care a venit să repare aparatul de radio, răspunse domnul Pearson, lungindu-şi gîtul către

ea. Pe acela îl cheamă Wilkinson. numărata ştii, Dresingham, electricienii de pe Earl' s Court Road ?

— Oh, aşa-i. Vai, ce stupid din partea mea /"

li o atmosferă îmbîcsită, saturată de prostie orgolioasă (cel mai tipic în acest sens fiind maiorul Trape). în faţa unor astfel de oameni cu reacţii caricaturale, a cucoanelor acerebrale şi ţîfnoase şi a bărbaţilor de o energicii Imbecilitate, domnul Golspie, care cu grosolănie încalcă normele etichetei, apare ca o prezenţă mai naturală, mai „umană", pentru că el, în chip spontan, nu aderă la atîtea false rigori şi prejudecăţi.

Priestley comite o eroare artistică atunci cînd, în finalul cărţii, arată cum falimentul îl umanizează pe domnul Dersingham, care regăseşte posibilitatea de a comunica afectiv cu ridicola sa soţie. Scriitorul pare a implica, într-o asemenea împrejurare epică, ideea că nenorocirea, suferinţa, descoperă în oricine resursele de omenie — idee definind un umanitarism abstract şi sentimental, care-şi pune amprenta şi asupra altor momente ale romanului.

Cel mai interesant personaj al cărţii — ca realizare artistică — e fără îndoială domnul Golspie. Escrocul apatrid — simbol, cum spuneam, al fascinaţiei pe care o reprezintă banii, finanţa internaţională — este în roman cel care creează false speranţe şi apoi le destramă. Venit de nicăieri, el este învestit la început cu aparenţele unui salvator. Domnul Dersingham nu va mai fi ruinat, Smeeth nu-şi va mai pierde postul, dimpotrivă, i se va mări salariul, *niiss* Matfield va vedea în Golspie, iluzionîndu-se, o posi-

bilitate de evadare din monotonia unei existenţe lipsite de orice orizont,

Turgis va afla o iubită în Lena. Domnul Golspie e însă la Londra pentru a cîştiga bani, nu pentru a juca rolul unui generos. Plecarea lui sfîşie toate mirajele. Personajul este — deşi simbolic — cel mai viu din întreaga carte, un tip memorabil, caracterizat, cu multă acurateţe în detaliul concret, în transcrierea reacţiei psihologice precise şi semnificative.

Limitele romanului lui Priestley decurg din viziunea sa, nu o dată tributară idealurilor mic-burgheze şi este inutil să revenim asupra lor (fiind analizate în prima parte a prefeţei). Am putea aminti totuşi una dintre carenţele importante ale cărţii. Personajele principale descoperă, după tot felul de amăgiri şi fluctuaţii, condiţia lor reală şi capătă, psihologic, dimensiunea indignării sau revoltei. Dai această indignare e doar spontană, întîmplătoare şi ineficientă (tiăsătură desigur mic-burgheză). Tabloul social pe care-l prezintă cartea rămîne incomplet. Forţele conştiente, active, organizate, care luptă împotriva sistemului de opresiune capitalistă nu sînt înfăţişate. Apariţia episodică a unui comunist, Park, vădeşte şi mai limpede neînţelegerea de către Priestley a sensurilor acţiunii revoluţionare : figura lui Park e văzută printr-o optică îngustă şi falsă, evident mic-burgheză.

Prin implicaţiile lui critice, prin realismul şi prin întreaga sa orientare democratică, romanul lui Priestley rămîne totuşi un document artistic elocvent al literaturii occidentale contemporane. Ceea ce domină în el este tendinţa de a înregistra cît mai fidel, cît mai obiectiv, fluctuaţiile unor cxlltenţc umile şi mohorîte şi de a exprima totodată încrederea scriitorului in valorile cele mai trainice ale umanităţii, de care personajele sale, prin im in,\rl dureroase ar trece, nu sînt niciodată străine. Drama oame-

N

nilor mărunţi — alcătuind principala axă a romanului — reprezint! coordonarea unui bogat material de observaţie şi de reflecţie, comunicat într-o proză care beneficiază de un suflu epic unitar, în ciuda nuanţelor şi inflexiunilor diverse, de la relatarea în aparenţă aridă, cu acumularea statistică a detaliilor, pînă la tonul famil.iar, umoristic şi înduioşat. Nu sînt neglijabile nici efectele incisiv sarcastice, care contribuie la înfăţişarea portretului moral al burgheziei mijlocii engleze şi care definesc latura satirică a artei lui Priestley.

MATEI CĂLINESCU

PROLOG

Aluneca uşor de-a lungul celui mai larg canal al Londrei, apoi se opri, legănîndu-se alene. Era un vapor de vreo 3 500 de tone, arborînd pavilionul unuia dintre noile state baltice. Pe Tower Bridge fu oprită circulaţia vehiculelor, care, privite de Jo», păreau nişte jucării minuscule, iar cele două braţe ale po- (Uliul te ridicară pentru a face loc vaporului să treacă pe de- ili-Mibi, timtflt de remorchere sprintene şi zvăpăiate; după uu-vii in MITvr». cu «crtfnete şi ţipete, vasul se opri în cele ilIn urni i Ki chel. Strălucirea aurie a frumoasei după-ami'ezi

Ir lo,inimi începea să se preschimbe în fum şi flacără ce pălea lit depărtare, aşa ineît la un moment dat aveai impresia că lx.it> podurile Londrei erau mistuite de foc. Apoi pîlpîirea zi- l> i MtInse de tot, lăsînd în urmă o lumină liniştită, pe care iioflntltul nu apucase încă să o tulbure. La dană, oameni cu Vi pi'l pc cap dădeau o mînă de ajutor la prinsul parîmelor şi Iii aşezat pasarela, scuipînd în zeflemea, ca şi cum ar fi ştiut el clte parale făcea toată tevatura asta ; apoi se traseră deo- parte, grămadă, asemeni unui cor de zdrenţăroşi ce-şi rîdeati de Iunie ; ca din pămînt răsăriră oameni cu pălării tari, cu serviete, carnete, teancuri de hîrtii şi se apucară să facă glume pline de iile ascuns cu ofiţerii vaporului de sus, de pe punte ; iar doi Inşi cu coifuri albastru-Închis, mari şi voinici, îşi ocupară postii iile chiar în mijlocul scenei, avînd aerul că spun vaporului, după o privire, două, că pentru moment putea sta unde se află, căci, în ceea ce priveşte poliţia, ea n-avea deocamdată nimic de obiectat. Pe de altă parte, cei de pe vapor păreau să fie cuprinşi de febra descărcării mărfurilor de felurite sorturi.

Încărcătura asta era atît de variată, îneît îl cuprindea pînă şi pe individul care apăru acum pe punte din barul de la clasa întîi şi-şi aruncă privirea pe chei. Călătorul solitar era un bărbat de înălţime potrivită, bine zidit, lat în spete, pieptos şi voluminos. Să tot fi avut 45 de ani, dacă nu 50 : era greu să-i spui exact vîrsta. Avea un cap cam ciudat,

care începea cu un creştet aproape chel, se lăsa apoi în două sprîncene foarte stufoase şi culmina într-o mustaţă enormă, puţin pleoştită din cauză că era foarte lungă şi groasă — o mustaţă s-o ţii minte dintr-o mie, cu un ce retoric, ba chiar teatral în ea. Purta, neglijent, un costum gri dintr-o stofă foarte bună, dar cu o croială străină, care nu-i venea tocmai bine. Călătorul sosise din statul baltic sub al cărui pavilion naviga vaporul, dar în înfăţişarea lui era ceva care, în ciuda hainelor şi a mustăţii, îţi sugera că în realitat-e se născuse aici, pe insulă. Cam asta-i tot ce-ţi sugera înfăţişarea lui. Părea unul dintre oamenii aceia pe care nu ştii de unde să-i iei. Figura lui nu-ţi evoca un anumit mediu social şi nu ţi-ar fi fost uşor să ţi-l închipui nici muncind şi nici stînd la el acasă. Plecase din Baltica şi venise pe Tamisa, dar ar fi putut tot aşa de bine să fi plecat de oriunde şi să se fi dus în orice altă parte. Cum stătea aşa acolo, mulţumit, cu picioarele crăcănate, o matahală de om, dar nu greoi şi nici încet, cu fruntea pleşuvă şi lucioasă ca o oglindă şi cu mustaţa uriaşă, privind spre chei cu o indiferenţă aproape totală, nu arăta nici a om care se întoarce acasă, nici a om care pleacă, şi, totuşi, nici a simplu călător. Toate astea îi dădeau un vag aer de pirat.

— Londra, ai ? rosti un glas lîngă el.

Era secundul, un tinerel spilcuit, aducînd puţin a maimuţă spălăcită şi dichisită.

— Foarte frumos, ai ?

— AII right.'

— Rămîneţi aici, *mister* Colsbii ? Vă opriţi aici ?

Secundului îi plăcea să-şi folosească englezeasca lui, şi în cursul călătoriei nu prea avusese multe ocazii s-o facă.

— Da, mă opresc aici, răspunse domnul Golspie, pentru că acesta era numele pe care secundul se căznise să-l pronunţe. Vreau să spun, dacă-i rost de făcut ceva, mormăi el, ca şi cum ar fi reflectat.

— Sînteţi de-aici, din Londra ? continuă celălalt, care nu Sezisase tîlcul ultimei remarci.

— Nu, nu-s. Nu-s de nicăieri. Aşa-s eu.*Mister* Golspie

rosti cuvintele acestea cu o nuanţă de în- crîncenare, ca şi cum ar fi vrut să lase impresia că el poate să se iveascâ pe neaşteptate de oriunde, şi cînd s-ar întîmpla aşa ceva, ar fi mai bine pentru oricine şi orice să i se ferească din cale. Parcă era un pirat domolit, care se întorcea în port.

Apoi, făcînd un semn prietenos cu capul, porni mai departe, aruncă o privire în susul şi în josul cheiului şi se întoarse la bar, unde luă o ţigară de foi din cutia cumpărată de căpitan la intrarea în Canalul Kiel şi îşi turnă ceva de băut dintr-una din numeroasele sticle care se revărsau în flux de la tejghea spre masă. Fusese o călătorie veselă, se petrecuse bine. Domnul Golspie şi căpitanul se cunoşteau de mult şi avuseseră prilejul să-şi facă unul altuia fel de fel de servicii. Căpitanul îi promisese domnului Golspie să-i aranjeze voiajul aşa fel ca să se simtă foarte bine, şi unul din felurile în care-! pulcai facc pe domnul Golspie să se simtă foarte bine era sa »i o provizie zdravănă de *whisky,* coniac, vodcă şi alte băuturi, provizie pe care s-o scoţi prompt Ia iveală. Aranjamentul iitYkla nil nvea avantaje unilaterale, deoarece şi căpitanul fu- ««•*« în «Mir -..i ţi un paiul cu musafirul său, chiar dacă mer

ii i im iii<n piuti.r.r .urcaţi demnitate cazonă. Căpitanul, carc I" vremuri lujlue Iii flota imperială rusă şi demisionase sărind în ir o noapte peste bord în cămaşă şi izmene, era în

Mu l.i l'.uiiur.i, sa devină fantastic. în cursul călătoriei, două ni(i din (ivi insistase să declame un monolog lung din Faust al Iul Coethe, în patru limbi, ca să demonstreze că era om cult. ',-l iii noaptea din ajunul intrării în estuarul Tamisei, de fapt in noaptea precedentă, o făcuse şi mai lată, pentru că rîsese mult ţi cîntase patru cîntece pe care domnul Golspie nu le putuse înţelege de loc, povestise o dramă întreagă, lungă, pe- lemne în ruseşte, dăduse drumul lacrimilor şi-i strînsese şi-i /gllţîise mîna domnului Golspie atît de tare şi de atîtea ori, Ilicit, aşa cum sta acum şi îşi amintea de toate, fumîndu-şi ţigara de foi în barul cufundat într-o linişte ce părea atît de

nelalocul ei, avea parcă impresia că mai simţea durerea în mină. Domnul Golspie nu făcea nici un fel de caraghioslîcuri dr astea, el doar se moleşea pe măsură ce noaptea înainta şi *(ielele se goleau, şi moleşit era şi acum, pentru că o cam lungise la dejun cu căpitanul. Era vădit însă că domnul Golspie nu se socotea suficient de moleşit, pentru că îşi turnă din nou de băut.

Între timp. oamenii cu pălărie -tare se urcaseră la bord, Unii dintre ei stăteau de vorbă cu căpitanul. Alţii se ocupâu de domnul Golspie, pentru că ei erau cei care urmau să hotărască dacă îndeplinea condiţiile necesare să debarce pe pă- mîntul insulei unde se născuse. Raporturile lui cu aceşti funcţionari erau destul de amabile, dar asta nu-l împiedică să spună ce gîndeşte.

— Regulament ! Fireşte că există regulament ! mormăi el pe sub mustaţa stufoasă, moleşit de băutură, dar pus pe harţa. Asta însă nu-nseamnă că nu-s nişte blestemate de absurdităţi. Se pălăvrăgeşte mai mult acum la intrarea în Anglia decît se pălăvrăgea la intrarea în Rusia şi în Turcia înainte de afurisitul de război ! Şi noi, care rîdeam de ei. Ţări înapoiate, cică. Paşapoarte ! Rîse, apoi ciocăni în reverul hainei albastru-În- chis pe care o purta funcţionarul mai tînăr : Niciodată pîn-acuma n-au fost în stare să oprească un pungaş adevărat să intre. Pentru asta trebuie să fii ceva mai deştept. Tot ce reuşesc să facă e să plictisească pe nişte oameni de treabă ca mine, care vor să salte puţin comerţul patriei. Nu-i aşa ? Te cred că-i aşa !

Veni apoi rîndul vameşilor, care-şi vîrau mîna ici şi colo în cele două cufere şi trei geamantane burduşite.

— Cred că vreţi să scăpaţi cît mai repede, zise unul dintre ei, începînd să însemne cu o cretă viza de ieşire pe bagaj.

Domnul Golspie îl privi cu o bunăvoinţă domoală. Nu arăta de loc a om care să aibă ascunse cu iscusinţă două sute cincizeci de ţigări de foi într-unul din cufere.

— De data asta, nu. Nici un zor. Rărnîn la bord să iau

cina cu comandantul. Şi, făcînd un semn cu mîna către oraşul care se întindea în jurul lor : Poate să mai aştepte...

— Cine s-aştepte ? şi tînărul trase o ultimă semnătură cu creta.

— Londra, răspunse domnul Golspie. Londra toată.

Ţînărul rîse, nu pentru că socotea observaţia din urmă foarte spirituală, ci pentru că acest călător îl făcu să-şi amintească deodată de un actor pe care-l văzuse mai demult la teatrul „Empire" din Finsbury Park.

— Da-da, fără-ndoială că poate. Aşteaptă de-atîta vreme !

Rămas singur, cu ţigările în siguranţă, domnul Golspie stătu pe gînduri un minut sau două, apoi urcă pe puntea superioară, vrînd poate să constate cum arăta oraşul ce putuse să aştepte de otita vreme. ,

Se pomeni privind la panorama imensă pe care o oferea partea din portul Londrei strînsă între malul Tamisei şi Tower Bridge. Asfinţea. Fluviul unduia sumbru, şi mulţimea de şlepuri de peste drum se estompa în întuneric. Dar mai dăinuia totuşi destulă lumină pe malul de nord, unde pilonii negri şi muchia văruită cu alb a danei ieşeau încă pronunţat în relief, pentru ca să dea formă şi notă caracteristică splaiului. Mai încolo, spre dreapta, pietrele cenuşii ale Turnului Londrei străluceau palid, ca şi cum, de-a lungul secolelor, ar fi izbutit să adune puţină lumină proprie. Stîlpii albi ai Vămii se desluşeau clar, ca nişte bastoane jupuite. Ceva mai aproape, două. turle ascuţite de biserică răzbeau deasupra mormanului confuz de piatră, fum şi lumini care pîlpîiau palid : una era albă şi zveltă, de parcă ar fi fost făcută din hîrtie răsucită, omagiu adus de City cerului ; cealaltă era abruptă şi întunecată, o chemare deznădăjduită, un deget al unei mîini întinse către cer. După o scurtă privire, domnul Golspie nu se mai sinchisi de nici una. De altminteri, erau şi ele dominate de clădirea riguros dreptunghiulară din stînga, orientată cu faţa către fluviu şi privind peste London Bridge cu o sută de ochi, un masiv conglomerat de piatră zidită, cu contur asirian. Era o

provocare pentru memoria domnului Golspie, care o privi cu atenţie. Se aflase to.t acolo şi cînd fusese ultima oară la Londra, dar atunci părea nouă. Era Adelaide House, asta era. Dar cl continua să o privească, ba chiar cu respect, pentru că pro- vm inca dăinuia, deşi nu se mai adresa memoriei. Şi ochii orbi vl ('i hii luminoşi ai nenumăratelor ei ferestre păreau să răs- l'iindă privirii şale încremenite şi să-i spună că el nu însemna mure lucru, cel puţin aici, la Londra. Apoi privirea îi alunecă peste pod, la ceea ce se vedea dincolo. Antrepozitele frigorifere, yl mai departe, imensă şi cavernoasă, cupola mare şi neagră a gării din Cannon Street, iar sus, deasupra, în fund, nu în oraş, ci profilîndu-se pe cer, strălucind încă, mătăsos, în atmo- iifera care se întuneca, o calotă şi o cruce. Era chiar vîrful catedralei Sfîntul Paul, proiectat deasupra acoperişului gării din Cannon Street. Domnului Golspie îi făcu plăcere să o recunoască şi chiar începu să îngîne, mai mult fredonînd cu buzele strînse, o măsură dintr-un cîntec care-i veni în minte, ceva despre „Sfîntul Paul cu marea-i cupolă". Noroc bun, sfinte Paul ! Catedrala nu-l provoca : se înălţa pur şi simplu ncolo, atentă la tot ce se petrecea, dar. totodată distantă şi indiferenţă. Şt, nu ştiu cum, dar privirea asta aruncată spre Sfîntul Paul îl făcu să-şi dea seama concret că în faţa lui se întindea autenticul bătrîn monstru : Londra. îi simţea întrea- ga-i fiinţă revărsîndu-se, fumegînd şi mugind. îşi dădu seama de încă ceva, şi anume de faptul că mai purta în picioare papucii vechi cafenii, aceia pe care i-i dăduse Hortensia. Deci sosise, nimerise drept în inima Londrei, purtînd tot vechii lui papuci cafenii. Le strecurase pe sub nas două sute cincizeci de ţigări de foi, şi nici măcar nu-şi schimbase papucii. James Golspie, în papuci, îşi plimba privirile deasupra Londrei, şi Londra nu ştia, nu se sinchisea... încă. Gîndurile acestea îi făceau o plăcere enormă, aduceau cu ele un sentiment rafinat de cutezanţă şi putere : ar fi putut să-şi strîngă singur mina ; dac-ar fi avut o oglindă la îndemînă, probabil că şi-ar fi făcut cu ochiul.

Făcu un tur pe punte. De-a lungul cheiului licăreau lumini, dînd intrărilor obscure un aer sumbru şi misterios. Pe chei mai încolo, cîţiva oameni ridicau poveri şi strigau, dar nu era mare lucru de văzut. Domnul Golspie îşi continuă plimbarea, apoi se opri să privească la London Bridge şi, dincolo de el, la splaiul dinspre miazăzi. Partea asta era luminată foarte viu. Sus de tot, pe prima clădire dincolo de pod, becuri colorate se roteau în jurul unei sticle iluminate spre gloria ginului ,,Booth", iar mai departe, o izbucnire Violentă de lumină roşie se transforma ca prin farmec într-o reclamă a vinurilor „Sandeman". Domnul Golspie privea ambele anunţuri de pe ziduri cu admiraţie şi simpatie. Şi priveliştea London Bridge-ului îi făcea plăcere acum, pentru că toate autobuzele îşi aprinseseră luminile şi curgeau pe el ca un puhoi de aur topit. îi aduceau în minte un torent de imagini plăcute, un spectacol strălucitor, chiar dacă numai fragmentar, de viaţă veselă londoneză : wMsfcy-uri duble în baruri cu becuri umbrite de abajururi purpurii, cotlete şi antricoate fuinegînde şi o faţă de masă albă pe-o măsuţă într-un colţ ; atmosfera scîn- teietoare şi catifelată a *music-kall-mi|or,* discuţiile cu tîlc, fumul aromat al havanelor în jurul căminului, într-un club cu fotolii adînci de piele, fete sprinţare, puţin cam afectate poate (totuşi nu atît de afectate cît erau pe vremuri), dar foarte nostime şi nu atît de complicate ca acelea din străinătate, ieşind de prin prăvălii şi birouri, libere să-şi cheltuiască seara cum vor, neavînd nimic altceva de cheltuit; toate astea şi le închipuia şi-i făcea plăcere să şi le închipuie. Londra poseda o amploare,

o bogăţie a ei... Puteai găsi orice sau pe oricine voiai, şi puteai să te ascunzi în ea. Fusese un prost că lipsise atîta vreme. Dar, oricum, iată că se întorsese. Şi cuprinse tot ce i se desfăşura înaintea ochilor într-o privire largă, îndelungă, triumfătoare.

Cina din seara aceea fu într-adevăr foarte bună, cea mai bună din cîte-i fuseseră oferite pe vapor. Domnul Golspie şi căpitanul mai poftiseră pe ofiţerul mecanic, care

sosi radios din pîntecele vasului, şi pe secund, un tip de obicei foarte ţeapăn şi stîngaci, veşnic cufundat în meditaţii asupra nu ştiu cărei tragedii domestice petrecute la Riga, dar de data asta, pentru prima oară, teribil de prietenos şi de bine dispus. *Steward*-ul, cel ras în cap şi cu un dinte de aur, îi copleşi cu tot ce avea. Sticle începute şi rămase negolite erau deşertate acum, împreună cu altele, care îşi făceau apariţia pentru prima oară. Conversaţia, în măsura în care domnul Golspie lua şi el parte, era dusă într-un amestec extraordinar de engleză, germană şi limba baltică a echipajului, un amestec cu neputinţă de reprodus aici, dar în care se descurca destul de bine, croin- du -şi drum prin încîlceala de verbe neregulate şi substantive îndoielnice, pentru că nimic nu înlătură blestemul lui Babei ca niîncarca, băutura şi camaraderia. Toţi patru deveniseră expansivi, îşi făceau mărturisiri răcnind, urlau prin fumul de ţigară, !fi dădeau capul pe spate, tăvălindu-se de rîs, şi pentru o oră te simţiră zei.

Ne vom întîlni din nou foarte curînd, spuse căpitanul domnului Golspie, ciocnind paharele pentru a treia oară. Nu-i tija. prietene ?

l.as', pe mine. băiete, răspunse domnul Golspie, foarte Congestionat la faţă, cu fruntea masivă şi pleşuvă, perlată de sudoare.

— După ce-ţi termini afacerile aici, la Londra, te-ntorci înapoi ?

- Asta n-aş putea încă să spun. Dacă pot, mă-ntorc.

- Foarte bine ! exclamă căpitanul. Apoi îl privi pătrunzător şi, ducînd la frunte un deget gros cît un cîrnat de porc, continuă : Şi-acum ai de gînd să ne spui şi nouă ce-i cu afacerea aia grozavă ? în secret ! Nu spunem la nitneni nimic !

Ofiţerul mecanic îşi răsuci vîrfurile mustăţii, care era aproape tot atît de mare ca şi a domnului Golspie, şi încercă să se arate chiar mai interesat decît căpitanul, ca un depozitar a nenumărate secrete comerciale.

— Ce vreau eu să spun, asta e ! strigă secundul, care

nu mai era în stare să aştepte să i se ceară şi lui părerea. Ce vreau eu să spun, asta e, ca-i o afacere bună, făcută spre binele ţării noastre. Beau în cinstea dumitale ! răcni el şi dădu paharul pe gît, cu urmarea că-şi aminti pe dată de nenorocita lui poveste de la Riga şi se aşează mut, cu lacrimi în ochi, ră- mînînd aşa următoarele douăzeci de minute.

— Ei, să vă spun, zise domnul Golspie, scoţîndu-şi ţigara din gură şi privind-o cu un aer foarte şiret, ca şi cum ar fi fost părtaş la o conspiraţie. Nu văd de ce aş face un mister din chestia asta. Ţi-aduci aminte de Mikorsky ? Stai niţel, nu ăla micu, cu biroul de la Danzig ; tipul ăla înalt, cu barbă, care lucra în cherestea. Ţi-aduci aminte de el ?

Căpitanul îşi aducea aminte şi era vădit că efortul acesta de memorie îi făcea atîta plăcere, încît începu să se agite de parc-ar fi dirijat cîteva măsuri din cea mai furtunoasă dintre simfonii. Secundul îşi aminti şi el, dar se mulţumi să facă doar un semn din cap, ochii săi albaştri plini de lacrimi avînd încă în faţă tragicul eveniment de la Riga. Ofiţerul mecanic nu-şi amintea de Mikorsky şi, într-o stare ce arăta nici mai mult, nici mai puţin decît a profundă tulburare sufletească, rostea numele pe douăzeci de tonuri diferite, începînd foarte de sus şi sfîrşind într-un bas zguduitor.

— I-am făcut o favoare sau două pe vremea cînd mai puteam să pun şi eu o proptea, continuă domnul Golspie. Şi-am şi petrecut împreună o seară, două. L-am întîlnit într-o zi, nu-i o lună de-atunci, şi mi-a spus că se duce undeva în provincie, să-şi vadă un văr, şi c-ar fi bine să merg şi eu cu el. M-am dus. N-aveam ceva mai bun de făcut. Era cald ca-n iad pe-acolo şi te omorau puricii. Vărul ăsta al lui Mikorsky lucra în cherestea, în branşa mobilier, şi inventase un procedeu nou, o maşină, o metodă, în fine, pentru fabricat furnir şi făcut incrustaţii. Şi mîna de lucru, pe-acolo, de pomană. L-am întrebat unde-şi plasează marfa. Ce să spun, primeau comenzi din Germania, Cehoslovacia, Austria, şi aveau şanse să plaseze ceva şi la Paris. ,,Şi cam care-ar fi preţul pentru Londra ?” l-am întrebat, arătîndu-i

unul din modelele lor, şi omul mi-a spus. Mi s-a părut convenabil, dar n-am zis nimic. N-am zis *atunci.* M-am dus şi mi-am luat cîteva informaţii» Am aflat cît se plăteşte pentru marfă de-asta pe-aici, la „Bethnal Green" şi la „Hoxton" şi pe la de-alde ăştia din Londra, ştii... ăştia care fac mobilă...

— „Bednal Green", da, ştiu, zise ofiţerul mecanic plin de sine. Unchiu-meu Ştefan a lucrat la ei, bătrînu Ştefan de la „Bednal Green". Socialistu, adăugă el, ca o reflecţie melancolică.

— Era, da ? mormăi domnul Golspie cu o cordialitate oarecum brutală, care-i era caracteristică. Ei, să-i fie de bine ! Sa vă povestesc mai departe. Aici Ia Londra se plătea cu cincizeci la sută mai mult pentru acelaşi fel de marfă, furnir şi incrustaţii, cu nimic mai bună ca asta. Nu puteau s-o procure de-acolo de unde se făcea atît de ieftin, pricepi ? Nici nu se duceau să caute. Se mişcă greu ăştia de pe-aici. E rost de ceva pentru mine, mi-am zis, şi m-am întors iar acolo, să-l văd pe celălalt Mikorsky, pe văru-său. Voiam să ştiu cîtă marfă puteau să-mi livreze, cît pe lună, ce modele şi la ce preţ. Mi-au spus, şi mi-au dat garanţii. Am băut ceva pe chestia asta, şi-am plecat cu contractul în buzunar, din astă atît, din ailaltă atît, la preţul cutare, începeam din clipa cînd voiam eu, şi, pe deasupra, eram singurul reprezentant pentru Anglia.

— Foarte frumoasă afacere, zise căpitanul cu un aer grav, de chibzuinţă, în ciuda ochilor gata să-i sară din cap. Şi-acum vinzi tot, ai ? Dai lovitura.

— Ce caut eu e să găsesc pe cineva care se află în branşa nsta, vînzare de mobilă, şi să mă asociez cu el. Domnul Golspie mai trase, cu zgomot, o duşcă : Şi dacă pînă poimîine pc vremea asta n-am pus mîna pe cineva, să nu-mi spuneţi mie pc nume !

— Dai lovitura, te-mbogăţeşti, ai ?

— Nu, e o afacere prea cinstită. Dar ciupesc ceva, să am cu ce începe.

— Ah, nu, nu, exclamă căpitanul, întinzîndu-se peste

masă şi bătîndu-l pe domnul Golspie pe umăr, ai să faci gologani herechet, aici, la Londra ! Ho-ho, da-da, berechet ! Sînt la bani aici, la Londra... oh !... şi întinse mîinile ca şi cum s-ar fi aşteptat ca Banca Angliei să-şi golească în ele toate avuţiile ei.

— Nu atît cît crezi, zise domnul Golspie dînd încetişor din cap. Oh, nu, de loc. Or fi avînd ei bani... dar îi ţin strîns. Nu-nu... nu-i lasă să circule. Ascultă ce-ţi spun eu, se lasă cam tfreu ăştia p-aici...

— Crezi că-s adormiţi ?

— Da-da. Cei mai mulţi sînt aproape adormiţi.

— Ho-ho-ho î hohoti căpitanul. Şi-ai să-i trezeşti ?

— Pe unu sau doi poate că da, poate să reuşesc să-i zgîlţîi niţel. De nu, trebuie s-o iau din loc iar. Şi-acuma chiar că trebuie s-o iau din loc, băieţi ! I-am spus ajutorului de *steward*

— ăluia care cîntă la armonică — să se ducă să-mi aducă un taxi şi să-mi care bagajele pe ţărm. Trebuie să fie jos, la colţ, cred că mă aşteaptă. Ei, atunci, *all right !* Hai să mai tragem o duşcă. Ultima !

Cînd goleau ultimul pahar, cu oarecare solemnitate, veni şi omul să spună că taxiul aştepta. Domnul Golspie o luă înainte pe punte, şi' lîngă pasarelă se opri, să-şi ia rămas bun.

— Ei, şi-acum, la treabă ! exclamă el, mai mult pentru sine decît pentru cei ce-l ascultau. înapoi, drept în vizuina asta de şobolani ! Doamne, ce oraş ! Milioane peste milioane, şi cei mai mulţi nici nu ştiu măcar că s-au născut ! Ochii şi coada ce-i de ei ! Toată ziua nu fac decît să intre şi să iasă din găurile lor. Ce mai şobolani ! Uitaţi-vă la ei ! Ah, da, n-are nici un rost să vă uitaţi de-aici, pentru că tot nu se vede nimic. Dar eu, eu m-am uitat. Ce oraş ! Ei, şefule... căpitane... uite, într-acolo mă duc !

— Şi frumoasa dumitale fiică. Lena, mititica ? întrebă căpitanul. E-aici ? Te-aşteaptă ?

— Nu încă. E tot la Paris, cu mătuşă-sa, dar o să vină-ncoa îndată ce mă stabilesc. „Golspie & Fiica”, uite aşa o

să-i zică firmei, şi-o să vedem ce părere o să aibă Londra despre asta. Şi zău dacă n-o să-i zgîlţîi eu pe cîţiva dintre ei, cu siguranţă c-o să-i trezească diavolul ăsta mititel de fată isteaţă ! Dar aici va trebui să înveţe să se poarte. Da-da, va trebui să capete maniere. Ei, căpitane, ţine vaporul pe linia de plutire şi transmite salutări de la mine fetelor şi băieţilor de dincolo, iar cînd te întorci, să ne vedem din nou ! Lasă-mi o vorbă aici la birou. Am să Ie spun unde sînt de găsit. Unde dracu s-a dus băiatul ? Ah, uite-l, ăsta-i, nu ? Ai dus toate jos ? Bun, bun. Cu bine !

După un ultim semn cu mîna, domnul Golspie, acum o figură foarte impozantă în pardesiul lui larg, cobora -cu paşi rari, ţeapăn şi plin de demnitate, pasarela. Cînd se pomeni călcînd în cele .din urmă pe caldarîmul Londrei, întoarse capul şi salută, apoi se îndreptă mai repede spre stradela Battle Bridge, unde-l aştepta taxiul. Două minute după aceea, trecea claxonînd prin luminile şi umbrele oraşului, care-i trimitea, vîrtej, în geamuri, un film nebunesc, tremurător, cînd sclipitor, cînd cu pete întunecate, de prăvălii, taverne, uşi de teatru, pieţe, pridvoare de biserici, fîşii purpurii şi aurii de autobuze.

interioare de limuzine luminate, grilaje şi' trepte, perdele de dantelă, movile întregi de ciocolată şi mii de pachete de ţigări, bere şi brioşe, aspirină, coroane funerare şi sicrie, şi chipuri, chipuri, din ce în ce mai multe chipuri ciudate, inexpresive, fără de sfîrşit. Dar luminile care năvăleau fulgerător întîlneau o uşoară scăpărare de răspuns în ochii domnului Golspie, iar după ce treceau, în întunericul automobilului şi la umbra mustăţii sale mari, rînjea. Londra nici nu ştia, dar nici nu se sinchisea. Cu toate astea, iată : domnul James Golspie sosise.

Capitolul I
IATĂ-I CĂ SOSESC

I

Mulţi dintre cei care consideră că se descurcă în City cu ochii închişi au fost siliţi să admită că nu ştiu unde vine Fundătura îngerilor. Poţi să te plimbi de zece ori de la Bunhill Fields pînă la London Wall, sau să treci de la Barbican la gara din Broad Street, şi tot să nu bagi de seamă Fundătura îngerilor. Pc unele dintre planurile oraşului nici nu e măcar trecută ; şoferii de taxiuri, uneori, nici nu încearcă să se prefacă măcar că au auzit de ea ; sergenţii de stradă, foarte adesea şovăie ; şi numai factorii poştali care-şi au sectorul pe-acolo sînt triumfător de categorici. Toate astea te fac să crezi că Fundătura îngerilor e o stradă lipsită de importanţă. Toată lumea ştie de Finsbury, de pildă, care nu-i prea departe, pentru că strada Finsbury este foarte lungă şi largă, plină de prăvălii, de magazine şi de birouri, ca să nu mai vorbim de autobuze şi tramvaie, şi pentru că-i o adevărată arteră de comunicaţie. Fundătura îngerilor nu-i o arteră de comunicaţie. Iar lungimea şi lăţimea ei sînt neînsemnate. Ai putea sa .bombardezi ani de zile oficiile poştale E.C.l şi E.C.2 1 cu scrisori |l să nu ai niciodată măcar una de expediat în Fundătura îngerilor. Uliţa asta mică e veche şi îşi are partea ei de ziduri iK* piatră afumate, pereţi de cărămidă măcinată, construcţii de lemn putrezite, dar nu ştiu cum s-a făcut că n-a apucat niciodată să apară pe scena istoriei. Regi, prinţi, episcopi celebri im i-au tulburat niciodată liniştea'; ucigaşi poate să-i fi trecut |H’ sub ochi, dar erau, toţi, doar simpli particulari ; niciodată nu s-a scris vreo capodoperă sub vreunul din acoperişurile •ale. Călăuzele, cărţile despre drumurile mai neumblate aleLondrei n-au o vorbă de spus despre ea, iar autocarele însoţite de ghid care împînzesc străzile din City cînd se

lasă seara nu se apropie niciodată de ea. Chiar ghidul însuşi, care ştie tot ce e de ştiut despre Henric al VUI-lea, şi despre Wren , şi despre Dickens, şi care e atît de învăţat încît îşi mai păstrează accentul oxfordian chiar cînd ţipă în gura mare, nici el, probabil, nu vă va putea spune nimic despre Fundătura îngerilor.

Este o tipică străduţă laterală din City, atîta doar că e mai scurtă, mai strimtă şi mai murdară decît cele mai multe. Pe vremuri probabil că a fost o adevărată stradă, dar acum numai pietonii mai puteau să se strecoare pe la capătul ei dinspre apus, şi ca s-o poată face, trebuie să coboare cele şase trepte din colţ. Pentru tot ce e mai lat şi mai puţin sprinten decît un pieton, Fundătura îngerilor este un *cui de sac*, o fundătură adevărată, pentru că tot capătul ăsta al ei, exceptînd treptele, e înfundat de firma „Chase & Cohen : Articole de bal şi carnaval" (nici măcar de faţada lui ,,Chase & Cohen", ci de spatele ei, afumat, scorojit şi cu ferestrele pline de praf). „Chase & Cohen" sînt de părere că Fundătura îngerilor nu merită să i se arate ceva din articolele lor de bal şi carnaval

— dintre care multe sînt oferite gratuit, fiind cuprinse în costul unui dineu urmat de dans, la toate seratele din West Ends — aşa că îi întorceau spatele, iar Fundătura îngerilor nu putea să-şi arunce nici măcar o privire pe vreo scufiţă de Pierrot sau pe vreun nas de carton. Poate că-i mai bine aşa. Dacă cei din Fundătura îngerilor ar fi privit în fiecare zi o scufiţă de Pierrot sau vreun nas fals, cine ştie ce s-ar fi putut întîmpla.

Ce se înfăţişează însă aici ochilor este cu totul altceva. Cum intri din talmeş-balmeşul năucitor şi din hărmălaia de autobuze şi camioane şi căruţe şi maşini particulare şi biciclete disperate care e strada principală, în Fundătura îngerilor, vezi pe dreapta o clădire înnegrită, căreia nu poţi să-i dai nici un nume şi care în realitate este calcanul unei prăvălii şi al unor birouri ; vine apoi „Ospătăria Fundăturii", proprietar : R. Ditton, cu obişnuita vitrină în care R. Ditton expune trei plăcinte de nucă-de-cocos, două

portocale, patru sticle de cidru de cireşi/ aranjate cu dichis şi, dacă nu şuncă fiartă, atunci pateu de carne cu cartofi ; vine apoi o casă mică şi turtită, cu un grup de birouri izolate, care deznădăjduiseră să mai fie închiriate vreodată ; iar după aceea barul „La Calul bălan”, unde puteai căpăta, după pofta inimii, oricîte *whisky*-uri bă- trîne sau oricîtă bere tare şi scînteind în pahar doreai, putînd să le consumi în local sau acasă (dacă voiai să le consumi în local, barul avea un salon comun, precum şi separeuri). Am ajuns astfel să străbatem jumătate de stradă, şi n-ar fi greu să nimerim cu o piatră într-una din ferestrele lui „Chase & Cohen”, ceea ce cu siguranţă că se va fi găsit careva s-o fi făcut, înnebunit poate la gîndul articolelor de bal şi carnaval. Pe partea cealaltă, pe partea dinspre sud, pe mîna stîngă cum intri din lumea dinafară, fundătura începe aproape măreţ, cu „Dunbury & Co. : Articole pentru gaz aerian”, şi cu două vitrine ce strălucesc aproape din pricina articolelor expuse. Apoi ajungi la ,,T. Benenden : Tutungiu”, a cărui vitrină e plină cu imitaţii dc pachete de ţigări şi de tutun, care de multă vreme au încetat să mai pretindă măcar că sînt pline cu altceva decît cu aer, deşi mai e acolo, dovadă a spiritului negustoresc al lui T. Benenden, o cupă sau două cu ceva înăuntru, pe care serie cu litere decolorate : „Amestec de tutunuri. Specialitatea i.i ei. Rece şi savuros la fumat. încercaţi şi vă veţi convinge *!”* Cti Si\ ajungi la mica tejghea a Iui T. Benenden, intri prin uşa din stradă şi apoi o iei pe o a doua uşă la stînga. Scările din gang pe care le ai în faţă — foarte întunecoase şi foarte murdare — duc la „C. Warstcin : Furnituri de croitorie”. După T. Benenden şi C. Warstein c o uşă, o uşă veche, mare şi solidă, de pe care aproape toată vopseaua s-a scorojit şi a căzut. Pe uşa asta nu e nici un nume, si nimeni, nici chiar T. Benenden. n-a văzut-o vreodată deschisă sau n-a ştiut ce e în spatele ei. Asta e o uşă şi atîta tot, şi nu face altceva decît să strîngă praf pe ea şi pînze de păianjen. Cîteodată mai pică vreo coajă de vopsea uscată pe pragul tocit de dedesubt. Poate că uşa duce într-o altă lume, Poate că se

va deschide într-o bună zi, ţl va lăsa să apară un înger, iar îngerul, după ce se va uita

O clipă în susul şi în josul fundăturii, va suna deodată din trompeta judecăţii de apoi. Poate că ăsta e motivul pentru care strada se cheamă Fundătura îngerilor. Ceea ce e sigur, însă, este că această uŞă nu are nici o legătură cu clădirea de lîngă (I dc deasupra ei, adevăratul vecin al lui T. Benenden şi al Iul C. Warstein, şi care e cunoscută organelor poştale ca : l'tindătura îngerilor nr. 8.

Nr. 8 (pe timpuri casă de locuit cu patru etaje, în care cine file ce negustor din conducerea corporaţiei trăise tihnit şi confortabil de pe urma dividendelor sale din Indiile Orientale) este acum un mic stup comercial. în ultimii cîţiva ani casa aceasta reuşise să întreţină destul de confortabil o bătrînă doamnă proprietară, cu o însoţitoare (fără plată), la Torquay, la hotelul „The Palms Private", şi, pe deasupra, să asigure şi nepoatei celei mai tinere a bătrînei doamne o subvenţie de două lire sterline pe săptămînă, ca să poată plăti în continuare partea ei pentru un atelier închiriat în doi, imediat lîngă Fulham Road, unde încerca să facă scenografie pentru piese totdeauna „aproape gata" de a fi puse în scenă la „Everyman Theatre" de la Hampstead. Indirect, îi mai permisese să achite cotizaţia la clubul de golf şi bacşişul pentru *caddie 1* partenerului celui mai tînăr al biroului avocaţial „Fulton, Gregg şi Fulton", care se ocupa cu închirierea imobilului şi încasarea chiriilor. în ceea ce priveşte chiriaşii înşişi, numele lor puteau fi găsite de fiecare parte a intrării scunde. Parterul era ocupat de „Lame de ras Ra-pid Ltd.", etajul întîi de către „Twigg & Dersingham", iar etajele superioare de către „Compania universală de lenjerie", de „Magazinele generale pentru Londra şi împrejurimi" şi, sus de tot, supraveghindu-i pe toţi. „Agenţia naţională de informaţii comerciale", care părea să se resemneze cu o cameră la mansardă.

Asta nu înseamnă că acum am terminat cu Fundătura îngerilor nr. 8. Dacă am venit pînă aici, de dragul casei de

la nr. 8 am venit, dar nu de dragul casei întregi, ci numai al primului etaj. Fără îndoială că destule poveşti, poate chiar ample şi bătăioase epopei,' ar putea fi începute, deschizînd doar uşa la „Lame de ras Ra-pid Ltd.", sau ostenindu-ne să urcăm scările la „Compania universală de lenjerie" şi la „Magazinele generale pentru Londra şi împrejurimi", sau privind în sus la lucarna sinistră şi chemînd printr-un strigăt pe cineva de la „Agenţia naţională de informaţii comerciale", dar noi trebuie să ne oprim la mai puţin misteriosul şi la mai bine reputatul etaj întîi, şi anume la „Twigg & Dersingham".

2

În această anume dimineaţă de toamnă *mistress* Cross venise ceva mai tîrziu decît de obicei. N-avea prea mare importanţă, pentru că nu era una din dimineţile cu spălat pe jos, ci

1 Băiatul care duce bastoanele de 'golf.

.ia doar una din cele obişnuite, cu „şters puţin praful şi măturat un pic". Dar cineva, unul dintre cei care-şi bagă nasul unde nu-i fierbe oala, lăsase pentru ea un bilet în biroul cel mare, adică în camera de dincolo de despărţitura cu geamuri mate şi cu un fel de ghişeu pe care scrie INFORMAŢII, şi pe bilet se putea citi : *,,Doamnă Cross, ce-ar fi dacă ai face o curăţenie cum se cade şi în camera asta, o dată ? Mulţumesc ! 1"*

— Şi eu îţi mulţumesc ! ! zise *mrs.* Cross, destul de tare şi cu o ironie sumbră, mototolind biletul şi zvîrlindu-l cu un bobîrnac deasupra sobei.

Ca să le arate că ea nu era o femeie dintr-acelea căreia să 1 se dicteze, se duse îndată în camera cealaltă, în biroul personal al domnului Dersingham, şi-l mătură şi şterse praful, ca lumea, peste tot. După ce termină cu asta, trecu, legănîndu-se ca o raţă, prin biroul cel mare şi ajunse în cealaltă cameră. Odaia asta, cu tejgheaua ei lungă şi cu dulapurile, sertarele, mostrele de lemn şi toate gunoaiele, îi plăcea cel mai puţin, pentru că totdeauna găsea acolo o harababură întreagă. în tre- <m\ Ignoră cu desăvîrşire

biroul cel mare, nu-i aruncă nici mm .11 o privire, ca şi cum ar fi mişunat pe acolo oameni de- l'iim,i «m i lase bilete. Ţinuta ei grăia limpede că o să facă i iiittţdilf tn birou aşa cum înţelegea ea. O dată aflată în ca- mrra cealaltă, aceea care-i făcea silă, fu atît de îneîntată de lecţia pc care o dăduse biroului, îneît se apucă de lucru cu pasiune, şi în următoarele zece minute încăperea fu învăluită Intr-un nor de praf. Cînd ajunse să termine, nu era obiect în cameră neîmbîcsit de praf, atîta doar că aproape toate îşi schimbaseră praful vechi pe unul nou, venit poate din colţul cel mai îndepărtat al încăperii. Apoi îşi dădu Ia o parte o şuviţă de păr de pe faţa-i buhăită, pe care timpul şi necazurile săpaseră la început cîteva linii, apoi le adînciseră, umflînd carnea dimprejur. Femeia îşi tîrî picioarele umflate de-a curmezişul camerei pînă la scaunul de piele din colţ, pe care nu-l mai folosea nimeni, se lăsă să cadă în el, îşi încrucişă în poală mîinile umflate — deşi spunea, nu fără oarecare adevăr, că-şi zdrelea degetele pînă la os, apa fierbinte, săpunul şi periile ude de frecat pe jos grămădiseră pe aceste oase nişte carne fleşcăită şi inertă — şi se odihni. Se cufundă pe dată într-o visare plină de foc, în care chipul domnului Cross, bolnav de artrită reumatică, cele două camere dintre City Road şi Regent's Canal ce formau căminul ci, *mistress* Tomlinson, cucoana la care se va duce să facă curat ceva mai tîrziu în dimineaţa asta, şi imaginea unei jumătăţi de kilogram de carne de tocană îşi jucau, toate, pe rînd, rolul lor Apoi se întoarse în biroul cel mare.

De data asta îl băgă în seamă, şi ceea ce văzu o cam îngrozi. Se cam pripise niţel (greşeala ei dintotdeauna) cu- biletul acela. Era într-adevăr nevoie de o curăţenie cum se cade. în vremea din urmă îl cam neglijase, pentru că ultimele trei zile venise dimineaţa tîrziu. Nu putea închide ochii noaptea, asta numai din cauză că doamna Williams şi bărbatul ei, vecinii de apartament, aveau un difuzor bun, un fel de trompetă din acelea mici care cînta nu numai tare, dar şi mult, de fapt cînta de-ţi putea muta şi capul din

loc. Şi dacă nu se apuca să deretice puţin şi prin biroul ăsta, cel ce lăsase biletul s- ar putea să se plîngă domnului Dersingham, şi n-ar fi de mirare ca asta să însemne încă un serviciu pierdut, şi pierdut numai din cauza pripelii. Mai bine ar da încolo graba şi ar pune mîna pe mătură şi pe cîrpa de praf. Şi, de parcă ar fi ţinut să-i dea un ultim impuls, un ceasornic, undeva pe-afară, bătu jumătatea. Opt jumătate *!* Da-da, acuma trebuie să-i dea zor.

Încă îi mai dădea zor — deşi, ca să fiu precis, nu făcea decît să treacă o mină moale, în care ţinea o cîrpă de praf, peste capacul de tinichea al maşinii de scris — cînd sosi primul dintre funcţionarii firmei „Twigg & Dersingham", şi ziua începu cu adevărat. Uşa cu geam mat, care se deschidea din micul spaţiu unde erau lăsaţi să aştepte cîteva minute cei ce veneau să ceară informaţii, se dădu în lături pentru a permite intrarea în biroul cel mare unui băiat de vreo 15 ani. Era cu ochii aţintiţi asupra unei reviste, împăturită bine, pe care o ţinea la vreo zece centimetri distanţă. Acesta era băiatul de alergătură sau funcţionarul cel mai mic, Stanley Poole. Venea acuma tocmai de la Hackney, şi mai simţea încă, în cerul gurii, un gust amestecat de cacao şi pîine cu slănină. Trupul său, scund şi sprinten, destul de robust, încununat de o faţă cu un nas cîrn, cîţiva pistrui, ochi cenuşii-verzui şi un păr roşcat ciufulit, îşi începuse ziua de slujbă la firma „Twigg & Dersingham" de douăzeci de minute, de cînd se urcase, într-un tramvai şi apoi într-un autobuz şi, după ce străbătuse pe jos cîteva străzi, ajunsese la birou. Dar mintea lui nu-şi începuse încă munca cea de toate zilele. Chiar şi acum, după ce trecuse pragul, se mai afla încă pe cîmpiile sălbatice ale Mexicului, în tovărăşia eroică şi înviorătoare a lui Jack Dashwood şi Dick Robinson, tinerii aviatori, spaima bandiţilor mexicani.

— Va să zică, ai venit, zise *mrs.* Cross, dîndu-şi din nou deoparte şuviţa de păr. Era vremea să mă întreb dacă mai vii.

Stanley îşi ridică privirea şi dădu din cap. Oftînd, se

Kinulse din lumea tinerilor aviatori şi a bandiţilor mexicani, încercă să-şi împătutească şi mai mult revista, ca s o poată vlrt în buzunar.

— Citeşti, citeşti şi iar citeşti ! exclamă *mrs.* Cross cu un fler batjocoritor, linii dintre voi nu mai isprăvesc niciodată cu cititul. Ce găsesc ăia de scris atîta nu poa' să-mi intre-n cap. Ce i asta cc citeşti acuma ? Cu criminali, nu ? Sînt sigură !

Nu-i cu criminali, răspunse Stanley, legănîndu-se pe un picior fără să aibă vreun motiv aparent. E-o revistă pentru bftfcti.

Spuse .ista cu un fel de dezgust mocnit, nu c-ar fi fost în- n .uli v.ii un băiat morocănos, ci pur şi simplu pentru că bă- gdsc dc -.câinii că atunci cînd oamenii mai în vîrstă începeau i I plina întrebări n-o făceau, de obicei, ca să afle despre ce r vorbti. d fiindcă urmăreau ceva.

— I o ilic iie de alea de cinci parale una.

Nu in Si.inley, Icg.inindu-se acum pe celălalt picior. I >1. in' i * t timp.w ni flecare săptâmînă. De cînd a ieşit pilni.i ii.ii.i im iinnpai.it n ll zice *Prietenul băiatului.* Are p.'\ r»milt ir Ic ni.n Inimoase I adaugă el într-o izbucnire gremilc «li sinceritate I toata plină numai cu băieţi care zboară

i ii iicinpl.tnc, ,.i *c duc in Mexic şi în Rusia, şi peste tot, şi au aventuri.

Aventuri I Mai bine-ar sta acasă... cu aventurile lor ! Cu mllne ai să vrei şi tu să te duci după aventuri, şi-atunci Mat8 malcă-ta ce-o să zică ?

Dar cuvintele astea nu făcură decît să-l îmboldească pe Stanley la noi mărturisiri, şi mai periculoase.

— Vreau să-ncerc să mă fac detectiv, bolborosi el.

— Asta-i acum, nu mai spune?! exclamă *mrs.* Cross şi Inspăimlotată, dar şi îneîntată. Detectiv ! E prima oară c-aud dc n^a ceva ! Ce mai cauţi aici dacă vrei să te faci detectiv *7* Alil n-ai de ce face pe detectivu. Caută-ţi de treabă! Asculta ncoa ! Nu eşti destul de mare pentru asta şi nici n-ai s-alungi vreodată detectiv, mai întîi că trebuie să te faci politist ca să te primească să fii detectiv, şi p-ormă

n-or să te prime.iscă niciodată pe tine poliţist.

— Poţi s-ajungi detectiv fără să fii mai întîi poliţist, răspunse Stanley cu dispreţ. (Studiase chestiunea, şi nu era să se lase prostit de un profan ca *mrs.* Cross.) Şi-afară de âsta, poţi să te faci detectiv particular şi să găseşti bijuterii furate şi să urmăreşti pe cineva... Asta rni-ar plăcea, să urmăresc pe cineva...

— Ce-i aia ? Să umbli după unu, nu ? E-o treabă murdară, să ştii. Să urmăreşti ! Am să-ţi dau eu ţie urmărit dacă te prind vreodată, pe cuvîntul meu !

Şi *mrs.* Cross îşi luă mătura şi cîrpa de praf şi le zgîlţîi cu furie, ca şi cum le-ar fi prins urmărind pe cineva.

— Acuma ia şi apucă-te de treabă ca un băiat cuminte şi nu mai începe să povesteşti cuiva că ai de gînd să umbli cu urmăritu, c-ai să dai de bucluc. Nu poţi cere oamenilor să aibă îngăduinţă cu de-ăia care urmăresc. Dacă domnu Dersingham ar şti ce-ţi umblă prin cap, te-ar trimite direct acasă şi n-ar mai vrea să aibă de-a face cu tine, şi tu te-ai pomeni urmărind o altă slujbă, şi ăsta o să fie tot urmăritu de care ai să ai parte !

Staniey se întoarse şi făcu o strîmbătură, nu atît de mult către *mrs.* Cross, cit la adresa mentalităţii înguste pe care o reprezenta ea în momentul de faţă. Se duse la cutia de scrisori şi scoase poşta de dimineaţă, pe care o aşeză pe primul pupitru aflat la îndemînă. Acolo îşi aminti de ceva şi o privi cu un fel de rînjet pe *mrs.* Cross, care isprăvea de şters praful.

— Ai găsit un bilet lăsat pentru dumneata ? întrebă el.

Mrs. Cross îşi încetă imediat lucrul.

— Da, l-am văzut, şi dacă vrei să ştii unde e, pot să-ţi spun, pentru că-i pe sobă, colo ! Luă o atitudine înfiptă, de parc-ar fi fost un procuror care cere condamnarea unui tîlhar de drumul mare : Şi cine, mă rog. a lăsat biletul ? Cine l-a scris ? Numai atîta aş vrea să ştiu, atît !

— *Miss* Matfield l-a scris.

— Aşa m-am gîndit şi eu. Cum am dat cu ochii de el, am ştiut-o. Miss Matfield l-a scris ! *Miss* Matfield *!* Ironia ei

era acum atît de ucigătoare, încît tot trupul îi tremura, şi capu-i părea în primejdie să-i cadă de pe umeri : De cîtă vreme-i *miss* Matfield aici la biroul ăsta, cu scrisul ei la maşină, da- că-mi dai voie să-ntreb ? De cîtă vreme ? De două luni. De trei luni, poftim ! Şi de cîtă vreme vin eu în fiecare dimineaţă aici, săptămînă după săptămînă, să fac curat în birourile astea, la „Twigg & Dersingham" ? Tu nu ştii. Nu, tu nu ştii, şi nici *miss* Matfield nu ştie ! Să-ţi spun eu. Fac curăţenie la „Twigg & Dersingham" de şapte ani, de şapte ani ! Nu domnu Dersingham m-a angajat, m-a angajat urichiu-so, domnu Dersingham bătrînu, ăl de-a murit — era un domn cumsecade şi bătrîn, ăla, mai cumsecade decît ăsta, şi dacă-i după mine, avea şi cap mai bun — şi cînd a venit în locul lui domnu Dersingham, ăsta a trimis după mine şi mi-a zis : „Dumneata ni să faci curat mai departe, madam Cross, şi-am să-ţi plătesc cît ţi-a plătit şi unchiu-meu", aşa mi-a zis, uite, chiar aici în odaia asta, şi eu i-am zis : „Vă mulţumesc foarte mult, domnule, am să lucrez cu toată grija, ca-ntotdeauna". Şi el a zis : „Nu mă-ndoiesc, madam Cross". Dactilografe ! Vin şi se duc aşa de repede, că nici nu-mi bat capul să le ţin minte numele. Dacă n-au fost opt sau nouă sau o duzină de cînd sînt eu aici, n-a fost una ! Miss Matfield ! Cînd o veni, spune-i din partea mea, exclamă ea scoasă din fire de-a binelea de data asta, numai atît să-i spui : „Madam Cross a văzut biletu şi-a zis că cine face aici curat în biroul ăsta ? Aliss Matfield sau ca ? Şi dacă face ea, atunci cine-a făcut curat şapte ani, zi cu zi şi săptămînă cu săptămînă, îşi cunoaşte meseria mai bine decît cine scrie la maşină numai de trei luni aici şi că madam Cross îi mulţumeşte pentru bilet şi să-şi ţie biletele pentru ea pînă cînd o să i le ceară. Uite-aşa să-i spui, băiete ! Şi-acuma, bună ziua.

Şi, cu vorbele astea, mrs. Cross îşi desfăcu şorţul şi îşi adună lucrurile cu multă demnitate, îi strînse mîna lui Stanley la despărţire şi ieşi legănîndu-se din şolduri, închizînd răsunător, o clipă mai tîrziu, uşa de afară.

Rămas singur, Stanley, cu aerul plin de dispreţ al unui

om care ştie că e bun pentru ceva mai acătării, îşi începu lucrul lui de fiecare zi. După ce scoase capacele de pe cele două maşini de scris, puse teanc cîteva registre pe pupitre, umplu toate călimările şi aşternu alături cîte o coală curată de hîrtie sugativă (treabă care era o toană de-a domnului Smeeth), apoi îşi aduse aminte că are şi el un suflet. în consecinţă, apucă o riglă scurtă şi cilindrică în aşa fel îneît să se asemene, măcar pe departe, cu un revolver şi se ghemui în spatele scaunului de contabil al domnului Smeeth. Urmară cîteva clipe pline de tensiune, după care sări în sus, îndreptîndu-şi revolverul spre locul unde ar fi trebuit să fie ultimul nasture de la jiletca marelui criminal, şi spuse cu glas răguşit : „Sus mîinile, Diamond Jack ! Ia seama ! Nici o mişcare !" Făcu un gest de avertisment cu ţeava revolverului, apoi zise cu un aer indiferent, peste umăr, către unul din ajutoarele sale sau cîtorva poliţişti sau cuiva de felul ăsta : ,,Ia-l *I"* Ăsta fu sfîrşitul lui Diamond Jack, şi un nou triumf al lui S. Poole, tînărul detectiv ale cărui isprăvi rivalizau cu cele ale tinerilor aviatori. Şi după ce se învoiră puţin în felul ăsta, Stanley puse rigla la locul ei şi binevoi să execute încă una sau două din operaţiile plicticoase şi lipsite de importanţă de care firma „Twigg & Der- singham" i le pretindea la această oră a dimineţii. Treaba îi lăsa timp suficient de meditaţie, şi începu să se gîndească cum s-o poată şterge în oraş în cursul dimineţii. O dată scăpat din birou — chiar dacă nu se ducea decît pînă la poştă, sau la serviciul de mărfuri al Căilor Ferate, ori la vreo firmă oarecare, cîteva străzi mai încolo — lui îi făcea plăcere, pentru că treburile firmei „Twigg & Dersingham" se pierdeau într-o rutină cenuşie. Băiatul se cufunda îndată în drama drojdiei cartierelor londoneze şi, cum ţopăia şi se strecura prin îmbulzeala străzilor, ca o vrabie cu părul roşu, era în stare să întreprindă vreo urmărire uluitoare. De pe acum, devreme cum era, se şi arăta la orizont o problemă în stare să devină din ce în ce mai tulburătoare pe măsură ce dimineaţa trecea şi foamea lui începea să crească. Era problema unde să se ducă şi ce

să-şi cumpere de mîncare la prînzul pentru care mama lui îi dădea un şiling în fiecare zi. Gustarea de dimineaţă şi-o lua întotdeauna atît de repede, îneît uita aproape imediat de ea, şi pe la 10 simţea un gol în pîntece, iar pe la 12 o durere cumplită îi încerca stomacul. De multe ori se întreba ce s-ar întîmpla cu el dacă, în loc de a fi primul care se ducea să-şi ia prînzul, la douăsprezece şi jumătate, ar fi fost ultimul, şi ar fi trebuit să aştepte pînă la unu şi jumătate. Existau nenumărate căi de a cheltui un şiling pentru o masă, de la cea sănătoasă de a arunca toţi banii pe cîmaţi sau pe ficat prăjit şi pe piure de cartofi, să zicem la „Ospătăria Fundăturii", pînă la metoda delicioasă, dar nesatisfăcătoare, de a-i risipi cumpărînd ici o tartă cu marmeladă, colo o banană şi în altă parte puţină ciocolată cu lapte ; şi Stanley le cunoştea pe toate.

Îl bătea gîndul să încerce iar la cel mai apropiat „Lyons" *1,* şi scormonea în memorie ca să-şi aducă aminte cît costa exact într-un asemenea local o porţie de tocăniţă Lancashire la cuptor, cînd fu întrerupt de sosirea unui coleg. Era Turgis, funcţionarul, care putea fi socotit şeful lui Stanley, sau subalternul domnului Smeeth. Avea vreo 20 şi ceva de ani, era un tînăr subţirel şi stîngaci, cu un gît lung, umeri înguşti şi mîini şi picioare mari şi grosolane. Nu-ţi venea să spui că e urît, dar, pe de altă parte, dacă reflectai, ai fi admis c-ar fi fost mai bine pentru el să fi fost urît cu-adevărat. Aşa cum se înfă-

* 1'lrntA unul reitaurant automat cu sute de sucursale in Anglia.

ţişa, era doar neatrăgător. în mulţime nu l-ai fi remarcat — şi cea mai mare parte din viaţa lui şi-o petrecea în mulţime

— dar dacă îţi atrăgea atenţia, i-ai fi acordat o singură privire şi ai fi socotit că e de ajuns. Se vedea că nu-i nici bolnav, nici nemîncat, şi, cu toate astea, exista în înfăţişarea lui ceva, o lipsă totală de culoare şi de prospeţime, ceva mălăieţ şi aproape murdar, de parcă ar fi fost acoperit cu o peliculă cenuşie, spălăcită, ce-i muia

contururile, de-ţi lăsa impresia că toată mîncarea pe care-o mînca era consumată degeaba, că toate odăile unde locuia, toate paturile în care dormea, toate hainele pe care le purta erau nepotrivite şi trăia într-o lume fără soare, fără ploaie şi fără aer curat. Trăsăturile nu-i erau nici frumoase, dar nici prea urîte. Avea ochi căprui destul de mari, despre care ai fi spus că sînt frumoşi dac-ar fi fost ai unei fete, nasul era cam puternic şi-ai fi putut afirma că <• autoritar, dar avea un nu-ştiu-ce care-l făcea să nu fie aşa : tivea o gură micuţă, ca de copil, pe care o ţinea de obicei deschisă, dezvelind cîţiva dinţi mari şi neregulaţi, şi bărbia era unii mult căzută decît teşită. Costumul bleumarin îi stătea lăbărţat şi boţit, şi era lustruit ; cu siguranţă că arătase tot aşa la cîteva zile după ce-l cumpărase din prăvălia unuia dintre numeroşii croitori ieftini, în vitrina căruia un costum aidoma, bine călcat şi cu dungi tăioase, îmbrăca un manechin dc ceară semănînd cu un campion de categorie uşoară care-l provoca pe Turgis într-una, cu răutate, ori de cîte ori se strecura prin faţa lui. Gulerul, nescrobit, era mototolit, cravata părea puţin roasă, şi ghetele arătau cam scîlciate. Orice femeie simţită l-ar fi putut sili să-şi îndrepte niţeluş înfăţişarea, să-l facă, în timp de o săptămînă şi nu mai mult, aproape de ncrecunoscut, dar era clar că nici o femeie simţită nu-i arăta vreun pic de interes.

— ’Neaţa, Stanley, zise el nu prea voios.

— Noroc, spuse Stanley, cu glasul inexpresiv al celui ce nu se aşteaptă la nimic.

Turgis trecu la biroul său, scoase din sertar o foaie de sugativă, puse un registru sau două deasupra, examină o notă pc care şi-o însemnase pe blocul de notiţe, ca să-şi amintească „să sune la Whishaw îndată ce vine”, şi după asta stătu la telefon cinci melancolice minute.

— O să trebuiască să trec pe la ei azi-dimineaţă ? întrebă Stanley plin de nădejde cînd Turgis puse receptorul în furcă.

— Nu, or să trimită ei pe cineva. E mai bine aşa. Nu-i nevoie să-ţi pierzi jumătate din dimineaţă pe drumuri. Ai să

stai aici şi ai să faci şi tu puţină treabă, fiule, aşa, ca să te mai distrezi puţin. O să-ţi priască.

— Ce treabă să fac ? întrebă Stanley cu dispreţ.

— Ei drăcie, ştii că-mi placi ?! exclamă Turgis. E berechet de lucru, numai să vrei să lucrezi, în loc să chiuleşti. Cere-i lui Smeethy, că-ţi găseşte el. N-ai destul ? Pot să-ţi dau şi de la mine cîte ceva dacă ai chef. Am mai mult decît îmi trebuie.

Stanley schimbă vorba.

— Ascultă, începu el rînjind, ar fi trebuit s-o auzi pe bătrîna madam Cross pe chestia biletului ăluia. Şi-a dat drumu de nu-ţi venea să-ţi crezi urechilor ! Oho, trebuia s-o fi auzit !

— Ce-a spus ? se interesă Turgis, dar moale, doar ca să-i arate că ceea ce-l amuza pe un puşti ca Stanley putea să nu-l amuze pe el.

În momentul acela însă auziră deschizîndu-se uşa de-afară, şi în clipa următoare intră cauza întregii tevaturi, *miss* Mat- field în persoană. Aruncă pe masă o carte luată de la biblioteca de împrumut, poşeta ei mare şi o pereche de mănuşi, apoi se îndreptă spre cuier şi îşi agăţă haina şi pălăria, timp în care ceilalţi doi aşteptau în tăcere. Pe ainîndoi, *miss* Matfield îi cam intimida. Chiar şi domnul Smeeth şi domnul Dersingham însuşi erau oarecum speriaţi de *miss* Matfield.

— Bună dimineaţa, zise ea, privind de la unul la celălalt şi, ca de obicei, punînd o tulburătoare nota de ironie în modulaţia vocii. Toată lumea bine şi voioasă azi-dimineaţă ? Ei, ce să spun, eu nu sînt, şi spunînd asta, glasul i se schimbă. O, doamne, credeam că n-am să mai ajung pîn-aici. Drumul ăsta cu autobuzul devine pe zi ce trece mai infect.

Se aşeză în faţa maşinii de scris, dar n-o băgă în seamă.

— Ar trebui să încercaţi cu metroul, sugeră Turgis, nu prea sigur de el şi nici încrezător.

Mai făcuse propunerea asta şi altă dată. Totul şi toate

mai fuseseră spuse o dată, şi toţi ştiau asta.

— Oh, nu pot suporta metroul !

Din nou îşi făcea impresia că *miss* Matfield spulberă toată această vastă organizaţie subterană.

Era rîndul lui Stanley.

— Oo, mie îmi place ! E pasionant ! *Aş* vrea să pună metrou şi pe unde stăm noi.

M/SS Matfield era ocupată acum, scotocea prin poşetă, şi tot i,v<pmmil ci fu : „Afurisit să fie *!"* cu aerul unui ticălos dintr-o "> I,• 11 »m i J,- modă veche. Numai aceste tinere doamne teribii de moderne care-şi trăiesc viaţa bătînd toată ziua la maşina de icris şi retrăgîndu-se apoi fiecare. într-o cămăruţă dintr-un cămin de domnişoare, aceste făpturi care sînt socotite a fi moştenitoarele pămîntului, numai ele îşi pot permite să vorbească cu aerul unui ticălos dintr-o melodramă de modă veclie. *Miss* Matfield, după un ultim scotocit rămas fără succes, mai rosti o dată : „Afurisit să fie *l",* apoi îşi închise poşeta cu violenţă, apucă mănuşile şi porni cu ele spre haină. Ceilalţi doi IUI spuneau nimic, dar se uitau la ea. Aveau înaintea ochilor o fată de 27, sau *28,* sau chiar *29* de ani, cu păr negru tuns •curt. sprîncene hotărîte, cu ochi aprinşi, un nas proeminent,

0 gură scmănînd cu o linie roşie curbată şi nemulţumită, o bărbie energică şi rotundă, gata să se dubleze în orice clipă. Nu era drăguţă, dar ar fi putut să devină dacă cineva i-ar fi repetat Intr-una că e drăguţă. Era o idee mai înaltă şi mai o'm.wS decU media fetelor de categoria şi de tipul ei, cu un gît Inimos şi umeri la fel, dar luată în ansamblu — şi aşa cum

1 i.i îmbrăcată, cu un tricou portocaliu cu cordon, o fustă neagră xcurtă şi ciorapi de mătase vegetală, contururile îi apăreau toarte vizibil — părea poate puţin prea masivă în partea de ••us a trupului. Bustul se arcuia prea impozant faţă de coap- iele cam slabe pe care sta înfipt, pentru a fi pe placul tuturor (inclusiv al cunoscătorului rece şi blazat Turgis, care, făcînd din cînd

în cînd un efort, reuşea să o vadă în chip de femelă, M nu de personalitate). Restul, obrazul, glasul, purtarea, toate împingeau la concluzia că Lilian Matfield avea ceva de imputat vieţii, un reproş mare, copleşitor, dar, deşi dădea în fiecare zi glas la mii de reproşuri mărunte, niciodată nu-l amintea pe cel adevărat. De cîte ori se plîngea sau se amăra din orice, sau

i lud era strălucitoare şi voioasă, ceea ce nu se întîmpla des, ?i aproape niciodată în orele de birou, reproşul era prezent,

— Femeia trebuie să-mi fi găsit biletul, spuse ea întoreîn- «Iii se la biroul său, dar n-a impresionat-o. Ia priviţi aici ! E cel ni.ii împuţit birou în care am lucrat de cînd sînt. Femeia asta nici măcar nu î*ncearcă* vreodată să cureţe cum se cade. Tot ce hue este să se plimbe de colo pînă colo cu cîrpa de praf în niîiiii. Şi noi trebuie să stăm toată ziua în camera asta dezgustătoare, plină toată de gunoi, numai pentru că ea nu vrea »,1 ţi dea puţină osteneală. Ei, să vedeţi voi ce scandal am să-i

li pe chestia asta !

— A găsit biletul ! exclamă Stanley, îneîntat că poate face |v importantul, prpvocînd în acelaşi timp o încurcătură cuiva.

1 1ebuitt S-0 fi auzit ! Să fi văzut cum şi-a dat drumul !Şi, pentru ca să arate şi maî precis cum îşi dăduse femeia drumul, căscă şi mai mult gura şi ochii. Dar se opri. Se deschisese uşa de afară şi se auzea cum cineva se ştergea pe picioare. Asta însemna că sosise domnul Smeeth, şi domnului Smeeth îi plăcea să-l găsească pe Stanley văzîndu-şi de treaba in timpul acestor cîteva minute. Aşa că Stanley se întrerupse din povestit şi se repezi să facă ceva ce-şi păstrase tocmai pentru clipa asta.

— Bună dimineaţa la toată lumea, zise domnul Smeeth punînd deoparte pălăria şi ziarul împăturit şi frecîndu-şi apoi mîinile. Parcă-ncepe să cam muşte dimineaţa, la vremea asta, nu ? Adevărată vreme de toamnă.

3

*

După felul în care intra în birou puteai să spui imediat că atitudinea domnului Smeeth faţă de firma „Twigg & Dersingham” era cu totul alta decît aceea a tinerilor săi colegi. Ei veneau pentru că trebuia să vină ; chiar dacă se grăbeau, tot aveau pe faţă un aer de silă ; şi în felul lor de a se comporta era ceva care te făcea să gîndeşti că se despărţeau de o parte din fiinţa lor, că ştiau asta foarte bine, şi că partea asta, cea mai de preţ, o lăsau undeva aproape de uşa de la stradă, să-i aştepte s-o ia înapoi după ce munca zilei se va fi sfîrşit. Pe scurt, firma „Twigg & Dersingham” nu făcuse altceva decît să închirieze serviciile lor. Dar domnului Smeeth îi vedeai pe faţă că se considera un veritabil factor component al entităţii care se numea firma „Twigg & Dersingham” : era domnul Smeeth *al lor*. Cînd intra în birou, nu se micşora, creştea ; se simţea mult mai mult *el însuşi* decît afară, pe stradă. El nutrea o recunoştinţă, un entuziasm, o pasiune pe care nu le găseai la ceilalţi ; pentru că ei purtau în inimă un resentiment datorit despărţirii temporare de partea cea mai mare şi mai luminoasă a eului lor. Nu veneau decît ca să-şi cîştige leafa. Domnul Smeeth Venea să lucreze.

Înfăţişarea lui era înşelătoare. Arăta, după opinia cîtorva mii de observatori pripiţi şi nesocotiţi ai vieţii ăsteia, ceea ce ar fi trebuit să fie şi ceea ce nu era — un truditor şters. Ei puteau foarte uşor să-l ia drept un ins spălăcit şi bătrîior, bun pentru socotit într-una la cifre fără importanţă, drept o fiptulH onrccarc dintr-un birou de pe o mică străduţă ceţoasă din City, cu călimări cu cerneală cojită pe ele şi cu registre- jurnal prăfuite, drept un troglodit tipic al acestei civilizaţii .il' urde şi lipsite de strălucire. Fundătura îngerilor şi cele de (ciul ei, prea încinse şi lipsite de aer vara, prea bătute de vlnturi iarna, prea umede primăvara şi prea ceţoase şi pline dc fum toamna, ajutată de lungile ceasuri de lumină artificială, dc gustările de dimineaţă luate în grabă şi de prînzurile iluzorii, dc umblatul în ghete cu tălpi de carton îmbibate de

apa scursă în autobuze infectate de microbi, de plictiseli toată ziua şi de >:riii toată noaptea îl gălbejiseră cu totul pe om, îi răriseră părul

i I încărunţiseră, îi săpaseră brazde pe frunte şi de-a dreapta (I dc-a stînga mustăţii lui scurte şi cărunte, îi puseseră ochelari pe un capăt al nasului, iar pe celălalt i-l ascuţiseră puţin şi i-l înroşiseră, îi scoseseră în evidenţă mărul lui Adam, îi doborî- m i.i umerii şi pieptul lui îngust, îi strecuraseră dureri la înche- ictiirl, o tuse subţirică neîntreruptă şi o privire arzînd de febră cd puţin o săptămînă din zece. Cu toate acestea, nu era un truditor şters. Nu trebăluia într-una fără nici o speranţă. Dimpotrivă, zilele lui Ja birou erau pline de evenimente importante şi pasionante, cu atît mai importante şi mai pasionante cu cît se desfăşurau în plină lumină, pentru că imediat dincolo de ele şi în jurul lor era întunericul în care pîndea frica, frica aceea una fl bună, frica de faptul că s-ar putea să nu mai ia parte la tu cmc evenimente, că s-ar putea să-şi piardă slujba. Dacă n-ar im ii h fost casier la „Twigg & Dersingham", ce-ar mai fi fost?

I VII i întrebarea asta ziua, dar uneori, noaptea, cînd nu putea M doarmă, i se înfăţişa în toată puterea ei şi îi popula înfiorător întunericul cu imagini de oameni zdrenţăroşi şi zdrobiţi, tfiîmlu .c de la o întreprindere la alta, aşteptînd pe la oficiile, dc plasare şi prin sălile pentru lectura ziarelor din bibliotecile publice gratuite, decăzînd treptat pînă la azil sau la bordura trotuarului.

Itlca aceasta nu făcea decît să dea un şi mai strălucit relief

Ituaţiei lui actuale. Ani de zile scrisese coloane de cifre mici, Ui lud înregistrări în cartea mare, apoi balanţe de conturi, dar pentru cl asta nu era trudă. Era un om al cifrelor. Le putea imnul cu o uimitoare dexteritate şi siguranţă. în lumea lor, iii,nuntă dar desăvîrşită, el se mişca arătînd totală încredere, ţii iiita II făcea plăcere. Dacă nu te grăbeai şi dacă-ţi dădeai oulcncala» socotelile îţi ieşeau întotdeauna, şi conturile se ba- l.inţnw. Mal mult,

îi făcea plăcere importanţa, demnitatea slujbei M!C Trecuseră treizeci şi cinci de ani de cînd fusese băiat de birou, ca Stanley, o idee mai mărunt şi mai tînăr. Era copil din părinţi săraci, şi în zilele acelea a fi funcţionar în City încă mai însemna ceva; casierii şi şefii de birou mai purtau joben, şi cînd erai sigur de slujba ta şi-ţi primeai cele o sută cincizeci de lire pe an, însemna că eşti om ajuns. Domnul Smeeth era acum şi el casier, dar tot se mai bucura la gîndul că e un om ajuns. Undeva, departe în amintirea lui, mai trăia încă acel mărunţel băiat de birou, ca să marcheze dovada minunii realizate. Să treacă pe la bancă, unde toţi îl cunoşteau şi-l respectau, şi să i se spună că e frumos afară sau că plouă, făcea parte din rutina lui de toate zilele, totuşi, încă şi acum, era ceva mai mult decît atît, ceva ce trebuia gustat şi savurat. Acel : „Bună dimineaţa, domnule Smeeth” al casierilor de la bănci rostit de la ghişee tot îi mai dădea o uşoară emoţie tăinuită. Şi, în afară de cazul că ziua aceea ar fi fost într-adevăr foarte proastă, niciodată nu o încheia, încuindu-şi registrul- jurnal şi cutia de piele lăcuită, în care ţinea banii pentru plăţi mărunte, în casa de bani şi îndesîndu-şi şi aprinzîndu-şi pipa, fără să se simtă încălzit de sentimentul că el, Herbert Norman Smeeth, puştiuleţul de pe vremuri, apoi băiat de birou şi funcţionarul cel mai mic în grad la firma „Willoughby, Tyve & Bragg”, apoi funcţionar la „Compania imperială de comerţ”, apoi, timp de doi ani de zile, fruntaş, planton la sala de raport a trupei în Regimentul „Middlesex”, iar acum, de zece ani de zile, casier al firmei „Twigg & Dersingham”, *ajunsese,* în fine, şi încă în mod strălucit. Dacă stăteai să te gîndeşti, viaţa lui era — aşa cum cutezase o dată să-i spună în faţă unui comesean prietenos la Channel View, în Eastbourne (rămăseseră, destul de tîrziu, să bea împreună o sticlă de bere şi să-şi mai facă mărturisiri, după ce nevestele se duseseră sus) — un adevărat roman în felul ei. Şi frica aceea care creştea în întuneric şi începea să ia forme concrete, frica aceea făcea şi ea să-i pară că totul e ca într-un roman.

Domnul Smeeth descuie casa de bani, scoase registrele şi caseta cu mărunţiş, aruncă ochii pe corespondenţă şi îşi concentra atenţia asupra pasajelor care îl priveau, luă notă că „Brown & Gorstein”, şi „Compania de nord-vest pentru comerţul cu mobile”, şi „Nickman & Fiii” nu-şi ţinuseră promisiunile şi nu-i trimiseseră cecurile, făcu menţiunile necesare pe cele două cecuri de mică valoare trimise de alţii, dădu domnişoarei Matfield să bată la maşină trei scrisori, îi spuse lui Turgis să telefoneze la „Fraţii Brigg” şi la Căile Ferate

I ondrn — nord-est, îl ferici pe Stanley trimiţîndu-l să facă hi li v ,i o comunicare şi, pe scurt, se cufundă în munca zilnică punînd firma „Twigg & Dersingham” în mişcare, chiar dacă Twigg stătea mut şi nemişcat, de ani de zile, în cimitirul de la Strcatham, iar actualul domn Dersingham nu era în mişcare decît în trenul local, care-l aducea la birou.

Stanley dispăru, ca de obicei, ţîşnind ca un obuz din gura tunului, pentru a nu-i mai lăsa domnului Smeeth timp să se răzgîndească; *miss* Matfield, plină de dispreţ, turuia scrisorile la maşină (,,cling”-ul clopoţelului de la maşina de scris răsuna ca o repetată exclamaţie ironică) ; Turgis vorbea, morocănos, la telefon, iar domnul Smeeth desena cele mai mici şi mai elegante cifre, uneori cu creionul, alteori cu cerneală, şi deschidea din cc în ce mai multe registre pe pupitrul său. Timp de vreo /CCC minute nu s-a rostit nici un cuvînt care să nu aibă legătură directă cu treburile biroului.

După un timp intră lin alt funcţionar al firmei. Era Goath, voiajorul principal, care avea misiunea să viziteze pe toţi tîm- pl.irii dc mobile din Londra şi din împrejurimi şi să-i convingă >.1 cumpere furnirele şi incrustaţiile de la firma „Twigg & Der- *lngham”. Acesta îşi făcu intrarea în felul lui obişnuit, tîrşîit, parcă pipăind, în silă, cu piciorul lui mare şi plat fiecare peticei nou de sol pe carc trebuia să calce, ridicîndu-şi celălalt picior mare şi plat tot în silă de pe vechea bucăţită dc sol pe care se sprijinise. Fuma

ţigareta lui obişnuită şi lăsa aceeaşi dlră de fum leşinat şi veşted ce se risipea, din fericire, în urma lui. îşi purta pardesiul vechi şi deformat, cu nişte pungi uriaşe in loc dc buzunare, ca întotdeauna, adică aproape alunecîndu-i de pc umerii căzuţi. Obişnuita şi prăfuita lui pălărie tare era pusă pe-o parte, nu a veselie, ci a deprimare, dată pe ceafă şi de/jgolindu-i fruntea brăzdată de riduri şi plină de coşuri. Făcu ceea ce făcea întotdeauna : aruncă o privire tristă de cunoscător asupra activităţii din birou cu nişte ochi tot atît de umezi, de cenuşii şi deznădăjduiţi ca o dimineaţă de februarie, şi deodată toată această activitate păru că se chirceşte în faţa privirii sale, că se reduce la nimic. *

Domnul Dersingham îi spusese adesea domnului Smeeth, şi domnul Smeeth îi spusese adesea domnului Dersingham că ceea ie nu ştia Goath în materie de vîndut furnire şi incrustaţii şi iillclc dc felul ăsta nici nu făcea să fie ştiut. Dar cînd te uitai Iti el cum stătea acolo, aveai impresia că nici ceea ce ştia nu I.Ui-.i să fie ştiut, atît de nefast fusese asupra lui efectul acestei cunoaştcri.

Nu era nimic neobişnuit în apariţia lui Goath la birou în nl.ii i faptului că se producea în ziua şi la ora asta, pentru căGoath trecea pe la birou, baza lui de operaţii, numai în anumite zile, iar cea de azi nu făcea parte dintre ele.

— De lucru, hai ? zise Goath.

Nu era o întrebare. Nu era un salut. Era un fel de rînjet dispreţuitor şi trist.

Domnul Smeeth puse condeiul jos.

— Ia te uită ! Ce cauţi pe-aici ?

— Mi-a zis să vin, răspunse Goath. Domnu Dersingham mi-a zis să viu astăzi, de dimineaţă, vrea să mă vadă.

— Ooh, daa ?

Sărea în ochi, din tonul domnului Smeeth, că lucrul ăsta nu-i plăcea, în afară de faptul că nu putea să-l sufere pe Goath, ceea ce ar fi fost greu să i se ia în nume de rău.

— Da. Aşa mi-a spus. De ce mi-a spus, nu ştiu,

continuă Goath posomorit, aşa că nu mă-ntreba, pentru că n-am să-ţi pot răspunde. Pur şi simplu mi-a spus : „Poimîine dimineaţă, primul lucru pe care-l faci, vii aici”, şi-acuma-i poimîine dimineaţă, şi iată-mă-s. Şi, pe deasupra, am venit şi prea devreme.

— Domnul Dersingham nu mi-a spun nimic de chestia asta, zise domnul Smeeth, cu aerul unuia care ar vrea să i se comunice despre ce este vorba.

Goath mai trase, avid, un fum din ultimul centimetru de ţigară cu un zgomot şuierat, dezgustător.

— A vrut să vă facă o surpriză... o mică surpriză agreabilă, vouă, tuturor... asta-i !

Şi, pe cînd îşi rostea cuvintele, aruncă domnişoarei Matfield, care tocmai se sculase de la maşina ei de scris, o ocheadă prietenoasă, dar dădu peste o privire încremenită ca un zid înalt, cu cioburi de sticlă înfipte deasupra.

Domnul Smeeth îşi plimbă un deget, dintr-o parte în alta, de-a lungul buzei de jos, un tic al lui cînd stătea pe gînduri. Acuma, că reflectase ceva mai mult la chestia asta, îi plăcea şi mai puţin. Dar, după o scurtă pauză, se lumină.

— Poate că are vreo marfă nouă. să-ţi arate ? Poate vrea să-ţi ceară părerea despre ea ?

— N-am auzit nimic de nici o marfă nouă. Ar fi trebuit să ştiu şi eu. Totdeauna se află, toate se află. „N-are rost să ne mai arăţi de-alde astea, zic ei. Arată-ne ceva din marfa aia nouă care-a ieşit acum. Aşa ceva să ne-arăţi.” Asta-ţi spun, şi încă repede. Şi habar n-au ce vor, nici măcar jumătate din ei nu ştiu dc&prc cc este vorba, nimic. Sînt acuma tipi de ăştia care fac mobllft —- ;i fac avere cu mobila — care nu ştiu să deosebească o bucată de lemn de una de muşama. Cum reuşesc să se descurce, nu poa’ să-mi intre-n cap ! încheie Goath trist.

— Ai dreptate, Goath, zise domnul Smeeth. Nici eu nu pot să pricep. Trebuie să ai tupeu, într-adevăr, asta-i părerea mea... tupeu, şi-un pic de noroc. Dar acuma, cinstit vorbind, cum merg treburile ? Ceva mai bine, nu ?

— Nu, răspunse celălalt, cu întreaga satisfacţie a

pesimistului înăcrit. Mai rău.

Îşi scoase pălăria de pe cap şi o examină, de data asta cu tot dezgustul care i se cuvenea. Adăugă :

— Mult mai rău.

Faţa domnului Smeeth se lungi dintr-o dată şi se auzi un ţîţîit din buze :

— Asta-i prost.

— E-mpuţit de tot, zic eu, dacă Ethel asta de-aici nu «e supără.

Miss Matfield se-ntoarse deodată cu faţa la el.

— Numele meu e Matfield, zise ea. Dacă vrei să zici „Împuţit", poţi zice cît îţi place, din partea mea, dar eu nu sînt „lithel asta de-aici", nici Ethel din altă parte, şi nici n-am de gând să fiu I

— Praf m-a făcut ! zise Goath cu o nuanţă de ironie cu totul respingătoare şi de dandy-ism în glas. M-a făcut praf !

Dar, fiind trecut de 50 de ani (sărea în ochi că dintre toţi de faţă era primul care trecuse de 50 de ani) şi pe deasupra nu i'ftctttos înrăit în chestii de-astea, nu era făcut praf de loc.

— *AII right, miss* Matfield 1 interveni domnul Smeeth, că- inia nu l veneau la îndemînă asemenea manifestări, şi se înmulţii la Goath, în chip de avertisment.

-Ei, cum spuneam, continuă Goath, lucrurile stau prost. Mnt dc treij de ani în branşa asta, şi niciodată lucrurile n-au • lut mai prost. Dacă preţu-i bun, e proastă marfa. Dacă-i bună marfa, c prost preţu. Şi cel mai adesea-i preţu ! Acuma vor Ifltln, vor de pomană, asta-i sigur. Dar ei pe lucru *gata*- iau o mulţime dc parale, mai scump decît orieînd. Uită-te la mobila

I iai'c-o aduc acuma detailiştii, şi p-ormă du-şi-ascultă-i ce vorheic unii dintre ei. Ţi se face rău ! Greaţă ţi se face !

-Cred, îl asigură domnul Smeeth, cu seriozitate. Apoi jovill o clipă : Dar, la urma urmei, cineva tot trebuie să le vnulii furnir, chiar dacă incrustaţiile nu mai sînt chiar atît de la modă. Vreau să spun, de cumpărat tot trebuie să

cumpere de la cineva, nu ?— Păi, trebuie, sau nu trebuie, tot ce pot să spun e că nu cumpără de la mine. Şi unii sînt clienţii mei de douăj de ani. Da, tinere, sînt, adăugă el, uitîndu-se, pentru cine ştie ce motiv inexplicabil, în ochii lui Turgis şi vorbindu-i cu un aer foarte sever : Timp de peste douăj de ani ! La unii din ei mergeam şi-acasă — „Moses & Scott”, d-egzemplu — cînd tu erai copil, sau nici măcar nu existai.

— E mult de-atunci, domnu Goath, nu ? răspunse Turgis, mîndru că fusese remarcat de un atît de teribil şef, mîndru şi de faptul că, deşi nu era mare lucru de capul lui nici acum, conta totuşi mai mult decît atunci cînd fusese copil sau nu existase de loc.

— Ai dreptate, tinere, zise domnul Goath, cu un aer protector plin de gravitate, e mult de-atunci. Ia ascultă, nu-i el ?

Dar persoana care tocmai deschisese uşa de-afară şi rămăsese de partea cealaltă a paravanului cu geam mat nu era în nici un caz domnul Dersingham, aşa că, Stanley fiind absent, Turgis fu cel care se duse să vadă ce voia noul-venit.

— Bună dimineaţa, se auzi un glas dezgheţat, dar prevenitor. Doriţi furnituri pentru maşini de scris ? Panglici, indigouri, foi cerate, perii, gume ?

— Mulţumesc, nu astăzi, răspunse Turgis.

— Gume, perii, foi cerate, hîrtie de cea mai bună calitate, indigouri ? Panglici ?

— Nu, astăzi, nu.

— Bine, zise vocea, ceva mai puţin dezgheţată şi mai puţin prevenitoare de data asta, dacă veţi dori ceva articole pentru maşina dc scris, oricînd, poftiţi adresa mea. Bună ziua.

— Surprinzător cît de mulţi amărîţi de-ăştia bat la uşă, zise domnul Smeeth cu destulă tristeţe, şi toţi încearcă să-ţi vîndă aceleaşi fleacuri. Chiar dacă-i cumperi ceva, cît o să facă ? Un şiling sau doi, asta-i tot. Mi-e peste putinţă să-nţeleg cum reuşesc s-o scoată la capăt. Şi unii dintre ei mai

sînt şi eleganţi, bine îmbrăcaţi, după toate astea. Nu-nţeleg cum reuşesc, sincer nu-nţeleg.

— Ai crede că tipul scoate o mie de lire pe an, zise Turgis pe un ton amărît, jignit, parc-ar fi fost în discuţie propria lui înfăţişare jerpelită. Totdeauna-i bine-mbrăcat, cu ghetre, cu de toate. Trece pe-aici cam o dată la două săptămîni, şi n-am cumpărat încă niciodată nimic de la el.

— Trage nădejde, asta-i, trage nădejde, ca şi mine, rosti InriimhH domnul Goath. Numai că eu n-am ajuns încă să port

l'i'iilf i ,u fi bine să-ncerc, cine ştie, poate-mi pică vreocomandă barosană, sau două. „Iote-l pe Goath cu ghetre f or să zică ăia de pe la <<Bethnal Green». Acuma o să trebuiască să-i dăm o comandă." Şi poate c-or să-mi dea. Dar, cine ştie, poate că nu. Ah, cine ştie... Căscă în gura mare şi rămase cu ochii închişi şi după ce termină de căscat. Nu ştiu, nu ştiu, nu ştiu ce să mai fac, mormăi el. Vorba e că zilele astea nu mi-a fost bine de loc cu măruntaiele mele, au putrezit de-a binelea. Doc- toruL z'ce că-i ficatu, că-i numai din cauza stropului ăluia de *whisky...* da eu zic că-i inima. Ei, o fi inima, o fi ficatu, acuma m-aşez şi eu pe scaun.

Camera se cufundă într-un fel de tristeţe blîndă, care semăna mult cu cea de afară, unde opulenţa toamnei fusese copleşită, spălată, gonită, şi-i luase locul o atmosferă de fum şi de amurg cenuşiu, în care mireasma întîmplătoare a unei frunze veştede şi umede apărea ca o amintire dintr-o altă lume, tot atît dc uluitoare ca o săgeată rătăcită din vreo bătălie ce se mai dezlănţuia încă pe undeva pe sub soare.

Chipurile celor trei bărbaţi — ovalul cărunt al domnului Smeeth, faţa fleşcăită şi stacojie a lui Goath şi tinereţea spălăcită a lui Turgis — sc întristară o dată cu atmosfera camerei, încremenind aproape în nemişcare. O clipă, două părură lipsite tic orice expresie, zgîindu-se în neant. Miss Matfield, care se ridicase dc la masa ci, sczisă dintr-o dată, timp de o bizară fiintură dc secundă, toate

accstca, încîlcite într-un talmeş-bal- mt'v fantastic dc imagini lugubre : toţi păreau sub imperiul unei

v t ajl. int .ipabili să facă o singură mişcare, iar din cer ploua MI iimln>:lnc, din fiecare crăpătură a pereţilor se scurgea praf

vi iotul era învăluit în pînze de păianjen. Îi venea să urle. Nu Ui în, dar, absolut fără să-şi dea seama ce face, zvîrli de pe masa ci dc lucru o cutie mică de alamă plină cu clame, şi zgomotul ,Îi calmă nervii.

Îmi parc rău ! exclamă ea morocănos, aplecîndu-se.

— Cred, spuse Goath.

Trebuie să fie domnul Dersingham, zise domnul Smeeth, li.>>'ind cu urechea la paşii care se apropiau.

Domnul Dersingham îşi vîrî capul pe uşă.

Bună dimineaţa la toată lumea. Va să zică, ai venit, t.nnih. Poşta-i la mine pe birou, Turgis? Foarte bine, doar MI ml arunc ochii pe ea şi-apoi să vii la mine, Goath. Şi dum-

iii iita, Smeeth. Cînd sînt gata, vă chem. Stanley e pe-aici ? *Ml rlglit,* nu-i nimic dacă-i plecat. Cînd vine, trimiteţi-l la mine. Am uitat să-mi cumpăr ţigări. Peste vreo cinci minute o .1 am nevoie de dumneata, *miss* Matfield. Şi dacă sună unul,

Bronse, pentru mine, nu-i da legătura. Spune-i că-s în oraş. Oh, da, era să uit, Smeeth, fă-mi, dacă eşti bun, o chestie de-aia, cum îi zice, un borderou cu facturile în suferinţă, ştii, aşa la repezeală, fără multe forme. O să am nevoie de el. A mai picat ceva azi ? Lasă, poţi să-mi spui mai tîrziu.

— Şi din cîte ştiu eu, murmură Goath după ce capul domnului Dersingham dispăru pe uşă, n-o să ţină mult să-i spui tot ce-a picat pe ziua de azi, Smeeth.

— Nu-nu, zise domnul Smeeth, fără pic de veselie.

4

Aşezat aşa cum era acum, la biroul său, aruncîndu-şi ochii pe poşta de dimineaţă, Howard Bromport Dersingham putea să fie considerat ca un specimen reprezentativ de

bărbat tînăr şi elegant din City. La prima vedere părea fratele tuturor acelor hărbaţi tineri şi eleganţi din City pe care-i cunoaşteţi din reclame, purtînd gulere, cravate, haine, toate impecabile, sau exa- minînd ceasornicul infailibil, sau privind la mutrele unor bărbaţi mai puţin încununaţi de succese pentru că n-au urmat niciodată un anume curs prin corespondenţă. Arăta mult prea bine pentru Fundătura îngerilor, unde afacerile nu sînt decît afaceri, o chestie care nu ştii niciodată cum o să iasă, şi pe deasupra destul de plicticoasă. N-ar fi părut nelalocul lui în- tr-unul din acei zgîrie-nori plini de organizaţii operative şi administrative nemaipomenit de eficiente şi pline de succese, în acele înalte sfere comerciale în care afacerile nu sînt de loc o chestie care nu ştii niciodată cum o să iasă şi pe deasupra plicticoasă, ci au un aer solemn, ba chiar o nuanţă de misticism, ca şi cum intr-adevăr ar pune la îndemînă o explicaţie a universului. Era, evident, absurd ca un asemenea tip şi toate treburile lui să stea ca o tartină între „Lame de ras, Ra-pid Ltd.” şi „Magazinele generale pentru Londra şi împrejurimi”.

Dar dacă ai mai fi aruncat încă o privire sau două, ai fi constatat că el nu era decît o schiţă în linii generale, încă nefinisată, a genului. Privirea tăioasă, nasul fin, gura cu linie severă, bărbia dominatoare, toate acestea îi lipseau, iar în locul lor găseai trăsăturile masculine englezeşti obişnuite, nici foarte frumoase, nici foarte urîte, nici foarte viguroase, nici foarte molatece. Domnul Dersingham avea un an sau doi sub 40, era mai mult năltuţ, destul de bine făcut, dar cu un început de cocoaşă ; părul, care începuse să-l părăsească destul de repede, era castaniu-deschis ; ochii albaştri nici nu scăpărau, nici nu străpungeau, ci doar priveau lumea, blînzi şi prietenoşi ; păstrase unul din tipurile de mustaţă tunsă scurt care au apărut în timpul războiului sub nasurile atîtor grade inferioare.; şi arăta curat, sănătos şi bun, doar puţin cam molîu şi nu cine ştie ce inteligent. De-abia după război, în timpul căruia, cu un entuziasm diminuînd progresiv, a dat ajutor în cadrul unuia

din batalioanele suplimentare ale Regimentului regal de puşcaşi, s-a asociat cu unchiul său la firma „Twigg & Dersingham”. înainte de război încercase cîte ceva, fără să fi avut vreun succes deosebit, deşi îi plăcea să afirme *că* războiul îi distrusese aproape complet perspectivele. (Adevărul adevărat era că i le ameliorase, pentru că unchiul său nu l-ar fi luat niciodată în afaceri, ci i le-ar fi lăsat doar după moarte, de nu i s-ar fi făcut milă de el cînd s-a întors în chip de erou.) Intenţia părinţilor săi fusese să-l trimită pe Howard Bromport la Oxford sau la Cambridge, dar îşi pierduseră averea dintr-o dată, şi Howard Bromport, nefiind trimis la Universitate, nu putuse obţine titlu universitar, aşa că n-avusese încotro şi trebuise să se aventureze în afaceri. în mintea lui rămăsese nostalgia Universităţii, şi astfel se făcu că ajunse unul dintre acei oameni obsedaţi de ratarea unei cariere oxfordiene sau cambridgeene. Aceştia nu fac parte dintre tinerii studioşi sau atleţii strălucitţi care îşi văd astfel închisă posibilitatea de a se distinge, ci pur şi simplu dintre tinerii cărora le-a fost răpit prilejul de-a avea cravate vărgate, vestoane cu culorile colegiului şi chisele de tutun împodobite cu blazoanele şcolilor, pe scurt, sînt bobocii zeloşi cărora niciodată nu le poţi scoate din cap stupiditatea lor de boboci. Ăştia-s cei care fac ca elementul esenţial al unui colegiu să fie acela de a scoate „veterani”. Dersingham era un „veteran” pasionat. Nu scăpa niciodată o reuniune, niciodată nu pierdea din vedere să-şi împrospăteze rezerva de cravate în culorile şcolii. Spiritul de colegiu trăia în el pentru eternitate. Totdeauna gata să facă exact ceea ce se cuvenea — şi asta nu-i venea greu, pentru că într-adevăr era un băiat cum se cuvine, un suflet bun, chiar aşa nerod cum era — dar nu de dragul tău, nu de dragul lui, ci „de dragul bătrînei noastre şcoli”. La drept vorbind, şcoala asta „Worrell” (unul din colegiile de categoria a doua, inevitabil de categoria a doua, dar, evident, „colegiu”), nu era chiar atît de bătrînă, dar produsese atît de mulţi tipi de felul lui Dersingham, încît îşi însuşise, prin simplă asociaţie

verbală, o tradiţie demnă de Eton. Poate că cea mai scurtă definiţie pentru Dersingham — şi nici el însuşi n-ar fi solicitat alta — era aceea de „absolvent de la «Worrell»“.

Nu era fruntaş în nici un sport şi nici măcar nu era un cunoscător priceput, dar nimic nu-i făcea mai multă plăcere decît lungile şi solemnele discuţii despre sporturi, în care cele mai mărunte fleacuri erau înecate într-o pălăvrăgeală fără sfîr- şit. Mai juca încă golf, aproape la fiecare sfîrşit de săptămînă, puţin tenis, şi cînd clubul „Charlatan”-ilor trebuia să scoată o a treia echipă la *cricket,* intra cîteodată şi el în formaţie, în calitate de eventual *bowler* Încet. (În fiecare an, timp de patra săptămîni îşi lăsa deoparte tradiţionala cravată worrelliană şi purta cravata ,,Charlatan”-ilor.) Fuma cantităţi imense de ţigarete „Sahib Virginia”, „cu tutunul tăiat în lungul foii”, bea regulat, dar nu prea mult, ca să nu dăuneze sănătăţii şi să păstreze o anumită cuviinţă. Romanele cu detectivi sau de aventuri îl încîntau, ca şi anecdotele, melodiile uşoare şi săltăreţe, operetele şi discuţiile lungi şi zgomotoase, în care fiecare era de acord cu tot ce spuneau ceilalţi, afară de chestiile în care n-avea prea mare importanţă pentru nimeni dacă cineva era sau nu de acord. Nu-i plăcea literatura, arta şi muzica, originalii şi fanaticii de nici un fel, nu-i plăcea majoritatea străinilor, nimic sau nimeni realmente meschin sau violent (cînd era în stare să-şi dea seama că-i vorba de violenţă sau de ceva meschin), şi toate opiniile despre care directorii ziarelor îi spuneau că trebuie să nu-i placă. Avea unul sau doi prieteni adevăraţi, o mulţime de cunoştinţe şi o nevastă şi doi copii pe care nu-i înţelegea, dar care-i erau tare dragi.

Şi-acum, după ce-şi aruncase ochii în grabă pe scrisori (majoritatea nu erau decît oferte de a-i vinde ceva de care n-avea nevoie), continuă să şadă, frecîndu-şi obrazul rumen şi avînd un aer-Încurcat. După cîteva minute petrecute într-o astfel de stare, luă o foaie de hîrtie şi făcu, grijuliu, cîteva însemnări pe ea. Făcu însemnările cu atît mai multă grijă cu cît avea sentimentul că, punînd pe hîrtie ceea ce avea în

cap, începea realmente lupta cruntă de rezolvare a problemei. După ce se încrunta încă un minut sau două la notele făcute, îşi reveni, luă o mutră severă de om de afaceri, întinse mîna după o ţigară, îşi aminti că nu mai avea, apoi sună clopoţelul.

Apăru *miss* Matfield, sau mai bine zis, apărură un carnet şi un creion purtate de umbra lui *miss* Matfield.

— Îmi pare rău, *miss* Matfield, zise domnul Dersingham cu cea mai autentică politeţe worrelliană, am uitat că v-am spus să veniţi. Cred că ar fi mai bine să-i primesc întîi pe domnii Smeeth şi Goath, şi dumneavoastră o să puteţi, după aceea, să luaţi stenograma la cîteva scrisori. Fiti amabilă şi spuneţi-le să intre şi, după aceea... vedeţi... continuaţi-vă lucrul, da ?

— Foarte bine, zise *miss* Matfield.

— Buuun ! exclamă domnul Dersingham.

Nu era niciodată sigur de felul cum trebuie să se poarte cu *miss* Matfield, ca să nu mai vorbim de faptul că lui i se părea o fată formidabilă. Tatăl ei, după cîte ştia, era medic, numai că acuma era medic undeva pe la ţară, la nu ştiu cîţi kilometri depărtare de oriunde, dar pe vremuri jucase în echipa de rugby a clubului „Alsation”-ilor. Să te apuci să dai ordine fetei unuia care a jucat în echipa de rugby la „Alsation”, ca şi cum ar fi o simplă dactilografă de doi bani jumate, era o chestie cam delicată. Şi asta fusese pricina că domnul Dersingham adăugase pe-acel: „Buuun *!”* însemna că el era în curent cu toate, cu chirurgia, şi cu „Alsation”-ii, şi cu totul.

— Ei, oameni buni, cred că-i mai bine să luaţi loc, se adresă el lui Smeeth şi lui Goath. Chestia asta poate să dureze. Aşaaa, bun. Acuma, ia staţi niţel. Ia să vedem, Goath, cît cîştigi pe an?... Două sute, plus comisionul, asta-i, nu? Şi dumneata, Smeeth, dumneata cît primeşti acum ? Trei sute cinşpe, nu ?

Domnul Smeeth, îngrijorat, recunoscu că aşa era. Văzuse din capul locului ce se pregătea, văzuse de cîteva zile, zile şi nopţi îngrozitoare.

— Şi eu cît cîştig ? Domnul Dersingham emise un rîs scurt şi jenat : Ei, dumneata poţi să-ţi imaginezi singur, Goath, şi dumneata Smeeth, ştii destul de bine. în vremea din urmă, nimic, absolut nici un ban. Doar ce-mi scot cheltuielile. Asta-i tot. \

— Eh... începu domnul Goath cu un mormăit pesimist.

— Dă-mi voie. Să nu-ţi închipui că-ncep astfel pentru că mi se pare că voi nu meritaţi cît primiţi. Ştiu bine că meritaţi. Asta nu se pune în discuţie. Dar trebuie să ridicăm o dată problema, nu ? Să vedem cum stăm. Vă fac o confidenţă : dacă n-ar fi să aibă soţia mea ceva bani ai ei, n-aş fi putut s-o duc atîta vreme. N-aveţi decît să cercetaţi cifrele, să vă convingeţi singuri.

Şi cînd ajunse aici, se opri, îndeajuns pentru ca domnul Goath să aibă posibilitatea de a face o expunere asupra situaţiei pieţei în tîmplăria de mobile şi în comerţul de mobile cu ridicata. Cum noi l-am mai auzit o dată, nu vrem să-l mai ascultăm din nou. E suficient să spunem că tema lui era : „dacă preţu-i bun, marfa nu-i, şi dacă-i marfa bună, nu e preţul”, şi această temă a fost prelucrată de el în multe variante pe chei minore. Iar afirmaţia că-i de „treij de ani în branşă” se repeta necontenit, Ia bas, ca un al doilea leit-motiv. La care toate, domnul Dersingham şi domnul Smeeth ascultau cu o atenţie încruntată.

— Bine, zise domnul Dersingham privind la amărîtele sale de note, o să trebuie să ne ocupăm mai tîrziu şi de chestia asta. Noi cumpărăm lemnul tot de la firma de unde cumpăram şi pe vremea unchiului meu, şi cîteodată îl luăm chiar în condiţiuni mai convenabile decît îl lua el, nu-i aşa, Smeeth ?

— Ah, dar acum concurenţa-i mult mai mare, mult mai mare, zise Goath descurajat. Concurenţa-i din ce în ce mai mare, aşa-i. Aşa stau lucrurile. Unii dintre oamenii din branşă trebuie să reducă preţurile îngrozitor, îngrozitor, uite cu-atîta trebuie să rămînă — şi agită o unghie foarte murdară a degetului mare — ca să poată pune mîna pe-o comandă. Aproape că dau marfa de pomană. Şi pe

deasupra, şi termene de plată în rate cînd vrei ! Străinii ! mai adăugă el sumbru. Cu-alde ăştia avem de luptat acum, cu străinii, care vin ca nebunii, dau năvală să-şi desfacă marfa. M-am întîlnit cu unu, ieşea de la „Nickman", nu mai departe decît ieri de dimineaţă. Ieşea cînd eu intram, şi-arăta atît de îneîntat de el, parc-ar fi jucat cîşti- gător pe doişpe cai şi i-ar fi ieşit toţi. Era neamţ. Vorbea englezeşte tot atît de bine ca mine şi ca dumneata, şi îmbrăcat, ultra ! Dar mirosea a neamţ de la distanţă. Şi chiar dăduse lovitura. Cred şi eu c-o dăduse. Buzunarul plin de comenzi, da-da ! La ce bun să mai faci război, nu ? dacă asta-nseamnă că nemţii pot să vină pîn-aici şi să ne sufle afacerile de sub nas. Mi-e şi silă... treij de ani de meserie şi de alergătură, zi de zi, săptămînă de săptămînă, şi de două ori din trei de pomană, absolut de pomană, şi străinii-ţi vin aici cu haine de blană... cu haine de blană *!* Şi-ţi iau pîinea de la gură, asta fac, îţi iau pîinea de la gură !

— Perfect exact, Goath ! exclamă Dersingham. Nu pot să spun că nu sînt de acord cu dumneata pe chestia asta. Dar şi noi putem cumpăra din Germania, ba chiar şi cumpărăm de o bucată de vreme şi cu toate astea, lucrurile încep să lase impresia că n-am mai putea susţine concurenţa. Tocmai asta-i chestiunea despre care voiam să vă vorbesc la început. Trebuie să încercăm să mai tăiem şi noi din preţuri. E singura noastră posibilitate. Şi singura cale de reducere a preţurilor — cred că şi voi o să fiţi de acord cu mine, în special dumneata.

Smeeth — este aceea a reducerii cheltuielilor. Ehe, cum le zice, da I sarcinile impuse de cheltuielile forfetare sînt prea mari.

Găsind expresia asta, „cheltuieli forfetare", ca sugerînd marele *business,* bărbaţi temerari care grămădesc averi în clădiri cu patruzeci şi două de etaje, domnul Dersingham se agăţă cu recunoştinţă de ea ; era seîndura plutitoare de pe întinsul oceanului de încurcături şi de zăpăceală în care se pomenise cufundat pe neaşteptate.

— Asta-i. Primul lucru, absolut primul lucru care trebuie făcut în afacerea asta este să reducem cheltuielile forfetare.

Domnul Smeeth încercă să-şi ia un aer foarte preocupat şi grav, dar arăta mai îmbătrînit decît oricînd, şi în glasul lui se percepea o nuanţă de tristeţe.

— Da, putem încerca, domnu Dersingham. Dar uşor n-o să fie. Bugetul este cît se poate de strîns, la birou, în ceea ce priveşte cheltuielile interne.

— Dă-o-ncolo, Smeeth, ştiu / spuse domnul Dersingham, fre- cîndu-şi iritat bărbia. Dar va trebui să cheltuim *mai* puţin. Eu nu vreau — ceea ce vreau e ca fiecare să capete ceea ce i se cuvine — dar vezi şi dumneata care-i situaţia. De undeva *trebuie* tăiat. Ia să vedem, să-ncepem cu Turgis. Cît are el ? O sută şapte-şi'cinci, nu ? Şi *miss* Matfield ? A început cu trei lire pe săptămînă, nu ?

— Aşa-i, domnu Dersingham. Era mai puţin decît primise înainte, dar ea a spus că o să-nceapă cu atîta şi o să ne gîn- dim la mărire după ce se va fi deprins aici la noi. E-o fată foarte capabilă, foarte inteligentă, mult mai bună decît cea pe care am avut-o înaintea ei ; nici nu se poate compara.

— Şi Turgis ? Despre el ce-ai de zis ?

— Nu pot să mă plîng, realmente, răspunse domnul Smeeth, face şi el cît poate. E puţin cam neglijent, cîteodată, nu zic nu, şi nu poţi încă să te bazezi prea mult pe el în materie de cifre — vă * amintiţi de încurcătura îngrozitoare pe care-a făcut-o cu registrele cînd am fost. eu în concediu, anul ăsta ? — dar după cum sînt băieţii din zilele noastre, nu-i mai rău decît alţii. Nu depune în munca lui şi în cadrul firmei acelaşi interes pe care-l puneam eu cînd eram de vîrsta lui, dar astăzi nimeni n-o face, şi asta-i tot ce se poate spune. Aliss Matfield e la fel şi ea, dacă-i vorba de asta. Treaba şi-o face foarte bine, dar nu manifestă interes, nu se consideră, cum s-ar spune, ca făcînd parte din firmă, ci doar vine dimineaţa, face tot ce i

se spune să facă, şi pleacă seara.

— Le umblă gîndul la bărbaţi, asta-i tot ce fac dactilografele astea, interveni Goath. La bărbaţi şi la dans, şi la cinema, asta-i tot ce le trece prin cap, şi nici n-ai ce să te aştepţi din partea lor la altceva, nu-nu, după părerea mea, nu ! Şi pe deasupra mai sînt şi obraznice.

— Ei, îmi pare rău, Smeeth, sincer îmi pare rău, dar nu văd ce putem face altceva. Unul dintre ăştia doi o să trebuiască să plece, fie Turgis, fie *miss* Matfield. De dumneata nu ne putem lipsi, Smeeth…

— Vă mulţumesc, domnu Dersingham.

Şi cînd rosti aceste cuvinte — foarte simplu şi fără urmă de ironie — domnul Smeeth arăta şi mai îmbătrînit. Nici o îndoială că-i tremura puţin capul.

— Nici vorbă nu poate să fie, continuă domnul Dersingham cu tot sufletul, absolut nici vorbă ! Dar trebuie să ne descotorosim de unul din aceştia doi, şi munca lui să o împărţim între noi. Am să fac şi eu cîte ceva. Am să-ncep prin a-mi bate singur scrisorile la maşină. în orice caz, am să-ncerc. Chestiunea-i acuma dacă îl ţii pe Turgis şi-l pui pe el să bată o parte din scrisori, sau o ţii pe *miss* Matfield şi-mpărţiţi treaba lui Turgis între Voi doi. Stanley, dacă are un pic de judecată, o să facă şi el ceva în plus. în orice caz, un curier tot trebuie s-avem, aşa că nu poate fi vorba să-l dăm afară pe el. Acuma, dumneata ce părere ai, Smeeth : Turgis sau *miss* Matfield ? Nu-i mare lucru, ştiu, dar trebuie să te decizi. Dumneata eşti cel care-ai să ai de făcut grosul, după părerea mea, cînd o să fie de pus mîna, deşi, nu uita, şi eu am să mă ocup mult mai mult decît acum, dac-o să am timp.

Domnul Smeeth nu se mai simţea atît de prost cum se simţise cu cîteva minute înainte. încercă să-şi concentreze atenţia asupra problemei care-i preocupa direct, problemă destul de serioasă, pentru că ştia foarte bine că el urma să realizeze partea cea mai mare din munca suplimentară, dar, oricît ar fi încercat, , mintea lui continua să rătăcească în întuneric. Nici chiar faţă de el însuşi nu putea susţine că,

prin amărîte de economii de felul ăsteia, criza va putea fi stăvilită. De luni de zile vedea ce vine. Firma, situaţia, însăşi existenţa sa, toate se măcinau şi se năruiau, grămadă. Primul lucru care va urma va fi să accepte o reducere a salariului său. Iar lucrul următor va fi să se pomenească afară, în Fundătura îngerilor, cu pălăria pe cap şi fără leafă, fără slujbă, fără nimic. Şovăia, bilbîindu-se destul de jalnic.

— N-am vrut să te iau prin surprindere, zise domnul Dersingham, şi bănuiesc că într-adevăr ai avea nevoie de timp, o zi sau două, să te gîndeşti la chestia asta.

— În locul dumitale n-aş sta o clipă pe gînduri, intră în vorbă Goath- M-aş descotorosi de fată imediat, fără să clipesc măcar. Nici n-ar fi trebuit să se-nceapă cu fete aici, în City. De cînd le-au adus, de-atunci nu mai merge treaba ca lumea. Toată ziua cu pudratu pe nas *!* Cu luat ceaiu ! Nici nu-ţi mai dai seama unde te afli ’

— Aş vrea să pot reflecta niţel, domnu Dersingham, răspunse domnul Smeeth cu glas moale. Nu vreau să-l dau afară tocmai pe cel care nu trebuie.

— Aş fi preferat să rezolvăm chestiunea astăzi, dacă tot nc-am apucat de ea, dar gîndeşte-te pînă după amiază la cinci, şi-atunci mai stăm încă o dată de vorbă. *AII rigUt !* Şi domnul Dersingham îşi examina din nou notele, apoi îşi luă un aer foarte serios : Primul lucru care urmează este problema asta, cum îi zice, cu ăia care nu vor să plătească. Ai făcut o situaţie, nu ?

Dar în clipa asta se auzi un ciocănit în uşă, şi Stanley se strecură înăuntru cu o carte de vizită în mînă.

— E cineva care vrea să vă vadă, domnu Dersingham.

— Am treabă. Cine-i ? închide uşa. Habar n-am cine-i tipul, zise el după ce examină cartea de vizită. Ia uită-te, Goath, îl cunoşti ? Ce vrea ?

— Voia să vorbească cu dumneavoastră, domnu Dersingham, răspunse Stanley cu un aer foarte misterios şi important, cu o nuanţă de „urmăritor” în felul de a se comporta. Z’cea că-i foarte important, aşa z’cea.

— Cred şi eu ! spuse domnul Dersingham, zîmbind către ceilalţi doi. Probabil că vrea să-mi vîndă cine ştie ce fleac de articole de birou. Dar dac-ar fi aşa, ar avea totuşi scris ceva pe cartea de vizită. Asta-i o* carte de vizită personală. Golspie, Golspie ? Nu, nu-l cunosc. Ascultă, Stanley, spune-i că sînt într-o discuţie... nu, o... cum se cheamă... o conferinţă, chiar în mijlocul ei, dar dacă e ceva într-adevăr important, şi nu urmăreşte doar să-mi vîridă o maşină de scris, sau foiţă, sau alte fleacuri, am să-l primesc îndată ce termin. Dacă vrea, poate s-aştepte, sau să treacă ceva mai tîrziu. Spune-i aşa.

Domnul Golspie hotărî să aştepte.

5

Zece minute mai tîrziu, aştepta încă, tot acolo, şezînd pe scaunul mic de lîngă uşă, dincolo de paravanul despărţitor. Uneori Stanley, Turgis şi *miss* Matfield îl auzeau mişcîndu-se sau dregîntlu-şi glasul. Simţeau — ajungea pînă la ei — aroma excelentei ţigări de foi pe care o fuina. Fumul ei părea să transforme biroul într-o chichineaţă mică şi tristă, şi ocupaţiile lor, în cele mai mecanice şi mai banale îndeletniciri. Era un iz de bogăţie şi de aventură în fumul acesta luxuriant ce plutea în aer. îi tulbura

— Cine-i ăsta ? şopti Turgis Cum arată ?

Stanley se strecură mai aproape şi, acoperindu-şi gura cu palma, şopti :

— E cam voinic, aşaaa... şi lat în spate, şi are o mustată mare, şopti el răspunsul Ştii ce cred eu sigur că e ?

— Nu. Dă-i drumu...

— Inspector de la Scotland Yard.

— Te-ai smintit de tot, puştiule ! zise Turgis Nici vorbă de-aşa ceva.

— Biiine, om vedea Pariez. Exact aşa arată. Du’ şi te uită la el.

Dar Turgis scăpă de această osteneală, pentru că vizitatorul pătrunse el însuşi în birou.

— Unde-i băiatul cela ? întrebă el. Ei, ascultă, ia du-te din nou înăuntru şi spune-i domnului... Cum îi zice...

— Domnu Dersingham, *sir...* zise Stanley cu un aer dezgheţat, mîndru să fie de folos Scotland Yard-ului sau oricui lăsa impresia că-i de-acolo.

— Domnului Dersingham. Spune-i că nu mai pot s-aştept. Că nu-s deprins să-mi pierd vremea aşteptînd aşa, şi că dacă plec, apăi plec de-a binelea, şi-atunci o să-i pară rău. Ai priceput ? Arunci şterge-o şi spune-i. Stai ! El nu ştie cine sînt, nu ştie ce vreau, aşa că mai bine să-i arăt că n-am de gînd să-l fac să-şi piardă vremea de pomană.

Scoase ceva dintr-o servietă pe care o purta cu el, şi ceilalţi îşi dădură seama imediat că-i un catalog cu mostre de furnir şi incrustaţii, cîte o bucăţică de lemn subţire ca un cartonaş, mare de cîţiva centimetri patraţi, lipită pe foile groase de hîrtie.

— Uite, dă-i asta, spune-i să se uite bine la ele, şi mai spune-i că pentru asta am venit. M-ai priceput ?

După ce-l expedie pe băiat, domnul Golspie rămase liniştit locului, cu picioarele crăcănate, cu pieptul lui mare scos înainte, savurîndu-şi calm ţigara de foi. Una dintre regulile cele mai riguroase ale biroului era ca vizitatorii întîmplători să nu intre dincoace de paravanul despărţitor, şi Turgis ar fi trebuit să-l fi poftit imediat afară din birou.

— Nu-i mare lucru biroul ăsta, trebuie să recunosc, constată domnul Golspie adresîndi: se iui Turgis, dar îţi dă destulă bătaie de cap, nu ?

— Ce să zii . şi da, şi nu, murmură Turgis. Vreau să spun că uneori avem mult de lucru şi alteori nu. Depinde, ştiţi...

— Nu ştiu, dar te cred pe cuvînt. Trebuie să fie beznă rău în vizuina asta ceva mai încolo, cînd începe ceaţa. E prea întunecos, după gustul meu Şi mei aer nu-i destul. Mie-mi place să fie aei berechet, deşi, martor mi-e dumnezeu, aia, chiar dacă ar fi, nu face doi bani aerul, cu asemenea vecinătăţi ! Cum îi zice străzii ăsteia ? Fundătura îngerilor, nu ? Caraghios al dracului numele ăsta pentru o

stradă, deşi la vremea mea am văzut nume şi mai caraghioase *1* Cum a ajuns să aibă numele ăsta, ştii ?

Turgis recunoscu că nu ştie.

— Nici nu rn-am aşteptat să ştii, îi răspunse străinul. Dai poate că ştie domnişoara. Fetele ştiu de toate în ziua de azi.

Miss Matfield ridică privirea.

— Nu, nu ştiu, ripostă ea cu o nuanţă de dezgust în ton, şi apoi îşi plecă din nou ochii pe maşină. Şi nici nu-mi pasă !

— Nu, nu-ţi pasă, zise domnul Golspie, fără multe fasoane, cordial şi foarte degajat. Nu cred că dai doi bani pe toată dara- vera asta. Şi de ce ţi-ar păsa, la urma urinei ? Nici mie nu mi-ar păsa dac-aş fi o fată frumoasă ; nu mi-ar păsa nici de două parale.

Miss Matfield îşi ridică din nou privirea, de data asta obosită, încreţindu-şi uşor pleoapele. Apoi reuşi să îndrepte asupra intrusului toată forţa ochilor ei dispreţuitori, care ar fi pus pe goană pe Turgis, pe domnul Smeeth sau pe domnul Der singham şi pe foarte multe alte persoane dintre cunoştinţele ei. Asupra acestui bărbat respingător însă, privirea ei n-avu nici un efect, nimic. Se uita la ea, tăios, apoi zîmbi, sau mai curînd rînji cu gura lăţită. învinsă de o asemenea totală nesimţire, *miss* Matfield făcu un gest de enervare, apoi îşi continuă lucrul, fără să-şi mai ridice ochii.

— Ce dracu-o fi făcînd băiatu ăla acolo ?! izbucni domnul Golspie către Turgis. Mai bine te-ai duce să vezi dacă nu cumva l-au omorît. Lasă, nu mai e nevoie, uite-l că vine.

Veni, urmat de domnul Smeeth, care spuse :

— Îmi pare rău că v-am făcut să aşteptaţi. Domnul Dersingham vă stă la dispoziţie.

Aşteptară pînă cînd auziră uşa închizîndu-se în urma lui înainte de a începe să vorbească din nou.

— Ce vrea, domle Smeeth ? întrebă Turgis.

— Ce vrea,, exact, nu ştiu, Turgis, răspunse domnul

Smeeth, da! bănuiesc că vrea să ne vîndă ceva marfă. Ne-a trimis înăun tru nişte mostre, ziceau şi domnu Dersingham şi Goat'o că-s realmente prima. Eu n-am pretenţia că mă pricep la ele. Dat cred că preţul o să ne taie pofta.

— E-un tip cam aiurea, nu ?

— E-o brută dezgustătoare ! izbucni *miss* Matfield de la maşina ei de scris. Imaginează-ţi c ar trebui să lucrezi pentru un om ca ăsta ! Oribil !

Domnul Smeeth o privi preocupat, apoi, după ce îi spuse lui Stanley să-şi vadă de lucru şi, dacă n-are, să-şi caute ceva de făcut, se întoarse către Turgis, tot atit de preocupat. Unul dintre ei doi trebuia dat afară. Să le-o spună acum ? Probabil că *miss* Matfield nu se va sinchisi prea mult — era greu să ţi-o închipui sinchisindu-se, deşi arătase destul de îngrijorată la început, cînd venise să fie angajată — pe cînd pentru Turgis, care avea pe undeva prin provincie un tată în mizerie, şi locuia aici la Londra într-o cameră mobilată, părînd fericit cînd putea să numere cinci lire toată averea lui pe lumea asta, lovitura va fi cruntă şi o să-i fie greu de tot să găsească un alt post. Va trebui sacrificată *miss* Matfield. Şi, cu toate acestea, *miss* Matfield, care avusese parte de o instrucţiune destul de bună, era lucrătorul cel mai promiţător dintre ei doi ; ea ar prelua parte din treaba lui Turgis şi-ar face-o bucuros. Da, da, chestia asta mai cerea puţină gîndire, şi în timpul ăsta mai eraa şi o mulţime de mărunţişuri de făcut.

Cei trei din biroul domnului Dersingham stătură acolo o jumătate de oră fără să dea vreun semn de viaţă în afară de cîte un zgomot de voci care răzbea din cînd în cînd. După acest răstimp uşa se deschise, şi biroul comun fu invadat de glasuri puternice şi de un miros proaspăt de ţigară de foi, iar domnul Dersingham strigă de dincolo :

— Ascultă, Smeeth, noi ieşim, toţi, în oraş. Pînă la prînz nu mă întorc. Dacă întîrzii şi mai mult, am să-ţi dau un telefon.

Apoi ieşiră cu toţii; lăsîndu-i pe domnul Smeeth şi pe Turgis să se uite unul la altul. Diferitele ore dc prînz,

începînd cu a lui Stanley (care în cele din urmă se duse Ja „Qspătăria Fundăturii” şi luă un cîrnat cu piure de cartofi), veniră şi trecură, trecu şi după-amiaza, şi tot nu sosi vreo veste, nici de la domnul Dersingham,, nici de la* Goath. Ritmul crescendo

Itl ultimei ore dc lucru din zi — cu Stanley învîrtind la presa de copiat ca un nebun şi Turgis la telefon, ba mormăind, ba ticnind — începuse, cînd, în fine, sosi şi mesajul mult aşteptat.

— Alo, dumneata eşti, şefule... ăăă... vreau să zic... Smeeth ? Dersingham la telefon.

Chiar şi prin receptor se putea simţi ceva ciudat, o oarecare Citi durii în vocea domnului Dersingham. Părea să fie foarte iurcscitat.

— Smeeth la aparat, domnu Dersingham.

— Bine, foarte bine. Uite, Smeeth, ascultă aici, eu nu mă mai întorc astă-seară. E ceva important pe-aeolo ? Atunci continuă dumneata... şi pe urmă... ăăă... ştii, termină ce e de terminat, semnează dumneata tot ce e de semnat, termină tot, închide şi du-te acasă.

— Foarte bine, domnu Dersingham. Nu e nimic prea important. Ce fac cu chestiunea de care am vorbit azi-dimineaţă ? Da-da, Turgis şi *miss* Matfield.

— S-a rezolvat ! şi receptorul părea să chicotească. Nu mai c nevoie să-ţi baţi capul cu chestia asta absolut de loc. Turgis rămîne. Rămîne şi *miss* Matfield. Ştii, Smeeth, tatăl fetei ăsteia a jucat „jumătate la grămadă” la „Alsation” în echipă. Da-da, cl e, Matfield. Rămîne. Rămîn amîndoi.

— Îmi pare foarte bine, domnu Dersingham, zise Smeeth, care se bucura sincer, deşi poate că mai mult era intrigat; nu mai înţelegea nimic.

— Îţi explic eu totul mîine dimineaţă, Smeeth, continuă glasul domnului Dersingham. Singura persoană care pleacă e Goath.

— Cum ?! N-am înţeles bine, domnu Dersingham.

— Goath ! Goath ! Am terminat cu el ! Nu mai

lucrează la noi. Nu vieau să-l mai văd vreodată. Dacă vine după bani, lichidează-Î imediat, mă-nţelegi, Smeeth ? Imediat ! Dă-i tot pînă Ia finele lunii. Şi spune-i s-o şteargă, să nu-l mai văd... imediat... imediat...

— Dar... dar ce s-a întîmplat, domnu Dersingham ? Nu înţeleg.

— Îţi explic eu totul mîine dimineaţă. Dar ce să faci cu Goath ai înţeles ? Lichidează-l pe imbecil imediat ce vine, termină cu el. Asta ai înţeles, da ? Perfect ! Atunci dă-i drumu *I*

Dezorientat, domnul Smeeth puse receptorul în furcă şi trecu la pupitrul său. De-abia dacă avu timp să-şi adune gîn- durile şi să se întrebe dacă putea să le spună ceva şi celorlalţi, cînd uşa se deschise violent, parc-ar fi căzut o trapă, şi, ca din puşcă, năvăli, drept în mijlocul camerei, unde încremeni locului, o arătare de om. Era Goath. Pardesiul vechi îi mai atfrna încă pe umeri, tot aşa, parcă nici n-ar fi fost al lui, dar pălăria, pălăria lui tare, în loc de a fi dată pe ceafă, era acum aplecată pe frunte şi-i dădea o înfăţişare neobişnuită, aproape sinistră. Faţa-i era mai stacojie decît oricînd ; ochii-i străluceau, iar gura i se deschidea şi i se închidea parc-ar fi fost un peşte pe uscat. Să spui despre Goath că era băut, nu însemna nimic, pentru că era evident că el bea dintotdeauna, dar de data asta era limpede că întrecuse măsura sau că amestecase băuturile. Şi înfăţişarea' lui, purtarea, totul, erau atît de extraordinare, încît cei din birou se opriră imediat din lucru ca să se uite la el.

— Smeeth ! răcni apariţia, cu o voce groasă, răguşită. Dă-mi gologanii imediat, auzi ? Leafa mea pîn’ la sfîrşitul lunii, şi comisionu pînă ieri. Am terminat-o cu „Twigg & Dersingham”, am terminat-o şi răsterminat-o ! De-fi-ni-tiv ! Sublinie cuvintele cu un gest măreţ, retezînd aerul cu mîna, ceea ce aproape că-l făcu să-şi piardă echilibrul : Eu am terminat-o cu ei. Ei au terminat-o cu mine. S-a dus !

— Tocmai mi-a spus şi domnu Dersingham, Goath, zise Smeeth, privind la el cu mirare. Şi dacă vrei într-adevăr să-

ţi iei banii chiar acum, ţi-i dau..,

— Trebuie ! Am terminat de-finitiv, de-finitiv !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Am să-ţi spun eu ce s-a-ntîmplat, răspunse Goath cu o teribilă solemnitate, plecînau-şi capul atît de mult, că ţi se făcea frică să nu-i cadă. Go... Gol-spie, asta-i ce s-a-ntîmplat... Gol-sss-pie !

— Cine-i ăsta ? Vrei să spui...

— Tipu care-a fost azi-dimineaţă.

— Da' ce-i cu el ?

Goath îşi trase capul la loc şi îşi luă o poză de dispreţ:

— Domnu dracu-să-l-ia de Golspie, rosti el cu uţi fel de înţeleaptă încetineală, ăsta-i tipu I Şi-i diavolu-n carne şi oase, asta e ! I-am zis-o, i-am zis-o : „Treij de ani... mă-nţelegi... treij de ani în branşă, ăsta-s eu !" Şi ce crezi c-a răspuns ăla ? Ce crezi că i-a venit blestematului ăluia să spună ?

— Uşurel, uşurel, măi omule, îl domoli domnul Smeeth.

— Nu vă sinchisiţi de mine, spuse rece *miss* Matfield. Zi mai departe, domnule Goath. Ce-a spus ? Povesteşte-ne tot.

— Ce mportanţă are ce-a spus ! răcni Goat'n agresiv, ful- gciîndu-i cu privirea pe toţi în jur. Ce-mportâ ce-a zis *el !* Cine-i el ? De un' a răsărit ? Cu băutura şi cu ţigările lui ! loate bune şi frumoase... şi băuturi... şi ţigări de foi... da' oricine poa' să cumpere băutură şi ţigări de foi, şi-şi *cumpără,* băutură, şi ţigări, *şi* mese grozave *l Io* ce-am zis... treij de ani, baga de seamă., treij de ani... *io* ce-am zis, asta-i important !! Şl *Io* i-am zis : Ce vrea ? Ce urmăreşte ?... De unde-a-nvîrtit cl marfa asta ?... Şi cin' i-a zis să vină-ncoa ?!

— Da, dar ce-nvîrteşte tipul ăsta ? întrebă domnul Smeeth. Asta aş vrea să ştiu.

— S-amestecă unde nu-i fierbe oala şi-ncurcă lucrurile, asta-nvîrteşte ! replică prompt domnul Goath, scoţîndu-şi pălăria. A pus laba pe domnu Dersin'am, uite-

aşa a pus laba pe el, ulte-aşa ! şi, spre încîntarea totală a lui Stanley, trînti o palmă grea peste pălăria sa : Uite, tocmai aşa a fost, tocmai aşa... ştii... aşa a fost... aşa a fost...

Ca să arate ce vrea să spună, Goath aruncă nişte priviri mai teribile decît oricînd, apoi îşi agită degetele în faţa ochilor, indreptîndu-le spre *miss* Matfield, care izbucni deodată într-un hohot de rîs.

— Hipnotism, rosti Turgis.

— Asta-i, băiatule, asta-i ! Hip-no-tism. întocmai aşa. Dar nu cu mine, continuă el, vorbind foarte încet acum, şi mai distinct : Nu cu mine. Cu mine nu-i merge, l-am spus eu care-i părerea mea. începe el să-mi spună mie că trebe să fac aşa, că trebe să fac pe dincolo, şi una, şi alta, da' eu nu-nghit. îmi ştiu meseria şi-i spun în faţă ce-am de spus. Şi-ncă ceva. Mie cînd nu-mi place un tip, nu-mi place, şi cu asta basta ! Dacă tipu ăla intră-aici în combinaţie, foarte bine, n-are decît. Eu, eu plec. Am terminat-o J

— Intră în combinaţie ? întrebă dommil Smeeth.

— Ai să vezi, ai să vezi, Smeeth. Atîta-ţi spun : Am terminat ! Acuma dă-mi gologanii !

— Aii *right,* Goath ! zise domnul Smeeth, care în ultimele două minute înşirase pe hîrtie cîteva cifre. Imediat. Şi pe urmă mai bine te duci direct acasă, măi omule...

— N-am casă, rosti Goath. Cameră mobilată.

Se îndreptă, împleticindu-se, spre pupitrul care era destul de înalt pentru ca să-şi poată rezema coatele de marginea lui.

— Şi-uite-aşa, Smeeth, un cec mic şi elegant, şi gata. Ascultă ce-ţi spun eu, Smeeth, omule, ai fost totdeauna cumsecade cu mine, şi-acuma-mi pare rău de dumneata.

— Şi mie-mi pare rău, Goath, şi trebuie să-ţi spun că nu pricep nimic din tot ce se-ntîmplă. Domnu Dersingham m-a chemat la telefon şi mi-a spus că nu mai lucrezi cu noi. Eşti convins că nu faci o greşeală ? Vreau să spun... ăăă... am impresia că azi... voi., aţi băut cam mult, ştii, şi poate

că mîine

o să vedeţi lucrurile cu totul altfel...

Făcînd un efort, Goath se îndreptă pe picioare şi apoi îi întinse mîna lui Smeeth.

— Nu, nu. Am terminat-o. Dă mîna, omule. Poate c-o să ne mai vedem cîteodată. Poate să ne mai întîlnim într-o bună zi, tot în branşă, ştii, nu poţi s-o schimbi, după treij de ani, trebuie să te ţii de ea Noroc bun la toţi *!*

Şi Goath, după ce-şi îndreptă ca un bobîrnac violent faldul pălăriei, şi-o aruncă pe ceafă şi, făcînd un ultim semn cu mîna, plecă.

— Ce să spun, nu mai pricep nimic, mărturisi domnul Smeeth. Nu pot să-mi dau seama unde-i capul şi unde-i coada în afacerea asta, sincer, nu pot.

— Am impresia că tipul ăllalt îi ia locul, nu credeţi ? zise Turgis. Deşi, trebuie să recunosc, n-arăta de loc să rîvnească la un asemenea post. Vreau să spun că prea arăta elegant şi prea îi plăcea să comande.

— Nu, nu cred că-i asta, îi răspunse domnul Smeeth..

— Slavă domnului că n-o să-l mai vedem aici pe Goath, în orice caz *!* izbucni *miss* Matfield cu patimă. îmi făcea silă să-l văd. Totdeauna arata aşa de murdar şi de zdrenţăros ! Sînt sigură că nu era bun de nimic nici la treaba lui, la vizitat clienţii.

— Dar dacă vine tipul cellalt ? zise Turgis zîmbind. Ziceai că nu poţi să-l suferi, nu ziceai aşa ?

— Cred şi eu că nu ! Nici nu m-am gîndit la asta. Oftă şi puse în maşină o altă foaie de hîrtie : Ce viaţă !

— Ai dreptate, hai să terminăm. Turgis, Stanley, hai, daţi-i drumul ! zise domnul Smeeth brusc.

Şi jos, dedesubt, în Fundătura îngerilor, care acum arăta ca un masiv adine şi îngust de beznă presărată cu lumini electrice, puteai auzi mica trupă a celorlalţi oameni terminmdu-şi treaba pentru ziua aceea : un ultim clămpănit al maşinilor de scris, trîntitul uşilor, claxonatul maşinilor, tropotul paşilor zorind pe stradă, spre libertate.

Capitolul II
DOMNUL SMEETH SE LINIŞTEŞTE

I

Domnul Smeeth, cu capul colcăind de presupuneri şi de gînduri în legătură cu trista plecare a lui Goath şi venirea acestui misterios domn Golspie, strînse deoparte registrele, să le închidă pentru noapte, şi, după obiceiul lui vechi, îşi scoase pipa şi taşca de tutun. Ceilalţi plecaseră, şi în birou era întuneric, cu excepţia cercului de lumină aruncat de lampa solitară care ardea deasupra pupitrului său. Taşca, o drăcie de-acelea de muşama, aproape că se golise şi trebui să scormonească şi să scoată pînă la ultimul firicel de tutun ca- să-şi poată umple ca lumea pipa. Tocmai o aprinsese, apucase să pufăie primii cîţiva delicioşi nori de fum şi stinsese lampa, cînd sună telefonul, strident, insistent, în întuneric. Căută receptorul pe bîjbîite şi simţi un fel de frică. Ce-o mai fi aducînd şi telefonul ăsta ? Constată c-ar fi vrut să fi plecat cu cîteva clipe mai devreme, dar, cu toate acestea, nu avu tăria să ignoreze provocarea peremptorie a soneriei.

— Alo ? începu el.

O voce formidabilă năvăli, răcnind din întuneric, şi i-o reteză scurt :

— Ascultă, mă, Charlie, ce zici, s-o facem pe din două ? Hai, că tot o să trebuie, mă băiete, de asta nu scapi tu...

— Un moment, spuse domnul Smeeth, aici e „Twigg & Dersingham". Pe cine...

— Ştiu, ştiu, continuă vocea tăindu-şi drum prin toată Londra şi ignorînd protestul domnului Smeeth, ştiu eu ce-ai tu de gînd să spui, da' de data asta trebuie să iasă juma-juma. Am vorbit azi după masă cu Tommy Rawson, şi el cică să zici bogdaproste dacă iei şi-atît. Z'cea : „Spune-i lui Charlie din partea mea că n-o să mai pupe el cu mai puţin

de juma-juma şi să zică mersi şi de-atît". Mă, astea-s vorbele lui Tommy. Şi eu zic la fel, eu zic la fel. Ei, ia spune, ce-ai de zis, Charlie ?

— Aţi greşit numărul ! strigă domnul Smeeth.

— Ce zici ? Dă-mi pe domnu 'lggins !

— Nu-i nici un domn Higgins aici. Aici e „Twigg & Dersingham".

— Iar mi-a dat greşit *!* rosti vocea, scîrbită. închide tele- fonu, pentru dumnezeu !

Uşurat, domnul Smeeth puse receptorul în furcă şi plecă, rîzînd puţin pe sub mustaţă. Cine-o fi fost Charlie ăla, şi pe ce avea să dea cincizeci la sută, şi de ce credea Tommy Rawson că trebuie să zică mersi dacă pupă şi atît ? „S-ar putea foarte bine să fie nişte escroci", trase el concluzia, cu un pic de emoţie romantică demnă chiar de Stanley, apoi zîmbi în sine. Mai probabil însă că-s nişte de-alde ăia care cumpără şi vînd automobile de ocazie, fier vechi şi altele de-astea.

Jos, în capul scării, dădu peste tipul acela înalt cu pălărie cu boruri late de la „Lame de ras Ra-pid".

Lunganul clătină din cap :

— Se răceşte vremea.

— Da, puţin, răspunse domnul Smeeth cordial.

Aceste scurte întîlniri şi salutări îi făceau plăcere, pentru că îi dădeau sentimentul că e *cineva.* Adăugă :

— Dar e încă bine, dacă ne luăm după calendar.

— Adevărat. Cum merg afacerile ?

— Aşa şi-aşa. Nu chiar atît de bine cît s-ar putea.

Apoi domnul Smeeth, aducîndu-şi aminte că i se isprăvise tutunul, îl lăsă pe lungan s-o ia înainte pe Fundătura îngerilor, şi el intră în prăvălia vecină, a lui T. Benenden.

Domnul Smeeth era unul dintre clienţii obişnuiţi ai lui T. Benenden, un cumpărător (poate că singurul) al „amestecului special T. Benenden — fumul rece şi savuros". „Nu, spunea el satisfăcut cîte unui fumător cu care stătea de vorbă, nu-mi place tutunul ăsta al vostru, de pachet.

Mie-mi place tutunu să fie combinat proaspăt în faţa mea, ştii, şi eu mi-l cumpăr întotdeauna de la o prăvălie mică de lîngă birou. E-un amestec făcut chiar de negustor, acolo, aşa că-i totdeauna proaspăt. Oh, straşnică marfă ! Ia şi încearcă o pipă... şi nici nu-i scump. Sînt ani de zile de cînd cumpăi de la el, numai de la el. Şi negustorul ăsta e şi el, în felul lui, un tip, un sucit, un original." Spunînd toate astea, domnul Smeeth se simţea ca un cunoscător, un expert, priceput atît în tutunuri, cît şi în firea oamenilor, şi asta sporea savoarea fumatului, a pipei care-i plăcea numai dacă era îndopată cu amestecul special al lui T. Benenden, cu nimic altceva. E greu de presupus să fi avut dreptate în privinţa faptului că.tutunul era „proaspăt combinat", foarte posibil să fi fost combinat — şi poate chiar straşnic combinat — dar treaba asta nu putea să fi fost făcută în mica prăvălie a lui T. Benenden, cu sutele ei de pachete goale şi prăfuite, cu şirurile de cutii de tinichea învechite, cu balanţele cu talere vechi şi stricate, cu tejgheaua murdară, cu becul de gaz aerian solitar şi astmatic, cu pînzele de păianjen şi colţurile întunecate şi, în ciuda tuturor acestora, să mai fie şi proaspăt. Pe de altă parte, fără îndoială că avea dreptate cînd, vorbind despre T. Benenden, spunea că e puţin cam sucit, cam original în felul său.

În acest fel al său, T. Benenden era un financiar filozof, care ajunsese negustoraş. Om mai bătrîior, purta ochelari cu sticle groase (care-i măreau globurile ochilor, şi aşa destul de bulbucate), o barbă rară şi căruntă, un guler din acelea de modă veche, neîntors şi înalt, scrobit, un pieptar de cămaşă apretat, dar *nu* purta cravată. Cînd domnul Smeeth i-a călcat în prăvălie pentru prima oară, cu ani în urmă, a fost imediat uluit şi amuzat în acelaşi timp de absenţa cravatei şi a tras pe dată concluzia că omul uitase să şi-o pună. Acum ar fi fost mult mai uluit să-l vadă pe Benenden *cu* cravată. De multe ori se simţise ispitit să-l întrebe pe individ de ce purta gulere şi pieptare atît de ceremonioase şi totuşi nu-şi punea cravată, dar nu ştiu cum

se făcea că niciodată nu îndrăznise. Benenden, deşi era totdeauna dispus să vorbească despre multe lucruri, nu pomenea niciodată de cravate. Fie că-l ignora cu bună-ştiinţă, fie că nu băgase de seamă rolul pe care obiectul acesta îl juca acum în lume, el pur şi simplu nu ştia ce trebuie făcut cu cravatele. Despre ce-i plăcea lui să vorbească, şi asta poate pentru că prăvălia sa se afla în City, erau finanţele, un fel de finanţe din O *mie şi una de nopţi.* Şedea acolo, în dosul tejghelei, fumînd într-una din propria lui marfă, şi cerceta cu atenţie exemplare vechi din reviste financiare sau rubricile de bursă din ziarele curente, şi din cititul ăsta, din puţinele zvonuri pe care le auzea şi din talmeş-balmeşul nemaipomenit din capul lui, scornea cele mai uluitoare combinaţii. Era greu să cumperi de la el cîteva zeci de grame de tutun fără să te facă nit simţi că tocmai unuia ca tine îi trecuse averea pe Ia nas.

Îndată ce-l recunoscu pe domnul Smeeth, T. Benenden, calm şi hotărît, potrivi balanţa, coborî din raft şi aşeză pe tejghea o cutie de tinichea murdară şi veche, anume pusă deoparte pentru „combinaţia" lui „specială".

— Ca de obicei, domnu Smeeth, nu ? zise el apucînd taşca şi netezind-o pe tejghea. L-am văzut azi-dimineaţă pe patronul dumitale, pe tînăruî... pe domnul Dersingham. A intrat să-şi cumpere nişte „Sahib". Era cineva cu el, unul pe care nu-l cunosc, un domn foarte bine făcut, cu o ţigară de foi fină, foarte fină ţigară de foi. Ştii despre cine vorbesc ?

— A fost azi-dimineaţă la noi la birou, răspunse domnul Smeeth.

— Bun, n-am zis nimic, continuă Benenden foarte serios, dntărind tutunul. Nu-i treaba mea să mă amestec. Dar ştiu să deschid ochii. Şi mi-am zis, îndată ce i-am văzut ieşind, mi-am zis : „După cum s-arată, «Twigg & Dersingham» saltă un pic. Chestia asta miroase-a fuziune, a cartel sau a trust, în fine, a ceva". Şi mi-am mai zis : „Dacă domnu Smeeth se-ntîmplă să vină azi după tutun, îi pun chestiunea deschis. Nu-i treaba mea, nu mă priveşte,

dar *mie* o să-mi spună. Vreau să-mi pun judecata la încercare", mi-am zis.

— Îmi pare rău, domnu Benenden, zise domnul Smeeth zîmbindu-i, dar nu e nimic de spus. Nici eu nu ştiu bine ce se întîmplă, dar poţi să contezi pe ce-ţi spun eu, nu-i vorba de nimic în sensul ăsta.

— Atunci, izbucni Benenden cu pasiune, răsucind taşca în mînă şi apoi trîntind-o pe tejghea, greşiţi ! Nu vreau să spun că dumneavoastră, domnul Smeeth personal. Vreau să spun : firma. Aşa se fac acum lucrurile, mereu, domnule Smeeth, combinaţii mari... fuziuni peste fuziuni, pînă cînd nu mai ştii unde te afli... şi pui rnîna pe tot, măturі puntea, de nu mai rămîne, doamne, nici o firimitură, nimic. Pricepeţi ce vreau să spun ? Uite, e aici ceva, într-una din gazetele astea — tocmai citeam cînd aţi intrat — nu cred s-o fi văzut. O clipă numai, şi o găsesc. Da, uite, aici. Presupuneţi, domnu Smeeth, presupuneţi, să zicem şi aici T. Benenden se întinse peste tejghea, şi ochii îi ieşeau, enormi, din orbite — că acum două săptămîni, acum o săptămînă, să zicem, aş fi venit la dumneavoastră şi v-aş fi spus : „Ce-ar fi să punem mîna pe cîteva din «Spălătoriile Unite de pe Coasta de Sud» ? Ce-aţi fi spus ?

— Aş fi spus că eu de-abia pot să-mi plătesc facturile la spălătoria mea, răspunse domnul Smeeth, tare amuzat de răspunsul său.

I Benenden avu un uşor gest de dispreţ, ca s5 arate că tt iii ln*eamnă doar uşurinţă. Apoi îl privi foarte solemn, foarte liiiprcilonant.

Mi-aţi fi spus : „Nu pot să-mi bat capul, eu, cu «Spă-lilltiriilc Unite de pe Coasta de Sud». Nu iau, n-am nevoie, l>li u ri dc-aici cu spălătoriile dumitale din sud !" Şi aţi fi avut du pilite, în măsura în care puteaţi să vă daţi seama *atunci.* Dar i'» «e nttmplă, ce se-ntîmplă ? Citiţi-vă ziarul dumneavoastră. Si i Ir .icolo, uite-aici, sub mîna mea. Iată-i că vin cu o fuziune...

II fuziune mare... aproape un fel de cartel sau de trust... şi se mi ri, ie urcă deodată pînă-n plafon... bang !

Acuma — vedeţi ?

nu vă mai puteţi atinge de ele. Şi e aici un tip — uite, puteţi vi'iIim aici, în gazetă — care-a umflat totul în afacerea asta, tot if n fost de umflat — o sută de mii, două sute de mii — fru- tiMiiii» i urâţenie, ăsta s-a aranjat pe viaţă. Şi nu-i singurul, nici vmlirt I Iar noi stăm aici şi avem pretenţia că ne batem joc de ,,Spălătoriile din Sud" sau de ce dracu-o mai putea să fie, ;l în fond ce facem ? Le ratăm, asta facem, le ratăm *!* Şi, ajuns alei, lăcu o pauză dramatică : Iar dacă domnul Dersingham al liiiiineavoastră nu bagă de seamă, conchise Benenden, tot solemn

• I Impresionant, chiar dacă o idee mai vag, o s-o rateze şi el. I necesar să-şi ţină ochii deschişi. Sînt aici, în gazetă, una sau doini chestii pe care aş vrea să i le-arăt... Ia să vedem, ce mi-aţi

• Lii dumneavoastră ? O jumate de coroană, nu ? Atunci e bine ; lentul, un şiling şi şase pence. Noapte bună, domnu Smeeth.

Şl T. Benenden, după ce se aplecă peste luminiţa de gaz iin lan ca să-şi aprindă din nou luleaua, se retrase în colţul său •A cugete.

Domnul Smeeth îşi urmă drumul spre Moorgate, unde, ca (le obicei, îşi cumpără o gazetă de seară şi apoi se urcă pe impe- il.lin unui tramvai. Acolo sus, dacă nu era îmbrincit de conductor, împins de călătorii care coborau sau se urcau, zvîrlit înapoi sau repezit înainte de smuciturile tramvaiului — brută Iritabilă şi numai pe jumătate îmblînzită — se uita la tipări- tura i.ire-i juca în faţa ochilor şi încerca să afle cele mai recente I mai importante ştiri ale zilei. O emoţionantă coloană şi jumătiilr îi povestea cum o tînără actriţă de operetă, pe care n-o va.-tise în viaţa lui şi nici nu simţise vreo dorinţă specială s-o vadă, se logodise, că fusese un adevărat roman, că era foarte- foarte fericită şi că nu ştia încă sigur dacă va părăsi scena sau nu. Cum domnul Smeeth nu se sinchisea dacă actriţa va părăsi •ccna sau va rămîne pînă cînd va cădea moartă în mijlocul ei, l|il purtă ochii pe altă coloană. Aici se

discuta problema profesiunilor pentru femeile măritate, problemă care fusese lăsată în părăsire de la apariţia gazetelor de dimineaţă, cu zece ore mai devreme. Nu-l interesa pe domnul Smeeth, aşa că încercă altă coloană. Aceasta vorbea despre o acţiune de divorţ şi făcea constatarea că soţiei reclamante nu i se acordase decît o sută cincizeci de lire pe an pensie alimentară, din care să se şi îmbrace. Judecătorul — un burlac înăcrit — spusese că lui suma aceasta i se părea o alocaţie suficientă (rîsete în public), dar ziarul culesese opiniile unor doamne bine cunoscute în societate, care, toate, afirmau că alocaţia este insuficientă. Domnul Smeeth găsea că nu poate împărtăşi interesul pasionat al directorului ziarului pentru această temă şi încercă acum o altă pagină, care-l informă prompt că iarna viitoare rochiile de seară se vor purta ceva mai lungi şi continuă să-i povestească, pe trei coloane compacte, că tînăra femeie modernă (cu cheie proprie la apartament) avea o atitudine cu totul diferită faţă de căsătorie şi că deci nu trebuie să fie confundată cu mam-mare a ei (din vremea reginei Victoria şi fără cheie proprie la uşa de intrare). Domnul Smeeth, avînd certitudinea că mai citise toate astea altă dată undeva, trecu peste ele şi ajunse la pagina sportivă, unde erau discutate, foarte amplu, perspectivele unor anumite jucătoare de golf. Domnul Smeeth nu văzuse niciodată pe nici una din aceste amazoane, şi golful nu-l interesa. Trecu la coloana cu mondenităţi. Tramvaiul îl zgîlţîia, şi literele îi dansau în faţa ochelarilor, aşa că plăti cu oboseala ochilor şi cu un început de durere de cap faptul că află, din aceste paragrafe, că fratele lordului Winthorp, care măsura peste unu- optzeci înălţime, avea de gînd să-şi petreacă iarna în Indiiie Occidentale, că fiul cel mai tînăr al *lady-ei* Nether Stowey nu numai că putea fi văzut foarte frecvent la restaurantul „Porumbelul albastru”, dar că devenise celebru prin felul în care picta evantaie, că deputatul circumscripţiei electorale Tewboroucrh, care nu trebuie confundat cu *sir* Adrian Putter, aflat acum în Egipt, posedă

probabil cea mai frumoasă colecţie de ceainice dintre toţi membrii Parlamentului, şi că el, adică Smeeth, nu trebuie să-şi închipuie, cum făcea atîta lume, că Chingley Manor, unde tocmai se produsese un incendiu, era Chingley Manor menţionat de Disraeli, pentru că nu era, şi că redactorul notiţei, care părea să frecventeze asiduu conacele, le cunoştea bine pe amîndouă. Nu exista nici o îndoială că atît acesta, cît şi directorul său păreau să ştie totul despre toate şi despre toţi, cu excepţia domnului Smeeth şi a tuturor celorlalţi gură-cască din tramvai şi a tuturor cunoscuţilor lor, şi a tuturor grijilor şi no i/.urilor acestora, şi a tuturor lucrurilor ce-i interesau pe eî.

I II toate acestea, domnul Smeeth, împăturindu-şi cu grijă gazeta, i I făcea socoteala că acolo se aflau o mulţime de lucruri pe mic nevastă-sa le-ar citi cu plăcere. Se vede treaba că nu se' mai scriu gazete pentru bărbaţi.

Domnul Smeeth ocupa un apartament (cu baie) pe o stradă plină de apartamente (cu baie) în acea parte din Stoke Newington cmc se află între High Street şi Clissold Park, ca să fim precişi, I.» adresa poştală : *17,* Chaucer Road XVI. De ce proprietarul

urc construise, pe la sfîrşitul epocii victoriene, aceste locuinţe pentru speculă se agăţase de numele Iui Chaucer, era un mister, Iii afară doar de cazul cînd ajunsese la concluzia că pelerinii din Canterbury*,* care de fapt niciodată n-au dispărut de pe piîmîntul Inghilterei, vor veni să-şi găsească odihna în secolul al XX-lea îndărătul acestor ziduri de cărămidă. Dar, în sfîrşit,

.1 .ta era, Chaucer Road, şi domnul Smeeth'încercase odată să-l citească, să-l priceapă pe Chaucer, dar fie dintr-o pricină sau uita, o fi fost ortografia sucită sau cine ştie ce altceva, nu prea

I Îneîntat. Tot ce-şi mai aducea aminte acum era că Chaucer numise păsărelele „murdărele mititele”, şi pînă în ziua de azi domnului Smeeth, cînd era bine dispus, îi plăcea să pomenească dc „murdărele mititele” numai de dragul ca s-o audă pe *mrs.* Smeeth ripostîndu-i îneîntată :

„Tu şi cu miroselele tale murdă- rele *l”* Domnul Smeeth păşea acum, legănîndu-şi ziarul împăturit, spre strada Chaucer Nr. J7, trecînd alternativ din lumma Ic li narelor în întuneric şi din întuneric în lumina felinarelor, prin aerul rece al serii de toamnă. II aştepta masa, care va fi urmată de o ceaşcă de ceai, pentru că în timpul săptămînii domnul Smeeth, om înţelept, prefera să mănînce după ce termina cu munca zilei-

2

— Taie o felie şi pentru George, zise *mrs.* Smeeth, am s-o pun să stea caldă. Iarăşi întîrzie. Şi tu ai întîrziat puţin astă- seară, tată.

— Ştiu. Am avut o zi aiurită, răspunse domnul Smeeth, dar pentru moment nu stărui asupra subiectului.

Era ocupat cu tăiatul fripturii reci şi-i plăcea să acorde nccstei operaţii întreaga sa atenţie.

— Hai, Edna, strigă *mrs.* Smeeth către fiica sa. mai lasă visarea ! Serveşte tu cartofii şi legumele, ai grijă căiS fierbinţi. Şi sosul. Oh, l-am uitat. Fii tu fată bună şi dă fuga să-l aduci. Lasă, nu-ţi mai bate capul. L-am şi adus pînă să te dezmeticeşti tu.

Domnul Smeeth îşi ridică ochii de pe friptură şi aruncă Ednei o privire severă.

— De ce nu dai fuga s-aduci un lucru cînd îţi spune mama ta ? O laşi pe ea să facă totul.

Fata lăsă buza-n jos într-un fel de strîrnbătură.

— M-aş fi dus, zise cu un ton plîngareţ, dar mi-a luat-o înainte, asta-i.

Domnul Smeeth mormăi ceva enervat. Edna îi cam supăra în vremea din urmă. îi fusese foarte dragă cînd era copil — şi dacă-i vorba, îi era şi-acuma dragă — dar fata ajunsese la o vîrstă care lui i se părea ingrată, foarte ingrată şi stupidă. Avea fetişcana asta un fel de a se comporta, de a privi, de a vorbi, toate deprinse foarte de curînd, care-l iritau. Cineva care nu o cunoştea ar fi putut ajunge la concluzia că Edna arăta ca o silfidă, puţin cam boită şi ieftină. Avea 17—18 ani, mărunţică la trup,

subţirică la gît şi la umeri, dar cu picioare robuste. Avea un nas lat şi cîm, o gură mică şi rotundă, care aproape totdeauna era deschisă, şi doi ochi verzui-albăstrui-cenuşii, cam depărtaţi ; feţe întocmai ca a ei, impertinente, nostime şi subnutrite, găseai o mulţime pe-o rază oarecare în jurul fiecărui cinematograf în orice seară şi în orice oraş mai mare. Lăsase şcoala cît putuse de repede şi trecuse printr-o mulţime de slujbe, ultima şi cea în care rămăsese mai mult fiind aceea de vînzătoare la un negustor de stofe pe lîngă Finsbury Park. Acum, acasă, nici copil, dar nici adult, nici dependentă, dar nici independentă, era cum e mai rău : lîncedă şi pretenţioasă, înţepată şi ţxfnoasă, sau tristă şi plîngăcioasă ; nu voia să mănînce ca lumea, nu voia să ajute maică-si, nu voia să spele nici cel mai mic lucru, nici să-şi deretice în camera ei, şi numai cînd era vorba să vină vreuna dintre prostuţele ei de prietene, sau cînd ieşea în oraş, numai atunci prindea viaţă, o cuprindea agitaţia, devenea pasionată şi vioaie. Pe tatăl ei contrastul acesta, atît de pronunţat, uneori îl supăra, alteori îl întrista, şi nu era în stare să-şi imagineze cum arăta casa asta a lor, pentru care se ştia pe sine veşnic plănuind şi trudind, în ochii agitatei, artificialei şi ambiţioasei adolescente. Schimbările în firea Ednei îl necăjeau şi îl preocupau mult mai mult decît pe *mrs.* Smeeth, care nu se supăra decît atunci cînd avea un motiv serios şi privea ai ochi toleranţi, de o feminină înţelepciune, ceea ce ea numea „aerele şi fasoanele” Ednei,

Se auzi zarvă şi tărăboi, şi *mrs.* Smeeth se înapoie din bu- i cătărie să pună pe masă o sosieră mică şi fără coadă.

— Am început să le încurc de-a binelea, cu bătrîneţea mea, «Îi dădu ea drumul fără suflare. întîi credeam că-i acolo, în faţa raftului de jos. Pe urmă, cînd m-am dus, am crezut că se poate să nu fi făcut sosul de loc, pentru că nu era. Şi pe urmă, uite că acolo era, acolo fusese toată vremea, chiar în dreptul raftului al doilea. Oh, mi-ai dat prea mult, tată. Mai ia înapoi. Nu mi-e foame de loc astă-seară, nu ştiii de ce, nu mi-a fost foame toată ziua. Ştii cum

se-ntîmplă cîteodată, n-ai pofta de nimic. Ascultă, Edna, tu trebuie să iei mai mult. Poate că n-ăi fi vrînd, dar trebuie să mănînci, domnişoară. Nu merge cu flămînzitul ăsta prostesc, o fată la vîrsta ta ! Pentru că i s-a-ntîmplat o dată-n viaţă să nu-i fie foame mamei tale, nu-nseamnă ca tu să-mi şezi aici şi să-mi ciuguleşti ca o vrabie.

Se opri să-şi tragă răsuflarea, s-apuce farfuria Ednei şi să-i mai pună puţină carne, să se aşeze pe scaun şi să mat facă vreo jumătate de duzină de mărunţişuri, toate într-o goană.

După toate formulele literare, soţia domnului Smeeth ar fi trebuit să fie o roabă muncită de la mahala, căruntă şi uscată,

o creatură care de mult uitase să se preocupe de altceva decît de cele cîteva îndeletniciri ale gospodăriei, de crescutul copiilor, de opinia a doua-trei dintre vecinele ei care mergeau duminică la biserică, o zbîrcită din care pierise orice feminitate Şi în care domnul Smeeth nu mai putea să recunoască fata căreia pe vremuri îi făcuse curte. Dar natura, care nu se sinchiseşte de formule literare, se apucase să lucreze cu doamna Smeeth după alte calapoade. Nu găseai nimic cărunt şi uscat la ea. Avea 40 şi cîţiva de ani, şi, după orice norme şi standarde, nu arăta nici cu o zi mai bătrînă decît vîrsta ei. Era cu mult mai plinuţă decît fata cu care se însurase domnul Smeeth acum douăzeci şi doi de ani, dar îi stătea destul de bine şi aşa. Mai avea încă păr castaniu bogat, ochi albaştri strălucitori, obraji trandafirii şi buze rumene şi umede. Se trăgea dintr-un neam voinic de ţărani, şi poate că din cauza asta fusese în stare să transforme orice cantităţi de hrană proastă în feminitate sănătoasă şi voioasă. Totuşi, prin temperament, era un adevărat copil al Londrei, fiică a mahalalelor metropolei. îi plăceau la nebunie stridiile, peştele, cartofii prăjiţi şi din cînd în cînd o sticlă de bere neagră sau un pahar de vin roşu, vorbăria plină de voie bună, musafirii, zarva, glumele, vînzările de solduri şi chilipirurile, ieşitul în oraş, cîntecele cu tîlc, distracţiile de orice fel, de fapt îi

plăcea toată lumea asta zgomotoasă, de rîsete şi lacrimi, de mîncare şi băutură şi tocmeală şi aventuri şi pofte, îi plăcea să cheltuiască bani, cîţi putea, dar lăsînd asta deoparte, ar fi fost tot atît de senină chiar dacă Smeethii ar fi coborît cu o treaptă pe scara socială. Ea nu împărtăşea niciodată nici una dintre frămîntările bărbatului ei şi fără îndoială că acestea îi provocau un fel de enervare, uneori un sentiment făţiş de dispreţ, atîta doar că ea nu ştia ce-i dispreţul, altul decît acela pe care îl trăiesc toate firile profund feminine faţă de mascul, faţă de bărbat în sine. îi fusese iubit, îi era bărbat, îi împlinise nenumărate plăceri, îngrijise de ea, o iubise întotdeauna, îl iubea şi ea, şi era mîndră de ceea ce i se părea ei a fi deşteptăciunea lui. Ştia destule despre viaţă pentru ca să-şi poată da seama că Smeeth era într-adevăr un bărbat bun şi că asta era ceva pentru care merita să fii recunoscător. (Nordul Londrei nu face de loc parte din acea lume îngustă de bordel, dezmăţată, în care un soţ bun sau o soţie bună sînt consideraţi o pacoste, poate chiar un obstacol în calea punerii în valoare a personalităţii partenerului de viaţă.) Castitatea de dragul castităţii nu prezenta pentru ea nici o atracţie, şi accepta cu o plăcere intimă (deşi fără nici un fel de semn exterior) ocheadele pe care bărbaţii provocători şi cocheţi i le aruncau prin autobuze, sau magazine, sau prin cofetării. Dacă domnul Smeeth ar fi încercat vreo mică aventură — mărturisea ea deschis — nu s-ar fi jelit de loc, ci, prompt, „i-ar fi arătat ea lui !” de ce era în stare în chestiunea asta. Aşa cum stăteau însă lucrurile, n-avea nevoie să-i arate nimic. El mormăia, cîte- odată, la extravaganţele ei, la inconsecvenţele ei, la gospodăreala pe care o cam dădea peste cap, dar, în ciuda tuturor acestora, în ciuda, de asemenea, şi a faptului că de douăzeci şi doi de ani locuiseră grămădiţi laolaltă în cămăruţe mititele, pentru domnul Smeeth soţia lui mai era încă o făptură adorabilă, şi uluitoare, şi delicioasă în acelaşi timp, în complexul amplu, îndărătnic, ciudat, plin de taine al feminităţii ei, era întruchiparea Femeii în mulţimea aproape complet amorfă de simple femei.

— Şi dacă budinca asta nu-i grozavă, exclamă doamna Smeeth, aducînd-o în grabă pe masă, nu la mine să aveţi pretenţii ! Madam Newmark e de vină, de la număru două-ş' trei. A năvălit aici parcă veneau pompierii, tocmai în mijlocul frămîn- tatului, şi-a-nceput să ţipe — ştii ce glas are ? ! — zicînd : ,,Ce-ai de spus, madam Smeeth ?" Eu : ,,Habar n-am, madam Newmark. Ce s-a mai întîmplat de data asta ?" I-am strficurat-o înadins, ca să-i aduc aminte că nu era pentru prima oară că aproape-mi scotea sufletul cu noutăţile ei de doi bani jumate. „Ei", zice ea... numai o clipă, tată, nu pune mîna, e fierbinte. Edna, dă smîntîna mai aproape. Vrea să ia şi tata. Aşa, bine.

Şi doamna Smeeth se aşează, aprinsă la faţă şi gîfîind.

— Niţeluş cam grea, cam necrescută poate, zise domnul Smeeth, care gustase din porţia iui de budincă, dar ai făcut tu şi mai rele decît asta. Şi, după ce mai gustă o linguriţă : Ba, la urma urmei, nu-i rea de Ioc.

— Nu, nu-i rea, nu-i aşa ? răspunse nevastă-sa. Dar chiar dacă nu-i, s-ar fi putut să fie. Credeam că madam Sparge- urechile, aia, de la două-ş' trei, a nenorocit-o de-a binelea. „Ei, zice ea, şi aproape să facă explozie, ştii mata, madam Smeeth, am primit o scrisoare de la Albert, a fost în spital la Rangoon, da' acuma e bine, e bine de tot, şi nu-s nici zece minute de cîn<f a venit scrisoarea." „Nu mai spune ! zic eu. Şi unde zici C-a fost în spital ?" Şi ea zice : „Rangoo-uun...", uit-aşa întocmai cum fac eu acum. Mi-a adus aminte de scheciul ăla al lui Harry Tate, ştii ? Rangoo-uun ! Aproape că i-am rîs în nas. Şi, pentru că vorbim de scheciuri ! Dacă vrei un scheci, nu găseşti unul mai grozav care să-l taie pe Albert ăsta de face ea atîta caz ! Ţi-aduci aminte de el, Edna... cu dinţii afară din gură de-un cot, şi saşiu de tot ! Au avut ăia ce vedea la Rangoon, cînd au dat cu ochii de Albert !

— Ooo, era îngrozitor ! exclamă Edna, înfiorîndu-se, cu o mimică fandosită.

— E-adevărat că nu putem fi toţi frumoşi ca o cadră, observă cu filozofie doamna Smeeth. Apoi privi cu şiretenie

: Şi nici nu putem arăta toţi ca *mister* Ronald Mawlborough !

— Dar ăsta ciae mai e ? se interesă domnul Smeeth.

— Uite, vezi, tată, nu mai eşti la curent cu lucrurile astea, ai rămas în urmă. Cu siguranţă că l-ai văzut şi tu, pen' că mi-aduc aminte c-am fost împreună amîndoi să-l vedem în filmul ăla de la „Empire".

— Oh, e unul de-ăia din filme, un actor de-ăla ?

Era evident că domnul Smeeth rămînea preocupat mai mult dc budincă decît de actorii de cinema.

— Am impresia că e, nu-i aşa, Edna ?

— Oh, termină, mamă *!* izbucni Edna, roşie ca focul şi agitîndu-se.

— Ce-s mofturile astea ?

— Ăsta-i ultimul, nu-i aşa, Edna ? zise doamna Smeeth cu ironie răutăcioasă. Şi trebuie să recunosc că-i un băiat fru- imos... păr ondulat, ochi negri, şi toate celea. Şi, pe deasupra, foarte darnic cu fotografiile. *,,Al dumneavoastră devotat, Ronald Mawlborough",* ăsta-i domnul. Nu poţi zice că se ţine mare, cînd se adresează tinerelor şi suavelor sale admiratoare...

— Mamă ! imploră strigînd Edna, şi toată faţa ei purpurie nu era decît doi ochi în lacrimi.

— Aşa se întîmplă dacă nu-ţi deretici singură camera, domnişoară ! îi ripostă maică-sa. M-am dus în camera ei de dormit, şi peste ce crezi c-am dat ? *Mister* Ronald Mawlborough, ,,al ei devotat", pe o fotografie mare. Aproape că poţi să-i numeri firele din gene. Tot ce-i mai nou. Nu le e destul că taie pozele de prin revistele alea de cinema, acuma s-apucă să le scrie şi să le ceară fotografii de la Hollywood. Ştii cum scriu ? „Scumpe domnule Ronald, să ştiţi că voi muri dacă nu-mi trimiteţi fotografia dumneavoastră, iscălită cu propriul dumneavoastră scump autograf. A dumneavoastră sinceră, Edna Smeeth, şapteşpe, Chaucer Road, Stoke Newington, Anglia."

Domnul Smeeth luă un aer sever :

— Edna, trebuie să-ţi spun că eu socotesc treaba asta

o stupiditate.

— Am făcut-o numai din amuzament, mormăi ea, să văd, aşa, ce se-ntîmplă, asta-i tot. Unele fete de la noi au duzini întregi...

— Păcat că n-au ceva mai bun de făcut, fu răspunsul tatălui.

— Ei, acuma, s-ar fi putut să fie şi mai rău, zise doamna Smeeth ridicîndu-se de la masă. Nu le-ajută la nimic, dar nici mare lucru nu le strică. Toate-am fost puţin prostuţe la vremea noastră. Cu siguranţă că şi eu am fost, cînd eram fată. Fetele *sînt* puţin prostuţe, dacă vreţi să ştiţi, şi-i un noroc pentru bărbaţi că-s aşa. Dar asta nu-nseamnă că nu pot şi ele să pună mîna la strîns masa. Hai, Edna, du afară toate astea pînă fac eu ceaiul.

— Oof, bi-ine, oftă Edna cu un ton obosit şi se ridică încet.

Zece minute după asta, după ce dăduse pe gît ceaiul, o

şterse din cameră, lăsîndu-şi părinţii să stea în tihnă, doamna' Smeeth la o a doua ceaşcă de ceai, iar domnul Smeeth cu pipa lui.

Odaia era mică şi îmbîcsită, avea mult prea multă mobilă şi prea multe fleacuri, zorzoane. Aproape totul era ieftin şi urît, fabricat la iuţeală şi în serie, să ia ochii, să fie cumpărat şi etalat o vreme — scurtă — la vedere, apoi să stea în drum şi în cele din urmă să fie dat deoparte. Cu toate acestea, impresia generală pe care o făcea camera nu era neplăcută, pentru că Jivea o atmosferă primitoare, caldă, intimă, şi domnul Smeeth, a cărui imaginaţie, biciuită de frică, îi spunea, poate, că afară, dincolo de lumina focului din cămin şi de pereţii împodobiţi, se plimbau sărăcia, nenorocirea, dezonoarea, boala şi moartea, nc bucura de ea mai mult chiar decît doamna Smeeth. Probabil că sentimentul acesta, şi nu atît efortul muncii de peste zi, era ceea ce făcea din el un om greu de zgîlţîit din amorţeală şi dc scos afară din casă seara, fapt pe care nevastă-sa, totdeauna gata să iasă undeva sau, în

lipsă de asta, să invite pe cineva, îl ştia din propria ei experienţă.

— Tu eşti o cloşcă bătrînă, asta eşti, zise ea cu un fel de dispreţ afectuos cînd îl văzu cum se instalează mai adînc în fotoliu. Ia spune, ce te-a mai necăjit şi astăzi ? începuseşi să-mi povesteşti şi pe urmă te-ai oprit.

— Am tras un pui de frică azi-dimineaţă... nu mi-e ruşine să recunosc, Edie, începu el. Nu că nu-mi dădusem eu seama de ce se pregăteşte, după cum mergeau treburile, adăugă el cu

o mîndrie sumbră.

— Ei, lasă, nu mai începe iar ! îl ameninţă ea cu linguriţa. Prea îţi dai şi tu seama de multe. Totdeauna te gîndeşti la ce-o să fie săptămînă viitoare, şi toate le vezi în negru. Cică se pregăteşte o criză în Islanda ! Trebuia să te numească pe tine ştab acolo, şi scăpau de grijă. Oricum, spune mai departe, dragă, nu voiam să te-ntrerup. ,

— Da-da, dar tot trebuie să fie cineva care să se gîndcască la ce vine, nu ? răspunse el. Şi dacă domnul Dersingham s-ar fi gîndit ceva mai mult, am sta azi cu toţii mai bine.

— Vrei să spui că n-o să-ţi mărească leafa de Crăciun, aşa cum era vorba ?

— Să-mi mărească leafa de Crăciun ! Azi-dimineaţă credeam că mă lasă pe drumuri. Ascultă ce-ţi spun, Edie, cînd a-nceput, mi s-a făcut inima cît un purice.

Şi se aşternu pe povestit în amănunt scena de dimineaţă din biroul domnului Dersingham, apoi vorbi despre evenimentele misterioase care i-au urmat. în tot acest timp, doamna Smeeth puncta cu semne şi exclamaţii : „Într-adevăr ?" „Ei, n-aş fi crezut niciodată *!"* şi : „Ce caraghios *!"* îi arăta mai multă atenţie decît de obicei deoarece vedea că era sincer îngrijorat, dar în acelaşi timp nu-şi bătea capul prea mult din cauza asta, ceea ce soţul ei ştia destul de bine. Pentru ea, toate astea erau aproape ireale, şi domnul Smeeth era convins că posibilitatea de a-şi pierde slujba, de a fi aruncat pe drumuri, cu cele mai

îndoielnice perspective de a găsi ceva, măcar pe jumătate din ce-avea acum, nu-i intra femeii niciodată în cap. Şi această indiferenţă, această încredere copilărească în capacitatea lui de a scoate cele şase sau şapte lire sterline pe săptămînă nu contribuiau cu nimic la restabilirea încrederii lui în sine, cel puţin nu în momente ca acestea, ci, cel mult, îl făceau să-şi dea seama că trebuie să gîndească pentru doi, fapt care, pînă la urmă, îi întărea sentimentul că e singur cu spaima lui.

— Singura mea speranţă e că individul ăsta care-a fost azi de dimineaţă ascunde-n cap un expedient, ceva, în fine. E-atît de ridicol să plece Goath aşa cum a plecat ! Mi se pare că tipul ăsta, Golspie, a avut din primul moment impresia că Goath nu-i bun la nimic — şi nu demult mi-a trecut şi mie asta prin cap,

o dată sau de două ori — şi l-a făcut pe domnu Dersingham să se descotorosească de el. Poate c-o să-i ia locul. Ce să zic, ciudată afacere ! De cînd mă ştiu...

— Nu te necăji, o să iasă bine, se pronunţă doamna Smeeth.

O s-avem noroc, ai să vezi. Ce-mi pasă mie dacă domnu Dersingham s-a smintit, noi o s-avem noroc ! Şi încă repede ! Nu cred să-ţi fi spus, dar sora lui madam Dalby — aia cu cerceii negri de onix şi cu dantele, care dă în cărţi — mi-a ghicit ieri după-masă şi mi-a zis că ne cade noroc, că totul ne vine de la un străin, de la unu de treflă, cu casa la drum. Omu ăsta de care vorbeşti ce ochi avea ?

— Nu mă-ntreba pe mine aşa ceva, n-am băgat de seamă ce culoare aveau ochii lui. Nu-i avea de nici un fel de culoare. Avea o mustaţă mare, dacă vrei să ştii. Dar ce nu pot eu să-nţeleg este de ce domnu Dersingham...

— Nu-ţi mai bate tu capul cu ce-a făcut sau ce n-a făcut domnul Dersingham, îl întrerupse nevastă-sa. Crezi că el îşi pierde vremea bătîndu-şi capul cu treburile tale ? Nu-i omul ăla ! Nu-ţi mai bate nici tu capul ăsta al tău cu treburile lui. Hai, mai bine, să punem puţină muzică. O să ne înveselească.

Sări spre colţul unde George, priceput la lucruri de astea, montase încurcătura aia de fire care, ca o ironie, se mai cheamă şi „fără fir”, un aparat cu difuzor.

— Cum i se dă drumul ? Niciodată nu pot să ţin minte, zise ea, încercînd şi răsucind pe la toate butoanele. E chestia asta de-aici, de care se trage ?

Aceea trebuie să fi fost, pentru că trase de ea şi îndată o voce puternică, pătrunsă de importanţă, umplu odaia. „Să co-onsiderăm acum problema sub un alt aspect al său ! urla vocea cu pur accent oxfordian. După cum am avut ocazia să vedem pînă acum... ăăă... o societate anonimă nu poate contracta un împrumut... ăăă... decît numai în cazul în care este... ăăă... în mod expres autorizată... ceea ce vrea să însemne... ăăă... că actul său constitutiv de societate anonimă o autorizează să facă această operaţiune. Buun. Să încercăm să vedem acu-uum ce presupune... ăăă... ce implică aceasta ! ! Să presupunem... ăăă... că o societate anonimă a fost constituită... ăăă... în scopul, să zicem... ăăă... de a efectua operaţiuni de sco-ontare a efectelor comerc;aleee...”

— Of, doamne ! strigă doamna Smeeth şi răsuci butonul dintr-o mişcare energică, care făcu să amuţească glasul pătruns dc importanţă şi cu pur accent oxfordian. Halal distracţie ! se adresă ea difuzorului. Apoi, către soţul ei : Uită-te în jurnal şi vezi cînd e muzică sau teatru.

Edna se lăsă întrezărită — mai mult o imagine străfulgerată

— Îmbrăcată pentru oraş, cu nasul foarte alb, cu buzele foarte roşii.

— Un’ te duci, Edna, ţipă după ea maică-sa cu glas pătrunzător.

— Ies în oraş.

— Cu cine ?

— Minnie Watson.

— Bine. Ai grijă să nu vii tîrziu, tu şi cu Minnie Watson a ta.

Răspunsul Ednei fu ecoul uşii din faţă trîntite.

— Acuma-i Minnie Watson în fiecare seară, zise doamna Smeeth. Luna viitoare va fi cine ştie cine altcineva. Aseară i-am spus : „Ce-i cu Annie Frost, cu care erai atît de prietenă ?”

— E fata lui Frost ? întrebă domnul Smeeth. Tipul care ţine „Mîna şi mănuşa” ?

— Exact, Jimmie Frost. Şi cînd i-am zis, domnişorica asta îşi întoarce deodată nasul şi-mi trînteşte : „Nu mă mai prinzi pe mine cu Annie Frost !” întocmai aşa cum îţi zic. Şi ca ieri erau nedespărţite. îmi venea să mor de rîs. întocmai aşa eram şi eu la vîrsta ei.

— N-ai să mă faci tu pe mine să cred una ca asta. Tu aveai mai multă judecată. Am impresia că fetele astea tinere n-au un dram de minte în cap. Şi puţinul pe care-l au cînd isprăvesc şcoala le zboară cu filmele astea din ziua de azi. De dimineaţă pînă seara nu se gîndesc decît la filme — mute şi sonore. Le-a intrat jazul rău de tot în cap.

— Parcă s-aud paşii lui Georgie ! exclamă doamna Smeeth sărind de pe scaun. Mă duc să-i scot mîncarea din cuptor. Haide, măi băiete, zoreşte-te dacă vrei să mai mănînci ceva astă-seară. Mîncarea-i aproape scrum.

Rămas singur, domnul Smeeth îşi goli pipa ciocănind-o xncef de găleata cu cărbuni, apoi rămase cu ochii pironiţi la foc, dus pe gînduri. în vremea din urmă se pomenea mereu mormăind nemulţumit, din cauza copiilor, şi n-ar fi vrut să fie un tată care mormăie. Se bucurase de ei cînd fuseseră mici, dar acum, deşi erau momente cînd simţea un fior de mîndrie, nu-i mai înţelegea. în special George, cel mare, pe vremuri un băiat care promitea să se dezvolte strălucit, era pentru el şi o dezamăgire, şi un mister. George avusese şanse care lui nu i se iviseră niciodată. Dar băiatul arătase din capul locului o înclinaţie de a merge pe drumul său, drum foarte prost, după părerea domnului Smeeth. Nu manifesta nici o dorinţă de a se fixa la ceva, de a servi cuiva cu credinţă, de a-şi croi un drum în sus, spre un post bun şi sigur. El, pur şi simplu, încerca un lucru după altul, vînzînd aparate de radio, ajutînd pe vreun

prieten la un atelier de reparat automobile (acuma lucra la un atelier de reparat automobile, dar şi ăsta era al patrulea sau al cincilea), şi cu toate că se silea întotdeauna să cîştige ceva — şi se părea că lucra destul de mult — după părerea tatălui său, toată munca asta a lui nu ducea nicăieri. N-avea decît 20 de ani, fireşte, mai era timp, dar domnul Smeeth, care ştia foarte bine că George va continua să meargă pe drumul ăsta fără să ţină seama de tatăl său, nu vedea nici o posibilitate de îndreptare. Din nenorocire însă, George avea impresia că lucrurile merg foarte bine, şi domnul Smeeth îşi dădea seama de faptul că nu-l va putea face să vadă că e ceva care nu merge. Asta era buba, supărarea, cu amîndoi copiii săi. Evident că lucrurile nu stăteau prea rău cu nici unul dintre ei ; în comparaţie cu băieţii şi fetele altora, erau copii foarte buni şi ar fi fost foarte prompt în a le lua apărarea ; cu toate astea, ei creşteau şi deveneau un bărbat şi o fată pe care tatăl lor nu-i putea înţelege, parcă i-ar fi fost străini. Toate astea erau foarte supărătoare, aveau un vag gust de tristeţe.

În realitate, fireşte, copiii domnului Smeeth *erau* nişte străini nu numai pentru că făceau parte dintr-o generaţie mai tînără, ci pentru că făceau parte dintr-o generaţie mai tînără trăind într-o lume cu totul diferită. Tulburarea domnului Smeeth îşi avea originea în faptul că le aplica tipare şi măsuri pe care aceştia nu Ie acceptau. Ei erau produsul unei civilizaţii în prefacere, făpturi ale lumii de după război. Crescuseră în zgomotul automobilului «„Ford", zdrăngănind pe străzi, şi acest automobil „Ford" se dusese zdrăngănind la groapa comunală de gunoi, cu o întreagă încărcătură de idei care dom-' milui Smeeth îi mai păreau încă de supremă importanţă. Erau copiii magazinelor „Woolworth" 1 şi ai filmelor de cinematograf. Lumea lor, în acelaşi timp şi mai vastă şi mai superficială dccît cea a părinţilor lor, îi făcea mai puţin englezi şi mai mult cosmopoliţi. Domnul Smeeth nu-i putea înţelege pe George şi pe Edna, dar mii şi mii de băieţi şi de fete din

New York, Paris şi Berlin i-ar fi înţeles de la prima privire. înfăţişarea I duci, strîmbăturile şi gesturile ei erau copiate deocamdată după cele ale unei vedete poloneze americanizate, care, din cuibul ci somptuos de la Hollywood, le imprimase tuturor fetelor din lumea întreagă. George, cu ochiul său priceput la maşini, cu ţigara şi pleoapa atîrnînd, cu părul pomădat, cu cravatele, pantofii şi hainele, cu cele mai mici detalii în mersul pe motocicletă, în dans, cu vorbirea *staccatq* şi impersonală, cu superba sa nepăsare, s-ar fi simţit perfect în orice oraş american sau capitală europeană.

Doamna Smeeth se întoarse cu mîncarea, şi un minut sau două după aceea, George cobora din camera lui, strălucitor, pomădat şi periat. Era mai frumos, mai bine făcut, mai robust la trup decît fusese vreodată tatăl său şi semăna mult mai mult cu mama, deşi ea avea o anumită generozitate în sînge, un strop de sevă rumenă, care lui îi lipsea ; George era mai sec, mai comprimat şi mai palid ; şi cu toate că era tînăr şi frumuşel, cu mişcări degajate, sprintene, nu-i mai rămăsese aproape nimic din eflorescenţa aceea a vîrstei de 20 de ani, cum nu mai rămăsese din ea nimic nici în filmele lui Ronald Mawlborough şi ale celorlalţi de felul lui. Pe scurt, arăta prea bătrîn pentru un băiat englez de vîrsta asta. Era ca şi cum lumea americanizată pe care o descoperise pe măsură ce crescuse forţase introducerea în nordul Londrei a climatului american, climat care usucă şi îmbătrîneşte.

— Ai venit tîrziu astă-seară, George, zise tatăl său.

— Am avut treabă, răspunse el, înghiţindu-şi cina repede, tKcut, chibzuit, dar fără vreun semn că mîncarea i-ar face o plăcere cît de mică.

După cîteva minute de tăcere, continuă :

— Venise un tip cu un „Lumbdcn” vechi, de doişpe cai. Puteam s-o fi luat pe vreo cinşpe poli. Nu era mare lucru de

1 Companie comercială americana care a înipînzit S.U.A., Anglia şi alte state europene cu o reţea de magazine unde se vînd numai articole cu preţ fix, în

valoare <le 5 sau 10 conţi.

reparat la ea. îi trebuiau bujii, şi magnetoul, frînele trebuiau îmbrăcate, de făcut cîte ceva la diferenţial şi de curăţat puţin. Restul, *all right !* Puteai merge cu ea oriunde. îmi dăduse prin cap să vînd vechitura mea de motocicletă şi să caut să fac ceva cu „Lumbden”-ul ăsta.

— Tare mi-ar plăcea să-l iei, Georgie ! exclamă doamna Smeeth. Ai putea atunci să ne scoţi şi pe noi la plimbare. Să ne vezi făcînd pe grozavii, ce zici, tată ? Şi-afară de asta, am oroare de pîrîitoarea asta de motocicletă învechită a ta. Motocicletele sînt şi infecte, şi periculoase. Scapă-te de ea, Georgie, pînă nu scapă ea de tine !

— O fi, zise George, dar motocicleta, rablă aşa cum e, zboară ca vîntul. „Lumbden”-ul ăsta nici nu se poate compara. Nu, eu rămîn pentru motocicletă, rablă-nerablă, pînă pot pune mîna pe ceva în genul super-sport. Şi, n-avea grijă, n-am de gînd să mă grăbesc, costă prea mult. în orice caz, „Lumbden'-ul ăsta îl cumpără Barrett. îl aranjăm niţel, îl vopsim şi-l vindem. Nu ne grăbim cu el, aşa că după ce-l dichisim puţin, dacă ai chef de-o plimbare, spune !

— O să mergem la Brighton, la tanti Fio *!* exclamă doamna Smeeth cu ochii strălucind la gîndul excursiei. Numai să nu uiţi, Georgie, băiatule. Va să zică. i-ai promis mamei tale. Nu-ncepe să-ţi iroseşti timpul scoţînd într-una fetele la plimbare. Oferă-i şi maică-ti o ocazie. îi face plăcere şi ei ca şi oricui. ,

— Peer-fect ! zise George, bine dispus.

Se ridică de la masă.

— Uite, mai ia puţină budincă.

— Mi-ajunge pentru astă-seară. Gata cu budinca pentru astăzi, Să n-o mai văd. Şi-afară de asta, nici n-am timp.

— N-ai timp ! strigă maică-sa. Niciodată n-ai timp. Nu mai stai de loc pe-acasă. Un’ te duci ?

— În oraş. , ..

— Unde în oraş ?

— Aşa, să ne mai amuzăm puţin, cu băieţii.

Domnul Smeeth ridică spre el o privire oarecum plină de gravitate. Avea sentimentul că era rîndul său să spună ceva.

— Un moment, rosti el sever. Ce-nseamnă asta „să ne mai amuzăm puţin", dacă am voie să-ntreb ?

La vorbele astea, George păru că-şi pierde puţin din siguranţa lui ; arăta o idee mai tînăr, stînd aşa şi bătîndu-şi ţigara pe unghie.— Nu ştiu, poate una, poate alta... Poate facem o partidă dc biliard la cafenea, sau mergem la vreun film, sau ne ducem l,i reprezentaţia a doua la Finsbury Park... Depinde de ce vrea liccare. Nu-i nimica rău, tată, în ce facem.

Îşi aprinse ţigara.

— Fireşte că nu-i, zise doamna Smeeth. Tatâ nici n-a t.pus că e.

— Nu, n-am spus, rosti domnul Smeeth încet. E-n regulă, George. Dar nu-ţi pierde toată noaptea, asta-i. Oh, şi mai e ceva... Şovăi o clipă : Mi-a spus cineva că te-a văzut o dată sau de două ori cu tipul ăla... şmecherul ăla... de la curse... cum îl cheamă... ştii tu... Shandon ! Ascultă, George, fereşte-te de el. Eu nu m-amestec — şi tu ştii bine că eu nu m-amestec

- dar tipul ăsta e-o secătură, şi nu vreau ca băiatul meu să f ie văzut cu el.

— Nu-s prieten cu Shandon, zise George roşind. Nu umblu cu el pe nicăieri. Vine pe la garaj cîteodată, asta-i tot. E prieten cu Barrett.

— Ştii, dacă numai jumătate din ce-am auzit e-adevărat, obiectă domnul Smeeth, tipul ăsta nu-i prietenul nimănui. Şi tu fă bine şi fereşte-te de el, George, pricepi ?

— E prima oară c-aud de-aşa ceva, zise doamna Smeeth, privind sever la fiul ei.

— *AII right,* tată, murmură George, dînd din cap. La revedere, mam.

Şi ieşi.

Doamna Smeeth strînse repede farfuriile murdare rămase pc masă şi le duse la bucătărie, de unde se întoarse

după cinci minute ca să-şi găsească bărbatul privind un exemplar zdrenţuit de roman poliţist care nimerise nu ştiu cum acolo în odaie. Nu puteai spune că citeşte. Nu făcea altceva decît să se uite la el, bănuitor. Doamna Smeeth luă ziarul de seară, îşi aruncă ochii prin el pe ici, pe colo, apoi aranja cîte ceva dintr-un loc intr-altul, deschise aparatul de radio, care dădu drumul altui domn cu glas pătruns de importanţă, şi îl închise la loc, luă

o pereche de ciorapi şi nişte lînă de cîrpit de pe raftul de sus al etajerei cu cărţi, le examină cu dezgust, aruncă o privire spre soţul ei şi zise :

83

0*

— Parcă n-aş avea chef să m-apuc de nimic astă-seară. Ce zici de-o plimbare pe undeva pe-aproape ? Poate intrăm un ceas la Fred. Ce zici ? Oh, fireşte că nu. eram sigură că nu, domnu l.asă-mă-să-te-las nu vrea să se mişte. Ai să vezi c-o să-mi caut un june, să mă scoată şi pe mine pe la vreun film, n-o să mai aştept mult. Biiine... Dacă tu nu vrei să te mişti, eu vreau. Dau o fugă, un ceas numai, pîn' la madam Dalby. Zicea că dacă vreau, să trec pe la ei.

— Du-te dacă vrei, spuse domnul Smeeth. Eu mă simt bine aici, aşa.

Îşi aprinse iarăşi pipa, aţîţă focul şi încercă să se apuce de romanul poliţist, care-l transportă pe dată în biblioteca vechiului castel unde cadavrul contelui aştepta să fie descoperit. Dar nu putu să citească prea mult. Goath, şi domnul Dersingham, şi *mister* Golspie ăsta îi apăreau într-una în bibliotecă. Fundătura îngerilor se afla imediat dincolo de zidurile castelului. Aşa că puse cartea deoparte şi încercă radioul. De data asta domnii pătrunşi de importanţă se duseseră toţi acasă, şi în locul lor năvăli un torent bogat şi înspumat de sunete. Nu-i era străin domnului Smeeth şi, după o scurtă luptă cu memoria» recunoscu — ceea ce-i făcu plăcere — că-i ceva de Mendelsohn,

o uvertură, o piesă marină, ceva, o chestie cu grota

nu ştiu cum sau cu Hebridele sau aşa ceva. Spre deosebire de nevastă-sa, de copii şi de majoritatea prietenilor săi, domnul Smeeth avea o veritabilă, deşi modestă, pasiune pentru muzică, şi ăsta era genul de muzică pe care-l înţelegea şi câre-i plăcea cel mai mult. Se lăsă moale în fotoliu, şi trăsăturile dure ale feţei sale se îmblînziră pe măsură ce muzica ieşea învolburată din micul con al difuzorului ; cu ea venea şi tainica încîntare a urechii. Un ocean fantomatic se rostogolea în jurul fotoliului, camera era plină de spumă şi de aer sărat, de sclipirea verde a valurilor, de strălfulgerarea albă şi de strigătul păsărilor mari ale mării. Şi domnul Smeeth, cufundat în încîntare, nu-şi mai bătu capul ; o scurtă bucată de vreme fu fericit.

3

A doua zi domnul Smeeth se trezi cu greu şi se pomeni faţă în faţă cu una din acele dimineţi sumbre şi ploioase care se abat peste nefericita Londră ca nişte gigantice bombe pline cu apă murdară. Ar trebui ca la primul semn de apropiere a unuia dintre aceste atentate, toate ceasornicele să fie date înapoi cu trei ore, pentru ca lumea să poată sta în pat pînă se mai calmează furia. Răutatea acestor zile este fără margini.

I le mătură, biciuiesc, mitraliază străzile cu ploaie : instalează lintîni arteziene de noroi ia fiecare roată cc trece ; silesc focurile să nu mai ardă şi apa să nu fiarbă, ceaiul să fie doar încropit, costiţa de purcel sleită şi ouăle proaspete garantat ţi sc schimbă în pahar, sub ochii tăi, în ouă obişnuite sau chiar dubioase ; ele îl fac pe bărbat să se răţoiască la nevastă, pe rată la copil, şi în felul acesta contribuie la nimiciVea vieţii de familie ; şi răspîndesc cu amîndouă mîinile toate bolile de care ;ui parte orăşenii, răceli, indigestii, reumatisme, gripe, bronşite, pneumonii şi sînt, fără nici o îndoială, mercenarii cei mai sîr- ^uincioşi ai morţii.

— Ţi-ai luat umbrela ? întrebă doamna Smeeth. (Se sculase de mai bine de o oră, dar avea aerul că fiinţa ei reală ar fi fost încă în pat, sus, şi că ce se vedea aici era

doar o apariţie nebuloasă pe care o proiecta pe-acolo, pe jos.) Atunci, la revedere. O să trebuiască s-alergi după tramvai, tată.

Nu trebui s-alerge după tramvai ; o luă în pas grăbit pe Chaucer Road şi-apoi de-a lungul străzii învecinate, dar cu- rînd simţi o durere deasupra inimii şi fu silit să se mulţumească cu un fel de tîrît zorit. înainte de a ajunge în High Street, pe unde trecea tramvaiul, manşetele pantalonilor deveniseră supărător de grele, ghetele (unul din chilipirurile doamnei Smeeth, cu talpă de carton) scoteau un fel de plescăit, şi ziarul pe care-I luase cu el fusese repede retransformat în pasta iniţială din care se născuse. Tramvaiul, cu ferestrele aburite şiroind de apă, era, fireşte, mai aglomerat decît de obicei, şi-avea de cărat atît cît putea duce, o povară de haine ude, ale •căror purtători nu erau toţi decît nişte arătări irascibile. După dificultăţi imense, domnul Smeeth izbuti să-şi umple şi să-şi iiprindă pipa lui de dimineaţă cu tutun special de-al lui T. Benenden, şi pe urmă — cît de îndărătnic e omul ! — reuşi să-şi desfacă şi să-şi arunce ochii prin ziarul devenit pastă. Nu apucase încă să ajungă la capătul lui City Road, şi aflase «.'ă învăţămîntul în şcolile publice costa prea scump, că şantanurile de pe Broadway nu mai fac afaceri ca pe vremuri, că un om din Birmingham a tăiat neveste-si beregata cu un cuţit, că studenţii din Cairo erau din nou în grevă, că o băţrînă din 1 lammersmith a murit de inaniţie, că un poliţist din Suffoik a tfăsit şase bancnote de o liră în ciorapul stîng al unui arestat $1 că ciuma bubonică este transmisă oamenilor prin muşte care •iu venit în contact cu şobolani contaminaţi. Iar cînd ajunse Ia destinaţie, Fundătura îngerilor arăta ca şi cum chiar atunci ar fi fost scoasă, cenuşie şi îmbibată cu apă, din fundul unei vechi cisterne.

La birou găsi o situaţie dezagreabilă. în primul rînd, treburile erau mai încurcate decît orieînd. Domnul Dersingham lipsea iarăşi, dar pe la zece jumătate telefonă şi spuse că n-o să vină pînă tîrziu după amiază şi domnul

Smeeth să aibă grijă ca „lucrurile să meargă”. Goath nu apăru nici el, şi acum domnul Smeeth se convinse că dispăruse pentru totdeauna. Pe deasupra, *miss* Matfield era mai cu nasul pe sus decît de obicei şi foarte supărată, Tînărul Turgis, care în drum spre birou izbutise să se ude mai rău decît oricare altul, umbla de pomană, molîu, de colo pînă colo, cu o mutră lungă şi palidă şi, din cînd în cînd, îi speria pe toţi cu o explozie de strănuturi. Stanley, dezgustat de vreme, de lume şi de soarta lui actuală, stătea degeaba în calea celorlalţi, iar cînd i se spunea să-şi vadă de treabă, răspundea, nu prea respectuos, că n-avea nici o treabă. Domnul Smeeth constată că nu găsea ce să-i dea de făcut. La mai multe întrebări telefonice nu se putu răspunde ca lumea, stare de lucruri orieînd supărătoare. Domnul Smeeth mai avea destule lucrări curente care să-i permită să-şi umple dimineaţa, dar, cuprins de un sentiment ciudat de nesiguranţă, nu se mai simţea de loc fericit cu registrele sale, cu cifrele mici şi elegante, cu condeiul, guma, cerneala albastră şi cerneala roşie, acuma, cînd nu ştia ce se mai întîmplă cu firma. Era ca şi cum ar fi încercat să pună la zi registrul, stînd aplecat peste

o prăpastie întunecată.

Vremea dejunului îl prinse la ceainăria lui obişnuită, aşezat la o masă cu placa de marmură udă, aşteptîndu-şi oul pe pîine prăjită şi o ceaşcă de cafea. Afară umezeala dimineţii se limpezise şi apăruse chiar şi o palidă geană de soare, dar îşi mai păstrase un adăpost în ceainăria asta, care părea să fie cu patru ore în urma vremii de pe stradă, pentru că era toată numai apă şi abureală. Domnul Smeeth stătea înghesuit într-un colţ, cu un alt obişnuit al localului, un bărbat cu un ochi de sticlă, de un albastru-violent, şi cu o privire atît de fixă, îneît te înfiora. Domnul Smeeth şedea în partea ochiului de sticlă, şi cum proprietarul ochiului, ocupat cu mîncatul a două porţii de iahnie de fasole pe pîine prăjită şi cu băutul unui pahar de lapte rece, nu-Şi întorcea niciodată capul cînd vorbea, efectul era tulburător, chiar dezgustător.

— O firmă cu care lucram noi, spunea omul, culegînd şi ducînd la gură cîteva boabe de fasole care-i căzuseră de pe felia de pîine prăjită, a* dat faliment, un faliment urît... da, foarte urît faliment... „Claridge & Molton”... îi ştii ? Oh, urît, urît de tot...

— Da ? zise domnul Smeeth politicos, ridicîndu-şi privirea de la oul său la ochiul albastru-violent al vecinului şi apoi întorcîndu-şi-o grăbit în lături. N-am impresia că mi-e cunoscută firma asta.

— Nu, desigur, s-ar putea să n-o cunoşti, continuă ochiul, cu un ton ca şi cum ar fi avut, totuşi, îndoielile sale în chestiunea asta. Dar erau o casă foarte bine introdusă în comerţul nngro de umbrele, de cînd mă ştiu, în special nervuri, mînere fi vîrfuri. îmi aduc aminte că a fost o vreme cînd ei ţineau un fel de nervuri pe care nu le mai avea nimeni altcineva, tot uşa şi cu vîrfurile. Dac-ai fi venit la noi acum zece ani, sau acum cinci ani, sau chiar acum trei ani, dacă vrei, şi-ai fi zis : „Uite, vă putem oferi o serie de nervuri şi de vîrfuri care să-i facă marţ pe «Claridge & Molton»“, dac-ai fi venit să zici aşa ceva, ţi s-ar fi rîs în nas.

— Fără îndoială, răspunse domnul Smeeth, foarte serios.

— Şi pînă acum un an şi jumătate ţi-aş fi spus că „Claridge & Molton” e una dintre cele mai solide firme din branşă. Şi-acum, uită-te la ei ! Pur şi simplu la pămînt. La pămînt ! S-au dus pe gîrlă, absolut !

Domnul Smeeth înfruntă cu bărbăţie albastrul-violent.

— Cum îţi explici ? întrebă el, nu numai din pură politeţe, ci pentru că realmente voia să ştie.

— Laptele ăsta are un miros astăzi, obiectă vecinul morocănos. L-au ţinut lîngă cine ştie ce. Nu m-ating de el. Despre cc era vorba ? (Şi ochiul deveni sinistru.) Ah, da, de „Claridge & Molton”. Ei, tînărul Molton, el a fost mica buturugă care-a răsturnat carul mare. Acum vreo doi ani a trecut în fruntea firmei şi pe urmă a început să lipsească, zile-ntregi lipsea — îi plăcea un păhărel de *whisky*» ştii — cheltuia din gros banii firmei. L-a dat afară pe cel mai vechi

dintre oameni, pe bătrî- nul Jobnny Fowler, pentru o nimica toată. Probabil că era băut la ora aia, tînărul Molton vreau să zic, nu Johnny Fowler, ăSta nu punea strop în gură. Şi uite unde-au ajuns ! Nu, nu sc face, ştii, nu se face... Se face ?

— Nu, zise domnul Smeeth trist, nu se face.

— Fireşte că nu se face, încheie ochiul. Nu în ziua de azi. Trea-i aprigă, prea-i mare concurenţa. Trebuie să fii cu ochii-n patru toată vremea, să vezi bine ce faci. Nu-i aşa ? Ei, domşoară, domşoară ! Nota, te rog, domşoară ! Şi, ia spune, ce-i cu laptele ăsta azi ?Domnul Smeeth îşi termină cafeaua, îşi umplu şi îşi aprinse, cu gesturi maşinale, pipa, apoi se strecură afară din iocal. Se simţea nenorocit. După cîte îşi dădea el seama, se putea foarte bine ca domnul Dersingham să fi călcat pe urmele acestui tînăr Molton. Nu începuse, tocmai acum, domnul Dersingham să lipsească zile-ntregi de la birou ? Nu-l dăduse afară pe cel mai vechi om de la ei, pe Goath ? Şi cum mergea aşa, încet, uitîndu-se uneori spre vitrinele prăvăliilor — ceea ce pentru el nu însemna nimic — domnul Smeeth se pomeni tre- cînd în revistă toate căile posibile pe care o firmă ar putea ajunge la faliment, la pămînt, să se ducă pe gîrlă. Şi aceste căi i se păreau a fi atît de numeroase, atît de inevitabile, îneît se vedea gata-gata să-ngroaşe, în orice moment, armata nenorocită a solicitanţilor, a dezmoşteniţilor. Şi, la colţul cu Chisweil Street, îi dădu unui om o piesă de două *pence* pentru

o cutie de chibrituri.

Intrînd fără zgomot în birou, auzi voci gălăgioase şi pentru moment crezu că se întîmplă ceva neobişnuit. Dar prinse cuvintele :

— L-am filat toată strada Victoria Park, zicea Stanley triumfător, şi el n-a prins de veste nici un moment !

— Chiar aşa, de ce să fi prins ? întrebă Turgis cu dispreţ. Habar n-avea că-l urmăreşti, mă smintitule !

— Am văzut eu că n-a simţit *!* exclamă Stanley. Asta-i. Aici intervine ştiinţa filatului...

— Ascultă, ar trebui să se termine odată cu filatul ăsta, anunţă domnul Smeeth. Şi dacă n-ai să te-apuci să-ţi vezi de treabă, măi băiete, ai să te pomeneşti filînd treptele de colo. Hai, Turgis, tu ar trebui să fii ceva mai cu cap. Staţi aici şi vorbiţi prostii !

— Tocmai asta-i spuneam, că-s prostii, răspunse Turgis morocănos. I-a intrat în cap filatul. S-apucă şi urmăreşte pe cîte cineva kilometri întregi, şi pe urmă, pentru că tipul nu se sinchiseşte de el — habar n-are de el, fireşte, şi nici nu-i pasă, în orice caz — începe să se creadă că-i un mic Sexton fflake '.

— Ba nu, zise Stanley încruntîndu-şi faţa pistruiată pînă ce izbuti să o facă să exprime indignare.

— Cel mai bun lucru pe care l-ai putea face ar fi să laşi baltă toate prostiile astea, zise domnul Smeeth aşezîndu-se la pupitrul său. Ai să te vîri singur în cine ştie ce bucluc într-o bună zi. De ce nu te-apuci de ceva mai cu rost în timpul tău liber ? Alege-ţi şi tu o distracţie, ceva să-ţi treacă vremea, o pasiune. Fă puţin traforaj, sau colectează mărci străine, sau fluturi, în fine, ceva...

— Ha ! Nimeni nu mai face astăzi de-astea. Is demodate, murmură Stanley.

— Bine. Dar munca nu-i demodată, cel puţin aici la noi, ripostă domnul Smeeth cu aerul unui profesor de modă veche. Aşa că apucă-te şi dă-i puţin drumul.

Sosi şi *miss* Matfield, cu un sfert de oră mai tîrziu, ca de obicei.

— Să nu-mi spuneţi, unul, o vorbă ! ordonă ea. Sînt furioasă. Din toate dejunurile dezgustătoare pe care le-am înghiţit în oraşul ăsta, ce] de azi a fost cel mai dezgustător. Mi se face rău numai cînd mă gîndesc la el. Ascultă, domnul Der- singham are de gînd să mai vină pe-aici vreodată ? E absurd, am nu ştiu cîte hîrtii de semnat. Poţi să faci dumneata ceva cu ele, domnu Smeeth ?

— Să le văd, *miss* Matfield, răspunse domnul Smeeth plictisit.

După-amiaza se eterniza.

4

Domnul Dersingham sosi la 5 după amiază, intrînd ca o vijelie, ca o bombă mare şi trandafirie. I se tăiase respiraţia, era transpirat tot şi numai zîmbet.

— Bună ziua la toată lumea, izbuti el să îndruge, gîfîind. A mai rămas pe-aici vreun pic de ceai? Nu-i nimic dacă nu. Dumneata, *miss* Matfield, fii bună te rog, lasă toate baltă şi vino cu caietul de note la mine-n birou. Vreau să dictez cîteva scrisori şi o circulară. Stanley, pregăteşte-te să copiezi circulara. Şi dumneata, Turgis, telefonează la „Brown & Gorstein" şi spune-le că vreau să vorbesc cu domnul Gorstein. Şi dumneata, Smeeth. o să am nevoie de dumneata după ce termin cu toate astea, peste vreun sfert de oră, şi fii bun, adu-mi atunci situaţia cu facturile în suferinţă, la zi, şi să-mi arăţi cum au stat cu plăţile anul ăsta Gorstein, Nickman, tot, da ? Mulţumesc !

Domnului Dersingham îi plăcea să-şi facă anunţată sosirea în felul acesta, să lase impresia că din *acel* moment începea ziua pentru toată lumea, şi să lase impresia asta c'niar dacă ea începea pe la 5 după amiază — dar astăzi era altceva. Vocea lui avea un timbru de triumf, cu toate că i se tăiase respiraţia. Era, în toată comportarea sa, o napoleoniană asprime şi încredere în sine. Oferea spectacolul — destul de rar şi acesta — unui veteran worrellian în marele *business.* Din- tr-un singur salt, temperatura biroului se ridică cu zece grade, şi domnul Smeeth, pe cînd făcea investigaţii în relaţiile oarecum melancolice ale firmei cu „Brown & Gorstein" şi cu ,,Nickman & Fiii", fu animat încă o dată de iluzii de-un optimism extravagant. Fără îndoială că ceva tot se petrecuse, totuşi.

Cînd, în cele din urmă, fu chemat în biroul domnului Dersingham, află imediat ce anume se petrecuse. Era, aşa cum nu numai o dată îi trecuse prin cap, acel domn Golspie.

— ...şi situaţia este următoarea, Smeeth, continuă domnul Dersingham. El este unicul reprezentant al mărfii

ăsteia baltice. Nu se vinde aici, la noi în ţară, prin nimeni altul decît prin Golspie. E lemn bun, absolut la nivelul standard, şi el îl poate obţine la preţuri cu treizeci, patruzeci şi cincizeci la sută sub ce plăteam noi pînă acum. N-am să-ţi ascund că atunci cînd mi-a explicat pentru prima oară n-am fost de loc entuziasmat, dar absolut de loc. Aveam impresia că-i o chestie nu tocmai curată.

— Pare puţin cam curios să vină cu afacerea aşa, deodată, nu credeţi, domnu Dersingham ?

— Pare, Smeeth, şi aşa m-am gîndit şi eu. Dar ne-am dus şi am făcut un tur pe la clienţi cu cîteva dintre mostrele astea, cu preţuri la care putem vinde după socotelile lui, şi pur şi simplu au sărit pe ele. Putem elimina orice concurenţă, absolut orice concurenţă. Cu marfa asta nouă, Smeeth, facem mai multe afaceri în două săptămîni decît a făcut firma într-o lună în cele mai frumoase zile pe care le-a avut. Şi dumneata ştii foarte bine cum stăteam cu comenzile în ultima vreme. îngrozitor ! OribiL Şi, pentru că veni vorba, Smeeth, în parte, vina era şi a lui Goath. Da, da, era. Treizeci de ani în branşă şi toate astea, dar de fapt se săturaseră să-i vadă mutra aia a lui moho- rîtă, iar el renunţase să mai facă şi cel mai mic efort. Golspie mi-a demonstrat asta imediat, deşi, trebuie să recunosc, şi eu cam bănuiam, în ultima vreme, cum stau lucrurile.

— Şi eu, domnu Dersingham.

— Exact ! Goath trebuia dat afară, şi aşa cum s-au petrecut lucrurile, s-a dat afară singur. O să-i pară foarte rău, cu- rînd-curînd. Şi-acuma, uite,ce se-ntîmplă : Golspie a venit să mă vadă din pură întîmplare. El avea contractul, dar voia să găsească o firmă gata introdusă şi să lucreze cu ea. Toate astea... ştii... sînt numai între noi, Smeeth...

— Înţeleg, domnu Dersingham, zise Smeeth, măgulit şi în- cîntat.

— Golspie... domnul Golspie... nu vrea o participare, nu-i convine să se complice. Vine la noi ca un fel de director general, lucrînd cu un comision frumuşel, frumuşel de tot chiar. Dumneata trebuie să fii pus în curent

cu toate astea, natural, din cauza registrelor. E-un comision masiv, nimic de zis, dar, la urma urmei, el e cel care aduce toată afacerea, realmente, şi el o să răspundă de importul lemnului şi de tot sectorul ăsta. Noi doi vom lucra împreună, asigurînd sectorul cestălalt, desfacerea. Eu am să circul mult, în cele cîteva luni viitoare, şi va trebui să găsim pe cineva — pe cineva tînăr şi entuziast — care să ia locul lui Goath.

— Aşa că nu mai reducem personalul biroului ? întrebă domnul Smeeth cu o mare uşurare.

— Să reducem ? Ce să reducem ?! O să trebuiască să-l sporim, şi încă foarte repede. Camera aia de mostre din fund va trebui golită şi curăţată săptămînă asta, o s-avem nevoie de ea. Ai face bine să mai iei o dactilografă, s-o ajute pe *miss* Matfield, o fată tînără, cît de repede. într-o săptămînă, două, Smeeth — şi, zicînd acestea, domnul Dersingham sări în sus şi strînse pumnii întocmai ca unul care în viaţa lui n-a trecut printr-un colegiu — o să trebuiască să-i dăm drumul vîrtos, s-o luăm din Ioc, şi pentru partea cu biroul mă bizui pe dumneata ! Voi, toţi, trebuie să mă sprijiniţi în împrejurarea asta. Avem, cu toţii, o şansă excepţională şi, natural, e-un formidabil noroc venirea asta a lui Golspie la noi. El e ambalat cu totul în chestia asta... aşa e felul lui, e-un tip foarte entuziast şi aşa... ştii... şi noi trebuie să ţinem pasul cu el.

— Puteţi conta pe mine că-mi voi da toată silinţa, domnu Dersingham, îl asigură domnul Smeeth cu ardoare. Dar sînt vreo două chestiuni despre care aş vrea să-mi spuneţi, să mă puneţi şi pe mine la curent. De exemplu, cum s-a aranjat cu străinii aceia în privinţa plăţilor ?

— De chestia asta o să-ţi vorbească chiar el, Smeeth. Noi am atins problema asta numai în treacăt pînă acum.

— Şi încă ceva, domnu Dersingham, continuă Smeeth, dar ceva mai şovăitor de data asta, dumneavoastră ştiţi cum stăm cu banca în momentul de faţă. Dacă ne extindem acuma, trebuie s-avem ceva Ia spate, nu ?— Am să mă ocup de chestia asta chiar azi după-amiază, zise' domnul

Dersingham. Cu banca nu mai putem face nimic acum, dar mă gîndesc să împrumut, poate, o sumă, pînă trecem de greutăţi. O să trebuiască s-avem ceva lichid luna care vine, mai ales că domnul Golspie spune că vrea o parte din comisionul lui, ca să zicem aşa, înainte.

Domnul Smeeth deveni grav, apoi tuşi :

— Socotiţi c-ar .fi înţelept, domnu Dersingham ? Vreau să zic... adică... noi n-avem nici o garanţie;..

— Vrei să zici că toată afacerea poate să fie o simplă pungăşie, nu-i aşa ? Recunoaşte că asta ai vrut să spui ?! izbucni celălalt cu un fel de rînjet. Da, fireşte, m-am gîndit şi eu. M-am gîndit, ieri dimineaţă, la dumnezeu ştie cîte pungăşii, pentru că, după cum ţi-am spus, afacerea nu mi s-a părut de loc cuşer. Dar am examinat serios toată chestiunea. El nu-şi încasează comisionul decît după ce marfa a fost livrată clienţilor noştri, natural, dar el îşi vrea gologanii *atunci,* nu vrea să mai aştepte pînă ce ni se lichidează nouă conturile definitiv. Şi-acuma, pentru că veni vorba, Smeeth, n-o să le mai dăm ăstora atîta aţă în viitor, atîtea înlesniri de plată. Cu marfa asta nouă în mînă, ne putem permite să strîngem puţin şurubul, nu crezi ?

— Asta aşa-i, domnu Dersingham. Mi-ar părea bine să văd cîteva din conturile astea lichidate definitiv. E mai mare daraua decît ocaua cu ele. Şi, şovăind, domnul Smeeth continuă : Nu sînt încă tocmai lămurit cu domnul Golspie, domnu Dersingham. El o să conducă biroul ?

— Intr-un fel, da, răspunse celălalt, lăsînd impresia unui om care a reflectat îndelung la această problemă. Poţi să consideri că da. Deşi, natural, rămîne totuşi de resortul meu...

— Fireşte, domnu Dersingham.

— Dacă ţi se va-ntîmpla să fii categoric în dezacord cu vreo propunere de-a lui, vii la mine, zise domnul Dersingham, avînd în momentul acela aerul unui conspirator voinic şi trandafiriu. Dar n-ai nevoie să vorbeşti despre asta cu ceilalţi, de dincolo, din birou.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, zise domnul Smeeth,

care avu sentimentul că evenimentele vor evolua văzînd şi făcînd.

— Fireşte că domnul Golspie mai are multe de-nvăţat, continuă domnul Dersingham pe un ton degajat. El nu-i versat în comerţ şi nici în viaţa din City. Dar se pare că la vremea lui a umblat peste tot, şi-i un om cu idei, ştii, un om de colosal impuls. Ciudat tip, trebuie să recunosc. Apoi deveni din nou pragmatic : Acuma ascultă, Smeeth, aş vrea să-i dăm drumul cît de repede se poate, pentru că am nevoie de banii aceia — sau măcar o parte din ei — să fie intraţi în bancă pînă mîine după-amiază cel mai tîrziu. Roag-o pe *miss* Matfield să dea zor cu scrisorile pe care i le-am dat, ca să le pot semna. Şi vezi ca circulara să plece încă astă-seară, fii atît de bun.

— Desigur, domnu Dersingham.

Şi domnul Smeeth se întoarse să plece, dar se opri înainte dc a ajunge la uşă :

— Dacă nu-mi luaţi în nume de rău îndrăzneala, domnu Dersingham, sînt foarte bucuros că lucrurile au luat această întorsătură. începusem să fiu îngrijorat, foarte îngrijorat, domnu Dersingham.

•— Mulţumesc, Smeeth ! Mulţumesc ! (Era imposibil să nu rcmarci acum veteranul worrellian.) O să duduie de treabă pe-aici, curînd-curînd, ai să vezi ! Colosal-noroc, natural, apariţia lui la noi, aşa ! Oh, pentru că veni vorba, probabil c-o să treacă pe-aici acuma.

Domnul Golspie trecu, dar numai după ce domnul Dersingham plecase, şi stătu cam vreo jumătate de oră, în care timp puse doar cîteva întrebări domnului Smeeth. A doua zi dimineaţă trecu din nou, şi domnul Smeeth trebui să ia parte la un fel de scurtă conferinţă, cu el şi cu domnul Dersingham. Domnul Golspie se întoarse apoi pe la patru jumătate, dictă cîteva scrisori şi-şi vîrî nasul prin birouri, examină camera din fund şi dădu cîteva telefoane din biroul domnului Dersingham, acesta fiind plecat să viziteze pe „Nickman & Fiii". Ceilalţi plecaseră, şi domnul Smeeth îşi strîngea registrele, le punea bine pentru noapte, cînd

domnul Golspie ieşi din biroul direcţiei şi începu iar să pună întrebări, în special cu privire la situaţia conturilor. Mai stătură amîndoi vreo douăzeci şi cinci de minute, la sfîrşitul cărora domnul Golspie propuse să-şi termine discuţia ducîndu-se să bea cîte ceva.

Cînd ajunseră jos în capul scării, domnul Smeeth şi-aduse aminte că rămăsese fără tutun (fuma două uncii şi jumătate de tutun, „amestec special T. Benenden", pe săptămînă) şi spuse c-ar vrea să intre să cumpere. Domnul Golspie intră şi el, şi T. Benenden fu atît de surprins să vadă iar pe străinul masiv şi cu mustaţa mare, de data asta în societatea domnului Smeeth, încît cîntări tutunul şi-l puse în taşcă fără să scoată o vorbă.

— Ai ceva ţigări de foi bune, dar *bune ?* întrebă domnul Golspie cu glasul său de bas profund, privindu-l pătrunzător, mai pătrunzător chiar decît îl privise tutungiul pe el.

— Desigur că am, răspunse T. Benenden, plin de demnitate. Şi-i puse în faţă două-trei cutii.

Domnul Golspie alese două ţigări, le tăie vîrful, îşi vîrî una în gură şi pe cealaltă o înfipse într-a domnului Smeeth şi le aprinse pe amîndouă fără să scoată un cuvînt. Apoi, după ce sufla un nor de fum spre Benenden, zise :

— Cît face ?

— Trei şilingi amîndouă.

Domnul Golspie trînti două piese de cîte o jumătate de coroană pe tejghea. Tutungiul prinse ocazia :

— Ce se-aude cu prăbuşirea asta teribilă a cursurilor la cimenturi, domnilor ? începu el. Unde-o să ne ducă ?...

— Pe mine n-o să mă ducă nicăieri, răspunse domnul Golspie. Dar pe dumneata unde-o să te ducă ?

T. Benenden făcu o mutră jignită şi continuă să joace în palmă cei doi şilingi rest.

— Voiam să spun altceva. E-un consorţiu mare, nu ? Acum un an au urcat de erau gata să spargă plafonul, ca toate marile consorţii aproape. *AII right !* Şi-acuma ? Acuma ce se-ntîmplă ? Prăbuşire ! ! Şi de ce ?...

— Eu, unul, habar n-am, şi pariez că nici dumneata ! zise domnul Golspie, bine dispus. Apoi avu un hohot de rîs scurt. Ei, să fiu al dracului ! hohoti el. De cinci minute îmi bat capul întrebîndu-mă ce nu-i în regulă la dumneata.

— La mine ? !

T. Benenden tresări.

— Da, la dumneata. N-ai băgat de seamă că te priveam fix ? Se întoarse către domnul Smeeth : Nu reuşeam să mă dumeresc. înţelegi, nu ? Apoi se răsuci către T. Benenden, îndrep- tînd spre el un deget, scurt şi brutal : Dar bine, omule, ai uitat să-ţi pui cravata. Uită-te la dumneata. Vedeam eu că e ceva. Ăsta-i restul meu ? E-n regulă, doi şilingi !

Domnul Smeeth îl urmă ieşind din prăvălie cu respiraţia tăiată. An după an intrase în prăvălia lui T. Benenden de două- trei' ori pe săptămînă, şi o dată măcar nu avusese curajul să pomenească cuvîntul „cravată”. Şi-acum apare tipul ăsta, cu „ai uitat să-ţi pui cravata” al lui ! Domnul Smeeth începu să rîdă încet şi pe înfundate.

Domnul Golspie o luă înainte şi intrară peste drum la barul „La calul bălan”.

— Ce iei ? întrebă domnul Golspie.

— Mulţumesc, domnu Golspie... Oo... ăăă... un pahar de *bitter,* zise domnul Smeeth modest, la adăpostul ţigării mari de foi.

— Nu lua *bitter.* Seara-i şi aşa rece, mai ales după o zi de muncă grea. Ia un *whisky.* Aşaaa... Două *whisky-un* duble, şi puţin sifon.

Era linişte şi confortabil la „Calul bălan”. Domnul Smeeth nu mai intrase aici de multă vreme, şi îi făcea plăcere. Focul pîlpîia voios pe grătarul căminului, şirurile de sticle luceau şi stînteiau, paharele aveau o strălucire blîndă, conversaţiile se topeau într-un zumzet agreabil, ţigările îi cufundară îndată într-o atmosferă de voioşie generoasă, aromată, voluptuoasă, *wUisky-ul* era bun şi ştergea gustul de ceţos, de afumat, de tunel de cale ferată al Fundăturii îngerilor. Domnul Golspie, tot tenebros şi

autoritar, dar acum şi jovial, era vădit doritor ca raporturile dintre ei să fie amicale.

— Aveţi un om care lucrează în Midland şi în Nord, nu ? se informă domnul Golspie după ce sorbiseră amîndoi din *whisky*-urile lor. Cum arată ?

— Dobson ? E-un tînăr de treabă şi are legături bune prin regiune. N-a vîndut prea mult în vremea din urmă, dar n-a fost din vina lui.

— Atunci o s-avem noutăţi de la el curînd, zise domnul Golspie. Dacă n-o să poată vinde furniturile astea noi, mai bine să se ducă să se plimbe. Se vînd singure. Or să curgă comenzile, pur şi simplu or să curgă. Dar bagă de seamă, Smeeth, acuma trebuie să ne punem în mişcare. Trebuie să adunăm comenzi, teancuri de comenzi, să batem fierul cît e cald. Ne trebuie un om pentru Londra şi împrejurimi, imediat ce putem pune mîna pe unul. Dar unul viu, spirt, nu ca amărîtul ăla sinistru pe care l-am dat afară din prima zi. Puteai tot aşa de bine să fi trimis o coadă de mătură să ia comenzi. O să trebuie să fim trei, eu, Dersingham şi ăla noul, cine-o fi el, să facem Londra şi împrejurimile lunile viitoare. Să-i dăm brînci. Aşa trebuie procedat, nu ?

Domnul Smeeth îşi scoase ţigara de foi dintre buze şi, în- cercînd să se arate entuziast şi întreprinzător, spuse că aşa trebuie procedat.

— Am să-ţi spun în ce cred eu, continuă domnul Golspie fără a se osteni să coboare glasul, sau mai bine zis să-l domolească, pentru că era destul de coborît. Eu cred în muncă pînă nu mai poţi, şi în petrecere tot pînă nu mai poţi. Dacă-i vorba de muncă, apăi, pentru numele lui dumnezeu, munceşte ! Şi dacă-i vorba de petrecut, atunci, să fie-al dracului, petrece, dă-i drumu !

În clipa asta domnul Smeeth se trase brusc înapoi, pentru că între el şi domnul Golspie, în dreptul umărului, se vîrîse o căpăţînă, o căpăţînă mare, cu o şapcă foarte murdară.

— Toate astea-s foarte bune şi frumoase, domlor, zise căpăţînă într-o tînguială insolentă, dar ce te faci cînd nu

poţi să găseşti de lucru ? Atunci cum faci să petreci, ai ? Ce te faci atunci ?

— Un singur lucru poţi să faci atunci, răspunse prompt domnul Golspie.

— Ce?

— Să nu-ţi bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala ! îi trînti, întinzînd gîtul spre el într-un fel care-ţi inspira şi teamă şi dezgust. (Intrusul se trase imediat înapoi.) Uite, zise domnul Golspie cu un ton mai blînd şi dispreţuitor, ai aici trei *petice,* Du-te şi-ţi cumpără ceva.

— Mulţumesc, domle.

Şi căpăţînă dispăru.

— De cîte ori mă-ntorc în oraşul ăsta, găsesc tot mai mulţi asemenea nenorociţi.

— Nu-i de lucru, ştiţi, răspunse domnul Smeeth, serios. Nu zic că toţi vor să-găsească, dar nu-i de lucru. Vă spun sincer, domnu Golspie, cîteodată mă-nspăimînt cînd îi văd pe toţi amărîţii ăştia care caută de lucru. Dac-o să trebuiască să angajăm ceva personal nou şi o să dăm un anunţ, atunci o să mă-nţelegeţi ce vreau să spun... vin de nu se mai isprăvesc şi-s gata să muncească pe nimica toată. Ţi se rupe inima cînd stai de vorbă cu ei.

— Fără-ndoială, răspunse domnul Golspie, cu tonul unuia a cărui inimă nu se rupe chiar atît de uşor. Dar ce ştiu eu e asta : un om gata să muncească pentru nimica toată nu face de mine. Nu-l iau nici de pomană. Şi asta-mi aduce aminte de ceva, Smeeth. Cu cît te plăteşte firma pe dumneata ?

Domnul Smeeth şovăi o clipă, apoi îi spuse :

— Şi dumneata socoteşti că-i destul ?

Domnul Smeeth şovăi din nou.

— Păi, dacă afacerile ar fi mers bine, aş fi cerut de Crăciun să-mi mărească leafa, dar, după cum ştiţi, afacerile n-au mers.

— Nu, dar or să meargă, nici vorbă c-or să meargă ! exclamă domnul Golspie. Or să meargă incomparabil mai bine decît au pomenit „Twigg & Dersingham” de cînd sînt *!*

Cine dracu-a fost Twigg ăsta ? Lasă, dă-l încolo. Am să-ţi spun cinstit, eu nu socotesc că eşti plătit destul. Mă pricep la oameni şi-ţi cunosc omul de ispravă cum dau cu ochii de el, şi dacă cineva-i alături de mine, m-ajută, ştii ce fac ? da, asta-i ! stau şi eu alături de el, îl ajut, îl susţin. Şi am să te susţin şi pe dumneata.

— Sînteţi foarte amabil domnu Golspie, murmură stînje- nit domnul Smeeth.

— Din clipa cînd comenzile astea care ne intră acuma devin afacere concretă — şi ia seama, să ştii că ele înseamnă mai multă muncă şi mai multă răspundere pentru dumneata din toate punctele de vedere — din clipa aceea ţi se va mări salariul, şi se va mări solid, o sută sau două de lire pe an de la-n- ceput. Să nu-mi spui mie Jimmy Golspie dacă nu se face ! Şi pe chestia asta să dăm mîna.

Domnul Smeeth, copleşit, se pomeni strîngîndu-i mîna pe chestia asta.

— Şi-acuma, adăugă autoritar domnul Golspie, să punem pecetea şi iscălitura dînd pe gît încă unu mic, la repezeală.

— *AII right!* Dar... ăăă... e rîndul meu.

— De loc, absolut de loc. Astă-seară, nu. Astă-seară du- mitale nu-ţi vine nici un r'ind. Aşteaptă-ntîi să ţi se mărească leafa. Două simple, te rog. Eşti însurat, nu-i aşa, Smeeth ?

— Sînt. Nevastă şi doi copii. Băiatul tocmai a trecut* de douăzeci şi fata e-aproape de optsprezece.

— Eu tot ce am e-o fată. Aştept să vină şi ea, în curînd. Fata asta a dumitale te bagă-n seamă ?

— Nu cine ştie ce. Am impresia că nu le intră-n obicei, în vremurile astea de-acuma...

— Ai dreptate. Nici a mea... E-ndărătnică, şireată, e- un adevărat diavol. Toată viaţa ei a fost alintată, şi-o să mai fie. Prea frumuşică, asta-i beleaua cu ea. Nu seamănă cu tat-su, ştii, şi zicînd asta domnul Golspie zgudui tot barul cu hohotul său uriaş de rîs. Vezi dumneata, Smeeth, afacerea asta, dacă stai să te gîndeşti, e.-a dracului de

caraghioasă. M-am amestecat, în viaţa mea, în fel de fel de afaceri, prin lumea-ntreagă, şi poate că asta-i ceva mai respectabilă decît altele. Dar dacă stai să te gîndeşti... e-a dracului de caraghioasă... să stai să vinzi bucăţele de lemn subţire pe care să le lipească alţii pe alte bucăţi de lemn, ai ? Ce zici ?

— M-am gîndit adesea la asta, zise domnul Smeeth cu ardoare — se trezea în el filozoful: M-am gîndit adesea... ve-

97

7 — Fundătura îngerilor deţi... nu ştiu... dar branşa asta e poate la fel cu multe lucruri din viaţă. Furnir. Păi, domnu Golspie, gîndiţi-vă. E bun doar să facă o mobilă s-arate c-ar fi făcută dintr-un lemn mai bun decît cel din care e în realitate, e-un fel de convenţie, pentru că toată lumea ştie. Nu-i înşelătorie. Şi deseori m-am gîndit că şi viaţa-i aşa, o mare parte din ea, mai ales cînd mergi în societate. Ştiţi, fiecare pretinzînd că e mahon, sau că-i nuc, din cap pînă-n picioare...

— Şi de fapt banda-i a dracului de furniruită *!* exclamă domnul Golspie jovial. N-are a face, ia să vedem dacă nu putem lipi toată marfa asta a noastră pe scaunele, garderoburile şi bufetele lor, şi să facem gologani şi să petrecem. Asta-i totul !

Şi se avîntară în noaptea care se lăsase pe Fundătura îngerilor, unde diapazonul domnului Golspie putea fi auzit duduind din nou, că „asta-i totul *!"* Domnul Smeeth, cu nările încă pline de arOma havanei, cu licoarea aurie circulîndu-i încă prin măruntaie ca un Gulf-Stream fermecat şi cu promisiunile domnului Golspie cîntîndu-i madrigale prin cap, avu sentimentul că de data aceasta s-ar putea într-adevăr ca „asta" să fie „totul"*.*,

În seara aceea, aşteptînd tramvaiul, domnul Smeeth cumpără două ziare în loc de unul, dar nu citi nici un rînd măcar.

33Capitolul III DERSINGHAMII LA EI ACASĂ

1

Pe la mijlocul săptămînii următoare se produseră la ,,Twigg & Dersingham” o mulţime de schimbări. Cea mai mare schimbare se simţi în atmosfera întreprinderii. Dacă n-ai fi

I .unt decît să deschizi Uşa exterioară şi să rămîi dincoace de pil cavanul despărţitor cu geamuri de sticlă mată, şi tot ai fi Minţit imediat deosebirea. Indiscutabil, maşinile de scris răpă- l.ui şi ţăcăneau, telefonul suna, se auzeau voci, toate astea Intr-un ritm nou, aferat, optimist. Chiar şi scaunul pe care crai invitat să iei loc, cînd aşteptai dincolo de paravanul despărţitor, fusese şters de praf. *Mrs.* Cross se dovedise a nu

i Amine imună la influenţa înnoirilor : biroul comun fusese supus unei curăţenii generale şi serioase.

Nu se mai pomenea acum să nu aibă careva destul de lucru. Stanley continua să fie trimis în oraş, nici vorbă că m uma făcea mai multe curse decît oricînd, dar era obligat să-şi accelereze metodele de ,,filare” şi nu-şi mai putea permite să urmărească decît persoane care se grăbeau. Domnul Smeeth era, Iii mijlocul cifrelor micuţe şi elegante, tot atît de ocupat şi tot atît de încîntat ca un călugăr în faţa manuscrisului său. Turgis,

i nrc avea sarcina să supravegheze ca mărfurile expediate *către* f, i ccle expediate *de către* firma „Twigg & Dersingham” să apuce pe căile cuvenite, devenise, la telefon, aspru şi arogant cînd vorbea cu tot felul de agenţi de expediţie şi se răstea la funcţionarii de la gara de mărfuri ca la nişte cîini vagabonzi ce i se virau printre picioare. *Miss* Matfield îşi răpăia scrisorile cu ceva mai puţin dispreţ şi dezgust, oarecum cu aerul că n-ar mai fi fost manifestările unor nebuni totali, ci doar ale unor «Impli nerozi. Şi căpătase un ajutor — personalul firmei „Twigg & Dersingham” sporise la începutul acestei săptămîni prin angajarea unei a doua dactilografe. Apăruse *miss* Poppy Sellers.

Fetele care îşi cîştigă singure existenţa lucrînd ca

dactilografe la birouri pot fi împărţite în trei categorii. Sînt acelea care, precum *miss* Matfield, fiice de domni cu profesie liberă, *coboară* la birou şi la maşina de scris, lucrează *sub* nivelul lor, întocmai cum se întîmpla pe vremuri ca unele fete să sc mărite *sub* nivelul lor. Mai sînt cele care iau totul simplu şi calm, pentru că trăiesc în tradiţia birourilor, cum ar fi fost cazul cu fiica domnului Smeeth, dc pildă. Apoi sînt acelea care *se ridică* la birou şi la maşina de. scris, deşi nu cîştigă mai mult decît cîştigă surorile şi verişoarele lor în fabrici şi în ateliere mici — s-ar putea să cîştige chiar mult mai puţin decît ele — dar cu toate acestea îşi pot permite să ia, în cercurile respective ale familiilor, un aer superior şi distins, pentru că au reuşit să ajungă dactilografe. Poppy făcea parte din această a treia categorie. Tatăl ei lucra la metropolitan şi locuia, el şi cu familia sa de patru persoane, într-o jumătate de casă, nu departe de Eel Brook Commoii, pe la Fulham, sălbăticiunea aceea dinspre sud-vcst, numai cărămizi şi tencuială măcinate de vreme, putrezite. Poppy nu era la prima slujbă, pentru că avea 20 de ani şi lucrase şi se perfecţionase, fără întrerupere, în întreprinderi comerciale, de cînd avusese 15 ani, dar era, incontestabil, cea mai importantă dintre toate cîte le ocupase. Fusese aleasă din- tr-un număr mare de solicitanţi, începuse cu două lire şi zece şilingi pe săptămînă, dar i se spusese confidenţial de către domnul Smeeth, care i se părea o persoană teribilă, înspăimîntătoare, că avea perspective frumoase, numai să vrea să înveţe şi să fie sîrguincioasă. Poppy era pe deplin hotărîtă să fie, pentru că

— aşa cum scrisorile ei de recomandare trebuiseră să admită — era o fată foarte muncitoare şi conştiincioasă. Fără să fie chiar atît de urîtă încît să scape complet de atenţia tinerilor care se învîrteau pe la intrarea cinematografului „Red Hall” de pe Walham Green (şi Poppy se ducea des la „Red Hali”, cu prietena ei Dora Black, pentru că era amatoare de distracţii), totuşi nimeni nu-i spusese încă pînă acum că-i nostimă, drăguţă. Mică şi

subţire, cu păr negru şi ochi căprui, tindea, destul de timid, să-şi dea un aer japonez sau javanez, sau în genere oriental, purtînd părul tăiat breton şi alte chestii de-astea, dar nu izbutea decît să arate puţin cam ştearsă şi neglijentă. Cînd făcea, în disperare de cauză, vreun efort special, mînuind ai vigoare rujul de buze, folosind din belşug pudră cu efecte orientale şi desenîndu-şi şi ridicîndu-şi sprîncenele atît de sus

Im li o dureau, lumea o întreba dacă nu cumva se simte rău. An'ii cşcc în a realiza o frumuseţe exotică, care era — cum

i u'ili iiti şi ca şi Dora Black — „genul ei", tindea să o menţină)••* nill'tnana Poppy într-o oarecare deprimare şi să-i inspire o Uniunii lipsă de afecţiune faţă de sine însăşi. în primele cîteva <lli' la „Twigg & Dersingham" părea un şoricel. O intimidau in muica şi importanţa fiecărui lucru, şi făcu constatarea că-i vu II cu neputinţă să ajungă prietenă cu marea, superioara, Mnr Informata, teribil-de-condescendenta *miss* Matfield. Dar,)ti| ca un şoricel, ţinea ochii deschişi, nu-i scăpa nimic, prin-

Iml, cu mintea ei micuţă şi ageră de *cockney* \ fiecare fărîmă

• Ir Informaţie şi de bîrfeală. După trei zile, *miss* Dora Black,

li |>r Rasuto Road din Fulham, ştia mai mult despre personalii! dc birou de la „Twigg & Dersingham" — deşi printr-o a iiri.i persoană — decît fusese în stare să afle domnul Der- Mn^liam în trei ani.

tina dintre primele sarcini ale domnişoarei Poppy Sellers Iu nrcea de a bate la maşină răspunsuri la scrisorile primite în

i i anunţurilor publicate de „Twigg & Dersingham" în *The*

I Im<n şi în *Daily Telegraph.* Anunţurile urmăreau găsirea cuiva fure sii ia locul lui Goath, dar în stare să-şi cheltuiască o bună |iiii U* din timp pe teren. Trebuia să-i semene lui Goath cît mai I'm(iii posibil la caracter şi cît mai

mult în experienţă. Pe scurt, lii'hma să fie „tînăr, entuziast, energic”, şi „cu unele relaţii în

i nmorţul de mobile, furnire şi incrustaţii”. Iar schimbarea deter- ml mi ia de domnul Golspie era de asemenea amploare, încît firma

I wigg & Dersingham” se socotea în măsură să declare că tiiu*l persoane pricepute „i se deschideau frumoase perspective”.

S a spus că englezului modern nu-i place să muncească. Nu ii' ponte afirma însă că nu caută şi că nu cere de lucru. A doua H după apariţia anunţurilor, firmamentul poştal s-a deschis, şi lin potop de scrisori s-a prăvălit peste „Twigg & Dersingham”. luaţii ziua aceea un torent ameţitor de răspunsuri a inundat

I umljUura îngerilor. Aveai impresia că suburbii întregi, stradă

III aradă, n-au aşteptat decît acest semnal. Se aflau, puteai

i tm .ialn, sute de oameni care aveau întinse legături în comerţul di* mobile şi cele mai profunde, cele mai temeinice cunoştinţe ilfupiiî furnire şi incrustaţii, şi majoritatea acestor oameni, deşi rtflizaserfi. recent mormane de oferte, erau cu totul şi cu totul lilipuţi să ajute firma „Twigg & Dersingham”. Se mai aflau apoi oameni care poate nu aveau legături chiar directe, dar fu-

• I «ICtlItor al cartierelor periferice din Londia, vorbind un argo spccific.

seseră ani de zile, ca să zicem aşa, pe marginea comerţului de mobile, unii vînduseră piane, alţii făcuseră evaluări de mutări, sau se ocupaseră de preţuiri, sau se pricepeau la tapiţerie. Mai erau apoi oameni mai bătrîni, mulţi dintre ei foşti ofiţeri, care ştiau de toate despre toate şi erau gata să anexeze cele mai uimitoare scrisori de recomandare ; recunoşteau că negoţul de mobile, furnire şi incrustaţii era pentru ei cu totul nou, dar puteau foarte repede să înveţe tot ce era de învăţat în această materie, şi în acelaşi timp se arătau dornici să demonstreze cît erau de

pricepuţi în a comanda oamenii şi în a-şi pune în valoare neobişnuita lor capacitate de organizare. Şi, la urmă de tot, veneau cei ce absolviseră şcoli secundare, tipi care nu ştiau nimic despre furnire şi incrustaţii şi nici măcar nu voiau să lase impresia că se sinchisesc de ele, dar atrăgeau atenţia asupra faptului că ştiu să conducă un automobil, să administreze o moşie, să organizeze orice sau pe oricine şi erau dispuşi să plece în Orient, avînd probabil impresia că „Twigg & Der- singham" dispuneau, pe lîngă comerţul lor de furnire şi incrustaţii, şi de cîteva plantaţii de ceai. Corespondenţii aceştia se exprimau cu toate felurile imaginabile de caligrafii, pe toate felurile de hîrtie care-ţi puteau trece prin cap, de la pergamentul de calitate superioară pînă la bucăţele mici şi murdare de hîrtie trandafirie găsite în vreo cutie pe vreun raft în casă, dar într-o singură chestiune toate erau aidoma : toţi păreau entuziaşti, toţi păreau energici.

— Asta-ţi dă oarecum o imagine a patriei-mume, nu-i aşa ? zise domnul Golspie, care vorbea întotdeauna ca şi cum ar fi venit dintr-o ţară mai nouă.

El trecuse în revistă, împreună cu domnul Dersingham şi cu domnul Smeeth, tot mormanul.

— E un rezultat al crizei, răspunse domnul Dersingham, care se simţea optimist zilele astea. Nu mai e atît de grav cît era, nu-i aşa, Smeeth ?

— Cred că nu, domnu Dersingham, adevărat.

Dar glasul domnului Smeeth părea cam îndoielnic. Scrisorile îl făcuseră să întrezărească din nou un colţ al întunecatei prăpăstii. Era o imagine care-i dădea sentimentul că se clatină.

Domnul Golspie mormăi :

— După cît s-arată din noianul ăsta de scrisori, cu patru sau cinci lire pe săptămînă poţi pune mîna pe tot ce are Anglia mai bun. Nu există nimic ce oamenii ăştia nu s-ar pricepe să facă, în afară de a-şi găsi de lucru. Ei, eu am dat peste vreo patru aici. Voi ce-âţi găsit ?

După încă multă vorbărie şi bătaie de cap, pînă la

urmă i«(duseră, prin eliminare, cererile admisibile la zece, şi aceşti *ccc fură solicitaţi să se prezinte la birou peste două zile, în primele ore ale după-amiezei. Veniră toţi deodată, aşa că îşi Myteptară rîndul afară, pe palierul scării, în timp ce Stanley, în culmea bucuriei, tot ieşea şi intra, introdueîndu-i. Domnul !mceth, dueîndu-se Ia bancă, trebui să-şi croiască drum prin n*vastă mică mulţime şi, în primul moment, cînd păşi afară din Mroit şi cei doi sau trei aflaţi în imediata apropiere a uşii îi I.WUră loc cu o repeziciune aproape ostentativă, se simţi trium- Iiilor, mîndru, un bărbat cu o situaţie solidă, care izbutise în viaţă, singurul dintr-o ceată de rataţi. Dar în clipa imediat următoare sentimentul acesta îi dispăru. Toţi erau foarte îngrijiţi, îmbrăcaţi cu hainele cele mai bune, şi arboraseră o înfăţişare entuziastă şi energică, în special cei de lîngă uşă, care i'ttreau a fi în culmea entuziasmului şi a energiei, feţele lor Itiîndu-şi de pe acum expresia menită probabil să facă impresie luupra forţelor misterioase din birou. Cîţiva dintre ei erau tineri şi aveau o privire degajată, plină de încredere, privirea linor oameni care căutau mai curînd o schimbare de slujbă. Alţii, mai bătrîni, mai puţin încrezători, arătau preocupaţi sau îngrijoraţi, dezamăgiţi. Domnul Smeeth se izbi de unul dintre i-l, ultimul din grup, care stătea într-un colţ aproape de capul ocării.

— Vă rog să mă iertaţi I exclamă omul, cu grabă, preocupat.

Fără îndoială că era un om necăjit, cam de vîrsta domnului Smeeth şi oarecum semănînd cu el, cărunt, zbîrcit, slăbit, om cu nevastă şi copii şi cu ceva lucruşoare adunate care se tpulberau acum, om care din ce în ce mai des s-a pomenit a fi ultimul în coada alcătuită din cei ce, aşteptau cu speranţa dată de scrisoare, de scrisoarea triumfătoare sosită în dimineaţa nccea, scrisoare care-i aprinsese în suflet nădejdea eliberării, ce se stingea acum încet, încet.

— E vina mea, îl asigură domnul Smeeth oprindu-se şi nrborînd un zîmbet vinovat şi politicos.

Dar cînd privirile li se întîlniră, zîmbetul începu să-i tremure, apoi pieri, şi domnul Smeeth rămase solitar, grav, îngrijorat. Simţi deodată că-l năpădeşte o simpatie caldă pentru omul acela, o pornire profundă de milă, pe care nu o simţise dc multă vreme. Parc-ar fi fost fraţi ; şi fără îndoială că, timp de o secundă sau două, fuseseră fraţi, privindu-se unul pe celălalt în lăcaşul întunecat al tragediei.

— Iţi doresc succes, se pomeni rostind domnul Smeeth.

— Mulţumesc, şi pe faţa omului alunecă o nălucire de zîmbet.

Domnul Smeeth nu-l mai revăzu niciodată. Nu avusese succes. Solicitantul cu succes arăta cu totul altfel, mult mai tînăr, un tip înalt, cu un cap neobişnuit de mic, cu un nas trandafiriu şi iscoditor şi cu o gură foarte mare, lăsînd să se vadă, cînd se deschidea, un număr de dinţi aproape de două ori mai mare decît cel obişnuit. îl chema Sandycroft şi cunoştea meseria, căci, dacă nu vînduse niciodată furnire şi incrustaţii, cumpărase însă, pentru că lucrase o vreme la firma „Fraţii Briggs". Faptul acesta îl scotea din comun, din rîndul tuturor celorlalţi solicitanţi. în afară de asta, şi el arăta a fi numai entuziasm şi numai energie. Punea chiar şi în cele mai mici lucruri pe care le spunea un accent entuziast.

— Domnule Twigg, exclamă el adresîndu-se domnului Golspie, şi domnule Dersingham, puteţi să vă bizuiţi pe mine *!* Cunosc branşa. Cunosc oamenii. Ştiu cum să manevrez, dacă-mi daţi voie să mă exprim astfel.

— *AII right !* zise domnul Golspie cu obişnuita lui brutalitate prietenoasă. Dar nu te-apuca să manevrezi prea mult. Ce zici, Dersingham ?

— Oh, perfect ! replică domnul Dersingham, care nu prea pricepuse, dar lăsa să se înţeleagă că, totuşi, pricepuse.

— Înţeleg, domnule. Ştiu ce vreţi să spuneţi. N-aş putea face aşa ceva. Nu-i în firea mea. Cinstea nu e totul,

dar, după credinţa mea, e primul lucru. Sînt corect. Cred în necesitatea de a fi corect, domnule.

— Biiine ! zise domnul Golspie cordial, pentru că şi el credea în Sandycroft şi în pasiunea acestuia pentru corectitudine.

— Şi, dacă este posibil, domnilor, continuă Sandycroft privind de la unul la celălalt, aş vrea să încep chiar de acum, să pun mîna pe cîteva fire, pe cîteva iţe, pentru ca mîine dimineaţă să mă şi apuc de treabă. Fierb, clocotesc să-ncep, să-i dau dîumu, fierb teribil ! Ştiţi ce-nseamnă asta, domnilor ! Numai după o săptămînă, două de stat degeaba, un om ca mine se simte parc-ar fi ruginit. Vreau să m-apuc de treabă. Nevastă- mea rîde de mine. Zice : „Odihneşte-te puţin". Dar nu pot, nu-i felul meu. Eu trebuie să fac ceva...

— Om de ispravă, rosti domnul Dersingham aprobator.

— Ei, eu zic că şi noi trebuie să ne apucăm de treabă, spuse domnul Golspie. tMai bine să treacă mîine dimineaţă pc- aici şi să- fie pus la curent cu ce trebuie să ştie înainte de a-şi înccpe turneul.

— Da, bine, să treacă, răspunse domnul Dersingham. Ascultă, uite ce zic eu, acuma mai bine te duci acasă, duci vestea soţiei dumitale... şi... asta... în fi'ne... nu ?... şi fii aici mîine dimineaţă, cam pe la nouă. Dacă nu sîntem noi încă veniţi, stai dc vorbă cu Smeeth — el e casierul, e-acolo — el o să poată să te pună în curent, oarecum...

— Foarte bine, domnilor.

Şi te-ai fi aşteptat să salute energic şi entuziast şi să plece. 1:1 procedă însă altfel ; aruncă o privire pătrunzătoare şi plină dc energie domnului Golspie (În care recunoscuse imediat asociatul cu greutate), apoi o privire pătrunzătoare şi plină de energie domnului Dersingham, îşi apucă pălăria (şi făcu operaţia aceasta în aşa fel încît să lase impresia că ar fi fost în stare, din ăst simplu gest, să facă lucruri extraordinare, numai să fi vrut), îşi duse pălăria în faţa celui de al doilea nasture al pardesiului, dădu scurt de trei ori din cap, apoi se răsuci pe călcîie şi

ieşi ca din puşcă.

În realitate, treaba de care trebuia să se apuce domnul Dersingham şi domnul Golspie era o invitaţie la dineu formulată de domnul Dersingham şi acceptată de domnul Golspie. Domnul Golspie avea unele trăsături care domnului Dersingham nu-i plăceau : era categoric, brutal, despotic şi în stare să fie ironic şi sarcastic într-un fel care îl făcea pe domnul Dersingham să se simtă jignit, iritat. Fără îndoială că vreo cîteva semestre la „Worrell" ar fi făcut cu totul alt om din domnul Golspie, care acum, ajuns la maturitate, demonstra mult prea convingător, atît prin felul de a vorbi, cît şi prin felul de a se purta, că nu era un *gentleman.* Din situaţia asta nu exista ieşire : Golspie nu era *gentleman.* Dar Dersingham nu-l considera pe Golspie ca pe un englez care nu era *gentleman,* căruia îi plăcea să facă pe grozavul, un parvenit (şi nu există îndoială că uneori Golspie vorbea şi se comporta ca unul care face pe grozavul, ca un perfect parvenit ;) domnul Dersingham se străduia să-l considere un străin ce-şi însuşise limba engleză într-o măsură excepţională. Asta nu era greu, pentru că Golspie lăsa impresia că-şi petrecuse cea mai mare parte din viaţă în afara Angliei şi nu ar avea rădăcini în această ţară. Cert era că el oferise firmei ,,Twigg & Dersingham" o nouă şi strălucită perioadă de viaţă, ca şi cum ar fi fost o zeitate, un zeu al comerţului cu capul chel şi cu mustaţa mare. Aşa că Dersinghamii au dezbătut chestiunea şi au decis în cele din urmă că trebuia să-l invite la un dineu, să-l invite cum se cuvine, şi nu la o gustărică, într-o duminică oarecare. Şi faptul acesta însemna ceva, pentru că deşi veteranul dumneavoastră worrellian, care trebuia să-şi cîştige existenţa în City, accepta să fumeze o havană, sau să bea un *whisky* sau să ia un cotlet, două la club, dacă era nevoie, cu orice tip cît de cît decent cu care avea o întîlnire de afaceri, se ferea însă categoric — sînt propriile sale cuvinte — de a-l invita pe vreunul dintre aceştia acasă, să-l prezinte soţiei şi, eventual, unuia sau altuia dintre veteranii de la „Worrell".

Deci, faptul că, în ciuda deficienţelor sale vădite, domnului Golspie i se făcuse o asemenea invitaţie însemna *ceva* pentru situaţia lui, deşi, în treacăt fie zis, el o acceptase destul de rece şi fără să manifeste mirare sau gratitudine.

— Vor mai fi cîteva familii şi cred că o să vă facă plăcere să le întîlniţi, adăugă domnul Dersingham, dar nimic prea ceremonios. Numai cravată neagră, ştiţi, cravată neagră...

Rostise aceste cuvinte aşa cum fac toţi cînd le rostesc, ca şi cum o cravată albă ar cîntări o tonă, iar ei fac uz de tact ca să-ţi dea a înţelege acest lucru.

— Ce vrei să zici ? Smoching ?

— Exact, răspunse domnul Dersingham, spunîndu-şi că în- tr-adevăr era extraordinar cum Golspie ăsta nu era în curent cu nimic. Atunci... ăăă... pe la opt, marţea viitoare, da ?

— Perfect, răspunse domnul Golspie. îmi face mare plăcere.

2

Familia Dersingham ocupa un apartament în zona eminamente respectabilă, dar o idee cam tristă, dintre Gloucester Road şi Earl’s Court : Barkfieid Gardens, 34 A, S. V/. 5. Aproape toată lumea care locuieşte în această parte a Londrei are privilegiul, precum scot în evidenţă agenţiile imobiliare în reclamele lor, de a avea „vedere la grădină”, ceea ce înseamnă că ferestrele lor privesc la grilaje de fier, la lemn-cîinesc prăfuit şi la boschete de laur, la peluze mici şi ronduri de flori care-ţi lasă impresia că sînt pe punctul de a renunţa la o luptă inegală. Unele dintre aceste parcelări sînt mai răsărite, altele mai puţin, dar Barkfieid Gardens nu fac parte dintre cele dintîi. Este unul dintre cele mai mici şi mai triste cvartale, unul dintre cele care îşi pierd foarte repede rangul, alunecînd uşor din categoria celor cu vile şi apartamente mari în aceea cu apartamente mici, pensiuni, case de sănătate şi cămine pentru domnişoare, de care kc apropia văzînd cu ochii. Dersinghamiîor nu le plăcea Bark- ficld Garder.s. Nu le

plăcea vilişoara lor, ale cărei camere, toate, păreau mai mult înalte decît late şi lungi şi erau lipsite cu totul de veselie. Domnul Dersingham nu reacţiona în nici un fel la chestiunea asta, pentru că aştepta — cum făcea întotdeauna — să vadă cum stă din punct de vedere financiar. (De unde ai fi putut trage concluzia că ştia precis cum stă din punctul de vedere filozofic sau social sau politic sau artistic.) Cu toate acestea, din cînd în cînd, doamna Dersingham citea toate coloanele dc anunţuri cu închirieri de apartamente rezidenţiale demne de ci, se repezea pe la cîteva agenţii imobiliare, vizita chiar cîteva locuinţe ; dar cum ea niciodată nu se hotăra să ştie realmente cc vrea, iar soţul ei niciodată nu izbutea să afle cum stă din punct de vedere financiar, continuau să rămînă în Barkfield Gardens, 34 A, bombănind, în camere care îi făceau să se simtă ca nişte insecte într-o eprubetă, în timp ce un puhoi de bucătari şi de fete în casă, trimişi mereu de pe la vreo patru birouri de plasare, unul după altul, curgeau prin subsolul întunecat, lă- sînd să se sedimenteze amintirile a nenumărate priviri iritate, răspunsuri impertinente, referinţe mincinoase, ciorapi de mătase lipsă, veselă spartă şi mîncăruri arse. Pentru unele femei, această stare de lucruri, care făcea cu neputinţă confortul şi liniştea, ar fi prezentat oarecare compensaţii, pentru că ar fi oferit material de vorbă nelimitat, dar doamna Dersingham se mîndrea cu faptul de a nu face parte din categoria femeilor care îşi pierd timpul ccmentînd cusururile servitorilor. Cele mai multe dintre prietenele ei se mîndreau şi ele cu acelaşi lucru şi îşi povesteau între ele ce şi-ar fi putut spune dacă ar fi făcut parte din acea categorie de femei, şi apoi începeau să-şi dea exemple. „Ştiu, draga mea, dar ascultă ce mi s-a întîmplat...” strigau ele într-un glas.

La ora şapte patruzeci şi cinci, în seara în care fusese invitat domnul Golspie, domnul Dersingham era ocupat, făcînd pe propriul său *rnaître d’hâtel,* aranjînd vinurile. Turnă nişte Bordeaux într-o carafă, nişte Sauternes într-

alta şi într-o a treia nişte Porto, apoi turnă într-un *shaker,* pentru *cocktail*-uri, puţin gin şi foarte mult vermut francez şi italian, şi duse *shaker*-ul şi cîteva pahare în salon. Această operaţie terminată, îşi aduse aminte de ţigări, şi umplu cutia de argint, un dar de nuntă purtînd culorile „Worrell" în email, cu ţigarete „Sahib" şi cîteva turceşti, despre care soţia sa spunea întotdeauna că le preferă oricăror altora, indiferent care-ar fi acelea. Apoi îşi oferi un *cocktail,* se uită la focul care ardea vesel, se uită la scaunele înalte în spetează şi scunde în picioare, late şi cafenii, aruncă o privire prin cameră, care acuma — cînd cele două lămpi acoperite cu abajururi distrăgeau atenţia de la suprafaţa sumbră de perete de deasupra lor— i se părea foarte elegantă şi primitoare, îşi sorbi *cocktail-ul,* încercă să fredoneze o melodie şi începu să se simtă pătruns de o oarecare senzaţie de căldură, stare potriyită pentru o gazdă.

Doamna Dersingham, care se afla în dormitor, încerdnd să-şi pudreze intervalul dintre omoplaţi, era mai puţin fericită. Se simţea îngrijorată. Bucătăreasa fusese destul de supărată aproape toată ziua şi putea foarte bine să fi stricat totul, pentru că era în stare, chiar cînd se găsea în toane bune, să lase supa prea grasă şi să uite să pună sare la legume. Şi Agnes, noua fată în casă, pretindea că ştie de toate în materie de servit, dar era atît de proastă, încît putea foarte uşor să se apuce să strîngă teanc farfuriile de legume sub nasul musafirilor şi exista perspectiva unei teribile încurcături în momentul cînd se va ajunge la strînsul mesei pentru desert. Puteai, fireşte, să iei pe moment lucrurile în glumă, dar oboseai tot luîndu-le toate în glumă. Era păcat că lucruri de felul ăsta nu le puteai sau face ca lumea, sau lua cu totul în derîdere. Ah, cît de oribil de obositor era ! -Şi-afară de asta, după ce că erai atît de preocupată şi îngrijorată tot timpul de servit şi de mîn- căruri, ţi se mai pretindea să mai şi animezi conversaţia, să fii grozav de „strălucită", „sclipitoare" şi „primitoare".

„Mi-aş dori, spunea o gîsculiţă de fată în mintea doamnei Dersingham — o gîsculiţă de fată care dăinuia acolo dintot- deauna, dar nu intra în vorbă decît atunci cînd doamna Dersingham era foarte obosită sau foarte supărată — mi-aş dori să fiu o actriţă cu succese nemaipomenite, să locuiesc într-un apartament mic şi delicios şi să am o cameristă nemaipomenit de devotată, şi un coafor al meu, şi o maşină mare, şi ceva, foarte puţin, de mîncat înainte de spectacol, şi pe urmă să joc şi să fiu nemaipomenit de minunată, şi toată lumea să aplaude... şi pe urmă să pun un mantou superb de zibelină rusească şi bijuterii şi să mă duc la un supeu, şi toată lumea să rămînă cu gura căscată la mine. Nu, ba nu ! Mi-aş dori să fiu o scriitoare, o scriitoare foarte mare, cu o vilă undeva pe Coasta-de- Azur, cu portocali şi mimoze şi tot felul de chestii, şi să iau prînzul afară, în lumina soarelui, şi să primesc vizita unor persoane distinse, extraordinare. Nu, ba nu ! Mi-aş dori să fiu foarte-foarte bogată, să arh o menajeră şi cincisprezece servitori şi o cameristă extraordinară, numai pentru mine, şi nu ştiu cîte rochii numai modele de la Paris în fiecare sezon, şi o casă în oraş, şi ceva, o vilă, la ţară, şi un tînăr foarte seducător, brun, aristocrat, care să ia parte la curse de automobile sau de iahturi, sau, în fine, la ceva, şi să fie teribil de îndrăgostit de mine, să mă adore şi să mă respecte şi s-arate, săracul, tare nenorocit, iar eu să-i spun : «Îmi pare rău, dragul meu, dar vezi care-i situaţia. Nu pot să iubesc pe nimeni altul decît pe Howard, dar putem rămîne prieteni, nu-i aşa ?»“

Gîsculiţa asta continua să trăncănească, stupidă şi incoerentă, în timp ce, în atît cît mai rămăsese din mintea doamnei Dersingham, reveneau întrebări şi griji despre sosul pentru peşte şi crema caramel, să nu cumva să nu se fi închegat, şi Agnes să nu răstoarne cine ştie ce. în tot timpul ăsta îşi pudra spinarea sau gîtul, încercă întîi colierul de cristal, apoi pe cel de chihlimbar, îşi frecă obrajii cu un tampon mic roşu, pri- vindu-şi chipul reflectat în oglinda stil secolul al XVII-lea, pe care şi-o cumpărase la

Brighton şi se dovedise a fi o simplă oglindă proastă, şi de loc secolul al XVII-lea. Singura consolare era certitudinea constantă că în realitate arăţi mai bine decît te arăta oglinda asta stupidă. Amintindu-şi pentru a mia oară de faptul acesta, doamna Dersingham stinse lumina, se opri o clipă lîngă dormitorul copiilor, să constate dacă e linişte, apoi se duse la bărbatul ei, în salon.

/ — Oh, slavă domnului că n-a venit încă nimeni I zise ea. aranjînd o pernă ici, alta colo şi încălzindu-şi mîinile. E-atît de oribil zorul ăsta. Ce bine-i să ai cîteva minute de linişte şi pace.

Vorbea de pe acum ca şi cum ar fi fost musafiri de faţă.

— Ai dreptate, răspunse domnul Dersingham, fidel.

Se opri acum în faţa lui.

— Mi-e teamă c-arăt oribil, continuă ea, într-o scurtă revenire la felul ei firesc de a fi.

— Ba de loc. Arăţi foarte bine, murmură domnul Dersingham, simţindu-se jenat, ca de obicei.

Totdeauna avea un fel de bănuială că ar fi trebuit să fi spus el întîi ceva, cam în genul : „Pe cuvîntul meu, astă-seară arăţi superb!” Dar nu ştiu cum se făcea că nu spunea niciodată aşa ceva.

— Nu exagera cu complimentele, dragul meu. Trebuie să recunosc, astă-seară mă simt oribil. Ceea ce mi-ar face sincer plăcere ar fi să mă bag în pat şi să iau o carte. Toată alergătura asta, şi primitul, şi toate, încontinuu, e-atît de obositor...

Începuse din nou să se comporte ca în societate.

Doamna Dersingham nu arăta oribil, dar nici seducătoare nu era, aşa cum îşi făcea iluzii. Arăta ca sute de alte neveste englezoaice pe la 30 şi ceva de ani, adică blondă, obosită, sprintenă şi puţin veştejită. Avea ochi albaştri frumoşi, un nas cu vîrful în sus şi o gură care trăda o uşoară nemulţumire. în afară de povestea secretă a bucătăriei şi a camerei copiilor, unde creaturi cu referinţele cele mai uimitor de bune se dovedeau

întotdeauna a fi puturoase, neruşinate şi hoaţe, viaţa ei era într-adevăr searbădă, pentru că nu avea nici preocupări care s-o absoarbă, nici multe prietene la Londra. Dar nu recunoştea acest lucru nici chiar faţă de soţul ei, în afară de rare excepţii, cînd îşi ieşea din fire, cădea zdrobită, şi adevărul izbucnea violent ca o trîmbiţă. Pretindea că viaţa ei e un vîrtej pasionant şi policrom de oameni şi divertismente. Nu spunea proprîu-zis minciuni, dar crea o atmosferă în care cel mai neînsemnat eveniment era imediat deformat şi amplificat, ca obiectele care cad într-un recipient de sticlă plin cu apă. Un ceai într-o luni şi un dineu într-o vineri deveneau o săptămînă întreagă de petreceri, de alergat încoace şi-ncolo, în toate părţile, transformate nu într-o distracţie, ci într-o povară. Dacă întîlnea o persoană de două-trei ori, spunea că l-a văzut sau că a văzut-o de nu ştiu cîte ori, zi şi noapte. Două matineuri într-o singură săptămînă (cu o colegă de şcoală sau cu mama ei, care venea de la Worcester) o reduceau la condiţia unui . critic dramatic la sfîrşitul unei bogate stagiuni de toamnă. Chiar cînd recunoştea că nu a luat parte la un anume eveniment, că nu s-a întîlnit cu o anume persoană, că n-a văzut o piesă, că n-a citit o carte, se străduia să dea acestor mărturisiri parfumul unui gest pozitiv în loc de al unuia negativ, şi încă un parfum atît de puternic, încît lăsa într-o oarecare măsură impresia că se găsea în strîns contact cu evenimentul, cu persoana, piesa sau cartea. Lăsa această impresie în parte accentuînd cu emfază verbul auxiliar : „Nu, *H-am* văzut-o”, sau : „Nu, *n-am* asistat”, ceea ce trebuia să sugereze ascultătorului că doamna Dersingham participase la o serie de importante şedinţe ale unui comitet, că a discutat chestiunea acolo şi a luat hotărîrea, împreună cu toţi ceilalţi, că, pentru moment, să nu se mai facă nimic în legătură cu persoana, piesa, cartea sau evenimentul în discuţie. Şi aşa, prin metoda asta sau prin altele, crea o atmosferă în care cîteva ieşiri în oraş şi cîteva întîlniri erau transformate într-o viaţă de societate intensă şi obositoare, ce reuşea, adeseori, s-o obosească

într-adevăr, atît sînt de puternice, cîteodată, visurile noastre. Toate astea îl lăsau oarecum perplex pe omul simplu care era bărbatul ei, dar acesta învăţase acum să nu mai spună niciodată nimic. Ultima oară cînd a întrebat, după ce musafirii plecaseră, de ce se plînsese atît că are mult de alergat, cînd el, în ce-l priveşte, nu a putut constata că ar fi avut de alergat, ea devenise agresivă şi îi spusese cu vehemenţă că dacă ar fi după el, ar trebui să stea toată ziua în casă şi să deretice prin apartament, să nu vadă niciodată pe nimeni şi nimic de la un cap al săptămînii la celălalt, şi că, cu cît o să vorbească el mai puţin, cu-atît o să fie mai bine ; răspuns care-l lăsase complet uluit.

Dersinghamii, care acum stăteau în picioare, alături, pe carpeta de blană de urs, auziră sosind primul musafir. Trebuia să fie sau Golspie, sau familia Trape. Nu puteau fi Pearsonii, care, locuind în apartamentul de sus, aşteptau întotdeauna pînă auzeau pe altcineva sosind înainte de a-şi face apariţia. Şi era chiar Golspie, arătînd ciudat de străin în ochii domnului Dersingham, într-un smoching amplu şi cu o cravată neagră foarte îngustă. De-abia avusese timp să-i fie prezentat doamnei Dersingham, că Pearsonii, care erau tot atît de grijulii să nu întîrzie pe cît erau să nu fie primii, sosiră gîfîind şi zîmbitori.

— Ah-ha... bună seara ! răcni domnul Pearson, ca şi curo tocmai reuşise să-i descopere.

— Ce mai faci, draga mea ? ! strigă şi doamna Pearson gazdei, cu un ton care n-ar fi permis nimănui să-şi imagineze că se văzuseră doar cu cîteva ore mai înainte.

Pearsonii erau o pereche matură, fără copii, care se întorseseră de curînd de la Singapore, retrăgîndu-se din afaceri. Domnul Pearson era un bărbat mai năltuţ, cu un gît lung şi subţire, pe care era înfipt un cap în formă de pară. Obrajii săi păreau neverosimil de durdulii, în contrast total cu restul persoanei, aşa îneît veşnic lăsa impresia că şi-i umflase. Era fn acelaşi timp şi nervos şi amabil. în consecinţă, rîdea mult şi fără motiv, iar sunetul pe care-l scotea cînd rîdea nu poate fi reprodus scriptic decît astfel

:Tii-tii-tii-lii. Doamna Pearson, grasă de sus şi pînă jos, îşi purta obrazul încadrat de nenumărate bucle negre pline de mister, şi avea un vag aer de actriţă dc operetă de pe vremea cărţilor poştale ilustrate, care poate sc retrăsese de pe scenă după ce ajunsese să culmineze în rolul principal din nu ştiu ce comedie muzicală, pentru a deschide o pensiune unde se trăia bine. Formau o pereche cam solitară, prietenoasă, şi se vedea bine că nu mai ştiau cum dracu să-şi omoare vremea, aşa că ziua de azi era pentru ei o ocazie ce prezenta oarecare importanţă, merita s-o aştepţi, să vorbeşti despre ea, să te bucuri de ea pînă la ultima silabă a celei mai banale conversaţii.

Acum strigau cu toţii unul la altul, după moda gazdelor şi musafirilor de pe Barkfieid Gardens şi de prin alte cartiere.

— Aţi nimerit uşor ? răcni domnul Dersingham la domnul Golspie.

— Am venit cu un taxi, mormăi domnul Golspie, cu nasul în *cocktail.*

— Asta-i cea mai bună soluţie la Londra dacă te duci într-o casă unde n-ai mai fost, nu-i aşa ? strigă domnul Pearson. Noi totdeauna facem aşa, dacă ne putem permite. *Tii-tii-tii-tii !*

— Şi cum s-a simţit mititelul astă-seară ? se interesă doamna Pearson, matern afectuoasă, ca de obicei, şi cu glasul piţigăiat la maximum.

— Oh, am luat copilului temperatura, era normală. E bine acum, replică doamna Dersingham ţipînd, cu un ton afectat şi intenţionat nematern.

— Îmi pare atît de bine, *atiiit* de bine ! şi pe cînd rostea cuvintele astea, doamna Pearson era radioasă la maximum şi aproape îi dădeau lacrimile. M-am temut teribil să nu fie ceva realmente serios cu scumpul de el. îi spuneam lui Walter că bănuiţi că-i vorba de o răceală. îmi pare *atîîit* de bine că n-a fost, draga mea... Trebuie să ai atîtea griji cu copiii, în ziua de azi, nu-i aşa ?

— Afacerea asta cu ruşii mi se pare cam bizară, nu ?

strigă domnul Dersingham.

— Foarte bizară. Dumneata ce crezi ? strigă drept răspuns domnul Pearson.

El nu credea nimic, pentru că ziarul de seară nu-i spusese încă ce să creadă, iar de auzit nu auzise încă părerea nimănui, în orice problemă care-şi avea originea la vest de Suez, domnul Pearson prefera să fie de acord cu lumea în care se afla. Cînd era vorba de ceva la răsărit de Suez; se întîmpla să aibă şi o părere proprie, iar cînd era vorba chiar despre Singapore, se ştia dinainte că va contrazice pe oricine.

— Ei, ascultă ce-ţi spun eu, Dersingham, zise domnul Golspie, care, ca de obicei, îşi avea părerea lui. Toate astea nu-s decît tîmpenii, nerozii, baliverne ! Le cunosc eu poveştile lor. Oamenii ăia de-acolo, de la Riga, încearcă şi ei să cîştige un gologan, şi dau drumu la chestii de-astea.

— E teribil de interesant, domnule Golspie ! exclamă doamna Dersingham, apărfnd deodată sub înfăţişarea unei femei de lume care dorise, de atîta vreme, să afle adevărul adevărat în această problemă. Natural, dumneavoastră aţi fost pe-acolo, nu-i aşa ?

— Pe-acolo, pe-aproape.

Şi domnul Golspie îi adresă un zîmbet, un fel de rînjet, în acelaşi timp şi batjocoritor, şi prietenos. Părea să-i spună că-i *all right,* că nu era fată urîtă, dar nu trebuie să încerce să-l ducă, pentru că nu-i mergea, n-ar fi fost de loc, dar de loc genul ei.

— E cu totul altceva dac-aţi fost la faţa locului, nu-i aşa ? strigă domnul Pearson. Aţi luat contact cu faptele, cu realităţile. *Tii-tii-tii-tii-tii !*

— Şi unde locuiţi acum, domnule Golspie ? se interesă doamna Pearson, înălţîndu-şi sprîncenele şi aplecîndu-şi puţin capul într-o parte.

— Am un simplu apartament mobilat pe Maida Vale, răspunse domnul Golspie.

— N-am impresia că aş cunoaşte cartierul, răspunse doamna Pearson, luînd un aer de fetiţă cuminte.

— Sînt destule cartiere din Londra pe care noi nu le cunoaştem încă. *Tii-tii-tii-tii-tii...*

— Nu pierdeţi mare lucru dacă nu cunoaşteţi Maida Vale, din cîte am văzut eu, mormăi domnul Golspie. Unde-i locuinţa mea pare să fie plin de ovrei şi de actriţe de cabaret. Actriţe bătrîne, nu de-astea tinere, drăguţe...

— *Tii-tii-tii-tii-tii...* interveni oarecum îndoielnic domnul Pearson.

— Ab, voi, bărbaţii *!* strigă doamna Pearson, care nu degeaba locuise la Singapore : ştia ea ce ştia.

— *Tii-tii-tii !* De data asta triumfător.

Fu anunţată *miss* Verever, cu un ton foarte acra, pentru că Agnes se şi săturase de recepţia asta. Nu-i plăcuse felul în care această anume cucoană intrase şi o măsurase cu privirea.

E cazul să spunem cîteva cuvinte în favoarea fetei ăsteia, Agnes. *Miss* Verever era una dintre acele persoane care de la prima vedere îţi provoacă aversiunea. O fecioară înaltă, cadaverică, de 45 de ani, sau cam aşa ceva, vară cu mama doamnei Dersingham. Etala, mai ales în rochie de seară, o cantitate supărător de mare de oase ascuţite şi lucioase, ca şi cum jumă- I.Uea ei superioară ar fi fost o hartă în relief făcută din fildeş. Pentru ca în societate să nu fie trecută cu vederea şi poate şi pentru a se apăra, elaborase şi realizase pînă aproape de desă- vîrşire un fel ciudat şi iritant de a se purta, care producea o impresie de infinită răutate, batjocură, sarcasm şi ironie. Ceea ce spunea în realitate era destul de anodin, dar *tonul* cu care spunea, expresia feţei, zîmbetul, privirea, toate acestea îţi lăsau impresia că vorbele ei aveau un înţeles ascuns şi diabolic. în nenumărate mici hoteluri sau pensiuni de lîngă Mediterana, cu vedere la mare, prin simpla întrebare la ce oră vine poşta sau dacă a plouat în timpul nopţii, făcea pe bărbaţi să se gîndească dacă nu cumva nu s-au bărbierit ca lumea, sau pe femei să se îngrijoreze de ce se întîmplase cu fardul şi machiajul lor, şi silea persoanele de ambe sexe să cugete dacă nu cumva, fără să-şi dea seama, au spus

vreo prostie. După asta, ea n-avea decît să facă cel mai mic gest de prietenie pentru ca lumea să spună că era surprinzător ce inimă bună dovedea şi avea un cap teribil de deştept şi de sarcastic. Toate astea erau foarte bune şi frumoase pentru cei ce închiriaseră camere sub acelaşi acoperiş cu ea pe următoarele trei luni, dar pentru cunoştinţele întîmplătoare, care se întrebau indignate ce doamne iartă-mă avea cu ei, asemenea maniere speciale produceau efecte cu totul nefericite.

Veni pînă în mijlocul camerei, sărută gazda, dădu mîna soţului gazdei şi apoi, strîngîndu-şi buzele şi ascuţindu-şi toate trăsăturile, zise :

— Sper că nu m-aţi aşteptat pe mine. Sînt sigură că nu m-aţi aşteptat, nu-i aşa ? M-aţi aşteptat ?

Şi, oricît ar putea să pară de ciudat, această observaţie, această simplă întrebare făcu, imediat, ca tot dineul să pară complet absurd.

— Nu, cu siguranţă nu, îi răspunse domnul Dersingham, întrebîndu-se în acelaşi timp cum, pentru numele lui dumnezeu, le-a putut da prin cap s-o invite. Şi adăugă : Trebuie să mai vină cineva. Familia Trape.

— Oh, îmi pare bine, atunci, că nu sînt ultima, zise *miss* Verever cu un zîmbet amar de-abia schiţat, pe care şi-l păstră pe buze tot timpul cît fu prezentată celorlalţi oaspeţi.

Un minut mai tîrziu sosi şi familia Trape, ca să întregească numărul invitaţilor. Oaspeţii întîrziaţi pot fi împărţiţi în două categorii : cei ce regretă, sosesc transpiraţi, cerîndu-şi iertare, Bîiguind nişte scuze cu ceaţa, cu taximetrele învechite şi cu şoferii tîmpiţi, şi cei impenitenţi, care intră cu nasul pe sus şi privesc oarecum jigniţi cînd văd că toţi ceilalţi oaspeţi au sosit, sprîncenele lor mărturisind dezaprobare pentru gazdele care nu ştiu la ce oră începe propria lor recepţie. Trapeii constituiau admirabile specimene ale categoriei impenitente. Erau amîndoi înalţi, reci, slabi şi destul de lipsiţi de trăsături caracteristice. Trape fusese şi el la „WorreH”, coleg cu

Dersingham. Era asociat al unei firme de agenţi imobiliari, dar îşi spunea *maiorul* Trape pentru că ajunsese la acest grad pe la sfîrşitul războiului, instruind mulţimea nesfîrşită de băieţi luaţi atunci la recrutare, şi devenise atît de milităros, încît nu se mai îndura să se despartă de învechitul titlu de politeţe. Devenise, în- tr-adevăr,. atît de sec, de milităros, de trufaş, încît era cu neputinţă să ţi-l imaginezi închiriind şi vînzînd case, după rutina meseriei, şi nu-l puteai vedea decît în fruntea unui mic detaşament de incursiune, punînd mîna pe' toate apartamentele şi garsonierele cochete şi organizînd o ieşire cu un corp expediţionar ca să înfigă drapelul britanic pe moşiile şi conacele cu tîmplărie scumpă şi cu terenuri de sport. Soţia lui era o femeie oarecum incoloră, foarte engleză ca tip, care avea totdeauna un aer puţin mirat şi dezgustat de viaţă. Poate că era chiar, şi poate că din cauza asta vorba ei avea un anume efect de ventriloc, reuşind să emită glasul fără vreo mişcare perceptibilă a trăsăturilor delicate şi congelate.

Lăsîndu-i pe toţi să strige unul la altul, doamna Dersingbam se strecură afară, pentru că anunţarea dineului cît mai curînd cu putinţă devenise imperativă. Trei minute mai tîrziu, se întoarse, arborînd, nu fără succes, aerul că n-are pe lumea asta nici o grijă, că-i o gazdă ca din *O mie şi una de nopţi.* La un interval foarte scurt. Agnes îşi vîrî capul pe uşă, şi, uitînd una din cele mai insistente instrucţiuni, zise, fără nici un dram de entuziasm :

— Poftiţi, coniţă, dineul e servit.

Doamna Dersingham zîmbi eroic musafirilor ei, care, cu cxcepţia domnului Golspie, se uitară unii la alţii şi apoi spre uşă, ca şi cum ar fi auzit despre chestiunea asta cu dineul pentru prima oară în viaţă, iar interesul lor pentru aşa ceva era foarte modest, ba chiar îi şi amuza. Domnul Golspie, însă, arăta ca un om cu poftă de mîncare, dispus să se aşeze la masă, fU făcu chiar cîţiva paşi către uşă. începu atunci o manevră generală, cîţiva paşi înainte, cîţiva paşi înapoi, zîmbetele şi invitaţiile cu mîna, care se obişnuiesc în momentul de faţă în toate acele nefericite

straturi ale societăţii în care s-a pierdut rigoarea ceremonialului, dar nu s-^a ajuns încă la lipsa de ceremonial. Şi iată-i, zîmbind şi agitîndu-se fără nici un rost. în apropierea uşii.

— Atunci, doamnă Pearson, hai, rosti domnul Golspie cu glasul său cel mai răsunător şi mai brutal. Intră !

Şi, fără multe alte forme, o apucă pe doamna Pearson de cot, şi doamna Pearson se pomeni trecînd pragul în fruntea coloanei. Se înghesuiră în sufrageria mică, unde supa aburea pe masă sub cele patru becuri acoperite cu abajururi.

— Acum, să vedem, începu doamna dersingham ca de obicei, avînd sentimentul că oaspeţii ei nu mai erau oameni, ci şase cadavre enorme, de care ea, criminal mişel, trebuia să se descotorosească. Acum, să vedem. Vrei să iei loc acolo, doamnă Trape ?... Şi doamna Pearson... acolo.

Apoi, după ce termină cu aranjatul cadavrelor, avu timp să bage de seamă că supa arăta oribil de grasă.

3

Supa era proastă. Al/ss Verever lăsase-cea mai mare parte din porţia ei în farfurie şi se grăbea să-şi coboare ochii la ea, cu multă curiozitate, ori de cîte ori doamna Dersingham îi arunca vreo privire de la celălalt capăt al mesei. Cum erau opt la număr, doamna Dersingham nu şedea în coada mesei, în faţa soţului ei. Acolo şedea domnul Golspie, şi se simţea foarte bine, băgînd în gură pe sub mustaţa aceea mare a lui cantităţi de pîine neconforme cu un *gentleman.* La dreapta domnului Golspie se aflau doamna Dersingham, maiorul Trape şi doamna Pearson, iar de cealaltă parte şedeau *miss* Verever, domnul Pearson şi doamna Trape.

— Şi cum ai petrecut vacanţa de' la Norfolk astă-vară ? se adresă *miss* Verever doamnei Dersingham. Nu mi-ai povestit nimic, şi muream să aflu.

Zîmbetul care însoţi această declaraţie te informa că *miss* Verever nu-şi putea imagina o temă mai idioată şi mai plicticoasă, pentru că orice îi va răspunde va fi insuportabil

de anost, iar dacă nu-i va răspunde, va fi teribil de necuviincios.

— Destul de bine *!* strigă doamna Dersingham cu disperare. De fapt chiar foarte bine, luat în ansamblu. Poate c-a fost puţin cam rece, ştii...

— Într-adevăr, ai avut impresia c-a fost rece ?

Ai fi jurat că aceea care vorbea avea intenţia să sugereze că frigul a fost anume fabricat pentru doamna Dersingham şi că aşa-i trebuia.

La celălalt capăt al mesei, maiorul Trape şi gazda vorbeau despre fotbal, pe deasupra doamnei Pearson, care dădea din cap şi zîrhbea şi-şi clătina toată vremea buclele-i misterioase, ca să arate că nu era lăsată în afara conversaţiei.

— Joci vreodată rugby, Golspie ? întrebă domnul Dersingham de-a lungul mesei.

— Ce anume? Rugby? N-am mai fost la un meci de ani <3e zile, răspunse domnul Golspie. Dacă mă duc vreodată, prefer să mă duc la unul de profesionişti.

Maiorul Trape ridică din sprîncene.

— Cum, dumneata, om de societate ? Accepţi chestia asta profesionistă ? Să nu-mi spui mie că-ţi place aşa ceva !...

— Da’ ce cusur are?

— Ei, cum ? ! Vreau să spun... a, imposibil... nu se poate... e-o afacere murdară, să vinzi oameni pe bani, şi-aşa mai departe. E foarte nesportiv !

— Trebuie să declar că-s de acord cu dumneata, Trape, interveni domnul Dersingham. O afacere foarte nesportivă, asta-i şi părerea mea.

— Oh, nici vorbă, continuă maiorul Trape. Trebuie să fie amatori... dragoste de joc... Joci de dragul jocului, nu aşa... cum fac toţi tipii ăia, pe bani.... Nu-i posibil să fii sportiv şi să joci pe bani... Oh, e-o afacere murdară... Ce zici, Dersingham ?

— Sînt perfect de acord cu dumneata.

Se auzi un sunet ce părea să pornească din gura

doamnei Trape şi care voia să anunţe că şi ea e de aceeaşi părere.

— Ei, uite, eu nu sînt de părerea dumneavoastră, spuse domnul Golspie de-a dreptul.

Nu se sinchisea nici de doi bani că-s amatori sau că-s profesionişti, dar era ceva în felul de a fi al lui Trape care <’erea să fie contrazis, şi domnul Golspie nu era omul să lase neobservată o asemenea provocare.

— Dacă un om sărac se pricepe să joace bine un joc, de ce să nu-şi permită să trăiască de pe urma jocului aceluia ? Ce puteţi să-mi răspundeţi la asta ? Lin om are tot atît de mult dreptul să joace *cricket* sau fotbal, ca să trăiască, cum .ne dreptul să trăiască din spălatul geamurilor sau din vîn- znrea de măruntaie...

— Ei, asta-i ! Măruntaie ' Vai, domnule Golspie, cum se p6«te ? *!* ţipă doamna Pearson.. scuturîndu-şi buclele ca o leliţă.

— Nevastă-mea are oroare de măruntaie, informă domnul Pearson. *Tii-tii-tii-tii-tii...*

— Nu sînt de această părere, ripostă maiorul Trape, mai inflexibil decît orieînd. Chestiile acelea sînt afaceri, cu totul altceva. Jocurile trebuie jucate de dragul jocului. Ăsta-i modul dc viaţă englezesc. Dragostea de joc. Sport curat. Dacă învinq ceilalţi, nici o supărare. Sportul şi afacerile sînt două lucruri deosebite.

— *Nu* în cazul cînd afacerea ta e sportul, ripostă domnul Golspie, luînd un aer sumbru şi rău. Nu putem să fim toţi *şi* amatori, *şi* bogaţi. Să-şi aibă, băieţii, cele şasc-şapte lire pe săptămînă. Sînt bani munciţi. Dacă o serie de oameni pot să-şi cîştige existenţa repetîndu-ne în fiecare duminică cum că trebuie să fim cumsecade — şi asta numai dacă ne ducem noi la ei să-i ascultăm, eu, unul, însă, nu mă duc — de ce să nu-i laşi pe alţii să fie plătiţi ca să bată mingea în fiecare sîm- bătă, fără atîta vorbărie că-i afacere murdară ? Eu, unul, nu pricep. Afară doar dacă nu-i din snobism. Ţara asta e încă plină de snobism. îşi scoate capul peste tot.

— Despre ce este toată discuţia asta ? se interesă *miss* Verever.

Şi poate avînd sentimentul că se cuvenea ca domnul Golspie să fie pus la locul lui, arboră cea mai stranie privire şi dădu drumul celui mai supărător din tonurile de care dispunea, iar în cele din urmă aruncă în balanţă un anume zîmbet, un încercat zîmbet de altădată.

Dar domnul Golspie îi întoarse privirea foarte calm şi, înainte de a-i răspunde, duse la gură o bucată de peşte, ba chiar o bucată mult prea mare :

— Discutăm despre fotbal şi despre *cricket.* Nu Cred să vă intereseze. Nici pe mine nu mă interesează cine ştie ce. Mie îmi place biliardul. E un joc pentru care face să te întorci în ţara asta. Aici poţi totdeauna să faci o partidă frumoasă. Au mese bune, ştii...

— Şi mie îmi plăcea foarte mult să fac cîte o partidă de biliard, chiar şi de *snooker* *, cînd eram la Singapore, zise domnul Pearson, dînd din cap în aşa fel îneît obrajii îi tremurau ca o piftie de viţel. Erau cîţiva jucători admirabili la clubul de-acolo, admirabili jucători... făceau serii de cîte patru- zeci-cincizeci... Dar eu nu făceam parte dintre ei... *Tii-tii-tii...*

— Ne-am dus să-i vedem pe Susie Dean şi pe Jerry Jerningham seara trecută, zise maiorul Trape întoreîndu-se către

1 Varietate a jocului de biliard- % doamna Dersingham. Bună piesă. Bine făcută, cu mult spirit, cu foarte mult spirit. Aţi mai fost la vreun spectacol în ultima vreme, doamnă Dersingham ?

— Asta-i adevărat, îşi informă doamna Pearson gazda şi pe oricine altul dispus să asculte. Cînd eram la Singapore, soţul meu se ducea întotdeauna la club, să facă o partidă de biliard. Dar acuma de-abia dacă mai joacă. Nu. cred să fi făcut vreo partidă anul ăsta. Ai făcut, Walter ? Tocmai spuneam că nu cred să fi făcut anul ăsta vreo partidă de biliard.

— Şi aşa, ba cu una, ba cu alta, îi spunea doamna

Dersingham maiorului Trape, pur şi simplu n-am fost în stare să văd nici jumătate din piesele pe care ar fi trebuit să le văd. Totdeauna eşti silit să renunţi la cîte ceva, nu ? Am fost la familia Trevor — cred că-i cunoşti, nu-i aşa ? — cei cu şantierele navale, ştii, decît că, natural, Trevorii aceştia nu mai sînt în afaceri, sînt teribil de legaţi cu grupul acela tînăr şi distins, doamna Dellingham, tinerii Mostyn-Price, *lady* Mu- riel Pagworth şi faimoşii Ditchway. Ei bine, ce să mai spun, întîi la ei, pe urmă a trebuit să mergem la *five o'clock*-ul muzical al doamnei Westbury, o lume teribilă... trebuia să vină şi Dossevitch, şi Rouget... Au fost împiedicaţi chiar în ultimul moment, dar a venit Imogen Farjey, şi a cîntat divin. Oh, şi pe urmă, după toate astea, m-am dus să văd chestia aia nouă de la Teatrul Regal... cum îi spune... ah, da, *Celălalt.* Aşa că n-am avut nici un moment pentru vreo altă piesă.

— Nu, vezi bine, n-aţi avut, imposibil să fi avut, nu-i aşa ? zise maiorul Trape, care se lăsa totdeauna impresionat de această minunăţie care era pentru el frecventarea societăţii si. a personalităţilor faimoase. Sînteţi într-o situaţie mai grea decît Dorothy, şi eu îi spun veşnic că forţează nota... Nu trebuie forţată nota, ştiţi...

Doamna Dersingham, întrebîndu-se cît o să mai aştepte Agnes pînă să aducă cotletele, ridică din umeri şi făcu întocmai cum o văzuse făcînd pe Irene Prince în *Fetitei distinse,* la „Ambasador" :

— E stupid, ştiu, mărturisi ea fermecător, şi totdeauna spun că am să renunţ la cea mai mare parte... dar... ştii bine cum se întîmplă...

Al *iss* Verever, afişînd iar zîmbetul ei bizar, se aplecă înainte, privi în ochii gazdei şi zise :

— Dar ce se întîmplă, draga mea ?Doamna Dersingham reuşi, totuşi, să se salveze, aruncîn- du-se imediat în conversaţia ce se desfăşura la celălalt capăt al mesei, cu aerul că n-ar fi auzit întrebarea domnişoarei Verever :

— Oh, ai citit-o ? strigă ea peste masă doamnei Trape,

care, lăsînd impresia că nu scosese o vorbă de cîteva săptămîni, izbutise, cu toate acestea, să articuleze efectiv cîteva observaţii. Eu n-am citit-o şi nici n-am de gînd.

„Dar Agnes o fi avînd oare de gînd s-aducă cotletele ?”

După cum bănuise, la capătul de masă unde trona domnul Dersingham conversaţia devenise subit literară. Doamna Trape tocmai citise o anume carte. O carte scrisă cu mult spirit, adăugă ea, făcînd să se creadă că vocea-i iese din carafa cu Bordeaux de pe masă. Domnul Dersingham nu citise cartea şi nu ezită să afirme că n-avea impresia să fie o carte în genul lui, pentru că după o zi atît de epuizantă la birou, el găsea asemenea cărţi cam greoaie şi prefera un roman poliţist. Doamna Pearson citise şi ea, într-adevăr, o carte, o citise chiar în după-amiaza aceea. O terminase aproape, şi îi plăcuse enorm, enorm...

— Şi-s convinsă c-o să-ţi placă şi dumitale, domnule Dersingham, strigă ea, cu toate că nu-i cu detectivi ! Nu-mi venea s-o las din mînă. E despre o fată care pleacă într-una din insulele din Pacific, una din insulele acelea fermecătoare, cu corali şi cu lagune, ştii, şi ea se duce acolo să locuiască la un unchi al ei, pentru că şi-a pierdut toată averea, şi cînd ajunge acolo, vede că el bea îngrozitor, aşa că se duce la altul... dar să nu-ţi povestesc subiectul. Citeşte-o, doamnă Trape.

Carafa cu Bordeaux murmură că i-ar face mare plăcere s-o citească şi întrebă cum se cheamă cartea, ca să poată s-o pună pe listă la biblioteca de împrumut.

— Îţi spun titlul într-o clipă... şi doamna Pearson, lăsîndu-şi buclele să se liniştească, îşi muşcă buza a cugetare. Vai, ce stupid din partea mea ! Ştii, nu pot să-mi aduc aminte. E un titlu foarte izbitor totuşi, şi asta m-a făcut să aleg cartea cînd mi-a arătat-o fata de la bibliotecă. Vai, nu-i stupid <hn partea mea ?

—: Nici eu nu pot să-mi amintesc niciodată titlurile, o asigură cordial doamna Dersingham. Cum îl cheamă pe tipul care-a scris-o ? E bărbat sau femeie ?

— *Cred* că era un nume de bărbat, de fapt sînt

aproape

sigură că era bărbat. Şi-afară de asta, era un nume foarte t

eemun. Ceva... aşa... care semăna cu Wilson. Nu, nu Wilson, Wilkinson. Waîter, tu nu-ţi aduci aminte de numele autorului cărţii pe care o citesc eu ? Nu-i Wilkinson ?

— Te gîndeşti la omul care a venit să repare aparatul de radio, răspunse domnul Pearson, lungindu-şi gîtul către ea. Pe acela îl cheamă Wilkinson. Dumneata ştii, Dersingham, electricienii de pe Earl's Court Road ?

— Oh 1 aşa-i. Vai, ce stupid din partea mea *!*

— Tii-tii-tii-tii-tii...

Doamna Pearson zîmbi şters şi amabil,, apoi spuse :

— Aşa că, vezi, acum nu pot să-ţi spun, dar am să-i spun dimineaţă doamnei Dersingham, şi ea o să ţi-l poată comunica.

La masă se făcu tăcere în momentul acesta, poate pentru că la uşă se auzise un zgomot, ca o zgîrietură, şi uşa se deschise, dar numai cîţiva centimetri. Tăcerea fu sfîşiată de un înspăimîntător zgomot de porţelanuri sparte, urmat de un geamăt scurt şi ascuţit. Apoi, din nou tăcere, un moment de tensiune. Cotletele şi legumele apăruseră în fine, şi o pată cafenie se strecura lichidă pe sub uşă,, arătînd unde sînt.

— Dumnezeule ! exclamă domnul Golspie, adresîndu-se către *miss* Verever, în timp ce doamna Dersingham se repezea la uşă, s-a dus dineul nostru !

— Şi încă cum !

—Pun capul ! o asigură domnul Golspie, serios şi fără să-şi piardă firea.

Aliss Verever şi maiorul Trape schimbară priviri care îl eliminară pe domnul Golspie pentru totdeauna din societatea bună, lăsînd în seama sociologului şi a antropologului misiunea de a-l clasa.

Doamna Dersingham dispăruse pe uşă, şi domnul Dersingham încercă să-i urmeze exemplul, dar nu reuşi, pentru că, printre cotletele, legumele, sosurile, cioburile de

farfurii şi tăvile cu o Agnes în lacrimi şi o doamnă Dersingham în panică, nu mai rămăsese spaţiu şi pentru el. Aşa că rămase locului, ţinînd uşa deschisă, cu corpul în sufragerie şi cu capul dincolo.

— Oh, Howard, închide odată uşa ! o auziră musafirii pe doamna Dersingham strigînd.

— *AU rigkt !* răspunse şovăitor capul invizibil. Dar mă gîndeam... nu pot... ăăă... să-ţi fiu cu ceva de folos ? Vreau să zic... nu vrei să vin... ăăă... să-ţi ajut la ceva ?

— Oh, du-te dincolo şi-nchide uşa *! !*

Nu mai rămînea nici o îndoiala că în clipa următoare doamna Dersingham ar fi izbucnit în ţipete, pentru că era glasul unei femei ajunse la ultima limită.

Domnul Dersingham închise uşa şi se întoarse la locul său. Se uită la maiorul Trape, şi maiorul Trape se uită la el, şi fără îndoială că amîndoi îşi aduceau aminte de şcoala lor, „Worrell", unde învăţaseră împreună.

— Îmi pare rău... ăăă... şi domnul Dersingham aruncă în jur, musafirilor săi, o privire de scuze. Mi-e teamă că dincolo s-a petrecut ceva... un accident....

Imediat, doamna Trape, doamna Pearson, maiorul Trape şi domnul Pearson începură să vorbească toţi deodată. Nu vorbeau despre acest accident, dar vorbeau despre accidente în general, referindu-se în spccial la accidentele foarte bizare care Îi se întîmplaseră lor personal. M/ss Verever nu făcea, decît să privească într-un fel foarte ciudat pe fiecare, în timp ce domnul Golspie îşi termină Bcrdeaux-ul, cu o oarecare tristeţe vagă, ca unul care pe un vîrf de munte ia chinină.

Apoi uşa, care nu fusese bine închisă, se deschise deodată de la sine, lăsînd să se audă un fel de ciocănit, şi de orăcăit, şi de hohotit, toate amestecate, de te făceau să bănuieşti că Agnes se trîntise pe jos, apucată de istericale, şi că bătea darabana în duşumea cu picioarele. După aceea se auzi un glas necunoscut, foarte răguşit şi enervat, şi glasul acesta declară că toată chestia era o ruşine strigătoare la cer, chiar dacă fata era cam stîngace ; două

mîini nu sînt decît două mîini, şi nu puteai să te-aştepţi de la ele să facă mai mult, şi că dacă doamna azvîrle în dreapta şi-n stînga cu preavizele, atunci dădea *ea* preavizul *ei,* şi îl dădea chiar acum, acolo, pe loc. în două vorbe : bucătăreasa intrase în scenă.

Domnul Dersingham se ridică foarte nenorocit, dar nu vom şti niciodată dacă o făcuse ca să închidă uşa sau pentru a-şi face intrarea în drama de dincolo, fiindcă doamna Pearson, luînd foc din solicitudine de vecină, sări în sus, ştrigînd :

— Sărmana doamnă Dersingham, desigur că trebuie să-i dau o mînă de ajutor !

Şi dispăru dincolo, închizînd uşa după ea, înainte ca domnul Dersingham să-şi fi dat seama ce se petrece.

O dată dincolo, doamna Pearson nu se mai comportă ca un simplu intrus, nu căscă gura şi nu încurcă drumul de pomană, ci luă comanda situaţiei, pentru că, deşi doamna Pearson putea fi un comesean cu conversaţia naivă, putea să poarte bucle misterioase, să fie de modjî veche, îngrozitor de afectată, şi să facă pe fetiţa, era totuşi o gospodină cu multă experienţă, care trecuse prin cele mai fantastice furtuni tropicalo-domes- tice la Singapore.

— Eram sigură că n-ai să te superi dacă vin şi cu aici, ţipă ea, şi nii m-am putut abţine, trebuie să-ţi ajut, pentru că, la urma urmei, sîntem vecine, nu-i aşa, şi asta înseamnă ceva !

— Ah, e-atît de absurd ! se văicărea doamna Dersingham. Mizerabila asta de fată a stricat totul, mi-a nenorocit dineul, şi-acuma şi-a ieşit din fire, are-un acces, e furioasă. Şi totul e numai din vina ei. O angajasem şi pe sora ei să vină astă- seară s-o ajute, şi pe urmă, cînd soră-sa n-a mai putut să vină, în ultimul moment, fireşte, *ea* nu m-a lăsat să aduc pe altcineva, zicea c-o să poată să facă singură totul.

Doamna Pearson se uita la Agnes, care mai stătea încă trîntită, şi tot mai orăcăia, şi hohotea, şi dădea din picioare.

— Istericale stupide, nimic altceva ! Scoală-te imediat,

fată neroadă ce eşti *t* M-auzi ? ! Ne stai în drum. O să turnăm apă rece peste ea. Asta o s-o facă să-şi vină în fire, ai să vezi.

Bucătăreasa, care aşteptase pe sală la cîţiva metri şi privise pînă acum cu un aer de profet mulţumit de sine, începu să-şi piardă puţin din înţepeneală. Tristul triumf îi pieri dc pe chip. N-avea faţă de doamna Dersingham nici un fel de respect, dar dintr-un motiv foarte ciudat avea aproape un fel de veneraţie pentru doamna Pearson, care în ochii ei era, poate, o personalitate mult mai distinsă şi mai autoritară.

— Asta aşa-i, declară acum răguşit bucătăreasa. O cană cu apă o să-i facă bine ! Accidente se-ntîmplă, şi două mîini nu pot fi nici patru, nici şase. Să chemi opt la masă n-are nici un rost, cu treptele astea şi fără lift pentru mîncăruri, dar asta nu-nseamnă să zaci acolo pe jos toată noaptea, Agnes, şi să-ţi dai drumu la istericale, să te porţi prosteşte cînd trebuie strînse toate astea de aici, ca să nu mai vorbim de rest.

Retragerea perfidă a aliatului de nădejde, combinată cu aluzia la cana cu apă rece reduseră repede istericalele la simple sughiţuri şi smiorcăieli, şi peste un minut sau două Agnes era aplecată astipra cioburilor.

— Am să curăţ tot, am s-adun, zicea ea printre smiorcăieli şi sughiţuri, dar înăuntru nu mai intru, nu mai aduc nimic, nu mai servesc, nu ! Să vreau, şi n-aş putea, n-aş putea ! Nu mă mai ţin nervii, nu mai .pot !

— Dar va *trebui* să le dau ălora ceva, zicea doamna Dersingham.

Era evident că nu o mai număra pe doamna Pearson printre musafiri. Doamna Pearson încetase a mai fi unul dintre

„ăia”.

— Fireşte c-ai să le dai, draga mea, strigă doamna Pearson cu ochii scînteind de agitaţie şi fericire. Nu că *noi* am avea nevoie. Dar sînt bărbaţii, nu-i aşa ? Şi ştii ce-s bărbaţii, nu ? Ia spune, ai nişte ouă ?

— Ouă ? repetă bucătăreasa, răguşită şi morocănoasă, sînt două ouă, mari şi late, în toată bucătăria, şi-s pentru mîine dimineaţă.

— Ascultă, dragă, şi doamna Pearson o apucă pe vecină afectuos şi rugător de braţ, te rog lasă toate astea pe seama mea şi îţi promit că n-o să dureze mai mult de zece minute. Nici zece minute, sincer. Nici o vorbă ! Gata *!* Nu-ţi mai .bate capul absolut cu *nimic !* Te rog lasă totul în seama mea.

Se repezi spre uşa din dos, îşi îndreptă spinarea şi strigă peste umăr :

— Dar încălzeşte cîteva farfurii, asta-i tot.

În răstimpul care urmă, doamna Dersingham n-avu inima să se întoarcă în sufragerie, dar băgă capul pe uşă şi aruncă o privire, zîmbi, ca să se scuze către fiecare, şi spuse că toată chestia este absolut absurdă şi supărătoare şi că ele două, ea şi cu doamna Pearson, se vor întoarce în cîteva minute. Restul timpului şi-l pierdu supraveghind operaţiile de salvare dincolo de uşa sufrageriei, ajutînd bucătăresei să găsească suficiente farfurii curate pentru încălzit. îi era cald, se simţea ciufulită şi nefericită. îi venea să plîngă. Fără îndoială că din cauza asta nu se ducea sus în dormitor să vadă cum arată şi să-şi mai dea cu puţină pudră, pentru că, o dată acolo, într-adevăr singură cu ea însăşi, era cert că nu se va putea împiedica să plîngă. Oh, totul era mult prea oribil *!*

— Uite ! !

Şi doamna Pearson reapăru în faţa ei, cu sufletul la gură, roşie la faţă şi fericită, ridicînd capacul unui platou de argint.

— Oh *!* exclamă doamna Dersingham, la văzul şi parfumul unei omlete mari şi pufoase. Eşti un înger ! E-o minune *!*

— Mi-am adus aminte că aveam cîteva ouă şi pe urmă mi-am amintit şi de o sticlă de ciuperci marinate vîrîtă pe undeva, aşa c-am dat o fugă pînă sus şi am făcut omleta asta cu ciuperci. Trebuie să fie bună. Pe vremuri mă

pricepeam la omlete. ,

— E-o minune ! Nu ştiu cum să-ncep să-ţi mulţumesc, scumpa mea.

Doamna Dersingham vorbea serios. Din acest moment doamna Pearson încetase de a mai fi o simplă vecină, cam naivă, chiar dacă binevoitoare, şi devenise o prietenă demnă de cele mai secrete confidenţe. în aburul omletei, aromat ca fumul jertfelor, începu această prietenie, şi niciodată doamna Dersingham n-a mai pus ciupercă în gură fără să-şi amintească de ea.

— Nici să nu te gîndeşti la aşa ceva, draga mea ! zise doamna Pearson fericită, pentru că viaţa ei, după luni întregi de searbădă rutină în a omorî vremea, devenise dintr-o dată colorată, plină şi radioasă. Sînt gata farfuriile ? Asta trebuie servită imediat, nu ? Unde-i zăpăcita aia de fată ? S-a dus să se culce ? *AU rigkt,* atunci pune bucătăreasa să servească restul dineului. Trebuie să-şi fi terminat toată treaba pînă acum. Cheam-o, draga mea. Spune-i s-aducă farfuriile su«.

Şi în cele din urmă se întoarseră în sufragerie, două surori dintr-o Troie în flăcări.

Dar, vai, aici era departe de a domni voia bună. în răstimpul de aşteptare se petrecuse ceva. Nu din cauza femeilor, care erau, toate, numai zîmbet, simpatie şi solicitudine : doamna Trape renunţase efectiv la efectele. ei de ventriloc, şi partea inferioară a feţei consimţise să explice că ea ştia, nimeni nu ştia mai bine decît ea, ce se petrecea în zilele de azi, cînd puteai să te aştepţi la orice de la categoria asta de fiinţe ; şi *miss* Verever, deşi îşi păstrase maşinal cîteva din ciudăţeniile ei în glas şi în grimase, se sili să spună Ceva liniştitor. Nu, nu femeile erau de vină, ci bărbaţii. Domnul Golspie arăta ca un om care apucase să spună cîteva lucruri brutale şi părea pregătit să mai spună şi altele ; maiorul Trape avea un aer foarte ţeapăn şi intransigent, ca şi cum chiar atunci ar fi condamnat la moarte prin împuşcare cîţiva vătafi de pe-o plantaţie ; domnul Pearson lăsa impresia că îşi ţîţîise rîsul

său — cu oarecare timiditate — în favoarea ambelor părţi şi că treaba asta îl cam obosise ; iar domnul Dersingham părea jenat, îngrijorat, exasperat. Nu te puteai înşela asupra atmosferei, în care se mai auzeau încă răbufniri de tunete în depărtări. Bărbaţii ăştia stupizi fuseseră siliţi să aştepte tocmai partea cea mai substanţială a dineului ; la început le fusese foame, apoi se supăraseră, aşa că se apucaseră să discute, să strige, să sc certe ; poate că nu toţi, dar cu siguranţă domnul Golspie şi maiorul Trape. Probabil că erau gata să reia în orice moment discuţia, strigătele, cearta. Doamnei Dersingham — foarte obosită acum şi cil o sută de nervişori încordaţi ţipînd la ea să plece, “ să lase totul baltă, să urce în camera ei şi să se culce — îi venea să le ia capetele neroade şi să le ciocnească unul de altul.

Intră bucătăreasa, suflînd greu şi nemulţumită, şi aduse omleta. Nu făcu, în timpul cît servi, o singură mişcare, un singur gest care să nu trîmbiţeze foarte clar că ea e *bucătăreasă,* că locul ei era la bucătărie, că ea nu avea pretenţia că se pricepe să servească la masă, şi că de nu le place, treaba lor. Răsuflarea ei indignată continuă, ca o subliniere a faptului că atunci cînd a catadicsit să accepte a servi la masă se aştepta să găsească o societate mai ca lumea decît asta pe care o vedea aşezată în faţa ei. Era vădit că şi doamna Pearson pierduse din favoarea cîştigată anterior, pentru că şi farfuria din faţa ei fu umplută cu acelaşi gest de dispreţ ca şi celelalte. Adevăratele cucoane nu aleargă să facă omlete pentru dineurile altora.

— Poate sunaţi cînd doriţi următorul fel, şuieră bucătăreasa, şi apoi, încet, mînioasă, ieşi.

— Dacă-mi” daţi voie să mă pronunţ, doamnă Dersingham, zise maiorul Trape, omleta aceasta este ecs-cepţional de bună, ecs-cepţional de bună ! Şi nimic nu-mi place mai mult decît o omletă bună.

O voce din direcţia doamnei Trape spuse că este şi ea de aceeaşi părere.

— În chestia asta au dreptate, zise domnul Golspie

doamnei Dersingham, ca şi cum Trapeilor nu li se întîmplă adesea să aibă dreptate. Este o omletă atît de bună cum n-am mîncat de nu ţin minte, şi asta înseamnă ceva, pentru că am călătorit prin locuri pe unde ştiu să facă omlete. în Anglia nu se pricep.

Spuse asta în aşa fel încît să lase impresia că e o provocare la adresa lui Trape, care n-o fi fost el altceva, dar patriot era. Se vedea clar că aceştia doi se certaseră.

Maiorul Trape înţepeni, apoi se sili să zîmbească gazdei.

— Domnul Golspie pare să creadă că noi aici în Anglia nu sîntem în stare să facem nimic. Uite, pe chestia asta sîntem. în divergenţă. Nu-i aşa, Dersingham ?

— Vezi, daa... într-un sens... bănuiesc... murmură nefericitul domn Dersingham.

Simţea cum şe sfîşie în două, între „Worrell” şi Fundătura îngerilor, între vechiul şi respectatul său coleg de şcoală,

Trape, cu care era instinctiv de acord, şi omul plin de energie, salvatorul de azi al firmei „Twigg & Dersingham”, aducătorul de prosperitate şi invitatul său pentru prima oară. Era o situaţie nenorocită. Murmură cîteva cuvinte, cum că ar fi multe de zis în favoarea fiecăreia dintre părţi.

— S-ar putea să fie, zise maiorul Trape. Dar mie .nu-mi place s-aud pe cineva ponegrindu-şi într-una propria lui ţară. Nu avem aceleaşi gusturi, probabil. Dar sentimentele mele... ei, în fine, asta nu se face, şi basta !

— Atunci a venit timpul să se facă ! zise domnul Golspie agresiv. Majoritatea oamenilor pe care i-am întîlnit pe-aici în ultima vreme se leagănă-n iluzii...

— Ei, domnule Golspie, strigă doamna Dersingham cu însufleţirea disperării, n-ai de gînd, sper, să spui că toţi sîntem nişte proşti. Nu-i aşa, doamnă Trape ? Nu putem admite. Apoi, ca să salveze cu orice preţ situaţia, se adresă domnişoarei Verever : Draga mea, am uitat să-ţi spun. Am primit de la Alice o scrisoare inimaginabilă. Cînd am citit-o, mi-a venit să urlu.

— Ei nu, într-adevăr ? zise *miss* Verever.

— Aha ! strigă domnul Dersingham, încercînd să facă tot ce putea. Ce mai e nou pe la Alice ? Trebuie s-auzim cu toţii.

Ascultau cu toţii acum, pentru moment în deplină pace.

— Oh, era complet ridicol, strigă doamna Dersingham, scormonindu-şi cu disperare creierii să-şi amintească ceva amuzant din acea scrisoare, sau, în lipsă, ceva amuzant din orice scrisoare pe care o primise vreodată de la oricine. Ştii cum e Alice... cel puţin dumneata ştii, şi ştii şi dumneata, draga mea. Am impresia că nu-i realmente amuzantă decît atunci cînd o cunoşti. Vedeţi, în clipa în care citesc o scrisoare de -a ei, fireşte, mi-o imaginez, îi aud glasul şi, în fine, toate astea, şi dacă dumneavoastră nu puteţi face la fel, aş spune că nu mai e aproape de loc amuzant. Dar, vedeţi, Alice e sora mea cea mai mică... trebuie să vă explic, ei locuiesc în Devon... oh, undeva foarte izolat, la kilometri de oriunde. Eşti atît de bun să suni, dragul meu. Ei, cum spuneam, Alice are un cîine, cea mai in-ima-gi-na-bilă fiinţă...

Se zbătea cum putea, şi din fericire bucătăreasa făcea, întîi cu strînsul tacîmurilor şi apoi cu servitul dulciurilor, atîta gălăgie, încît cea mai mare parte a anecdotei, de presupus cea mai amuzantă, se pierdu în acest vacarm. Bucătăreasa fusese atît de gălăgioasă, respirase atît de şuierător şi sc arătase atît de vădit nemulţumită cînd servise desertul, încît doamna Dersingham nu mai cuteză s-o cheme sus să strîngă masa, şi cum farfuriile pentru fructe şi holurile pentru spălat degetele, carafa cu Porto şi paharele se aflau toate pe bufet, încercă să prezinte glumeţ situaţia — manifestînd ultima sclipire de vioiciune pe care, îşi dădea seama, va fi în stare sa o manifeste luni de zile de azi înainte — şi împreună cu Dersingham şi cu domnul Pearson, care zicea — *tii-tii-tii-tii* — că era obişnuit cu strînsul mesei, fiind bine educat de nevastă, făcură tot ce se putea face pentru ca

dineul să se încheie în mod civilizat. Doamna Dersingham îşi dădu seama că domnul Golspie, incontestabil un amator de vin bun, şi maiorul Trape, o dată căptuşiţi cu o cantitate oarecare de Porto, poate că nu ar mai fi fost dispuşi să ajungă din nou la o ceartă atît de dezagreabilă. Fusese pentru ea cel mai lung şi cel mai oribil dineu de care-şi putea aduce aminte. Nu era foarte tîrziu, dar i se părea că e 2 dimineaţa. La un moment dat, cînd încerca să cureţe o pară foarte fragedă, simţi cum îi vine poftă s-o arunce în peretele din faţă şi să-nceapă să urle cît o ţinea gura.

În clipa aceasta se auzi soneria de la uşa de intrare. Poate că-i poştaşul ; deşi era destul de tîrziu, dar poate venea cu ceva special. După un minut sau două se auzi soneria din nou, mai lung.

— Singura dată cînd ne-am dus, a plouat o săptămînă întreagă, zise maiorul Trape, punînd concluziile raportului referitor la staţiunile balneare, aşa că mi-am zis : E pentru ultima oară. Nu pot să înţeleg cum de-şi fac oraşele astea o reputaţie. Buletinele meteorologice pe care le dau ei...

Din nou soneria, de data asta foarte apăsat.

— Îmi pare rău, dragul meu, dar du-te şi vezi cine e la uşă, zise, scuzîndu-se, doamna Dersingham. Am uitat complet. Agnes s-a dus să se culce, şi bucătăreasa se poate să n-audă, sau să nu vrea să audă. Nu-mi închipui să fie altcineva decît poşta, o cursă întîrziată...

Domnul Dersingham fu absent cîteva minute, şi nu ştiu cum se făcu, dar în timpiîl ăsta nimeni nu scoase o vorbă. Doamna Dersingham nu insistă ca musafirii să ia fructe. în clipa în care ultima bucată va fi fost mîncată, ea avea intenţia să se ridice de la masă, şi atunci — oh, slavă domnului ! — se va fi încheiat cu ce era mai îngrozitor. Bărbaţii puteau rămîne să bea Porto şi să se certe ca mîţele cu cîinii, dacă aveau poftă. Ea va fi scăpat de ei, va fi între femei drăguţe, naive, comode, în salon, aşa că se va termina cu toate. Şi atunci, tocmai cînd aproape reuşise să se consoleze singură, soţul ei reapăru, dar nu singur. Idiotul adusese cu el în sufragerie o fată, o fată complet

necunoscută.

Era o fată foarte frumoasă, foarte tînără. Pe faţa lui apăruse zîmbetul acela imbecil pe care par să-l arboreze totdeauna bărbaţii cînd sînt în compania unor fete tinere şi frumoase. Toate soţiile recunosc şi detestă zîmbetul acesta imbecil. E neplăcut el orieînd, dar cînd însoţeşte o fată complet necunoscută în sufragerie, la sfîrşitul unui dineu echivalent cu un dezastru, şi-o aduce în faţa unei neveste care ceasuri întregi nu s-a simţit nici măcar prezentabilă, şi de trei sferturi de oră era gata să izbucnească în plîns, atunci e o catastrofă- şi

o jignire mortală. Şi de aceea doamna Dersingham îi aruncă domnului Dersingham o privire ce stinse pe loc zîmbetul imbecil şi-l cufundă, tremurînd, în nefiinţă. Apoi, ridieîndu-se pe jumătate din fotoliu, doamna Dersingham privi la străină şi decise imediat că n-a văzut niciodată pînă atunci o fată care să-i displacă atît de mult, şi de la prima vedere, ca aceasta.

— Mi-e teamă că... ăăă... eu nu-mi... începu ea.

Dar fata nici măcar nu se uită la dînsa. Era ocupată să-şi

ofere obrazul stîng pentru a fi periat de mustaţa mare a domnului Golspie, care-şi aruncase un braţ pe după umerii ci.

— Ei, Lena, fată... mugea domnul Golspie, să fiu al naibii dacă n-am uitat cu totul de tine !

— S-ar putea să fii, zise fata rece. Eşti un tată denaturat. Ţi-am mai spus asta şi altă dată. Acum prezintă-mă.

4

— Ce să zic, e. greşeala mea, se auzea duduind vocea domnului Golspie adresîndu-se Dersinghamilor, de la unul la celălalt, e greşeala mea. Trebuia să vă fi spus. Am avut intenţia, dar am uitat. Fata asta a mea mi-a scris, să-mi spună că soseşte azi de la Paris, dar, fireşte, n-a spus nici cu ce, nici cînd, nici cum, a lăsat toate aşa, în vag, ştiţi, ca de obicei, toate în vînt. Cînd s-a făcut şapte jumate şi am

văzut că nu apare, am început să mă întreb dacă mai vine. Ce puteam să fac ?

Şi cînd rosti această întrebare, îşi fixă ochii, aprig, pe domnul Pearson, care, întîmplarea făcu, îi întîlni privirea,

— Ai dreptate, domnule Golspie, bîlbîi domnul Pearson, parcă izbit de privirea lui.

129

J) — Fundătura îngorilor— Ei., să-ţi spun acuma ce-am făcut. Am lăsat un bilet la îngrijitoarea apartamentelor, cu gîndul că, dacă mai vine, să ştie unde sînt...

— *AH right,* scumpule, îl întrerupse fiică-sa, n-ai nevoie s-o lungeşti atît. Nimeni îvare poftă să-ţi asculte toată povestea. Am găsit biletul. Nu era să stau să pierd ceasuri întregi în apartamentul ăla asfixiant. Aşa că am luat un taxi şi-am venit. Şi cu asta, basta !

Punînd astfel capăt subiectului, *Miss* Golspie, care părea să fie o tînără doamnă uimitor de rece şi de stăpînă pe ea, îi zîmbi doamnei Dersingham, care nu-i întoarse zîmbetul. Apoi, fata scoase din poşetă o oglinjoară şi îşi examină cu atenţie faţa.

Pînă şi doamna Dersingham se văzu obligată să admită că avea o faţă cu totul fermecătoare. Chiar după o mai severă examinare, Lena Golspie continua să rămînă o fată foarte frumuşică. Avea păr roşu-auriu, ochi mari, cafenii, un nas .mic şi insolent şi o gură delicioasă. Arăta poate mai mărunţică decît era în realitate. Gîtul, umerii şi braţele aveau forme zvelte, chiar prea delicate, dar picioarele erau viguroase, frumos făcute ; era, fără îndoială, un tînăr animal atrăgător. Numai printr-o anumită tăietură a ochilor şi în unele mişcări ale gurii semăna cu tatăl ei, deşi o ureche foarte atentă poate ar fi desluşit o oarecare asemănare şi în glas. Accentul, însă, era cu totul deosebit, pentru că la domnul Golspie vocalele sunau lătăreţ şi consoanele erau aspre, încît te făceau să te gîndeşti la un ţăran din sudul Scoţiei sau la un englez din nord, pe cînd engleza fiicei lui nu ţinea propriu-zis de nici o parte a Angliei, ci părea să fie acea engleză internaţională

din categoria pe care un străin inteligent o poate prinde în colonia anglo-saxonă de la Paris şi e vorbită uneori, atît de englezi, cît şi de americani, pe scenă ; o limbă fără rădăcini în timp şi spaţiu, o limbă pentru filme sonore. Nici vorbă că în tovărăşia Lenei ai fi putut avea impresia că asişti într-adevăr la un „sonor".

r—*- Şi cînd am venit, aveam intenţia să vă spun, continuă domnul Golspie, hotărît să istorisească tot ce-avea de istorisit, tocmai pentru a vă preveni că fata asta a mea — care nu se poartă de loc atît de drăguţ pe cît arată, de asta pot să v-asi- gur — s-ar putea să aterizeze şi ea pe-aici.

— Foarte "bine, fireşte, zise domnul Dersingham. Vreau să spun... sîntem încîntaţi !

— Buuun ! Atunci n-am încurcat nimic.

IŞi domnul Golspie se aşează, zîmbi fiicei sale, dădu cu ochii de carafa din faţă şi îşi turnă imediat încă un pahar de Porto.

— Dar, ia spuneţi-mi, exclamă Lena. care acum terminase cu examinarea chipului ei şi începuse să examineze pe cele ale tuturor celorlalţi, credeam c-aţi terminat de ore-ntregi cu dineul. Aţi început tîrziu, sau aţi mîncat ca nişte hămesiţi, şi tot nu se mai termina ?

— Cred că-i mai bine să trecem direct în salon, zise în grabă doamna Dersingham, afară doar dacă voi, bărbaţii, nu credeţi că *trebuie* să mai rămîneţi, să mai luaţi cîte-un pahar de Porto.

— De Ioc, zise cordial domnul Golspie. în ce mă priveşte, sînt gata.

Şi pentru ca să arate că eta, goli paharul dintr-o singură sorbitură.

— Prea încîntat, doamnă Dersingham, zise maiorul Trape înclinîndu-se şi Iuînd un aer foarte grav, sever, ca şi cum ar fi vrut să-l pună la locul lui pe necioplitul de Golspie.

— Perfect ! zise domnul Dersingham şi, dîndu-şi seama că, incontestabil, mai era ceva, pe undeva, care nu mergea, se strădui, zadarnic, să se arate cordial şi

entuziast. Deschise uşa : Mai bine dacă ne strîngem toţi grămadă acum.

— Poftim, domnişoară Golspie, şi zîmbetul subţire şi plin dc îngăduinţă pe care doamna Dersingham se sili să-l fabrice era în sine o insultă studiată. N-are absolut nici un fel de importanţă că nu eşti în rochie de seară. N-are absolut nici o importanţă, te rog să mă crezi.

Domnişoara Golspie întoarse spre ea ochii-i mari şi cafenii, plini de mirare.

— Oh, aţi fi dorit să mă schimb ? Aş fi făcut-o dac-aş li ştiut — mai ales ca am adus cu mine vreo două rochii noi minunate — dar n-am avut impresia că era cazul. Oricum, Inii pare rău...

— Dar de loc, răspunse doamna Dersingham, albă de obo- tc.ilfi şi de mînie, nu face nimic.

Cu cîtă poftă — ah, cu cîtă poftă ! — ar fi putut s-o ucidă pc fata asta.

Sc strînseră toţi grămadă, destul de tăcuţi, în salonul ne- prlmitor. Fusese neglijat cîtăva vreme, aşa că focul în cămin citi slab şi acoperit de cenuşă. Bucătăreasa sosi cu cafelele şi HV'-'i tava jos cu un aer de parcă i se înecaseră corăbiile. Nu tiu iTcă să servească. Puse tava jos pe măsuţa care tremura pe picioare, ceea ce o făcu *s'â* pară îndată de zece ori mai firavă. Nu se adusese o ceaşcă şi pentru domnişoara Golspie, care, fireşte, declară imediat că ar vrea şi ea o cafea, aşa că domnul Dersingham, cu ceea ce soţiei sale i se păru mult prea multă şi inutilă zarvă şi nerozie, insistă să o primească pe a lui, pentru că el renunţă. Şi apoi, după ce luă cea mai mică sorbitură de cafea posibilă, această fată a lui Golspie puse ostentativ ceaşca deoparte şi, întrebată de domnul Pearson, care şi el se prostise, dacă mai vrea cafea, răspunse că n-avea chef de cafea.

— Să-ţi spun însă de ce-aş avea chef, totuşi, declară ea cu voce tare şi limpede. Am o poftă grozavă de-un *cocktail,* dacă mai este.

— Oh, domnişoară Golspie, da ? începu domnul

Dersingham. Ei, să încercăm...

Dar nu-i fu îngăduit să continue.

— Mi-e teamă că n-a mai rămas *cocktail,* zise doamna Dersingham cu glas tare, limpede şi îngheţat ca un excelent „Martini".

Şi nesimţitorul domn Golspie nu drese de loc situaţia intervenind :

— Cred şi eu că nu ! N-o luaţi în seamă, doamnă Dersingham. îi dau eu ei *cocktail !*

— Cînd o conduceţi acasă, da ? strigă domnul Pearson cu îndrăzneală. *Tii-tii-tii-tii-tii...*

A fost ultimul *tii-tii-tii* reuşit al serii. Doamna Pearson îl privi surprinsă. Domnul Golspie îi aruncă o privire care-i spuse destul de lămurit să nu-şi bage nasul unde nu-i fierbe oala şi să nu încerce să facă pe caraghiosul cu el. Lena aruncă şi ea o privire furioasă atît spre tatăl ei, cît şi spre Pearson, dar nu-şi îndreptă nici o clipă ochii în direcţia doamnei Dersingham, semn foarte neliniştitor. Cît despre doamna Dersingham, ea nu putea decide cine era mai oribil, domnul Golspie, sau îngrozitoarea lui fiică. încercă să însăileze o conversaţie cu doamna Pearson, care părea numai zîmbete încurcate, şi cu doamna Trape, a cărei faţă fusese, ultimele zece minute, complet îngheţată.

Miss Verever, cu toate cele trebuitoare în ordine de bătaie, se repezi, acum la Lena, deschizînd ostilităţile cu zîmbetul ei de calibru greu.

— Dacă am înţeles bine, *miss* Golspie, zise ea, cu o strîm- bătură neînţeleasă şi cu inflexiuni uluitoare în glas, aţi sosit chiar acum de la Paris. Aţi locuit acolo ?

,,Ia te uită ! exclamă expresia uimită a Lenei. Ce ţi-am măi făcut şi ţie ?" Dar răspunsul pe care-l dădu în realitate sună :

— Da, chiar acum am venit şi am locuit acolo.

— Oh, *ai* locuit acolo.

— Da, ultimele optsprezece luni. La un unchi. Ştiţi, el e stabilit acolo, şi am stat la el.

— Oh, *unchiul* dumneavoastră e stabilit acolo.

—- Da. A stat acolo aproape toată viaţa lui. E pe jumătate francez, în orice caz. Şi mătuşa mea e franţuzoaică pe de-a-n- trcgul.

— Atunci şi tatăl dumneavoastră — domnul Golspie —' e pe jumătate francez ? întrebă *miss* Verever şoptind, în loc de a vorbi, într-una din manierele ei cele mai suspecte.

— Nu, de loc, răspunse Lena, cu un uşor gest din cap, puţin cam enervat. Vedeţi, unchiul acesta este fratele mamei, nu al tatălui meu.

— Oh, al *mamei* dumneavoastră.

Şi acum *miss* Verever scoase la iveală cea mai faimoasă privire inchizitorială de care dispunea arsenalul ei, teribil de enigmatică în înţelesul său final şi totuşi direct provocătoare.

O Însoţi cu un nou surîs, pervers, înspăimîntător.

— Ei, atunci, natural, mama dumneavoastră trebuie să fie şi ea jumătate franţuzoaică, bănuiesc, întocmai ca unchiul dumneavoastră ? *!*

— Da. Era.

Dar acum nasul micuţ al Lenei se încreţi puţin, parte din uimire, parte din dezgust. Apoi privi drept la *miss* Verever, care se aplecase spre ea şi o examina cu o privire ce nu clipea de loc.

— Dar ce importanţă are ? Vreau să spun, nu văd nimic deosebit în asta, nu ? O mulţime de oameni sînt pe jumătate francezi, nu ?

— Da, cred că da...

AUss Verever rămase descumpănită.

— Atunci de ce vă uitaţi la mine aşa ? strigă Lena, plasînd Imediat o directă. Vreau să spun că vă uitaţi la mine ca şi rum ar fi ceva teribil de straniu în a avea o mamă pe jumătate franţuzoaică, Nu-i nimic, efectiv, să ştiţi. Totul e foarte simplu.

Proiectilul străbătuse cuirasa şi explodă undeva în apropiere de magazia de muniţii.

A'l/ss Verever se cutremură de uluială. Apoi deveni perfect glacială.

— Scuzaţi-mă.

— Oh, nu face nimic, dar...

Aliss Verever nu mai aşteptă completarea, ci se întoarse imediat şi se alătură celorlalte trei femei. Lena, după ce o privi un moment îndepărtîndu-se, se cutremură străbătută de un fior, şi apoi interveni în duetul worrellian dintre domnul Dersingham şi maiorul Trape, care în primele clipe se com- portară cavalereşte, dar curînd începură să fluture din nou zîmbetul acela imbecil. De la grupul de femei porni, către toţi trei, un curent îngheţat. Prea obosită, prea supărată pentru a mai pretinde măcar să fie o gazdă bună şi vioaie, doamna Dersingham lăsă totul să alunece în voia soartei şi se ruga doar să se sfîrşească odată. Mult n-avea să mai dureze.

— Îmi daţi voie ? fu auzită strigînd domnişoara Golspie celor doi bărbaţi.

Ei dădură afirmativ din cap şi .zîmbiră, poate puţin cam îndoielnic, totuşi dădură afirmativ din cap şi zîmbiră, bărbaţi încătuşaţi de o vrajă.

— Atunci, *aii right !* Aşa, ca să ne mai înveselească puţin. Aţi devenit cu toţii teribil de mohorîţi.

Şi *miss* Golspie, cu un ultim gest cochet din cap şi cu un surîs cum numai ea ştia să arboreze, adresat celor doi, traversă camera, suflînd fumul dintr-o ţigaretă ,,Sahib". Apoi se aşeză la pianul cu coadă scurtă.

— Foarte, bine, Lena ! exclamă aprobator tatăl, care stătuse de vorbă într-un colţ cu domnul Pearson. Hai să ascul-' tăm o melodie. O să ne facă bine !

Pînă să mai poată scoate cineva o vorbă, Lena începuse să cînte. Execută cîteva melodii de dans, cam vag, dar foarte repede şi foarte zgomotos. Primele două-trei minute fu prost, dar următoarele două-trei minute fu mult mai prost, pentru că mîna ei stîngă începu să lovească pe ghicite, extravagant, orice notă aflată în oarecare vecinătate cu cea potrivită, încît pînă şi cleştele şi vătraiul de la cămin începură să vibreze zgomotos. După zece minute ajunsese la marele *fortissimo.* Doamna Dersingham

nu mai putu suporta :

—- Oh, î*ncetează* cu zgomotul ăsta ! ţipă, repezindu-se înainte, tremurînd, albă de furie.

Lena se opri imediat. Stăteau toţi încremeniţi, parcă prinseseră rădăcini, într-o tăcere bruscă, imensă.

Doamna Dersingham, muşcîndu-şi buza, îşi reveni în fire.

— Îmi pare rău, zise ea rece şi scurt, dar trebuie să te rog să încetezi. Am... © durere de cap îngrozitoare.—

Înţeleg, răspunse Lena, ridicîndu-se de la pian. Regret.

Făcu un pas, doi spre mijlocul camerei, apoi, privind la

doamna Dersingham :

— Aţi avut toată seara durere de cap, sau v-a apucat chiar acum ?

Evident, nu era o întrebare de politeţe, ci o provocare.

— Are vreo importanţă ?

Şi doamna Dersingham se depărtă, întorcînd spatele.

În tăcerea care se lăsase, se auzi vocea puţin tremolată a doamnei Pearson :

— Cred c-a venit vremea să ne ducem acasă, începu ea.

Dar n-o luă nimeni în seamă, pentru că Lena izbucnise

fntr-un torent de cuvinte :

— Nu, n-are nici o importanţă, fireşte. Dar am întrebat numai ; s-ar fi putut să vă fi durut capul din momentul în care am venit eu, pentru că aţi fost cu mine cum nu se poate mai dezgustătoare ! N-am venit aici pentru c-am vrut eu să vin — toată ziua ani călătorit, şi sînt şi eu tot atît de obosită ca şi dumneata — şi nici n-aş fi venit dacă nu mi-ar fi spus tată să vin, dar din clipa cînd am intrat, nu mi-aţi spus o singură vorbă cum se cade, nu m-aţi învrednicit cu o singură privire ca lumea.

— Hei *!* răcni tatăl ei, apucînd-o de braţ şi zgîlţîind-o puţin. Ce-i explozia asta ? Ce-i cu tine, fată ? Nu se poartă cineva aşa...

— Nu. Dar nici ca ei nu se poartă cineva *!* exclamă Lena smucindu-se şi liberîndu-se. Ce-am făcut ? N-am vrut să mă vîr cu sila în casa asta blestemată a lor ! şi, apucîndu-se de braţul tatălui, izbucni în lacrimi. Plec ! Dumă acasă ! rosti ca printre sughiţuri.

Domnul Golspie o cuprinse cu un braţ, şi ea continuă să-i plîngă la piept.

— Îmi pare rău de toate astea, zise el peste umăr. E vina mea, cred. N-ar fi trebuit să-i spun să vină. Copilul ăsta-i puţin cam nervos, obosit, ştiţi...

— Da, natural... călătoria şi toate... zise domnul Derningham, dîndu-şi seama că totuşi trebuia dat un răspuns oarecare.

În momentul acesta doamna Dersingham avu o şansă, dar n-o folosi. Poate ar fi acceptat scuza lui Golspie dacă nu s-ar fi pripit soţul ei s-o accepte şi s-o transforme, el, într-o scuză pentru fată. Aşa că întoarse spatele domnului Golspie şi teribilei sale fiice şi se adresă doamnei Pearson :

— Trebuie î*ntr-adevăr* să plecaţi? E încă destul de devreme, ştiţi... Oh, doamnă Trape, *dumneavoastră* nu plecaţi, nu-i aşa ? De ce să plecaţi ?

Fusese bine spus, spus cu curaj. Dar era o greşeală Poate cea mai mare greşeală pe care-o făcuse în viaţa ei.

Expresia feţei domnului Golspie se schimbă, şi toată buna dispoziţie îi dispăru deodată.

— *AII right!* zise el scurt. Hai, Lena, vino-ţi în fire. Plecăm. Noapte bună tuturor. Te văd dimineaţă, Dersingham. Noapte bună.

Ieşiră din cameră imediat, el şi cu fata, şi un minut mai tîrziu, înainte ca Dersingham să-i fi putut însoţi, ieşiseră şi din casă.

Jumătate de oră mai tîrziu, Dersinghamii erau singuri, şi doamna Dersingham stătea ghemuită, plîngînd, în fotoliul cel mare.

— Nu-mi pasă, nu-mi pasă ! bîiguia ea printre sughiţuri. Au fost oribili amîndoi ! Tatăl e aproape tot atît de respingător ca şi oroarea lui de fată. Au fost siniştri, şi

sper să-mi ajute dumnezeu să nu-i mai văd pe nici unul în viaţa mea ! Şi pe nici unul dintre ăilalţi, afară de doamna Pearson. Oh, ce seară oribilă, sinistră !

— Ştiu, ştiu, draga mea, zise Dersingham învîrtindu-se fără rost în jurul ei şi încercînd s-o consoleze. Toate au ieşit prost, ştiu.

— Nu, nu ştii, tu nu poţi să ştii cît au fost toate de îngrozitoare pentru mine. Nu, nu mă atinge, lasă-mă-n pace ! Aş vrea să mă duc undeva, departe, la capătul lumii, să nu mai văd pe nimeni luni întregi. Să nu mai mi-i aduci pe Gols- pieii ăştia vreodată pe-aici. Şi nu-mi pasă ce-am zis şi ce-am făcut ! Tot n-am spus cît li se cuvenea. în viitor, dac-ai să vrei să mai inviţi pe cineva din Fundătura îngerilor, invită funcţionarii şi dactilografele, pe oricine, dar nu pe Golspieii ăştia înfiorători !

— Hai, hai, hai, zise domnul Dersingham, hai, hai...

Cînd dialogul se rezumă la atît, e timpul să părăsim scena.

Lena, în taximetrul care-i scotea din Barkfieid Gardens,

nu mai plîngca, dar era foarte supărată, ca un copil răsfăţat.

— Da, da, sînt nişte snobi infecţi ! Şi ce vină aveam eu că jumătate din dineul lor a căzut pe jos lîngă uşă ? Nici nu ştiam, pînă nu mi-ai spus, şi probabil ţi-a prins bine că s-a răsturnat, sînt convinsă că era o porcărie. N-a fost una măcar, din vrăjitoarele alea bătrîne, care să aibă un cuvînt cum se cade pentru mine, sau o privire ca lumea. S-o fi văzut pe aia lungă şi osoasă cînd am întrebat-o de ce se uită aşa de caraghios la mine ! Şi tu să nu-ţi închipui că numai pe mine nu mă puteau suferi. Nici pe tine. Se vedea. Ăştia nu-s prieteni adevăraţi, nici unul dintre ei, da.

— Cine-a spus că sînt, fetiţo ? întrebă Golspie. Nu mai face atîta caz de ei. Îi ştiu eu pe toţi. Cel mai cumsecade era tipul ăla cu gîtul lung şi cu obrajii atîrnînd — Pearson, tipul de la Singapore — şi chiar şi ăla numai pe jumătate. Dacă nevasta lui Dersingham crede că nu sîntem destul de

buni pentru ei, las-o să creadă. Sînt sigur însă că mă socoteşte destul de bun ca să suflu viaţă în afacerea aia, pe jumătate moartă, a lor. După cît am văzut eu din partea Dersingham a firmei „Twigg & Dersingham”, pot spune că Twigg, cine-o fi fost el, trebuie să fi fost un tip teribil ca să poată face să meargă o firmă ca asta.

— N-ai de gînd să spui că tu faci gologani pentru neisprăviţii ăştia ? strigă Lena. luîndu-l de gît.

— Oamenii pentru care am eu de gînd să fac gologanii, răspunse domnul Golspie crunt şi strîngînd pumnul, sînt oamenii ăştia, ăştia doi de-aici. Tu stai cuminte şi taci din gură şi lasă treaba în seama mea, domnişoară Golspie.Capitolul IV

TURGIS O VEDE !

1

Turgis nu era leneş, şi la birou prefera să facă ceva în loc să stea degeaba, însă nu împărtăşea entuziasmul domnului Smeeth pentru munca de birou şi nu se considerase vreodată ca făcînd parte din firmă. îi pria din plin firmei „Twigg & Dersingham” să aibă deodată din nou mult de lucru, mult mai mult decît avusese vreodată pînă acum, dar pe Turgis nu-l amuza de loc să muncească din greu toată ziua, în fiecare zi, şi adesea să aibă de stat şi cîte o oră peste program. Fără îndoială că era cineva care profita de toate astea, dar el, Turgis nu se alegea cu nimic altceva decît cu mai multă muncă. îi mormăi cîteva cuvinte domnului Smeeth pe chestia asta. Era sîmbătă dimineaţa ; tocmai îşi primise salariul pe chenzină, şase bancnote de cîte o liră, una de zece şilingi şi două piese de cîte doi şilingi ; era un moment potrivit pentru asemenea mărturisiri.

— *AU right, all right !* zise domnul Smeeth, luîndu-şi înfăţişarea unuia care ştie multe. Ăsta-i punctul dumitale de vedere, da ?

Turgis, ceva mai puţin încrezător acum, pentru că avea pentru domnul Smeeth un respect deosebit, chiar dacă nu-l agrea în mod special, răspunse că da, ăsta era.

— Acum ascultă ceva şi de la mine, măi băiatule, continuă grav domnul Smeeth. Nu mai departe decît acum o săptămînă sau două — am să-ţi spun exact în ce zi a fost, a fost în ziua în care domnul Golspie a venit pentru prima oară Ia noi — domnul Dersingham discuta cu mine diverse probleme, colo, în camera lui. îţi spun astea în mod confidenţial, bagă de seamă. Şi domnul Dersingham spunea despre cheltuielile de birou, cheltuielile forfetare, că erau prea mari, şi că cineva va trebui să fie sacrificat, concediat. Impresia mea era că acel cineva ar fi urmat să fii dumneata.

— Eu ? !

Gura lui Turgis — totdeauna o ţinea puţin deschisă — < se căscă acum de tot, pentru că falca inferioară îi căzuse deo-, dată.

— Dumneata, Turgis, zise domnul Smeeth cu aerul satisfăcut al unui om care a produs efectul scontat. A fost pe muchie de cuţit dacă să-ţi comunic chiar în aceeaşi zi sau nu. îmi pare bine că n-am făcut-o, pentru că ai fi tras de pomană un pui de spaimă. Acuma totul e-n regulă, natural. Avem de lucru, avem nevoie de toată lumea. Dar dacă ai de gînd să-n- cepi să mormăi pentru puţină muncă suplimentară, măi băiatule, adu-ţi aminte de ce ţi-am spus. Ai fi umblat, pe vremea asta, să-ţi cauţi un post, şi sînt . convins că nu ţi-ar fi plăcut, nu-i aşa ?

— Nu, domnu Smeeth, nu mi-ar fi plăcut, răspunse Turgis destul de umil.

— Te cred.

Simţindu-se, în fine, o dată, sigur pe situaţia sa, domnul Smeeth avea o mare dorinţă să stăruie pe tema asta, care prezenta, pentru el, o teribilă seducţie :

— O slujbă nu-i uşor de găsit, nu-i aşa ?

— Nu, dacă n-ai relaţii şi dacă nu eşti în secretele zeilor, domnu Smeeth, zise Turgis, un mare admirator al puterii misterioase exercitate de relaţii şi de faptul de a fi în secretele mărimilor, şi îşi dădea seama foarte bine că nu erau mulţi oameni în Londra care să aibă mai puţine relaţii

şi să fie mai departe de secretele zeilor decît el. Asta-i nenorocirea. Am văzut-o cu ochii mei. Nu poţi pătrunde. Am gustat o porţie... pe cuvîntul meu c-am gustat o porţie... înainte de-a fi angajat aici. Tot umbli pe la toate uşile, stai la cozi, treci din nou... oh, doamne ! Ştiţi ce-nseamnă !

— Nu, eu nu ştiu, răspunse domnul Smeeth tăios.

— Scuzaţi-mă, domnu Smeeth. Fireşte că dumneavoastră nu. Da' eu, eu, da, totuşi. Of, e oribil ! exclamă Turgis serios. Şi lucrurile nu se-ndreaptă de loc. Ce să zic, îmi pare bine că mi-aţi spus, domnu Smeeth. Mai bine să-mi ţin gura, nu-i aşa ?

l-n regulă acum, da ?

— E-n regulă, *all right !* făcu domnul Smeeth. Fă tot ce poţi pentru noi şi o să facem şi noi tot ce putem pentru dumneata, adăugă el sentenţios.Turgis se apropie şi zise, coborînd vocea :

— Ce credeţi, domnu Smeeth, e vreo şansă să-mi mărească leafa, acuma, că fac atîta muncă suplimentară ? Ar trebui, nu ? Vreau să zic, n-am o leafă cine ştie ce... nu-i aşa ?

— Lasă chestia asta-n pace o bucată de vreme, Turgis, şi vezi doar de lucrează cum trebuie, pe urmă am să văd eu ce se poate face pentru dumneata.

— Tare-aş vrea să se poată face, domnu Smeeth. Vedeţi, nu e nimeni care să m-ajute cu ceva la ce fac eu, pentru că dactilografa asta nouă, în fond, nu m-ajută mare lucru, nu ? Şi dac-aţi putea — ştiţi, doar o vorbă — să-i spuneţi ceva lui domnu Golspie, sau lui domnu Dersingham, pentru că, vedeţi, domnu Smeeth, eu muncesc cît pot, fac tot ce pot, şi dumneavoastră să nu credeţi că mormăi, să ştiţi, eu nu mormăi...

Noua dactilografă fusese o mare dezamăgire pentru Turgis, nu pentru că nu-i era de ajutor în munca lui, ci pentru că nu era făptura tînără şi atrăgătoare pe care închipuirea lui o visase pentru acel post. Miss Poppy Sellers, cu nefericitul ei efect oriental, care îi dădea mai curînd aparenţa de nespălată şi neţesălată, nu-i plăcea de

loc. La sfîrşitul primei dimineţi, deşi era măgulit de respectul pe care i-l arăta, el o eliminase dintre posibilităţi, ca rtefiind nimic de capul ei din punct de vedere al atractivităţii feminine. Cînd aflase că firma dă un anunţ la ziar pentru o nouă dactilografă, mai tînără, care s-o ajute pe *miss* Matfield, avusese viziuni fulgerătoare : se vedea lucrînd cot la cot cu una dintre fetele acelea frumoase pe care le întîlnea adesea cînd trecea prin City. Erau şi în Fundătura îngerilor vreo două ca lumea, un specimen foarte nostim chiar la etajul de dedesubt, la „Lame de ras Ra-pid" ; o alta, care nu arăta rău de loc, urca sus, la uşa de lîngă ,,C. Warstein : Furnituri de croitorie" ; şi una, o adevărată frumuseţe — îţi lăsa gura apă, o piersică, nu altceva — la „Dunbury & Co.", în capul străzii. Şi mai erau două sau trei la care făcea să te uiţi, una tînără, îmbrăcată ca o sorcovă, un tip de ovreicuţă, de la „Chase & Cohen : Articole de bal şi carnaval" din capătul străzii. Oricare din fetele astea ar fi intrat la „Twigg & Dersingham" ar fi luminat locul, din punctul lui de vedere, şi rutina de fiecare zi s-ar fi transformat în aventură. Dar ei s-au apucat s-o aleagă pe puştanca asta, arătarea asta amărîtă şi cu breton. Asta era bafta lui *!* Cu două fete în acelaşi birou, şi nici una nu făcea de el ! Miss Matfield era foarte bine în felul ei, natural, dar prea lungă, prea bătrînă şi mult prea „curioasă" pentru el, şi prea autoritară, chiar dacă ar fi lăsat vreodată să se vadă, prin vreun semn — şi pînă acum nu lăsase să se vadă — că ar fi fost interesată de faptul că el exista. Astălaltă, Poppy Sellers, se interesa destul, gata să se împrietenească, dar, de, uită-te la ea *!*

Ceea ce era înnebunitor în chestia asta — şi pentru Turgis într-adevăr înnebunitor — era faptul că toate aceste alte fete, rumene şi adorabile (el le spunea în gînd „bucăţele faine"), le întîlneai peste tot, intrînd şi ieşind din birouri, şezînd prin colţuri la cofetării, lovindu-l cu cotul cîteodată (şi dădeai totdeauna peste el atunci cînd era vorba să loveşti pe cineva cu cotul fără să vrei), în autobuze sau în vagoanele metropolitanului, aşa că nu era

de mirare dacă-ţi trecea prin cap că ele lucrau peste tot în City, numai la „Twigg & Dersingham”, nu. Şi n-avea mai mult noroc nici cînd hoinărea de plăcere, nu pur şi simplu în drum spre sau de la birou, ba poate că era chiar mai rău. Le vedea peste tot, niciodată nu i scăpau. Mintea lui era veşnic agitată de imaginea lor, veşnic tulburată de ele. Oriunde s-ar fi dus, era supus supliciului lui Tantal, poteca de sub picioarele lui părea o cărare îngustă şi plină de praf, sălbatică, şi peste tot de-a lungul ei erau agăţaţi ciorchini bogaţi de fructe feminine interzise, care la cea mai mică atingere se fereau, se veştejeau, dispăreau.

Turgis era un îndrăgostit prin temperament. Gînduriie lui nu lăsau niciodată sexul opus să-i ducă dorul ; pentru el, fericirea avea chip de femeie ; lumea reală era înfrumuseţată, iluminată de zîmbetele strălucitoare ale fetelor, şi oricînd, în orice clipă, s-ar fi putut ca una dintre ele să-i deschidă porţile unei vieţi fermecătoare pe care s-o ducă împreună. Era lesne să ţi-l imaginezi, tînăr solitar, căutînd afecţiune în mulţimea în care era înecat. Era tot atît de lesne să ţi-l imaginezi sub chipul unuia cu pofte ascunse, a cărui minte se cobora şi trăia pătimaş într-o lume decăzută a contactelor ordinare şi trecătoare, a atingerilor întîmplătoare cu mîna sau cu piciorul. Şi, totuşi, îndărătul acestor imagini se afla îndrăgostitul ; şi asta în ciuda înfăţişării lui de loc seducătoare, mizere, a hainelor lui lustruite şi burduşite pe la buzunare şi a cravatei roase, a gurii veşnic deschise, a tenului palid şi pistruiat, a uşoarei pelicule de cenuşiu ce părea să acopere şi să estompeze făptura sa fizică. Nu era un don juan cochet. Dar dacă

l urgis, chiar în limita mijloacelor lui foarte modeste, nu încerca prea mult să se facă atrăgător pe dinafară pentru sexul care dispreţuieşte hainele şifonate, părul ciufulit, obrajii ca aluatul, tinereţea ce şi-a pierdut toată vioiciunea şi strălucirea.

o făcea deoarece el *credea* că acea chemare lăuntrică, insistentă, care nu înceta niciodată, trebuie să primească

un răspuns. Ştia că are puţin de oferit ca înfăţişare exterioară, că nu era mare lucru de fizicul lui, că nu era nimic de el în mod special, dar simţea că lăuntric era deosebit, era minunat, şi că, mai curînd sau mai tîrziu, o fată, o fată frumoasă şi pasionată, care nu se sinchisea de înfăţişarea fizică, îşi va da seama de aceasta deosebire, de această minune lăuntrică, şi va striga : „Tu eşti aceia !” şi ceea ce va urma va fi dragostea. Atunci de-abia va începe viaţa cu adevărat. Pînă acum nu începuse ; în vîrtejul, aiureala, harababura simplei existenţe, a mîncatului, dormitului, lucratului, călătoritului cu metropolitanul, privitului, el nu luase decît un număr de starturi ratate. Cu alte cuvinte, Turgis îşi avusese micile lui aventuri, dar nu era încă îndrăgostit, sau, mai bine zis — pentru că îndrăgostit era el veşnic — nu găsise încă acea descărcare unică pentru adevăratul torent zăgăzuit: fata fără seamăn.

După ce se întoarse la pupitrul său, Turgis se gîndi la toate acele fete care ar fi putut atît de lesne să vină să lucreze alături de el în loc de a continua să rămînă la „Lame de ras Ra-pid” sau la „Dunbury & Co.”. Apoi, renunţînd, cu durere în suflet, să se mai gîndească la ele, începu să facă puţină ordine pe pupitru şi să termine lucrările rămase din cursul săptămînii. Era trecut de 12, şi *week-end*-ul apărea la orizont. Se plecă înainte cu scaunul lui înalt cu tot şi suflă greu, trudindu-se cu avizele Căilor Ferate Londra — nord-est şi cu cele ale companiei City Transport. La această companie de transporturi din City era o fată — n-o văzuse niciodată, dar răspundea de multe ori la telefon — care vorbea frumos, avea o minune de voce, şi o dată sau de două ori o făcuse să rîdă. Dacă ar fi fost singur în birou, i-ar fi vorbit cum trebuie, poate că i~ar fi propus o întîlnire — în filme ziceau „un *rendez-vous”,* dar Turgis zicea în gînd „o chestie” — însă niciodată nu era singur, şi chiar dacă era numai nătărăul ăla de puşti, Stanley, tot îi strica socotelile. Dar era agreabil s-o auzi rîzînd la telefon. Argintiu, da, asta era, rîsul ei suna argintiu... rîsul ei argintiu... rîsul ei argintiu... întocmai ca

într-un român.

Fu întrerupt de cineva care-i atinse braţul, şi întoarse capul, ca să dea, lîngă cotul său, de noua dactilografă ; îl privea cu ochii ei mari şi castanii. Avea o mulţime de pudră pe o parte a nasului, iar pe cealaltă parte n-avea de loc, era numai piele goală şi lucioasă. Nu se «făcea.— Spune-mi, te rog, începu *miss* Sellers cu glasul ei subţire şi vesel de *cockuey,* dacă eşti bun, ai scris Companiei de navigaţie „Anglo-nu-ştiu-cum" ?

— Nu, n-am scris.

Fata rămase cu ochii la el.

— N-am scris Companiei de navigaţie ,,Anglo-nu-ştiu-cum", continuă el sever, pentru că n-am auzit în viaţa mea de „Anglo- nu-ştiu-cum" de navigaţie. Nu cunosc. Ai priceput ?

— Ooo, îmi pare rău... zise ea, deşi nu arăta să-i pară chiar .atît de rău. Am spus ceva greşit? Nu pot să-mi aduc aminte de toate numele astea. Ajută-mă. Ştii despre cine vorbesc, nu-i aşa ? E „Anglo" şi încă ceva, nu ?

— Dacă-i Compania de navigaţie „Anglo-Baltica" cea despre care vrei să vorbeşti, zise Turgis cu demnitate, atunci află că le-am scris. Le-am scris ieri, dacă vrei să ştii. Dar „Anglo- Balticii", ţine minte. Nu există „nu-ştiu-cum" în chestii de-astea.

Fata îl privi o clipă :

— Ooo, exclamă ea moale, am feştelit-o !

Şi se depărtă repede.

Turgis privi după ea cu dezgust. „Se şi obrăzniceşte acum, îşi zise el. Asta-i culmea, se şi obrăzniceşte ! Şi numai pentru că nu-i merge cu mine. *AU right,* domnişoară Breton-nepieptă- nat, ai să capeţi dumneata o săpuneală, şi încă repede, o să vezi ! Mai încearcă o dată, numai atît, mai încearcă o singură dată." Şi fu cuprins de o dreaptă indignare, argumentîndu-şi că fetele astea nu-şi cunosc locul lor într-un birou, nu-şi văd ca lumea de lucru şi încearcă întotdeauna micile lor şmecherii cu bărbaţii care nu vor decît să-şi vadă de treabă, fără să le umble mintea

la fleacuri.

Se auzi un zgomot obişnuit, de galopadă, parc-ar fi venit de la un mic animal de lăstăriş, încălţat şi potcovit ; uşa se izbi de perete : se întorsese Stanley.

— Hai, băiete, hai ! zise domnul Smeeth privind peste ochelari. Copiază scrisorile celea cît de repede poţi. N-ăi fi vrînd să stăm aici toată ziua să te-aşteptăm ?...

— Aş vrea să prind trenul de unu şi cinci de la London Bridge, dacă se poate, domnu Smeeth, zise *miss* Matfield. Plec Ia ţară pentru *week-end,* slavă domnului 1

— Ai să-l apuci, fii fără grijă, *miss* Matfield, răspunse domnul Smeeth. E timp destul. Ei, Stanley, hai, dă-i drumu (Rapid, m-ai înţeles, băieţaş ?

— Oo, *miss* Matfield, începu *miss* Sellers cu ochii la ea, o placă la ţară pe o vreme ca asta ? Nu ştiu cum poţi să

suporţi aşa ceva. Eu n-aş putea, acuma, iarna. Nu-i ca vara, nu poţi să spui, nu-i aşa ?

— Îiui place mai mult iarna, dacă nu plouă prea tare. îmi place enorm ! Nu-i nici pe departe atît de dezgustător cum e Londra iarna.

— Da, desigur, dar mie mi-ar face rău, declară *miss* Sellers. Mie îmi place la ţară vara. Vara, cred, e minunat.

Aproape că ţi-o puteai imagina privind la gălbioare şi la mărgărite. Continuă :

— Totuşi, prefer litoralul. Dumneata nu, *miss* Matfield ? E delicios, cred, vara pe litoral. Iarna n-am fost niciodată. Vara e frumos chiar şi dacă plouă, nu crezi ?

Miss Matfield răspunse scurt, dar prietenos, că da, era frumos, şi începu să-şi aranjeze hîrtiile.

— Ei, ascultaţi, izbucni Stanley în mijlocul copiatului, ara văzut o ciocnire pe Moorgate, chiar în mijlocul străzii !

Privi triumfător în jur.

!— Pariez că n-ai văzut nimic ! interveni Turgis.

— Ba da, pe cuvînt c-am văzut ! în orice caz, chiar dacă n-am văzut, am ajuns chiar cînd curcanu le lua numele. Oh, era o îmbulzeală ! Am ajuns chiar pînă-n faţă. O maşină c-un camion. Camionu era-n regulă, da’ să fi

văzut maşina ! Oh, dacă nici asta nu se cheamă făcută praf !...

— Şi cîte ceasuri ai căscat gura acolo, ai ? îl întrebă domnul Smeeth. Aşa-ţi pierzi tu vremea, măi băiete, vîrîndu-ţi nasu unde nu-ţi fierbe oala.

— Trebuia să trec pe-acolo, şi nu puteam răzbate, domnu Smeeth, ripostă Stanley indignat. Aşa că fără să vreau a trebuit să văd ce s-a întîmplat, n-am avut încotro. Mă gîndeam că poate curcanu o să-mi ia şi mie numele, ca martor, ştiţi, dar nu mi l-a luat. Aş fi vrut să mi-l fi luat, adăugă el dezamăgit. Mi-ar fi plăcut să fiu martor.

— Dacă nu termini în zece minute cu scrisorile alea, ai să fii pe banca acuzaţilor, şi o să-ţi treacă pofta să fii martor. Turgis, dumneata cum stai ?

— Aproape-am terminat, domnu Smeeth, răspunse Turgis. Am să dau un telefon acum la City Transport, să văd dacă ei au aflat ceva de Iotul pe care l-am trimis la Norwich.

Şi se duse imediat la telefon.

La City Transport nu mai răsună rîsul argintiu, zglobiu, de data asta. Vocea care i-a răspuns nu numai că era o voce masculină, dar pe deasupra şi nervoasă, ca de fierăstrău, obosită, disperată, vocea unui bărbat care ajunsese la concluzia c-o să-şi piardă toată după-amiaza de sîmbătă răspunzînd la întrebări idioate.

— Da, ştiu, ştiu, lătra ea, vocea, m-ai mai sunat o dată pentru treaba asta. Da, bine, facem şi noi ce putem. Ne ocupăm de chestiune. Da, da, da, le-am spus oamenilor noştri de la Norwich. Am să-ţi comunic luni, te informez luni... (devenise implorant) mai mult nu am ce face. Ce pot să mai fac ? Şi-acuma obosise de atîta implorat: *AII right, all right,* facem tot ce ne stă în putinţă. O să vă sunăm luni.

— Au vorbit la Norwich, spun ei, domnu Smeeth, îl informă Turgis, dar cică trebuie să aşteptăm cu răspunsul pînă luni.

— Bine şi-aşa, Turgis. Dă-le luni un telefon.

Se crease acum în birou sentimentul că toate

chestiunile, de orice fel, vor avea de aşteptat pînă luni. Acest sentiment nu se limita la „Twigg & Dersingham”, ci putea fi descoperit stă- pînind şi sus, deasupra, la „Compania universală de lenjerie”, şi la „Magazinele generale pentru Londra şi împrejurimi”, şi dedesubt, la „Chase & Cohen : Articole de bal şi carnaval”, pe una din laturile străzii, şi la „Dunbury & Co.”, pe cealaltă, de fapt pe toată lungimea Fundăturii îngerilor, în sus şi în jos, şi mult dincolo de fundătură, la toate băncile, şi birourile, şi magazinele, şi casele de comerţ din City. Foarte curînd întregul City va rămîne în suspensie pînă luni ; mulţimea de agenţi de bursă, şi de casieri, şi de funcţionari, şi de dactilografe, şi de vînzători ambulanţi vor dispărea de pe trotuare, bodegile vor fi părăsite, cofetăriile se vor goli sau chiar închide, tramvaiele şi autobuzele nu vor mai claxona cu disperare pentru cîţiva metri de spaţiu, vor aluneca uşor prin lagunele vinete şi ceţoase, ca vapoarele plutind la vale pe Fluviul Londrei, şi întregul cartier, populat — dintre cei vii — numai cu paznici şi poliţişti, se va cufunda lent în tăcere ; chiar şi cursul scontului va fi uitat ; cartierul va fi lăsat să dormiteze în reverie, doar cîte o rafală de fum şi ceaţă, ca o arătare de stafii, va mai pluti peste pietrele-i învechite. Pînă ce va urma, în vacarm, o bruscă şi brutală trezire, luni.

Hîrtiile se aruncau în sertare, scrisorile se timbrau în şiruri lungi, mapele se închideau, se puneau teanc, teancurile în raft, maşinile de scris se acopereau, se pudrau nasurile, se aprindeau ţigările şi pipele, se trînteau uşile, scările se umpleau de zgomotul paşilor grăbiţi. Se lichidase cu săptămînă. Ieşeau, cu miile, cîţi erau. în Fundătura îngerilor, în London Wall, Moorgate Street, Cornhill şi Cheapside. Erau atît de înghesuiţi pe Finbury Pavement, încît gara metroului de pe Moorgate părea un monstru care-i înghiţea în măruntaiele sale fierbinţi şi urît mirositoare. Printre gîzele astea ce dispăreau absorbite, era una cu un nas mare, dar nu autoritar, ochi frumoşi şi castanii, o gură puţin căscată şi o bărbie căzută. Era

Turgis, care se ducea acasă.

Tot drumul a trebuit să stea în picioare, şi cu toate că erau cel puţin cinci fete drăguţe în acelaşi compartiment — una era chiar foarte aproape de el, pe două din celelalte le zărise de mai multe ori, înainte — nici una dintre ele nu-i arătă nici cel mai mic interes.

2

Cînd Turgis ieşi dm nou la suprafaţa pămîntului, se înecă îndată în zgomotul şi mulţimea haotică de pe High Street din Camden Town şi o apucă pe Kentish Town Road, pentru că odaia lui mobilată era pe Nathaniel Street, care se află în conglomeratul acela de străzi scurte cu care e plin cartierul dintre Kentish Town Road şi York Road. întîrziase peste ora obişnuită destul de mult chiar, pentru că această nouă afacere cu Golspie îşi arăta efectele chiar şi în dimineţile de sîmbătă, aşa că de data asta mergea repede. Se pregătea de cină şi ştia că cina e pregătită pentru el. Sîmbetele şi duminicile proprietăreasa îi dădea, în afară de micul dejun, şi cina, ba chiar n-avea nimic împotrivă, să-i ofere şi ceaiul, dacă-i cerea, pentru că Turgis locuia la ea, de, uite, se făcuse un an şi jumătate, şi se dovedise a fi — după canoanele din Nathaniel Street, care sînt întemeiate pe o amară cunoaştere a lumii ăsteia — un chiriaş bun şi liniştit, modest, temperat şi punctual cu plata. în cursul săptămînii nu căpăta acasă, conform convenţiei, decît micul dejun şi trebuia să-şi vadă singur de celelalte mese, care, la fiece două săptămîni, începînd cu a doua sîmbătă cînd era zi de salariu, urmau o scară descrescîndă de îmbelşugare. Astfel că, fiecare a doua luni, marţi şi miercuri, Turgis mînca bine, iar fiecare a doua miercuri, joi şi vineri murea relativ de foame. La nevoie, însă, proprietăreasa îi dădea orieînd ceva de mîn- care la cină. Raporturile lor erau foarte prietenoase. Trebuia să fie, pentru că luau masa în aceeaşi odaie din dos. Odaia de dormit şi de locuit pe care Turgis o avea sus Ia mansardă era atît de mică, încît patul de fier, lavoarul galben, scrinul de lemn alb cu trei sertare, fotoliul de nuiele, şchiop şi

scîrţîitor, şi o sobă mică cu gaze, veritabilă piesă antică între sobele cu gaze, o făceau să pară mult prea înghesuită cu mobilă şi cu fleacuri ca să mai fie loc şi de mîncat acolo. Nu te primea cu plăcere nici să stai în ea, se indispunea la vederea unei ceşti cu ceai şi a unui biscuit, iar prezenţa unei farfurii pline cu o friptură bună de vacă, garnitură de cartofi, legume şi sos, ar fi dat-o gata cu totul.

Numărul 9, ca toate celelalte case de pe Nathaniel Street, era o casă mică şi întunecoasă, iar holul ei îngust şi trist era infestat de un amestec de mirosuri de varză, camfor şi ziare vechi. Turgis nu băga niciodată de seamă mirosul acesta, dar în foarte rarele ocazii cînd vizita vreo altă casă, mai puţin mirositoare, remarca absenţa lui, nasul informîndu-l imediat că se află într-o atmosferă străină, mai puţin familiară. îşi atîrnă pălăria şi pardesiul în cuier şi se duse de-a dreptul în odaia din fund. Acolo descoperi pe proprietăreasă, care îşi terminase cina şi sorbea cu satisfacţie o ceaşcă de ceai, lîngă foc. Nu savura însă această ceaşcă de c?ai într-un chip comod : şedea, aproape ţeapănă, numai pe muchia scaunului şi avea ceva din acrul unui general de cavalerie între două faze ale unei bătălii.

Mrs. Pelumpton avea tot dreptul la un asemenea aer. Era o femeie scurtă şi grasă, foarte grasă, cu un ciuf de păr zburlit şi cărunt, o faţă zbîrcită şi roşie, şi vedeai uşor că toată viaţa ei de om adult n-a fost decît o lungă bătălie, şi că în afară de cazul că va fi lovită de dambla sau îşi va pierde minţile, va muri luptînd. în prezenţa ei progresul părea mitul cel mai absurd. Dacă *mrs.* Pelumpton ar fi putut fi transformată în nevasta unui viking prădalnic sau în una din femeile care urmau hoardele lui Atila, ar fi avut sentimentul că a ajuns la o bine meritată odihnă şi ar fi fost uimită sau poate chiar înspăimântată de coloritul viu şi de veselia vieţii.

Îndată ce-l văzu pe Turgis, puse ceaşca de ceai jos şi, aşa cum era, sări din nou în şa. Puse pe masă două farfurii acoperite, cina chiriaşului : carne cu legume într-una şi budincă în cealaltă.

— Am întîrziat puţin astăzi, *mrs.* Pelumpton, zise Turgis nşezîndu-se.

— Păi, mi-am zis eu că poate că da, da' că poate şi că nu, după cum o fi mers şi ceasu, că, cine ştie, s-o fi apucat s-o ia înainte, se poate foarte bine s-o fi şi luat, dacă a tot umblat la el...

— E înainte cam cu un sfert de ceas, după socoteala mea, poate chiar cu douăzeci de minute.

— Asta-i, zise *mrs.* Pelumpton foarte hotărîtă, asta-i dacă umbli la el. „Lasă-l în pace, i-ant zis, ceasurile nu-s specialitatea ta *!"* Nu, acuma, că sfertul ăsta de ceas strică ceva cuiva în casă la noi, afară de Edgar, care-şi are ceasu lui şi merge ca lumea, după gară...

Edgar, fiul ei, care locuia şi el acolo, în casă, lucra la Căile Ferate, la King's Cross. Turgis îl întîlnea rar.

— Ţi-am pus o bucăţică pe cinste, domnu Turgis, nu-i aşa ? continuă *mrs.* Pelumpton după ce mai sorbi o dată, zgomotos, din ceai, privind fix la chiriaş, pe deasupra ceştii. Congelată. 'I congelată. Ai fi crezut că-i de pe la noi, proaspătă, dacă nu ţi-aş fi spus, nu-i aşa ?

— Da, *mrs.* Pelumpton, cred că da.

— Ei, da' eu nu vreau să te-nşel. Nu-i. E congelată. Şi toată chestia nu-i decît alesu. lei ce-ţi dau ei, şi nu ştii cu ce te pomeneşti în mînă. Trebuie să stai, să te uiţi niţel, să-ţi alegi singură. S-au învăţat cu mine, acuma — şi aici *mrs.* Pelumpton emise un scurt hohot triumfător de rîs — s-au învăţat cu mine, şi încă bine de tot. „Alegeţi de unde doriţi, doamnă", îmi zice el totdeauna. „Oh, am eu grijă, îi zic eu, am eu grijă." Şi chiar am, să ştii.

— Aşa şi trebuie. A fost foarte bună cina *mrs.* Pelumpton.

Un anume zgomot tîrşîit avertiza că stăpînul casei, cel care

tot umbla şi înnebunea ceasornicele, se apropia. Domnul Pc- lumpton se mişca foarte încet, pe de o parte pentru că suferea dc reumatism, pe de alta pentru că era un om cu multă demnitate. Era de-ujuns să te uiţi la el, şi

îţi ziceai, după figura fleşcăită şi ştearsă, după ochii apoşi, nasul ca o pătlăgică, mustaţa zburlită şi căzută şi aerul lui de om tihnit, că domnul Pelumpton era unul dintre acei bărbaţi care nu lucrează ei înşişi, ci doar au grijă ca nevasta şi copiii să lucreze pentru ei. Dar nu acesta era adevărul. Domnul Pelumpton lucra, după cum vă vor informa îndată cuvintele sale. Era comerciant. N-avea prăvălia lui proprie, avea însă unele vagi legături cu o prăvălie în care se vindea o uluitoare cantitate de lucruri prin- tr-a doua, a treia şi a patra mînă, prăvălie a unui prieten al său. îşi petrecea vremea într-o prăfuită lume subterană, în care scrinuri şchioape şi gramofoane stricate treceau dintr-o mînă într-alta şi unde preţurile erau în şilingi şi comisioanele în *peitce.* Discuta şi se tocmea cu oameni care aveau de vînzarc un serviciu de toaletă crăpat sau o bicicletă veche ori cinci volume pătate din *Castele nobile din Anglia.* Uneori putea fi găsit în vreuna din cele mai umile săli de licitaţie, dispus să ofere pînă la o jumătate de coroană pentru cine ştie ce fleacuri. în fiecare vineri devenea negustor veritabil, îşi făcea apariţia la tîrg, la Caledonian Market, unde, pe înălţimea aceea sură şi bătută de vînturi, stătea lîngă o cantitate destul de mică, dar foarte variată, de mărfuri, consistând poate dintr-o metodă de banjo, două vaze roz ciobite, un furou de mătase, o fotografie mare a generalului Buller 1, cinci mingi de tenis murdare, o ghitară cu majoritatea coardelor lipsă şi *Scrisorile lui Charles Kingsley2.* Negustorind astfel cu lucruri care erau numai la un pas de lada de gunoi, domnul Pelumpton nu se silea să cîştige mulţi bani, şi fără îndoială că o bucată de vreme depinsese de *mrs.* Pelumpton şi de Edgar, dar, pe de altă parte, nu puteai spune că nu lucrează. *Era* în comerţul de mărfuri de ocazie, în branşa vînzări şi cumpărări, comersant în toată regula, şi lua foarte în serios atît afacerile sale misterioase, cît şi pe sine însuşi. Dacă nu-i mergea prea bine cu negustoria, asta era pentru că în general comerţul mergea atît de prost. Domnul Pelumpton se comporta cu toată

prudenţa şi demnitatea unui venerabil senior al comerţului. Fuma dintr-o pipă mică şi puturoasă. îi plăcea un pahar de bere, era un mare cititor de gazete şi vorbea întotdeauna într-o manieră solemnă şi confidenţială. Ca mulţi vînzători de la Caledonian Market, care aveau mustăţile pe oală şi dinţi foarte puţini, îndulcea toate silabele, şi la el toate s-urile deveneau ş-uri. Nu există nici o îndoială că un vînzător care nu poate să spună decît *yes* nu-i într-o situaţie atît. de bună ca vînzătorul care poate şopti un *yersk* plin de mistere. Domnul Pelumpton era prin excelenţă omul care spunea *yersh.*

Intră în odaie foarte încet şi se aşează cu mare grijă lîngă foc, îşi scoase pipa lui sinistră, aruncă lui Turgis o privire foarte apoasă, dădu solemn din cap şi îşi puse pipa la loc, aşteptând să-l întrebe cineva ceva.

— Ei, ai pus mîna pe el ? îl întrebă nevastă-sa.

Domnul Pelumpton avea întotdeauna de alergat după cîte cineva, uite pîn-aici la colţul străzii, chiar dacă de-abia atunci se sculase de la masă.

— Lipseşte pîn'la • şinşi, răspunse domnul Pelumpton. Şi, pe deaşupra, un răşpunş neruşinat la toată oşteneala mea.

' *Slr Redvcrs llcnry Bitllcr* (1839—1908), general englez ; a luat parle la multe războaie de cotropire a coloniilor.

• *Charles Kingsley* (1819—1875), cleric englez, istoric şi romancier mistic.

— Cine ţi-a dat un răspuns neruşinat ?

— Cucoana lui, zise domnul Pelumpton, dac-o fi cucoana lui. ,,Cum de te-ai gîndit şă-l găşeşti acaşă şîmbătă după- maşă ?", jice ea către mine. „Vă rog şă mă şcujaţşi, cucoană, jic eu, da' în afaşerile mele trebuie şă lucreji şîmbătă după- maşă ca şi-n orişe altă după-maşă. Da, i-am jiş, şi-ntr-o duminică după-maşă, dacă nu baji bine de şeamă." Uite-aşa i-am jiş, foarte politicoş, mă-nţeleji... *Al! right,* şi ce creji că-mi răspunde ? Jişe : „Ei, uite, la noi, ăştia, e altfel, prişepi ?" şi pe-ormă mi-a trîntit uşa-n naş.

— Ce maimuţă obraznică ! exclamă *mrs.* Pelumpton indignată. I-aş fi trîntit *eu* ei uşa-n nas să fi avut eu de-a face cu ea. E direct ignoranţă, asta e *!* Mai sînt încă oameni pe-aici pe la noi care n-au mai multă idee de cum să se poarte cu cineva decît... decît... decît un papagal !

— Aii, bine, continuă domnul Pelumpton cu filozofie, şînt fel de fel de oameni cu care avem de-a faşe în comerţşul nostru. Şă ştii aşta de la mine, domnu Turgiş. Da' dacă e marfă la mijloc, nu ne şinchişim. Totu pentru munca de toate jilele, prişepi ?

— E rost de-o afacere bună, domnu Pelumpton *?* se interesă Turgis.

— Cam aşa. Are de vînjare o pieşă, o minune, un bufet

— oh, o minune de pieşă *!* — are nevoie numai de puţşin luş- truit, şi-i bună pentru orişine, pieşa aşta, merje şi-ntr-un palat. Nu pot şă fac afaşerea pe contul meu, aşa cum ştau afaşerile acuma, dar ştiu eu şine poate. E-o chestie de comision.

— Aha, aşa stă chestia, zise Turgis, cu aer de vagă aprobare.

El era un tînăr căruia îi plăcea să fie de acord cu cei în societatea cărora se afla, nu pentru că se simţea plin de bunăvoinţă faţă de ei, ci pur şi simplu pentru că îţi cerea mai puţină bătaie de cap să fii de acord şi să aplauzi. în realitate îl socotea pe domnul Pelumpton ridicol şi plicticos.

— Ăsta-i un lucru pe care mi l-am dorit de cînd mă ştiu ! exclamă *mrs.* Pelumpton. Un bufet, un bufet în toată regula şi frumos, cu rafturi şi cu toate celea, şi să aibă loc pentru de toate. De mahon mi-ar plăcea.

— Eh, le-ar plase la o mulţşime aşa şeva. Şcot o mulţşime de gologani pe lucruri de-aştea. Arată-mi mie un bufet bun, o pieşă solidă, nu marfă de-aia cu care tot umblaţşi dumnea- voaştră, domnu Turgiş...

— De ce marfă-a lui vorbeşti, pentru numele lui dumnezeu ? sări *mrs.* Pelumpton. EI n-are nici un fel de marfă, ai dumneata marfă, domnu Turgis ? De ce tot

vorbeşti, tată ?

Domnul Pelumpton îşi scoase pe chestia asta pipa şi privi cu un aer de reproş la nevastă-sa. 1

— De şe vorbesc *?* Vorbesc deşpre şe ştiu, despre asta vorbesc. Cîte pieşe de mobilă mi-au trecut mie prin mînă ? ! Mii ! E-n regulă, nu ? Nu-mi ştiu eu meseria ? ! Oh, nu ! Oh, nu ! Nu-mi cunoşc meşeria ! Apoi ţinti cu pipa pe Turgis, care era foarte ocupat cu budinca lui de melasă, şi continuă, foarte rar, foarte solemn : Furnir. Dumneata ştii şe-i aia. Ei, aşta-i marfa lui. Am dreptate, *mister* Turgiş ?

— Ai, zise Turgis. Asta vindem noi la biroul nostru, *mrs.* Pelumpton. Furnire pentru mobilă şi incrustaţii şi de-alde astea. De fapt, eu, personal, n-am nimic de-a face cu ele, pentru că nu-s în atribuţiile mele, dar asta vindem, e drept.

— Ce să spun, habar n-am avut ! Mrs. Pelumpton era toată numai uimire sinceră de o lume în care atît de multe lucruri ciudate se cumpărau şi se vindeau. Habar n-am avut. Credeam că eşti la un birou, acolo, în City, ştii... funcţionar...

— Aşa şi eşte, o asigură bărbatul ei, dar firma la care eşte funcţşionar aşta vinde. Mi-a şpus el mie, demult, nu-i aşa, domnu Turgiş ? Ei, şi cum spuneam, arată-mi dumneata mie un bufet bun, o pieşă şolidă, şi-ţşi şcot pe el cît vrei... rejonabil, ştii, rejonabil. O fi ştînd el comerţşul proşt; chiar ştă proşt comerţşul. Dar şînt unele lucruri pentru care eşte cerere totdeauna. Unde-o şimţşim noi aşta în comerţşul noştm e la lucrurile mişi...

Domnul Pelumpton se aşternea acuma pe un monolog lung şi frumos, dar îşi făcuse socoteala fără să ţină seama de auditorii săi, care, amîndoi, îi ştiau monologurile pe dinafară. Nevastă-sa, văzînd că Turgis terminase, se repezise la farfurii- şi le dusese la bucătărie, cu un tărăboi şi o gălăgie care-l făcură pe bărbatu-său să se încrunte. Acum încercă să-l apuce de nasturele de la haină pe Turgis, care-şi aprindea o ţigaretă :

— Acuma, domnu Turgiş, înţşeleje-mă…

Dar Turgis refuză să-l înţeleagă; îl înţelesese prea de multe ori pînă atunci, aşa că o şterse repede pe scări în sus, în odaia lui. Îi e greu unei odăi să fie şi înghesuită şi rece, dar odaia aceasta izbutise întrucîtva, şi-ţi oferea alegerea, dacă aveai cumva chef să alegi : să fie şi mai înţesată sau »X fie şi mai rece. Turgis, care prefera frigului înghesuiala, «prinse soba de gaze, acel mărunt obiect antic, care se simţi atît de jignit de rechemarea sa în activitate, încît exploda cu o trosnitură indignată, pentru ca apoi să se vaiete astmatic, aproape fără întrerupere. După ce ultima răsuflare aspră de noiembrie fu evacuată din odaie, Turgis îşi scoase gulerul şi ghetele şi se întinse pe pat. întîi citi toate anunţurile din ziarul său, care sîmhăta era specializat în publicitate de mărfuri comandate prin poştă. Avea o pagină întreagă cu astfel de anunţuri, oferind de toate, de la ţigarete cu parfum oriental pînă la centuri electrice împotriva reumatismului, şi Turgis le citea cu atenţie pe toate. în public pretindea că e foarte versat şi sceptic în materie de publicitate, dar în particular rămăsese încă victima ei liber consimţită, şi aproape fiecare şiling pe care-l cheltuia pe haine sau pe băuturi, pe tutun sau pe distracţii îi era sustras din buzunare de cei mai inventivi şi mai isteţi agenţi de publicitate. Poate că din cauza asta hainele lui se lăbărţau atît de repede, prin ghete mustea apa, ţigările i se sfărîmau sau se rupeau şi distracţiile nu-l distrau.

După ce termină cu ziarul, luă de pe marginea căminului (şi treaba asta putea s-o facă fără să se dea jos din pat) ultimul număr dintr-un periodic închinat filmului, dar mai ales actorilor de film cu cele mai lungi gene şi actriţelor cu ochii cei mai mari. Următoarea jumătate de oră o petrecu zgîindu-se la fotografiile din revistă şi citind, fără vreun entuziasm deosebit, paragrafele dezlînate. în realitate Turgis nu era un entuziast al filmului, al cinematografului. Habar n-avea de unghi de luare de vederi sau despre decupaj şi despre toate complicaţiile

presupuse de munca regizorală cu masele de figuranţi, şi niciodată în viaţa lui nu se apucase în mod serios să compare un film cu altul. Putea să rîdă de comici împreună cu restul sălii, dar niciodată n-a apreciat pe deplin clovneriile de pe ecran, pentru simplul motiv că nu avea un prea dezvoltat simţ al humorului. Nu, ceea ce îl atrăgea la filme era faptul că şi el şi ele aveau un entuziasm comun, interesul pătimaş pentru sex. Cînd intra. în palatele acelea misterioase şi senzuale, pline de muzică palpitantă şi de lumini schimbătoare, Turgis îndrăgostitul intra în regatul visurilor sale. Puteai, spune că banii pe care îi plătea la intrare erau tributul în arginţi adus Afroditei, întru adorarea căreia fenicienii de pe coasta Californiei au ridicat mai multe temple decît îi ridicaseră vreodată fenicienii cei vechi din Cipru ; şi pentru cîteva momente, cît stătea în galeriile în pantă cufundate în bezaiă, Turgis era zguduit de prezenţa aurită a zeiţei trecînd ca un fulger cu cortegiul ei, Eros, şi Orele, şi Graţiile, deşi din toată această suită numai doi rămîneau cu el, să-l însoţească pînă acasă, Pothos şi Himeros, personificările dorului şi dorinţei.

Revista îi alunecă din mînă. Ochii i se închiseră, maxilarul îi căzu puţin, şi capul i se răsuci pe pernă, astfel că lumina focului de gaze, care începuse să prindă viaţă în amurgul învăluitor, pentru că acum fereastra nu avea mai multă strălucire decît o placă de ardezie, îi juca palidă, dar trandafirie, pe trăsături, pe fruntea lui lată, pe nasul mare dar lipsit de autoritate, în jurul bărbiei căzute ; şi cum respiraţia lui devenea mai regulată, alunecînd în inconştienţă, lumina aceasta aducea în odăiţă ceva şi grotesc şi trist în acelaşi timp, o lucire roşie şi o umbră profundă din vreo . tragedie gotică. Şi aşa, vreo oră, Turgis dormi, în timp ce afară sîmbăta îşi urma drumul, zdrăngănind şi duduind, cîştigînd viteză în virtutea inerţiei, prin prăpăstiile mici şi întunecoase de cărămidă şi fum : străzile Londrei.

3

Turgis care ieşi dc la numărul 9 de pe Nathaniel Street ceva mai tîrziu în după-amiaza aceea de sîmbătă era cu totul altul decît tînărul pe care-l cunoaştem. Era spălat, periat, bărbierit conştiincios şi se mişca vioi. Din toata săptămînă, acesta era timpul care-i plăcea cel mai mult. Cînta sîmbăta în el. Dacă vreodată Marele Ceva avea să se întîmple, într-o sîmbătă se va întîmplă. Tramvaiele, autobuzele, prăvăliile, bodegile, teatrele şi cinematografele, toate îi străluceau şi-i sclipeau astăzi prin bezna groasă. Chiar acum, Aventura — cu tocuri înalte şi ciorapi de mătase — putea foarte bine să-şi caute drum spre el. Se îndreptă către West End, pentru că sîmbăta, în special în fiecare a doua sîmbătă, cînd îşi încasa chenzina, dispreţuia Camden Tovvn şi Islington şi Finsbury Park. centrele acelea vulgare, care sfîşiau cu oaze de lumini orbitoare şi cu localuri de distracţie deşertul care era nordul Londrei. Erau destul de bune, în felul lor, dar dacă aveai cîţiva şilingi de cheltuit, West End-ul era mult mai bun, pentru că îţi punea la dispoziţie tot ce-ţi dorea inima, în uriaşe cofetării şi cinematografe. Acesta era programul lui obişnuit sîmbătă seara, dacă avea parale : întîi lua ccaiul la una din marile cofetării, care erau totdeauna înţesate cu fete nostime şi-ţi ofereau orieînd o şansă de a agăţa pe cineva ; apoi, un film la unul din marile cinematografe din West-End, în care, o dată intrat, puteai să rămîi toată seara ; cine ştie, orice clipă te putea arunca în gura aventurii. Acesta era programul şi pentru sîmbătă de azi, deşi, firește, ar fi fost totdeauna gata să-şi modifice programul dacă se întîmpla ceva la cofetărie, dacă găsea acolo fata care-i convenea şi dacă ea avea chef de altceva.

Chiar în momentul cînd pornea el, sute şi sute de fete, fete cu năsuc mic, cîrn şi pudrat, cu guriţe umede şi rumene, cu voci stridente şi pulpe fascinante, porneau şi ele — aproape fiecare, din nefericire, cu perechea ei — să execute acelaşi program, absolut acelaşi program. Turgis ştia asta, sau poate că un instinct de vînător îl purta într-

acolo unde vînatul era mai bogat ; dar Turgis nu invoca imaginea acestui vînat ; din fericire pentru el, pentru că o asemenea imagine tantalizantă l-ar fi dus la marginea nebuniei. Iată-le, acolo erau, coborînd nenumărate scări întunecoase, ciripind şi rîzînd împreună la nesfîrşit în tramvaie şi autobuze şi îndreptîndu-se către aceeaşi mică arie, către aceleaşi clădiri, unde poate aveau să-l izbească cu cotul trecînd fără să-l vadă. I-ar fi fost poate mai uşor lui Turgis să se acordeze cu toate aceste perechi de fete dacar fi avut un coleg, cum ştia foarte bine, dar el n-avea decît cunoştinţe, cîteva, prieteni n-avea, şi, în orice eventualitate, prefera să vîneze solitar, să-şi taie singur drum prin jungla de lumini, singur cu foamea lui, cu visul lui.

Un autobuz îl duse în West End ; printre artezienele năucitoare de lumină şi culoare, care sfîşiau amurgul albastru cu incendii verzi şi roşii, găsi un local pe plac, o cafenea care părea că înnebunise, un adevărat turn al lui Babei, un palat alb, cu zece mii de becuri. Se ridica semeţ deasupra clădirilor mai vechi, ca o citadelă, ceea ce într-adevăr era, avanpostul unei ere noi, poate al unei noi civilizaţii, poate al unei noi barbarii. îndărătul faţadei subţiri de marmură era beton şi oţel, întocmai cum îndărătul risipei dezordonate de lux se aflau milioane şi milioane de bănuţi, socotiţi pînă la ultima jumătate de centimă. Undeva, în umbră, ascunşi, îndărătul celor zece mii de becuri, a hectare întregi de feţe de masă albe şi a uluitoare şiruri de ceainice sclipitoare, îndărătul a mii de chelneriţe şi casieriţe şi a şefilor de raioane îmbrăcaţi în haine negre şi a violoniştilor cu temperament înfocat şi plete lungi, îndărătul munţilor de bomboane policrome şi de prăjituri vieneze apetisante, îndărătul ciuberelor întregi de cotlete frăgezite şi a camioanelor de îngheţată asortată, erau cîţiva oameni care lucrau jonglînd cu fracţiuni de bănuţ, care ştiau cîţi waţi trebuie ca să coci tocmai la punct o budincă umplută cu tocătură de rinichi şi cîte minute şi secunde îi trebuie unei chelneriţe (cinci picioare

şi patru ţoii înălţime medie şi sănătate normală) ca să transporte o tavă de o greutate medie dată, de la ascensorul bucătăriei pînă la masa din colţul cel mai îndepărtat. Pe scurt, în etajele superioare trepida o viaţă caldă, ameţitoare, voluptuoasă, vulgară, iar în subsol se lucra ştiinţific şi rece. Astfel era cafeneaua-gigant în care pătrunsese Turgis în căutarea nu numai a unei simple gustări, ci a farmecului, a încîntării unui lux cu care nu era deprins. Poate în inima sa ştia că au fost oameni care cuceriseră jumătate din lumea cunoscută în vremea lor, jefuiseră regate întregi şi tot nu ajunseseră vreodată să cunoască un atare lux. Localul acesta pentru *el* fusese clădit.

Fusese clădit şi pentru foarte mulţi alţii şi, ca de obicei, toţi erau acolo. Forfotea o întreagă omenire. Holul de marmură de la intrare, în care bomboanele şi prăjiturile stăteau stivuite de te apuca ameţeala, era înghesuit şi agitat ca o gară. Tristeţea şi murdăria străzilor, aerul aspru, tot ce era noiembrie, rămăseseră, cu toatele, afară, le uitai : atmosfera dinăuntru era aurită, tropicală, o apoteoză într-o lume a cofeturilor. Ignorînd cu dispreţ ascensoarele, Turgis, din nou excitat de aspectul, de ecoul şi de parfumul tuturor acestora, urcă scările largi pînă ce ajunse la etajul său favorit, unde o orchestră, dirijată de un tînăr violonist evreu, cu ochi mătăsoşi şi visători şi cu pasiune pentru efectele de tremolo, atrăgea fetele cu miile, ca un magnet. Uşa îi fu deschisă larg de un paj ; îl izbi în faţă suflul exploziei unei bombe de zaharicale, vacarmul ceştilor, ciripitul strident al fetelor numai pudră şi ruj şi, împletit în atmosfera aurită, parfumată, geamătul voluptuos al coardelor ; şi, cum se oprise o clipă şovăind, pe jumătate năucit, apăru, salutînd printr-o înclinare, un bărbat politicos şi grav, mai bătrîn decît el şi mult, mult mai distins decît putea el spera s-ajungă vreodată, care murmură cu deferentă :

— O singură persoană, domnule ? Pe-aici, vă rog.

Timid şi totuşi mîndru, Turgis îl urmă.

În fond, ăsta era buclucul. Localul era atît de înţesat, încît trebuia să primeşti locul pe care ţi-l ofereau ; nu mai era rost de ales şi de cules compania de la masă. Şi, ca de obicei, Turgis n-avu noroc. Scaunul liber care-i fu indicat şi pe care nu îndrăzni să-l refuze era la o masă unde se mai aflau trei persoane, şi nici una dintre ele nu semăna, măcar pe departe, cu o fată drăguţă. Erau două femei voinice şi vîrstnice, volubile, transpirate şi fericite de prăjiturile lor cu frişca, şi un bărbat între două vîrste, care, cu siguranţă, nici înainte de începerea acestei expediţii nu fusese prea voinic, dar acum arăta foarte mic şi chircit şi lăsa impresia că dacă vor mai sta cumva multă vreme o să se chircească în aşa hal, încît n-o să mai rămînă din el decît ochelarii, nasul, gulerul şi o pereche de ghete. Primele cîteva minute Turgis fu atît de dezamăgit, încît era foarte supărat pe aceşti oameni, îi detesta. Fireşte, era imposibil să pui mîna pe o chelneriţă. După vreo cinci minute de privit şi de aşteptat, începu să-şi spună că mai bine s-ar fi dus în altă parte. La masa de alături era o fată drăguţă, dar, evident, însoţită de prietenul ei şi-i era atît de drag, încît din cînd în cînd îl apuca de braţ şi-l ţinea strîns, ca şi cum tînărului i-ar fi putut trece prin cap s-o şteargă. La o altă masă, nu departe, stăteau trei fete, dintre care două arătau foarte interesant, cu ochi impertinenţi şi gură mare şi zîmbitoare, dar prea şopteau şi chicoteau între ele ca să-l mai ia în seamă şi pe el. Aşa că Turgis încetă brusc de a mai fi un tînăr sclipitor, săgetînd cu priviri amoroase, şi deveni un tînăr sobru, auster, care dorea un ceai, care venise acolo fără alt scop decît acela de a lua un ceai şi era mirat şi indignat că nu i se dădea un ceai.

— Şi ia seama, exclamă una dintre cele două femei mature către cealaltă, eu nu port ranchiună pentru că nu-i în firea mea, şi dumneata trebuie să fii cea dintîi care să ştie treaba asta draga mea. Dar cînd a lăsat să scape vorbele celea, eu mi-am zis î „Foarte bine, madam, ei, să ştii că de data asta ai întins prea mult coarda. A venit rîndul meu.” Dar, ia seama, nici atunci nu i-am spus ce-aş fi

putut să-i spun. Nici o vorbă despre Gravesend nu mi-a ieşit din gură, deşi-mi stătea pe vîrful limbii.

Turgis se uită la ea cu dezgust. Cîrtiţă tîmpită !

În cele din urmă veni şi chelneriţă. Era o fată cu nasul atît de mare şi cu pudra pe el atît de groasă, încît puteai să crezi că nu-i al ei. Şi fata era obosită, exasperată, gata în orice clipă să devină certăreaţă. Luă comanda — care fu : calcan cu cartofi prăjiţi, ceai, pîine cu uni şi prăjituri, gustarea cea mult aşteptată la fiecare chenzină — fără nici un entuziasm, dar se întoarse la timp, pentru ă-l împiedica peTurgis să-şi piardă şi mai mult firea. în cele douăzeci de minute care urmară, fericit în lupta cu ospăţul său, uită cu totul de fete, iar cînd termină cu mîncatul şi întîrzie puţin în faţa unei a treia ceşti de ceai şi a unei ţigări, deşi nici o fată posibilă nu se ivise la orizont, se simţi visător şi mulţumit. Gîndurile se legănau vag în melodia orchestrei. Aventura, va veni ea ; pentru moment se simţea bine întîrziind în pragul ei.

De pe acest podiş tropical al ceaiului şi prăjiturilor, Turgis coborî în stradă, unde aerul proaspăt al nopţii îl izbi în faţă, brusc. Trotuarele erau numai ochi şi trupuri strîns înghesuite ; la fiecare colţ vînzătorii de ziare îşi strigau cu voci stinse ediţiile cu rezultatele de la fotbal, ca la judecata de apoi ; maşinile treceau scîrţîind şi huruind, iar firmele luminoase scînteiau şi fulgerau sub stelele pălite şi uitate. Ajunse la a doua destinaţie a sa, teatrul-cinema „Sovereign”, turn care se înălţa pe un colţ ca un imens cozonac de nuntă din piatră sclipitoare. Putea să fi fost fratele geamăn al marii cofetării din care tocmai ieşise, şi cu siguranţă că era un alt avanpost al erei noi. Doi ovrei născuţi în Polonia, dar acum cetăţeni americani, stătuseră de vorbă la o cafea şi o havană într-un balcon al unei vile extravagante ispano-italo-californiene cu vedere la Pacific, şi din acest stat de vorbă (un stat de vorbă foarte liniştit, pentru că unul dintre cei doi bărbaţi avea dureri mari şi ştia că moare centimetru cu centimetru) se născuse acest monstru, împreună cu alţi monştri care apăruseră brusc Ia

New York, la Paris şi la Berlin. De la zece mii dc kilometri depărtare, cei doi oameni văzuseră şilingul şi jumătate din buzunarul lui Turgis şi, cu un gest iute ca fulgerul, transfor- mîndu-se ca prin minune în oţel, şi beton, şi covoare, şi scaune îmbrăcate în catifea, şi case de bilete, l-au pus în mişcare şi l-au împins în buzunarul lor.

Turgis aştepta acum să-şi depună şilingul lui şi jumătate, stînd Ia coadă la intrarea pentru balcoane. Deabia trecuse de 6, şi năvala de sîmbătă era la început, dar în scurtă vreme se adunară cel puţin o sută ca el stînd acolo la coadă. Lîngă Turgis, de o parte şi de alta, sexele erau perechi-perechi, parcă aranjate. Era, pe ici, pe colo, şi cîte o femeie mai vîrstnică singură, dar, în toată coada, nu se vedea nici o fată neînsoţită. Seara nu se anunţa prea bună.

Cînd, în fine, li se dădu drumul să intre, traversară întîi un hol enorm, bogat împodobit cu stucatură imitînd ciocolata şt aurul, iluminat de un marc candelabru central, un uriaş buchct de globuri de aur roşcat. Lachei în livrele ciocolată şi aur îi dirijau către cele două mari balustrade de marmură, scara largă, luminată de alte globuri de aur roşcat, covoare nespus de groase şi de opulente, de culoarea ciocolatei, în care li se înfundau picioarele, parcar fi fost picioare de arhiduci şi de contese. Se urcară sus, trecînd pe lîngă unul sau două plutoane de lachei în ciocolată şi aur şi pe lîngă o galerie de portrete de stele de cinema, ale căror gene păreau să iasă din pereţi ca nişte sîrme groase şi negre, pînă ce ajunseră la o uşă care le permise intrarea pe palierul obscur al balconului înclinat, pantă ameţitoare de capete mici. Era pauză între două filme. Cîteva proiectoare erau centrate pe claviatura unei orge, care arăta ca o cutie mică aurită, acolo jos, departe, şi emitea cascade de sunete dulcege, astfel că tot localul vibra în exta- zuri dulcege. Dar pe cînd mai aşteptau încă pe intervale, luminile păliră, cutia de aur păli şi ea în ceaţă şi pieri, cortina se desfăcu, degajînd din nou ecranul, iar o voce imensă, neomenească, ca a unui spirit anunţă că

ultimele noutăţi vor fi prezentate nu numai ochilor, ci şi urechilor.

— O singură persoană ? Poftiţi pe-aici, domnule, şi plasatoarea o luă înainte, la vale, licărind cu lampa.

Pentru Turgis acesta era totdeauna un moment palpitant. Putea să nimerească lîngă o fată minunată, tot atît de solitara ca şi el, şi căreia să-i vorbească, să-i strîngă mîna în întuneric, care să-i permită să o conducă acasă şi să o sărute în bezna vreunei suburbii misterioase. Marea aventură putea începe la capătul acestui fascicul îngust de lumină. Pe de altă parte, ar putea foarte bine să se pomenească înghesuit şi nenorocit între două persoane grase şi bătrîne. Totul era un joc de noroc, cu şanse masive împotriva fetei fermecătoare, după cum ştia el foarte bine. Dar, cu toate acestea, o şansă tot avea, oricum, şi niciodată nu cobora această pantă în beznă, în urma lămpii electrice, fără să fie frămîntat de emoţie.

Lumina îi arătă drumul de-a lungul unui rînd, şi el o urmă, împiedicîndu-se de cîteva indignate perechi de genunchi. Ultima pereche era foarte îndărătnică, şi el forţă trecerea fără entuziasm. N-avusese noroc. într-o parte era jposesoarea genunchilor, o femeie enormă, revărsîndu-se peste malurile scaunului ei, iar în cealaltă parte un bărbat cu barbă şi cu o pipă zgomotoasă. Şi era prea tîrziu acum să-şi mai schimbe locul. Nici de data asta miracolul nu se produsese. întunecat, îşi concentra atenţia asupra jurnalului cinematografic, şi nici un singur centimetru de imagine saiţ o singură notă din sonorizare nu-l amuză. Jurnalul fu urmat de o comedie, toată numai cu copii stupizi, care-l scoase din fire. Cum îl scotea din fire, de asemenea, şi femeia enormă, care rîdea atît de mult, încît bucăţi mari din ea îl loveau în umăr. Constată, nefericit, că n-ar fi trebuit să vină la „Sovereign”. Data viitoare o să-l evite pe-acest „Sovereign”. Sătul de femei grase şi de bărbaţi cu pipe împuţite, asta era — oh, să fie-al dracului ! — infectă cotineaţă ! şi încă o sîmbătă seară caire se ducea pe gîrlă, care s-a şi dus pe gîrlă !

Veni apoi filmul de bază, filmul cu *star,* şi Turgis începu repede să prindă interes. Se pomeni sustras din nefericirea sa. Era un film sonor care se numea *Unde duce rochia de seară,* şi toată povestea se învîrtea în jurul unei fete frumoase (şi chiar era frumoasă, pentru că era Lulu Castellar, una dintre favoritele sale) care se dusese la New York să danseze în cabarete, şi o bucată de vreme uitase cu totul de iubitul ei, un sărman inventator tînăr, care, ca şi Turgis, locuia în cea mai tristă dintre toate odăile mobilate, dar, spre deosebire de Turgis, îşi dădea silinţa să-şi onduleze admirabil părul la intervale regulate. Această fată frumoasă se purta cum nu se poate mai urît. mai nesocotit. Accepta cadouri de la bărbaţi bogaţi care aveau mutre urîte şi rînjite, se ducea cu ei la supeuri şi se îmbăta, şi nu văd cum nu s-ar fi îmbătat, pentru că uneori toată atmosfera era numai spumă de şampanie. Se ducea la petreceri noaptea foarte tîrziu, în apartamentele lor, şi cu toate că încăperile acestor apartamente aveau o sută de metri lungime şi şaizeci lăţime, nici vorbă că petrecerile astea erau chestii intime, în care o fată avea posibilitatea să se exprime dansînd pe masă şi aruncînd pe rînd cîte ceva din îmbrăcămintea de pe ea. Tot ce purta fata asta, orice mişcare schiţa nu făcea decît să atragă atenţia acestor lubrici' asupra vreunei părţi a răpitorului ei trup ; şi chiar cînd înceta să-şi mai dea ochii peste cap şi să le zîmbească şi să se învîrtească mlădiindu-se ca un şarpe în jurul lor, cu un pahar de şampanie în mînă, fermecătoarele ei gambe continuau stăruitor să le capteze atenţia. Era evident că în orice clipă aceste canalii bogate erau gata să facă vechea lor greşeală, adică să ia ca sigur că ea nu era o fată cinstită şi Sa se comporte în consecinţă, spre mirarea şi indignarea şi ruşinea ei de a fi în aşa hal de greşit înţeleasă, în aşa hal tratată. în timpul acesta, tînărul inventator primise o scrisoare (şi auzeai cum rupe plicul deschizîndu-l) prin care era chemat la New York să se întîl-nească cu trei granguri care tocmai se răţoiseră unul la altul, în scena precedentă, pe invenţia lui. Era, cum singur

spunea (cu un accent foarte american) „maaarea lui şansă”.

Trenul inventatorului mai duduia încă nebuneşte pe ecran cînd Turgis, al cărui interes fusese stimulat definitiv, auzi un glas spunîndu-i :

— ’Zaţi, vă rog...

Şi văzu, confuz, o siluetă feminină care făcea vădite eforturi să treacă prin faţa lui.

— Nu face nimic, răspunse el afabil, retrăgîndu-şi genunchii ca să-i facă loc să treacă.

Ea se lăsă în scaunul din stînga lui, luînd locul bărbatului cu pipa împuţită, care trebuie să se fi strecurat afară pe celălalt interval, fără ca Turgis să fi băgat de seamă. Noua lui vecină de scaun rămăsese tot o siluetă confuză, dar el nu se îndoia că e tînără şi drăguţă.

— ’Zaţi, vă rog, acesta e filmul principal ? murmură ea din nou.

— Da, este, răspunse el pripit.

— A-nceput de mult ?

— Nu, nu chiar aşa de mult. Nu-i nici la jumătate, după părerea mea, îi răspunse el. încercînd să i se adreseze ca un prieten vechi şi de încredere. Sînt convins că partea cea mai interesantă abia acuma vine.

— Să sperăm că aveţi dreptate, spuse ea, aşezîndu-se mai comod în scaunul cam strimt şi îndreptîndu-şi apoi atenţia spre ecran.

O uşoară adiere parfumată ajunse pînă la el. Simţurile lui n-aşteptară şi altă dovadă. Comunicară îndată informaţia imaginaţiei, care pe loc înzestră silueta nelămurită, învăluită în întuneric, de lîngă el cu tot ce era necesar ca gingăşie şi drăgălăşenie, foarte asemănătoare cu acelea ale lui Lulu Cas- tellar, care pentru moment era absentă de pe ecran, deoarece tînărul inventator sosise la New York, şi cei trei granguri se răţoiau la el. Turgis era atent la tot ce filmul putea să-i ofere, dar acum nu se mai lăsa complet absorbit de el : trăia intens în spaţiul mititel dintre el şi fată. Instinctiv, se înclină puţin în partea ei.

Coturile lor se atinseră pe braţul scaunului, şi chiar şi acest neînsemnat contact îl străbătu ca un fior. Puţin mai tîrziu, piciorul său stîng întîlni ceva în acelaşi timp şi vîrtos şi moale, un alt picior, un picior de femeie admirabil cambrat, şi rămase lipit de el. Atît primul incident, cît şi al doilea, putea foarte bine să fi fost întîmplător, dar pentru Turgis efectul fu electric. Se întîmplă apoi ca mîna lui, atîrnînd liberă lingă el, să atingă altă mînă, care n-a fost retrasă cînd a fost atinsă din nou, de data aceasta cu bună-ştiinţă. Cele două mîini se întîlniră acum pe faţă, se prinseră una din alta, se strînseră, degetele se împletiră. Trimiteau şi primeau comunicări în beznă. Turgis putea privi acum la Lulu Castellar şi la maimuţărelile ei elegante cu o binevoitoare detaşare. Viaţa de vis de pe ecran nu era nimic în comparaţie cu viaţa reală, palpitantă a acestor contacte în întunericul cald, a acelor mici presiuni şi strîngeri care erau semnale din cealaltă lume de vrajă. Nu încercă să-i vorbească. Asta va 'veni mai tîrziu. Nu spuse nimic. De-abia dacă se uita cîteodată spre ea, de teamă să nu sfîşie vraja.

Cînd filmul se termină şi se iviră un fel de zori blînde ca aurul roşcat, în timp ce ecranul dispărea acoperit de cortină, se depărtară unul de altul, şi el nu încercă nici măcar să-i prindă, cu o privire, chipul. O mulţime de lume ieşi, o altă mulţime intră, dar pe ei nu-i deranja nimeni. Apoi cortina se ridică din nou, o lumină de aur roşcat, ca un amurg blînd, pluti o vreme doar ca să pălească şi să lase loc întunericului ; iar programul continuă meşteşugit. Oare ăstălalt program, mult mai palpitant, va continua ? Inima îi zvîcnea cu putere în noul întuneric. Se înclină din nou spre fată, fata nu se feri, şi mîinile li se încleştară din nou, poate că acum puţin cam umezite, totuşi, emoţionant, îneîntător, răpitor. De luni de zile Turgis nu fusese atît de fericit.

De-abia după ce trenul tînărului inventator alerga din nou duduind spre New York, după ce programul făcuse t;n ciclu complet, fata îşi trase uşor mîna şi începu să-şi pună mănuşile. Turgis aştepta acest moment de cîtăva vreme.

Cînd fata se ridică, se ridică şi el, iar ea îl urmă prin faţa genunchilor indignaţi. Apoi urcară panta. Numai după ce ajunseră la scările de ieşire, care coborau în lumea reală, întoarse capul spre ea şi-i vorbi. Şi atunci îşi dădu seama, instinctiv, că nu mai erau cei doi care se ţinuseră de mînă atîta vreme în întuneric, înăuntru ; din cei doi nu mai rămăsese decît o nălucire. Pe scări, în lumină, se simţeau ca nişte străini care trebuiau s-o ia de la capăt, din nou. Cînd vorbi, acţionă pe baza acestei noi stări de spirit, instinctivă, intuită.

— Cum v a plăcut filmul ? întrebă el, ca din întîmplare.

— N-am impresia c-a fost cine ştie ce, răspunse ea, la fel de indiferentă. Lulu Castellar nu-mi place. Se zbînţuie puţin cam prea mult, după gustul n-eu. Puteau tot aşa de bine să

11 — Fundătura îngerilor pună un epileptic să joace, ca paparudele, un dans de leac, şi terminau. Dumitale ţi-a plăcut ?

— Oh... nu ştiu... e bine... murmură el.

Îşi'revenea dintr-un şoc oribil. Fata nu numai că nu era de loc frumuşică, dar nici măcar acceptabila nu era. Bătrînă, cu ani şi ani mai bătrînă decît el, şi de o urîţenie înspăimântătoare. De-abia acum îi văzuse pentru prima oară faţa ca lumea. Avea nasul răsucit şi ochii puţin saşii. Dacă nu-mplinise 30 de ani, nu-mplinise nici unul. Oh, să fie-al dracului *!....* Ce fiasco I Fata mai vorbea încă, dar el nu mai putea face efortul de a asculta ce spune. De enervare, ochii îi scăpărau. Rămase alături de ea cît coborîră scările, mormăind cînd şi cînd cîte un „da” sau „nu”. Ia întîmplare, dar undeva înlăuntrul Iui era crîncen supărat şi ţipa şi înjura la ce se nimerea.

— Ei, zise ea, cînd ajunseră la uşa de jos, eu trebuie sa mă întîlnesc cu sora mea, aşa că am să-ţi spun bună seara.

— Bună seara, răspunse Turgis nefericit.

Afară, seara de sîmbătă continua să murgească, dar pentru el îşi pierduse însufleţirea, nu mai avea nici un sens.

Continua să meargă, maşinal, îi era atît de milă de sine, era atît de supărat pe toate, că-i venea să plîngă. îl durea capul din cauză că stătuse atîta vreme în balconul acela blestemat. Prin corp îl încercau un fel de dureri ciudate. Unde să se ducă acuma ? Nicăieri nu făcea să se ducă. Dacă aveai bani destui, şi smoching, şi tot ce trebuie, puteai merge la restaurante şi la cabarete, să dansezi cu fete frumoase, cu braţe superbe şi goale. Dar el nu era din neamul ălora. Smoching n-avea, n-avea nici bani. Şi, în orice caz, nu ştia să danseze. Nu ştia nimic. Ba nu, e-adevărat că nu ştia, dar nu era cu nimic mai prejos decît cea mai mare parte din neisprăviţii ăia graşi şi stricaţi care aveau bani şi nu făceau altceva decît să-i arunce pe fereastră, pe cînd el trebuia să se socotească pînă la ultimul gologan. Uită-te ia banda din maşina aia, cu blănuri şi cu briliante şi cu cămăşi scrobite, care probabil că se duc undeva să danseze şi să bea şi dumnezeu mai ştie ce după aia !• Porci I Cît valorau ei, valora şi el, oricînd *!* Ba şi mai mult, că el mai şi muncea. Ei ce făceau ? Era destul gîndul ăsta ca să facă din oricine un bolşevic. Lui nu-i prea plăcea individul care locuia la *mrs.* Pelumpton în cealaltă cameră mobilată ; Park era un fel de zăpăcit, acru, neprietenos ; dar nu-i puteai lua în nume de rău lui Park că se făcuse bolşevic. De un fir de păr atîrnas« să se facă şi el bolşevic. Da, dar la ce bun toate astea ?

%

Umblase, fără să se oprească, toată seara asta de sîmbătă, irosită atît de stupid, şi acum lăsase West End-ul în urma sa. Se opri la tejgheaua unei cafenele, unde cîţiva trăsniţi discutau de pomană, ca de obicei, şi luă două brioşe şi o ceaşcă de cafea

— marfă proastă şi asta, prea dulce şi aproape rece. Cînd se întoarse cu spatele la tejghea, văzu o fată, o copilă cu-adevărat frumoasă, cu pălărie roşie şi ochii mari şi negri, zîmbind în direcţia lui, şi-i răspunse zîmbindu-i plin de speranţe, dar atunci o văzu mişcîndu-şi uşor privirea, şi zîmbetul pieri imediat. Cînd zîmbise, cu o clipă înainte, nu-l

privise pe el, se uitase la tipul de alături, cel care comandase două cafele. Hal de tip cu care să ieşi în oraş, să-i zîmbeşti ! Dacă asta voia, n-avea decît ! Cu un rînjet lat, Turgis plecă şi se urcă în primul autobuz care să-l ducă în Camden Town, înapoi în Natha- niel Street, cu gustul amar al unei seri ratate.

— Te-ai diştrat, tinere ? îl întîmpină domnul Pelumpton, muiat de bere, cînd Turgis îşi aruncă o privire în odaia din dos. Aşa şi trebuie, daaa... Te diştreji cît eşti tînăr, jic, şi cît *pcşi* şă te diştreji. Am făcut-o şi eu cînd eram de vîrşta dumi- tale, tinere, şi-o ţşiu minte şi aştăji. Aci domnul Pelumpton chicoti şi apoi tuşi : M-am diştrat, şi nimeni n-a putut să mă-npiedişe.

— Ce vrei tu să zici cu asta, că te-ai distrat ? întrebă nevastă-sa, apărînd de nu ştiu unde.

— Tocmai îi şpuneam prietenului nostru de-aişi că eu nu-i iau în nume de rău că şe diştreajă cît e tînăr, pentru că şi eu am făcut la fel cît am foşt tînăr...

— Ehei, ce stricat împieliţat mi-ai fost şi dumneata ! rosti *mrs.* Pelumpton cu admiraţie reţinută.

— Vai de mine, vai de mine ! exclamă domnul Pelumpton. Aşcultă la dumneaei ! Păi, tinere, bine faşi ! Şîmbătă şeara... Şi eu am fost ca dumneata, ştiu cum e...

— Ştii pe dracu, imbecil bătrîn I mormăi Turgis pe sub mustaţă.

— Dar nu uita un lucru, tinere. Nu treşe măşura, aşta-i tot. Şă nu treşi măşura. Eşti încă tînăr. Diştreajă-te dacă ai chef, dar aşcultă la şe şpun eu, nu treşe măşura.

Turgis îl privi în silă.

— Noapte bună la toată lumea, zise el întristat, şi urcă scările reci spre odaia lui.

Se terminase şi cu sîmbătă.Duminica era frumoasă, adică nu ploua, nu era lapoviţă şi nici nu ningea. Nici soarele nu lumina prea tare, iar străzile cartierelor Camden Town şi Kentish Town erau ca nişte galerii în cărbune, în care ecoul răsuna a gol. Turgis le văzu cînd se duse să-şi cumpere un ziar şi un pachet de ţigări şi, ca dc

obicei, înfăţişarea lor nu-i plăcu. Nici în zi de lucru nu erau ele prea vesele, dar semănau a bîlci sau a chermesă în comparaţie cu aspectul lor duminical. Duminica era ziua în care Turgis simţea cel mai aprig solitudinea.

Trebuie admis, totuşi, că în această anume dimineaţă de duminică Turgis primise şi refuzase două invitaţii. Prima fusese a domnului Pelumpton, care hotărîse că trebuie să facă o plimbare pe Petticoat Lane, „numai aşa, şi văj cum merje treaba”, zicea el, cu un aer profesional impresionant. Propusese, cu oarecare condescendenţă, că poate lui Turgis i-ar face plăcere să meargă cu el; Turgis refuzase prompt. Mai fusese în Petticoat Lane, iar pe bătrînul Pelumpton îl vedea destul în Nathaniel Street ca să nu mai aibă poftă să se ducă pînă-n Whitechapel cu el de dragul de a-i servi de auditor şi de a-i oferi o bere.

Cealaltă invitaţie venise de la vecinul său de cameră, Park, bolşevicul. Park era curăţel şi brun, destul de liniştit şi de cuviincios. Lucra în branşa tipografică, şi probabil că lucra zi şi noapte, pentru că Turgis rar dacă îl întîlnea. în afară de asta, era un activist comunist convins, participa mereu la mitinguri şi conferinţe şi trimitea plicuri la tovarăşi de departe, distribuind ceea ce lui Turgis — care îşi vîrîse nasul — îi părea o literatură sinistră, înspăimîntătoare. Cei doi tineri nu se agreau prea mult, dar Park vedea în Turgis, care totdeauna avea înfăţişarea deprimată a unui proletar cu o- vagă conştiinţă de clasă, un simpatizant posibil. De aici şi invitaţia, care de data asta era pentru o adunare comunistă, o întrunire sau aşa ceva, urmată de cafea şi prăjituri pentru tovarăşi, undeva afară, la Stratford sau la West Ham. Turgis refuză, nu fără amabilitate însă, pentru că deşi nu se sinchisea prea mult de Park, avea pentru el un fel oarecare, vag, de respect. Dar nu se vedea pe sine amestecat printre tovarăşi. Poate că motivul adevărat era că nu-şi putea imagina, în acest tablou, şi nişte fete, adevărate fete nostime, nu tovarăşi femei, cu priviri aspre. Asta nu i-o spusese lui Park, nici faţă de sine n-o recunoscuse ; iar cînd Park, cu bună-

credinţa stăruitoare a celor de felul

%

lui, îl acuză că este un sclav timid al claselor burgheze, un candidat la burghezie, el n-avu altă apărare decît un rînjet şi un plescăit batjocoritor.

Ziarul îl distra pînă la vremea mesei. După masă ieşi să facă o plimbare, care a conştat în principal din curse scurte cu autobuzul. în cele din urină, un autobuz îl debarcă, eym fuseseră debarcate şi alte cîteva mii de oameni, la colţul dinspre Marble Arch al întinsului Hyde Park, unde se adună oratorii duminicali. Turgis vizita adesea acest for, şi-i asculta pe oratori. Nu avea curiozitate intelectuală şi niciodată nu urmărea raţionamentele, dacă se poate spune aşa ceva, dar avea un fel de dispreţ indulgent pentru oratori, ceea ce era un sentiment reconfortant, care-l încălzea. Avea convingerea că ei erau cu mult mai stupizi decît el, şi asta îi făcea plăcere. în piu*, orice afluenţă, orice mulţime adunată la întîmplare constituia pentru el o atracţie, fiindcă exista întotdeauna o şansă <a undeva, în mijlocul ei, amărîtă şi solitară, să se afle o faţă fermecătoare, care să răspundă la zîmbetul lui.

Se lăsa purtat la întîmplare, de la oratpr la orator, o dată cu mulţimea, care era alcătuită, în cea mai mare parte, din tineri ca el, toţi avînd un sentiment agreabil de superioritate, şi o spoială de dialectică agresivă sau de fanatism religios ori politic. Era acolo un bătrîn extraordinar, într-o redingotă înverzită, care izbea într-o tablă mare şi vorbea, mai mult psalmodia, atît de strident, încît din şase vorbe, cinci rămîneau neînţelese. Subiectul lui — altceva nu găsise ! — era stenografia. Turgis căscă gura la el un minut sau două, conchise că e nebun şi plecă. Grupul următor, un grup mare, era politic, şi singurele cuvinte pe care Turgis le putu prinde — ,,şi ce-i cu Rusia, unde socialismul dumneavoastră, prieteni, a fost pus în practică ?” — îl goniră imediat. Ceva mai încolo găsi un grup mic de oameni în jurul unui armonium, la care cînta un tînăr cu ochii bulbucaţi şi cU o barbă rară şi zburlită.

Cîntau cu toţii, lugubru, un imn, şi nimeni nu-i băga în seamă. I.Îngă ei, una dintre discuţiile încîlcite, caracteristice pentru parcul acesta, era în plină şi înfocată desfăşurare, şi auditoriul se amuza, în felul lui, ironic. De pe margine, tot ce putu auzi Turgis era doar oratorul, un tînăr cu ochelari şi păr lung, blond, care avea ce avea cu biserica catolică şi striga într-una : ,,Un mooooment, amice, un mooooment ! Te rhog să aibi bunătatea să-mi dai voie să vohrbesc. Da, da, numai un kinguhr mooooment. Mi-ai pus înntthrebahrea dacă aş considerrha o asemenea pehrsoană dhrept nebună. Vă rrhog, un mooooment !”

Turgis întîrzie o bucată de vreme lîngă acest grup. Erau, în mulţime, vreo două fete drăguţe, dar nici una dintre ele singură. Inutil. Va trebui să-şi caute un tovarăş.

Oratorul din dreapta era încolţit, supus unui interogatoriu de către o femeie care arăta cam ca *mrs.* Pelumpton. El, un bărbat mai bătrîior, îmbrăcat într-un costum de haine negre de modă veche, agita vehement o *Biblie* aproape sub nasul ei. „Daaa, şi eu ce fac ? striga el cu ochii lucindu-i ca focul. Mă întorc încă o dată la caaartea cea maaare... Daaa... Am şi pentru asta un text biblic... daaa...” Turgis n-a mai putut afla despre ce text era vorba pentru că izbucni un teribil hohot de rîs. Era vecinul oratorului, un tip mărunt şi murdar, cu nas lat şi turtit şi cu o gură mare, expresivă şi mobilă, şi care arăta ca o corcitură dezgustătoare între un mahalagiu londonez şi un manciurian. „Şi ca-are-i cel mai îna-alt idea-al al între-egului univers, amici ? urla un alt orator, ceva mai departe. Să vă spun eu I Cel mai îna-alt idea-al al între-egului univers este oooo-mul !” Şi se bătea cu pumnul în piept. Lui Turgis nu-i plăcea de loc mutra acestui om. Nu-i plăcea nici mutra fetelor de la Armata Salvării care organizaseră o slujbă religioasă pe partea cealaltă. Erau, toate, atît de pline de coşuri pe obraz ! Arătau parc-ar fi mîncat întotdeauna lucruri care nu le făceau bine la stomac.

Lîngă Armata Salvării se afla un tip osos şi zdrenţăros. Turgis îl mai auzise alta dată şi nu se opri decît atît cît să

constate dacă o ţinea într-una tot aşa. O ţinea. „Şi-acum, prieteni, unde-a apărut comunismul pentru prima oară ? întreba el. Nu în Rusia, nuuu *I...* Nici în Anglia... oh, nu *!...* Nu în Franţa... oh, nu !... Ci-n Grecia, prieteni, în Grecia antică, unde un om numit Platon a scris o carte numită *Republica.* Şi el a fost primul comunist.” 2

Turgis porni mai departe, trecînd cu o simplă privire pe lîngă un grup foarte mic, pe care nimeni nu-l băga în seamă. Erau trei, doi bărbaţi cu barbă, fără nimic pe cap, şi o femeie veştejită, şi stăteau aproape unul de altul, probabil închinîn- du-se. Nimeni nu se uita la ei, afară de un actor, bătrîn şi dărîmat (recita un fel de poveste ce cuprindea numele tuturor pieselor de succes care se jucaseră la vremea lui, şi Turgis îl ştia de mult), care aştepta să se „urce la tribună”. De ce au venit

1 Asociaţie religioasă cu scopuri „filantropice”.

1 Teza este greşită, vulgaiizatoare. pentru că Platon preconizează o republică aristocratică, menită să eternizeze sclavagismul, considerînd democraţia ca o formă inferioară de organizare statală. « oamenii ăştia aici ? Cine erau ? Ce făceau pe la casele lor ? Din nou Turgis trase concluzia că toţi erau nişte nebuni, dar astăzi gîndul acesta nu-i dădu nici un sentiment agreabil de superioritate. îl deprima. Ce-ar fi să se pomenească apucînd şi el pe-un asemenea drum ? f

Se auziră hohote de rîs venind dinspre o grămadă de oameni din dreapta, şi, pe deasupra capetelor, Turgis recunoscu o altă figură familiară, un ateu, un sucit şi ăsta. Era un bărbat tînăr şi gras, cu ochii saşii, dar scînteietori, şi cu un nas atît de categoric răsucit în sus, încît putea fi calificat drept rît. Avea un fel de a fi foarte sigur de sine şi dezgheţat, şi o voce stridentă. Turgis se strecură în asistenţă. Oratorul vorbea cu un oribil accent periferic : „Ei, la ce rămăseserăm ? Mi-am pierdut şirul, nu-i aşa ? strigă el caraghios. Ei, da, ştiu. Peşte-n zi de vineri, la asta rămăsesem. De ce catolicii mănîncă vinerea peşte ? Dacă-i întrebi, nu ştiu. Nu ştiu... asta-i *!* întrebaţi-i, şi-o să vedeţi.

Şi nu ştiu. Dar eu ştiu *!”* Mulţimea izbucni zgomotos, manifestîndu-şi asentimentul. „Este în cinstea vechii zeiţe Venera, zeiţa belşugului, Venera = Vinerea, pricepeţi ? De asta mănîncă ei vinerea peşte *!”* Mulţimea izbucni din nou. „După aia, vine sfînta treime. Asta ce-i ? întrebaţi-i. Habar n-au. N-au voie să vorbească despre asta. De ce ? E secret, e secret. De-aia nu vă spun ei dumneavoastră, e un secret, un secret sacru, astea două cuvinte au aceeaşi rădăcină, înseamnă acelaşi lucru. Asta e *!...”* Auditoriul nu se sinchisea prea mult că sacrul şi secretul aveau aceeaşi rădăcină, dar aproba din toată inima pe tînărul cu mutra de purcel. Iar Turgis împărtăşea şi el desfătarea generală.

Cînd, pe drumul de întoarcere, ajunse, de-a lungul şirului de oratori, în dreptul locului unde fusese bătrînul entuziast al stenografiei (tribuna lui fusese ocupată de un evanghelist christadeif', un tip roşcovan, cu înfăţişare de bucher), se întunecase de tot şi se pomeni gîndindu-se la ceai. Ieşi din parc şi o apucă pe Oxford Street. Orice cofetărie în dreptul căreia ajungea era plină, nu mai încăpeai. Clienţii mîncau şi beau aproape unul în poala celuilalt. Şi la cinematografe se lungiseră cozile. „Dacă au case unde să stea, îşi zise Turgis, de ce nu s-or fi ducînd acasă ?” Se săturase de ei. îi era silă de toate, de toate feţele astea grămădite alandala. în cele din urmă, puţin cam deprimat, găsi un local imediat dincolo de Oxford Street, una din cofetăriile acelea umile, cu un fel de

1 *ScctH,* întemeiata prin 1850, care cu recunoaşte mitul sfintei treimi.urne înalte, un fel de samovare pe tejghea, Ia care servea

o fată şleampăta. La masa din faţă stăteau doi şoferi de taximetru şi la cea din fund trei italieni. Luă un ceai, care n-a fost bun şi l-a costat cu patru *petice* şi jumătate mai mult decît socotise că-l va costa. Cînd ieşi din nou afară, ploua mărunt şi pătrunzător şi era frig şi umed, o nenorocire. Cozile la cinematografe ajunseseră enorme. Cu siguranţă că locurile ieftine se vînduseră.

Traversă Oxford Street şi, fără să se gîndească unde

se duce, o tăie prin străzile dinspre nord. Pe una din acestea, un număr de oameni, în cea mai mare parte femei, se îndreptau grăbiţi spre nişte trepte luminate. Un aviz îl informă că cercul din Londra al „Alianţei gîndirii elevate” se întrunea în sala aceea să asculte o conferinţă a domnului Frank Dadds de la Los Angeles, că intrarea era liberă şi că oricine va fi din toată inima binevenit. întîrzie puţin pe scări, unde era la adăpost de ploaia măruntă şi pătrunzătoare ce se înteţea, şi stătu la îndoială dacă să intre sau nu. Cînd şi cînd, duminicile, nimerea pe la diferite servicii religioase şi pe la întruniri (deşi nu încercase niciodată cu „Alianţa gîndirii elevate” pînă acum, şi nici nu auzise vreodată pomenindu-se de ea), parte pentru că n-avea ceva mai bun de făcut şi parte pentru că el spera întotdeauna să poată face, pe-acolo, cunoştinţă cu o fată, cu care să cînte, poate, din aceeaşi carte de rugăciuni, sau să se uite pe acelaşi program. Pe cînd stătea astfel nehotărît, o cucoană matură şi voinică, îmbrăcată într-o haină de blană, care se afla în treabă la intrare, îl observa şi-i zise :

— Intră. Oricine e binevenit.

Îşi scuturâ picăturile de ploaie de pe pardesiu, îşi luă pălăria în mînă şi, timid, stîngaci, cu gura căscată, intră în sală. Aici, fireşte, înainte de a fi avut vreme să privească în jur şi să vadă dacă e vreun loc liber pe undeva, pe lîngă vreo fată drăguţă, un bărbat mărunt şi zelos insistă să-l conducă la un scaun. în toată sala erau vreo patru bărbaţi, dar vreo două-trei sute de femei, cele mai multe mature şi posomorite. Scaunul lui de nuiele, foarte neconfortabil, se afla între două arătări moho- rîte. Pe estradă, două femei cu păr cărunt tăiat scurt şi lins şi cu o expresie încordată, parcă gata să te înghită, cîntară la vioară şi la pian vreo zece minute. Lui Turgis începu să-i pară rău că venise, deşi era cald în sală şi uscat, şi n-avea să-l coste nici un ban.

Apoi cucoana matură în haină de blană, care-i vorbise afară, la intrare, se urcă pe estradă şi anunţă că vor cînta un imn. Nu era un imn din cele obişnuite — chiar şi Turgis

îşi putea da seama de asta — şi, din nefericire, părea că nimeni nu cunoştea melodia. Nici chiar violonista nu reuşea să se descurce, avea dificultăţi. Cînd, în sfîrşit, imnul se stinse în tăcere, toţi rămaseră în picioare, iar femeia cu haină de blană zise :

— Credem în sănătate, care este moştenirea divină a omului. Trupul omenesc îi este sfînt locaş.

Toţi din jur, cu excepţia lui Turgis, coborîră ochii la bucăţile de hîrtie pe care le ţineau în mînă şi repetară după ea : „Credem în sănătate, care este moştenirea divină a omului. Trupul omenesc îi este sfînt locaş.”

Mai mulţi dintre cei care se aflau în imediata apropiere a lui Turgis avură oarecare dificultăţi în formularea verbală a acestui crez, pentru că erau întrerupţi de accese de tuse, dar îşi dădură toată silinţa. După aceasta crezură în fel de fel de lucruri, în iubirea divină, în putere, în adevăr, într-un fel de unicitate generală care ar exista în univers. Apoi se aşezară, şi un minut sau două nu se întîmplă nimic, timp în care universul avu prilejul să examineze cu minuţiozitate atitudinea lor faţă de sine. Turgis era dezorientat şi nu se simţea prea bine, pentru că scaunul nu era de loc confortabil şi-i îngheţau picioarele.

Nu ascultă la ce spunea femeia cu haină de blană cînd începu din nou să vorbească. Părea să citească un poem al unei prietene a ei, şi să-i lase apoi să reflecteze asupra ideii. Turgis auzi observaţia aceasta, pentru că ea o repetă de mai multe ori, şi, cînd o spuse pentru ultima oară, privi drept spre el. „Şi vă las să reflectaţi asupra acestei idei”, ţipă ea şi nu-şi clinti privirea fixă de la Turgis, care se simţi încurcat. în clipa următoare cele două femei cu părul scurt şi cărunt cîntau din nou la vioară şi la pian, de parc-ar fi fost nebune, iar bărbatul mărunţel şi agitat, împreună cu alţi doi, se repeziră printre participanţi cu cutiile de chetă. Două sute cincizeci de femei îşi cufundară mîinile în poşetă şi apoi încremeniră ţepene ca prăjinile, încercînd să arate ca şi cum nu ar şti că ţin încleştată în mîna dreaptă cîte o

monedă de şase *petice.* Turgis nu se atinse de buzunar, şi cînd cutia de colectă trecu prin faţa sa, el îi dădu un uşor brînci pe nevăzute, ceea ce o făcu să-şi continue drumul foarte repede.

— Cîteva minute de meditaţie în tăcere, anunţă femeia cu haina de blană, încercînd să-şi compună o mutră meditativă.

Toate celelalte femei îşi compuseră şi ele mutre meditative, apoi îşi îndreptară privirile spre vîrful ghetelor. Turgis se "uită la ale sale şi băgă de seamă că una se desfăcuse într-o parte. Voi să-şi frece degetele între ele, ca să-şi încălzească picioarele, dar gîndi că dacă şi le mişcă, se măreşte spărtura. Erau proaste ghetele. Totdeauna tot ce cumpăra el era de proastă calitate. Totdeauna ieşea păcălit. Ce-ar fi trebuit el să-şi cumpere, ar fi fost o pereche de bocanci militari solizi ; se mai găseau încă pe la depozitele foste ale statului ; erau ieftini şi durabili. Dar, de, ce-ar fi gîndit despre el o fată dacă l-ar fi văzut tropăind în bocanci, ca un simplu marinar ? Pe de altă parte, însă, ce fată ? „De unde-ţi faci tu rost de fete ?" se întrebă el cu un rînjet batjocoritor. Auzi fîşîit şi tîrşîit de picioare : meditaţia în tăcere se terminase.

— Am convingerea că domnul Frank Dadds nu are nevoie să vă fie prezentat de mine, spuse femeia cu haina de blană. Sîntem încîntaţi să-l avem din nou în mijlocul nostru. Ne amintim de inspiratele sale cuvîntări cu prilejul ultimei sale vizite, şi sînt sigură că ne aşteaptă o adevărată sărbătoare.

Se auzi un murmur elogios.

Domnul Frank Dadds din Los Angeles sări deodată în sus, imediat după ce femeia cu haina de blană se aşezase. Era năltuţ, grăsuţ, destul de american Ia înfăţişare, cu un costum de haine cafeniu şi cravată trandafirie. îşi încleştă palmele, apoi le frecă una de alta. Le zîmbi tuturor. Era evident că se simţea la el acasă oriunde în acest univers, şi părea plin de dragoste divină şi de putere şi de adevăr şi de un fel de unicitate generală. Făcu impresie chiar şi

asupra lui Turgis, şi toate femeile se sculară în picioare şi îl priviră cu adoraţie. Apoi, domnul Frank Dadds se dezlănţui într-o cuvîntare :

— Prieteni, începu el fără nici. o ezitare şi cu accentul lătăreţ american, titlul conferinţei mele din seara aceasta este : *Comprehensiunea şi dumneavoastră.* Daţi-mi voie să încep prin a vorbi despre dumneavoastră. Poate că părerea dumneavoastră despre dumneavoastră nu este prea grozavă. După opinia dumneavoastră s-ar părea că viaţa nu vă oferă prea multe. Sînt unii oameni — s-ar putea foarte bine ca unii dintre ei să fie chiar printre noi astă-seară — care n-au dor de viaţă. Ei cred că viaţa-i totdeauna aceeaşi pe care-o ştiu. Sînt în stare să vorbească chiar despre a omorî timpul. A omorî timpul !... cînd fiecare nouă clipă de viaţă este încununată cu diadema de briliante a celor mai mari posibilităţi ale iubirii, ale adevărului şi ale frumuseţii. O dată ce avem dorul de viaţă, o dată ce ne-am însuşit comprehensiunea, o dată ce sîntem la unison cu infinitul — cu in-fi-ni-tuî! — avem în noi o putere, da-da,

o putere în fiecare din noi, o putere ce poate să cre-e-ze lumea din nou. Eul nostru exterior poate fi lesne flatat. Nu e greu de exagerat ceea ce am făcut, dar este comple-ta-mente im-po-sibil, cu orice cuvinte — oricît de mari ar fi poeţii care ar rosti acele cuvinte — să flatezi ceea ce avem noi înlăuntrul nostru, po-ten-ţia-litătile noastre, în trup, în cuget şi în spirit. Noi trebuie să ne debarasăm de ceea ce unii numesc complexele noastre de in-fe-rio-ritate. Trebuie să punem în valoare această forţă ce se află în noi. Aceasta nu înseamnă — cum par sa gîndească alţii — că noi trebuie să dăm naştere la complexe de superioritate. Şi de ce ? Peen-tru că, aşa cum ne arată gîndirea elevată, există în univers o unicitate, şi noi sîntem toţi uniţi în această unicitate. Nu numai poeţii cîntă cîntece de iubire, întregul univers cîntă cîntece de iubire. întregul univers *este* un cîntec de iubire. Dacă n-ar fi, înşişi atomii din care sîntem alcătuiţi s-ar dezintegra. Ascultaţi ce vă spun eu, prieteni, există o sănătate radiantă, există forţă, există o minunată

frumuseţe, există iubire, toate fără nici un fel de limitare, fără nici un fel de măsuri, eterne, care ne aşteaptă pe noi, pe toţi, şi tot ce-avem de făcut este doar să deschidem ochii, să ne găsim calea, să ne dezvoltăm comprehensiunea, să ne punem la unison, să căpătăm dorul de viaţă, şi-atunci n-o să mai fie cerul numai deasupra capetelor noastre, ci va fi aici, jos, pe pământ...

Încă vreo douăzeci şi cinci de minute glasul continuă să se audă, oferindu-le sănătate radioasă, forţă, adevăr, frumuseţe şi iubire, fără să şovăie măcar o singură dată. Turgis nu putea înţelege toate, dar asculta pierdut într-un vis fericit, uitînd că scaunul său nu este confortabil şi că-i era frig la picioare. îşi dădu seama că n-avea de făcut decît o mişcare, un gest sau nitul, ca să-şi procure această poftă de viaţă, şi de unicitate, şi de comprehensiune, ceva foarte la îndemînă, foarte simplu, şl totul va fi altfel, totul va fi minunat. îi apăru, vag, propria sa imagine, cochet şi elegant, în smoching, cu un pardesiu larg, CQ pantaloni albi de vară, cu bani în buzunar, cu bani la bancă, poate cu un birou al său, un apartament cu lămpi cu abajur, tfl fotolii mari, şi gramofon, şi aparat de radio, chiar şi un automobil, şi, alături de el, adorîndu-l, cea mai dulce şi mai bună dintre fete. Era minunat.

—- Mai vino, tinere, zise bărbatul mărunţel şi agitat, la Ieşire. O să ne facă totdeauna plăcere să te vedem printre noi.

— Mulţumesc foarte mult, zise Turgis grav, însă plin de ardoare.

Şi apoi, nu ştiu cum, afară, pe străzile reci şi umede, printre siluetele care se strecurau grăbite spre casă, totul pieri. Iritat, încercă să prindă din nou ardoarea şi visul, dar ele nu voiau să se mai întoarcă. în interiorul autobuzului, înghesuit şi încins, legănîndu-se agăţat de curea, constată că nu mai rămăsese nimic. Nu ştia cum să capete comprehensiune, sau poftă de viaţă, sau unicitate, sau orice altceva din cele înşirate de orator, nici nu-şi putea imagina măcar ce sînt. Nici sănătatea radioasă, nici forţa,

nic? adevărul sau frumuseţea nu i se iveau în cale. Iar cît priveşte iubirea, ci da, mai bine nu şi-ar mai pierde vremea gîndindu-se la ea. Lîngă el sta o fată. Nu era de lepădat, dar de fiecare dată cînd autobuzul o lua pe după un colţ, el o izbea ; 1l-0 lovea, doar o atingea uşor. N-o făcea înadins, dar cînd se întîmplă pentru a treia oară, ea se întoarse şi-i aruncă nişte priviri ca nişte pumnale, tîmpita ! Oh, da-da, tot universul nu era decît un cîntec de iubire, nimic altceva !

Cînd ajunse acasă, îl găsi pe Park cu *mrs.* Pelumpton la

0 ceaşcă de ceai şi o felie de pîine cu unt, în odaia din dos. Se aşează şi el la masă şi le povesti unde a fost şi ce a făcut.

— Baliverne, amice, asta-i tot, zise Park, nimic alta decît baliverne ! E din America, nu ? Da, şi de ce ? Pentru că masele trebuie să fie narcotizate, pentru asta ! Vino cu mine data viitoare, şi-ai să auzi ceva care-o să-ţi deschidă puţin ochii, nu narcotice, lucruri adevărate. Adevărul, Turgis, e că tu nu vezi cum eşti tras pe sfoară, nu ai propriu-zis o conştiinţă de clasă... încă.

Lui Turgis nu-i plăcea tonul ăsta, oarecum dispreţuitor.

| — Dumneata ai conştiinţă de clasă, Park ? întrebă el.

1 — Da, am.

— Ei, n-ai decît să ţi-o păstrezi ! ripostă Turgis cu un glas care-l lămuri deplin pe Park că are de-a face cu un aiurit •sinistru.

— *AII right,* prietene', *all right !* Mi-o păstrez. Şi dumneata păstrează-ţi narcoticele.

— N-am nevoie de nici un narcotic. Nu cred în ele.

— Da, şi-atunci ce vrei ? întrebă Park, care gîndi c-a prins ocazia unei discuţii subtile şi prelungite.

— Nu ştiu, răspunse Turgis terminîndu-şi ceaiul. Ba da, ştiu totuşi. Vreau să mă duc să mă culc.

— Ăsta-i cel mai bun lucru, zise *mrs.* Pelumpton cu un ton de aprobare. La culcare. Nici nu se poate ceva mai bun.

Am să mă duc şi eu, pentru că nu mai am nimic de făcut, toată lumea e acasă, afară de Edgar, şi n-am de gînd să stau să-l aştept.

Şi după acestea, tot ce mai rămăsese din duminică a fost urcatul sus, la culcare.

5

Şi apoi, chiar a doua zi, tocmai într-o luni, *s-a intîmplat.* S-a întîmplat după-amiaza. Venise cineva, şi Stanley era plecat, aşa că Turgis se duse dincolo de despărţitura cu geamuri mate, să vadă cine e. Şi acolo, ca o fiinţă dintr-o altă lume, se afla o fată îmbrăcată într-un Verde-ţipător, o fată cu ochi mari şi cafenii, cu nasul cel mai mic şi mai impertinent şi cu gura roşie şi'zîmbitoare, cea mai nostimă fată pe câre-o văzuse el vreodată. ,

— Bună ziua. Tatăl meu e-aici, te rog *7*

Avea o voce stranie, tulburătoare.

— Tatăl dumneavoastră *7*

— Da. Domnul Golspie. Aicea-i, nu *7* Mi-a spus să vin să-l iau de la birou.

— Oh, da, este *miss... miss...* Golspie ! exclamă Turgis cu înfrigurare, mîncînd-o cu ochii. E-acolo, în biroul acela. Dar cred că e cu cineva. Să-i spun c-aţi venit *7*

— Nu-i nevoie, dacă are treabă cu cineva, zise superba făptură, zîmbindu-i. Pot s-aştept.

— Dacă doriţi, pot să-i spun imediat.

Tremura de înfrigurarea de a-i fi de folos, de a-i sluji.

— Nu. N-are importanţă. Ştiu că nu-i place să fie deranjat. Am să-l aştept. Presupun că n-o să dureze prea mult. Nu-i aşa ?

— Desigur că nu, răspunse el cu înfocare. Vreţi să aşteptaţi aici, sau în birou *7* E mai cald în birou.

— E destul de bine şi-aici, zise ea şi făcu o mişcare să sc aşeze pe scaun.

— Daţi-mi voie, *miss* Golspie ! Rosti cuvintele astea bîl- blindu-se oarecum, şi în acelaşi timp şterse praful de pe scaun cu batista : Ar... ar... putea fi murdar, ştiţi...

Ea îl privi drept în ochi, fermecător, înecîndu-l în

duioşie, âpoi îi zîmbi.

— Mulţumesc. Mi-ar fi părut teribil de rău să-mi murdăresc pardesiul nou. Totul arată cam murdar pe-aici, n-ai impresia 7 Şi-i îngrozitor de întunecos, nu ?

El fu de părere că era şi încercă să şi-o închipuie afară, trecînd pe Fundătura îngerilor... Rămase locului, fără rost.

— Mai doriţi ceva ? începu el nehotărît, legănîndu-se de pe un picior pe altul, în adoraţie.

— Nu. E foarte bine. Mulţumesc.

Nu mai exista nici o motivare posibilă ca să mai întîrzie pe acolo. Neavînd încotro, se întoarse la biroul său, cu inima plină de emoţie. Ceilalţi îl priviră întrebători, dar el se făcu că are treabă. Nu voia să le dea nici un fel de explicaţie despre o fată ca asta. Voia să păstreze întreg şi numai pentru sine chiar şi gîndul la ea. în acelaşi timp, era hotărît să ciulească urechea. în clipa cînd va auzi pe vizitatorul domnului Golspie plecînd, se va repezi să-i spună patronului că *ea* venise, şi astfel va avea prilejul s-o mai vadă o dată.

Dar planul ăsta nu-i reuşi. Probabil că domnul Golspie îşi condusese singur vizitatorul, pentru că îndată după ce se deschise uşa, Turgis îi auzi glasul tunînd dindărătul despărţi- turii cu geamuri mate :

— Ei, Lena, fată ! Am uitat cu totul de venirea ta. într-o clipă-s gata !

Domnul Golspie intră în birou.

— Trebuie să ies în oraş, îi spuse el domnului Smeeth. Nu mă mai întorc astăzi. Vin mîine pe la unsprezece, dacă întreabă cineva de mine. Domnul Dersingham se întoarce mîine după-amiază, dacă-l caută cineva. Şi, ascultă, cum îţi zice... Turgis...

— Da, domnule... răspunse Turgis cu distincţie.

— Cheamă-i pe ,,Anglo-Baltica", pe domnul Borstein, pe el, nu pe altcineva, bagă de seamă, domnul Borstein... şi spune-i din partea mea că dacă se mai întîmplă vreodată să mai avem întîrzieri de astea cu marfa, o să dea de belea cu

mine. Ziceau că n-or să ne-ncurce, şi ne-ncurcă al dracului ! Poţi să-i spui şi asta din partea mea !

— Da, domnule, voi spune. Aţi zis : domnul Borstein ?

Şi Turgis rămase cu ochii la tatăl domnişoarei Golspie,

la fruntea lui masivă şi pleşuvă, la mustaţa lui lungă, la umerii lui mari şi pătraţi. Niciodată domnul Golspie nu-i păruse a fi un om obişnuit, dar acum întruchipa, pentru Turgis,

%

*forţa şi fascinaţia unui semizeu. însăşi silabisirea numelui său era numai gingăşie şi frumuseţe.

— Da, aşa-l cheamă pe individ, mormăi domnul Golspie. Bună ziua la toată lumea.

Şi ieşi.

— Fiica domnului Golspie fusese la uşă ? întrebă domnul Smeeth.

— Cum ? Fiica lui ? răsări *miss* Matfield cu sprîncenele ridicate, apoi se uită la Turgis şi îl întrebă ca din întîmplare : Cum arată ? E nostimă ?

— Da, mormăi Turgis grav. Este.

Şi nu mai spuse nimic altceva. Doar nu era să se-apuce să vorbească despre *ea.* Prefera să se gîndească la *ea.* Lena Golspie !

Apoi, cu un fel de imperativ amoros parcă, se duse la telefon, chemă „Anglo-Baltica" şi, încruntat, îl ceru pe domnul Borstein. O să-i spună el domnului Borstein cîteva ! O să-i arate el dacă-i poate încurca pe el al dracului sau nu ! Lena Golspie ! Lena Golspie ! Lena, Lena, Lena...

— Alo, domnul Borstein ? Aici e „Twigg & Dersingham". Da, „Twigg & Dersingham". Domnul Golspie mi-a spus să vă telefonez... domnul Golspie... domnul Golspie...

...Tatăl Lenei. Lena, Lena, Lena...Capitolul V

MISS MATFIELD SE MIRĂ !

1

Domnul Golspie luă din mîna domnişoarei Matfield foile dactilografiate şi Ie întinse pe biroul ei.

— Toate şase scrisorile-s la fel, da ? Bine *!* Bravo, *miss* Matfield. îs întocmai cum am spus eu ?

— Practic vorbind, nu-s.

Miss Matfield ridică ochii şi-l privi neclintit, calm.

— Practic vorbind, nu-s, da ? Şi-atunci ce-s, practic vorbind ? Le-ai îndreptat pe ici, pe colo ?

Miss Matfield se înroşi puţin.

— Dacă doriţi să vă spun, domnule Golspie, tot ce-am făcut a fost să schimb *a fost* cu *au fost* de vreo două ori, numai pentru ca să fie ceva mai gramatical. Asta-i tot.

— Un moment, un moment ! tună glasul domnului Golspie. Nu *mai* gramatical. Gramatical pur şi simplu. Ai făcut să fie gramatical dacă înainte nu era gramatical. Ceva sau e gramatical, sau nu-i, înţelegi ? Şi-acum, acuma-s mai gramatical, da ?

Şi izbucni în rîs, deodată, înspăimântător.

— Eu n-am pretenţia că sînt extraordinară la gramatică, răspunse ea, încercînd să fie gravă, dar întîmplarea face să ştiu cînd să întrebuinţez *au fost* şi cînd *a fost.* E unul dintre puţinele lucruri pe care le-am învăţat. Aşa încît am crezut că n-o să aveţi nimic de obiectat dacă-mi permit să corectez...

— Foarte îndatorat. O privi prietenos. Dar, pentru că veni vorba, la ce ai pretenţia că eşti extraordinară ?

— Are vreo importanţă ?

Şi rosti cuvintele astea cu cea mai superbă aroganţă. Tot biroul îi cunoştea şi îi respecta această aroganţă.

Dar domnul Golspie îi aruncă doar o privire prietenoasă.

— Fireşte că are importanţă, rosti el cordial. Mie îmi place să ştiu lucrurile astea. Uite, eu, de pildă. Eu eram tare la biliard, şi mai sînt încă în stare să ţin pasul la poker cu cei mgi tari, şi la bridge... Oh, şi mai pot să sparg o nucă între degetul mare şi arătător... da-da ! Ridică în sus un arătător foarte gros şi foarte păros şi un deget mare care

i se potrivea perfect. Continuă : Şi cu asta n-am isprăvit. Dar... noi mai avem ceva de lucru, nu ?

— Eu am.

M iss Matfield îşi îndreptă privirea spre maşina ei de scris.

— Şi eu, continuă el vesel, aşa că, pentru moment, să zicem că n-are importanţă. Am să iau cu mine scrisorile astea frumoase şi gramaticale. Le-ai făcut şi plicuri, da ? Bine.

Îi întoarse spinarea lui masivă, făcu un semn domnului Smeeth, şuieră uşor şi se duse în biroul său.

Aliss Matfield îşi prinse toată buza ei de jos între dinţi şi se încruntă la maşina de scris. Ca de obicei, rămăsese cu vin vag sentiment de înfrîngere. Natural) tocmai insensibilitatea omului ăstuia — şi îi vedea din nou degetul acela gros şi păros — făcea să fie atît de greu să-l pui la locul lui. Nimeni în birou nu îndrăznise să-i vorbească aşa cum îi vorbise, el, nici chiar atunci cînd nu era decît de-o oră în acest imobil. Era păcat că nu putea să-l pună la locul lui, aşa cum domnul Dersingham şi domnul Smeeth şi toţi ceilalţi fuseseră puşi la locurile *lor*. Era supărător să te aştepţi ca prima dată cînd îţi va vorbi din nou să-ţi vorbească probabil pe acelaşi ton, un ton nu tocmai neprietenos, dar lipsit de respect, zeflemitor, umilitor într-un anumit sens. Nu putea realmente să-l înfrunte, se pomenea că-i vine să-şi lase ochii-n jos, să întoarcă într-o parte capul, şi aproape să fugă roşindu-se ca

o fată mare... oh, la naiba *!* Lilian Matfield să se simtă în halul ăsta ! Cum şi-ar bate joc de ea prietenele dacă-ar afla ! Şi cu toate astea, la drept vorbind, nu-i displăcea, cel puţin acum nu.

Ceva mai tîrziu, cînd strîngeau lucrurile pentru plecare, problema aceasta a domnului Golspie îi fu pusă din nou de nişte întrebări naive ale fetei aceleia tinere, Poppy Sellers, care mai păstra încă faţă de *wiss* Matfield multă deferenţă şi se afla deci încă în graţiile ei.

— E amuzant, nu ? zise *miss* Sellers, referindu-se la domnul Golspie.

— Puţin cam ciudat.

— Tare-aş vrea să-mi spui, *miss* Matfield, continuă Poppy Sellers cu seriozitate şi plină de respect, î*ţi place* într-adevăr ?

Miss Matfield înălţă sprîncenele ei castanii şi groase şi emise un sunet care ar putea fi reprodus prin : *mmtn,* cu un ton ascendent întîi, apoi descendent. După această mică reprezentaţie întrebă :

— Dar dumitale ?

— Cum să zic, rosti *miss* Sellers, încreţindu-şi năsucul într-un efort mental epuizant, îmi place şi nu-mi place... înţelegi ce vreau să spun.

Miss Matfield înţelegea perfect ce voia să spună, dar nu mărturisi. Tot ce făcu fu să arunce fetei o privire încurajatoare.

— Uneori mi se pare că-i drăguţ, continuă *miss* Sellers, privind în gol, şi alteori nu-mi place de loc. Nu că zice vreodată ceva sau face vreodată ceva, ştii... fireşte, eu n-am de-a face cu el atît cît ai dumneata, *miss* Matfield... dar uneori prind o privire fioroasă...

— O ce ?

Glasul domnişoarei Sellers coborî pînă la şoaptă

— O privire fioroasă, repetă ea, cu ochii imenşi. Şi are cîteodată cînd vorbeşte şi o nuanţă de răutate în glas. Şi-atunci îmi zic în gînd : ,,Ei bine, să ştii că nu-mi placi şi nu m-ar încînta de loc să-mi ieşi în cale, nu-nu, asta nu". Şi pe urmă, data viitoare, e mai drăguţ decît oricine. Dar nu-mi place atît de mult cît îmi place domnu Dersingham. Şi dumitale, nu-i aşa, *miss* Matfield ? Domnu Dersingham e-un veritabil *gentleman !* El hni place cel mai mult.

— Mie nu.

Cuvintele acestea fură rostite într-un murmur răguşit. Le rostise Stanley,' care, scăpat pentru un minut de la copiatul scrisorilor, se apropiase pe nesimţite.

— Ia ascultă, cine ţi-a cerut ţie părerea ? îl întrebă *miss* Sellers. Şterge-o!

— Mie-mi plac6 domnul Golspie cel mai mult, zise Stanley, silindu-se să pună în şoapta lui răguşită o notă de

entuziasm. Şi am să-ţi spun de ce. Ăsta-i ceea ce se cheamă un bărbat născut, şi nu făcut. Pariez c-a avut aventuri !

— Şi tu cu aventurile tale ! Ce ştii tu *?!*

Miss Sellers era plină de dispreţ.

— Am mai auzit şi eu unele chestii, zise Stanley, foarte încet şi cu o nuanţă de solemnitate în glas.

— Ce-ai auzit-?

— Nu spun. *— Nu spui pentru că n-ai ce spune. Cară-te de-aici şi du-te şi-ţi termină treaba, ţîncule !

— Sînt tot atît de înalt cît şi dumneata !

— Obraznicule ! Uite, data viitoare cînd mai filezi, vezi de filează nişte maniere mai elegante, zise *miss* Sellers batjocoritor, nimerind cu iuţeală şi precizie feminină punctul slab în armura celuilalt.

— Oho ! Nu de la dumneata o să am de-nvăţat !

— Oh, tăceţi odată din gură amîndoi *!* strigă *miss* Matfield şi reîncepu să-şi adune lucrurile de pe birou.

Nimeni nu mai scoase o vorbă despre domnul Golspie, dar în drumul ei spre casă, *miss* Matfield nu se putu împiedica să nu se gîndească la el. Avea totdeuna la ea o carte, pentru citit în autobuzul 13, la şi de la birou, dar împinsul, înghesuiala şi schimbatul luminii făceau ca cititul să fie treabă destul de grea, mai ales pe drumul de întoarcere spre West Hampstead, aşa că adeseori avea în cap mai mult propriile ei gînduri decît cele ale autorului. în această anume seară atenţia îi fu solicitată de domnul Golspie aproape în exclusivitate ; nu se mai gîndi la nimic şi la nimeni altcineva. Nu-şi putea face o părere despre el, şi n-avea o etichetă sub care să-l poată cataloga, sau o casetă în care să-l poată aşeza, şi faptul acesta era iritant, pentru că ei îi plăcea să ştie precis ce simte şi ce gîndeşte despre oameni ; îi plăcea să fie în stare să-i claseze dintr-o singură frază. Faptul că domnul Golspie îi vorbea în fiecare zi, chiar dacă numai cîteva minute, şi îi dădea de lucru era suficient ca s-o îndemne să-şi clarifice atitudinea faţă de el. Bărbaţii, cu obrazul lor gros şi cu indiferenţa lor profundă, sînt în stare să lucreze ani de zile cu un om şi să n-aibă

habar sau să nu se sinchisească de loc de el ca persoană, dar concepţia asta inodoră şi incoloră despre „patroni” şi „colegi” nu-şi avea locul în firea lui *miss* Matfield. Cînd stăteau de vorbă între ele, fetele, la cămin, toţi bărbaţii care le dictau scrisori deveneau personaje considerabile, comice sau de-o mişelie grotescă, sau eroice şi adorabile. Feminitatea, îngheţată în fiecare zi timp de cîteva ore în faţa claviaturii maşinilor de scris, se topea şi ţîşnea din făpturile lor exaltate. îndărătul ochilor coborîţi, al mutrelor cuminţi, cum stăteau aşa, cu caietele de note, pe scaunele mici şi tari de birou, zumzăiau şi cîntau aceste legende comice şi romanţioase, care-şi luau zborul mai tîrziu, în sufrageria, în salonul sau în camerele lor micuţe de dormit de la cămin. Aşa că ceva trebuia totuşi făcut şi cu domnul

Golspie ăsta, care ar fi apărut, în ochii celor mai multe dintre fete, cum *miss* Matfield ştia prea bine, o descoperire gigantică,

0 adevărată mină de aur. Pînă acum trecuse drept „straniu”, dar treaba nu putea să mai dureze mult aşa. Nu mai mulţumise nici gîndurile intime ale lui *miss* Matfield după primele două zile.

Ea ştia precis ce gîndeşte despre toţi ceilalţi de la birou. Domnul Dersingham nici nu-i plăcea, nici nu-i displăcea ; mai curînd îl tolera, cu un oarecare dispreţ. Era „molîu, puţin cam fără vlagă, un tip obişnuit, banal, care n-avea absolut nimic „straniu” în el. Smeeth îi părea a fi o creatură oarecum „Înduioşătoare”, care ducea o viaţă cenuşie într-o suburbie cenuşie ; plăcerea pe care o sorbea bătrînul din ceea ce ei

1 se părea a fi „truda” lui o irita uneori, dar alteori îi trezea ca un fel de milă ; şi cînd nu-l dispreţuia, îi era drag. Pe Turgis îl dispreţuia, uneori îi trezea o iritare, un resentiment. O indispunea înfăţişarea neîngrijită şi necurăţenia lui, pielea nesănătoasă şi gura căscată, tot aerul de om prăpădit şi năuc, pur şi simplu pentru că toate acestea, stîndu-i permanent în ochi la birou, alături de ea, îi jigneau propria-i mîiidrie, scoţîndu-i în evidenţă cît era de

meschină slujba pe care o avea. Se întîmpla uneori, poate după vreun *week-end* la ţară, cînd gîndul că trebuie să se întoarcă în Fundătura îngerilor îi provoca — după expresia ei — o senzaţie de greaţă, să-i scapere ca un fulger pe dinaintea ochilor imaginea lui Turgis. Existau momente cîmd îi era milă de el, dar foarte rare. Pe Stanley şi pe fetiţa aceea *cockney* îi tolera, chiar îi plăceau, cîtă vreme se purtau cum se cuvine ; parc-ar fi fost o pereche de animale mici şi amuzante, poate o pereche de căţei de rasă ; erau sub nivelul ei, şi într-o oarecare măsură neglijenţi, neîngrijiţi. Toţi aceşti oameni erau definitiv catalogaţi la locurile lor. Numai domnul Golspie, nu, omul acesta plin de mistere, bărbatul voinic, jovial, brutal, care totdeauna reuşea

— şi pe viaţa ei că nu putea să descopere cum realiza asta !

— să aibă cîştig de cauză în orice discuţie între ei doi, ceea ce făcea ca o jumătate din ea să se irite — jumătatea rezonabilă — iar cealaltă jumătate, să palpite şi să se zăpăcească, parc-ar fi fost o fetiţă. Uff ! Cît îl detestase la început ! Ei, îl mai detesta ea şi acum, sau cel mult îi displăcea, îl dispreţuia, pentru că nu era nimic altceva decît o matahală, brutal şi între două vîrste. Mustaţa lui era ridicolă. Mirosea a ţigară de foi şi a *whisky,* a săli de bodegă. Era totodată şi comic, şi înspăimîntător. «

Pe cînd autobuzul zdrăngănea şi huruia pe panta lungă şi dreaptă de pe Finchley Road, în drum spre Swiss Cottage, ea îşi spuse de cîteva ori că Golspie era comic şi oribil, şi în concluzia aceasta găsea ceva consolator. Dar, ca o concluzie în sine nu era mare lucru, nu rezista nici cîteva minute, pentru că domnul Golspie, chiar în amintire, chiar ca imagine, ca evocare, o palidă sclipire în ceaţa minţii ei (ca pisica din *Alice in Ţara Minunilor),* refuza să răinînă locului şi să poarte o etichetă. Fugea, şi-şi rîdea de ea. Prea era stupid totul, şi cînd se pregătea să coboare din autobuz, se hotărî să-l lase-n pace pe domnul Golspie. Se întîlni cu o altă fată de la cămin, care aştepta să se

oprească autobuzul, şi cînd se opri, îşi zîmbiră una. alteia şi plecară de pe Finchley Road împreună. Domnul Golspie păli şi pieri apoi în ceaţă.

-— Vii tot drumul din City pîn-aici cu autobuzul ăsta, Matfield ? întrebă fata cu un ton lipsit de viaţă.

Era o fată cu o figură languroasă, destul de afectată, şi o chema Morrison.

— Tot drumul.

— Vai, ce revoltător !

•— Este. Absolut dezgustător. De unde-l iei, Morrison ? Nu lucrezi în City, nu-i aşa ?

— Nu, în Bayswater, oftă *miss* Morrison. îl iau din Orchard Street. întîi trebuie să iau alt autobuz, pe Bayswater Road. Sau să merg pe jos, mi-e silă să merg pe jos, mai ales în nopţile astea de beznă infectă. Chiar şi atunci pare un drum oribil de lung.

— E fleac în comparaţie cu ce-am eu de mers, zise crunt *miss* Matfield. Uneori durează ore-ntregi.

Cînd era vorba de nemulţumiri, şi în general de asta era vorba, îi plăcea să aibă şi ea partea ei de spus.

— Ştiu. Am avut şi eu odată o slujbă în City, şl n-ani rezistat decît o săptămînă. Aliss Morrison oftă în întuneric la amintirea acelei săptămîni. Doar că n-am murit. Sincer îţi spun, Matfield, dac-ar trebui să mă duc în City în fiecare zi şi să mă-ntorc aici, aş muri, absolut, aş muri, n-aş putea rezista. Nu ştiu cum de poţi rezista. Dar tu eşti atît de energică, nu-i aşa ?

Aliss Matfield negă imediat o atît de teribilă acuzaţie şi îşi mărturisi că fata asta, Morrison, este absolut insuportabilă.

— Sînt complet epuizată, continuă *miss* Matfield. Numai că trebuie să mă ţin de slujba asta în City, pentru că nu pot suporta posturile de secretară particulara. Tu ai unul de- astea, nu, Morrison ?

— Daaa... se auzi, cu un alt oftat. Şi-i destul de îngrozitor. Femeia la care lucrez e bine intenţionată, dar e o imbecilă, efectiv o imbecilă, Matfield, imbecilă din cap

pînă-n picioare ! Nici un bărbat în nici un birou n-ar putea fi atît de imbecil. Pur şi simplu îi lipseşte o doagă.

— Ei, iată-ne c-am ajuns la superbul nostru cămin ! zise *miss* Matfield ridicîndu-şi privirea la intrarea căminului.

— Ştiu. Nu-i revoltător ?

— E absolut abject ! răspunse ea maşinal pe cînd intrau. Nu cred să fie ceva scrisori pentru mine. Nu-s, fireşte că nu-s. Nici n-aveau cum. .

— A mea e o factură, mormăi *miss* Morrison. Şi tu primeşti totdeauna numai facturi ? Eu am impresia că nu primesc niciodată altceva. Numai milioane dc facturi dezgustătoare.

— Dezgustătoare. Pa !

' 2

Căminul ,,Burpenfield", numit după *lady* Burpenfield, care donase cinci mii de lire sterline la fondul iniţial, era unul din căminele — sau „cluburile", cum li se zicea — rezidenţiale destinate fetelor crescute în case de burghezi mijlocii din provincie şi care erau silite, din pricina condiţiilor economice aranjate cu abilitate ca să convină numai masculilor, să trăiască la Londra cît mai ieftin cu putinţă. Două imobile destul de mari fuseseră legate laolaltă, şi etajele lor transformate într-o mulţime de mici odăi de dormit ; puteau fi cazate în total vreo şaizeci de fete. Pentru suma de douăzeci şi cinci pînă la treizeci de şilingi pe săptămînă, căminul le oferea cameră de dormit, micul dejun şi cina în tot cursul săptămînii, iar sîmbăta şi duminica trei mese pe zi. Era luminos, bine aerisit şi foarte curat, punea la dispoziţie o cantitate considerabilă de apă caldă şi avea un foaier foarte mare, un salon (Fumatul interzis !)> o mică sală de lectură şi o bibliotecă (Rugăm linişte !) şi o grădină de iarnă cu plante perene. Mîncarea nu era strălucită — şi fără discuţie că mult prea des apărea sub formă de crochete, colţunaşi cu carne şi tocătură — dar era destul de sănătoasă şi putea fi mîncată în linişte, dacă nu cu o reală plăcere. Personalul îşi îndeplinea

atribuţiile cu mult rost şi era comandat, cum erau comandate totul şi toate în cămin, de către secretară, *miss* Tattersby, fiica răposatului stareţ de la Welborough şi, poate, cea mai respectabilă femeie din toată Europa. Regulamentele nu erau prea severe. Nu exista serviciu religios obligatoriu. Vizitatorii bărbaţi nu puteau fi primiţi în odăile de dormit, dar puteau fi invitaţi la masa de seară şi aveau acces în foaier, unde erau văzuţi uneori şezînd îngrozitor de nefericiţi. Căminul nu furniza băuturi alcoolice, dar ele puteau fi introduse, în cantităţi rezonabile, în sufragerie, cînd erau invitaţi musafiri. Fumatul era permis, cu excepţia sufrageriei şi a salonului. Mai erau o mulţime de regulamente cu privire la paturi, şi la baie, şi la spălat şi la cîte altele, dar fără prevederi despotice. în cursul lunilor de iarnă, seara, focuri, focuri destul de mari şi de vesele, însufleţeau camerele comune. Iluminatul era bun. Paturile-şi scaunele erau destul de confortabile. De două sau de trei ori pe an se dădeau spectacole dramatice sau aveau loc seri de dans. Şi toate acestea pentru mai puţin decît te-ar fi costat să trăieşti cu cameră mobilată în vreo casă murdară şi tristă, sau în cel mai nenorocit dintre apartamentele nenorocite.

Ce putea să-şi dorească mai mult o fată ? Rudele şi prietenii familiei care veneau în vizită la ,,Burpenfield” se simţeau obligaţi să pună această întrebare. Răspunsul era că cea mai mare parte dintre fetele de la „Burpenfieîd” voiau un singur lucru, şi lucrul ăsta era să plece de-acolo. Foarte straniu. Erai felicitată pentru admiterea la „Burpenfield”, cînd intrai pentru prima oară, şi erai felicitată şi mai călduros cînd plecai definitiv. în timpul cît erai acolo, bodogăneai într-una, pentru că pierdeai cu totul din vedere serioasele avantaje oferite. Fetele care stăteau acolo an după an, pînă ce, în cele din urmă, nu mai erau fete, ci ajungeau femei cărunte, nu mai bodogăneau, ci chiar insistau, cînd stăteau de vorbă între ele, asupra acestor avantaje serioase, dar feţele lor purtau întotdeauna un aer de resemnare.

Atmosfera instituţiei era, ca să începem, destul de dezolantă. Aspectul coridoarelor acelora lungi, pardosite cu dale, nu te înveselea cînd te întorceai obosită, morocănoasă, cu durere dc cap de la lucru, seara. Mîncarea era lipsită de variaţie, şi sufrageria prea gălăgioasă. Apoi, dacă nu ieşeai în oraş, aveai de ales între odaia de dormit, cît o cutie, foaierul (de obicei luat în stăpînire de o clică de gălăgioase, tinere şi nesuferite), mu salonul tăcut şi neprimitor. Pe deasupra, *miss* Tattersby, căreia i se spunea pe scurt Tatters, era înspăimântătoare. Ajunsese. foarte curind, Ia concluzia că sarcasmul prompt şi tăios e cea mai bună armă a sa, şi făcea uz de ea din plin. îi simţeai greutatea şi vigoarea chiar şi în notiţele pe care cu atîta plăcere le prindea într-un bold : „Locatarele care iau cina în prima serie au nevoie *chiar* de atît de multă vreme sau : „Linele locatare par să fi uitat că direcţia are şi alte sarcini în afară de...", sau : „Este oare necesar să se amintească *din nou* locatarelor că spălatul ciorapilor în baie Cam aşa sunau. Dar asta, la urma urmelor, nu era decît o palidă reflectare a metodei ei de vorbire directă, şi unele fete, pomenindu-se amestecate în cine ştie ce afacere complicată referitoare la vreo pereche de ciorapi sau ceva de felul ăsta, preferau să-şi apere cauza, să-şi facă pledoaria prin corespondenţă, sub forma unor mici note către *miss* Tattersby, lăsate la repezeală în birou cînd se ştia bine că ea nu e acolo. Cîte fete, după vreun scurt frecuş cu Tatters, care era enorm de înaltă şi ciolănoasă şi arăta ca o celebritate de pe vremea reginei Victoria păstrată în saramură, n-au înfruntat apoi pe cel mai înfuriat director de la ele de la birou cu o simplă ridicare din umeri ! Aplicarea în viaţa profesională a metodei „Burpenfield" de încredere în sine, din care am văzut cîte ceva la *miss* Matfield în Fundătura îngerilor, era, pesemne, rezultatul diferitelor ciocniri la cămin cu *miss* Tattersby.

Dar ceea ce *miss* Matfield — care se despărţise de *miss* Morrison şi se dusese sus în camera ei, blestemînd fără încetare instituţia — detesta cel mai mult în materie

de „Burpenfield” era prezenţa tuturor celorlalte locatare, a căror viaţă trebuia s-o împărtăşească. Erau prea multe, şi modul lor de viaţă constituia o oribilă parodie a modului ei propriu de viaţă. Gîndul că existenţa ei ar putea părea cuiva dinafară identică cu a celorlalte o jignea sau o întrista, pentru că ea realmente simţea că e cu totul deosebită de celelalte, mult superioară, o făptură superbă, plină de vitalitate. Cele a căror situaţie nu era de loc la fel cu a ei nu făceau decît să o plictisească şi mai mult. Erau fetele tinere, rumene şi pline de încredere în sine, dintre care multe fie că erau logodite (cu cine ştie ce tînăr iremediabil cretin), fie că îşi petreceau cîteva luni jucîndu-se numai de-a logodna, făcînd cine ştie ce absurdităţi, una după alta, în timp ce părinţii lor munceau şi le trimiteau lunar cecuri grase. Veneau apoi femeile mai în vîrstă decît ea, fete bătrîne, la drept vorbind, peste 30 şi chiar peste 40 de ani, care încărunţiseră şi se veştejeau la maşina de scris şi la telefon, care tricotau, trăncăneau fără încetare despre nişte vacanţe serbede, dădeau în manii religioase, înnebuneau pe nesimţite şi a căror viaţă se îngusta progresiv în aşa măsură, încît spălatul ciorapilor devenea suprema problemă. Linele dintre ele erau sincer deprimante. Le întîlneai tîrîndu-se pe coridoare cu cîte un ceainic dc apă caldă în mînă, şi păreau că n-au nimic altceva în cap decît apa caldă. Altele erau de o vioiciune mecanică şi de o strălucire forţată, pline de o spontaneitate nervoasă, de jargon ostentativ şi de orgii de aspirină pe ascuns ; creaturile astea — sărmanele de ele — erau, dacă se putea, şi mai deprimante, atingeau culmea. Uneori, cînd era obosită şi n-avea mare lucru de făcut, *miss* Matfield întrezărea ca o străfulgerare, în vreuna din femeile astea, o oribilă imagine a propriului ei viitor, şi-atunci fugea în cămăruţa ci şi începea să-şi făurească cele mai fantastice şi mai disperate planuri, dar pe nici unul nu încerca vreodată să-l pună în aplicare. Şi, între timp, vremea se scurgea şi nu se întîmpla nimic. în curînd va împlini 30 de ani. 30 de ani ! Puteau să spună oamenii ce voiau, dar viaţa asta era

dezgustătoare, infectă !

Mai era încă o jumătate de oră pînă la cină şi, după ce se dichisi puţin, se aşează pe marginea patului şi încercă să prindă un fir scăpat la un ciorap de mătase, nu perechea cea mai bună, a doua. Fu întreruptă de o bătaie în uşă şi de intrarea unei figuri uluitoare. Avea o faţă verzui-cafenie şi era îmbrăcată în ceea ce părea a fi un costum oriental, iar impresia generală pe care o făcea era aceea a unei căpetenii arabe care suferea de rău de mare.

•— Ajutor ! strigă *miss* Matfield, însă numai către vizitatoarea ei. Ce s-a-ntîmplat ? Cine eşti ? Caddie, nu se poate să fii tu !

Faţa verzuie nu clinti nici un muşchi, dar o voce răsună din ea cu grijă, şi vocea, deşi amortizată şi lipsită de modulaţiile ei de ton obişnuite, era, fără îndoială, a vecinei sale, *miss* Isabel Cadnam, în intimitate, Caddie. îşi aplicase pe obraz o mască de nămol şi îşi învelise capul într-un prosop.

— N-ai voie să zîmbeşti sau să mişti, zise ea cu precauţiune, pentru că crapă. Dar am venit să-ţi cer o favoare. Astă-seară stai acasă ? Vreau să zic, nu te îmbraci de gală, nu ? Atunci poţi să-mi împrumuţi şalul tău, ăla roşu cu negru ? Mi-ai promis că mi-l împrumuţi într-o seară, dac-o să am mare nevoie de el...

Miss Matfield dădu din cap.

— Ei, a venit şeara aia. E-o chestie grozavă ! Dragă, Ivor a luat bilete la un cabaret nou, local de dans, supeu şi toate alea, şi astă-seară-i deschiderea, şi mergem şi noi. O să fie ceva teribil !

Faţa nu se clinti, dar ochii se dădeau peste cap şi scăpărau de bucurie.

— *AU right,* am să-ţi dau şalul, Caddie, zise *miss* Matfield alene, ridicîndu-se să-ntindă mîna după el, pentru că atît era tot ce-aveai de făcut ca să poţi găsi orice într-un dormitor de la „Burpenfield". Promite să fie minunat. Dar parcă te certaseşi cu Ivor, după cîte-mi aduc aminte. Vă despărţiseră pentru totdeauna a nu ştiu cîta oară etcetera,

etcetera. De-abia vinerea trecută ai stat ceasuri întregi să-mi povesteşti.

— Ne-am împăcat azi-dimineaţă, răspunse masca verde, dînd iarăşi ochii peste cap. Ivor mi-a dat un telefon, dragă, şi-a-ncer- cat să-mi explice, da' atunci am început eu să-i explic, şi tot biroul, vreo patruzeci de oameni, mi-au sărit în cap, că se enervaseră, aşa că i-am zis să ne întîlnim la dejun. Şi ne-am întîlnit. Şi uite, gata. Şi-acuma mergem s-o facem latră.

— Ai noroc.

— Cred că Ivor are noroc. E-n stare să fie teribil, teribil de stupid, aproape mai stupid decît orice bărbat din cîţi cunosc eu, afară de brutele alea infecte de la birou — zău, draga mea, ăia sînt culmea *!* — dar din clipa în care ne-mpăcăm, are totdeauna bilete pentru ceva amuzant. Bilete de favoare, ştii...

— Cred că aşteaptă întîi să capete biletele, şi pe urmă te cheamă Ia telefon, dimineaţa, şi se-mpacă cu tine, zise *miss* Matfield. Nu-l cred incapabil de aşa ceva.

— Vai, Mattie, cum se poate să-ţi dea prin cap o idee atît de scîrboasă ! Ce minte dezgustătoare poţi să ai ! Da-da, e-n stare ^s-o facă şi p-asta. Da-i drăguţ din partea lui, dacă stai şi te gîndeşti. Ei, gata, trebuie s-o şterg. Trebuie să-mi scot chestia asta. O port de ceasuri întregi şi simt că-n viaţa mea n-am să mai zîmbesc. Mulţumesc pentru şal, draga mea, o să am toată grija, absolut toată grija de el, şi dimineaţă ţi-l aduc înapoi.

— Petrecere frumoasă ! zise *miss* Matfield fără entuziasm deosebit. Toate bune lui Ivor din partea mea.

După ce-i plecă vizitatoarea, avu un fior de enervare, se aşeză din nou pe marginea patului, dar aruncă ciorapul deoparte. Caddie era într-adevăr o fiinţă destul de naivă, dar cu toate astea se silea să-şi petreacă viaţa amuzant, ba chiar interesant. Ivor, un tînăr cu ochi bulbucaţi, care lucra la o firmă de publicitate, era şi mai prostuţ decît ea, iar *miss* Matfield recunoscu în sine, fără să ezite, că nu i-ar fi putut suporta nici măcar un ceas compania, dar lui Caddie

îi plăcea. O scotea în oraş, se certa cu ea, se împăcau, o scotea iar în oraş de hatîrul împăcării, îi crea continuu o viaţă plină de senzaţii. Puteai, în acelaşi timp, să invidiezi starea de spirit a lui Caddie şi să-i dispreţuieşti gustul. Gura roşie a domnişoarei Matfield, care aproape că nu avea nevoie de ruj, luă o curbură de nemulţumire. Păcat că n-o amuzau tinerii prostuţi, pentru că era plin cu Ivori primprejur, în vreme ce putea găsi foarte puţini bărbaţi în toată firea, bărbaţi care s-o facă să simtă că e încă doar o fetiţă. începea să-i placă, să prefere categoric bărbaţii între două vîrste — şi admitea asta în faţa intimilor — dar necazul era că cei cu-adevărat plăcuţi şi simpatici erau aproape totdeauna îngrozitor de cazanieri, prinşi pînă-n gît de neveste şi familie, şi rar dacă mai dispuneau de cîte-o palidă sclipire de interes pentru vreo *miss* Matfield oarecare. Bărbaţii între două vîrste care-i mai arătau interes erau aproape totdeauna cei oribili, cu feţe buhăite şi cu ochii mici şi spălăciţi, nişte sinistre secături. Domnul Golspie ? Nu, el nu-i chiar atît de rău, nu-i chiar tipul ăsta. Totuşi, un tip completamente imposibil, desigur. Absolut absurd.

Jos se auzi gongul, şi pe cînd suna, un cap apăru pe uşă :

— Eşti acasă, Mattie ? Atunci haide-ncoa. Am noutăţi. Foarte palpitante.

Capul acesta, împodobit cu un ciuf de păr blond, ochelari cu rame de baga, un nas pistruiat şi bîrligat şi o gură mare şi amuzantă era al lui Evelyn Ansdell, una dintre foarte puţinele prietene pe care şi le făcuse la „BurpenfieM". în ultimii doi ani avusese camera aproape de *miss* Matfield. Era una dintre fetele acelea pripite, neglijente, descreierate, mai tînără decît *Miss* Matfield, şi, cu toate că plină de tot felul de mici defecte, avea şi două mari proeminente virtuţi : o inimă bună şi o fire extrem de amuzantă.

Cele două fete coborîră împreună în sufragerie şi avură norocul, destul de mare, de a găsi o măsuţă numai

pentru ele singure. Acolo, în mijlocul trăncănitului şi al vacarmului care însoţea tocana de berbec şi prunele cu sos, *miss* Ansdell dădu drumul noutăţilor, printre exclamaţii şi sughiţuri :

— Îs moartă-aproape, începu ea, pe un ton emoţionat. Zău, cirede-ma, îs mai mult moartă decît vie. Tot vorbesc la telefon cu părinţii, ca nebună, de-un ceas şi jumătate. Nu-s răguşită ? Iţi spun drept, am plîns la telefon pînă n-am mai putut.

Nu era nimic nou. Miss Matfield ştia totul despre părinţii Evelynei. Erau o pereche bizară, şi se despărţiseră acum vreo patru-cinci ani. Doamna Ansdell rătăcea prin ţară, apucîndu-se de fel de fel de mici afaceri, în timp ce maiorul Ansdell, care trecuse în rezervă şi era reprezentant al nu ştiu cărei organizaţii misterioase cu ramificaţii în întreg imperiul, colinda prin toată lumea, dispărînd cu desăvîrşire luni de-a rîndul. Din cînd în cînd fiecare descăleca la Londra, ia „Burpenfield”, şi, prin nu ştiu ce întîmplare nenorocită, se nimerea deseori ca vizitele lor să coincidă, iar atunci Evelyn trebuia să se zbată cu disperare să aranjeze aşa încît să nu se pomenească chiar cu amîndoi deodată la cămin. Evelyn personal, care pe vremuri fusese aruncată ca o minge de la unul la altul, nu lua partea nici unuia, afară doar de unele mici dispute, şi păstra o oarecare nepăsare prietenoasă, nu mult deosebită de aceea a unui bun şi încercat arbitru. Lucrurile se complicau din cauză că fiecare dintre cei trei avea o doză bună de excentricitate. Lui *miss* Matfield, ai cărei părinţi se adorau, în felul lor mai simplu şi mai demodat, şi erau, în orice caz, mult prea rezonabili şi prea ocupaţi pentru asemenea excursiuni şi incursiuni, toate acestea i se păreau foarte ciudate, dar nu mai constituiau o noutate. Astfel că se pregăti, simplu, să asculte o nouă fasciculă din legenda familiei Ansdell.

— Toată chestia a început de la. o scrisoare a mamei, continuă, palpitînd, *miss* Ansdell. A sosit azi după masă. Draga mea, e cea mai trăsnită scrisoare. Chestia e că

mama are de gînd să deschidă o prăvălie de antichităţi. Am uitat cum se cheamă localitatea, dar, în orice caz, a închiriat magazinul, şi-i o prăvălie minunată, numai cu grinzi aparente de stejar şi cu ferestre în nişă, şi cu tot felul de chestii, şi bogătaşi cu maşini care se opresc mereu acolo. Nu-i chiar atît de trăsnită cît se pare chestia asta, pentru că mama se pricepe cu-adevărat la antichităţi şi la broderii vechi şi la lucruri de-astea, şi-ar putea face pe oricine să cumpere orice dac-ar vrea. Şi insistă acum să mă duc să stau cu ea acolo, să-i ajut în prăvălie.

— Oh, doamne ! gemu *miss* Matfield. Doar n-ai de gînd să te duci, nu ? A mai vrut ea şi altă dată să te ia, nu ?

— Da, dar de data asta e altceva. Cu totul altceva, de fapt. Ar fi într-adevăr amuzant s-o ajut într-un magazin. Aş prefera să fac o treabă de-asta, să păcălesc nişte automobilişti bogaţi, decît s-o duc aşa într-una cu porcăria asta de secretariat. Ştii ce oroare am de scris la maşină şi de stenografiat. Şi de data asta are nevoie de mir\e foarte serios... unica ei fetiţă scumpă, să fie alături de ea, chestii de genul ăsta ! Trebuia să fi văzut scrisoarea ! Aşa că am chemat-o Ia telefon, interurban, draga mea — şi-s la pămînt cu banii — ca să aflu toate, şi-ţi spun drept, pare s-arate minunat. Prăvălie drăguţă, orăşel drăguţ, o mulţime de lume foarte drăguţă, şi maşină... ştii, în afacerile astea cu antichităţi trebuie să ai maşină. Trebuie să mărturisesc — cu toate că ştiu ce fel de om e mama — trebuie să mărturisesc că e destul de seducător.

— Da, e, trebui să admită *miss* Matfield, în silă.

— Dar stai niţel, stai niţel, Mattie dragă. Nu asta-i cel mai pasionant. Oh, nu ! înainte de a încheia convorbirea, mama mi-a spus să-i amintesc ceva tatii pentru nişte bani. El e în oraş, ştii. Aşa că l-am sunat la telefon şi, după ce i-am transmis ce-mi spusese mama, i-am povestit şi de propunerea pe care mi-o făcuse. Ei, ce să-ţi spun, trebuia să-l fi auzit ! Credeam c-o să ia foc acolo, pe Ioc. Apoi a devenit foarte calm, şi ştiam c-o s-o ia pe coarda sentimentală, patetică. Ştie s-o facă mai bine chiar decît

mama. Şi dac-apucă să-şi dea drumu de-a binelea, cad de acord cu orice, cît e de faţă. Şi-a-nceput să spună că are un plan pe care-l învîrteşte în cap de luni de zile, că nu se gîndeşte Ia nimic altceva şi ar fi vrut să pomenească de el şi mai demult, dar credea că mă simt atît de fericită aici la „Burpenfield" ! Că el pleacă din nou, foarte curînd, cu porcăria aia a lui cu imperiul, şi vrea să plec cu el, ca secretara lui. Se duce în America — Montreal, Toronto şi cam pe-acolo — şi pe urmă în Australia, şi că eu am să merg peste tot cu el. Ce zici de chestia asta ? Spune că se gîndeşte la ea de veacuri, dar eu cred c-a inventat-o atunci, acolo, în cinci minute, numai aşa, ca să-i facă mamei în necaz. Şi amîndoi vor să le răspund imediat. Spune, nu-i o nebunie ?

— Nebunie curată ! (Dar de ce nu i se întîmplă ei vreodată aşa ceva ?) Şi ce-ai de gînd să faci ?

— Draga mea, am să mă hotărăsc pentru unul dintre ei. Tu n-ai face la fel ? Dar pentru care, spun drept, nu ştiu. Tu ce crezi ?

— Hai să mergem să ne luăm cafeaua, zise *miss* Matfield. Putem vorbi despre asta pe urmă.

Era o lovitură. Fie că Ansdell pleca în Canada şi în Australia, fie că se ducea Ia prăvălia de antichităţi a maică-si, era pierdută pentru „Burpenfield". încă una simpatică şi amuzantă care pleca ! Ceva senzaţional, care se întîmplă *altuia,* ca de obicei *I* Şi *miss* Matfield era atît de ocupată de propria ei amărăciune şi autocompătimire, încît dacă i s-ar fi cerut înfr-adevăr părerea, acum, cînd stăteau să-şi bea cafeaua, nu i-ar fi venit uşor să şi-o dea. Ca multă lume care cere să i se dea o părere, *miss* Ansdell părea să simtă mai curînd nevoia de un ascultător decît de un sfătuitor, pentru că nu se oprise din vorbit nici o clipă, iar cînd punea o întrebare, răspundea singură imediat, fără să-i lase timp prietenei sale să înjghebe un răspuns.

Cînd ieşiră din sufragerie, văzură o siluetă înaltă aşteptînd în hol, imediat lîngă intrare.

— Cred că el e ! tresări *miss* Ansdell. Da, el e, tata.

Oh, doamne-a jută-mă *!*

Chiar maiorul Ansdell era. M/ss Matfield îl mai întîlnise, pentru cîteva minute numai, de două sau de trei ori, mai demult. Era încă un bărbat bine făcut, cu înfăţişare ostăşească, deşi destul de bătrîior, şi era teribil de curtenitor — în genul iui Roger de Coveriey — cu toate prietenele Evelynei. Dar vedeai în el o extraordinară înclinaţie spre teatral. Foarte des se comporta ca şi cum ar fi fost eroul vreunei melodrame de modă veche ; şi mai era şi foarte emotiv, ditirambic şi absurd. Ar fi fost în stare să vorbească întocmai cum vorbesc bărbaţii în nuvelele proaste din revistele ieftine, şi *miss* Matfield se întrebase uneori dacă era astfel din cauză că citise foarte multe nuveie proaste sau pentru că. nuvelele erau mai aproape de adevăr decît se credea şi erau făurite după oameni ca maiorul Ansdell.

Miss Matfield rămase în urmă şi-i văzu pe Ansdelli salu- tîndu-se şi apoi pornind sus, evident, spre odaia Evelynei. Nu era posibil să vorbeşti cu maiorul Ansdell într-un salon comun ; prea îi plăceau mult scenele şi nu era timid de loc. *Miss* Matfield se duse în foaier, să fumeze o ţigară, şi petrecu zece minute răsfoind cu invidie una dintre acele reviste săptămînale ilustrate ce par să fie publicate numai ca să glorifice o mică parte a societăţii, care n-avea altceva de făcut decît să se amuze. Găsea acolo fotografii ale semizeilor şi ale zeiţelor, la curse, la vînătoare prin ţinuturi cu climă rece, scăldîndu-se sau vagabondînd prin ţinuturi cu climă caldă, mîncînd şi bînd şi făcînd pe grozavii în ţinuturi cu climă de orice fel. Cînd ajunse să-şi termine ţigara, *miss* Matfield îi înţelegea perfect pe cei ce nutresc ideea revoluţiei şi îşi spuse că asemenea reviste pur şi simplu te împing la revoluţie. Se duse şi ea sus, în odaia ei.

Nu intrase de mai mult de cîteva minute, cînd Evelyn Ansdell năvăli strigînd :

— Draga mea, e mama la telefon. Du-te şi stai de vorbă, te rog, cu tata, pînă mă-ntorc. Dacă nu te duci, vine

jos, şi cine ştie ce absurdităţi mai face. Termin cît pot de repede.

Şi ieşi.

Tatăl Evelynei părea că umple complet dormitorul. Maiorul Ansdell ură bun sosit prietenei fiicei sale — şi *miss* Matfield se simţi imediat învestită cu rolul de prietenă a fiicei — cu curtenia lui obişnuită, gravă şi rafinată. îşi dădea seama că maiorului îi făcea plăcere, şi probabil era unicul bărbat căruia îi făcea plăcere să vină în vizită la ,,Burpenfield". I se adresă cu: „Miss Mattie", auzind-o pe Evelyn vorbind despre ea şi zicîndu-i Mattie, şi *miss* Matfield nu simţi nevoia să-l corecteze. Asta nu făcea decît să sporească absurditatea a tot ce se petrecea. Era ca şi cum ar fi luat parte la o şaradă.

— Cred că ştiţi pentru ce am venit, *miss* Mattie, începu el cu tonuri profunde, vibrante. Vreau s-o conving pe fetiţa asta a mea să plece cu mine peste ocean, să mă ajute în marea operă pe care o înfăptuiesc şi să-mi stea alături.

Ea dădu din cap şi emise un vag sunet afirmativ. Era tot ce putea să facă, dar nici el nu dorea mai mult.

— Un tată îşi are şi el sentimentele lui, *miss* Mattie. Nu vorbeşte mare lucru despre ele. Le păstrează pentru sine. Le ascunde, le înmormîntează, continuă el, cu efecte emotive judicios distilate şi gradate, vădit încîntat de sine. Unui englez nu-i place să-şi etaleze sentimentele. E o parte a tradiţiei, a marii tradiţii a neamului nostru. Dacă suferim, *miss* Mattie, ne place să suferim în tăcere. Nu-i aşa ? Britanicul... stai, un moment. Ştiu ce vrei să spui !

— Ştiţi ? *f*

— Ştiu. Vrei să spui că nu-ţi place expresia asta : „britanicul".

— N-aş putea spune că-mi place cine ştie ce, trebuie să recunosc, mărturisi *miss* Matfield.

— Ştiam că nu-ţi place. Nici mie nu-mi plăcea într-o vreme. Detestam termenul acesta. Nu puteam să-l suport. Dar activitatea mea, călătoriile mele în crucişul şi-n

curmezişul imperiului m-au împins la alte concluzii. Trebuie să avem ceva care să definească nu pe un englez, nu pe un scoţian, sau canadian, sau australian, ci pur şi simplu un supus al marelui imperiu în sine, şi unicul termen pentru asta e „britanic”. Nu manifesta antipatie faţă de el, *miss* Mattie. Reprezintă un mare ideal. Şi ce vreau eu să spun este că un britanic nu-şi dă inima pe faţă. Dar simte profund Poate să-şi aibă îndatoririle sale, care să-l poarte departe de casă, în cele mai solitare colţuri ale lumii, şi să fie totuşi bucuros şi mîndru că le are de îndeplinit.

Aici maiorul făcu un gest distins şi fu la un fir de păr de a dărîma cu totul raftul de toaletă al fiicei sale. Aşa că se aşează pe marginea patului. Arăta imens de mare şi semăna cu Prinţul Alb din *Alice Ut oglindă.*

— Eşti prietenă cu fetiţa mea, *miss* Mattie, nu-i aşa ? întrebă el.

Miss Matfield răspunse că era şi adăugă că îi va părea foarte rău să se despartă de ea.

— Înţeleg asta, înţeleg foarte bine, şi întinse mîna, ca s-o bată uşor pe umăr. E-un copil simpatic, nu-i aşa ? Şi dumneata poţi să înţelegi sentimentele unui tată. Eu am îndatoririle mele de îndeplinit, *miss* Mattie, şi am cunoştinţe foarte numeroase, dacă vrei chiar prieteni, prin toate colţurile lumii, dar fundamental, în inima mea, sînt un solitar. Evelyn este unicul meu copil, şi am nevoie de tovărăşia ei, am nevoie să fie alături de mine, în afară doar, fireşte, dacă voi fi chemat să călătoresc prin locuri unde nu pot fi luate femei. Dac-ar fi vorba de posesiunile noastre de la tropice, ar fi altceva, ar fi cu totul altceva. Nu-mi place să văd o femeie albă, în special o fată tînără, în asemenea iocuri. Sînt locuri pentru bărbaţi, pentru noi, ăştia, mai dintr-o bucată, cărora ne place să facem curăţenie prin ciţe-o parte mai înapoiată a globului. Dacă ai vreo influenţă asupra ei, şi sînt sigur că ai, şi încă una foarte bună, o influenţă stimulatoare, natural, fiind mai în vîrstă...

— Vă mulţumesc, domnule maior, ripostă rece *miss*

Matfield. Mă faceţi să mă simt de cincizeci de ani. Nu-i chiar un compliment din partea dumneavoastră.

— Mii de scuze, scumpă *miss* Mattie ! exclamă galant maiorul. Ştiu foarte bine că n-ai nici treizeci de ani, eşti încă *o* fetiţă, şi încă una fermecătoare, te asigur. Dar Evelyn nu-i decît un *copil,* înţelegi, nu-i aşa ?

Al/ss Matfield nu răspunse, dar îi trecu prin cap că unele dintre festele şi parte din vocabularul „copilului" l-ar putea lăsa cu gura căscată.

— Ce voiam eu să spun este următorul lucru. Aş vrea ca dumneata să faci uz de influenţa ce-o ai asupra fiicei mele ca s-o convingi să plece cu bătrînul ei tată şi să-şi unească viaţa cu a lui. Ea vorbeşte de chestiunea aceea ridicolă, continuă el în grabă şi cu multă naturaleţe, sa se ducă să locuiască la mama ei, un proiect lipsit de orice bun-simţ, să vîndă mobilă veche şi porţelanuri sparte, şi fel de fel de fleacuri, undeva în provincie. îţi dai dumneata seama de ce fel de prăvălie e vorba. „La magazinul de antichităţi" *!* Vase trucate ! Prostii ! Chiar dacă nu vrea să vină cu mine, prefer de o mie de ori să ştiu că fata rămîne aici şi bate la maşină decît să se aventureze într-o asemenea afacere răsuflată şi stupidă. Să-ncerci să vinzi vase trucate unor neciopliţi şi unor babe !

În clipa aceasta uşa se dădu de perete, şi Evelyn intră, cu sufletul la gură. în odăiţă nu mai încăpea nimic acum, şi *miss* Matfield voia s-o şteargă, să-i lase să vorbească între ei, dar nu putea izbuti dacă n-o împingea pe Evelyn la o parte.

— Am vorbit cu mama, începu Evelyn.

Maiorul sări în sus.

— Să nu-mi spui că tot mai încearcă să te convingă să te înmormîntezi printre cenuşare şi vase trucate, să te maimuţăreşti îndărătul unei tejghele. Este cea mai absurdă idee de care mi-a fost dat să aud *!* Nici măcar n-o să renteze. Nu-s decît bani aruncaţi pe fereastră.

— Oh, nu ştiu dacă-i chiar aşa, tată, protestă Evelyn. Mama cunoaşte o mulţime de lucruri în materie de

antichităţi. De a;ta sînt sigură. Nu m-ar mira însă dacă n-ar scoate prea multe parale din afacerea asta.

Nici unul dintre ei nu o mai băga în. seamă pe *miss* Matfield, dar, cu toate astea, ea pur şi simplu nu putea să iasă din odaie pînă nu găsea o ocazie să se strecoare pe lîngă Evelyn.

— Mama ta poate să cunoască, sau poate să nu cunoască o mulţime de lucruri despre antichităţi, zise maiorul Ansiell cu foarte multă emfază, deşi eu îmi amintesc că în fiecare zi era păcălită ba de unul, ba de altul cu vreun fleac de imitaţie din astea. Dar nu cunoaşte absolut nimic despre firea omenească şi n-are cap pentru afaceri. Iar dacă voi vreţi să v-apu- caţi de deschis prăvălie, copila mea, trebuie să vă pricepeţi şi la firea omenească, şi la afaceri. Eu, dac-aş vrea, aş putea să ţin un magazin şi să-l fac să fie o afacere bună, pentru că eu mă pricep la oameni şi ştiu să organizez. Mama ta nu se pricepe la organizare nici măcar cît... cît... o mazetă clasa-ntîi !

— Uite, tată, ascultă ce vreau să-ţi spun, şi lasă astea. Am stat de vorbă cu mama şi vreau să-ţi spun ce-am hotărît. Plec cu dumneata în călătoria asta — şi, pentru că veni vorba, tre-

buie să-mi dai ceva parale să mă-mbrac, n-am nimic de pus pe mine — şi după aia, cînd ne întoarcem, dacă n-o să-mi placă,

o să încerc combinaţia mamei, cu antichităţile, dacă o să mai existe prăvălia pînă atunci.

— N-o să mai existe. Dar asta n-are a face. îmi place ce-mi spui, Evelyn. Numai noi doi, unul lîngă altul...

Părea că se apropie o superbă îmbrăţişare părintească. M/ss Matfield, murmurînd ceva despre nişte scrisori, se strecură, în fine, afară. Ansdellii erau absurzi, toţi trei, dar ca nu se putea opri s-o invidieze pe Evelyn. Maiorul Ansdell putea fi ridicol, însă dacă i-ar fi cerut *ei* să plece şi să vagabondeze cu el prin tot imperiul, ar fi

acceptat fără o vorbă. Dar aşa cum stăteau lucrurile, ea continua să rămînă în Fundătura îngerilor şi la „Burpenfield” şi, pe deasupra, în curînd va pierde şi o vecină amuzantă, aproape singura care-i mai rămăsese şi cu care putea să fie prietenoasă şi să-i facă destăinuiri. Era oribil !

Sosise şi ultima poştă. îi adusese două scrisori. Una de la mama ei, obişnuita dare de seamă, scrisă în grabă. Tata muncea prea mult, ca de obicei, îngrijindu-se de toată lumea la nu ştiu cîţi kilometri depărtare, numai de el nu, şi n-arăta de loc bine. Fata cea mică a We'sleylor era bolnavă de pneumonie. Celor nou-veniţi, Milfordilor, aceia mai în vîrstă, care se mutaseră în casa veche a Rogersonilor, li se întorsese băiatul din India, cu nevasta, destul de drăguţă. Nu era nici o şansă ca ea, mama, să vină la Londra luna viitoare, dar tata a spus că s-ar putea să aibă el un drum pe acolo şi o să-i scrie din vreme. Şi pe cînd spera Lilian că-şi va putea aranja din nou un *week-enal* acasă ? Oh, şi Mary Fernhill, urîţica aia, care se dusese anul trecut în Africa de Sud şi se întorsese atît de pe neaşteptate, ei bine, se logodise. Nu era nimic pasionant în toate astea. Toc ce-i scria dc obicei. Sărmana mamă, sărmanul tată ! Muncea prea mult şi începea să arate prost. Ăsta e necazul cînd eşti medic : nu te sinchiseşti de tine niciodată, pînă cazi jos. Era destul de revoltător. Părea că nu prea există pe lume mult noroc, şi că, în orice caz, nu nimereşte niciodată în familia Matfield.

Cealaltă scrisoare era mai interesantă, şi nu o deschise înainte de a fi ajuns în odaia ei. Era datată de la Institutul de agricultură din Chcstervern :

Dragă Lilian,

Mîine (În 16 ale lunii) trebuie să fiu la Londra şi mă întreb dacă ai vrea să-ţi petreci seara cu mine, să luăm masa şi

sil mergem apoi pe undeva. Ar fi pentru mine o mare plăcere, hui pare rău că te informez atît de tîrziu, dar nu s-a putut altfel. Dacă vrei să fii bună, răspunde-mi — la

„Holborn Pa- lace Hotel” — şi spune-mi la ce oră să trec să te iau, dacă eşti liberă.

Al tău devotat, Norman B i r 11 e y

Va să zică, Norman Birtley nu uitase de existenţa ei. Îi trimise un bileţel plin de elan, la „Holborn Palace Hotel”, destul de infect hotel, în care-i spunea că e liberă şi putea să treacă să o ia de la „Burpenfield” la ora 7. După ce dădu o fugă să

0 punã la cutie, se simţi ceva mai bine.

Apăru Evelyn — îşi expediase tatăl, nu înainte de a-l face să-i promită un trusou întreg.

— Şi peste două săptămîni ne îmbarcăm, draga mea, cotco- dăci ea. Mîine le dau preaviz infamilor ălora de la birou, după care fac acelaşi lucru cu Tatters, *personal.* Da-da, aşa am de gînd să procedez. Asta probabil o să-mi închidă pentru totdeauna porţile scumpului meu „Burp”, ceea ce nu-i rău de loc. Numai că o să-mi pară tare rău să mă despart de tine, Mattie. Să ştii că da. La urma urmei, noi am ţinut aici multe importante conferinţe, în chiţimiile astea aiurite, nu-i aşa ? Va trebui să-i spun tatii că are nevoie de două secretare, şi-atunci o şter^ gem amîndouă şi ne măritãm cu nişte bărbaţi voinici şi bronzaţi, din vest, de pe întinderile acelea nesfîrşite... Ce zici ?

— Mi-ar plăcea foarte mult, răspunse *miss* Matfield, silin- dti-şe să zîmbeaşcă. îmi pare teribil de rău că pleci. Cine ştie ce creatură oribilă or să bage în camera ta, fie vreuna din babele alea din brigada de apă fiartă, fie vreo tinerică din astea Insuportabile, ca grupul din foaier. Am impresia că mi-a venit vremea să mă alipesc şi eu, în fine, la şcoala de apă fiartă, la umplătoarele de ibrice...

— Nu fi absurdă. Tu eşti una dintre puţinele de-aici care c cu-adevărat plină de viaţă, şi ţi se şi vede pe faţă. Hai să schimbăm subiectul. Am impresia că te descurajează. Ai primit ceva scrisori ?

— Una de la mama, foarte tristă, şi una de la un bărbat pe care-l văd din cînd în cînd de ani de zile. Vine mîine la

1ondra şi mă-ntreabă dacă vreau să ieşim seara împreună, să mergem la vreun spectacol.— Aha ! E unu înalt şi bronzat ? îţi place ?

— Nu-i rău, răspunse *miss* Matfield indiferentă. E puţin cam moale. E de la noi din oraş, şi-a fost o vreme cînd ţinea mult la mine. Dar nu ne-am mai văzut de veacuri.

— Simt un parfum de idilă ! exclamă *miss* Ansdell. Amorul lui de adolescenţă. Şi l-ai iubit atîţia ani de zile şi eu n-am ştiut nimic...

— Nu fi proastă. Mă faci să-mi vină rău.

— Vorbesc serios, Mattie. Ai să vezi, la cafea, într-un co!ţ mai întunecos, o să te-ntrebe dacă vrei să te măriţi cu el.

Miss Matfield zîmbi, dar reflectă la subiect.

— Ştii că s-ar putea, admise ea, uitîndu-se în gol, cu privirea adumbrită. Şi dacă m-aş gîndi că sînt condamnată să mai rămîn multă vreme aici, să-mi pierd serile spălînd ciorapi şi umblînd cu ibricul de colo pînă colo, m-aş mărita mîine cu el. Dar n-am nici urmă de poftă să mă mărit cu el. E foarte cumsecade, dar — oh ! tocmai asta-i, e cam molîu. Majoritatea tinerilor par să fie molîi în ziua de azi. Presupun că majoritatea celorlalţi au murit în război. Am oroare de bărbaţi molîi, tu nu ? Vreau să zic, mie-mi place un bărbat să aibă persona- îrrnte din plin, şi puţin îmi pasă dacă nu-i o personalitate dintre «!e mai pline de calităţi, principalul e să aibă. E la noi Ia birou un bărbat...

— Nu vrei să vorbeşti de domnu Dirty... Dersy... cum îi zice ? întrebă *miss* Ansdell.

— Nu, nu. Şi ăla-i destul de cîrpă. Nu-i de loc amuzant. Dar e unul care a venit de curînd, unul Golspie...

— Ştiu. Dar ziceai că-i oribil.

— Este, admise în grabă *miss* Matfield. Ţi-am vorbit de el, nu-i aşa ? Nu spun că-mi place. E o brută aproape, aşa şi arată, sau, în orice caz, arată straniu. Dar are personalitate,

>i e în stare să se-apuce de o treabă fără să ceară

voie cuiva. Asta-i ce voiam să te fac să-nţelegi. Natural, din orice alt punct de vedere, chiar şi bietul Norman Birtley, care îa realitate nu-i chiar atît de rău, face cît o sută ca el. Imaginează-ţi să ieşi seara la un dineu cu Golspie ! !

Şi la gîndul acesta rîse zgomotos.

Vorbiră apoi despre altele, căscară, statură cu ochii-n tavan, sar vorbiră, mai alene, i^r căscară, şi apoi se duseră să se culce.A doua zi *miss* Matfield se trezi cu sentimentul vag că urma să se producă ceva agreabil, chiar palpitant. Norman Birtley. Va să zică, asta era. Nu se mai putea gîndi la nimic altceva, şi era destul de dezamăgită, ba puţin supărată pe sine însăşi : toate se reduceau la Norman. Asta era dovada, era urmarea felului de viaţă pe care-l ducea. Fusese o vreme cînd Norman Birtley nu însemna decît o glumă. Cînd devenise serios, îl măturase. Mai tîrziu, cînd se transformase într-un admirator atent, apă- rînd la intervale neregulate şi dispărînd din nou dezamăgit, e-adevărat că-i plăcuse mai mult. Dar acum, numai gîndul unei seri cu el era în stare să-i alunge somnul şi să-i dea un vag sentiment de senzaţional. Era absurd. Era jalnic. Nu, era pur şi simplu revoltător !

Pînă să ajungă la birou, îşi schimbase cu totul punctul de vedere. Nu exista nimic revoltător în asta. Un lucru perfect corect şi natural. Norman Birtley era destul de prezentabil, o plăcea, o admira, poate că o şi iubea. Şi ea avea tot dreptul să se bucure anticipat de o seară pe care o va petrece cu el şi, dacă-i vorba aşa, de o seară în oraş în tovărăşia oricui (cu excepţia fetelor de Ia cămin, care mergeau la teatru două pe-o strapontină şi-şi împărţeau sandvişurile între ele). Autobuzul 13, zdrăngănind prin ceaţa subţire, fu de acord cu această concluzie, îi dădu să înţeleagă că-i prea mîndră şi părea să-i spună că în ce-l priveşte pe el, se bucura de tot ce-i cădea la înde- mînă, ca un vajnic *cockney* ce se întîmplă să fie. Se lăsase ceva ceaţă şi în City, iar pe Fundătura îngerilor dimineaţa arăta galbenă şi rece. La birou toată lumea căsca fără întrerupere, şi primele două ore fură toţi destul de

irascibili. Cam în felul ăsta trecu timpul pînă spre amiază. Restul zilei, mai ca lumea, dar trist, şi lung, tîrîndu-se către cinci şi jumătate ca un elefant bătut în cap. Miss Matfield n-avea mult de lucra. Domnul Golspie lipsise toată ziua, şî de obicei el era cel care-i dădea mai mult de lucru. Domnul Dersingham, care se pomenea roşind şl bîlbîindu-se cînd *miss* Matfield îl privea rece şi aştepta, cu un fel de comică resemnare, următoarea frază şovăitoare, prefera să-şi dicteze scrisorile, ori de cîte ori era cu putinţă, micuţei Poppy Sellers, în ochii căreia, precum bănuia pe bună dreptate, făcea figură de *gentleman* distins şi rafinat. Singurul lucru amuzant petrecut după-amiază a fost că bietul domn Smeeth, întoreîndu-se important şi aferat de la bancă, încercase mă le povestească o anecdotă pe care o auzise acolo, dar nu izbuti de loc să-şi aducă aminte de poantă. Iţi făcea într-adevăr milă domnul Smeeth. Au fost apoi cîteva intervale prelungite fără lucru, în timpul cărora fîşii galbene de ceaţă păreau să încerce a pătrunde pînă şi în minţiie oamenilor. Dar ea reuşi să o şteargă mai devreme şi să facă, înainte de a se schimba pentru seară, o adevărată baie bună, aşa cum se face la ,,Burpenfield", cu tone de apă fierbinte.

Cînd i se aduse vestea că domnul Birtley o aşteaptă jos, era gata. Pe coridor dădu peste Kersey, una dintre locatarele bătrîne şi deprimante, care, ca de obicei, se tîra cu un ceainic. Era bine intenţionată, sărmana, dar avea îngrozitorul prost obicei de a spune lucruri care te deprimau pe dată.

— Ce faci, Matfield ? mormăi ea cu răceală. Ieşi în oraş, da ? Aşa şi trebuie. Trebuie să te mai distrezi din cînd în cînd, nu ? Foarte bine faci, scumpo.

Ăsta era discursul obişnuit pe care ţi-l ţinea Kersey dacă te vedea îmbrăcată să ieşi în oraş. Avea gata o altă versiune dacă nu erai îmbrăcată : „Nu ieşi astă-seară, Matfield ? Nu ? M-am gîndit că nu. Ei, nu-ţi poţi permite să ieşi chiar în fiecare seară, nu-i aşa, scumpo ?" Şi-o iăsai acolo, veştedă, cu ibricul ei, dar nu înainte de a-ţi fi veştejit

ea ţie dispoziţia, fie că ieşeai în oraş, fie că nu. Era ca şi cum viitorul oribil te oprea în loc, să-ţi formuleze unele constatări.

Norman Birtley aştepta în foaier. Arăta foarte înalt, foarte stîngaci şi foarte jenat, încurcat. în jurul focului se strînsese grupul obişnuit, două-trei dintre tinerele dezgheţate şi gălăgioase, cu Ingleton-Dodd în cap, care se fîţîia de colo pînă colo, în mijlocul lor. Ingleton-Dodd era o femeie voinică, de vreo 40 de ani, cu un obraz alb, ciudat, cu părul pomădat şi dat pe spate, cu haine severe, avînd o notă bărbătească în croială, şi cu o voce de bas. Părea să aibă mai multe parale decît oricare alta din cămin şi era proprietara unui automobil mic, destul de bun, despre care vorbea enorm. Despre acest automobil, sau despre un altul oarecare vorbea şi acum, cînd intră *miss* Matfield.

— Oh, omul acela era un perfect imbecil, absolut un imbecil, zicea ea, cu vocea ei groasă de bas. I-am spus să se uite la magnetou. „Pune magnetoul la punct, i-am zis, şi toată chestia o să fie-n regulă. Şi mai întîi curăţă platinile *!”* în timpul ăsta el scosese magnetoul, dar se uita la el ca viţelul la poarta nouă.

— Fantastic ! exclamă una dintre tinerele dezgheţate şi gălăgioase.

Pentru ele, Ingleton-^Qodd era „ultimul răcnet”.

— „Oh, dă-ncoa”, i-am zis, şi i l-am smuls din mînă. Pe urmă am trimis după director. „Ascultă, i-am zis directorului, e cineva pe-aici care să ştie să pUnă la punct un magnetou ?” Să-i fi văzut mutra !

Oribilă creatură ! Trebuia să fi văzut ea mutra pe care-o făcea Norman Birtley. Se uita la Ingleton-Dodd uluit, încremenit de o repulsie scrisă limpede pe trăsăturile lui simple şi expresive. O salută pe *miss* Matfield cu un aer încurcat, lăsînd sa-i scape pălăria cînd îşi strînseră mîinile. Palmele îi erau calde şi transpirate, şi fruntea trandafirie îi lucea şi ea puţin de transpiraţie. Nu se schimbase de loc, numai că acum purta ochelari fără rame şi mustaţa de culoarea nisipului devenise ceva mai proeminentă. Era

doar cu un an sau cam aşa ceva mai mare decît *miss* Matfield, dar cum era mult mai puţin rafinat decît ea, nu se simţea la locul lui în Londra, unde venea rar. Dintre ei doi, ea era cea care avea sentimentul că e mai mare.

— Ce mai faci, Lilian ? întrebă el, zîmbind nervos. Arăţi foarte bine.

— Crezi ? N-am impresia. Mă simt destul de prost.

— Ei, nu mai spune ! Dar n-ai nimic, sper. Ai ceva ? (Arăta îngrijorat.) Ce ai ? Ai ceva ? Te-a văzut un doctor ?

Îngrijorarea Iui evidentă ar fi trebuit să-i facă plăcere, pentru că era măgulitoare. Dar întrebările astea, care cereau, după cum se vedea, un răspuns precis, o boală sau două, nu făceau decît s-o irite. La „Burpenfield" era de la sine înţeles că aproape totdeauna nu ţi-e bine, ţi-e chiar foarte rău, deşi poate că cele mai deseori n-aveai absolut nimic. Cu toate acestea, te aflai veşnic într-o stare aproape permanentă de totală uzură, de detracare nervoasă, împleticindu-te pe marginea unui nu ştiu ce, a unei catostrofe. Aliss Matheld uitase că vizitatorul ei, tip simpluţ din provincie, nu ştia nimic despre aceste lucruri.

— Oh, n-am nimic cred, răspunse ea, înlăturînd subiectul. Mergem ? Unde ai de gînd să mă duci, Norman ? Ai vxreo Idee ?

Se îndreptă spre uşă.

— Păi, nici eu nu ştiu bine ce să facem. Cred c-ar fi trebuit să te întreb întîi pe tine, dar n-a mai fost timp. S-ar părea că e un spectacol destul de bun la „Colladium" săptă-niîna asta, aşa că am luat două locuri pentru reprezentaţia de «cară. îţi place *music-hall*-ul ?

— Nu pot spune că nu. Depinde.

— Un tip de la hotel cu care am stat de vorbă şi pe care l-am întrebat spunea că-i un spectacol foarte bun, aşa că m-am gîndit că o să-ţi placă. Dacă nu vrei să mergem, cred c-am să găses-c cui să dau biletele. Ce zici ?

— E foarte bine şi-aşa. O să-mi facă plăcere să mergem, răspunse ea.

În timpul acesta coborau către Finchley Road.

— Bine. Şi dineul, continuă el, luptînd vitejeşte cu sarcina pe care şi-o asumase, m-am gîndit c-am putea merge într-un local din Soho . Warwick — e şeful nostru de la Chestervern, de la Institutul de agricultură, el a stat mult pe-aici — mi-a spus de un local mic, bun, unul dintre localurile alea, italieneşti sau franţuzeşti, ştii, puţin cam boeme, dar cu bucătărie foarte bună... mi-a dat un nume şi-o adresă, e-n carnet, o găsesc îndată. în orice caz, m-am gîndit că, dacă n-ai nimic împotrivă, să mergem acolo.

— *AU right,* răspunse ea, nu prea entuziasmată.

Unele dintre localurile astea mici din Soho erau destul de infecte, şi Warwick ăsta al lui de la Chestervern, de Ia Institutul de agricultură, putea foarte bine să nu se priceapă.

— Hai să mergem, şi-ai să găseşti adresa pe drum. Să ne grăbim să prindem un autobuz.

— Oh, crezi că face să mergem cu autobuzul ? ! exclamă el, vădit uşurat. Mă gîndeam c-ar trebui, poate, să luăm un taximetru.

— Nu, e destul de bine şi cu autobuzul, răspunse ea.

Totuşi, cu un taxi ar fi fost mult mai bine. îi plăcea mult

să meargă cu maşina. Poate — cine ştie ? — dacă Birtley ar fi insistat să ia un taximetru, toată seara ar fi luat cu totul altă întorsătură.

Din nou cobora, hurducată, panta lungă, pe lîngă Swiss Cottage, cu luminile scînteietoare, pe lîngă Saint John’s Wood, cu strălucirea lui distinsă, şi printr-o Baker Street care acum semăna cu o seducătoare serie de imagini caleidoscopice. în autobuz nu vorbiră mult, pentru că vehiculul era plin şi zgomotul neobişnuit de mare, dar el îi puse, strigînd, cîteva întrebări despre cămin şi despre Ingleton-Dodd (pe care o considera o oroare), şi despre birou şi părinţi, iar ea îi striga răspunsurile care se 'potriveau-, chiar dacă erau cam scurte. Dispoziţia ei se ameliora cînd ajunseră în Soho, căci deşi avea Unele amintiri triste despre meniurile fixe. de-acolo şi se găsea de

suficientă

vreme la Londra ca să fie sceptică în privinţa romantismului boem, nu putu rezista cartierului însuşi, interioarelor stranii pe care le întrezărea, vitrinelor pline cu mîncăruri exotice, sticlelor cu vin de Chianti şi pachetelor de havane cu mărci necunoscute, decoraţiunilor amuzante, convorbirilor ciudate, chipurilor sumbre, fetelor aplecate la ferestrele parterelor. Era destul de multă vreme de cînd nu se mai plimbase pe Old Compton Street. Avea poftă de ceva senzaţional. Intre timp, pe cînd şe îndreptau spre restaurantul recomandat de Warwick, chiar şi seara asta începea să^capete o uşoară nuanţă de senzaţional, de aventură, deşi, cu toată bunăvoinţa din lume, nu-l putea transforma pe Norman Birtley, proaspăt venit de la Institutul de agricultură din Chestervern, într-un partener romantic şi aventuros.

În cele din urmă dădură peste restaurantul lui Warwick. Putea să fi fost franţuzesc, sau italienesc, sau chiar spaniol, sau unguresc. Ce puteai şti ? Dar categoric că era străin, intr-un fel, ca să zic aşa, deznaţionalizat, ca şi cum ar fi fost inventat de Liga Naţiunilor. Nu apucase bine Norman să pună mîna pe clanţa uşii, că un latin cu înfăţişare fioroasă, mustăcios, fălcos, o deschise în faţa lor, cu o desfăşurare de gesturi pretenţioase şi repezite, care aproape că-i aspiră înăuntru. Localul era foarte mic, înăuntru destul de cald şi mirosea a untdelemn. Lămpile erau umbrite de abajururi de hîrtie creponată. La mese, numai patru persoane, două fete mai bătrîioare şi obosite, într-un colţ, în fund, şi o pereche ciudată, între două vîrste, care şedea aproape în vitrină. Latinul fioros îi conduse la o masă mică, le înfipse meniurile în mînă, îşi frecă palmele, schimbă din loc toate tacîmurile de pe masă şi-apoi le aşează pe toate din nou aşa cum fuseseră, îşi frecă încă o dată palmele, după care pierdu subit orice interes pentru ei, ca şi cum treaba lui ar fi fost să tîrască lumea înăuntru şi-apoi, după ce o aşeza pe scaune, să creeze iluzia de moment a unui serviciu desăvîrşit, ca să n-aibă oamenii

timp să-şi schimbe gîndul.

— Tot dineul e trei şilingi şi şase *petice,* zise Norman, ridicîndu-şi ochii de pe meniu. E fantastic cum reuşesc oamenii Ăştia să aranjeze lucrurile în asemenea localuri, nu-i aşa ? Vreau să spun, ce-ai căpăta într-un restaurant englezesc pentru tot atîţia bani ? Nimic demn de mîncat, sînt convins. Dar străinii ştiu să se descurce. Natural, asta-i meseria lor. Ştiu

gătească. Luăm şi noi masa ?

Miss Matfield fu de părere că ar putea, şi privi în jurul ci, fără să-şi facă prea mari iluzii, în timp ce Norman dădea comanda unei chelneriţe, o fată foarte înaltă şi grasă, palidă şi cu o faţă fără nici un fel de expresie, care tocmai îşi făcuse apariţia. Perechea ciudată între două vîrste arăta acum şi mai ciudată, pentru că bărbatul părea să fie boit, iar femeia smălţuită, şi ţi s-ar fi părut de necrezut ca aceşti oameni să mă- nînce. Aveai sentimentul că se nutreau cu lemn şi cu vopsea.

Mr. Birtley dăduse comanda, şi acum privea şi el în jur. După ce termină — şi era vădit că-şi notase cele mai pitoreşti amănunte pentru a le raporta celorlaţi membri ai conducerii Institutului de agricultură din Chestervern — îşi concentră privirile, prin ochelarii săi fără ramă, asupra domnişoarei Matfield.

— Nimic nu-mi face mai multă plăcere decît să studiez tipi bizari de felul ăstora, şopti el. Pentru mine un asemenea local este o desfătare, dacă n-ar fi decît pentru acest motiv. Warwick ... mi-a spus el c-o să-mi facă plăcere din punctul ăsta de vedere. Pe vremea lui, a avut cîteva păţanii foarte amuzante. Trebuie să-ncerc să-mi aduc aminte de cîteva din anecdotele pe care mi le-a povestit odată, pe cînd stăteam împreună să ne fumăm pipele, la Chestervern.

În timp ce *miss* Matfield întreba alene cam ce fel de om era domnul Warwick ăsta, şi Norman i-l descria, chelneriţa le aduse două jumătăţi dintr-un grape-fruit, a căror zeamă fusese utilizată probabil cu cîtăva vreme

înainte. Nu terminaseră cu Warwick al lor, despre care *miss* Matfield îşi făcu părerea că-i un zevzec bătrîn, cînd chelneriţa se întoarse aducîndu-le o supă groasă şi suspectă, care arăta ca o răşină, dar avea un miros mult mai puţin pronunţat.

Miss Matfield sorbi vreo două-trei linguri, apoi privi cu groază în farfurie. Era ceva în ea, ceva mic, negru şi moale, stîlcit. Avea şi picioare. împinse farfuria înainte.

— Ce s-a întîmplat, Lilian ? Nu-ţi place supa ?

Ea arătă cu lingura spre „corpul străin".

Al*r.* Birtley se plecă peste masă şi-l privi atent prin ochelarii săi.

— Ei nu ! Pe dumnezeul meu, nu se poate ! Să nu-ţi vină să crezi ! Oh, se mai poate mînca ? Nu cred. Asta-i cu străinii ăştia, e ceva de speriat ! Crezi că trebuie să le spun ceva ?

— Dacă nu le spui tu, le spun eu, zise *miss* Matfield indignată. E absolut scandalos !

Dar n-aveai cui spune ceva. Chiar şi latinul fioros dispăruse. Aveai impresia că după servirea supei tot personalul se ascunsese în bucătărie. Acum *miss* Matfield era sigură că prima ci impresie defavorabilă instinctivă fusese, ca de obicei, justă. Era un local mic şi infam. Din nefericire, îi era realmente foame, pentru că la prînz mîncase foarte puţin.

Primul membru al personalului pe care-l văzură nu putea fi făcut vinovat de supă, pentru că era chelnerul, cu vinurile, un străin bătrîn şi morocănos. Păşi alene spre domnul Birtley

— care tocmai încerca, fără prea mult succes, să povestească o chestie foarte amuzantă petrecută la ultima sesiune a institutului — îi întinse o listă de vinuri garnisită cu urme de degete murdare şi aşteptă nepăsător.

— Aha ! strigă *tur.* Birtley jovial. Să luăm ceva de băut, nu-i aşa ? Crezi că putem da gata o sticlă întreagă ? Eu cred că da. Da-da, să luăm o sticlă întreagă. Ei, acum, ia să vedem, ce au ? Vrei vin roşu sau alb, Lilian ? Mie mi-e

totuna.

— Aş prefera vin roşu, cred, răspunse ea. Poate nişte Burgundia.

Era mai întăritor. La urma urmei, cu puţină pîine cu unt şi nişte vin de Burgundia ai putea să-ţi potoleşti foamea. Nu-şi mai făcea iluzii în privinţa dineului.

— Burgundia să fie ! exclamă domnul Birtley cu aerul unui muşchetar neînfricat. *AII right !* O sticlă numărul unsprezece. Nişte Beaune.

— Vă rog daţi banii, murmură bătrînul străin.

— Perfect ! Banii. Iată banii !

Apoi făcu un semn cu ochiul către *miss* Matfield şi-i zîmbi. li zîmbi şi ea, îmblînzindu-se puţin faţă de dînsul ; într-adevăr, el se simţea foarte bine şi era încîntat de tot ce se petrecea. Sărmanul Norman !

— Ar trebui să treci pe la noi pe la institut să ne vezi, cînd pleci data viitoare acasă, Lilian, îi spuse. O să-ţi placă. Avem acolo, în corpul profesoral, cîţiva tipi amuzanţi, şi nici studenţii nu-s de lepădat. Cîteodată se dansează, iar vara jucăm tenis. Progresăm, ştii. Intr-un an sau doi, dacă pot să pun deoparte ceva parale, s-ar putea să intru ca asociat în conducere. Nu-i rău, nu ? Fapt e — şi aici coborî vocea, parc-ar fi vrut ca aceste mărturisiri să n-ajungă pînă la chelneriţă, care tocmai le pusese dinainte nişte porţii microscopice de peşte şi mai rămăsese în apropiere, yrînd parcă să vadă dacă vor avea îndrăzneala să le mănînce — fapt e că pot să mă împac mai bine cu bătrînul Warwick decît oricare altul. El are un fel de simpatie pentru mine, e de părere că-s cel mai energic dintre cei dc-acolo. Şi, în fond, adăugă el privind-o serios, sînt. Şi-aş vrea să vii să mă vezi acolo.

Ea făgădui că o să vină, dacă o să se poată aranja intr-un fel, şi apoi îi explică, în timp ce chelnerul străin şi bătrîn turna vinul, cît era de greu să faci tot ce vrei, cum stăteau lucrurile cu una şi cu alta şi apoi, fortifiată de vin şi hotărîtă să-l elimine pentru o bucată de vreme pe Warwick din conversaţie, continuă povestindu-i cîte şi mai cîte

despre birou şi despre cămin. Norman asculta cu atenţie, dar se putea percepe o uşoară nuanţă de aer protector. Era evident că avea o mult mai bună părere despre sine acum, cînd dăduse o lovitură atît de grozavă cu Warwick al lui de la Institutul de agricultură din Chestervern. Dar, la urma urmei, toţi bărbaţii erau la fel din punctul acesta de vedere : toţi se socoteau extraordinari. Totuşi, ea putea spune, după felul în care o privea, că o considera şi pe ea extraordinară, ceea ce era foarte agreabil. începea să simtă că arată din ce în ce mai frumoasă şi mai atrăgătoare.

Nu se putea spune acelaşi lucru despre dineu. Friptura de pui nu era de loc extraordinară, nu era riici măcar agreabilă. Ca şi multe alte localuri din Soho, restaurantul acesta avea probabil un contract care-l obliga să accepte numai acele părţi de pui care nu puteau fi denumite piept, aripă sau pulpă. Salata ar fi putut fi comestibilă, dar leguma părea să fi fost cultivată pe undeva prin vreun fund de curte londoneză, pe după vreun gard de lemn-cîinesc plin de funingine. Desertul era constituit dintr-o foarte mică îngheţată, în hîrtia în care fusese învelită cînd a fost livrată din camionetă la uşa din dos a restaurantului, şi din puţină apă colorată care cu vreo două ore înainte făcuse probabil parte din îngheţată. Acesta fusese dineul, o afacere ratată. Chiar şi Norman părea să aibă un fel de uşoară bănuială că nu fusese excelent, dar nu exprimă scuze, poate din loialitate faţă de Warwick. Miss Matfield, în disperare de cauză, băuse două pahare pline cu vin de Burgundia, un amestec iute şi tare care avusese ca efect imediat o înceţo- şare a minţii, astfel că toate îi păreau acum mai mari şi mai zgomotoase decît de obicei. La un moment dat, puţin înainte de cafea, se pomenise că-i venea să rîdă de faptul că Norman se va întoarce, cu mustaţa lui de culoarea nisipului, la Chestervern şi la Warwick al lui. Cafeaua, neagră şi amară, îi limpezi toate aceste aiureli. Fumară fiecare cîte o ţigară la cafea, şi Norman, cu stropi mărunţi de transpiraţie pe fruntea-i roşie şi cu lentilele ochelarilor uşor aburite,

povestea despre vremurile de demult şi-i zîmbea sentimental pe deasupra sticluţelor de oţet şi untdelemn.

Se făcuse timpul de plecare. Latinul furios se hotărî dintr-o dată să ia din nou notă de existenţa lor, le aduse socoteala, le primi banii, le dădu restul, înşfacă bacşişul şi apoi îi zvîrli, ca să zicem aşa, pe amîndoi în stradă, unde aerul li se păru dintr-o dată deosebit de pur şi neobişnuit de rece. Ajunseră la „Coiladium" tocmai cînd trebuia, cîteva minute după ce uşile fuseseră deschise pentru a doua reprezentaţie. Sala, ca de obicei, era asediată de o mulţime de amatori de spectacole care, în luminile roşii de la intrare, arătau toţi ca nişte diavoli. Norman o luă înainte, puţin cam nesigur de el, şi intrară înghesuindu-se de-a lungul coridoarelor cu covoare groase.

— N-a spus uşierul acela „la stînga şi sus pe scări" ? întrebă *miss* Matfield. Eu aşa l-am auzit spunînd, ştii...

O durea capul acum. Luminile acelea roşii, stridente, de afară, de la intrarea la „Colladium", erau exact ca imaginea unei dureri de cap, şi poate că ele dăduseră vinului de Bur- gundia ideea migrenei.

— Eu nu l-am auzit, răspunse Norman, nu prea amabil. Era puţin cam încurcat şi adăugă : Poate că vorbea cu altcineva.

Nefiind tocmai sigură, îl urmă de-a lungul pasajului dintre scaune la parterul teatrului, care arăta ca după foc, atît era de plin de fum. Plasatoarele cu programe arătau spectatorilor locurile, dar trebuia să-ţi aştepţi rîndul, şi Norman, nerăbdător să se asigure de cele două locuri superbe, nu vru să-şi aştepte rîndul. Pomi înainte, uitîndu-se la bilete şi la rîndurile de scaune marcate cu litere, apoi găsi, în cele din urmă, rîndul pe care îl căuta, se strecurară prin faţa a cîtorva oameni, căută şi găsi scaunele respective şi se lăsară să cadă pe locurile ior.

— E bine, nu-i aşa ? zise Norman după ce răsuflase uşurat. Sînt locuri foarte bune, nu ?

Privi triumfător împrejur. Se aprindeau din ce în ce mai multe lumini, orchestra începea din nou să-şi acordeze

instrumentele, iar sala se umplea cu repeziciune. E>ururea de cap a domnişoarei Matfield cedă în parte, se reduse la cîteva zvîcniri, din cînd în cînd.

— Ce zici, luăm un program ? întrebă Norman şi începu să facă, vag şi încurcat, cîteva semne fără efect.

În momentul acesta, doi bărbaţi voinici şi hotărîţi, arătînd cam neciopliţi, cu nişte fălci masive şi cu havane înfipte în colţul gurilor nesimţitoare, apărură de-a lungul rîndului, făcîn- ilu-şi loc împingînd. Cînd ajunseră în dreptul lui Norman Birtley şi al domnişoarei Matfield, se opriră.

— Ei, ascultă, exclamă primul, către fata cu programe, după ce se uitase la biletul său, ăsta-i rîndul ?

Probabil că era, pentru că-şi îndreptă atenţia spre Norman,

— Cred că v-aţi aşezat pe locuri greşite, amice, zise el, dar nu cu un ton dezagreabil.

— Nu cred, răspunse Norman, destul de tăios.

Scoase biletele şi se uită din nou la ele, să se convingă.

— Ba eu cred, insistă celălalt. Avea 0 voce puternică, felul acela de voce care atrage atenţia. Rîndul F, paişpe şi cinşpe. E bine ? Ei, astea-s locurile mele. Pe astea le-am cumpărat şi-am dat bani pe ele. întreabă fata. Ea ne-a trimis aici.

— Nu văd de ce, zise Norman înţepat. Şi ale mele sînt rîndul F, paisprezece şi cincisprezece. Şi noi am venit cei dinţii. Trebuie să se fi făcut vreo greşeală la casa de bilete.

M/ss Matfield se sculase de pe scaun. Lumea din jur se uita la ei. Dacă era ceva de care să aibă oroare, erau scenele stupide de felul ăsta.

Al doilea bărbat voinic şi hotărît, care părea să nu-şi afle cantitatea necesară de spaţiu corespunzînd la ceea ce proporţiile sale cereau şi meritau, începu acum să emită unele sunete de nerăbdare. Sunetele acestea dădură ghes prietenului său către acţiuni mai directe.

— Ei, ia dă-le-ncoa, zise el aspru, ia să-ţi vedem

biletele ! Iată-le pe-ale mele. Ia să le vedem pe-ale dumitale.

Aproape că smulse biletele din mîna lui Norman. Din clipa în care le văzu, strigă triumfător :

— Ia te uită ! Stal la balcon ! Locuri la *bal-con !* Aici nu-i balcon ! Ai greşit adresa, băiete, ai greşit adresa !

— Să nu-ţi vină să crezi ! exclamă cel de-al doilea bărbat, cu dispreţ şi cu accent periferic.

— Uite, colo sus, drept deasupra, băiete !

— Scuzaţi, n-am ştiut.

Sărmanul Norman era foarte încurcat şi enervat. S-ar fi putut ca lui *miss* Matfield să i se facă milă de el, dar nu i se făcu. Era furioasă. Chiar după ce părăsiseră locurile şi-şi făceau drum împingîndu-se, înapoi, spre pasaj, cele două brute tot mai vorbeau despre asta şi rîdeau cu dispreţ. Apoi, cînd ajunse, roşie, în pasaj, dădu peste un mic grup de trei, care aşteptau să li se indice locurile. Primul era un bărbat înalt, cu o mustaţă ţepoasă. Se vedea că-i. străin. Apoi era o fată, tinerică, foarte elegantă şi frumoasă. Iar al treilea, care încă mai vorbea cu vînzătoarea fie bomboane, era... da, nimeni altul, domnul Golspie, rumen la faţă, foarte bine dispus. în partea asta a pasajului mai dăinuia oarecare înghesuială ; trebuiră să se oprească ; domnul Golspie îşi ridică privirea şi o zări.

— Bună seara, *miss* Matfield, zise el zîmbindu-i în felul său obişnuit. Va să zică, pe-aici ne distrăm, da ?

Ea bolborosi cîteva cuvinte.

— Cum a mers la birou, bine ? Mîine vin şi eu. Un moment, Lena. Ei, *miss* Matfield, petrecere bună. Llite, primeşte, te rog.

Se pomeni cu o cutie de bomboane în mînă. Pînă să poată face sau măcar spune ceva, el îi adresase încă unul din zîm- betele sale lătăreţe şi dispăruse. Pe cînd îl urma pe Norman în sus pe culoar, cele mai multe dintre lumini începuseră să pălească şi se auzeau primele acorduri ale uverturii. Locurile lor erau în primul amfiteatru, şi pînă cînd să le găsească, cortina se ridicase şi pe scenă evoluau

trei tineri foarte gravi, preocupaţi să se tăvălească unul peste celălalt.

— A fost o mică încurcătură, nu ? zise Norman după ce se aşezară. Dar în fond n-a fost vina mea. Ar trebui să le dea nume ca lumea locurilor. N-am auzit în viaţa mea de staluri la balcon.

— Puteai să întrebi. Ţi-am spus doar ce-l auzisem pe omul acela zicînd.

— E-adevărat, mi-ai spus. Scuză-mă ! Dar, ascultă, cine era tipul ăla bizar cu care-ai vorbit ?

— E unul care s-a asociat de curînd la firma unde lucrez. Eu îi scriu scrisorile.

— El ţi-a dat cutia asta de bomboane ?

— Da, el. De fapt, mi-a vîrît-o în mînă.

— Curios lucru, continuă Norman, pe jumătate supărat. Ce rost avea ?

— Nu ştiu. Dacă vrei, întreabă-l.

Privi la cei trei tineri care acuma se căţărau pe mormane de scaune şi mese, ca să se poată arunca unul peste altul de la distanţe mai mari.

— Trebuie să-ţi mărturisesc că nu mi-a prea plăcut mutra lui.

— Păcat, Norman, mare păcat, nu ? răspunse *miss* Matfield. N-ar fi mai bine să vii mîine dimineaţă la birou şi să-i spui ? Ce trebuie să fac ? Să-mi caut altă slujbă ?

— Nu vrei să susţii că-ţi place tipul ăta ? !

— Nu ştiu dacă-mi place sau nu-mi place *{* riposta «a ^ rostea adevărul curat). Dar glasul îi trăda enervârefla : De attr fel, n-are nici o importanţă, în orice caz. Dar trebuie să recunosc, adăugă, ceva mai prietenoasă, că are un aer puţin cam bizar. E însă foarte amuzant. Ia din bomboanele lui, dacă tot ni le-a dat, şi r,u mai vorbi atîta.

Nu mai vorbiră despre asta, şi dacă mai schimbară din cînd în cînd cîte un cuvînt, de-a lungul reprezentaţiei, de domnul Golspie nu mai pomeniră. Spectacolul în sine nu fusese nici mai bun, nici mai prost decît altele pe care Ie văzuse acolo, îi plăcuseră clovnul cu faţa albă şi cu glasul

piţigăiat, care era cît pe-aci să cadă în fosa orchestrei, cei doi bărbaţi care desfăşuraseră o pasionantă discuţie fără absolut nici un obiect, cei doi dansatori spanioli şi profesorul teribil de caraghios. Pe de altă parte, nu-i plăcuseră replicile şi dansul perechii de americani, nici cele două fete care cîntau la pian, nici diverşii acrobaţi şi cicliştii virtuozi. Norman, care îşi revenise repede după scena cu biletele şi era hotărît să se amuze cu orice preţ, să-i placa tot ce se putea din spectacol, iar restul să-l tolereze cu un aer îngăduitor, era mult mai suportabil acum decît fusese în timpul nefericitului dineu. în cele din urmă fusese proscris şi bătrînul Warwick, aşa că trista umbră a Chesterver- nului nu se mai aşternu peste convorbirea lor.

Cînd ieşiră de la „Colladium" în răcoarea surprinzătoare şi salubră a nopţii, şi cînd Norman nu numai că propuse un taximetru, ci îl şi găsi, *miss* Matfield avu sentimentul că începe să simtă din nou oarecare prietenie pentru el. Şi dacă ar fi spus : „Ştii, Lilian, eu sînt cam moale şi puţin cam zevzec, şi ştiu că tu eşti o minune de fată, mult superioară mie, dar eu te-am iubit de atîta vreme şi încă te iubesc, sincer, mai mult decît orieînd, aşa că... vrei să te căsătoreşti cu mine ? Eu nu fac nimic extraordinar, ştiu, şi poate că la început ţi se va părea plicticos la Chestervern, desigur, dar o să ne amuzăm puţin, o să ne placă, şi lucrurile or să meargă din ce în ce mai bine", dacă i-ar fi spus ceva de felul ăsta, cu un glas care sa se potrivească — puţin visător — şi cu o privire de adoraţie mută, îşi dădea seama că nu se ştie ce i-ar fi răspuns. Se şi vedea măritîndu-se cu el.

Dar Norman nu-i ţinu o asemenea cuvîntare, şi era clar că nu se simţea de loc într-o dispoziţie de adoraţie mută. Tot drumul spre casă fu vag sentimental — cît de bine se distrau ei doi pe vremuri la clubul de tenis, şi ce buni prieteni erau pe timpul acela — şi era timid amoros, ca un don juan leşinat, condUcînd acasă o fată după o serată dansantă. Din nefericire, *miss* Matfield nu era sentimentală, cel puţin nu în genul convenţional sau al

versurilor de pe cărţile poştale ilustrate de Crăciun, şi dispreţuia, detesta bărbaţii timid amoroşi, care nici nu te lăsau în pace, dar nici n-aveau destulă pasiune sau curaj ca să rişte să fie puşi la locul lor. încercă să-şi strecoare braţul pe după talia ei, şi ea îi spuse să-l ia de-acolo pentru că o jenează, şi chiar o jena. Apoi Norman zise : „Ah, Lilian, nu prea eşti drăguţă cu mine", cu o voce ridicolă de viţel, parc-ar fi fost un argat de la ţară încercînd să imite pe un galant experimentat. Totul era teribil de enervant. Cînd, în cele din urmă, cum taximetrul începuse să urce ultima jumătate de kilometru în pantă şi ea se simţea atît de obosită de toate astea încît începu efectiy să-l întrebe despre perspectivele lui la Chestervern cu tonul calm şi rece al unei prietene cu un cap sănătos de femeie de afaceri, Norman deveni destul de morocănos şi îi răspunse amărît şi fără entuziasm.

— Sper să mai găsesc un autobuz să mă ducă înapoi ? zise el pe cînd stăteau la intrarea căminului, după ce taximetrul plecase.

— O, da, desigur. Uite, acolo, aproape de capăt, pe Finchley Road. Circulă pînă după douăsprezece. Şi-acuma, noaptea, merg mult mai repede. Mîine pleci înapoi ?

— Da, cu 10,20. Acuma cred că-i mai bine s-o şterg. E destul de rece, dacă stai locului, nu ?

— Ei, Norman, zise ea, încercînd să arate voioasă şi prietenoasă, nu ingrată, mi-a făcut plăcere să te revăd. Şi-ţi mulţumesc mult pentru masă şi pentru tot. Mi-a plăcut teribil clovnul ăla cu scaunele, ţie nu ? La revedere.

Îşi dădură mîna.

— La revedere. îmi pare bine că ţi-a plăcut, mormăi el. La revedere.

După plecarea lui, rămase cîteva clipe în faţa intrării, cău- tîndu-şi cheia, şi deodată, din imensul ocean de profundă deprimare a cărui prezenţă întotdeauna o simţea aproape, se ridică în beznă un val uriaş şi-o smulse cu el. îi venea să urle. Nu Norman Birtley — el nu era decît un sărman zevzec care se prostea din ce în ce — ci nesfîrşita

înşelătorie a vieţii înseşi o îngrozeau şi-o sugruma. Rămăsese Lilian Matfield, aceeaşi Lilian Matfield care cu cîţiva ani de zile în urmă alerga jucîndu-se, şi rîzînd, şi cîntînd, şi bucurîndu-se de orice, şi nu se schimbase nimic decît că acum era ceva mai mare şi mai înţeleaptă, şi, totuşi, simţea, nelămurit, obscur, că într-un fel oarecare era transformată în ceva lamentabil de „alt fel”, în ceva îmbîcsit şi rigid şi veşted şi trist.

Apăru şi o altă fată. Miss Matfield îşi reveni, găsi cheia şi intră. Isabel Cadnam tocmai ieşea din salon şi se întîlniră.

— Alo, Matfield. Ai fost la chef ? Ascultă, sper că n-ai avut nevoie de şalul ăla pe care mi l-ai împrumutat. Ieri m-am întors cînd se crăpa de ziuă, ştii, şi azi-dimineaţă am fost aşa zorită, c-am uitat de el.

— Nu, n-are importanţă, mulţumesc, Caddie. Mă duc sus. Sînt obosită.

— Şi eu. Am nevoie de-o noapte de odihnă. Spectacolul la care m-a luat Ivor aseară a fost o porcărie, trebuie să recunosc. O lume oribilă, şi-o aglomeraţie insuportabilă. Şi Ivor, care voia să mergem împreună cu unii, cei mai oribili dintre toţi, şi eu, natural, n-am vrut, aşa că iar a început totul de la capăt. Altă ceartă, draga mea. Nu-i infect ?

Miss Matfield, cu un aer abătut, spuse că da, era.

— Tu ce-ai făcut astă-seară, Matfield ? Ceva palpitant ?

— Nu cine ştie ce. Destul de plicticos, în fond. M-a durut capul. Am impresia c-am mîncat prea multe bomboane. Am să iau o aspirină.

— E cel mai bun lucru, zise *miss* Cadnam. Ascultă, mă duc să iau şalul să ţi-l aduc, şi pe urmă, dacă ai de prisos, împrumută-mi şi mie vreo două aspirine. Dacă nu iau *ceva,* mi-e imposibil să-nchid ochii toată noaptea. Totdeauna-i aşa după o ceartă cu Ivor. în clipa în care mă bag în pat, încep să discut cu el, şi dacă încep, nu mai isprăvesc toată noaptea, de simt că-mi crapă capul. Nu-i îngrozitor ?

— Absolut ! zise *miss* Matfield, deschizînd uşa odăiţei. *AII right,* atunci. Grăbeşte-te cu şalul, şi eu îţi pregătesc aspirinele.

Închise uşa în urma ei.

4

Era destul de ciudat să-l vezi pe domnul Golspie din nou, în lumina cenuşie a Fundăturii îngerilor, după acea stranie întîlnire de la „Colladium". Parcă te-ai fi întîlnit cu cineva pe care tocmai îl văzuseşi într-un vis impresionant. Dimineaţa îi stenografie cîteva scrisori, şi după ce termină, el renunţă la privirea şi la glasul său impersonal, îi zîmbi şi zise :

— Te-a amuzat spectacolul de-aseară ?

— Nu cine ştie ce, răspunse ea. Pe dumneavoastră ?

— Nu, de loc, mormăi el. A fost ceva mort. Nici un număr ca lumea. îi zic ei varielăţi, dar nu face doi bani, doar numele ce-i de el. Toate-s la fel, nu-i aşa ? Eu tot încerc, mă duc, dar e slab peste tot. Fata asta a mea, ei îi place. Ea se distrează. Ai văzut-o aseară ? Era cu mine.

— Mă întrebam dacă-i fiica dumneavoastră. E tare frumuşică, nu-i aşa ?

— Crezi ? (Se vedea că-i face plăcere.) Ei, da, e destul de drăguţă. Şi ştie, maimuţa. Era junele dumitale cel cu care te-am văzut ?

Avea, într-adevăr, unele expresii îngrozitoare : „junele du- mi taîe" !

— Oh, doamne, nu ! exclamă ea. Nu era decît un prieten vechi, de la noi de-acasă. Să vă aduc scrisorile la semnat îndată ce-s gata ?

— Aş vrea să le am cît mai repede posibil, *miss* Matfield. Vreau să plec înainte de prînz. Am de văzut o mulţime de lume azi după masă.

Asta era tot. Oribila întrebare cu „junele" semăna, fireşte, cu stilul lui, dar afară de asta, fusese mult mai liniştit şi mai agreabil decît în conversaţiile lui banale de fiecare zi. De data asta renunţase la rînjit şi la ocheadele care-o făceau să se simtă atît de prost. Fusese mai

prietenos. Şi nu-i mulţumise pentru bomboane ! Va trebui s-o facă atunci cînd îi va duce scrisorile.

— Oh, domnule Golspie, exclamă după ce el terminase de semnat scrisorile, am uitat să vă mulţumesc pentru adorabila cutie de bomboane. Nu ştiu de ce mi-aţi dat-o... aşa... deodată, în felul acela...

— Pur şi simplu pentru a sărbători scurta noastră întîi- ni re, asta-i tot, răspunse el, făcînd un gest cu mîna. „Uite-o pe *miss* Matfield a noastră, m-am gîndit, se simte puţin jenată pentru că junele ei a nimerit pe locurile altora."

— Oh, aţi băgat de seamă şi asta ? A fost o întîmplare stupidă.

— Un pic de încurcătură, desigur, zise el zîmbind. Da-da, te-am văzut foarte bine. Şi arătai chiar foarte necăjită. în orice caz, m-am gîndit că trebuia făcut ceva în chestia asta.

— A fost foarte drăguţ din partea dumneavoastră, zise ea, deşi nu-i mai făcea mare plăcere întorsătura pe care o luase conversaţia.

— Aaa, dar eu sînt un om foarte drăguţ, o asigură el, nrutînd, o clipă, solemn.

Hohoti scurt, descumpănitor, şi făcu din nou un gest cu mîna. Ea se întoarse să plece.— Şi încă ceva, *miss* Matfield, rosti în urma ei.

Miss Matfield se opri.

— Pe mine n-ai să mă prinzi niciodată nimerind pe locurile altora. Poţi să mă pui o dată Ia încercare, *miss* Matfield, chiar te rog să mă pui la încercare. Ai să vezi atunci.

În timp ce ieşea pe uşă îl auzi chicotind puţin. De data asta se simţea din nou roşie, jenată, gata să-l deteste tot atît de mult cît îl detestase prima oară, cînd îşi făcuse apariţia. Ciudat cît de jenată o putea face să se simtă. La urma urmei, mai lucrase şi înainte cu bărbaţi dezagreabili. Dar de data asta era cu totul altceva.

Firma „Twigg & Dersingham" era pe cale de a da ceea

ce domnul Dersingham, care începuse să-şi ia aere de . om important, numea „o mare lovitură”. Domnul Golspie, domnul Dersingham şi cei doi voiajori vizitau cît de multe firme puteau, oferindu-le marfa cea nouă pe care o introdusese domnul Golspie şi strîngînd teancuri de comenzi. Se pare că, pentru consi- deraţiuni care nu erau explicate personalului întreprinderii, şi pe care poate că nu le pricepea limpede nimeni altul decît domnul Golspie, era important ca în această scurtă perioadă să fie adunate cît mai multe comenzi cu putinţă. De aici urma că toată lumea avea mult de lucru. Miss Matfield nu se putea mişca de lîngă maşina ei de scris aproape ziua întreagă, tot bătînd liste, facturi şi avize. Nu era atît o muncă grea, cît asiduă şi foarte plicticoasă, iar cînd termina, cădea de oboseală, nu se mai simţea în stare să-şi facă planuri de distracţii. Se găseau de făcut destule lucruri amuzante, dac-ai fi stat să te gîndeşti puţin, dar prea era obosită ca să-şi mai bată capul cu aşa ceva, ca atîtea fete de la cămin. A merge undeva — oriunde, chiar dacă n-ar fi fost decît la un concert sau la un teatru — însemna întotdeauna, atîta bătaie de cap şi atîtea aranjamente, încît le lăsa pe toate baltă, chiar şi la sfîrşit de săptămînă. Dac-ar fi venit cineva să-i propună de-a gata ceva amuzant, ar fi fost cu totul altceva, ar fi fost divin, într-adevăr ; dar nu venea nimeni. O bună parte din timp şi-o petrecea la cămin ascultînd-o pe Evelyn Ansdell, în toiul pregătirilor ei pentru călătoria de-a lungul şi de-a latul imperiului ; nu mai isprăvea de vorbit despre cel mai mic lucru pe care trebuia să şi-I cumpere. E-adevărat, Evelyn era foarte amuzantă pe tenia asîa, dar devenea absolut deprimant să te gîndeşti că foarte curînd va fi plecată, probabil pentru totdeauna. Duminică se duseră să ia ceaiul cu maiorul Ansdell, absurd de-a binelea, care le tratã cu un ceai bine garnisit şi teribil de tare —• slavă domnului *!* — dar toate astea erau destul de triste, de anoste. Iar luni şi marţi, la birou, avu parte de un zoi frenetic. Domnul Smeeth se transformase într-un vătaf de sclavi, puţin cam stingherit, iar domnul Dersingham intra şi

ieşea în goană, ca un fox-terrier mare şi trandafiriu. .

În dimineaţa următoare aflară motivul acestei agitaţii. Domnul Smeeth, după o vizită în biroul particular al direcţiei, se întoarse cu un aer foarte important şi zise :

— Domnul Golspie ne părăseşte astăzi.

Toţi fură surprinşi, iar trei dintre ei, *miss* Matfield, Turgis şi Stanley, arătau fie alarmaţi, fie dezamăgiţi.

— Nu pleacă definitiv, domnul Smeeth, nu-i aşa ? întrebă Turgis înainte ca vreun altul să poată scoate un cuvînt.

Vorbise şi pentru *miss* Matfield, care simţea, nu ştia nici ea de ce, o nelinişte foarte dureroasă. Pentru un motiv destul de straniu, care cu siguranţă că nu avea nimic de-a face cu biroul, pentru că în forul ei interior nu se sinchisea nici de doi bani dacă „Twigg & Dersingham” vindea tot furnirul şi toate incrustaţiile din Anglia sau dacă dădea faliment, nu putea suporta gîndul că domnul Golspie îi părăsea. Dintr-o singură lovitură viaţa de pe Fundătura îngerilor recădea în vechea sa platitudine.

— Nu pleacă definitiv, şi-mi pare bine s-o pot spune, răspunse domnul Smeeth, savurînd incertitudinea subalternilor săi. Se duce să facă numai o scurtă vizită, în chestiuni de afaceri de-ale «noastre, acolo, în Baltica, în ţara de unde a venit. Nu ştiu cîtă vreme o să lipsească. Nici el nu ştie încă. Dar ia vaporul astăzi după amiază, tot drumul îl face cu vaporul, un vas al „Anglo-Balticii”. Şi — aici domnul Smeeth privi pe fereastră la dimineaţa rece şi umedă — nu-l invidiez. Să traversezi Marea Nordului pe o vreme ca asta ! îmi aduc aminte că a trebuit o dată să mă duc cu vaporul de la Yarmouth, pe la Paşti, nu prea departe, dar, ştiţi, pe cuvântul meu, a fost îngrozitor ! Am fost fericit cînd am ajuns înapoi. Ei, ce-o să fie acum, pe-o vreme ca asta, chiar în plină mare ! N-aş face-o, oricît mi-ar da ! Oricît mi-ar da !

— Pariez că lui nici nu-i pasă, se amestecă şi Stanley în vorbă, fanfaron.

Domnul Golspie rămăsese unul dintre eroii lui Stanley

— deşi nimeni nu putea să descopere de ce, afară doar de faptul că arăta ca un detectiv — şi în materie de eroism Stanley nu umbla cu jumătăţi de măsură.

— Pariez că-i şi place. Şi mie mi-ar plăcea. Tare-aş fi vrut să mă ia şi pe mine. Oh, ce-aş mai fi mers, ohoo, ce-aş mai fi mers !...

— Tu vezi-ţi mai departe de treabă, Stanley, zise domnul Smeeth maşinal. Ştim noi cu toţii ce-ai face tu şi ce n-ai face. Fapt e că el pleacă astăzi după-amiază, tot drumul pe mare pînă-n Baltica, şi, cum spuneam, eu, unul, nu-l invidiez.

Şi domnul Smeeth se întoarse, satisfăcut, la pupitrul său confortabil şi la şirurile lui de cifre mici, elegante şi ordonate.

Jumătate de oră mai tîrziu, domnul Golspie, purtînd un pardesiu enorm, intră la ei în birou.

— N-o să mă mai vedeţi o săptămînă sau două, îi anunţă el vesel. Daţi-i înainte cu treaba tot aşa ! Puneţi umărul ! Toate pînzele sus ! cum se zice, deşi de ce se spune aşa numai dumnezeu ştie, pentru că pe vapor nimeni nu spune aşa, n-are nici un sens. Smeeth, vezi, execută-i, scoate banii pe care-i băgăm în ei. Fii cu ochii pe „Anglo-Baltica" în chestia cu tariful redus, Turgis. Pomeniţi de mine în rugăciunile voastre, fetelor, dacă vă închinaţi cumva. Dumneata te închini, *miss* Matfield ? Nu-i nimic, ai să-mi spui altă dată. Şi, Stanley...

— Da, domnule ! sări Stanley, luînd poziţia de drepţi.

— Fugi jos şi adu-mi un taxi. Cît de repede poţi. Rămîneţi cu bine.

După ce-i urară şi ei, cu toţii, voiaj bun, şi plecă, făcînd să se audă uşa de afară trîntită în urma lui, în tăcerea subită care urmă, întreg biroul păru să se fi strîmtat puţin, parc-ar fi intrat la apă, şi să se fi întunecat. *Aliss* Matfield, conştientă de acest fapt, se simţea nemulţumită şi, strîngîndu-şi buzele, se apucă de tot ce avea la îndemînă ca lucru cu un fel de aprigă şi tristă îndîrjire, fără să-şi ridice măcar o dată ochii şi scoţînd cîte

o vorbă numai cînd era obligată să răspundă la o întrebare. La vremea prînzului se simţi atît de abătută, încît în loc să cheltuiască cei nouă *petice* obişnuiţi la cofetăria mică de lîngă ei, se duse mai departe, la un local mai bun, tocmai în Cannon Street, şi luă un cotlet cu mazăre, plăcintă cu mere şi frişcă şi o cafea neagră, plătind cu mult curaj o jumătate de coroană. După asta se simţi mai veselă şi mai dispusă să privească lucrurile în faţă. Fusese deprimată pentru că, deşi altora li se întîmplau fel de fel de lucruri, ei nu i se întîmplă nimic. Era un mare ghinion s-o piardă pe Evelyn Ansdell. Era un mare ghinion să-l piardă pe domnul Golspie, chiar dacă numai pe o săptămînă sau două. N-ar fi putut încă spune dacă într-adevăr omul îi plăcea sau nu, dar cel puţin făcea ca Fundătura îngerilor să pară mai amuzantă. O să fie teribil de anost acum, fără el. Aveai impresia că toate se cufundau în- tr-im fel de marasm. Da-da, trebuia să facă un efort şi să se gîndească la ceva amuzant de făcut. Cînd se întoarse la birou, cu un sfert de oră întîrziere, ca de obicei, era din nou voioasă şi, relativ, prietenoasă cu toată lumea.

Poate că zeii mai mărunţei, care au în sarcină aceste chestiuni minore, hotărîseră că trebuie încurajată, pentru că găsiră numaidecît ceva amuzant pentru ea. îndată după 3, domnul Smeeth primi o comunicare telefonică şi apoi o chemă la el pe *miss* Matfield.

— Era domnul Golspie, *miss* Matfield, începu el, în felul său agreabil de a se afla în treabă şi a face pe importantul. Spune că pleacă mai tîrziu decît socotea, pe la cinci sau cam aşa ceva, şi ar vrea să te duci la vapor să stenografiezi cîteva scrisori importante, de care tocmai şi-a adus aminte. Şi trebuie să mai iei cu dumneata şi catalogul de mostre — e în biroul lui personal — l-a uitat aici. N-am cerut permisiunea domnului Dersingham pentru plecarea dumitale şi nici n-am cum să i-o cer, pentru că nu-i aici, dar fireşte că-i în regulă. îmi iau eu toată răspunderea. Nu te superi că trebuie să te duci, nu-i aşa ?

— Dimpotrivă, îmi face plăcere ! exclamă *miss*

Matfield. Dar în fond unde anume trebuie sa mă duc ?

Domnul Smeeth îşi potrivi ochelarii pe nas şi apoi exa-- mină o bucăţică de hîrtie pe care o avea în mînă :

— Te duci la dana Hav's Wharf, asta-i pe malul stîng al Tamisei, între London Bridge şi Tower Bridge, treci peste London Bridge şi o iei imediat la stînga. Iar vaporul e „Lemma-la", „Lemmala". Poţi să ţii minte, *miss* Matfield ? Şi a spus : „Să ia un taxi". Aşa că mai bine îţi dau o jumătate de coroană din casa mică... o să trebuiască s-o trec la speze de transport. Aşaaa... acuma ia-ţi caietul de stenograme, şi condeiul, şi lucrurile dumitale, iar eu mă duc să-ţi caut în biroul direcţiei catalogul de mostre. O să fie o mică excursie pentru dumneata, ceva ieşit din comun, nu-i aşa ? Stanley ar da nu ştiu ce să se ducă el, nu-i aşa, Stanley ? Oh, nu-i aici. Unde tot umblă băiatul ăsta ?

Da, fu într-adevăr o mică excursie. S-a amuzat teribil. întîi, Moorgate Street, banca, apoi King William Street alunecară pe lîngă geamul taximetrului, după aceea London Bridge, cu sclipirile dc plumb ale fluviului, jos, departe, sub el, de ambele părţi ; maşina înaintă apoi încet, pe o stradă îngustă, pe malul celălalt, coti la stînga într-o stradă şi mai îngustă, un simplu pasaj,

Ia capui căruia trebui să se oprească. Merse grăbită pe încă o străduţă, întunecoasă şi asta, întrebă un poliţist voinic şi simpatic dacă a apucat-o pe drumul bun şi, în cele din urmă, se pomeni la malul apei, unde oameni încărcau, sau alergau cu hîrtii în mînă, sau strigau unul la altul. Acolo, Ia vreo cincizeci de metri mai devale, era „Lemmala", un vapor nu prea mare şi destul de murdar, cu un coş înalt şi subţire, prezentînd totuşi o imagine destul de romantică. Pe catargul de la pupa flutura un drapel pe care nu-l mai văzuse niciodată. Cînd ajunse mai aproape, auzi nişte oameni strigînd de pe punte şi vorbind o limbă cum nu mai auzise în viaţa ei, o limbă care suna formidabil de străin. Pînă în momentul acesta afacerile însemnaseră pentru ea treabă de funcţionari, şi de birouri, şi de, telefoane, şi scrisori idioate, care totdeauna începeau şi se

sfîrşeau cu aceleaşi formule plicticoase, dar, acuma, dintr-o străfulgerare, îşi dădu brusc seama că totul era foarte romantic. Era ca şi cum domnul Dersingham ar fi apărat deodată în birou, majestuos, îmbrăcat într-un costum de pe vremea reginei Elisabeth. Lemnul pe care-l vindeau ei în Fundătura îngerilor venea în vapoare ca ăsta, în vaporul ăsta chiar, iar la celălalt capăt al drumului, acolo de unde veneau furnirurile, acolo se trăia o altă viaţă, cu totul altă viaţă : păduri mari, zăpadă imensă şi geruri toată iarna, lupi care rătăceau în căutare de pradă, oameni care purtau barbă şi cizme înalte, femei cu basmale ciudate şi în culori ţipătoare, scene din balete ruseşti. Miss Matfield, ca majoritatea celor care alcătuiau clasele mijlocii engleze, avea o inimă iremediabil romantică, iar acum era autentic electrizată, şi nici dacă s-ar fi pomenit în clipa aceea, acolo, cu cîteva privighetori izbucnind în triluri de sub arcadele întunecoase, n-ar fi fost mai uluită şi mai încîntată. Londra era într-adevăr miraculoasă, şi admiraţia îi pătrunse sufletul şi izbucni acolo ca un foc de artificii, răspîndind o multitudine policromă de asociaţii de idei vagi, dar savuroase, un amestec scînteietor de istorie, de extravaganţă şi poezie, Dick Whittington şi galioane , A4oscovia şi Chitaiul *i,* indieni adevăraţi, calmul îndepărtat al oceanelor ecuatoriale, şi cheiul Londrei, acolo, lîngă London Bridge, cu undele clipocind, numai la o aruncătură de băţ de prăvălii, de birouri şi de autobuze.

Ajunsese acum îa piciorul pasarelei care urca pieptiş lingă flancul ruginit al vasului „Lemmala”. Privi în sus, şovăitoare. O striga cineva. Era domnul Golspie, şi îi făcea semn să urce. Cînd ajunse sus, o aştepta în capul scării.

— Mai avem cel puţin vreo două ore pînă la ridicarea ancorei, îi explică el, pilotînd-o de-a lungul punţii şi apoi, pe o scară scurtă, la puntea superioară, dar, ştii, n-am să te ţin chiar atît. Ar fi neplăcut dac-ar porni şi-ai fi încă la bord, ce zici? Ar trebui să faci toată călătoria, nu?

— Nu ştiu dacă mi-ar părea chiar atît de rău, îi răspunse ea, cuprinzînd cu privirea puntea superioară. Ar

fi destul de amuzant, cred.

— Oh, n-ai duce-o prost de ioc, dacă nu suferi de rău de mare. Amicii ăştia s-ar da în vînt după dumneata, asta pot să. te-asigur !

— Da-da, ar fi o schimbare plăcută.

— Nu-i aşa ? Zîmbi. Ei, de data asta ai să scapi nerăpită. Să intrăm aici.

O conduse într-un mic salonaş, destul de curăţel şi de vesel. Pe masa acoperită cu o faţă de masă oribil de ţipătoare: se aflau cîteva ţigări de foi, o sticlă lungă şi misterioasă, de o formă pe care ea nu o mai văzuse niciodată, şi cîteva pahare mici. Ziare şi reviste ilustrate, imprimate cu nişte litere fantastice, erau răspîndite în jur şi contribuiau mai mult decît orice altceva, afară poate de o sticlă lungă, să învăluie totul într-un aer foarte exotic. Şi, cu toate acestea, prin ferestrele din ambele părţi ale salonului puteai să vezi acoperişurile şi turlele Londrei, imensitatea afumată cu care erai deprins şi de care te simţeai legat.

— Mai bine să caut catalogul de mostre, zise domnul Golspie. Uite, aşază-te aici, *miss* Matfield, cu caietul dumitale dc note.

Se aşeză şi încercă să tragă scaunul mai aproape de masă», dar fireşte că nu putu să-l mişte din loc, nu putu decît să-i facă să pivoteze. Llitase că se afla pe bordul unui vapor. Toate erau originale, încîntătoare.

Scrisorile nu erau dificile şi păreau toate mai mult sau mai puţin asemănătoare ; într-o jumătate de oră au fost gata. O dată sau de două ori, pe cînd lucrau, diferite feţe, feţe de străini, îşi vîrîseră nasul înăuntru, dăduseră din cap, zîmbi- seră şi dispăruseră. N-au mai fost alte întreruperi în afara strigătelor şi semnalelor întîmplătoare de afară.

— Cred că asta-i totul, zise domnul Golspie, aprinzîndu-şi o ţigară de foi şi turnîndu-şi să bea. într-un pahar, din sticla lungă. Dar reciteşte ce-ai scris în timp ce eu mă gîndesc să văd dacă mai e ceva de făcut. Timp e

destul. Fumezi ? Foarte bine. Ei, ia o ţigară. Uite, una de-aici.

Îi întinse pe deasupra mesei o cutie de carton cu desene fanteziste, din care ea luă o ţigară lungă, cu capătul jumătate de carton, ca ţigările ruseşti. Era o ţigară fină şi romantică, şi-i plăcu.

— Nu mai îmi vine nimic în cap, zise domnul Golspie, pufăind din ţigara de foi şi suflînd un nor de fum. Aruncă-ţi ochii repede prin toate, vrei ? (Ea le citi şi riu avu de făcut decît o mică schimbare.) Am să semnez cîteva foi albe, să ţi le dau, să le iei cu dumneata. Mi-am adus hîrtie de scris de la birou destulă. Totdeauna fac aşa, oriunde aş fi. Asta-i prost cînd eşti propriul tău patron. Trebuie să-ţi cumperi hîrtia de scris. E ceva ce nu pot să sufăr. Curios, nu ? Cheltuiesc banii ca nimica pe toate prostiile şi. niciodată nu-mi pasă, dar nu pot să sufăr să dau parale pe hîrtie de scris. Cred că şi dumneata faci la fel în vreo chestie oarecare, nu-i aşa ?

— Cu creioanele, răspunse prompt *miss* Matfield. îmi repugnă şi detest să cumpăr creioane. Dacă nu pot să împrumut sau să fur unul,, şi trebuie efectiv să intru într-o prăvălie şi să dau bani pe-o drăcie de-asta nenorocită, mi se face rău.

— Ah, toţi sîntem nişte suciţi, chiar şi cei în toată firea, murmură domnul Golspie pe cînd semna foile în alb. Sîntem cu toţii un amestec de escroci şi spălătorese bătrîne, deşi mă aştept să spui că *dumneata* nu eşti, ai ?

— Nu, n-am să spun. Ştiu ce vreţi să înţelegeţi.

Dacă se aflau chiar la marginea unei conversaţii agreabile şi pline de înţelegere reciprocă, cum păruse la un moment dat, domnul Golspie aruncă, dintr-o singură lovitură, kilometri întregi între ei, spunînd :

— Păi, dacă ştii, atunci ştii mai mult decît mine, şi asta-i rău.

Terminase de semnat. îşi ridică privirea.

— Ei, ce-i asta? Tremuri?!

— Da ? Nu-mi dădeam seama. Dar acum simt că mi-e

frig, recunoscu ea. • .

Rămăsese îmbrăcată cu paltonul, dar micul salonaş nu era încălzit, şi de-a lungul fluviului aerul ciupea.

— De terminat, ai terminat, zise domnul Golspie privind-o, dar dacă vrei să ţii seama de sfatul meu, să nu pleci aşa. Bea întîi ceva să te-ncălzea#că. Poţi să răceşti cît ai zice „peşte".

Era domnul Golspie sub un aspect nou şi pe care nu i l-ar fi bănuit. Avea chef să-i rîdă-n nas.

— Dacă vine sfeuwd-ul, continuă el, aş putea să-ţi fac rost de-un ceai. Oamenii ăştia de pe-aici nu se omoară după ceai, dar de făcut îl fac ca lumea. Sau cafea, dacă preferi. Depinde de ce au la îndemînă.

Se ridică în picioare, întinzîndu-Î foile de hîrtie semnate.

— Oh, nu vă deranjaţi, domnule Golspie. Probabil că au acum enorm de lucru, şi prefer să nu iau nimic, mulţumesc. Pot să beau un ceai în drum spre birou.

— Ei, lasă, ceva tot trebuie să iei. Nu poţi să pleci de pe vapor tremurînd în halul ăsta. Bea puţin din asta de-aici, şi îi arătă spre sticla lungă. O să te-ncălzească. Am să iau şi eu. Bea cu mine.

Umplu două din păhărelele mici cu licoarea fără culoare.

— Să beau ? Ce e ?

— Vodcă. E băutura favorită pe vapoarele astea.

Vodcă ! Ridică paharul şi-l duse la nas. Nu gustase vodcă în viaţa ei, nu-şi amintea să fi văzut, măcar, vodcă de cînd era, dar desigur rămăsese strîns legată de amintirile de factură romantică din diferite domenii, şi era teribil de senzaţional, era senzaţionalul final, care punea vîrf după-amiezei de aventură. Se putea auzi dintr-o dată introducînd vodca în relatarea la cămin a aventurii : „Şi-atunci, draga mea, ar fi decurs povestirea, mi s-a dat nişte vodcă. Şi iată-mă în cabină, dînd pe gît nişte vodcă, parc-aş fi fost nebună. Extraordinar *!"*

— Ei, *miss* Matfield, dă-i drumu ! zise domnul Golspie

privind-o pe deasupra paharului ridicat. Dă-i drumu pe gît ! în sănătatea dumitale ! şi goli paharul dintr-o dată.

— *AU right!* exclamă ea, ridicîndu-l pe-al ei. Ce se spune ? Noroc ? !

Goli şi ea paharul, cu curaj, dintr-o sorbitură. O secundă sau două nu se petrecu nimic, doar un gust ciudat de anason îi alunecă pe cerul gurii. Apoi, deodată, fu ca şi cum o bombă incendiară i-ar fi explodat pe gîtlej, şi simţi focul alergîndu-i de-a lungul fiecărei vinişoare din trup. Trase aer, rîse, tuşi, toate deodată.

— Aşa se face, *miss* Matfield. L-ai dat pe gît în stil mare. Mai ia unul. Iau şi eu. Numai unul, aşa, ca s-avem noroc !

Umplu din nou paharele.

Plutea acum cu uşurinţă pe-o undă de căldură. Era foarte agreabil. Luă paharul, şovăi, apoi îşi ridică privirea spre el.

— Nu ma ameţesc, nu-i aşa ? Dacă mă-mbătaţi, n-am să snai fiu în stare să vă bat scrisorile, ştiţi...

— N-avea nici o grijă, îi răspunse el surîzînd prietenos şi

ibătînd-o pe umăr. Nu te poţi pili din două păhărele, cu băutura asta, şi pînă s-ajungi în Fundătura îngerilor, ai să fii trează ca wn judecător. Te-ncălzcşte şi te face să te simţi bine, te fereşte <de răceală, asta-i tot. Ei, hai, dă-i drumu !

— Noroc ! strigă *miss* Matfield, zîmbindu-i, şi din nou simţi gustul de anason, bomba incendiară, focul arzător care alerga şi valul de căldură de la sfîrşit.

— Acuma-mi placi, *miss* Matfield, îi spuse el, cu o privire categorică de aprobare. Ai făcut-o într-un stil grandios, aşa cum se face. Ai vînă în dumneata, nu eşti ca majoritatea gîsculiţelor ălora de fete trandafirii peste care dai pe-aici. Am văzut eu bine de la-nceput. Mi-am zis : „Fata asta nu-i numai drăguţă, are şi vînă-n ea”. Mi-ar fi făcut plăcere să fi venit cu noi.

— Vă mulţumesc.

— Să ştii că-i un compliment adevărat. Cu toate că nu ştiu dacă ţi-ar plăcea. O să fie-un frig să crape pietrele, şi de mîine-ncolo o să ne balansăm ca dracu tot drumul pe Marea Nordului. Şi-n Baltica o luăm de la-nceput. îl ştiu eu vaporul ăsta de mult. Cum te simţi acum ?

— Minunat !

Şi chiar se simţea minunat. Se ridică în picioare şi începu să-şi adune lucrurile.

— Deşi nu chiar atît de limpede la cap.

Cînd ieşiră pe puntea superioară, se'opri să privească în josul fluviului. Lumina zilei scăzuse la un argintiu-palid pe deasupra apei, şi din cînd în cînd se zărea sclipirea rece a tindelor. Orieînd altă dată s-ar fi simţit probabil deprimată sau aproape înspăimîntată de legănarea plumburie a fluviului, de luminile difuze şi tremurătoare, de claxoanele melancolice de pe malul celălalt, dar acum toate îi păreau fascinant de misterioase şi de romantice. Lin minut sau două se lăsă purtată de ele. Era complet fericită şi totuşi se simţea gata să plîngă. Probabil că de vină era vodca.

— Parcă te hipnotizează, nu-i aşa ? zise domnul Golspie posac, lîngă umărul ei.

— Da, într-adevăr, răspunse ea blînd.

În clipa aceasta, incontestabil, domnul Golspie îi plăcea, era un bărbat neobişnuit, fermecător, realmente un om minunat. O trecu un fior.— Ei, ce faci ? Nu cumva o iei de la-nceput ? ! zise el, glumeţ, dar şi îngrijorat.

O apucă de braţ şi o trase mai aproape de el. Au rămas cîteva clipe aşa. Nu-i părea rău că era «colo. O cuprinse un sentiment neaşteptat de căldură şi de siguranţă.

Făcu un pas în lături şi spuse că trebuie să plece. Domnul Golspie nu încercă s-o reţină, nu spuse nimic, ci pur şi simplu o conduse înapoi la puntea inferioară şi la pasarelă. Acolo se opri şi îi întinse mîna.

— Mi-a făcut mare plăcere c-ai venit, *miss* Matfield, zise el luîndu-i mîna, de data asta zîmbind, nu rînjind.

— Vă doresc călătorie plăcută, domnule Golspie, spuse ea repede, să nu fie prea frig şi traversarea să nu fie prea grea. Apoi, fără să-şi dea seama de ce, adăugă : Şi să nu uitaţi să vă întoarceţi.

Golspie izbucni într-un rîs gros :

— Nu-s eu omul ăla. Ai să mă vezi iar, curînd. Pîn' s-ajungi bine în Fundătura îngerilor, sînt şi eu înapoi.

Îi strînse mîna puternic, apoi îi dădu drumul.

Adiss Matfield se întoarse, îi făcu semn cu mîna, deşi era aproape cu neputinţă să vezi dacă el mai era acolo, apoi se grăbi de-a lungul stradelei înguste, ceea ce o aduse, cu încetul, înapoi în lumea obişnuită. Cînd ajunse să traverseze din nou London Bridge şi privi prin fereastra autobuzului, nu se mai putea zări aproape nimic din „cealaltă lume", doar seînteierea luminilor. Iar cînd ajunse înapoi la masa ei de lucru, ţinînd caietul de note lîngă cea mai apropiată lampă electrică cu abajur, „cealaltă lume" era infinit de departe şi poate că nu existase niciodată decît într-un vis cu ochii deschişi, într-un amurg de noiembrie. Şi, cu toate acestea, chiar pe hîrtia pe care o introducea în maşina de scris era semnul că existase, se etala semnătura : *J. Golspie.* Şi părea ciudat acum să te gîndeşti că se va întoarce, va veni înapoi de la sticla lui lungă, şi de la vaporul ce dansa pe valuri, şi de la zăpada şi pădurile din ţara aceea de pe Baltica, să treacă prin uşa batantă de colo, la nici măcar un metru de cotul lui Smeeth. Era straniu şi în acelaşi timp destul de pasionant, ceea ce însemna mai mult decît se putea spune despre autobuzul 13 şi despre salonul de la „Bur- penfield", şi despre camera ei de-acolo, şi despre aspirină şi apa caldă. Simţea cum zboară carul maşinii de scris. Răsuna clinchetul zglobiu al clopoţelului.

Capitolul VI

DOMNULUI SMEETH I SE MĂREŞTE LEAFA

Domnul Smeeth era fericit cum nu mai fusese de multă vreme. Umbrele concedierii, şomajului, mizeriei, ruinei se risipiseră, cu excepţia, poate, a unor coşmaruri

întîmplătoare, cînd, după o bucată de ficat la grătar sau de caşcaval prăjit care refuzau să se lase digerate, se vedea dat afară din slujbă pentru totdeauna şi umblînd de-a lungul unor străzi întunecoase fără altceva pe el decît haina şi pantalonul. Dar ziua asemenea vedenii nu mai apăreau. Firma nu numai că evitase falimentul, dar mergea chiar foarte bine — puteai spune chiar că mergea excelent — cu noile furnire şi incrustaţii baltice. Aceasta însemna că domnul Smeeth avea de înregistrat şi de adunat din ce în ce mai multe coloane de cifre mici şi elegante, şi oricît ar fi lucrat de mult în cursul zilei, seara era nevoit să rămînă cam o jumătate de ceas sau mai bine în plus, să mai înregistreze în cartea mare şi în registrul-jurnal. Nu se plîngea de asta, deşi uneori, cînd era mai aproape de 7 decît de 6, şi lumina electrică de deasupra capului ardea de-aproape o jumătate de zi, şi oricît aer curat ar fi putut fi în Fundătura îngerilor dimineaţa, fusese consumat şi .răsconsumat de cîteva ori de-atunci, ei da, se pomenea că-l doare puţin capul. Ba, o dată sau de două ori avusese o uşoară senzaţie de palpitaţii dureroase undeva înăuntru, dar niciodată nu durase mult, aşa că nu spuse nimănui nimic. Dacă i-ar fi pomenit soţiei, ea l-ar fi îndopat cu o duzină de medicamente-specialităţi, şi-ar fi alergat imediat să mai caute o altă duzină. Nu făcea cine ştie ce caz de doctori, ea, dar era pasionată după medicamente-specialităţi, şi le-ar fi încercat unul după altul, nu cu nădejdea de a se vindeca de o anu,me boală, nu putea pretinde că suferă de vreuna, ci doar cu speranţa că în sticla aceea ar putea să se afle nu ştiu ce har misterios, nu ştiu ce vrajă. Alrs. Smeeth se ducea la farmacie în aceeaşi stare sufletească în care s-ar fi dus la prietena ei care-i ghicea viitorul. Domnul Smeeth se îndoia şi de una şi de cealaltă, deşi nu se îndoia chiar atît de mult cît îşi închipuia el.

Micile dureri întîmplătoare nu erau însă nimic în comparaţie cu marea uşurare de a vedea firma din nou în plină activitate. Fuseseră perioade în care aproape avea

oroare să se ducă la bancă, simţea cum pînă şi casierii îşi spuneau unul altuia că ,,Twigg & Dersingham” se cam clatină după cît se pare, dar acum era din nou o plăcere. ,,Mă duc numai pîn’ la bancă, Turgis”, spunea, încercînd să nu arate că-şi dă aere. (Nu că ar fi contat pentru Turgis, care îl credea, sincer, pe domnul Smeeth foarte important. Dar o dată sau de două ori, cînd spusese ceva de felul ăsta, prinsese o anumită privire, un fel de sclipire în ochii domnişoarei Matfield. Cu cucoana asta tinerică nu ştiai niciodată cum stai.) Apoi îşi încheia pardesiul castaniu şi vechi, care ţinuse destul de bine, dar care va trebui înlocuit îndată ce i se va mări leafa, îşi punea pălăria, îşi umplea pipa şi cobora scările, se oprea să o aprindă afară, în faţă la „Lame de ras Ra-pid”, şi pleca tacticos cu pipa în gură de-a lungul Fundăturii îngerilor, rece şi ceţoasă. Peste tot, animaţie şi înghesuială, iar partea carosabilă, un adevărat balamuc de maşini claxonînd şi zdrăngănind şi hîrîind, dar printre toate astea el îşi avea locul său, munca sa de făcut, postul său de ocupat, aşa că nu le lua în seamă, ci le considera cu o privire prietenoasă şi o ureche indulgentă. Banca, trainică, numai marmură şi mahon, nu lăsa să pătrundă înăuntru nici frigul usturător, nici zgomotele stridente, şi el îşi aştepta rîndul liniştit, comod, trimiţînd din cînd în cînd un nor aromat din „amestecul special” al lui T. Benenden către ghişeele ornamentate. ,,’Neaţa, domnu Smeeth, îi spuneau. Cam muşcă, astăzi. Cum mai merg lucrurile ?” Şi apoi, dacă era timp, unul dintre ei se apuca să povestească ceva despre vreo chestie bizară, din acelea ce nu se întîmplă decît în City. Pe urmă, îndărăt, la birou, la pupitrul lui ; şi se simţea foarte bine, foarte comod acuma, după scurta plimbare pe stradă. Numai simplul fapt că vedea în faţa sa cerneala albastră, cerneala roşie, creioanele şi condeiele, guma, clamele, tamponul de sugativă şi ştampilele dc cauciuc, toate ustensilele de pe birou, toate acolo, la locurile lor, la dispoziţia sa, îi dădeau un sentiment de profundă satisfacţie. Simţea, de asemenea, confuz, că era o

satisfacţie pe carc nu o vor încerca niciodată vreunul dintre ceilalţi de-acolo. Turgis, fetele, puştiul Stanley, şi asta pur şi simplu pentru că ei nu apucau niciodată să lucreze în spiritul în care trebuia. Chiar cei doi copii ai lui erau la fel. Toţi erau la fel acum. Să cîştige ceva, s-apuce să înşface repede, s-o şteargă şi să cheltuiască tot, asta era viaţa lor.

— Şi ce nu poate să-mi intre mie-n cap, domnu Dersingham, îi spuse într-o dimineaţă acestui domn, e cine o să-şi ia răspunderea conducerii, dintre ăştia, cînd va veni vremea. Şi vremea asta trebuie să vină, nu ? Vreau să spun, ei nu pot rămîne tineri şi nepăsători toată viaţa lor.

— Nu te necăji, Smeeth. Or să se liniştească, răspunse domnul Dersingham, care se considera pe sine între cele două generaţii şi mai socotea că, în orice caz, el ştia cu mult mai multe decît Smeeth. îmi aduc aminte de timpul — şi nu-i chiar atît de mult de-atunci — cînd şi eu simţeam întocmai ca ei, adăugă, evident cu impresia că acum era o personalitate cu imense responsabilităţi. Cînd vine vremea, ştim foarte bine să ne luăm răspunderile. Acesta-i modul englezesc de viaţă, Smeeth, înţelegi ?

— Sper să fie aşa, domnu Dersingham, răspunsese domnul Smeeth cu îndoială, dar generaţia asta nouă pare să fie altfel, după cît văd eu. Mă uit şi la cei doi ai mei. Zvîrlă banii pe fereastră îndată ce pun mîna pe ei, şi săptămînă următoare, dumnezeu cu mila, ăsta li-e obiceiul. M-apucă groaza cînd îi ascult vorbind, deşi îmi dau seama că mama lor a cam avut, dintotdeauna, astfel de obiceiuri, şi poate că îi .seamănă ei.

Cu toate acestea, oricît de nesatisfăcătoare puteau să apară perspectivele lor, atît lui George, cît şi Ednei părea să le meargă, chiar în perioada aceea, destul de bine, şi faptul acesta era şi el un izvor de msre bucurie pentru domnul Smeeth, care-i vedea — şi-i văzuse aşa de cînd erau copilaşi mici — înconjuraţi de capcane şi de curse fără număr. El trebuia să-şi bată capul pentru doi, căci mama lor nu lăsa niciodată impresia că şi-ar face griji pentru ei sau pentru orice altceva, cu toate ghicitoarele şi cu toate

sticluţele ei de la farmacie, iar dac-ai fi stat s-o asculţi pe ea, ai fi putut crede că viaţa-i o poveste cu zîne. Pentru domnul Smeeth — deşi n-o spunea

— viaţa era o călătorie în care porneai neînarmat şi fără călăuză, fără busolă, printr-o junglă unde pîndeau şerpi veninoşi la fiecare pas şi unde tigri îndulciţi la carne de om puteau sări din fiecare desiş. Numai cînd vedea puţin teren liber în faţa sa, se simţea mai liniştit. Era o fire temătoare, şi dacă ar fi trăit într-o epocă bisericoasă, n-ar fi trecut cu vederea nici cel mai mărunt ritual de mîntuire. Dar nu trăia într-o epocă bisericoasă, şi nici nu era credincios. Din universul său fuseseră izgoniţi zeii, nu însă şi diavolii. Vedea destul de limpede toate prevestirile şi semnele răului în lume, pentru că avea o fire care-l ajuta să presimtă orice lovitură mocnită în întuneric, şi era înconjurat de-atîţia demoni, încît nu se simţea în stare nici să-i împace, nici să-i înfrîngă. Dacă, doritor cum era, de a fi onest, cumsecade, bun, blînd şi fericit, curajul lui s-ar fi frînt, n-ar fi avut pe cine chema în ajutor, pe nimeni, decît doar poliţia. Astfel trăia acest bărbat care mergea atît de tacticos şi de liniştit de la modesta sa locuinţă la modestul său birou, mai alarmat şi mai primejduit decît un arcaş al regelui Richard al III-lea. Punea mîna pe lemn şi nădăjduia cu disperare ,,să fie mai bine”. Tocmai acum părea că se apropie şi binele acesta. Era fericit cum nu mai fusese de multă' vreme.

2

În dimineaţa de după plecarea domnului Golspie i s-au întîmplat domnului Smeeth două lucruri. Primul păru să fie de mică importanţă în momentul acela, deşi mai tîrziu şi l-a amintit prea bine. A sunat George de la atelier, o comunicare din partea maică-si :

— E-aici, dar n-are chef să vină la telefon, zicea George. Aşa că trebuie să-ţi spun eu ce-are ea de spus. Uite despre ce-i vorba. îţi aduci aminte de tot ce povestea despre vărul ei, Frei Mitty ? Ei bine, s-a mutat la Londra, cu nevastă-sa cu tot. Tocmai a primit o scrisoare de la ei şi

o invită să treacă să-i vadă astă-seară, la ei acasă, pe undeva pe la Islington. N-are impresia c-ai vrea să mergi şi dumneata...

— Nu, nu vreau să merg, îi spuse domnul Smeeth. Dar n-are a face, e-n regulă.

— Da, ştiu că e, zise George, dar chestia e alta. Mama se duce la ei ia ceai, şi cînd ai să vii dumneata acasă, ea o să fie plecată. Ce vrea ea să ştie este asta : să-ţi lase ceva. zice ea, sau ai să te duci în oraş să iei ceaiul şi să te distrezi niţel...

— Ascultă, George, strigă tăios tatăl, sînt sătul de chestii de-astea cu distracţii !...

— Eu nu fac decît să-ţi repet ce zice mama, explică “vocea lui George. Linişteşte-te, tată. Eu n-am nimic de-a face cu chestia asta. Dumneata poţi să iei ceaiul în oraş şi să te distrezi...

— N-am chef să mă distrez. V-am mai spus de-atîtea ori, adăugă el acru, mie-mi place o viaţă liniştită.

— Bine, bine. Atunci, poate să-ţi lase ceva pregătit. Dumneata o să trebuiască doar să pui puţin la încălzit. N-am să fiu nici eu acasă, nici Edna.

— Bine, e-n regulă, zise domnul Smeeth, căruia nu-i surî- dea de loc să-şi pună singur mîncarea la încălzit. Am să rămîn în oraş. Spune-i mamei că-i în regulă. Şi mai spune-i că sper să se distreze bine cu domnul Mitty.

Auzise pe nevastă-sa vorbind despre vărul ăsta, Fred Mitty

— Îi cam plăcea să vorbească despre neamurile ei — dar nu-l cunoscuse pînă acum. Ultimii cîţiva ani Mitty locuise într-unul din marile oraşe din provincie, Birmingham sau Manchester. Dacă ar fi fost după domnul Smeeth, putea să fi rămas acolo, în orice caz, neveste-si îi făcea plăcere. Nimic nu-i făcea ei mai multă plăcere decît să iasă seara în oraş şi să stea de palavre cu cineva, să se amuze. Domnul Smeeth îşi amintea acum că Fred Mitty —

ce nume şi ăsta ! — era socotit a fi foarte antrenant, unul dintre cei mai zvăpăiaţi din membrii familiei neveste-si, comicul numărul unu la toate nunţile din familie, şi la toate înmormîntările, dacă-i vorba. Cîtă vreme neamurile doamnei Smeeth puteau să se adune şi să mănînce. să bea şi să pălăvrăgească, şi să se pupe unele cu altele, n-avea mare importanţă pentru ele dacă era nuntă sau înmormîntare. Smeethii, cîţi mai rămăseseră dintre ei, erau altfel. Dacă se întîlneau, asta însemna *ceva.* Patru dintre ei nu vorbiseră unul cu altul de zece ani de zile, d,in cauza a doua căsuţe de ia ţara, în Highbury. Neamurile neveste-si le-ar fi vîndut pe amîndouă şi-ar fi mîncat şi băut banii într-o săptămînă !

— Dar nici nu ne-ar sta bine, nouă, să fim toţi la fel, nu-i aşa, tînără doamnă ? exclamă el, aproape vesel, adresîtidu-se către *miss* Poppy Sellers, care în clipa asta venise la el cu nişte facturi proaspăt bătute la maşină.

— Aşa spune şi papa al meu, domnu Smeeth, răspunse ea în felul său ciudat de fetiţă pe jumătate poznaşă şi pe jumătate timidă. Şi mama-i răspunde totdeauna : „Ei, n-ai decît să-ncerci, la urma urmei".

— Şi ce vrea să spună cu asta ? întrebă domnul Smeeth amuzat.

Al/ss Sellers îşi scutură căpşorul ei micuţ şi brun.

— Poate c-aş fi în stare să vă spun, da' poate că şi nu. Am făcut toate astea, domnu Smeeth. E bine ?

— Păi, ia să vedem niţel, răspunse el potrivindu-şi ochelarii. Poate c-aş fi în stare să-ţi spun, da' poate că şi nu...

Fata rîse. Era mititică şi drăguţă, chiar dacă Turgis tot mormăia de cîte ori venea vorba despre ea. Deşi în vremea din urmă nu mai mormăise cine ştie ce. Nu mai făcuse nimic cine ştie ce in vremea din urmă Turgis, decît că-i dădea înainte cu munca lui — şi asta o făcea foarte bine — iar în rest. stătea cu capu! în nori. Devenea vioi şi sprinten şi atent numai cînd intra domnul Golspie şi-i spunea să facă ceva. Sucit băiat Turgis ăsta *!* Dar începuse să vadă puţin

şi de el, să se îngrijească, şi asta era mare lucru. Luase obiceiul să se perie pe cap şi pe haine şi să-şi schimbe gulerele ceva mai des ; era şi timpul, nu-i vorbă. Domnul Smeeth îi aruncă o privire pe deasupra ochelarilor, apoi citi cu atenţie facturile.

— Vă rog, domnu Smeeth, zise Stanley ieşind din biroul direcţiei, domnul Dersingham doreşte să vă vadă.

$i acesta a fost al doilea lucru ce i s-a întîmplat în dimineaţa aceea : scurta întrevedere cu domnul Dersingham.

— Ceea ce-mi dau seama, Smeeth, zise domnul Dersingham după cîteva preliminarii, este că dumneata ai făcut ceva pentru firmă, şi că acum a venit rîndul firmei să facă ceva pentru dumneata. în ultima vreme ai avut destul de multă muncă suplimentară, nu-i aşa ? ca şi noi toţi, de altfel...

— Am avut, domnu Dersingham. A fost foarte mult de lucru pentru mine, şi-mi pare bine că situaţia îmi permite s-o spun.

— Şi mie, poţi să mă crezi. Am pus umărul serios în aceste ultime' cîteva săptămîiii. Treaba a fost destul de grea, după părerea mea. în special această ultimă săptămînă, cu creşterea enormă a comenzilor, şi tot nu s-a terminat, sîntem încă foarte departe de a se fi terminat. Şi, totuşi, uite ce voiam să-ţi spun : dumneata ai ajutat firma, ai făcut tot ce-ai putut, ştii, şi acuma propun să ţi se mărească leafa.

Făcu o pauză şi privi la funcţionarul său.

— Vă mulţumesc foarte mult, domnu Dersingham *!* exclamă domnul Smeeth roşind. Nu voiam să pomenesc nimic de-aşa ccva tocmai acum, pentru că ştiam cum au mers lucrurile, dar domnu Golspie a spus ceva imediat după ce-a venit...

•— Eh, natural, asta nu-i afacerea domnului Golspie, nu-i de. loc. Vreau să spun, el lucrează cu noi, aici, are, într-o anumită măsură, uncie responsabilităţi, dar faptul că dumneata capeţi o sporire de salariu sau altcineva capătă o

sporire de salariu nu are nimic a face cu el. E completamente resortul meu.

— Perfect, domnu Dersingham. înţeleg foarte bine, zise domnul Smeeth scuzîndu-se, deşi în gînd el îi mulţumea domnului Golspie pentru treaba asta.

— Deşi... ăăă... trebuie să recunosc... domnul Golspie mi-a pomenit de chestia asta. Dar, practic, eu luasem propriu-zis hotărîrea încă dinainte. El a pomenit de dumneata, şi a mai pomenit de *miss* Matfield. Pare să creadă că ea lucrează foarte bine.

— *Miss* Matfield lucrează foarte bine, domnu Dersingham. Şi fără nici o îndoială că nu primeşte salariul pe care l-ar merita. Noi i-am promis, atunci cînd a intrat Ia noi, să-i mărim leafa, dacă va fi posibil, la şase luni de la angajare.

— Eh, m-am gîndit că începînd de acuma să-i dăm trei lire şi jumătate în loc de trei lire pe săptămînă. Poate c-ai să-i spui dumneata, Smeeth. Discret. Nu cred că-i pot mări deocamdată leafa şi lui Turgis.

— Lucrează mai bine, domnu Dersingham.

— Trebuie să mai aştepte, totuşi. în ce te priveşte pe dumneata, Smeeth, m-am gîndit să-ţi facem trei sute şaptezeci şi cinci :

Era un spor serios, cu mult peste o liră pe săptămînă.

— Vă mulţumesc foarte mult, domnu Dersingham. Fiţi sigur c-am să fac tot ce pot...

Dar domnul Dersingham, înalt, trandafiriu, binevoitor, i-o tăie scurt, cu un gest prietenos al mîinii.

— E-n regulă, Smeeth ! Sper să nu fie ultimul spor. Vei sălta o dată cu firma, şi, în ritmul de acum, cine ştie unde-o s-ajungem ? ! Domnul Golspie a propus mai multe acţiuni complementare, destul de rentabile, dacă vor fi puse în aplicare aşa cum trebuie, şi am intenţia să examinez punctul nostru de vedere în timpul cît lipseşte el. Oh — pentru că veni vorba — cred c-ar fi bine ca sporurile astea, atît al dumitale, cît şi ai hii *miss* Matfield, să-nceapă cu chenzina asta, da ?

Din cînd în cînd, în tot cursul zilei, domnul Smeeth se pndi la aceşti bani în plus şi, încîntat,. îşi făcea socoteli cam ce s-ar putea face cu ei. Era, nici vorbă, de părere că ar trebui puşi deoparte. Aşa cum trăiau, trăiau confortabil, dar puneau deoparte foarte puţin, sau chiar nimic, şi acum, în sfîrşit, aveau ocazia să-nceapă să pună ceva deoparte. Asigurări ? Ar trebui văzut, pentru că existau fel de fel de formule. Obligaţii ? O investiţie bună şi sigură. Ar putea să-şi cumpere o casă printr-una din societăţile astea de construcţii. Se şi vedea examinînd toate aceste posibilităţi, fumîndu-şi tihnit pipa şi-apoi luîndu-şi note şi punînd pe hîrtie cîteva cifre. Aproape că-i lăsa gura apă.

De-abia tîrziu după amiază, cînd erau pe terminate, începu el să atace problema majoră, pentru că, la fel cu cei mai mulţi dintre noi, prefera să examineze la început problemele mici, agreabile, amuzante. Beleaua, în toate aceste probleme majore, era *mrs.* Smeeth. Dacă o să-i spună şi ei despre aceşti bani suplimentari, va dori să-i cheltuiască. Era în firea ei de cheltuitoare înnăscută. Nu era nici meschină, nici cicălitoare. Dacă n-aveau bani, nu se plîngea, şi o scotea la capăt cu bani puţini vreme lungă, cînd nu se putea altfel. Apucă-te însă şi spune-i că sînt ceva bani de încasat, şi nu se va lăsa pînă cînd nu-i va fi tocat, toţi, pe haine, şi pe fleacuri, şi pe mese în oraş, şi pe teatre, şi cinematografe, şi pe excursii pe litoral, şi pe cutii cu bomboane, şi vinuri de import. Asigurări, obligaţiuni, societăţi de construcţii ! O şi auzea spunînd ce crede *ea* despre astea şi ce crede şi despre el pentru că i-a dat prin cap să propună să-şi arunce banii auirea, fără judecată. (Ea nu înţelegea niciodată ideea de economie, afară doar cînd era vorba de a pune deoparte cîţiva şilingi, într-un vas sau o cutie, pînă sîmbătă. A da banii pe o asigurare sau a-i depune la o bancă însemna în ochii ei pur şi simplu să dai banii din mînă şi să nu capeţi nimic în schimb.) O să-l acuze că-i un amărît de bătrîn meschin, un bătrîn zgîrcit, figură demnă de dispreţ, după judecata ei, şi o să-i pomenească de alţi bărbaţi, dintre cunoştinţele lor, prezentabili, cu

mîna largă, plini de elan. Şi va ajunge să fie atît de insuportabilă, încît în cele din urmă el va ceda, şi-atunci ce le va rămîne pentru viitor, pentru zile negre ? Sticle goale, şi cutii de bomboane goale, şi programe vechi, şi amintiri de la Clac ton. Nu, aşa nu mergea. Vedea el o ieşire, fireşte, şi asta era : să nu-i spună de mărirea lefii pînă cînd nu va reuşi să pună ceva deoparte, ceva mai acătării ; dar nu putea suporta ideea de a face una ca asta. însemna să o mintă, nu o dată, ci poate de zece ori. N-ar fi fost decît spre binele lor, dar îi intrase în cap că în tot acest timp se va simţi ordinar, meschin,.Erau unii care vorbeau despre nevestele lor ca despre nişte oameni în tovărăşia cărora te simţeai totdeauna meschin, ordinar, şi dacă te-ai fi luat după cum vorbeau, ai fi crezut că s-au însurat cu cel mai mare duşman al lor; dar, deşi Edie şi el trăgeau de multe ori unul hăis şi altul cea, cu ei lucrurile nu stăteau de loc aşa. Şi-atunci, ce să facă ?

Îl mai preocupa încă problema asta cînd plecă de la birou, seara, şi intră la T. Benenden, după colţ. Pe cînd se uita la tutungiu cum lua jos cutia de tinichea obişnuită, se întrebă dacă Benenden o fi însurat. Stătea de vorbă cu el de atîţia ani, dar nu reuşise să afle acest lucru. Cu siguranţă că Benenden nu putea fi însurat. Un om care nu purta niciodată cravată nu era posibil să aibă nevastă, afară doar, fireşte, dacă pleca de acasă cu cravata, şi la prăvălie o scotea.

— Eşti însurat, domnu Benenden ? întrebă domnul Smeeth ca din întîmpîare.

T. Benenden se opri brusc din cîntărit.

— Ce să spun, e o întrebare foarte ciudată, răspunse el cu privirea în goi.

— Scuză-mă, te rog, zise domnul Smeeth, destul de încurcat. E-o chestiune particulară.

— Nu, de loc, de loc, zise T. Benenden, cu privirea încă în gol. Nu-i nici o supărare, te rog să mă crezi. Ceea ce am vrut eu să spun este că mi se pare mie ciudat să răspund. Dumneata m-ai întrebat : „Eşti însurat, domnu

Benenden ?" Ei, singurul răspuns pe care pot să ţi-l dau este că *sint,* da', pe de altă parte *nu sînt.* Ce-ai să înţelegi din asta ?

Pînă să aibă timp domnul Smeeth să înţeleagă ceva din asta, un tînăr năvăli înăuntru, aruncă nişte gologani pe tejghea şi strigă :

— Un pacliet de ordinare. De zece !

Domnul T. Benenden, plin de dispreţ, luă din raft un pachet de ţigări ieftine, strînse plin de dispreţ gologanii şi privi cu şi mai mare dispreţ la tînăr cum se repezea să plece.

— L-ai văzut ? L-ai auzit ? zise el mînios „Un pachet de ordinare *1"* „Pachet-de-ordinare" ! Se repede să intre, se repede să iasă, nu stă să zică fe rog sau *mulţumesc,* nu stă niciodată să se gîndească la ceva. Atîta tot : un pachet de ordinare. Nici măcar nu poate să despartă ca lumea cuvintele. Lin pachet de ordinare. Uite, vezi, continuă el grav, cu ochii fixaţi pe domnul Smeeth şi fără să clipească măcar o dată, asta e ruina comerţului de tutun din ziua de azi. Nu vreau să spun că nu se cîştigă. Se cîştigă. Din asta s-au făcut marile averi — din pachete de ordinare. Dacă dumneata şi cu mine am fi avut înţelepciunea să ne dăm seama, cînd a început războiul, că afacerea asta cu un pachet de ordinare avea să vină, că *trebuia* să vină — le fumează bărbaţii, le fumează femeile, le fumează băieţii şi fetele — noi am fi făcut avere, uşor, ca nimic. Uită-te la dividendele mari care se dau în branşa noastră, de unde vin ? Nu de la

%

tutun. De la pachetele de ordinare. La fel cu prăvăliile. Dever rapid, intră,< ies, zvîrle banii, iau pachetu, gata, au şters-o ! Bani uşori. *AU right !* Dar îţi spun : e ruina debitantului de azi. Şi de ce, ai să mă-ntrebi ? *!* Pentru că lasă negoţul - ăsta fără suflet. Au început unii să pună afară şiruri de aparate automate după ora de închidere. Le-ai văzut. Păi, dacă-i vorba pe-aşa, ar putea să le ţină toată ziua, şi basta ! Un pachet de ordinare

! De zece ! Uite-ţi băncuţa. De douăzeci ! Uite-ţi şilingu ! Ce-s eu, om, sau maşină automată ?

— Ai dreptate, zise domnul Smeeth, dînd din cap.

— Sînt om, ba mai mult, sînt om cu cunoştinţe de expert, asta sînt. Vii dumneata la mine şi-mi spui : „Vreau un amestec de cutare şi cutare, puţin Virginia, puţin Latakia”, sau poate că nu spui aşa, pentru că nu te pricepi nici atît, dar, în orice caz, ai ideea dumitale despre ce vrei, şi vii la mine, şi eu o stabilesc, întocmai cum ara stabilit-o pentru *dumneata,* cu amestecurile astea ale mele. E o oarecare plăcere şi în treaba asta. Dar afacerea cu pachetu.de ordinare ! Aş putea tot atît de bine să stau acolo-n uşă şi să-mi bage băncuţa-n gură şi să ie cadă pachetu din buzunarul vestei.

— Frumos ţi-ar sta, nu ?

Domnul Smeeth îl privi cum îi umple taşca şi nu se putu împiedica să-şi spună că amestecul special propriu al lui T. Benenden arăta mai prăfuit decît de obicei.

— A rămas cam pe fund, admise T. Benenden, închizînd taşca, deşi, dacă m-ai întreba pe mine, eu aş cere totdeauna să-mi dai ce-i pe fundul cutiei. Nu-i praf, să ştii, e marfă bună, cel mai bun oriental. E parfumat ăsta, şi nici prinţul de Wales n-ar cere ceva mai bun pentru pipa lui, cred că trage şi el pipă.

— Cred că trage, zise domnul Smeeth, dîndu-i banii. Dar ce voiai să spui despre însurat ?

— Ah, da, reluă T. Benenden, pregătindu-se să consume puţin din propria sa marfă. Păi, răspunsul meu la întrebarea dumitale a fost „sînt şi nu sînt”. Cum te descurci dumneata cu şarada asta ? întrebă el, cu aerul unui om eare a înfăţişat o enigmă grozavă. Cum te descurci ?

— Oh, nu ştiu... Aş zice, la prima vedere, c.ă dumneata spui că *eşti* însurat pentru că din punct de vedere legal eşti încă însurat şi ai o soţie care-i în viaţă, dar în acelaşi timp spui că *nu* eşti însurat pentru că nu duci o viaţă de om însurat. De fapt, eşti separat de soţia dumitale. Este, domnu Benenden ?

Faţa celuilalt se lungi pentru că i se răpise atît de repede ocazia de a da el însuşi explicaţia.

— Asta-i o probă straşnică de judecată din partea dumitale, domnule Smeeth, zise el, luminîndu-se. Nu sînt mulţi bărbaţi pe-aici pe la noi care s-o fi rezolvat aşa ca dumneata. Ai dreptate. M-am despărţit de aproape zece ani. Ea îşi merge drumul ei, şi eu pe-al meu. Am stat însuraţi trei ani numai, şi pentru mine-a fost prea de ajuns, a fost o adevărată viaţă de-a cîineie cu pisica. Dacă ea voia să ieşim, eu voiam sa stăm acasă, şi dacă voia ea să stăm acasă, voiam eu să ieşim. Păi, e simplu, nu-i aşa ? Dacă ea are poftă să iasă, n-are decît să iasă. Dacă are poftă să stea acastă, n-are decît să stea acasă. Şi ce-i cu asta ? Ei, dar ăsta e punctul de vedere al bărbatului. Aici începe lipsa de egalitate a sexelor. Eu eram dispus s-o las să iasă sau să stea acasă, aşa cum avea poftă. Dar ea, ea ce făcea ? Avea şi ea aceeaşi atitudine imparţială, aceleaşi principii largi ? Aici domnul Benenden îşi scoase pipa din gură, ca să poată emite un hohot de rîs scurt şi amar : Cînd ea voia să iasă, trebuia să ies şi eu, şi cînd ea voia să stea acasă, trebuia să stau şi eu acasă. Aşa era, după capul ei. Cîineie grădinarului, asta era ea, toată vremea, şi în special sîmbetele şi duminicile, tocmai cînd aveai poftă de un pic de înţelegere. Nu ne-am putuţ împăca. De ce unor bărbaţi le place să spună că se-nţeleg bine cu nevestele, e un mister pentru mine. Eu niciodată nu m-am putut înţelege, şi nici nu-mi pasă cine poate.

— Aşa şi trebuie, zise domnul Smeeth, fără vreun motiv special, dar simţind că Benenden trebuia încurajat.

— Da, bine, cum ziceam, am fost trei ani împreună, şi ea m-a lăsat de trei ori şi eu am lăsat-o de două ori în ăşti trei ani. Neamuri care se-amestecau întotdeauna, „ne-au împăcat”, cum ziceau ei, dar a fost o nenorocire. Mereu unul dintre noi îşi strîngea lucrurile. Nu ştiam niciodată cînd mă duceam acasă dacă găsesc ceva de mîncare sau un bilet care să-mi spună că a plecat Ia soră-sa, la Saffron Walden. Aşa că ultima dată i-am lăsat eu un bilet în care-i

ziceam că mai bine să rămînă pentru totdeauna Ia Saffron Walden şi m-am mutat cu cameră mobilată acolo jos, pe Camberwell, şi o săptămînă întreagă nu m-am mai întors acasă. Cînd m-am întors, ea tocmai plecase iar la Saffron Walden — se întorsese între timp acasă şi aşteptase cîteva zile — şi-acolo a rămas.

— Şi-acuma nu te mai vezi de loc cu ea ?

— Stai niţel, zise T. Benenden scărpinîndu-se în barbă cu vîrful pipei. Ultima dată cînd m-am întîlnit cu ea, din întîm- plare, a fost acum un an sau doi, sau poate chiar trei. Mă plimbam pe ia expoziţia de îmbrăcăminte şi de băcănie de la Sala agriculturii, şi deodată am văzut-o, era cu soră-sa — sînt veşnic împreună — şi cu o altă femeie, toate trei gustînd din mostrele gratuite de sosuri, sau de jeleuri, sau de carne la borcan, ceva în felul ăsta, ceea ce eu puteam să fiu sigur c-or să facă. M-am uitat la ele şi-am trecut pe partea cealaltă.

— Nu te-ai oprit de loc ? întrebă domnul Smeeth.

— Dacă m-aş fi dus la ele acolo, zise domnul Benenden serios, ce s-ar fi întîmplat ? O mulţime de discuţii. „Tu ai făcut cutare lucru *l"* „Oh, da ? aşa am făcut ?" „Păi da, dar tu ai făcut cutare, lucru !" Şi ce n-ar fi spus ea, ar fi spus soră-sa în locul ei. Soră-sa asta are o limbă de-un cot, e ştiută în tot Saffron Walden. Am aflat mai tîrziu, pentru că un om de-acolo a venit într-o dimineaţă chiar aici în prăvălia asta. Ei bine, nu te poţi apuca de asemenea discuţii la un stand cu sosuri şi jeleuri gratis pentru gustat, nu-i aşa ? Anul trecut mi-a trimis o carte poştală ilustrată de la Cromer, aşa, ca să-mi scoată ochii, înţelegi ? Nu, mă simt mai bine fără ele. Ia spune-mi, domnu Smeeth, parcă şi dumneata eşti însurat, nu-i aşa ? Dacă-mi aduc bine aminte şi dumneata eşti un om căruia îi place casa...

— Asta aşa-i, zise domnul Smeeth, simţindu-se în momentul acela un tată şi un soţ plin de iubire. Şi mă simt foarte bine.

— Oh, unora li se potriveşte, replică judicios domnul T. Benenden. Au un fel de talent sau de înclinaţie pentru aşa

ceva. Eu nu fac îegi în chestii de-astea. Dar *mie* nu mi s-a potrivit niciodată. Mie îmi place o viaţă liniştită aşa cum înţeleg eu, să fac *ce,*vreau eu şi *cînd* vreau eu, şi să am timp să mă gîndesc înainte de a mă apuca de ceva. Bună seara !

Plecînd, domnul Smeeth ajunse la concluzia că rezolvase misterul cravatei. Benenden nu purta cravată tocmai pentru ca să-şi arate independenţa. Cu toate acestea, domnul Smeeth nu-l invidia, deşi chestiunea cu *mrs.* Smeeth şi cu banii din sporul de leafă mai rămînea să fie rezolvată. Îi părea bine că de data asta nu se ducea acasă şi că nu va fi obligat să dea ochii cu ne- vastă-sa decît noaptea tîrziu. înlătură pentru moment problema şi se întrebă, în schimb, cum să-şi petreacă seara. Primul lucru pe care trebuia să-l facă era să mănînce ceva. O dată sau de două ori luase o gustare într-un local la Holborn, unde-i plăcuse, şi se hotărî să se ducă tot acolo. O luă pe Aldermanbury şi Milk Street, prinse un autobuz la Cheapside, şi zece minute mai tîrziu era aşezat comod la o măsuţă în local.

Nu,- nu putea să nu se simtă mai bogat decît se simţise dimineaţă. Acuma, practic, el era un om de patru sute de lire pe an, în loc de a fi unul de trei sute. Simţea că era îndreptăţit să-şi sărbătorească această avansare aşa cum îi plăcea lui, liniştit. Deci, începu prin a-şi comanda o gustare bună şi substanţială, apoi căută să descopere în ziar ce putea găsi astă- seară în materie de distracţii. Era un concert simfonic la „Queen’s Hali”. Acolo se va duce *!* Nu fusese niciodată Ia „Queen’s Hali”', totdeauna socotise concertele de-acolo puţin peste nivelul lui. Concerte simfonice la „Queen’s Hall”, suna cam greu, cam tulburător, dar o să încerce. La urma urmei, deşi n-avea pretenţia să se priceapă mare lucru la muzică, îi plăcea, nimic nu-i plăcea mai mult decît muzica, şi cu siguranţă că va găsi acolo ceva care sa-i placă şi lui, şi „Queen’s Hali”, scump şi rafinat cum suna, n-avea să-l dea gata. Pînă acum îşi găsise muzica pe plăci de gramofon şi la radio, la

orchestre prin parcuri sau pe litoral, la concerte populare în North London sau întîmplător la „Kingsway Hall” şi la „Central Hali”, şi serile, pe vremuri, la galerie, s-audă trupa lui Cari Rosa cîntînd *Carmen* şi *Rigoletto,* şi una cu paiaţe, dacă-şi aducea bine aminte, se chema *Pag-li-atsy* 1. Ei, concertul ăsta simfonic la „Queen’s Hali, o să fie o noutate, un pic de aventură. îşi luă gustarea fără grabă, ca de obicei, dar cu un strop de excitaţie lăuntrică.

Ajunse la „Queen’s Hali” la o oră pe care o socotise foarte potrivită, dar fu mirat că, după ce plăti un preţ ce i se păru destul de usturător, nu găsi loc decît la galerie. Numai cu zece minute dacă mai întîrzia, ar fi fost prea tîrziu, gînd care îi făcu multă plăcere în timp ce urca treptele, printre toţi amatorii de concerte, pasionaţi şi limbuţi.

3

Locul său nu era prea confortabil, şi era foarte sus, departe, dar îi plăcea aspectul sălii, cu pereţii albastru-verzui, şi cu tuburile aurite ale orgei, şi luminile care străluceau din orificii în plafon, ca o aprinsă lumină de soare, şirurile de scaune mici şi pupitrele muzicanţilor, totul gata pregătit. Era frumos. Program nu cumpără — cereau un şiling pe bucată, şi există o limită peste care omul nu trebuie să treacă, de ! — dar se amuză privind la lumea dimprejur şi ascultînd frînturi din convorbirile lor. Era un amestec cam bizar, cu totul deosebit de eeea ce ai fi putut întîlni la Stoke Newmgton sau pe Fundătura

- ,

1 Este vorba de opera *Pagliacci* dc Leoncavallo.Îngerilor ; destul de mulţi .străini (de tipul cu cearcăne vinete pe sub ochi), cîţiva tineri cam dezmăţaţi, care purtau cămăşi kaki-Închis şi părul lung, ici şi colo cîţiva bărbaţi- între două vîrste, liniştiţi, ca el, şi un număr oarecare de fete tinere şi drăguţe şi de cucoane distinse ; examina totul cu interes. Lîngă el erau cîţiva străini oacheşi, în grup, o cucoană brună şi zbîr- cită, bătrîioară, căreia nu-i tăcea gura vorbind spanioleşte, sau italieneşte,

sau greceşte, sau vreuna din limbile astea, uil tînăr subţirel care-şi citea atent programul şi părea să fie şi el plin de muzică şi, mai încolo, două tinere galbene. De cealaltă parte, vecin cu el, era un bărbat voinic, al cărui păr cărunt şi aspru îi stătea ca o perie deasupra unei feţe late şi roşii ; fără îndoială că era englez, dar de un tip ieşit din comun, puţin cam excentric poate şi aprig în părerile lui.

Omul acesta, mişcîndu-se neîncetat în spaţiul îngust de care dispunea, se izbi de domnul Smeeth şi mormăi o scuză.

— Nu prea se poate mişca omu-n voie azi, aici, zise domnul Smeeth prietenos.

— Aici nu-i loc niciodată, domnule, răspunse omul tăios.

— Da ? spuse domnul Smeeth. Nu prea vin des pe-aici. Îşi dădea seama că nu făcea să spună că venea pentru prima oară.

— Totdeauna-i înghesuială la concertele astea : sala arhiplină, claie peste grămadă, nu găseşti un centimetru de loc nicăieri. Şi totdeauna-i acelaşi lucru. Ce dracu vor să spună cînd tot dau zor că nu-şi pot scoate banii ? Cine-i de vină ? întrebă omul îndîrjit, ca şi cum domnul Smeeth ar fi fost şi el responsabil în parte. Plătim cît ne cer să plătim. Umplem toată sala, nu-i aşa ? Ce mai vor ? Vor să se-agaţe oamenii de tavan şi să se caţăre pe ţevile orgei ? N-au decît să construiască o sală mai mare, sau să nu mai vorbească prostii!

Domnul Smeeth fu de acord, simţindu-se fericit că nu era nccesar să facă şi el ceva.

— Spune-le treaba asta unora, continuă omul cel aprig, pc care nu era nevoie să-l îmbie la vorbă, şi-or să-ţi răspundă : „Ei, da, da’ ce zici de «Albert Hali» ? Aia-i destul dc mare, nu ?” „Albert Hali” ! ! E ridicolă sala aia ! Am fost destul de prost să mă duc să-l ascult acolo pe Kreisler, acum < îteva săptămîni. Monstruos ! Odios ! Puteau foarte bine să folosească un hipodrom şi să-l pună să cînte dintr-un balon captiv. Dac-ai fi ascultat un

gramofon în a doua, a treia casă, lot n-ai fi putut avea o audiţie mai proastă. Aici cel puţin e muzică, asta trebuie s-o recunosc. Dar e o-nghesuială a dracului !

Orchestranţii începuseră să-şi ocupe locurile şi arătau ca o grămadă de cărăbuşi negri. Domnul Smeeth se distra încercînd să ghicească ce erau toate instrumentele pe care le vedea. Viori, violoncele, contrabasuri, flaute, clarinete, trompete, cornuri, tromboane, astea le ştia, dar de cîteva altele nu era sigur —• drăciile alea de alamă galbene şi rotunde erau cornuri ? — şi era greu să le vezi de acolo de unde şedea el. După ce toţi se aşezară, îi numără cu toată seriozitatea, erau aproape o sută. Orchestră, nu glumă ! „O să fie ceva frumos", îşi zise el. în momentul acesta toată lumea începu să bată din palme. Dirijorul, un tip înalt şi cu înfăţişare de străin, cu păr cărunt, bogat şi zburlit, ajunsese la estrada lui înţărcuită şi saluta publicul dînd din cap scurt şi des. Izbi de două ori cu bagheta în pupitru, uşor. Toţi orchestranţii îşi luară instrumentele şi erau cu ochii la el. îşi ridică încet braţele, apoi le coborî brusc, şi concertul începu.

Întîi, toate viorile emiseră un zgomot tremurător pe care-l puteai simţi trecîndu-ţi în sus şi în jos prin şira spinării. Cîteva clarinete şi basoane scoaseră un şir de ţipete nearticulate, şi alămurile făcură unele observaţii dezagreabile. Apoi intrară toate viorile şi urcară din ce în ce mai sus, iar cînd ajunseră sus de tot, omul cel voinic din fund izbi într-un gong, cei doi de lîngă el atacară tobele, şi în clipa următoare, toţi, suta întreagă, dădeau din ei tot ce puteau, iar dirijorul se agita în aşa hal, încît aveai impresia că manşetele or să-i zboare în orgă. Zgomotul era îngrozitor, asurzitor : sute de găleţi de tinichea aruncate pe nişte scări de piatră ; pereţi de case se năruiau ; zece mii de oameni se văitau de durere de dinţi, pichamăre lucrau de zor ; magazii întregi de muşamale erau jefuite, şi fiecare metru de muşama sfîşiat în fîşii ; şi pe deasupra se mai produceau şi nenumărate accidente de tren. Apoi, deodată, zgomotul încetă ; unul dintre clarinete, singur- singurel,

şoptea şi gungurea, viorile îşi începură din nou freamătul lor tremurat şi tremurară aşa pînă tăcură- Dirijorul lăsă braţele să-i cada de-a lungul trupului. Aproape toată lumea începu să bată din palme.

Nici domnul Smeeth, nici vecinul său nu se asociară Ia aplauz;e. Fireşte, omul cel aprig sufla şi fîsîia, ca să-şi arate nemulţumirea.

— Nu mi-a plăcut cine ştie. Dar dumitale ? se încumetă domnul Smeeth, care simţea, după sforăiturile vecinului, că putea risca întrebarea.

— Asta ? Porcărie ! Absolută porcărie ! latră omul cel aprig în urechea stingă a domnului Smeeth. Dacă înghit asta, or să-nghită orice, orice le-o cădea la îndemînă. Porcărie curată *!* Ascultă-i !

Şi cum aplauzele continuau, omul cel aprig îşi luă în mîini capul său mare şi gemu.

Bucata următoare îi păru domnului Smeeth a fi o piesă din aceeaşi dezagreabilă familie, decît că, în loc să fie gălăgioasă, era zeflemistă. Nu mai auzise niciodată pînă atunci o muzică să-ţi dea asemenea impresie de subţiat, de osos, de necioplit, de zgîriat. Parcă-ţi bîzîiau sîrme subţiri în urechi. Aveai senzaţia că încerci să mesteci îngheţată. Viorile te detestau cum dădeau cu ochii de tine, şi nu se puteau suporta nici între ele ; flautele fluierau mai tare decît fluieraseră vreodată de cînd existau, dar nu exprimau nimic alt decît un dezgust general ; alămurile nu interveneau decît pentru a produce zgomote stranii, cavernoase, iar omul voinic şi cu prietenii săi, din fundul scenei, izbeau în instrumente de parcă toate se turtiseră şi erau moarte, ca nişte tobe sparte. Oameni foarte înalţi şedeau grămadă şi beau vin de chinchina rînjind unul îa altul, şi în mijlocul lor, între ei, un copil tîmpit zgîria cu unghia încoace şi-ncolo pe o placă de ardezie. O ultimă zgîrietură pe ardezie, şi oroarea se sfîrşi. Din nou, dirijorul, după ce-şi şterse fruntea, mulţumi pentru aplauze.

De data asta domnul Smeeth nu mai ezită :

— Nici asta nu mi-a plăcut, spuse el vecinului său.

— Nu ? Omul aprig era aproape stupefiat. Nu-ţi place ? Mă uluieşti, domnule, pur şi simplu. Dacă nu-ţi place asta, ce doamne iartă-mă poate să-ţi placă în muzica modernă ? Păi bine, nu se poate, trebuie să îi se dea şi modernilor o şansă, o posibilitate. Nu poţi refuza să-i asculţi pe toţi în bloc, nu-i aşa ?

Domnul Smeeth admise că nu se putea, că aşa era, dar spuse lucrul acesta în aşa fel încît să lase impresia că-şi dă toată osteneala să-i facă să stea liniştiţi.

— Foarte bine, foarte bine, continuă omul cel aprig, trebuie să mărturiseşti c-ai ascultat acum lina dintre cele două «au trei lucrări scrise în cursul acestor ultimi zece ani şi care-o să dăinuiască. Ei, asta trebuie s-o admiţi !

— Da, cred... zise domnul Smeeth încruntîndu-şi sprîncencle.

Aici omul cel aprig începu să-l lovească pe braţ.

— Construcţie ? Da, natural, construcţie n^are, şi-i inutil ifl pretinzi că are, asta-i ce ne supără şi pe dumneata şi pe mine ! (Aici domnul Smeeth primi o lovitură şi mai puternică, o lovitură în toată regula, ce mai, pentru ca faptul să fie scos în evidenţă.) Noi cerem ceva ce n-are. Dar, în schimb, tonul, coloritul pur al orchestrei — superbe ! Să fie-a dracului, are poezie-n ea ! Romantică, natural. Romantism, cît vrei. Ultra- romantică. Toţi tipii ăştia de azi încep prin a spune că-s clasici, dar în fond sînt romantici, gîlgîie romantismu-n ei, şi omul lor e Berlioz, numai că ei nu-şi dau seama sau nu vor să admită. Ce-ai de spus ?

Domnul Smeeth obiectă foarte circumspect că fără îndoială ar fi multe de spus din punctul ăsta de vedere. în timpul antractului ieşi să fumeze o pipă şi avu grijă să se mişte din loc în loc astfel ca omul cel aprig, care părea că stă la pîndă, să nu-I

găsească.

După antract concertul fu mult mai hun. începu cu o bucată cam lungă, din care jumătate fu cîntată de un pian, iar cealaltă jumătate de o parte din orchestră, pentru că o

altă parte nici nu atinse măcar instrumentele. La pian era un tip mărunt şi brun, şi, nu putea fi nici o îndoială, *ştia* să cînte la pian. „Terrrum, ter-*rum,* terrum, terrum, terrum, trum-trum, trrr", îi dădea zor orchestra, şi mărunţelul stătea rezemat cu spinarea de scaun privind alene la dirijor. Dar din clipa în care orchestra se oprea, se precipita pe claviatură şi-ncepea cu „terrrum, *ter-rum,* terrum, terrum, trum-trum, trrr" ale lui. Uneori cîntau viorile, în surdină, trist, şi pianul intra şi el, risipind valuri argintii de sunete, sau se întîmplă să alunece în sus şi în jos pe o scară de coarde catifelate, şi-atunci domnul Smeeth se simţea foarte calm şi fericit şi trist, toate în acelaşi timp. La sfîrşit a fost o amestecătură generală, pianul urla la orchestră, apoi începea s-alerge singur, apoi orchestra începea să tune şi se lansa într-o şarjă în urma pianului, năvăleau la deal, se repezeau la vale, strigînd şi bubuind, urlînd şi atacînd, pînă ce, cu o detunătură violentă, în timpul căreia pianistul părea că-i călare pe pian, iar dirijorul că ţine-n braţe orchestra întreagă, totul se sfîrşi. De data asta domnul Smeeth aplaudă cu furie, şi la fel făcu şi omul cel aprig, şi la fel făcură toţi ceilalţi, chiar şi violoniştii din orchestră ; iar tipul mărunţel, roşu acum la faţă ca un rac, intră şi ieşi de vreo zece-douăsprezece ori în scenă, mulţumind într-una. Dar nu mai cîntă nimic, oricît de mult şi de tare aplaudară, şi domnul Smeeth, despre partea lui, nu putea să i-o ia în nume de rău. Omul îşi făcuse datoria. Pe cuvînt, ce talent ! *—

Acuma vine vechiul nostru prieten, zise omul cel aprig, întorcîndu-se brusc.

— Unde ? exclamă domnul Smeeth mirat.

— În program, răspunse celălalt. Vine *Intîia* de Brahms.

— Da? într-adevăr? zise domnul Smeeth. Trebuie să fie foarte bine.

El auzise despre Brahms, ştia că scrisese nişte *Dansuri ungare.* Dar, dacă nu se înşela, dansurile astea fuseseră un fel de distracţie pentru Brahms, care era unul

dintre cei mai mari clasici. Nu înţelesese ce era aia *Intîia,* şi nu vru să întrebe, dar cum întîmplarea făcu ca doamna străină şi bătrîioară din dreapta să se uite în program, îşi aruncă şi el- ochii şi avu tocmai timpul să descopere că ceea ce urmau să asculte acum era o simfonie, de fapt *Simfonia întîi* de Brahms. Probabil c-o să fie prea grea pentru capul lui. dar era cu neputinţă să fie tot atît de îngrozitoare ca bucăţile moderne din prima parte a programului.

Îi trebui destulă vreme ca să se deprindă. Brahmsul din simfonia aceasta părea un tip foarte sumbru, greoi, morocănos, care, cînd şi cînd, era capabil să arunce o scăpărare de furie, său să se-nfunde într-un colţ şi să stea supărat, singur, dar cea mai mare parte se desfăşura tenebroasă şi zdrăngănitoare. Erau însă momente în care ţîşnea cîte un val de melodie, uneori nespus de duioasă, înflorind din coarde sau din unduiri de rîs ale flautelor şi clarinetelor, sau o flacără superbă a întregii orchestre, şi domnul Smeeth aştepta momentele acestea, perplex, dar aţîţat, ca Un om care întrevede strălucirate imagini îneîntătoare ale unei văi stranii prin vălurile de ceaţă de pe coasta muntelui. Pe măsură ce simfonia continua, începu s-o priceapă din ce în ce mai bine, iar momente ca acelea apăreau din ce în ce mai des, pînă cînd, în cele din urmă, în mişcarea finală, sosi şi clipa cea mare, care justifica totul, întregul concert simfonic.

Începuse această parte finală cu cîteva note ale alămurilor, înfundate şi lugubre. Unele dintre aceste frînturi sardonice de melodie le mai auzise înainte, în desfăşurarea simfoniei, şi-acum, repetate la modul acesta, aveau asupra sa un efect foarte bizar, aproape că-l înspăimîntau. Era ca şi cum i-ar fi fost trecute ca fulgerul prin faţa ochilor toate azilurile, şi spitalele, şi cimitirele din nordul Londrei. Toate alămurile păreau să fie convinse că Smeeth n-avea şanse perceptibile de scăpare. Viorilor, tuturor viorilor le părea rău, protestau, se înfiorau, se cutremurau, plîn- geau ; dar cornii şi trompetele şi

tromboanele reveneau şi le spulberau. Toată orchestra deveni apoi tumultuoasă, şi o voce după alta se ridica deasupra vacarmului amenințător, ţipa mînioasă, ţipa întristată, pentru ca să se piardă după aceea din nou. Apăreau mici intervale stranii, în timpul cărora cîntau numai coardele, dar cîntau ciupite, nu vibrînd la atingerea arcuşului, şi ciupitul acesta, destul de delicat şi de lent, de rar la început, deveni mai brutal şi mai puternic, pînă cînd ajunse să lase impresia că primejdia domneşte peste tot. Tocmai cînd se părea că acest ceva va exploda, ciupitul coardelor încetă, sunete ample şi triste se desfăşurară larg din nou, ca nişte giganţi condamnaţi la moarte. Apoi totul păru să alunece, să se cufunde în deznădejde, ca şi cum Brahms ar fi căzut într-o mocirlă, şi lumina zilei se stingea pentru el. Sosi însă, acum, momentul crucial. Brahms sări imaculat afară din mocirlă, puse piciorul pe pămînt sănătos şi luă cu sine şi orchestra, şi pe omul cel aprig, şi pe cei trei străini, şi pe domnul Smeeth, şi tot „Queen's Hall”-ul într-un unic şi nobil elan. Era melodia cea mare. „Ta *turn* ta ta *turn* tum, ta *turn* ta-ta *turn* ta *turn.”* îi venea să strige de atîta splendoare. Corzile se legănau într-un profund şi îmbelşugat unison, şi ţi se părea că eşti luat şi purtat pe sus şi c-ai să ai încă o mie de ani superbi de trăit. Dar într-un minut, două, această măreţie a sunetelor se spulberă şi se aşternu confuzie şi tenebre, după care, brusc, urmară întîi o neaşteptată gingăşie a viorilor, apoi voci aspre de alămuri. Domnul Smeeth renunţase să se mai lase îmbătat de vrajă, cînd. iată, revenea, pe neaşteptate, măreţia, făcînd să-i crească inima, să-l sufoce aproape, pentru ca apoi iar să se lase purtat, pierdut, şi toate să înceapă să se aşeze la locul lor dintr-o dată, aprig, ca şi cum bătrînul Brahms îşi pusese în cap să nu mai suporte absurdităţi de la nimeni şi de la nimic sub soare. Uite, uite, uite, uite ! *Uite !* Se sfîrşise. Toată lumea aplauda, aplauda pînă nu mai putea, şi dirijorul îşi ştergea fruntea şi se înclina, apoi făcu semn orchestrei să se ridice în picioare. Iar bătrînul Brahms se spulberă în neant.

Ploua mărunt şi rece afară pe Langham Place, unde automobilele mari ale bogătaşilor se miroseau unul pe altul ca nişte monştri lustruiţi. Pînă pe Chaucer Road, la Stoke Newington, era drum lung şi trist, dar cînd şi cînd, frînturi de încîntare, de vrajă îi mai treceau, plutind, prin minte şi se simţea mai emoţionat şi mai fericit decît se simţise dimineaţa, cînd aflase de mărirea lefii. Fără nici o îndoială că o bună parte din simfonie îl depăşea, sau poate că pur şi simplu n-avea pentru nimeni nici un înţeles. Dar ce era bun, *era.* „Ta *turn* ta ta...” Ei, cum venea ? Tot drumul din High Street şi pînă în Chaucer Road, pe cînd zorea pe străzile întunecoase şi încerca să facă astfel încît gulerul pardesiului să ajungă la marginea pălăriei, se străduia să prindă şi aria asta. O mai simţea încă vibrînd şi dogorind undeva înlăuntrul lui.

Nevastă-sa şi Edna erau acasă. Le auzi vocile pe cînd închidea uşa din faţă. Probabil că George era încă în oraş.

— Alo ! Eu sînt ! George a venit ?

Îi spuseră că George se şi culcase (George sau rămînea foarte tîrziu în oraş, sau se băga în pat foarte devreme, un băiat ciudat), aşa că încuie uşa din faţă cu grijă şi puse zăvorul.

— Ei, iată-l şi pe plimbăreţ că s-a întors ! strigă veselă *mrs.* Smeeth. Unde-ai fost, tată ?

Mai avea încă pălăria şi paltonul pe ea, şi se trata cu o felie de tort şi cu o jumătate de pahar de bere.

— Am fost la un concert, răspunse, cu un ton puţin jenat, dar plin de el.

Se duse ceva mai aproape de foc şi începu să-şi scoată ghetele.

— Adă lu taică-tu papucii. Edna, fii tu fată bună, îi spuse maică-sa. Şi unde-a fost concertul ?

— La „Queen’s Hall”.

— Ooo... şic de tot, măi-măi! exclamă *mrs.* Smeeth. Ţi-a plăcut ?

— Pariez că nu! sări Edna, cu un ton agresiv, denorînd un nivel intelectual coborît.

— De unde ştii tu, domnişoară, că nu ? Mai sînt oameni cărora le place un pic de muzică bună, chiar dacă ţie nu-ţi place. N-am ajuns toţi să turbăm după jaz. Şi nimănui din cîţi cunosc eu nu-i place muzica bună, bucăţi clasice, mai mult decît lui taică-tu. Nu-i aşa, tată ? Nimeni nu ştie asta mai bine decît mine. De cîte ori n-a trebuit s-ascult şi eu cu el, şi pentru mine şi puţin mi se pare mult. Da' acuma, sus, la culcare, Edna, că altfel iar n-ai să fii în stare să te scoli mîine dimineaţă şi iar ai să ai neplăceri la magazin.

— Asta ce mai e *7* întrebă domnul Smeeth privind la nevastă şi apoi la fată. A avut neplăceri la magazin ?

— N-am fost eu de. vină, dar ştii, absolut de loc, şi tu, mamă, ce nevoie-aveai să mai deschizi vorba ? începu Edtsa, dar maică-sa i-o reteză scurt.

— N-am spus c-ai fost de vină, dar ai să fii dacă nu te duci sus să te culci.

Aşteptă pînă ce Edna dispăru.

— Îmi zice c-a avut ceva neplăceri cu achizitorul sau cu şeful de raion, fleacuri, dar ea crede că e cineva care o vorbeşte de rău şi eu i-am spus să stea liniştită un timp şi să nu răspundă, pînă se mai domolesc. Ei, continuă, lăsîndu-se bine în fotoliu după ce-şi dădu berea pe gît, ţi-a spus George ca m-am dus în vizită la Fred Mitty şi nevastă-sa.

— Mi-a spus, confirmă domnul Smeeth. Ce mai face vărul Fred ? Ce l-a adus pe-aici ?

— N-am putut să lămuresc bine ce. E ceva cu nişte reclame şi cu cinematografe, cam aşa ceva. Nu mi-a explicat cum se cade. Dar arată bine, şi nevastă-sa la fel, şi fiică-sa. Să vezi ce-a crescut ! E cam de vîrsta Ednei, dar e mai înaltă decît Edna. Dar am rîs ! (Faţa i se lumină.) Am rîs ! Să mor, nu altceva, îmi părea rău că nu eşti şi tu acolo. Of, doamne, doamne, ce-am putut să rîd ! Fred a fost dintotdeauna un tip antrenant, de cînd îl ştiu aşa era, şi cu cît îmbătrîneşte, cu-atît devine mai amuzant. Astă-seară s-a pornit de credeam că nu se mai isprăveşte. A început să

povestească de unu pe care l-a cunoscut la Birmingham — cred c-a fost angajat la el — şi se pare că tipu nu putea să vorbească decît cu jumătate de gură, nu putea altfel, n-avea-ncotro, ştii, şi Fred a început...

— Dacă tu n-ai nimic contra, cred c-ar fi mai bine să lăsăm asta pe mîine, Edie, zise domnul Smeeth ridicîndu-se în picioare. Aş vrea să mă culc. Sînt obosit.

— Oh, *all right !* Domnu cu viaţa ordonată ! exclamă *mrs.* Smeeth bine dispusă. Chiar merită sa ţină minte omul o glumă să ţi-o povestească ţie ! Nu-i nimic. Las', c-ai să-i vezi sîmbătă cu ochii tăi. Am să-l rog pe Fred s-o facă înc-o dată. Sîmbătă seara vin cu toţii la noi.

— Ah, da ? Vin ? zise domnul Smeeth cu o totală lipsă de entuziasm.

— Ştiu eu ce ai avea tu poftă să spui, îi răspunse femeia, pe cînd se îndreptau spre uşă. Dar trebuia să-i invit, nu ? Şi-afară de asta, trebuie şi noi să ne distrăm puţin.

Asta aşa era. Nu voia să-i strice cheful. Nu-i spusese încă despre mărirea lefii, şi nu era de loc sigur c-o să-i spună. Trebuia să mai rămînă cineva şi la numărul 17, pe Chaucer Road, care să-şi frămînte capul şi să facă ceva economii. „Tum *turn* turn tum..." nu, nu putea s-o prindă... Stinse lumina şi-şi urmă •nevasta sus.A doua zi, de dimineaţa şi pînă seara, îşi tot spuse că n-o să pomenească o vorbă doamnei Smeeth despre spor pînă n-o face toate aranjamentele să poată economisi cea mai mare parte din el. O dată ce va fi luat toate măsurile, n-o să mai fie nici

o primejdie — deşi nici plăcut nu va fi — să-i spună. între timp, dacă ea îl va întreba ce-i cu sporul care-i fusese promis, va trebui să se eschiveze cu o poveste oarecare. Nici asta n-o să fie prea agreabil, şi nici uşor. Dacă te uitai la *mrs.* Smeeth, cu felul ei de a fi liber şi degajat, ai fi crezut că-i uşor s-o duci cu vorba, dar nu era de loc, sau, în orice caz, asta era impresia domnului Smeeth. Ori de cîte ori încerca, se pomenea, om la vîrsta lui, roşindu-se şi bîlbîindu-se. Dar aşa stăteau lucrurile, şi aşa îşi făcuse

planul. Pierdu o parte din timpul prînzului, cît putea ciupi între cele două ochiuri şi cafeaua neagră, „exami- nînd” două-trei posibilităţi, asigurări şi Creditul Naţional în special, şi cînd se întoarse la birou şi puse pe hîrtie cîteva cifre, luă cîteva note şi făcu socoteli cu scrisul său mărunt şi curăţel, avu un vag sentiment de bunăstare, de bogăţie, şi se simţi şi el o dată în viaţa sa important.

Singura persoană din birou care băgă de seamă o schimbare la el fu Stanley. Interesul lui Stanley pentru afacerile firmei „Twigg & Dersingham” nu fusese niciodată prea mare şi se prăbuşise aproape cu totul acum, cînd domnul Golspie era plecat. în după-amiaza aceea îl găsi pe domnul Smeeth un tiran insuportabil. Pentru a se consola, nu-i rămase decît să-şi imagineze, în viitor, o scenă dramatică, o anume scenă, în care domnul Smeeth, victimă a unor gangsteri teribili, va apela, în disperare de cauză, la marele detectiv S. Poole, ca să descopere de-abia atunci, după ce-l va fi salutat cu plecăciune, că se afla în faţa lui Stanley, băiatul de birou pe care odinioară îl brus- case şi îl dispreţuise. „Da, Smeeth, îi va spune S. Poole, dumneata nu-ţi imaginai de loc atunci cine-ţi copia scrisorile şi cine-ţi umplea călimările. Dar ce-a fost a fost, să lăsăm astea. Hai să te scap de bestiile astea criminale.” Şi marele S. Poole, după ce-şi vîra un revolver în buzunarul hainei de blană, ieşea, urmat de un Smeeth uluit şi tremurînd ca varga. „Curaj, omule, curaj *!”* zicea S. Poole pe cînd se aşeza la volanul maşinii sale cu două locuri. „N-am să” pot niciodată să-ţi mulţumesc îndeajuns, domnule Poole...”

— Şi-acuma vezi-ţi mai departe de treabă, Stanley, continuă ncceaşi voce. (Dar, doamne ! ce deosebire în ton.) Ţi-am maispus o dată că scrisorile trebuie să prindă poşta de provincie. Pregăteşte-te s-o ştergi la oficiu. Ai plicurile ?

În tramvaiul care-l ducea spre casă, domnul Smeeth întorcea paginile ziarului de după-amiază, căutînd obişnuitele anunţuri adresate „omului care economiseşte” şi „micului capitalist”. Unul dintre ele îl întreba — şi asta nu pentru prima oară — ce avea de gînd să facă spre

„asfinţitul vieţii”, şi cu toate că nu avea încă un răspuns pregătit, astăzi simţea şi el că se poate uita la ea, la reclamă, fără să i se strîngă inima. Avea, de mai demult, o asigurare bună pentru un om în situaţia lui ; mai avea ceva, puţin, e drept, ia Cecurile poştale, pentru cazuri de nevoi urgente ; şi acuma va avea de pus deoparte peste o liră pe săptămînă. Ei, dac-ar putea face asta zece ani, cincisprezece ani, şi dacă firma va continua să meargă tot atît de bine, şi dacă or să-i mai mărească iarăşi leafa,, ei, atunci, desigur... şi se pierdu în socoteli seducătoare.

Ajuns acasă, o găsi pe Edna ghemuită lîngă foc, cu o mutră nefericită, umflată la faţă şi cu ochii plînşi.

— Ei, ei, exclamă el, ce s-a-ntîmplat ?

— M-au dat afară, mormăi Edna cu nasul în foc.

— Da, e boacănă chestia asta, nu-i aşa ? şi *mrs.* Smeeth năvăli în cameră cu o tigaie în mînă. I-am spus eu aseară să aibă grijă, aşa cum stăteau lucrurile, că voiau s-o sape, s-o lucreze, şi mă pomenesc cu ea, acu o juma de ceas, că-mi spune că s-au certat în toată regula şi, ce mai încoace-Încolo, domnişoara noastră a fost pusă pe liber...

— N-am fost eu de vină, interveni Edna, care de bună seamă că spusese asta de multe ori pînă atunci.

— Tu du-te acuma sus şi aranjează-te niţel ! strigă mai- că-sa. Masa o să fie gata-ntr-un minut, şi aşa cum arăţi nu poţi să te aşezi la masă. Ne-ar tăia pofta de mîncare. Şi să nu-ncepi să-mi spui că nu vrei să mănînci pentru c-ai fost dată-afară. Du-te sus şi nu ne face s-aşteptăm toată noaptea pînă-ţi vine pofta să cobori.

— Ce-i cu toată povestea asta ? întrebă domnul Smeeth cu disperarea rece a unuia căruia i se mai făcuseră asemenea figuri, şi încă destul de des.

Îşi luă înfăţişarea aceea cu care sînt deprinse toate nevestele, pentru că le face să se întrebe de ce oare bărbaţii îşi închipuie că viaţa domestică — spre deosebire de toate celelalte feluri de viaţă — trebuie să fie lipsită de orice eveniment supărător ? *

— Ia te uită Ia mine cum am rămas cu tigaia în mînă I

exclamă *mrs.* Smeeth rîzînd. Şezi liniştit un moment, nu te agita, şi într-o clipă mîncarea-i pe masă, deşi ce gust o să aibă numai dumnezeu ştie, după cîte-am avut toată ziua de-alergat încoace şi-ncolo...

Rămas singur, domnul Smeeth ajunse încă o dată la concluzia că nevastă-sa era de invidiat. Făcea tărăboi, făcea mult mai multă gălăgie decît el, dar în fond pe ea toate aceste neplăceri şi lovituri ale soartei n-o supărau. Orice fel de întîmplare, chiar o vădită nenorocire, o aţîţa, şi pînă la urmă parcă-i făcea chiar plăcere. Ceea ce nu-i făcea plăcere era o viaţă liniştită, acelaşi lucru să se repete zi după zi.

Se întoarse ca o furtună, învolburată şi apetisantă.

— Haide, scoală, tată ! N-o mai aşteptăm pe Edna. Vine ea într-o clipă. Ia din tocană. Ia mai mult, carnea-i numai oase. Ia de la fund, ai să dai de arpacaş, şi-o să-ţi facă bine Ia stomac.

— Ce-i cu chestia asta cu Edna ?

— După cît pot eu să-mi dau seama, n-ai ce să-i reproşezi fetei, deşi poate c-a arătat puţin cam prea multă independenţă. Ştiu, ea *este* independentă, cam de capul ei, cu toate că, la urma urmei, e mai bine aşa decît prea mult altfel. Dar nu-i decît un copil, dacă'stai să te gîndeşti, şi sînt sigură că îi plăcea să muncească acolo şi *voia* să rămînă. O să-mi caut mîine o treabă pe acolo şi-o să dau o raită pîn' la Finsbury Park, să-i spun eu şefului ăluia de raion, sau cine-o fi el, două vorbe, să mă ţină minte ! Peste tot nu-i decît favoritism, altceva nu găseşti, de sus şi pînă jos numai favoritism, şi fireşte că Edna nu era de multă vreme la ei şi-ar fi trebuit să-şi mai ţină gura, dar, Ia urma urmei, o fată are şi ea dreptul să spună o vorbă, să se apere, şi eu sînt cea din urmă să mă împotrivesc la aşa ceva, dar ăia au început s-o lucreze, şi ea s-a apărat şi Ie-a spus cîteva care nu le-au convenit, şi primul lucru a fost s-o dea afară.

Nu era o expunere prea limpede a felului cum fata ajunsese

fie concediată de la o firmă importantă de detailişti de stofe, <)ar păru că domnul Smeeth se mulţumise cu ea, pentru că nu mai ceru aîte amănunte. Adevărul este că mai trăise scene de iistea şi înainte, şi ajunsese să ştie că nu merită să încerci a descoperi adevărul adevărat, lucrurile aşa cum se petrecuseră.

I dna coborî arătînd ca de obicei, numai că avea un aer ceva nt.ii tragic.

— Şi cînd termini cu ei ? o întrebă domnul Smeeth.

— Săptămînă asta. Cu cît mai repede, cu-atît mai bine. Nu m-aş duce nici mîine dacă n-ar fi să-mi iau banii pe săptămînă muncită. Sînt toţi nişte porci, asta sînt. Cunosc cîteva fete — Ivy Armitage de exemplu — îare-au lucrat acolo şi care mi-au spus cum stau lucrurile, şi fireşte că eu n-am vrut să cred, dar n-a trecut mult şi-am văzut pe pielea mea că n-au spus chiar aşa prostii de pomană, cum credeam eu.

— Şi ce-ai de gînd să faci acum ? întrebă tatăl, destul de plictisit.

— Nu-ţi face griji, tată. N-am de gînd să pierd prea mult vremea pe-acasă. îmi găsesc eu ceva...

— Ce-ar vrea ea să facă ar fi să intre la „Madame Rivoli", în High Street, explică *mrs.* Smeeth, şi să-nveţe meseria cum trebuie. .

— Ce meserie ? Fii bună şi dă-mi legumele mai aproape, Edna.

— Modistă. O ştii pe „Madame Rivoli", din High Street, acolo de unde mi-am luat pălăria aia roşie foarte frumoasă, care-a căzut în apă la Hastings, atunci ? Acuma ţine madam Talbot prăvălia. Ştii, bărbatul ei a murit din stridii, acum patru ani, şi nimeni n-a vrut să mai aibă de-a face cu ei luni de zile... da-da, madam Talbot, o femeie mărunţică, arată cam franţuzită, foarte elegantă, ştii, tată, dar exagerează puţin. Ţi-am arătat-o într-o zi, ţi-aduci aminte, cînd tu ai zis că dac-ai avea picioare aşa de subţiri ca ea ţi-ai da măcar osteneala să le acoperi, şi cred că te-a auzit.

— Şi pe urmă spui că *eu* sînt aia care pălăvrăgesc ! exclamă Edna. Frumos fel de a vorbi, n-am ce zice ! Şi, pe deasupra, şi despre madam Talbot. Nu există o persoană mai amabilă, mai drăguţă decît madam Talbot.

— Tu vezi-ţi de treburile tale şi nu te-amesteca, zise *mrs.* Smeeth, uitînd că tocmai despre treburile Ednei se vorbea. Dar dacă vrei să nu stai degeaba, dă fuga şi adu budinca, fă şi tu o treabă pînă ce termin eu asta. Ai grijă cum o scoţi. Ia-o cu un şervet.

— Şi ce-are madam Rivoli cu chestia asta ? întrebă domnul Smeeth.

— N-are nimic. E numai un nume, o firmă, înţelegi ? înainte de madam Talbot a ţinut-o *miss* Murgatroyd. Atrage lumea, îşi închipuie toţi ca-s modele aduse direct de la Paris. Şi-afară de asta, e cel mai bun magazin în felul lui din tot cartierul. Dacă ştii tu unul mai bun în Stoke Nevvington, aş vrea să-mi spui şi mie care-i, tare-aş viea să ştiu şi eu. Singurul lucru care mă face pe *mine* să nu intru în prăvălia aia sînt preţurile, da, preţurile... oh, sînt groaznice, groaznice ! Dacă-i vorba de asta, poţi tot atît de bine să te duci să-ţi tîrguieşti în West End. Dar madam Talbot face afaceri bune... nu cred că magazinul e. numai al ei, cred că ea îl conduce doar, şi mi-a zis cineva că sînt doi ovrei care-s proprietari. Hai, Edna... şi *mrs.* Smeeth sări în picioare şi luă budinca din mîna fiicei. Dă acum fuga după farfurii, şi totu-i gata. Uite, poftim. E bună la gust, nu te uita cum arată. Aşa-i totdeauna cu budincile astea, l'i-am dat destul, tată ?

— Destul, da, zise domnul Smeeth.

— Bine, dacă n-o să-ţi ajungă, poţi să mai iei. Şi tu, Edna ? Nu vrei, nu-i aşa ? Ei bine, ai să iei, cu toate astea. Mănîncă, şi-ai să vezi c-o să-ţi fie mai bine.

— Am mîncat şi mai proaste ca asta, zise judicios domnul Smeeth. E puţin cam necrescută, nu ţi se pare ?

— Ooo, mamă, nu poţi s-o amesteci ca lumea ?! exclamă Edna mofturoasă. E ca plumbu. Zău ! Mai dă-mi puţin de la mijloc, te rog. Nu pot să mănînc coaja asta.

—• Ascultă, dac-ai fi tu în locul meu şi eu aş fi mama *mea,* zise *mrs.* Smeeth într-o tentativă de a se arăta severă, te-aş pune să mănînci ce ai în farfurie şi să nu mai tot alegi şi să ciuguleşti, cum faci tu. Dar că n-a ieşit atît de bună cum ar fi trebuit, asta-i adevărat.

— Ei, şi ca să ne-ntoarcem la ce vorbeam, zise domnul Smeeth punînd linguriţa jos şi dînd din cap negativ la propunerea unei noi porţii de budincă. Ce legătură are madam Talbot asta, sau madam Rivoli, sau cine-o mai fi, cu ce vorbeam noi ? Ce-are a face cu noi ? Am uitat cum a ajuns vorba despre ea. Tu i-ai tot dat zor cu pălăria ta roşie şi cu stridiile, şi cu picioarele şi cu ovreii, că m-am zăpăcit de tot ! Hai s-o luăm de la-nceput dacă totuşi *trebuie.*

— Oh, spune-i tu, Edna, cît mă duc eu dincolo să fac ceaiul. Şi, pentru numele lui dumnezeu, ai grijă şi nu mai pomeni de pălării roşii sau de stridii sau de altceva, că tata îşi ia pălăria şi pleacă de-acasă. Nu vezi că s-a zăpăcit de tot ?

Şi *mrs.* Smeeth, îndemînatică de parc-ar fi fost un scamator, dispăru din cameră cu un teanc de farfurii şi de tăvi.

— Uite cum e, tată, începu Edna. Prietena mea, Minnie Watson, o cunoaşte pe *mrs.* Talbot asta, care conduce magazinul „Madame Rivoli”, pentru că mama ei o cunoaşte de mult, şi Minnie Watson m-a recomandat doamnei Talbot şi am stat de vorbă, şi Minnie Watson i-a spus după aceea că eu aş vrea să intru la ei să învăţ meseria de modistă dacă s-ar putea...

— Aha, va să zică ajungem Ia chestiune, în sfîrşit !

— Ei, chestia e asta, doamna Talbot i-a spus lui Minnie Watson că-i place de mine şi că, dacă vreau să intru ucenică, s-ar putea, şi o să mă înveţe meseria. Dar că, la început, vreo şase luni, o să trebuiască să stau fără leafă, şi după aia or să-mi plătească ceva, nu mare lucru Ia început, dar mai tîrziu am să pot să cîştig o mulţime de parale, pentru că se cîştigă bine dacă eşti modistă bună şi pricepi meseria.

— Aşa stau lucrurile, tată, interveni *mrs.* Smeeth intrînd cu ceaiul. Să-nveţe să facă pălării de damă. Nu zic că-i o idee rea, pentru că rea nu e, şi dac-ar fi să mă-ntrebi pe mine eu aş fi de părere că fetei i se oferă o posibilitate frumoasă să iasă ceva din ea, cel puţin tot atît de frumoasă ca oricărei alte fete din cîte cunosc eu, pentru că-i pricepută la lucru de mînă — cînd vrea să-şi dea osteneala, dar acasă asta nu se-n- tîmplă prea des — şi-i place să transforme pălării, ceea ce eu n-am reuşit niciodată.

— Toată lumea zice că mă pricep la asta, spuse Edna, sfidătoare.

— Nu ştiu ce înţelegi tu prin „toată lumea”, dar dacă vrei să spui de Minnie Watson a ta şi de altele ca ea, nu cred că ce spun ele face multe parale. Sînt în stare să-ţi spună tot ce vrei. Dar ideea nu-i rea, tată. Insă, cum i-am spus şi ei, afacerea cu ucenicia o să ne vină cam greu, pentru că înseamnă să lucreze de pomană, şi acuma, cînd s-a învăţat să cîştige, s-a învăţat să şi cheltuiască, şi o să trebuiască s-o ţinem noi, să fie îmbrăcată ca lumea, şi o să mai vrea să mai şi cheltuiască pe cîte ceva, da’ de adus în casă n-o să aducă nimic multă vreme. Tu spui că eu n-am cap pentru afaceri, tată — şi ştiu că n-am şi nici n-am pretenţia că am — dar îndată ce mi-a vorbit de chestia asta, am întrebat-o cum crede ea c-o s-o putem scoate la capăt.

— Tata nu poate să spună nu, exclamă Edna privindu-l triumfătoare, pentru că el a vrut să mă fac profesoară, şi dacă m-aş fi apucat, aş mai fi mers şi-acuma încă la liceu şi ar fi trebuit să mai şi plătească pentru mine, fără să mai vorbim că n-aş fi cîştigat nimic.

— Da, dar tu n-ai vrut să te faci profesoară, asta-i i zise *t-urs.* Smeeth, ca şi cum în felul ăsta chestiunea se rezolva.

— Şi-afară de asta, fata mea... începu domnul Smeeth, oarecum solemn.

— Bea-ţi ceaiul, tată.

Curios lucru, dar ori de cîte ori domnul Smeeth avea

de făcut o declaraţie într-adevăr plină de gravitate, în mod invariabil *mrs.* Smeeth îl întrerupea dîndu-i fie o ceaşcă de ceai, he o> farfurie, fie rugîndu-l să mai pună puţini cărbuni pe foc sau să vadă dacă n-a bătut cineva la uşa din faţă.

— Continuă, tată, ce voiai să spui ? zise *mrs.* Smeeth, băgînd de seamă că el se cam încruntase la ceaşcă.

— Ce voiam să spun este că a fi profesoară e un lucru şi a fi modistă, altul. Dacă tu te-ai fi hotărît să te faci profesoară, Edna, eram dispus să fac un sacrificiu, ca să poţi ajunge profesoară. A fi în învăţămînt e o profesiune. Şi, în plus, una sigură. O dată ce-ai ajuns profesoară, te-ai asigurat pe tot restul vieţii...

— Toate arată oribil, a fete bătrîne, mai ales după ce a a împlinit cîţiva anişori. Doamne fereşte, ce viaţă !

Al *rs.* Smeeth se cutremură înfiorată, scutură din cap, apoi zîmbi soţului, încurajîndu-l să-şi continue micul discurs.

— Dar afacerea asta cu pălării de damă e cu totul altceva. Poţi să faci parale cu ea, dar poţi şi să nu faci... Nu ştiu. Ce ştiu e că este cu totul altă clasă, nu-i de loc aceeaşi situaţie socială. Aş fi fost dispus să fac pentru una ceea ce nu sînt dispus să fac pentru cealaltă. Aşa că nu-mi scoate ochii cu învăţămîntul, pentru că-i cu totul alături de chestiune, da.

— Oh, *all right !* şi Edna ridică din umeri. Nu-i mai tot da zor într-una. Dacă nu se poate, nu se poate, şi gata.

Îşi împinse ceaşca din faţă şi se ridică de la masă. Apoi se opri în loc şi-şi privi părinţii. Domnul Smeeth, spre consternarea sa, văzu că ochii fetei se umpluseră de lacrimi. Aşa cum arăta acum, era întocmai ca în zilele de demult, cînd se mat jucau împreună fel de fel de jocuri copilăreşti.

— Dar aş fi vrut să mă duc la ea. E singurul lucru pe care sincer aş fi vrut să-l fac' de cînd am terminat şcoala. Şi dacă m-aş fi dus la madam Talbot, într-un an sau doi aş fi putut cîştigă o mulţime de bani, şi poate că odată şi odată

aş fi reuşit să am şi eu magazinul meu. Dac-ar fi vrut George să facă ceva de felul ăsta, lui nu i-aţi fi spus nu... oh...

Se îndreptă spre uşă, dar chemarea tatălui o opri.

— Ei, stai puţin, zise el.

Apoi, după ce fata rămase pe loc, domnul Smeeth aruncă o privire scurtă la obrajii plini de lacrimi, se uită la nevastă-sa pc deasupra mesei şi apoi la faţa de masă.

— Păi, dacă-i aşa, poate c-ar fi mai bine să-ncerci, aşa aş zice eu, Edna.

— Oooo, da ?

Era atît de încîntată şi de înflăcărată, încît se aruncă spre el.

— Pot ? Pot de-adevărat ?

Încurcat, puţin intimidat, domnul Smeeth făcu un gest ca şi cum ar fi vrut s-o îmbrăţişeze, dar pesemne că se răzgîndi şi se mulţumi s-o bată pe umărul care-i era mai aproape.

—-- E-n reguiă, murmură el, e-n regulă !

— Pot să dau o fugă să-i spun ? întrebă Edna, cu ochii strălucitori şi jucînd din picioare de nerăbdare.

Apoi dispăru din odaie.

— Ei, tată, începu *mrs.* Smeeth. Nu vreau să spun că-mi pare rău de hotărîrea ta, pentru că nu-mi pare. Cred că asta-i ce voia fata de la o vreme-ncoace. Nici nu mai ştie ce-i cu. ea. Ah !... şi oftă din fundul sufletului. Tare-aş vrea să-i văd fericiţi. La urma urmei, o viaţă are omu...

— De unde ştii ? întrebă bărbatu-său.

— Ei, să zicem că nu ştiu, daca-i vorba pe aşa, domnule savant, ripostă ea bine dispusă. Dar, cu toate astea, am eu în capul meu o idee, o idee foarte bună. Ce ^'oiam să spun, însă : dacă era după mine, eu nu i-aş fi dat voie să-nceapă. Şi să nu-mi spui acuma că eu te-am împins, pentru că nu te-am împins. Singur ai făcut-o. Ştii ce-nseamnă asta. Un an sau doi n-o să cîştige mai nimic, şi chiar dac-o trebui să se restrîngă puţin, acuma, că nu mai cîştigă nimic, tot n-ai s-o poţi lăsa aşa, să nu-i dai ceva. Aşa

că să nu începi să-mi spui că un şiling are doişpe *petice* sau de-alde astea de-ale tale ! Tu ai făcut-o, cu mîna ta. Eu îmi pusesem în cap, de la-nceput, să nu m-amestec. Şi dacă tu crezi c-ai s-o poţi scoate Ia capăt, foarte bine, sînt încîntată !

— Fireşte că pot, răspunse el, aproape indignat. Apoi îi dădu drumul : De fapt, ştii, mi s-a dat sporul ăla...

— Ei, nu ?!

— Da, mi l-au dat.

— Cît ?

— Mi s-a făcut trei sute şapte-ş'cinci, asta-nseamnă că mai mult de o liră pe săptămînă decît aveam înainte.

Şi pe cînd rostea aceste cuvinte, domnul Smeeth se întreba dacă nu cumva se comporta ca un dobitoc.

Mrs. Smeeth năvăli şpre el şi-I sărută răsunător.•— Ştiam eu c-o să se-ntîmple ceva ! strigă ea jubilînd. Ţi-am spus de sora lu madam Dalby, ţi-aduci aminte ? Ea mi-a mai spus o dată că ne cad bani şi noroc printr-un străin de la drum. Şi ăsta a fost domnu Golspie ăla al vostru, sînt sigură ! Face aproape patru sute pe an, nu-i aşa ? atîta-i acuma. E-o sumă ! Văru-meu, Fred Mitty, se lăuda aseară cu ce cîştigă el cîteodată, şi acum o să am şi eu ce să-i spun mîine seară. Şi tu, auzi, ce idee la tine, să stai aşa ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic şi sa nu scoţi o vorbă, o vorbă ! Ir» viaţa mea n-am văzut pe cineva aşa de închis ca tine, aşa un mutulică bătrîn ca tine ! Da' asta înseamnă că ei se gîndesc la tine, nu-i aşa ? Şi tu, care veşnic te temi pentru slujba ta, parc-ar fi fost gata să te lase pe drumuri în orice moment !

Alerga încoace şi-ncolo, fericită şi agitată, în timp ce el îşi umplea pipa şi se silea să arate rece şi calm. în realitate se simţea tras în două părţi. O parte din el era mulţumită, nu, mai mult chiar decît mulţumită, era încîntatâ de bucuria şi de mîndria ei, iar cealaltă parte şovăia şi se întreba dacă îşi dădea bine seama ce făcuse.

— Acuma, ascultă, tată, zise *mrs.* Smeeth. Trebuie să sărbătorim puţin evenimentul ăsta mare, astă-seară. Nu e

bine să-ţi intre norocu-n casă, şi să te faci că nu bagi de seamă. Hai să mergem undeva. Hai să ne distrăm.

— Credeam c-o să ne distrăm mîine, îi răspunse el uscat, cînd vine Fred Mitty şi compania.

— Aia-i altceva. Eu vorbesc acuma de noi doi. Numai tu ţi cu mine. Hai să mergem să vedem un film bun sau la spectacolul de seară de la Finbury Park, sau ceva de felul ăsta, $i să luăm locurile cele mai scumpe şi tu să-ţi cumperi o ţigară de foi şi mie să-mi cumperi nişte bomboane, aşa, să facem lucrurile ca lumea. Hai, băiete, ce-ai de zis ?

Omul econom şi micul capitalist din domnul Smeeth cedară pasul în faţa soţului iubitor şi a masculului mîndru. Cînd îl privea ea în felul ăsta, ar fi fost păcat şi ar fi fost o ruşine să o refuze.

— *AU right,* Edie. Hotărăşte tu unde vrei să mergem, şi lă mergem

— Stai puţin, cît să las mîncare pentru George şi să pun tncîmurile murdare în chiuvetă, anunţă ea cu sufletul la gură, roşie la faţă şi cu ochii strălucind, ca o fetiţă, şi cît fac eu nstea, tu uită-te-n ziar şi vezi unde ţi-ar plăcea să mergi. Pă-mi alea două ceşti. Nu, las', că le iau eu singură. Tu şezi Jos şi fumează-ţi pipa liniştit.

f

O putea auzi cîntînd, în zdrăngănitul farfuriilor din bucătărie, în timp ce el îşi fuma pipa în tihnă. Nu se uita în ziar să vadă unde i-ar plăcea să meargă. Putea- să hotărască ea asta, şi-o s-o şi facă, după ce va termina cu spălatul vaselor. O săptămînă sau două se va simţi bogată şi îşi va făuri fel de fel de planuri. Dacă n-o să găsească încă în seara asta douăzeci de metode diferite de cheltuit peste o liră pe săptămână, ar fi de mirare. Avea o slăbiciune pentru fel de fel de aranjamente de cumpărături în rate — ca să nu mai vorbim de altele — pe care el de detesta, atît ca om de afaceri, cît şi ca gospodar chibzuit. Ei, acum, după ce trecuse prima emoţie, va trebui să pună piciorul în prag ; gata cu viaţa asta de poveşti cu zîne ; trebuia să fie şi cineva care să socotească. Gîndurile

începură să i se coloreze sumbru. Nu invidiase niciodată pe bogătaşi pentru plăcerile lor luxoase, costisitoare ; era un om simplu, şi felul de viaţă al bogătaşilor i se părea ridicol : tiu voia mare lucru pentru sine, dar ceea ce dorea din toată inima — şi pentru aşa ceva era gata să invidieze pe oricine — era o existenţă asigurată, să ştie că o să aibă parte de o viaţă cît de cît lesnicioasă, cu respect de sine, pînă la sfîrşitul zilelor. Să-i fie asigurată slujba, dacă era bun pentru ea, şi după asta să-şi aibă un colţişor al său, cu o grădină (nu făcuse în viaţa lui grădinărie, dar îi era totdeauna lesne să se imagineze făcînd-o, şi bine, şi cu plăcere), cu un pic de muzică cînd i-ar fi poftit inima, nu însemna mare lucru ceea ce cerea el, şi, totuşi, cu tot deverul sporit al firmei şi cu mărirea lefii, nu-şi putea alunga sentimentul că într-adevăr pretindea luna de pe cer.

— Salve, tată f strigă George, intrînd repezit. Cum mai merge ?

— Destul de bine, băieţaş. Şi cu maşinile tale cum mai merge ?

— Nu chiar aşa de prost. Ascultă, tată, nu ştii pe cineva care ar vrea să-mi împrumute şai'j de lire ?

— Nu, răspunşe domnul Smeeth foarte categoric.

— Păcat, zise George, fără să arate semne de dezamăgire. Dac-aş pune mîna acuma pe şai'j de lire. aş da lovitura. La sigur f Ştiu c-ai să spui că miroase-a curse de cai, dar nu-s...

— Sper şi eu că nu-s, zise tatăl, privindu-l cu severitate.

— E vorba de-o afacere cu-o maşină de ocazie. Pe nimica. Ei, n-am ce face. O s-aştept să-mi pice alta.

— Ascultă, fii atent cu chestii de-astea, maşini pe nimica toată.

•-/— Las' pe mine, tată, răspunse George, rece.

Domnul Smeeth îl privi cu mirare. Parcă ieri îi mai punea jucăriile-n ghetuţe şi-i aşeza lîngă pătuc mecano-ul. Şi acuma : „Las' pe mine... şai'j de lire... pe nimica toată... *!"* Domnul Smeeth îşi scoase pipa din gută, se uită la ea cu

ochii pierduţi şi fluieră încetişor.

5

— Hai, tată, strigă *mrs.* Smeeth, tumînd din vinul rubiniu de Porto destinat cucoanelor. Fă-ţi curaj. Distrează-te şi tu.

Arăta ea însăşi rubinie, pentru că de-atîta mîncat şi băut şi strigat şi cîntat şi rîs faţa i se făcuse ca focul şi aproape ieşea abur din ea.

Din nefericire, vărul Mitty o auzi.

— Aşa-i ! mugi, acoperind toate celelalte voci din cameră. Hai, tată ! Ţi-a venit rîndul. Nu merge-aici cu chiulul ! Ţi-a venit rîndul ! Arată-ne-o scamatorie !

— Oh, Fred, mai taci din gură ! ţipă madam Mitty, cu aerul că vrea să-l domolească, aşa, ca de obicei, dar în realitate nefăcînd altceva decît să atragă atenţia asupra uimitoarelor sale bazaconii. Nu crezi că exagerezi *?!*

Domnul Smeeth nu ştia să facă nici o scamatorie, dar dacă ar fi avut vreo putere magică, ştia el o scamatorie pe care i-ar fi plăcut s-o execute imediat, chiar în clipa aceea, o scamatorie care implica dispariţia instantanee a domnului Fred Mitty. Era sîmbătă seara, petrecerea în toi, în plin avînt, şi se găseau cu toţii în camera din faţă, cu toţii, exceptînd pe fata lui Mitty şi pe Edna, care ieşiseră împreună, pentru vreun ceas sau două, probabil pe la vreun cinematograf, pe undeva. în afară de cuplul Mitty, mai erau şi domnul şi doamna Dalby (a cărei soră ştia să dea în cărţi). Domnul Smeeth văzuse camera asta adăpostind şi lume mai multă, dar niciodată pînă atunci nu i se păruse atît de înţesată. îl considerase întotdeauna pe Dalby — care locuia tot pe Chaucer Road, la numărul 11, era agent de asigurări, avea picioarele cam crăcănate şi se credea grozav de amuzant şi de antrenant la petreceri — drept un tip gălăgios, dar în comparaţie cu Fred Mitty, era un om liniştit şi cumsecade, aproape un al doilea Smeeth. Nu i-au trebuit nici zece minute domnului Smeeth ca să constate că îl detesta pe Mitty din toată inima, şi din clipa aceea tot ce făcea sau tot ce spunea Mitty (şi de vreo oră

insista să-i spună domnului Smeeth ,,tată") nu contribuia decît la accentuarea acestui sentiment, care nu se limita numai la Fred, ei o cuprindea şi pe *mrs.* Mitty, şi pe fiica lor, Dot. De cînd se ştia el, nu întîlnise trei oameni pe care să-i deteste atît.

Vărul doamnei Smeeth, un tip trecut cu cîţiva ani peste 40, fusese în tinereţe de o frumuseţe ieftină şi vulgară. Avea păr blond buclat, ochi mici, spălăciţi, lacomi, un nas turtit şi o gură mare, lăbărţată, care se strîm'oa într-o parte cînd vorbea. Domnului Smeeth, Mitty îi făcea impresia unuia dintre acei negustori improvizaţi care închiriază pentru o săptămînă sau două o prăvălie goală şi vînd cupoane, şi solduri, şi tot felul de rămăşiţe, pretinzînd că-şi lichidează afacerile. Faţa domnului Mitty părea să fi fost dintotdeauna grasă şi rubinie, şi de bună seamă că cineva cheltuise pentru treaba asta, la timpul său, parale multe, deşi — după cum se asigura pe sine însuşi domnul Smeeth, vindicativ -— nu necesarmente domnul Mitty personal, care, nu putea rămîne nici o îndoială, ducea cu sine la vizite o colosală sete şi o formidabilă poftă de mîncare. Era un mare caraghios, unul hotărît să fie amuzant cu orice preţ, şi tipul cel mai gălăgios pe care-l întîlnise vreodată domnul Smeeth. Toată vremea ţipa, întocmai ca licitatorii aceia de doi bani jumate. Glumele lui îţi dădeau dureri de stomac, iar glasul, dureri de cap. în plus, domnul Smeeth se convinsese că, fără discuţie, era un nerod lăudăros, un mincinos şi un om în care nu puteai să te încrezi nici cît negru sub unghie. Astfel de bărbaţi îşi iau. cîteodată o femeie liniştită şi cumsecade, dar Fred Mitty — din fericire pentru cine ştie care femeie liniştită şi cumsecade — îşi găsise o femelă la fel cu el. Mrs. Mitty avea un nas lung şi vînăt, părul era de un arămiu-aprins la vîrf şi cărunt-castaniu la rădăcină, şi era tot atît de gălăgioasă ca şi bărbatul eî. Ţipetele sale constituiau acompaniamentul urletelor lui. Dacă el spunea ceva glumeţ, ea îţi izbea cea mai la îndemînă coastă cu cotul ciolănos, iar dacă tu îi spuneai cumva ceva glumeţ, te

plesnea peste braţ. Cu asta se deosebea de Fred, care te plesnea pe spinare şi-ţi dădea un pumn în coaste, în afară de cazul cînd erai femeie, şi nu prea bătrînă, căci atunci te strîngea în braţe şi te poftea să te aşezi pe genunchii lui. Dot, progenitura solitară a acestei gălăgioase perechi, cam de vîrsta Ednei, nu era decît picioare, bucle blonde şi ochi albaştri reci. Spunea că vrea să ajungă actriţă de cinematograf. Domnul Smeeth, care nu ştia mare lucru despre Hollywood, dar în orice caz avea oroare de acea localitate, îi declară foarte sincer că spera s-o vadă acolo cît de curînd şi adăugă, spunînd purul adevăr, că seamănă cu fetele de pe Broadway, din filme. Edna, fireşte, copil naiv, fu fascinată din primul moment de Dot ; iar în ceea ce o priveşte pe *mrs.* Smeeth, care într-adevăr uneori nu se pricepea la oameni mai mult decît un copil în faşă, părea înamorată de toţi trei.

— Pot să vă ofer puţin vin de Porto, *mrs.* Dalby ? întrebă domnul Smeeth, care începea să-şi dea seama că trebuie să facă şi el ceva.

— Numai o sorbitură mică-mică, domnu Smeeth, răspunse ea.

Şi după ce el îi turnă din rubiniu, *mrs.* Dalby continuă :

— E animaţie astă-seară, nu-i aşa?

— Cam multă, răspunse domnul Smeeth.

Ea îi aruncă o privire scurtă.

— Ei, e drăguţ să vezi lumea distrîndu-se. Dar dumneata arăţi puţin obosit, domnu Smeeth.

— Oh, nu ştiu, nu-mi dau seama... Mă simt destul de bine, *mrs.* Dalby. E adevărat că am lucrat cam mult în ultima vreme. Ni se întîmplă şi nouă, cîteodată.

Dar se simţea oare într-adevăr bine ? Ce era cu tictacul ăla care-l cam necăjea pe undeva înăuntru ?

— Zaci toată vremea în birou, nu ? întrebă *mrs.* Dalby serios şi cu compasiune. Ţi se vede asta pe faţă. Torn lucrează şi el foarte mult — deşi n-ai crede dac-ai sta să-l asculţi — dar cea mai mare parte din timp stă în aer liber,

aleargă, ştii, aşa că nu-i face rău de loc, dimpotrivă, afară doar cînd e vreme de-asta rece şi umedă şi-ncepe să-l doară-n piept. El a suferit dc piept înainte.

— Da, într-adevăr ? se miră domnul Smeeth.

Nu era o conversaţie prea veselă, dar, oricum, îi făcea plăcere. Alrs. Dalby era o femeie drăguţă, liniştită, distinsă, şi a sta de vorba cu ea în seara asta era ca şi cum ai fi schimbat cîteva vorbe cu un om zdravăn într-o casă de nebuni.

— Bine faci, Fred ! strigă *mrs.* Smeeth. Serveşte-te !

— Las' pe mine ! răcni Fred, care-şi turna *whisky.*

Da, era şi o sticlă de *whisky,* precum şi bere, şi vin de Porto. Din cîte putea să vadă domnul Smeeth, se duseseră banii de gospodărie pe cîteva zile cu risipa asta.

— Da, las' pe *el !* ţipă *mrs.* Fred, punînd jos paharul ei gol. Dacă n-ai să iei sticla aia de lîngă el, o goleşte cît numeri pînă la trei.

— Îmi place un strop de băutură din asta de-a noastră, scoţiană ! răcni Fred cu un glas foarte răguşit şi strîmbîndu-se într-un fel în care îşi imagina el că-i accent scoţian. Ce spuneţi, madam Macpherson ?

—- Oh, isprăveşte, Fred ! strigă nevastă-sa.

— Eşti un actor extraordinar, Fred ! exclamă *mrs.* Smeeth, plină de admiraţie.

— Asta-mi aminteşte de un tip de la Aberdeen, încercă să intervină domnul Dalby.

Dar inutil. Seara asta nu era de el, nu putea răzbi.

— Un scoţian pe care l-am cunoscut la Birm'nam... răcni Fred.

Madam Fred scoase un strigăt pătrunzător :

— Ah, da, povesteşte-ne despre el !

Fred le povesti, dar domnul Smeeth, printr-un efort considerabil, se sili să nu asculte, deşi vocea lui Fred făcea mai mult decît să umple camera. Intr-adevăr, vocea răsuna atît de puternic, încît era posibil să nu înţelegi nimic din ce spunea *l* Domnul Smeeth se gîndi la alte lucruri şi nu-i dădu atenţie, pînă cînd descoperi că i se adresa chiar lui.

— Da, povesteşte-ne asta ! strigă *mrs.* Smeeth, cu faţa foarte roşie şi cu ochii în lacrimi de atîta rîs. Ştii, aia pe care ai făcut-o atunci seara pentru mine, aia cu omul din Birmingham. Vai. ce-am rîs ! Credeam c-am să mor ! Tată, ţi-aduci aminte că ţi-am povestit-o ? Ascultă-l !

— Adevărat, tată ! răcni Fred, făcînd pe gravul. Un pic de atenţie, te rog, cît îmi dau silinţa să vă redau o slabă imitaţie a lui *mis-ter* Snook-um din Birm' nam.

— Nu ăsta era numele lui adevărat, ştii, ţipă madam Fred. întorcîndu-se către domnul Smeeth, în aşa fel încît acesta să-i primească vocea în faţă cu toată puterea. Ăsta era numele pe care i-l dădeau băieţii, în rîs. Fă-o ca lumea, Fred, de data asta. Deghizează-te.

— Da ? Crezi ? Ce ziceţi ?

— Da, da, dă-i drumu ! Cum ai făcut atunci cînd am fost la domnu Slingsby.'Am să vă povestesc imediat despre seara aceea, adăugă madam Fred, cu aerul cuiva care are de gînd să acorde o mare favoare. Ce seară a fost aia ! ! ! Hai, Fred, începe !

— *AII right!* răspunse Fred, terminînd de băut zgomotos *whisky*-ul. încep, la cererea generală.

— Are aerul c-o să fie ca un fel de reprezentaţie, zise Dalby, nu prea încîntat.

Se săturase de-atîta Fred.

— Exact ! strigă Fred, nici el prea amabil. Ai ceva de obiectat ?

— Grăbeşte-te, Fred, strigă *mrs.* Smeeth, sorbindu-I din ochi. Toată lumea aşteaptă !

— Daţi-ini voie un minut, să-mi schimb costumul, răspunse Fred, şi voi fi al dumneavoastră.

Ieşi, iar ceilalţi se mutară din loc, ca să lase spaţiu liber lîngă uşă. Doamnei Dalby şi doamnei Mitty li se oferiră cu insistenţă să mai ia puţin din vinul de Porto, sau un sandviş, sau o bucată de prăjitură, şi *mrs.* Dalby luă un sandviş, şi *mrs.* Mitty, al cărei nas vînăt căpătase o nuanţă de vînăţ mult mai pronunţată ca la început, acceptă un alt pahar de vin de Porto, rubiniu şi parfumat.

— Trebuie să vă explic că tipul pe care o să-l imite, lămuri madam Fred, era un tip cu care Fred făcuse cîteva afaceri la Birmingham. Avea acolo un cinematograf. Nu era băiat rău, dar teribil de caraghios, nu cu intenţie, ştii, habar n-avea cît e de caraghios, dar *era,* şi Fred şi ceilalţi băieţi rîdeau de el. în primul rînd, vorbea totdeauna cu gura aşa, într-o parte...

— Păi aşa vorbeşte şi Fred, zise domnul Smeeth de la obraz şi fără nici o jenă.

— Vai, tată, cum poţi să spui aşa ceva ! interveni *mrs.* Smeeth.

— Are dreptate, mrs. Smeeth, zise Dalby. Vorbeşte cu gura într-o parte. Am văzut eu cu ochii mei. Ştii, e chestie de obişnuinţă. Nu e greu să te deprinzi. Probabil că acuma nici nu mai băgaţi de seamă, se adresă el prevenitor către madam Fred. V-aţi obişnuit...

— Oh, asta-i cu totul altceva, zise ea înţepat, şi nu mai continuă cu explicaţiile. Aşteptaţi pînă se întoarce. O să vedeţi ce vreau să spun.

Ce văzu domnul Smeeth cînd se întoarse Fred fu că acesta îi îmbrăcase pardesiul cel mai bun şi pălăria nouă. Trebuie că alesese anume lucrurile astea, pentru că evident îi erau prea mici şi contribuiau la .efectul comic. Haina era întinsă la umeri, şi pălăria, o pălărie de fetru gri, bună, moale, pe care domnul Smeeth o purta numai în *week-end*-uri şi la ocazii, şi-o trîntise pe cap şi o mototolise îngrozitor. Domnul Smeeth era atît de supărat, încît de-abia putea să stea locului.

— Bună seara la toată lumea, zise Fred, vorbind cu o voce schimonosită şi strîmbîndu-şi gura în partea cealaltă. Eu sînt *mister* Snookum din Birm' nam şi doresc să vă fac cunoscut că sînt proprietarul cinematografului „Luxidrom Cine-Palas", situat

pe una din căile noastre de mare trafic şi construit fără a cruţa nici un sacrificiu financiar ! Hmm !

Aici Fred tuşi caraghios, cu o mişcare repezită a mîinii către gură, care fu cît pe-aici să rupă nasturii pardesiului. Nevastă-sa şi *mrs.* Smeeth se prăpădeau de rîs, Dalby şi cu nevastă-sa zîmbeau, iar domnul Smeeth privea morocănos. Chestia asta ţinu cîteva minute, la sfîrşitul cărora Fred, într-un efort disperat de a cuceri întreg auditoriul, striga din toate puterile, de era aproape să-i plesnească pardesiul, şi mototolea pălăria, de ajunsese într-o formă de nerecunoscut. în cele din urmă domnul Smeeth nu mai putu rezista :

— Un moment, te rog, zise el, îndreptîndu-se spre Fred. îmi pare rău că trebuie să te întrerup dacă cumva n-ai terminat. Dar, ştii, asta-i pălăria mea, pălăria mea *cea mai bună,* dacă n-ai dat-o cumva gata... şi întinse mîna să-şi ia pălăria.

— *AII right,* amice, zise Fred, dîndu-i-o şi reluîndu-şi înfăţişarea normală. Nu s-a stricat. Şi, credeţi-mă, oameni buni, adăugă el ridicînd din sprîncene, asta-i aproape o veritabilă muncă. Da, cred c-am să mai iau, vară Edie, şi se îndreptă spre sticla de *whisky.*

Edna şi Dot se întoarseră de la cinematograf. Era rîndul lui Dot să distreze societatea.

— Ooo, ascultaţi ! exclamă ea, ca o păpuşă brusc electrizată. Ooo, ascultaţi ! S-o fi văzut pe Ducie Dellwood în filmul pe care l-am văzut noi acum. Ca o fată de liceu...

— Mie mi s-a părut oribilă, zise Edna. Ţie nu, Dot ?

— Nu mă prăpădesc după ea. Aşa-i genul ei. Uitaţi-vă la mine. Uitaţi-vă la mine, un minut. Uite, ăsta-i genul ei.

Şi Dot, după ce sili toată lumea să se uite la ea, începu să salte în ritm de jaz, să-şi dea ochii peste cap şi să se arunce într-un fotoliu, sărind apoi imediat iar în picioare.

— Cîntecu ăsta din film, mamă, gîfîi ea. îl ştii... îl ştii care-i... *E-o nimica toată...* şi Ducie Dellwood îl cîntă... uite-aşa îl cîntă...

Se propti în faţa lor cu picioarele depărtat.e şi genunchii îndoiţi, cu coatele întoarse înainte, cu degetele răsfirate şi îşi legăna trupul cîntînd, sau încercînd să cînte

cu o voce cam nazală, ce-şi mai aducea aminte din cîntec. .Domnul Smeeth, după ce constată că Edna privea cu vădită admiraţie această reprezentaţie, îşi spuse că, deşi era un om liniştit şi un caracter cu care te puteai uşor împăca, tare i-ar fi făcut plăcere să se scoale şi să-i tragă fetei ăsteia, Dot, o pereche bună de plame şi s-o expedieze la culcare. «— Ei, cred c-a venit vremea să mergem acasă, zise *mrs.* Dalby.

— Da, e timpul s-o ştergem, interveni şi soţul ei.

— Nu, nu plecaţi încă, doamnă Dalby ! strigă *mrs.* Smeeth.

— De-abia acum începe noaptea ! răcni Fred. Credeam că voi ăştia de la Londra o ţineţi pînă către ziuă. E-hei, la noi la Birm'nam, cînd ne-ntîlneam cîţiva de-ai noştri, cîţiva dintre băieţi şi cîteva fete, la ora asta de-abia ne-aşterneam pe petrecere, da-da, pe cuvîntul meu…

„Şi cît o mai fi avînd de gînd să stea ?" se întrebă domnul Smeeth cu amărăciune, constantînd că nepotolitul Fred continua să răcnească. *Mrs.* Dalby era fermă în hotărîrea ei de a pleca şi se îndreptă spre uşă, zîmbindu-i gazdei ; Dalby o urmă, şi cînd, în cele din urmă, plecară, domnul Smeeth, fcricit să scape măcar un minut sau două, îi conduse pînă la uşă. Noaptea era minunat de neagră şi de liniştită, încîntătoare, datorită completei absenţe â Mittylor.

— Antrenant tip, n-am ce zice, rosti domnul Dalby cînd se opriră o clipă.

— Puţin cam prea antrenant pentru gustul meu, răspunse domnul Smeeth, cu glasul scăzut şi pe un ton confidenţial. Te saturi de el repede, după părerea mea. Ştiţi, e vărul neveste-mi, adăugă el, descărcîndu-se de orice responsabilitate.

— Ca să fiu foarte sinceră, domnu Smeeth, declară *mrs.* Dalby, trebuie să recunosc că felul în care i-au îngăduit fetei lor să se comporte a fost ridicol. Pe cuvînt, să fi fost fata mea… *!*

— Sau a mea, completă domnul Smeeth încruntat.

— Totuşi, a fost o seară foarte agreabilă, nu-i aşa, Tom ? zise *mrs.* Dalby într-un fel din care reieşea limpede că nu se amuzase de loc, dar că, de, era femeie politicoasă.

După ce-şi spuseră noapte bună, domnul Smeeth rămase cîteva minute în uşă, savurînd liniştea şi răcoarea nopţii. Cînd se întoarse la ceilalţi, se duse de-a dreptul la foc şi-l aţîţă cu cleştele, dar nu mai puse cărbuni. Apoi căscă o dată sau de două ori şi nu mai făcu eforturi prea mari să lase impresia că *n-a* căscat. Zece minute mai tîrziu, îi spuse Ednei să se ducă sus l.i culcare, accentuînd foarte categoric că în orice altă noapte ea ar fi fost de mult în pat la ora asta. După ce Edna, cu multe mofturi şi ridicînd din umeri, urcă scările, apărură semne că familia Mitty se pregătea şi ea de plecare, dar din nefericire veni George, şi asta îi mai reţinu încă o jumătate de oră, către hlîrşitul căreia domnul Smeeth nu făcea altceva decît să-i pri-Vească în deznădejde. Cînd plecară, *mrs.* Smeeth şi George îi conduseră la uşă, pe cînd domnul Smeeth rămase locului.

Camera arăta de parcă cincizeci de oameni ar fi mîncat, şi băut, şi fumat acolo zile întregi. Pe covor erau două sandvişuri şi o ţigară, călcate în picioare ; cineva răsturnase un pahar cu nişte vin de Porto pe măsuţa mică ; colo era paharul spart de Fred ; dincolo, aruncate, abandonate, sticlele goale ; mai încolo, paharele murdare, resturile de mîncare, scrumul de ţigări ; fumul se acrea repede ; toată camera, mîndria casei, tot aşa de frumoasă ca un salon, şi căreia nu i-ai fi găsit pereche pe toată Chaucer Road, arăta ca după beţie, întinată, devastată, şi cînd stăpînul ei, dezgustat, se aplecă obosit să mai arunce cîţiva cărbuni pe foc şi să mai pună cîteva lucruri la locul lor, avu sentimentul că neamul ăsta al Mittylor îşi lăsase amprenta şi semnătura acolo pentru totdeauna. Deschise ferestrele şi apucă tocmai bine să mai audă ultimele cuvinte de rămas bun de-afară.

Nevastă-sa se întoarse.

— George s-a dus la culcare. I-am spus şi lui, făcea impresia că Dot îi sucise capul.

Domnul Smeeth mormăi.

Ea procedă ca de obicei în asemenea ocazii, aşezîndu-Se confortabil în fotoliu fîngă foc, cu un ultim sandviş, gata de o mică bîrfeală agreabilă despre petrecere.

— N-am de gînd să m-ating de ceva astă-seară. Am să las totul pe dimineaţă. Ei, ce să spun, trebuie să recunosc că m-am distrat grozav, chiar dacă alţii nu s-au distrat.

O clipă faţa îi străluci la amintirea plăcerilor, oglindind reminiscenţele agreabile ale unei seri de petrecere, dar bucuria îi pieri repede cînd îşi privi bărbatul.

— Însă trebuie să recunosc, tată, niciodată nu te-am văzut atît de fără chef. Tu credeai că eu nu bag de seamă, dar te vedeam. N-aveam încotro. Ai fost morocănos rău, aproape toată vremea, şi de cîteva ori, dacă vrei să ştii părerea mea, ai fost de-a dreptul nepoliticos. Nevasta lui Fred a observat şi ea.

Domnul Smeeth mormăi ceva care voia să însemne că nu se sinchisea de ce putea să fi observat nevasta lui Fred.

— Poate că eşti obosit, băiatule ? reveni ea, întorcînd foaia. Mi s-a părut mie, de cîteva ori, că arăţi cam obosit. *Mrs.* Dalby mi-a spus şi ea că astă-seară arăţi cam obosit.

— Cred că sînt, zise domnul Smeeth.

— Ah, atunci e altceva, nu-i aşa ? Dacă eşti obosit şi n-ai chef, e cu totul altceva. N-are a face, data viitoare cred c-ai să te simţi bine, să te poţi distra şi tu. Ne-au invitat pe toţi pentru săptămînă viitoare, într-o seară — or să ne comunice îs care seară — cu nişte prieteni de-ai lor din Birmingham.

— Da, bine, le-ai spus, sper, că n-am de gînd să merg.

— Natural că n-am să le spun aşa ceva, tată. Ce idee !

— Ei da, nu merg.

— Cum ? De ce ?

— Pentru că *nu merg.* Dacă vrei să ştii, adăugă domnul Smeeth, şi vocea îi tremura, m-am săturat de ei de astă-seară, n-am nevoie să mă mai şi duc la ei.

Nevastă-sa îl privi indignată şi se sculă în picioare,

ţeapănă.

— Frumoase vorbe, n-am ce zice *!* Ce rău ţi-au făcut ? Nu-i vina lui Fred şi nici a neveste-si dacă tu nu te-ai distrat...

— Ba e. Dacă nu-i vina lor, a cui e vina ? ripostă domnul Smeeth. Nu pot să-l sufăr şi nu pot s-o sufăr nici pe nevastă-sa, şi nu pot s-o sufăr nici pe zbănţuita aia de fată a lor. Şi pentru că veni vorba, cu cît Edna şi mai ales George or s-o vadă mai puţin pe...

— Ascultă, bagă de seamă ce-ai de gînd să rosteşti ! strigă *iurs.* Smeeth. Ai să spui ceva, şi pe urmă tot ţie are să-ţi pară rău c-ai spus-o. Ascultă, tată, astă-seară eşti obosit, şi cred că şi ei au fost cam gălăgioşi. Fred devine gălăgios cînd îşi dă drumul, sînt de acord. Dar dimineaţa ai să vezi altfel lucrurile. Hai să *mergem* la culcare.

— *AII right!* Sînt gata. Dar te rog să pricepi bine un lucru, Edie. Nu am de gînd să merg la Fred Mitty săptămînă viitoare şi nici în vreo altă săptămînă. Dacă tu vrei să te duci, nu te pot împiedica, şi dacă vrei să-i mai inviţi din nou aici, am impresia că nici de la asta n-am să te pot împiedica, deşi, i'acă încep să vină pe-aici regulat şi să bea cantităţi de *whisky* pc care le-au băut astă-seară, cred că o să am ceva de zis. Dar cu mine n-or să dea ochii încă multă vreme, de asta pot să te •>>igur.

— Vai, cum poţi să vorbeşti ! zise *mrs.* Smeeth în drum Hpre uşă. N-am de gînd să-ncep o discuţie cu tine astă-seară... Şi eu sînt obosită, şi-s convinsă că şi tu eşti atît de obosit, că nu mai ştii ce vorbeşti. Rămîi tu să încui uşa de-afară, tată, ni grijă.

Fără îndoială că, de obosit, era obosit. Mai tremura încă niţel rînd trecu pe rînd să stingă luminile şi să vadă dacă amîn- două uşile de-afară erau încuiate şi zăvoarele trase. Dar în ches- tlunea Mitty hotărîrea lui era definitivă. Ai o oarecare satis- ftii ţie cînd iei o hotărîre, cînd pui piciorul în prag, adopţi o ti ti lud inc fermă, mai ales atunci cînd, cum era cazul cu domnul

Smeeth, faci lucrul acesta foarte rar şi nu ai o fire

voluntară sau despotică. Pe cînd trecea prin holul cufundat în întuneric şi urca scările, domnul Smeeth trăi această satisfacţie, şi mîna pe care o rezemă de balustradă era mîna unui om energic şi ho- tărît, stăpînul firesc al casei. Şi, totuşi, încă înainte de a ajunge la uşa dormitorului, în această satisfacţie, în această plăcere se amestecă ceva, şi încetul cu încetul fu absorbită de o nelinişte,

o uşoară presimţire, un sentiment al unor lucruri neplăcute ce aveau să vină.TURGIS ŞI NOPŢILE ŞEHERAZADEI

1

— D ăa, zise domnul Pelumpton, privind la Turgis şi tră- gînd cu-putere din pipa lui scurtă, ce-i răspundea cu un gîlgîit dezgustător, dăa, aşta-i cşe-ţşi lipseşte dumitale, tinere, aşa, un fel de manie, de ocupaţşie amujantă, şă-ţşi treacă vremea, prişepi ?

— Aşa-i, strigă şi mărunta *mrs.* Pelumpton, aşezîndu-se, dar numai pe marginea scaunului, ca să demonstreze că gestul nu era decît un scurt răstimp de răsuflare în lunga ei bătălie cu paturile şi cu scările, cu farfuriile murdare, cu cartofii şi cu pulpele de berbec. Ar trebui să-ţi mai schimbi niţel felul de viaţă, domnu Turgis, să ieşi mai mult... dacă mă-nţelegi ce vreau să spun. Asta-i spuneai şi tu, nu-i aşa ?

— Dăa, zise domnul Pelumpton, ocupat acum să scormo- ncască în pipă cu un ac lung de cap, dezdoit.

— O... nu ştiu... nu mă tentează... zise Turgis, vag şi morocănos.

— Uită-te la Edgar, continuă *mrs.* Pelumpton. Ce-ai zice de cros ? Ştii, se-ntîlnesc o mulţime şi aleargă kilometri întregi, dar tot nu atît de mult timp cît stăteau în apă cînd se duceau pe litoral, deşi în vremea din urmă nu s-a mai ţinut cine ştie ce mult de chestiile astea...

— N-aş putea spune că rău face, mormăi Turgis, înfio- i Îndu-se.

Ultimul lucru din lume pe care şi-l dorea era să participe la un cros, care nu numai că te obliga să alergi şi să tot alergi pînă nu mai' puteai, dar te mai şi făcea s-arăţi

ca un nerod. Uf !

— Şi ce-ai avea de zis de cutsele de cîini ?

— Aşcultă la ea, interveni domnul Pelumpton gesticulînd cu coada pipei, în derîdere, o auji ce jişe, domnu Turgiş ? Curşede cîini ! Aşta-i bună ! Ai nimerit-o proşt, maică ! Nimeni n-o şă dea bani şă vajă curşe de cîini cînd poa' şă le vajă gratiş pă ştradă. E plin peşte tot. Mă faşi şă şi rîd, jău...

Şi ca s-o convingă, chicoti puţin, sacadat.

— Nu-i nevoie de mare lucru ca să te facă pe tine să rîzi. Dar dumneata înţelegi ce vreau să spun ? se întoarse ea spre Turgis.

— Curse de ogari.

— Asta-i ! exclamă *mrs.* Pelumpton triumfătoare. Se duce să le vadă o dată sau de două ori pe săptămînă, nu scapă nici una, deşi îl costă parale...

— Dăa, zise domnul Pelumpton, cred şi eu că-l coştă. E o chestie de pariuri, la fel ca la curşele de cai, p cheştîe de pariuri...

— Oh, nu mai spune ? ! şi *mrs.* Pelumpton rămase gîndi- toare. Ei, păi atunci nu-i chiar aşa de bine cum credeam, nu ? N-am chef să-l văd pe Edgar începînd cu şmecheriile astea de pariuri, doi la unu pentru fiecare, şi cîte toate. N-a ieşit niciodată ceva bun din asta, după cîte ştiu eu.

— Joc bun pentru fraieri, zise Turgis, cu aerul unui om de lume destul de blazat.

— Eu credeam că se duce doar să vadă cum aleargă cîinii, aşa... ca să se distreze... continuă *mrs.* Pelumpton cu îndoială în suflet. Apoi se lumină : Dar în Edgar pot să am încredere, n-o să facă el prostii.

— Dăa-dăa. Cheştie de-un şiling, doi, atîta tot. E băiat bun. Uite, veji, pă mine chestiile aştea, pariurile, nişiodată nu m-au intereşat, nişi caii, nişi nimic altşeva. N-am vrut nişi şă m-ating. Veneau unii şi jişeau : ,,Pune tot cît ai, şi-ai şă iei atît şi-atît. Merji la şigur !" Da' eu le jişeam : „Nu". Cheştie dă prinşipiu, prişepi ? Eu n-am nevoie de banii

book Mior, da’ nişi ei şă nu pună mîna pă banii mei. Şe-i al meu, adăugă domnul Pelumpton, probabil sub impresia că adunase averi la vremea lui, e cîştigat din muncă şinştită. E deştul joc de noroc în comerţşul ăşta al meu, mi-ajunje, mi-ajunje pînă peşte cap !

— Eu, ca să spuţj drept, prefer să-l ştiu pe Edgar la astea, chiar dacă-nseamnă să dea un şiling, doi din cînd în cînd, zise *mrs.* Pelumpton ridicîndu-se, decît să-l ştiu umblînd prin cîrciumi. Cîrciuma-i o distracţie cam scumpă, dacă. vrei să ştii. Şi n-ai să poţi zice că n-ai încercat-o, papa. Dac-ai avut vreodată şi principii ca să nu-fi pună cîrciumarii mîna pe para-

* Prescurtare de la *book-waker,* persoană care ţine registrul pariurilor la curse.

lele tale, tot ce pot să spun e că nu te-au dus prea departe principiile astea niciodată. Ce-ai cîştigat cinstit, tot cinstit ai băut.

Şi *mrs.* Pelumpton plecă, legănîndu-se, în bucătărie.

— Dăa, zise domnul Pelumpton, ignorînd cu desăvîrşire discursul neveste-si şi aţintindu-şi ochii lui spălăciţi pe Turgis, e deştul joc dă noroc în afaşerea mea. Uite, şă-ţşi dau un egjemplu.

„Oh, du-te dracului şi tu cu exemplele tale exclamă în gînd Turgis.

— Un şcrin, pe undeva în Holloway, şi mi ş-a şerut şă mă duc şă-l văj, şă-mi arunc ochii pă el. Fooaarte frumoaşă pieşă, fooaarte frumoaşă pieşă ! Făşea parale, da-da, făşea parale. Cşe-ţşi şpun eu dumitale acuma e şe-am gîndit eu atunşi. Mă-ntorc înapoi şi-i jic lu domnu Peek că pieşa faşe lire cum te văd şi mă veji, faşe jeşe lire ca nimic. Du-te-napoi şi merji pîn’ la şapte dacă-i nevoie.” Eu ma duc îndărăt, şi pieşa jburaşe. O cumpăraşe bătrînu Craggy, din şuşu ştrăjii, şapte lire plătise şi el, şi-mi venea şă-mi dau cu seva în cap. Ei, cînd şe-ntîmpla aşta ? Acum opt luni, jeşe luni... un an... *AU right !* Jilele trecute intru pe la bătrînu Craggy şi. şe creji că văj ? Chiar aşeeaşi pieşă. îi jic : „Eu ştiu pieşa aşta”, şi-i jic cum şi de unde o ştiu şi cum a ştat

cheştia. P-ormă-i jic : „Şi cît vrei acuma pă ea ?” Şi şe creji că mi-a jiş ?

— Cincizeci de lire, răspunse Turgis prompt.

Auzise el poveşti de felul acesta de nu ştiu cîte ori de la domnul Pelumpton.

— Ei, uite, veji, tocmai aişi greşeşti, tinere ! exclamă domnul l'elumpton încîntat. Tocmai aişi greşeşti. Nu şinjeşi de lire, şinşi lire, cu două mai puţşin decît dăduse pă ea. N-a putut ş-o plaşeje, prişepi? şi-a trebuit şă laşe din preţş şi iar şă laşe... S-i-ţşi dau cuvîntul meu dă ţşinşte, cred c-o scoteam de la el şi

i u patru, atît şe şăturaşe de ea ş-o tot vajă-n prăvălie. Şi eu, mie era ş-o cumpăr cu şapte, şi-aşa ar fi cumpărat-o şi domnu IVok, şi-aşa ai fi cumpărat-o şi dumneata, şi-aşa ar fi cum- pfirat-o orişişine, dacă-i vorba... Aşta aşa... ca şă-ţşi arăt. Co- Mn-rţşul ăşta i-un joc dă noroc.

— Dacă vrei să ştii părerea mea, toate-s un joc de noroc, zlic Turgis sumbru şi profund.

— Ei, tinere, nu pierde curajul. Prinde şi dumneata intereş dc şcva, aşa cum fac eu. înşepe c-o marotă...

Dumneata ce marotă ai ? întrebă Turgis, fără multă iimabllitate.Şi îşi găsi singur răspunsul, imediat: „Cum să-ţi faci rost de bere pe gratis, beţiv bătrîn ce eşti, asta-i marota ta !”

— Acuma munca-i marota mea, răspunse domnul Pelumpton,

; plin de solemnitate. Pă vremea mea am avut şi eu tot felul dă

marote, de la porumbei pînă la voluntar în armată, da’ acuma munca-i marota mea. Nu mi-i numai muncă, mi-i şi diştracţşie, dacă poţşi şă jiţşi aşa. Şi dacă şineva are de gînd să fie co- merşant *adevărat,* aşta-i şingura cale : muncă dă dimineaţşă şi pînă şeara, oriunde-ai fi, şă fii cu ochii-n patru, cu urechile şiulite, şă-ntorşi în mintea tâ lucrurile pă toate feţşele. Dac-ai fi avut şeva mai. multe parale, ştii şe ţşi-aş fi şpuş ?

Lui Turgis îi puteau trece multe prin cap, fel de fel de lucruri pe care domnul Pelumpton i le-ar fi putut spune din clipa cînd ar fi avut ceva mai multe parale decît avea, dar era sigur că nici unul dintre ele nu exista în momentul de faţă în mintea domnului Pelumpton. Aşa că se mulţumi, să dea din cap negativ.

— Şe ţşi-aş fi şpuş e aşta : înşepe şă faşi colecţşie. Cîte niţşel, ştii, ca şă înşepi. N-are-a faşe şe colecţşie. Şi eu aş jişe cum şă colecţşioneji, te-aş învăţşa eu. Şi ăşta ar fi norocu dumitale, şă benefişieji de egşperienţşa şi de ştiinţşa mea în comerţş.

Turgis nu avea impresia că l-ar fi interesat prea mult co- lecţionatul ăsta, şi *mrs.* Pelupmton, care se întorcea chiar în clipa aceea, ştergîndu-şi mîinile cu şorţul, zise că nici ea nu punea mare preţ pe colecţionat.

— Nu-s decît bani aruncaţi şi loc încurcat, asta-i, adăugă ea. Aşa că nu începe să bagi băiatului idei în cap, papa. Mai curînd aş prefera să-l văd interesîndu-se de politică, aşa ca domnu Park.

— Ştii dumneata ţşe-i domnu Park ? 1 E-un bolşevişt, aşta e, dacă vrei şă ştii !

— Văd că-i destul de liniştit, dacă-i bolşevişt, replică *mrs.* Pelumpton. Şi nici nu bea. Niciodată nu face gălăgie, sau să zici că ai necazuri de pe urma lui. Nimeni n-o să mă facă să cred că-i un bolşevişt adevărat un băiat atît de liniştit şi de cumsecade ca ăsta. Şi n-a fost niciodată în Rusia, nici nu i-a călcat picioru p-acolo. Mi-a spus-o el singur.

— Aşta n-are-a faşe, zise domnul Pelumpton.

— Da’ atunci ce-are a face ? întrebă triumfătoare *mrs.* Pelumpton.

Fără îndoială că bărbatul ei i-ar fi putut spune, dar renunţă ; se mulţumi să săpată un zgomot dispreţuitor, şi-apoi se apucă să-şi citească gazeta. Turgis se hotărî să se ducă la culcare. Nu era tîrziu, dar nu mai avea ce să facă. Se săturase de atîta vorbit cu Pelumptonii, deşi avea un oarecare sentiment de recunoştinţă faţă de ei, cel puţin

faţă de *mrs.* Pelumpton, pentru că se ocupa de el, îl îngrijea. în fond, ceea ce îi spuneau nu însemna mare lucru pentru el — n-avea nevoie de nici una dintre marotele lor prosteşti şi nici n-avea cea mai mică dorinţă de a semăna cu Edgar sau cu Park — dar era agreabil să simţi că există cineva care-ţi poartă interes. Tatăl său nu se interesa de el, n-o făcuse de ani de zile, şi alte neamuri apropiate n-avea. La birou nu se sinchiseau prea mult de el. Chiar şi Poppy-cu-breton îl ocolise în ultima vreme, iar în ce-i privea pe ceilalţi, socoteau lucrul acesta de la sine înţeles. Prieteni n-avea. Era doar un ins pierdut în mulţime. Aproape tot timpul pe care nu şi-l petrecea la birou şi-l petrecea undeva în mulţime : în metroul înţesat întorcîndu-se acasă, strecurîndu-se apoi pe străzile suprapopulate, mîncînd înghesuit într-un local aglomerat, aşteptînd apoi la o coadă să-şi ia bilet la vreun cinematograf, era totdeauna unul din imensul public, prelingîndu-se de-a lungul trotuarelor luminate, şi înconjurat, totdeauna, peste tot, de feţe străine, nepăsătoare sau ostile. Privea în milioane de ochi, dar niciodată nu scăpăra în vreunul scînteia recunoaşterii, îşi irosea ceas după ceas, în chiar miezul umanităţii ăsteia înghesuite, fără să schimbe un singur cuvînt cu un singur om. Ixistenţa lui era remarcată numai cînd cumpăra ceva, cînd se transforma în client.

Şi, totuşi, firește, toate acestea r.u erau chiar adevărul ade- vărat. Existau la Londra nenumăraţi oameni care nu numai că erau gata să-l cunoască pe Turgis, ci efectiv îl aşteptau, îl doreau. Erau, în primul rînd, tovarăşii lui Park, comuniştii, care ar fi fost bucuroşi să poată sta de vorbă cu el ; poate că şi socialiştii, şi, cu siguranţă, antisocialiştii, care ar fi fost înCîntaţi '..i I înveţe cum se vorbeşte de pe o tribună improvizată. Erau npoi preoţii, cu tot felul de etichete şi făcînd parte din tot felul de secte, pîndindu-l să pună mîna pe el, dornici să-l deprindă să ne închine, să-l instruiască într-ale sfintelor scripturi, să-l în- veţe să cînte imnuri ; mai erau alţii, dispuşi să-i arate, la o l.iiiiernă magică, imagini obscene, sau să fumeze împreună cu el, i.t

doi bărbaţi în toată firea, cîte o pipă, să joace o partidă de ţnih, de „dame”, de domino sau de biliard, să încerce cîteva nilycitri dc box, cu croşet drept întîi şi-o directă stîngă apoi, fiecine după gustul şi după starea lui de spirit. Mai erau şi oameni care nu erau preoţi, dar aveau apucăturile şi înfăţişarea unor preoţi, conducători de societăţi morale şi altele de felul acesta, cărora le-ar fi făcut plăcere să stea de vorbă cu el despre universurile lor proprii, personale, să-i dea cărţi cu împrumut şi să-i spună bun venit de două ori pe săptămînă la slujbele lor filozofico-literaro-muzicale. Fără îndoială că mai existau şi criminali, care ar fi ştiut ei cum să se folosească de un tînăr cu un aer atît de candid. Erau mii de alţi tineri, în camere mobilate şi în birouri, tineri nu prea deştepţi, sau puternici, sau eleganţi, sau curajoşi, sau isteţi, tineri care veşnic se-nghesuiau în metrouri şi în autobuze, mîncînd în grabă prin colţurile localurilor aglomerate şi folosind apoi *music-hall*-urile, cinematografele, barurile şi străzile luminate drept salon, sau drept club, şi care-ar fi fost încîntaţi ca, o dată trecute preliminariile mormăite ale luării de contact, să-şi petreacă serile împreună cu Turgis.

Dar în realitate el n-avea nevoie de nici unul dintre oamenii aceştia, nu voia societate de dragul societăţii. Ceea ce dorea el cu sinceritate era Dragostea, Romanul de Iubire, O Fată Minunată care să fie numai a lui. Şi în vremea din urmă toate acestea căpătau în mintea sa o singură formă, aceea a domnişoarei Lena Golspie. Nu-i vorbise niciodată, n-o văzuse, din ziua în care apăruse la birou, decît o singură dată, de la distanţă, dar se gîndise foarte mult la ea. A spune că se îndrăgostise de ea fulgerător, la prima vedere, ar însemna să exagerăm. Dacă o fată drăguţă — şi nu era nevoie să fie chiar atît de frumoasă ca *miss* Lena Golspie — ar fi apărut şi i-ar fi arătat oarecare bunăvoinţă, fără nici o îndoială că ar fi uitat repede de Lena. Dar nu apărea nici o asemenea fată ; nu apărea nici o fată, de nici nu fel. Dacă Lena Golspie nu era fata cea mai frumoasă pe care o văzuse el vreodată (cu

toate că nu-şi putea aduce aminte de una mai seducătoare, nici chiar dacă ar fi ţinut seama şi de lumea filmelor, de Lulu Castellar şi de celelalte stele de cinematograf), ea era cu siguranţă cea mai fermecătoare făptură cu care vorbise vreodată, şi faptul că îşi făcuse apariţia în carne şi oase chiar în uşa biroului din Fundătura îngerilor o aducea oarecum efectiv în lumea lui. Faptul însă că în realitate ea nu făcea parte din această lume a sa îi dădea o aureolă şi mai fascinantă, mai romantică, mai misterioasă, ca o frumoasă eroină a unei poveşti de dragoste dintr-un film. Era o superbă pasăre călătoare. Şi-o imagina pe fundaluri exotice şi stranii, de un lux fantastic. Era ca şi cum Lulu Castellar s-ar fi dezlipit de pe ecran, ar fi păşit afară, ar fi prins culoare, forme palpabile şi i-ar fi vorbit cu-adevărat, i-ar fi surîs. Şi, totuşi, uite, tatăl ei lucra în aceeaşi întreprindere, chiar în acelaşi local cu el.

Nu era nimic extraordinar în faptul că nu-i ieşea fata din cap, cînd de atîta vreme era obsedat de dorul după o făptură feminină, vagă, dar nespus de seducătoare. Nu mai era de loc vagă acum ; avea forme şi trăsături bine determinate ; avea şi nume.

Avea şi adresă, şi Turgis, al cărui spirit devenise dintr-o dată mult mai ascuţit, se străduia s-o afle de la birou. Golspieii locuiau la numărul 4 A pe Carrington Villas, Maida Vale, W *9.* Văzuse chiar casa în care locuiau, sau mai bine zis jumătatea de la etaj. De fapt o văzuse de mai multe ori, şi stătuse să pîndească, să vadă cînd se aprind luminile, cînd se sting şi unde. înainte, Maida Vale fusese pentru el un simplu nume, dar se deprinsese repede cu cartierul, care exercita asupra sa o foarte ciudată fascinaţie. Niciodată nu se hotărîse încă de-a binelea ce-ar face dacă ar avea norocul să o întîl- nească pe *miss* Golspie. Fusese prietenoasă cu el în ziua cînd venise la birou, deşi îl tratase puţin de sus, fireşte, cum avea tot dreptul s-o facă ; dar tocmai din cauza asta el nu vedea cum şi-ar putea permite s-o oprească, mai ales prin vreuna din părţile cele mai întunecoase din Carrington Villas, şi să-

i spună: „Vă aduceţi aminte de mine ? Eu sînt Turgis, sînt funcţionar la «Twigg & Dersingham». Ce mai faceţi, *miss* Golspie *?”* Şi dacă n-o să procedeze astfel, cum o să procedeze ? Nu ştia, aşa că lăsă totul în seama inspiraţiei momentului. Momentul acesta mare nu sosi niciodată, şi el nu era nici prea uimit, nici prea dezamăgit. Trecea prin Maida Valei noaptea, deseori, nu atît fiindcă şi-ar fi închipuit că are şanse serioase s-o întîlnească pe-acolo sau măcar s-o vadă, ci pentru că în aceste anume seri orice altă parte a Londrei i se părea teribil de pustie, de tristă, iar Maida Vale îl atrăgea, peste şi dincolo de acele spaţii ale dezolării, ca un magnet. Se ducea numai cînd era timp frumos, şi atunci făcea un tur sau două pe Carrington Villas, oprindu-se uneori în apropiere de casă, să vadă dacă se întîmplă ceva pe-acolo (era o casă izolată, cu două coloane în dreptul intrării, la care duceau trei trepte, şi în bucăţica amărîtă de grădină din faţă şedea o statuie ciuntită), se mai plimba puţin, sus, la capătul dinspre strada principală, apoi repeta acelaşi lucru la celălalt capăt, mai făcea o ultimă plimbare pe Carrington Villas, şi cîteodată încheia cu un pahar de *bitter* la bodega de lux din colţ, spre deal, iar pe urmă se ducea acasă. Primele cîteva seri pe care Ic-a petrecut în felul acesta i-au făcut plăcere ; bezna nopţii <li- iarnă pe Maida Vale avea pentru el un iz romantic, îmbătător şi misterios. Cînd se plimba pe străzile liniştite, umbră printre umbre, devenea conştient de o intensă viaţă lăuntrică, secretă, care era a lui şi numai a lui. Dar plăcerea asta a pălit repede. Prea des jumătatea de sus a casei era cufundată în întuneric, şi atunci, fireşte, întreaga vecinătate îşi pierdea farmecul, care-şi găsise loc în vreo altă parte a oraşului, necunoscută lui, acolo unde îşi petrecea ea seara. Probabil că în West End, jungla aceea orbitoare, unde poţi întîlni pe oricine vrei, persoana la care te aştepţi cel mai puţin din lume, şi unde poţi să treci pe-alături fără s-o vezi şi să-ţi scape pentru totdeauna unica persoană din lume pe care ai vrea s-o. întîlneşti. Şi în West End a zărit-o. Era tîrziu, fusese la un cinematograf, şi

o văzu cu tatăl ei şi cu un alt bărbat. Domnul Golspie striga după un taxi, îl găsi într-o clipă, şi plecaţi au fost. Dar a văzut-o bine, şi era ciudat să o vezi, pentru că deşi se gîndise la ea atît de mult, făptura ei aproape că încetase să mai reprezinte pentru el ceva real.

Începea acum să se întristeze, se săturase sa se tot plimbe pe Maida Vale, şi totuşi nu se putea hotărî să-şi petreacă serile ca mai înainte ; acesta era motivul pentru care Pelump- tonii, văzîndu-l că-şi pierde vremea şi că face o mutră tare nefericită, începuseră să-i dea sfaturi şi să-i recomande ocupaţii în timpul liber. Nu înţelegeau, nu puteau înţelege, îşi spunea Turgis cu melancolie, că el nu era pur şi simplu un alt Edgar sau un alt Park. Dar, admise încă o dată, era foarte frumos din partea lor că se arătau preocupaţi de starea lui, chiar dacă nu reuşeau să-şi dea seama de ceea ce era esenţial la el, şi anume, că era cu totul deosebit de Edgar şi de Park, sau de oricare altul dintre cunoscuţii lor. în adîncul forului său interior Turgis fusese totdeauna surprins şi jignit chiar de totala ignorare a acestui fapt atît de elementar. Ajungînd în mica lui odăiţă, făcu ceea ce făcuse de sute de ori pînă acum : îşi examina cu atenţie faţa în oglinjoara crăpată, să vadă dacă nu erau înscrise pe ea semne ale acestei deosebiri ; şi din nou ajunse la concluzia că erau, numai că trebuia să te uiţi la el de aproape şi cu simpatie ca să le poţi distinge, nu să-ţi arunci doar o privire dură şi să treci mai departe.

De data aceasta sobiţa cu gaze nu făcu explozie cînd chibritul se apropie, şi nici nu începu să bîzîie văicărindu-se. Se mulţumi să pocnească încet şi-apoi începu să murmure. Stăpî- nul ei ştia ce înseamnă asta : contorul cerea din nou un şiling, şi cum el n-avea moneda potrivită şi-i era prea lene să se mai ducă pînă în odaia din dos şi să schimbe, o lăsă să murmure şi să pălească, pînă ce flăcările ajunseseră ca nişte floricele mici, albastre. Apoi se apucă să facă ceea ce nu prea făcuse de multe ori pînă atunci. Se apucă să-şi perie hainele. Domnul Smeeth remarcase, după cum am văzut, că Turgis se mai dezgheţase, începuse să-şi

îngrijească ţinuta. Noi asistăm acum, din culise, la aceste operaţiuni de ameliorare a înfăţişării vestimentare. Turgis îşi dăduse seama că viitoarea sa întîlnire cu Lena Golspie, dacă o atare întîlnire avea să aibă loc vreodată, ar putea foarte bine să se producă la birou, ca şi prima oară, şi-atunci sezisă dintr-o dată că ar trebui să-şi dea un pic de osteneală în privinţa înfăţişării sale de toate zilele. Merse pînă acolo încît cheltui un şiling şi trei *pence* pentru o perie de haine, proprietatea lui. O zi sau două mai tîrziu merse mai departe şi îşi cumpără cîteva gulere, moi şi foarte elegante, cu colţurile ascuţite, şi fu surprins să constate că arăta cu totul altfel. Apoi se apucase să-şi facă dunga la pantaloni punîndu-i sub saltea, iar perechea cea bună o duse o dată jos şi o netezi cu fierul de călcat. Acum, după ce îşi perie haina şi vesta şi răzui, ici-colo, cu vîrful briceagului, cîte o pată, scoase pantalonii de sub saltea şi îi examina cu atenţie.

Se aşeză pe marginea patului şi, cu pantalonii în mînă, se uita la gaura mare din scoarţa care acoperea podeaua. Dar nu se uita *la* gaură, ci *prin* ea, se uita la Fundătura îngerilor, la birou. Domnul Golspie tocmai plecase, şi Turgis îşi dădu seama deodată că faptul acesta era extraordinar de important. Ar putea să însemne că nu mai rămăsese nici un fel de şansă ca Lena să se apropie măcar de birou acum, că tatăl ei nu mai venea pe acolo. Pe de altă parte, putea să însemne tocmai pe dos, şi anume, că exista o foarte mare şansă ca ea să vină pe la birou *tocmai* pentru că tatăl ei era plecat. Putea să aibă nevoie de ceva, putea să i se fi ivit vreo neplăcere, şi se putea foarte bine ca domnul Golspie să-i fi spus să se adreseze biroului. Şi-acum îşi aminti chiar că auzise *ceva,* ceva ce domnul Golspie, de la uşa de afară, îi strigase domnului Dersingham, care se afla la el în birou, ceva care era în legătură cu Lena şi cu „voi ăştia de-aici‘‘, cum le spusese domnul Golspie. Turgis ştia foarte bine că Lena nu plecase, rămăsese la Londra. Aşa că s-ar fi putut orieînd să treacă pe la birou. în orice caz, exista această şansă. Şi-atUnci, pe loc, se hotărî ca în

următoarele zece-douăsprezece zile, cît va mai lipsi domnul Golspie, sH se radă cum trebuie în fiecare dimineaţă, să-şi pună hainele bune şi un guler curat, şi a doua zi la prînz să se tundă.

I Utpă ce luă aceste hotărîri, se simţi foarte emoţionat şi, cum se întîmplă cu oamenii care după ce au şovăit multă vreme au luat brusc o hotărîre şi au stabilit un plan pentru a o realiza, se pomeni stăpînit de o convingere obscură că trebuia să se întîmple ceva, ca şi cum dacă ai trage o linie fermă şi dreaptă, ai putea determina întâmplarea să păşească pe ea.

Soba cu gaze refuză să-şi mai îndeplinească datoria şi emise o foarte slabă şi tristă pocnitură. Se ridică în picioare, şi patul scîrţîi. (În odaia asta toate scîrţîiau, şi trosneau, şi, gemeau, şi veşnic plîngeau. Toate erau sătule de oameni în odaia asta amărîtă.) Cu multă atenţie Turgis ridică salteaua şi puse pantalonii la loc sub ea. Apoi, cu un aer de autentic *dandy,* îşi pregăti pentru dimineaţă un guler curat, neatins. Se duse la fereastra mansardată şi privi, prin cei cîţiva centimetri pătraţi de spaţiu liber, la întunericul şi la sclipirile palide ale oraşului. Iată-l pe el, aici sus, cocoţat, în Camden Town, în odaia lui mititică. Colo era ea, Lena Golspie, poate în odaia *ei* mititică, în Maida Vale, poate chiar deasupra celor două coloane, privind pe poarta deschisă, uitîndu-se poate la statuia ciuntită din grădina din faţă. îi dădură lacrimile din pricina fixităţii cu care privea, dar nu se clinti. I se mişcaseră doar buzele : „Ascultă, Lena, începu el, dar se opri. Ascultă, *miss* Golspie, *miss* Lena Golspie. Ascultă-mă. Vino la birou. Vino la birou. Şi cere ceva ce pot face eu, Turgis, ştii, cel pe care l-ai văzut în ziua aceea. Vino la birou *I"*

Îndată ce se întoarse cu faţa la odăiţă, aceasta îi spuse, cu diversele-i glasuri scîrţîite, să nu fie dobitoc.

— Oh... şi tu !... ripostă el cu glas tare, apoi se grăbi să se dezbrace şi să stingă lumina.

2

Turgis îşi respectă cuvîntul pe care şi-l dăduse. în

fiecare zi apărea la birou bărbierit proaspăt, periat şi dichisit, atît cît îi era lui cu putinţă. Ceilalţi îl felicitară şi făceau glume pe socoteala lui, inventau cele mai complicate motive pentru a găsi faptului o explicaţie. Sandycroft, voiajorul cel înalt şi cu capul mic, carc-şi vîra nasul peste tot şi avea un număr de dinţi extraordinar de mare, într-una din vizitele sale fulgerătoare pe la birou se făcu, poate la instigaţia domnului Smeeth, că nu-l cunoaşte pe Turgis.'— Ascultă, Smeeth, răcni Sandycroft cu glasul lui ca un lătrat — într-adevăr, parcă lătra, cînd venea Sandycroft, parcă intra în casă un *terrier* enorm — ce s-a ales de băiatul ăllalt, ştii care, cum îl cheamă... băiatul ăla care purta gulere jegoase ?...

— De cine vrei să vorbeşti, Sandycroft ? făcu domnul Smeeth, încreţind fruntea şi plecînd capul într-o parte.

Cînd era vorba de o farsă, domnul Smeeth rămînea la fel de conştiincios şi de sîrguincios ca şi în meseria lui de casier. Nu se întîmplă des să se prindă într-o glumă de-astea, dar cînd se prindea, o făcea cu o seriozitate alarmantă.

— Ei, ştii doar de cine vreau să vorbesc, Smeeth, răspunse Sandycroft, fornăind pe nasul lui caraghios. Ăla care nu se tundea niciodată, purta barbă parcă, arăta ca un poet primă- văratic în mizeria toamnei. Şedea la pupitrul ăla de colo, continuă el coborînd glasul, unde lucrează acum tînărul ăsta elegant. Eh, frate, cum îl chema ? !...

Aici Stanley începu să chicotească şi să pufnească. Nu socotea umorul acesta de o calitate chiar atît de strălucită, dar era de părere că orice tentativă de glumă, sub orice formă, trebuie încurajată. *Miss* Poppy Sellers chicoti şi ea pe înfundate, iar *miss* Matfield zîmbi tuturor, nu fără oarecare condescendenţă.

— Ascultă, nu fă pe caraghioşii, mormăi Turgis, aruncîndu-i lui Stanley o privire încruntată.

— Curios, Smeeth. Aceeaşi voce, absolut aceeaşi voce.

— Cred că ai dreptate, Sandycroft. Da-da, cred că ai dreptate, îi răspunse domnul Smeeth cu aerul unui actor

care dă conştiincios replica.

— Fireşte că am, lătra celălalt.

Apoi făcu vreo cîţiva paşi înainte, cu un zîmbet politicos, care punea la vedere cel puţin o sută de dinţi.

Domnul Turgis ? Cu siguranţă că nu puteţi fi domnul Turgis ? 1

— Nu, zise Turgis, care nu se prea potrivea cu felul ăsta de glume, sînt Charlie Cliaplin.

— Ei, păi atunci, domnule Charlie Chaplin Turgis, zise Sondycroft, trebuie să te felicit, sincer trebuie să te felicit. Te .ivantajează foarte mult, te-arată în adevărata dumitale lumină. Mulţumesc foarte mult, doamnelor şi domnilor.

Şi dispăru pe uşă, rînjind.

— Ei, zise domnul Smeeth apucîndu-se iar de registrele sale, dur avînd aerul că tocmai terminase cine ştie ce epopee umoristică pasionantă, un pic de veselie nu poate să strice nici unuia dintre noi. Stanley, uite, dă o fugă pînă la „Nickman & Fiii" cu astea şi spune-le că-s pentru domnu Broadhurst, pentru domnu Broadhurst, ţine minte. Grăbeşte-te, nu-ţi pierde toată dimineaţa. Şi nu te-apuca să filezi pe cine ştie cine prin toată Londra.

Trecuse o săptămînă şi, cu toate că unele veşti de la domnul Golspie răzbătuseră pînă în biroul comun, Turgis nu aflase nimic despre Lena. I se părea că se făcuse ridicol şi ceilalţi rîdeau de suferinţele lui, şi începea să se simtă abătut, descurajat. De două ori, seara, se dusese în Maida Vale şi hoinărise prin apropierea numărului 4 A de pe Carrington Villas, dar nu fusese răsplătit cu altceva decît cu o umbră întrezărită o clipită pe o perdea. Se simţise ispitit să se ducă pur şi simplu la numărul 4 A şi, sub un pretext oarecare, să încerce s-o vadă pe domnişoara Golspie. Dar nu fu în stare să-şi imagineze nimic care să nu pară de-a dreptul smintit şi, dîndu-şi seama că pasul acesta nebunesc ar putea să strice totul şi să-i provoace neplăceri la birou, renunţă la idee. Celelalte seri trecură foarte greu. începuse să-şi spună că era din capul locului naiv să se frămînte atîta pentru fata asta, dar una era să-şi spună aşa

ceva, şi cu totul alta să nu se mai frămînte.

Stanley se întoarse şi fu trimis din nou în oraş. Domnul Smeeth se duse la bancă. Turgis şi cele două fete lucrau în linişte ; nu fusese mult de lucru în dimineaţa aceea. Apoi, Poppy Sellers veni la masa lui Turgis cu nişte note de avizare pe care tocmai le bătuse la maşină.

. — Sînt bine făcute ? întrebă ea.

Turgis se uită la ele.

— Da, sînt bine făcute. Te-ai învăţat acum cu ele, nu-i aşa ? adăugă, decis să-i spună şi el o dată o vorbă bună ; nu era o fată rea, la drept vorbind. Aş vrea să pot bate şi eu tot atît de curăţel. Cîteodată, pînă nu veniseşi dumneata, trebuia să le fac eu, dar ieşea o porcărie !

Obrăjorul ei smead se lumină deodată la o asemenea laudă. Dar felul ei de a fi rămase la fel de impertinent ca totdeauna.

— Nu mai spune ! Pe cuvîntul meu, începem să observăm, nu ? Ce-oi fi făcut să merit aşa ceva ? ! Dar, ascultă... (şi aici vocea ei luă un ton confidenţial) nu te-ai supărat de ce-au spus... şti... cînd încercau să te ia peste picior... Trebuia să rîd şi eu cu ei, n-aveam încotro, şi mi s-a părut că te-ai cam supărat...

— Dacă-i amuză, n-au decît. Nu-mi pasă ! răspunse Turgis de sus. E cam stupid, tottuşi, după părerea mea. Eu nu umblu de colo pînă colo să fac spirite pe spinarea oamenilor. De fapt.

nu mă supăr de ce spune bătrînul Smeethy, pentru că-i un om cumsecade şi; în orice caz, nu-şi dă drumu prea des. Dar tipul ăla, Sandycroft, nu-mi place. E-un zevzec închipuit, asta e. Şi, în orice caz, de-abia a venit la npi, ce nevoie avea s-o facă pe spiritualul ?

— Asta aşa e, zise Poppy Sellers, dînd din cap afirmativ. Nici eu nu fac mare caz de el. Nu-i dc loc genul meu, ştii, absolut de loc. Are prea mulţi dinţi, dacă-i vorba, pentru gustul meu. Şi nu-mi place nici nasul lui sucit aşa în sus. Dac-ar lucra tot timpul aici, şi-ar vîrî dinţii şi nasul peste tot. Las', că-i ştiu eu pe ăştia...

— Şi eu. Aveam la şcoală, cînd eram mic, un profesor care semăna leit cu el. Şi încerca să ne păcălească... oh, aşa îşi închipuia el !...

— Dar ascultă, continuă Poppy privind, la el cu oarecare nesiguranţă, arăţi altfel... mai elegant, ştii ?...

— Asta-i treaba mea, răspunse Turgis. Cine ce are să se-amestece în treaba asta ?

— Ooo, *all right,* nu te repezi. N'-am vrut să spun decît că de la un timp încoace arăţi mult mai bine. De fapt arăţi chiar foarte drăguţ.

La asta Turgis nu mai ştiu ce să răspundă, aşa că se mulţumi. să mormăie ceva.

— Nu te-ai supărat că ţi-am spus, sper ?

— Nu, nu-i nimic, răspunse el, jenat.

— Ascultă, uite ce voiam să-ţi mai spun. Astă-seară te duci undeva ?

Se opri o clipă, dar înainte ca el să aibă timp să răspundă ceva, continuă, repezit :

— ...pentru că dacă nu... uite, chestia-i aşa... prietena mea

— tatăl ei e poliţist -— are două biletele astă-seară la spectacolul dat de echipa artistică a poliţiei, şi ea nu poate să meargă, că are gripă şi-i în pat, şi biletele mi le-a dat mie, şi eu mă-n- trebam dacă ţi-ar face plăcere să mergi cu mine.

Se opri să-şi tragă sufletul.

— Ăăă... îţi mulţumesc foarte mult, bolborosi el, dar... nu ştiu... vezi...

— Te-ai înţeles cu cineva dinainte sa mergeţi undeva ?

— Ei... da... sincer.,.

— Oh, îmi pare rău.

I'aţa i se întunecă. O clipă tăcu, apoi ridică privirea — cu destulă impertinenţă, avu el impresia — şi continuă :

— Ieşi cu o fată, poate ?

Asta îl supără, ca şi cum l-ar fi atins într-un punct dureros.

•— Asta-i treaba mea !

— Ooo, îmi pare rău, îmi pare rău... Iar am călcat în strâ-' chini. Mai bine tăceam din gură.

Se depărtă, cu feţişoara încruntată, şi se apucă să bată la maşină, energic şi zgomotos. Miss Matfiel îi aruncă o privire curioasă. ,

Turgis se întrebă dacă n-a făcut o prostie pretinzînd că nu era liber să se ducă la spectacolul acela. Ar fi fost mult mai bine să se ducă decît să-şi piardă vremea de pomană. Dar îşi făcu socoteala că acum era prea tîrziu să mai schimbe hotă- rîrea, mai ales că ea plecase îmbufnată. Cînd se va însera şi nu o să aibă nimic alt de făcut decît să se-nvîrtească trist şi fără nici un rost, o să regrete că nu acceptase propunerea fetei. Nu era de Ioc urîţică, dacă te uitai bine la ea. Da, poate fusese un prost că nu primise.

Dar cînd veni seara şi îşi aminti la un moment dat că refuzase propunerea, fu atît de fericit ! Părea că soarta le aranjase pe toate. Iar mai tîrziu, cînd îşi amintea din nou, pe neaşteptate, cum refuzase propunerea lui Poppy, cît îi părea de rău ! Şi, totuşi, părea într-adevăr că soarta le aranjase.

În după-amiaza aceea se întoarse de la dejun în acelaşi timp cu *miss* Matfield (plecase înaintea lui, dar ea totdeauna stătea cu un sfert de oră mai mult decît oricare dintre ceilalţi) şi se întîlniră în Fundătura îngerilor, lîngă T. Benenden.

— Ştii, Turgis, spuse ea cu vocea aceea limpede şi dură care aproape că îl speria, eu cred că eşti mult prea mojic cu mititica, cu *miss* Sellers.

— Cum, dar ce i-am făcut ? întrebă el.

— Am văzut azi-dimineaţă că iar ai repezit-o, continuă ea. Şi de ce o faci, nu pot să-mi imaginez. E-o copilă destul de drăguţă, sincer vorbind, şi manierele astea ale ei, puţin impertinente, acoperă, cred eu, o mare singurătate, şi aţi putea foarte bine să fiţi prieteni. Vezi, întîmplarea face ca ea să te socotească un om minunat.

— Iar dumneata nu mă socoteşti astfel, *miss* Matfield, zise Turgis, îndrăzneţ şi el o dată. Dă-i drumul, poţi să mi-o

spui în faţă. Am priceput-o din tonul cu care ai vorbit.

— Fără îndoială că nu te socotesc un om minunat ! ripostă ea, rece. De ce te-aş crede aşa ? Ce cred eu este că dumneata te porţi foarte mojic cu cineva dispus să te agreeze foarte mult. Si cînd cineva te agreează cu adevărat, adăugă ea sever, trebuie să fii drăguţ, nu mojic. Dar acum să nu te apuci să-i spui ei vreo vorbă despre toate acestea, pentru că atunci mă suyar cu adevărat.

— *AU right !* zise Turgis morocănos, întrebîndu-se de ce nu e în stare să-i răspundă tăios la obrăznicia ei rece. Dar eu tot nu pricep ce i-am făcut. Îi sare prea repede ţandăra, asta e. Dar cine-i de vină ? Şi dacă-i vorba de asta, cine de la birou a ţinut vreodată seama de sentimentele mele ?

— Dumneata eşti altceva, zise ea cu dezinvoltură, sau dacă nu eşti, ar trebui să fii. Dumneata eşti bărbat.

Turgis, măgulit de declaraţia peremptorie că este bărbat,

: dar frămîntat şi îndurerat încă de nedreptatea ce i se făcea, nu găsi de făcut altceva decît să mormăie, iar *miss* Matfield nu-l mai luă în seamă şi urcă prima scările. Cînd dădu din nou cu ochii de *miss* Sellers, Turgis se uită la ea curios. Va să zică îl credea „minunat”,, da ? De cîteva ori în cursul după-amiezii se pomeni gîndindu-se la asta, şi la ea.

Dar după aceea se petrecu ceva, ceva atît de important, • încît spulberă orice gînd legat de *miss* Sellers sau de oricine sau orice din birou. Domnul Dersingham, care dimineaţa nu fusese la birou decît timpul necesar să vadă prima poştă, se întorsese după-amiază pe la 4, ca să examineze poşta sosită ulterior, şi, la nici zece minute după sosire, îl chemă pe domnul Smeeth. După un scurt interval, în timpul căruia unul dintre ei chemă de la telefonul direct pe cineva din oraş, domnul Smeeth ieşi, preocupat, cum arăta întotdeauna cînd avea de făcut ceva neobişnuit.

—la să vedem, zise el, privind în jur prin birou, căutînd, c cineva dintre noi care locuieşte prin apropiere de Maida Vale ?

Asta ce mai era ? Inima lui Turgis începu să bată de să-i spargă pieptul.

— Eu locuiesc la Hampstead, aşa că-i oarecum în aceeaşi direcţie, înccpu *miss* Matfield, şovăitor.

— Despre ce-i vorba, domnu Smeeth ? exclamă Turgis repede. Eu cunosc Maida Vale foarte bine.

— Credeam că locuieşti prin Camden Town ! zise domnul Smeeth.

— Da, acolo locuiesc, dar... ăăă... cunosc pe cineva în Maida Vale şi mă duc destul de des pe-acolo. Pot să vă fiu

• ilil, domnu Smeeth ?

— Da, cred că-i mai bine să faci dumneata treaba asta, lui'gis, rosti neştiutorul domn Smeeth, fără să bănuiască efec- itil pe care îl vor avea cuvintele sale. Ştii, domnul Golspie are

o fată care locuieşte cu el... da, ştii asta, pentru că a fost aici într-una din zile, nu ?

Oho ! Ştia, şi încă cum *!*

— Nu are cont în bancă, continuă domnul Smeeth, şi s-ar părea că fata a cheltuit toţi banii pe care i-a lăsat tatăl ei... fetele astea, pe cuvîntul meu, îşi închipuie că sîntem fabrică de bani !... aşteaptă pînă-i fi şi tu tată, Turgis, şi-atunci ai să.ştii ce-i aia... şi domnul Golspie a lăsat dispoziţii să-i dăm ceva bani din contul lui la noi. Vrea să-i aibă imediat, astăzi, şi noi i-am telefonat să ne asigurăm c-o să fie acasă, şi o să fie — cred şi eu, sînt întotdeauna acasă cînd e vorba să capete ceva ! — aşa că domnul Dersingham spune c-ar fi mai bine să meargă cineva să-i ducă. Dac-ar fi după mine, aş lăsa-o pe cuconiţa să mai aştepte niţel, continuă, exasperant, domnul Smeeth, pentru că asta nu înseamnă altceva decît să încurajezi extravaganţele, pe cuvîntul meu că asta-nseamnă, dar domnul Dersingham susţine că e mai bine să-i trimitem acum.

— Bine, am să-i duc eu, domnu Smeeth.

Oh, cum era să nu-i ducă !

— Perfect. Termină atunci repede lucrul început,

Turgis, şi du-te. Nu-i nevoie să te mai întorci. Dacă ai să pleci pe la ora cinci, ai s-ajungi acolo pe la cinci jumătate, şi o să aibă timp destul să-i cheltuiască astă-seară. Ţi-am pregătit adresa ei aici.

I-a pregătit adresa ! Dac-ar şti bătrînul Smeeth ! Lui Turgis îi venea să izbească în capacul pupitrului şi să zvîrle prin tot biroul notele de avizare, şi conosamentele, şi frahturile, şi deconturile de încărcare, şi tot ! Se stiădui să termine cu cîteva mărunţişuri răzleţe, dar nu făcea nici măcar treaba pe care pretindea c-o face, pentru că era imposibil să-şi concentreze mintea la hîrtiile din faţa lui, s-o împiedice să-şi ia zborul şi să rătăcească, nebună, necontenit. Cu cîteva minute înainte de 5, strînse fără nici un fel de consideraţie tot ce era pe masă, de arăta ca şi cum pînă şi ultima fărîmiţă de treabă fusese lichidată.

— Sînt gata, domnu Smeeth, anunţă el.

— Foarte bine, zise domnul Smeeth. Uite, pun douăsprezece lire, douăsprezece bancnote de cîte o liră, în plicul ăsta, şi pe el sînt numele şi adresa, vezi : Miss Golspie, numărul 4 A, Carrington Villas, Maida Vale. îi pun şi sigiliul. Uite, aici ai un formular de chitanţă pe care l-am completat, şi să ai grijă să i-l dai să-l semneze, aşa ca să nu poată fi vorba cumva de vreo greşeală. M-ai înţeles ?Turgis îl asigură cu căldură că îl înţelesese. Era încîntat de ideea cu chitanţa. Îi dăduse prin cap, o dată sau de două ori, ce dezolant ar fi dacă ar trebui să-i dea banii din uşă : ,.Ăştia sînt banii ? Mulţumesc. Bună ziua.” Dar semnarea unei chitanţe era cu totul altceva. Nu se putea face în pragul uşii. întîi trebuie să citeşti chitanţa cu atenţie înainte de a o semna, poate vrei să ţi se dea explicaţii ; trebuie să chemi pe mesager înăuntru, şi atunci, natural, el ar putea găsi o ocazie să vorbească. Chitanţa făcea ca toată treaba să devină „o chestie”. Sărmanul moş Smeethy ! Era tipic al lui gestul ăsta de a cere chitanţă în toată regula.

— Şi, fireşte, nu mai e nevoie să te întorci, completă domnul Smeeth. Te duci direct acasă. Eu îi spun domnului Dersingham că am aranjat totul.

— Despre ce-i vorba ? întrebă *miss* Matfield pe cînd el îşi lua pardesiul din cuier.

Îi explică pe scurt.

— Unde' locuiesc ?

— În Maida Vale. La numărul 4 A, pe Carrington Villas, o lămuri el.

— Ascultă ! sări *miss* Sellers, uitîndu-şi supărarea. Dacă poţi să intri înăuntru, intră, şi mîine să ne spui cum arată la ei. Aş vrea să ştiu în ce fel de casă locuieşte domnul Golspie. Dumneata nu, *miss* Matfield ?

Spre uimirea lui Turgis, care se aştepta ca ea să respingă cu dispreţ o asemenea curiozitate neserioasă, *miss* Matfield admise imediat că ar dori şi ea.

— Îmi pare rău că n-am cerut să mă duc eu, adăugă ea. Ar fi amuzant de văzut cum arată fata. Doar ce-am zărit-o, o dată, n-am văzut-o ca lumea. Şi nu pot să-mi imaginez în ce fel de casă locuieşte domnul Golspie, deşi trebuie să fie vreun apartament mobilat în care să se fi instalat provizoriu. Maida Vale e plin cu de-astea.

— Eu, ce să spun, nu mi-l pot de loc închipui pe domnu Golspie avînd o casă a lui, interveni *miss* Sellers. Mie îmi face impresia unui om fără „casă”.

— V-am spus bună seara ! strigă Turgis tare şi vesel şi o şterse, cu banii şi cu formularul de chitanţă bine vîrîte în buzunarul interior al hainei, cea mai bună haină pe care o avea, periată şi aranjată aşa cum trebuie.

Şi-acuma, la Maida Vale ! Nu hoinăreală pe-afară pe la poartă de data asta, ci mers ca din puşcă la intrarea din faţă, la numărul 4 A, Carrington Villas. Se grăbi să iasă, coborînd scările în goană, de frică să nu-şi schimbe cumva gîndul domnul Dersingham, sau domnul Smeeth, sau *miss* Golspie, sau zeii, şi în ultimul moment să-l cheme înapoi la pupitrul său.

3

Ziua mai păstrase doar atîta lumină, şi răgaz avu doar atît cît să bage de seamă că statuia ciobită, de fapt din ghips, reprezenta un copil jucîndu-se cu doi peşti mari şi că

de pe cele două coloane de la intrare tencuiala se scorojise. Erau două sonerii, una pentru numărul 4 şi alta pentru numărul 4 A. Avu grijă să apese pe cea pentru numărul 4 A. Apăsă de mai multe ori şi aşteptă în total vreo cinci minute, dar nu veni nimeni. Părea că, totuşi, plecase în oraş. în disperare de cauză, încercă la butonul pentru numărul 4 simplu. Imediat se aprinse o lumină în hol, şi uşa — era o singură uşă pentru ambele apartamente — se deschise larg.

— Iar eşti dumneata, tinere ! strigă o femeie enormă, cu şorţ dinainte, înfiptă în uşă. Da' pentru că tot ai mai venit o dată, trebuie să-ţi spun ce mi-a spus cucoana să-ţi spun : că n-are de gînd să-ţi mai dea vreun ban pentru maşina aia, pentru că fata care putea să lucreze la ea a plecat, şi noi, astea nu ştim nici una ce să facem cu ea, aşa că n-are de gînd să mai dea nici un gologan, ia-ţi-o de-aici şi lasă-ne-n pace.

— Nu ştiu despre ce maşină e vorba, îi spuse Turgis.

— Nu eşti dumneata tot tînărul cela ? Ei, ce să spun, semeni leit.

— Eu am venit la domnişoara Golspie.

— Cuconiţa tînără de sus ? Atunci sună la soneria cealaltă, la 4 A, şi-o s-audă ea *l*

— Dar am sunat, explică Turgis. Am sunat de vreo şase ori, şi n-a răspuns nimeni.

— Pentru numele lui dumnezeu ! strigă femeia enormă ieşind afară şi uitîndu-se la butonul soneriei, ca şi cum acesta ar fi putut lămuri ceva. Ce dracu, soneria lor nu sună ? De cîte ori sună la noi, e pentru ei. Intră înăuntru, tinere, intră înăuntru, că dacă mai stăm aici să vorbim, face cucoana gălăgie, c-o nenoroceşte curentu, că stăm cu uşa deschisă. Ştie că vii ? »

— Da, ştie, răspunse Turgis, intrînd după ea în hol. Ara fost trimis la dumneaei pentru o chestiune de afaceri. E foarte important. Sper că e acasă.

— Da, e-acasă, pentru c-am auzit-o pe cucoana zicînd c-o să se ducă pînă sus la ea, s-o vadă. Sus în capul scării ai

să dai de-o uşă mică — poa' să fie deschisă, da' poa' să fie şi-nchisă — şi dacă baţi, te-aude. Servitoarea lor nu-i acasă azi, pentru c-am întîlnit-o după-masă gata îmbrăcată şi zicea că se duce la întîlnire cu prietenu ei, un marinar din flota de război. Aşa că du-te sus pe scări şi bate tare-n uşă.

Imediat în capul scării era într-adevăr o uşă, întredeschisă, aşa că putu auzi limpede un gramofon cu o placă de jaz. Bătu tare. Gramofonul se opri brusc.

Miss Lena apăru ea însăşi în uşă. Era îmbrăcată într-un verde-albăstrui lucios şi părea mai frumoasă ca oricînd. Vă- zînd-o în faţa sa, în carne şi oase, inima îi bătu cu putere şi gura i se uscă.

— Sînt trimis de la „Twigg & Dersingham", *miss* Golspie, zise Turgis, bîlbîindu-se puţin.

Faţa ei se lumină deodată.

— Oh, mi-ai adus banii ? exclamă ea cu aceeaşi voce puţin bizară, dar fascinantă, pe care şi-o amintea atît de bine. Cît mi-ai adus ? Intră, te rog. Pe-aici.

Camera era extrem de interesantă. Mare, dar deşi atît de mare, arăta plină cu lucruri. Turgis nu văzuse niciodată, decît în filme, atît de multe perne ; păreau să fie cu duzinile, mari, de toate culorile, culori ţipătoare, grămădite pe o sofa mare şi lată, înfundate în fotolii şi chiar răspîndite pe jos, pe parchet. Şi mai erau, răvăşite prin tot locul, plăci de gramofon şi cărţi, reviste şi sticle, cutii de biscuiţi şi fel de fel de alte cutii şi cutiuţe grămădite pe mescioare, şi pahare, şi fructe, şi ţigări, şi scrumiere destule ca s-ajungă pentru o sindrofie cu joc de cărţi sau o petrecere. Şi toate astea într-o singură şi uluitoare cameră, somptuoasă. Era luminată de două lămpi mari, acoperite de abajururi, unul roşu şi celălalt galben, care o făceau să arate foarte primitoare, mai ales că era şi bine încălzită, aproape că era prea încălzită — deşi după-amiaza era friguroasă — pentru un tînăr emoţionat care venise în goană de la autobuz.

— Sînt douăsprezece lire, explică el, şi am aici o chitanţă pe care trebuie s-o semnaţi.

— Bine ! Cred că am să mă descurc cu ei, nu mă jenez să-ţi spun. Ador să am bani ! Dumneata, nu ? E oribil cînd te pomeneşti deodată că nu mai ai de loc şi nu poţi să te duci nicăieri şi nu poţi să-ţi cumperi nimic. Oh, îmi aduc aminte acum de dumneata. Dumneata eşti acela cu care am vorbit în ziua cînd am fost la birou, nu-i aşa ? îţi aduci aminte de mine ?

Turgis o asigură cu înfrigurare că îşi aducea. Stătea încă în picioare, puţin cam stîngaci, cu pălăria în mînă şi cu pardesiul atîrnîndu-i pe umeri. îi era cald şi se simţea jenat.

— Pari Să fii foarte sigur de asta, zise ea degajat. Cum de-ţi aduci aminte atît de bine ?

— N-o să vă supăraţi dac-o să vă spun, nu-i aşa, *miss* Golspie ?

Ea îl privi fix.

— Cum ? De ce ?

— Uite, mi-am adus aminte de dumneavoastră, răspunse el trăgînd greu aerul în piept, pentru că sînteţi fata cea mai frumoasă cu care am vorbit vreodată în toată viaţa mea !

— Nu mai spune ! Vorbeşti serios ? ! Rîdea cu poftă. Continuă : Ce minunat e să-ţi spună cineva lucrul ăsta ! De-aceea mi-ai adus *dumneata* banii ?

— Da, răspunse el, serios.

— Nu-i adevărat. S-a-ntîmplat să te trimită. Cred că vrei să-ţi rîzi de mine.

— Nu, *miss* Golspie, de loc. Din clipa în care am aflat că cineva trebuie să vină la dumneavoastră, continuă el cu o bruscă temeritate, am cerut să fiu trimis eu... numai ca să vă mai văd o dată.

Încercă să schiţeze, cu mîna care mai era încă în buzunarul pardesiului, un gest larg, dar rezultatul fu că poala pardesiului mătură marginea unei măsuţe şi goli pe covor o cutie cu ţigări.

— Elite ce mi-ai făcut! strigă *miss* Golspie, foarte amuzată.

— Oh, îmi pare rău, murmură Turgis, încurcat şi

transpi- rînd de stîngăde şi de timiditate. Le strîng imediat.

— Stai puţin. Scoate-ţi întîi pardesiul şi lasă pălăria din mînă, şi ai să te simţi mult mai bine. Aşa, foarte bine. Lasă-le acolo jos, oriunde. Acuma poţi să-mi aduni ţigările şi poţi să-mi dai şi mie una. Ia-ţi şi dumneata.

Tremurînd, îi aprinse ţigara, adună pe celelalte şi apoi îşi aprinse şi lui una.

— Şi-acuma, ce-i cu banii ?' continuă ea. Ce trebuie să mai fac ca să pun mîna pe ei ?

— Numai să semnaţi chitanţa, explică el. întîi trebuie să-i număraţi, să vedeţi dacă*s toţi.

După ce termină cu această mică operaţie.- Lena zise deodată : •• •

— Ai luat ceaiul ?

— Nu, încă nu, răspunse Turgis prompt.

— Nici eu nu l-am luat. Mi-a fost prea lene să mi-l fac. Servitoarea e liberă azi. Hai să bem un ceai, vrei ? Aproape totul e gata pregătit, pe o tavă, dar n-am vrut să-mi bat capul să mai fierb apă şi să opăresc ceaiul. Vino să-mi ajuţi şi o să-ţi dau şi dumitale.

O urmă în bucătărioara mică, unde umplu un ceainic şi îl păzi pînă ce apa începu să fiarbă, în timp ce ea ciripea într-una, învăluită într-un nor de fum de ţigară, şi mai scotea alene o ceaşcă şi o farfurie, şi cîte ceva de mîncare. Apoi, după ce totul fu gata, el duse tava în cealaltă cameră şi o aşeză pe o măsuţă scundă în faţa focului. Lena se întinse, ca o felină frumoasă şi leneşă, pe un teanc de perne, în timp ce Turgis, de cealaltă parte a mesei, se înfundă într-un fotoliu mare şi cu picioare scurte. Fu un ceai minunat. Ceaiul propriu-zis era bun, consumară apoi sandvişuri mici şi tot felul de prăjituri cu frişcă şi cu ciocolată, şi biscuiţi, grămădite una peste alta la întîmplare, cum erau toate în casa asta, unde domneau nepăsarea şi opulenţa. Mult mai importantă decît sandvişurile şi prăjiturile era Lena însăşi, atît de reală, atît de aproape, atît de magic iluminată de para focului şi de lumina umbrită a lămpilor. Ea îi punea fel de fel de

întrebări. începu cu :

— Cum te cheamă ?

— Turgis, îi spuse el, timid.

— Şi numele de botez ?

— Harold, murmură el.

Erau ani de zile de cînd nimeni (nimeni, adică excluzînd cazurile în care trebuia completat un formular) nu-l mai întrebase de numele lui de botez. îl rosti cu nespusă jenă, dar după cc-l rosti, se simţi mai bine.

— Nu prea îmi place Harold. Dumitale-ţi place ? Pe mine mă cheamă Lena.

— Da, ştiu.

— Am impresia că ştii totul despre mine *!* exclamă ea rîzînd. Ai să-ncepi să-mi spui acuma şi cîţi ani am, şi unde m-am născut, şi de toate. Ce te crezi, detectiv ?

Era o ocazie nimerită de a fi sclipitor şi amuzant, aşa că începu să-i povestească despre Stanley şi despre birou şi cum Stanley voia să se facă detectiv şi-şi pierdea vremea „filînd" oameni necunoscuţi. După aceea, Lena, pe care chestia cu

Stanley părea să o fi amuzat, începu să-l întrebe despre ceilalţi de la birou.

— Nu-ţi place acolo, nu-i aşa ? zise ea, strîmbînd din nas cu dezgust. Eu aş muri dac-ar trebui să lucrez în fiecare zi într-un loc ca ăsta. E atît de întunecos şi de sinistru ! Nu-i aşa ? Şi-i mai zice şi Fundătura îngerilor ! Ce nume ! Aproape că n-am văzut-o, era să trec pe lîngă ea, cînd mă chemase tata. Dacă vreodată ar trebui să muncesc ca să trăiesc, aş prefera să lucrez într-un magazin, nu într-un birou ca ăsta. Nu m-ar jena cu nimic să fiu manechin. Sau să joc pe scenă. Astă mi-ar plăcea cel mai mult. Vreau să mă fac artistă. Aproape că era să joc cînd stăteam la Paris. Şi era cineva, un domn, care ţinea să-mi ofere prilejul de a juca într-un film, zicea că poate face să mi se dea imediat un rol. Crezi c-aş fi bună pentru film ?

— Nici vorbă, sînt sigur ! zise Turgis serios, cu o adoraţie plină de solemnitate. Aţi fi minunată în filme... ca

Lulu Castellar, sau oricare alta dintre stelele mari... mai bine ca ele, în orice caz. M-aş duce oriunde ca să vă văd.

Dac-ar fi stat zile întregi să se pregătească ce să-i spună, n-ar fi găsit cuvinte mai potrivite să-i facă atîta plăcere, pentru că vibrau la unison cu cele mai intime aspiraţii şi năzuinţe ale ei. Iar adorarea lui gravă, solemnă, deosebită de atitudinile obişnuite şi bătătoare la ochi, era foarte agreabilă. îi zîmbi, lent, cu un fel de duioşie calmă şi voită. El o privea mut, îmbătat.

Tăcerea fu întreruptă de un *rat-tat-tat* tăios.

— Oh, ce dracu ! Cine-o mai fi ? ! exclamă Lena şi se duse să vadă.

Se întoarse ridicînd din sprîncene, comic, la Turgis, urmată de o făptură bizară. Era o femeie bătrînă, care arăta ca o vrăjitoare, îmbrăcată pentru a ieşi în oraş şi fardată. Avea un nas imens, obrajii supţi, ochii înfundaţi adînc în orbite, dar, cu toate acestea, faţa ei avea coloritul trandafiriu şi alb al tinereţii. Asta din cauză că fardul era gros şi, cînd îl izbea lumina, lucea parc-ar fi fost email şi lac. Purta, deasupra unei rochii roşii, un imens şal galben, pe care erau imprimate flori roşii, şi sclipea toată de coliere, inele şi broşe. De cînd se pomenise, Turgis nu dăduse peste cineva atît de fantastic ca această femeie bătrînă şi, deodată, fu cuprins de un sentiment de spaimă. O secundă, două uită chiar şi de Lena, şi pur şi simplu avu dorinţa să nu fi fost acolo, să se fi aflat undeva în vreun loc obişnuit, normal, ferit de. primejdii. Fu un moment straniu, şi multă vreme, mai tîrziu, avea să-şi aducă aminte de el.

Lena făcu prezentările cu dezinvoltură, fără prea multe forme, astfel că el nu reuşi să prindă numele acestei vizitatoare extraordinare. îşi dădu seama doar că era străină, şi bănui că este cucoana de la parter, stăpîna despre care pomenise bucătăreasa grasă irlandeză sau de ce neam va fi fost, cînd îi dăduse drumul în casă.

— Nu-nu-nu-nu-nu, scuummp-pa mea ! strigă bătrînă cu glas străin şi dogit. Nu stau de l-locc. Am vennit nuummai pentru un sinn-gurr minnut. Am rruggat pe neppotul

meu şi pe newastă-ssa şi pe- un pprietten de Ia o llegaţie ssă vvinnă asstă- ssearră 11a minne, pentru că amm dinn nnou ffoartte marri ssuppărări. Da-da-da-da-da, amm ffoarrte-ffoarrte mmarri ssu- ppărări, dinn nnou. Ssuppărări ffărră ssfîrrşitt !

În momentul acesta se lăsă să cadă într-un fotoliu, repezi o mînă prevăzută cu gheare, apucă o prăjitură şi o înghiţi dintr-o dată. Turgis o privea fascinat.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă Lena, încercînd să pară interesată, dar era vădit că se reţinea să nu izbucnească în rîs.

—• Voaai ! exclamă bătrînă, repetînd acest „voaai" de nenumărate ori şi dînd din cap de cîte ori îl rostea. *Fiică-mea,*

' dinn nnou — natturrall — mmai erra nnevvoie ssă-ntrrebbi ? ! Tottdeaunna acellaşşi lucrru, decît că de datta assta e altă bellea.

Se repezi la o ţigară, o înfipse între buze şi o aprinse cu o dexteritate ieşită din comun. După ce suflă un nor de fum în direcţia Lenei, reluă :

— Amm wennitt, sscumm-ppa mmea, pentrru două llucrruri. întîi, uitte, aici ssînt prrunnele pe care ţi-amm prrommiss ssă ţi le-adducc. Nu-nu-nu-nu-nu ! Nnu face nihimic. Ssîntt tottuşşi foaaarte-foaartte-foartte bunne.

Probabil că prunele erau în cutia mică pe care i-o înmînă Lenei.

— AII ddoillea llucrru, aşş vvrrea ssă-l1 întrreb ppe tattăll dummittalle, pe dommnul Golspie... nn-a sspuss cînd »sc-nnttoarce ?

— N-a spus exact, răspunse Lena. Cred că nici el nu ştie. Dar cred că trebuie să vină în cursul săptămînii viitoare. Poate cii ştii dumneata cumva ? Ştii ?

Şi privi la Turgis.

— Atît am auzit şi noi, *miss* Golspie, răspunse Turgis, foarte conştient de faptul că bătrînă îşi fixase atenţia asupra Iul. II aşteptăm în cursul săptămînii viitoare.

— Nu-nu-nu-nu-nu. Aşş vvrrea ssă-l1 întrrebb pe

tattăll dummittalle înn llegătturră cu ssuppărările fiicei melle — asstta-i tott — şşi-i desstull. Priettenull neppottullui meu, de 11a lleggaţie, ppoate fface ell cevva. Daccă nnu, amm ssă-l1 rogg ppe tattăll dummitalle ssăptămmînna viittoare.

Aruncă ţigara în foc şi se ridică de pe scaun cu o repeziciune uimitoare.

— Voaai, sscummppa mea, rrochia assta-i ffoarrtte-ffoarr- tte ffrrummoassă. Ah, da-da-da-da-da... întinse nişte degete pline cu inele şi cu gheare în vîrf şi o atinse mîngîind-o : Nu-i o rrochie ssupperbbă ? Ce părrerre ai ?

Turgis, încurcat, spuse că da, era superbă.

— E ffoarrtte nosstimmă, *miss* Golspie ! încînttăttoarre ! ! Nu-i aşşa ?

— Da, şi eu o găsesc, răspunse Turgis, după ce-şi limpezi vocea.

— Eşti ammorrezatt de ea ?

Ah, şi străinii ăştia ! Ce întrebare de pus cuiva ! Ce-i pasă ei, vrăjitoarei ăsteia bătrîne? El scoase un fel de zgomot din gîtlej, şi asta fu de ajuns s-o facă pe babă să nu se mai zgîiască la el şi să se îndrepte spre uşă, cu gesturi ca ale unei adevărate vrăjitoare bătrîne.

— Ttînărrului acessttuia îi e ffriccă de mine. E ammorrezatt. Ddă-i o prrunnă, sscummpa mea.

Cînd Lena se întoarse, după ce închisese uşa de la intrare în urma bătrînei, un sentiment nou, de simplitate prietenoasă, puse stăpînire pe amîndoi, dintr-o dată. Erau tineri amîndoi şi se aflau împreună. Rîseră pe seama bătrînei, pe care Lena o imita cu oarecare iscusinţă.

— E proprietăreasa noastră, explică ea. Nu-i rea, în fond — totdeauna îmi dă cîte ceva — da' e-ntr-o ureche, natural. Şi fata ei, de care tot vorbeşte, aia care are „belele" — e-un fel de contesă — face impresia că-i smintită de-a binelea. Toţi care vin la ei sînt puţin trăsniţi, şi ăştia-s singurii oameni cu care-am stat de vorbă zilele astea, aşa că poţi să-ţi închipui cum am trăit. Aşa-i norocul meu, spart în fund ! Cînd tata e plecat şi aş putea să fac şi eu ce vreau,

trei prieteni am, şi toţi trei n-au avut ceva mai bun de făcut decît să plece şi ei tocmai în săptămînă asta ! îmi venea să plîng, atît eram de supărată !

Făcu, agale, cîţiva paşi spre fereastră, şi se opri în faţa ei, privind afară. «

— Cam deasă ceaţa. Iar se lasă pîclă, mi se pare. Asta-i oribil aici, la Londra, pîcla asta infectă. Ce să facem acuma ? Trebuie să te duci acasă sau undeva ?

Turgis, privind la idolul adorării sale, răspunse că nu trebuie să se ducă nicăieri.

— Atunci hai să mergem la cinema. Putem merge undeva pe-aici pe-aproape. Nu-i rău. Aşteaptă-mă puţin, vin repede, sau, ascultă, poţi să duci ceaiul şi toate astea înapoi în bucătărie, dacă vrei.

Le duse pe toate şi se gîndea serios să înceapă să le spele înainte ca *miss* Golspie să-şi fi făcut din nou apariţia. Pînă la urmă se spălă pe sine într-o baie care avea mai multe prosoape, şi sticluţe, şr borcănaşe, şi cutiuţe decît văzuse în toate băile în care intrase el pînă atunci la un loc. Şi acuma erau gata de mers la cinematograf..

Nu era departe, dar trebuiră să-şi caute drumul pe pipăite, printr-o ceaţă care devenise repede o pîclă groasă, şi o dată sau de două ori Lena puse mîna pe braţul lui. Se simţeau bine, lipiţi unul de altul, în noaptea albă ca de vată ; totul era minunat. Se simţiră şi mai bine aşezaţi, mai confortabil decît ori- cînd, în penumbra parfumată şi trandafirie a lojii din sala de cinematograf. (Turgis plătise biletele, şi luase locurile cele mai scumpe ; nu-i mai rămăseseră pentru tot restul săptămînii decît trei şilingi şi trei *pence.)* Făceau parte amîndoi dintre entuziaştii obişnuiţi şi experţi ai filmului, astfel că avură multe de discutat, şi cum adesea vorbeau pe şoptite, capetele lor se-apropiau, şi părul ei îi atingea obrazul. Era extraordinar de emoţionant. Filmul principal — un film sonor, se chema *Cel mai drag duşman al ei,* cu Mary Meriden şi Hunter York — era bun, dar nu însemna nimic în comparaţie cu simplul fapt de a sta în această lojă cu Lena Golspie, care,

întîmplarea (acea, era mult mai frumoasă decît Mary Meriden. Ea se aprecia ca fiind tot atît de frumoasă ca şi celebra actriţă, dar Turgis era convins că e mult mai frumoasă, şi îi spuse asta de mai multe ori. în împrejurarea de faţă renunţă la tactica lui obişnuită. Nu încercă nrci măcar să o ţină de mînă. Era mulţumit să şadă acolo, alături de ea, să-i şoptească, să fie atît de aproape dc această frumuseţe parfumată şi învăluită în umbră, cu foamea lui, cu care intrase de atîtea ori în cinematografe, deocamdată potolită. Un vis se înfăptuise. Mai tîrziu îşi aminti dc multe ori acest lucru, dacă n-ar fi fost decît pentru că visul pc care-l nutrise şi care-l urmărise atîta vreme era încă şi mai re(il decît această neaşteptată realitate. Ar fi vrut să facă astfel încît totul să încremenească, să rămînă neschimbat, ştiind prea bine că totul se va risipi, va zbura de lîngă el. Fiecare imagine care apărea pe ecran, şi apoi dispărea, îi răpea cîte o fărîmă din seara asta. Nu va trece mult, şi programul se va termina, ea va dori să plece, şi totul se va sfîrşi. Turgis le simţea toate acestea, chiar dacă nu găsea fraze să le exprime, astfel că fericirea lui nu era nici perfectă, nici întreagă. După cum l-am cunoscut, Turgis, îndrăgostitul înnăscut, romanţios, dorea, rîvnea, din adîncul inimii, nu o fericire omenească obişnuită, ci o nemurire superbă, un loc în loja care domină Timpul şi Transformările.

— Dacă vrei, poţi să vii înapoi cu mine să mîncăm ceva, zise *miss* Golspie cu aerul că nu acordă spuselor ei importanţă, pe cînd coborau din nou în bezna de pe Maida Vale. Poţi să-mi ajuţi să prepar ceva. Mie mi-e foame, dumitale nu ?

Îi *era* şi lui foame, şi dacă ea n-avea nimic împotrivă, lui i-ar face plăcere să-i ajute să prepare ceva de mîncare. îi venea să strige de bucurie că nu trebuia să se despartă încă de ea, că seara se prelungea ca printr-o magie. Tot drumul pînă acasă vorbiră despre filme şi despre actorii şi actriţele de cinema care îe plăceau, care nu le plăceau, şi cum între punctele lor de vedere nu erau prea mari

deosebiri, pentru că amîndoi se duceau la cinematograf în căutarea unei vieţi de vis şi dragoste, iar deosebirea de sex dintre ei nu făcea decît să sporească savoarea discuţiei, se înţelegeau foarte bine. După ceaţa de afară, camera de la numărul 4 A părea mai somptuoasă şi mai confortabilă ca niciodată, şi Turgis, ajutîndu-i să aşeze pe măsuţa din faţa focului fel de fel de lucruri de mîncare, cele mai multe scoase din cutii de conserve, se simţea ca şi cum ar fi plutit într-un film magnific.

— Ştii să prepari un *cocktail ?* îl întrebă Lena.

— Nu, răspunse el.

Pentru Turgis *cocktail*-urile nu făceau parte din viaţa adevărată şi, într-o izbucnire neaşteptată de subită candoare, adăugă :

— De fapt, n-am gustat în viaţa mea un *cocktail.*

— Nu vorbi prostii ! strigă ea. Vrei să faci pe interesantul. *Trebuie* să fi băut.

— Sincer, n-am băut, o asigură el. Am băut bere, şi *whisky,* şi vin de Porto, şi s*herry,* dar n-am gustat în viaţa mea un *cocktail.* , •-— *AII right,* băieţaş, zise Lena veselă, dacă n-ai băut, al să bei acuma, şi încă unul special, marca Golspie, ne-mai-vă- zut, ne-mai-pomenit !

- El o privea cum lua o sticlă după alta de pe rafturile bufetului şi-apoi cum scutura un *shaker* lung de argint, întocmai cum văzuse la teatru sau în filme.

— Acuma, ia gustă de-aici, domnule Fundătura îngerilor ! comandă ea, dîndu-i un păhăruţ.

Avea un gust bizar, dulce la început, apoi puţintel amărui, şi sfîrşea cu o senzaţie de dogoare agreabilă, care-l pătrundea din cap pînă-n picioare.

— Îţi place ? întrebă Lena şi puse păhărelul pe masă.

— Admirabil !

— Atunci mai ia unul. Mai luăm amîndoi cîte unul, şi pe urmă mîncăm.

După al doilea se simţi mai puternic şi mai important, şi chiar mai fericit decît se simţise pînă atunci. Stărui să-i demonstreze o scamatorie cu trei piese de cîte un *penny.*

Ştia trei scamatorii, una cu monede şi alte două cu cărţi de joc. Acestea din urmă puteau să mai aştepte. Nu se făcea să arate de la început tot ce ştie. Ea fu de părere că scamatoria cu banii era nostimă, şi amînară mîncatul pînă ce o învăţă şi pe ea trucul şi îl încercă de cîteva ori. Cînd se aşezară la masă să mănînce sardelele şi cele două salate din recipientele de carton, şi feliile de friptură rece de viţel, şi salata de fructe, şi prăjitura de ciocolată, erau cei mai buni prieteni din lume. Lena mînca foarte repede; punea mîna pe cîte ceva, şi-l lăsa, şi-apoi iar apuca şi iar lăsa, împingea lucrurile deoparte şi, în general, mînca într-un fel foarte zăpăcit şi încîntător, extravagant, cu totul nou pentru Turgis, care era deprins să vadă oamenii aşe- zîndu-se la masă şi mîncînd, toate după o regulă bine stabilită.

Lena, tertninînd de mîncat, îşi aprinse o ţigară, apoi se repezi la un gramofon imens, aşezat într-un colţ. După ce-l îiivîiti, nu putu să găsească placa pe care o căuta (păreau să f ie risipite plăci prin toată camera), şi el trebui să-i ajute s-o caute, după ce-i dăduse ca indicaţie numai o jumătate de titlu şi-i fluierase o frîntură de melodie. în cele din urmă o găsiră, şi gramofonul prinse viaţă radioasă, umplînd camera cu ritmul şi vibraţiile acestei arii la modă.

— Ştii să dansezi ? îl întrebă ea, plutind şi învîrtindu-se în ritmul muzicii.

— Nu cine ştie ce, murmură el, ruşinat de sine însuşi.

— Ei, hai să vedem. împinge covorul ăla deoparte. Destul. Acuma hai ! Se apropie de el. Nu aşa. Uite aşa. Aşa. Dă-i drumul. Poţi să mă ţii mai strîns.

Putea, şi-o şi făcu. Dac-ar fi stat aşa locului, ar fi fost un moment de extaz, dar, deşi avea încîntătoarea senzaţie a trupului ce i se rezema de braţ şi a mîinii pe care i-o ţinea prinsă intr-a sa, trebuia să încerce să danseze, şi era foarte stîngaci.

— Eşti îngrozitor, rosti ea cu nişte buze care nu erau nici la zece centimetri de ale lui, dar ai să te perfecţionezi. Am văzut eu alţii şi mai şi. Ai ceva ritm, şi să ştii că sînt unii bărbaţi care n-or - să aibă toată viaţa lor nici măcar

atît. Acuma... stînga, dreapta, stînga... aşa... e mai bine. Dar eşti prea ţeapăn. Pune-un pic de foc în ce faci... oh, să-l ia dracu, s-a oprit gramofonul! Pune altă placă şi să mai încercăm o dată.

Au mai încercat de cîteva ori, cu o pauză în care au mai băut cîte un *cocktail* fiecare, şi Turgis îşi îmbunătăţi considerabil paşii, aşa că spre sfîrşit o ţinea cum voia ea să fie ţinută» aproape, strîns, iar el -avu răgazul să savureze situaţia. Cînd se opriră, braţul său se dezlipi de pe talia ei cu oarecare reticenţă, şi această reticenţă păru să n-o supere. Ea îi povesti Vrute şi nevrute despre balurile la care fusese la Paris, şi apoi, . terminînd şi cu asta, căscă pe neaşteptate. Turgis aruncă o privire la ceas.

— Păi, rosti încet, cred că a venit vremea să plec.

— *AU right !* răspunse fata, căscînd din nou. Şi eu cred. Mă simt cam obosită... aşa, deodată... trebuie să fie afurisita asta de vreme rea...

— Şi astea ?

Arătă spre măsuţă.

— Oh, nu face nimic, lasă-le. Le strînge servitoarea dimineaţă. Trebuie să vină curînd. Afară doar dacă n-o fi convins-o marinarul ei să rămînă toată noaptea. Şi asta ar fi teribil pentru mine să rămîn singură toată noaptea, nu-i aşa ? Nu, lasă, o sa vină ea curînd. Cred c-am şi auzit-o.

Foarte încet, tot reticent, Turgis îşi puse pardesiul, închein- du-l cu îngrijire şi întîrziind la fiecare nasture. în timp ce făcea această operaţie, era cu ochii la ea, întrebîndu-se cum ar fi oare cu putinţă să-i spună tot ce avea în gînd.

Rămăsese şi ea pe gînduri.

— Ascultă, exclamă Lena în cele din urmă. Ai fost la „Colladium" săptămînă trecută ? Nici eu n-am fost, şi-aş vrea să merg, dar nu-mi place să merg singură. Dacă pot să iau două locuri pentru primul specţacol de mîine seară, vrei să vii

cu mine ? Poate mă duc mîine după-masă să iau bilete, dacă

o să mai am chef de mers. în orice caz, vreau să cheltuiesc ceva din astea douăsprezece lire pe care mi le-ai adus.

Dacă vrea să meargă ? Oh, doamne !

— Bine, atunci, continuă ea, însoţindu-l spre uşă. Ascultă, am să-ţi telefonez la birou, în cursul după-amiezii, dacă am aranjat ceva. Am să-ţi spun tot atunci unde ne-ntîlnim.

Ajunseseră la uşă, şi el tot o mai ţinea de mînă, cu aerul că ar vrea să-şi ia rămas bun, dar nu făcea decît să bîiguie fraze de circumstanţă. Şi-acum, nu numai că îi ţinea mîna, dar o şi atrăgea, toată, aşa că intervalul dintre ei se făcea din ce în ce mai mic, pe măsură ce el îşi bîiguia micul său discurs. Toate astea stîrniră la Lena oarecare enervare.

— Nu pricep ce dumnezeu tot mormăi acolo, îi spuse ea, aşa că nu te mai osteni. Şi-ar fi mai bine dac-ai pleca acuma, înainte de-a se întoarce servitoarea. Mîine am să-ţi telefonez. Oh, nu te mai agita atîta, fără rost, prostuţule. Na, uite !

Şi, vorbind, se plecă spre el, îi puse mîinile pe umeri, îl sărută repede pe gură, se trase înapoi, rîse şi îi închise uşa în nas.

Turgis rămase cu ochii pironiţi pe uşă, trase adînc aer în piept, apoi coborî treptele şi trecu prin hol, jos, ca un om care se lasă dus, ca beat, de-un vis din O *mie şi una de nopţi.* Merse pe jos pînă Ia Kilburn, unde apucă un autobuz 31, care îl duse pînă âproape de casă. Ceaţa nu mai era atît de deasă, dar' al dracului de rece şi de pătrunzătoare, umedă, de-i făcea pe toţi să tremure şi să tuşească, să-şi şteargă ochii şi să-şi sufle nasul, şi să arate nenorociţi. Lui Turgis nu-i păsa. Cît şedea în autobuz, cu privirile pierdute în gol, sau cînd păşea pe trotuarele întunecate, era încălzit de un foc lăuntric şi înviorat de o mulţime de visuri fanteziste, colorate, care-i străbăteau mintea ca nişte fulgere.

4

Cînd se deşteptă, a doua zi dimineaţă, avu dintr-o dată

sentimentul că era deţinătorul unei sublime taine şi senzaţia că ar fi cu totul altul decît acel Turgis care-şi frecase ochii atît dc des în această odăiţă. *El* era tipul pe care-l sărutase *miss* Lena Golspie cu o seară înainte. Tot el era tipul căruia ea avea să-i telefoneze, chiar astăzi, şi cu care va merge, chiar în aceeaşi seară, la „Colladium". Sări din pat şi intră în rolul acestui nou şi superb tip. Faptul că arăta încă la fel cu celălalt Turgis, căruia nu i se întîmplase niciodată nimic fermecător, făcea ca totul să fie şi mai amuzant.

— Iarăşi o dimineaţă afurisită, pe cuvîntul meu ! exclamă *mrs.* Pelumpton pe cînd îi puse dinainte micul dejun. Ferice de ăia care n-au de ieşit din casă într-o dimineaţă ca asta. Edgar a plecat, a plecat de două ceasuri. Trebuie să fie frig al dracului la gară, acolo, unde lucrează el.

— Da, trebuie să fie frig, *mrs.* Pelumpton, zise Turgis cordial. îmi pare rău de Edgar.

Şi chiar îi părea. Edgar n-o să fie niciodată sărutat de o fată ca *miss* Lena Golspie, nici dac-ar trăi o mie de ani. Amă- rîtul de el !

Apăru şi bătrînul Pelumpton, tîrşîindu-şi picioarele, nespălat, cu nasul vînăt şi cu un fular unsuros în jurul gîtului. Turgis îl mai văzuse de multe ori în halul ăsta, dar astăzi înfăţişarea murdară a acestei apariţii îl indispuse. Dacă Lena Golspie ar fi ştiut că el trebuie să stea la masă privind la bătrînul acesta jegos şi aiurit, care parcă acum ieşise, tîrîş, dintr-o ladă de gunoi, probabil că nici n-ar mai fi vorbit cu el.

— Nişi o şcrişoare, după cîte văj, zise domnul Pelumpton, ducîndu-se la foc şi încălzindu-şi mîinile. Aşta înşeamnă că nu m-au chemat şă mă duc şă văj marfa aji-dimineaţşă. Am şă trec pă la ei către prînj, şă-i mai prinj acolo. Şă ştii că-i bună ideea aşta.

— Da, e bună ideea asta, zise nevastărsa ascuţit, tot trebăluind de colo pînă colo. Aşteaptă pîn' se deschid cîrciumile, şi p-ormă ai să-i găseşti. Le ştiu eu ideile astea *!*

îi bună ideea, da-da ! Dacă n-ar fi fost idei ca asta, nu ştiu de ce s-ar mai fi deschis cîrciumile la ora mesei, pen'că n-ar mai fi avut nici un client!

— Aşcultă la ea, i se adresă domnul Pelumpton lui Turgis, care dădea pe gît mîncarea cît putea de repede. Vai de capul meu; femeile aştea, nu li-i gîndul decît la cîrşiumi. Dacă şe-ntîmplă şă ştea şi omul un pic acaşă, ele-i tot dau jor : cînd are dă gînd şă şe ducă la lucru ? Şi dacă pleacă în oraş, atunşi şică-i la cîrşiumă.

— Dar dumneata nu intri prin cîrciumi, domnu Pelumpton, nu-i aşa ? interveni Turgis, cu o foarte accentuată tonalitate ironică.

— Oh, nu ! Nu poa' să le sufere ! strigă *mrs.* Pelumpton. Nu-l poţi face nici să se-apropie măcar de ele.

— Şeea şe unii dintre voi nu pot şă-şi dea şeama, ripostă plin de demnitate domnul Pelumpton, eşte că în cheştii de afa- şeri cîrşiuma poa' şă fie neşeşară. Şi cîtă vreme n-ai foşt în afaşeri — vreau şă şpun în afaşeri ca a mea — aşta rămîne un lucru pe care nu-l înţşelejetşi. Dacaţşi şti cîte afaşeri şe încheie în cîrşiumi... pe cuvîntul meu...

— Sal'tare, *mrs.* Pelumpton ! strigă Turgis, ştergîndu-se la gură şi ieşind în goană pe uşă.

Ce viaţă duceau şi Pelumptonii ăştia ! Părea de necrezut să se găsească oameni care să considere că o viaţă atît de meschină merită să mai fie trăită. Grăbindu-se către staţia metropolitanului de la Camden Town, înghesuindu-se în liftul staţiei, aşteptînd o garnitură care să-l ducă spre City, împins încoace şi-ncolo pe la uşi într-o masă de coate, de ziare şi de pacheţele, tot drumul pînă la Moorgate îşi strînse în inimă marea sa tainä. Cînd'ajunse la birou, nu mai putea de bucurie, pentru că aici era locul unde dicta domnul Golspie, şi toţi îl ştiau pe domnul Golspie şi auziseră de fiica lui, dar nu ştiau ce ştia Turgis. Era un sentiment delicios. îi venea să izbucnească în rîs de cîte ori vreunul dintre ceilalţi îi vorbea sau se uita la el. Ah, habar n-aveau !

— Ai luat chitanţă, aşa cum a fost vorba, Turgis ? întrebă domnul Smeeth.

Era într-adevăr extraordinar. Uitase cu desăvîrşire de bani şi de chitanţă ! Dar, cu toate astea, avea chitanţa în buzunar, şi cînd i-o întinse, se pomeni din nou că nu mai putea de bucurie, era năpădit de un nou val de fericire, de secretul celor ştiute numai de el.

— Ai intrat înăuntru ? întrebă domnul Smeeth, ca din întîmplare. ,

— Da, răspunse Turgis.

Intrase înăuntru.

— Oo o, daa ? Ai intrat ? strigă Poppy Sellers, căreia nimic nu-i scăpa. Spune-ne şi nouă, cum era ? Ce i-ai spus fiicărsi ? I: drăguţă? Povesteşte-ne despre toate, hai, dă-i drumu !

Nu-i fată rea Poppy, cu toate că bretonul ăla e îngrozitor. Şi ca îl socotea — cum spusese ? — minunat. („Chiar aşa şi trebuie. Cum, dacă Lena Golspie... oh, ia te uită... ce voiam n.i spun ?") Sărmana copilă... îţi făcea milă, dacă stăteai să te ^HuLişti. îi propuse să meargă cu ea aseară la spectacolul echipei artistice a poliţiei ! Şi el, care mai-mai că se gîndise

sc ducă ! Vai, vai, vai ! >— Ei, *miss* Sellers, dacă vrei într-adevăr să ştii, am să-ţi povestesc, zise el.

— Pe cuvîntul meu, am ajuns să fim cineva *!* exclamă Poppy. Dă-i drumu ! Foarte drăguţ din partea domniei-voastre, ce mai încoace şi-ncolo *!*

— Locuiesc în apartamentul de la etaj al unei case particulare, începu Turgis. Camera în care am intrat era o încăpere mare, mai mare decît tot biroul ăsta, şi plină cu tot felul de lucruri, lămpi cu abajur şi un gramofon mare, imens, şi zeci de perne prin toată odaia...

— Arăta ca un apartament închiriat gata mobilat ? întrebă *miss* Matfield.

— Cred că da. Nu ştiu. Nu mă pricep de loc la apartamente mobilate.

— Ei, şi fata lui cum e ? se interesă *miss* Sellers. Cum

arată ?

— Eu am văzut-o doar un minut, zise *miss* Matfield. E destul de drăguţă, nu-i aşa ?

— Da, este, răspunse Turgis, căutînd să se stăpînească. în sine clocotea.

— Da, bine, drăguţă, dar *cum* arată ? insistă *miss* Sellers, cu ochii la el.

Iar cînd Turgis nu răspunse şi se întoarse cu spatele, făcîn- du-se deodată că are treabă, îi aruncă o căutătură curioasă şi apoi se întoarse şi ea cu spatele. Turgis nu observă nimic, dar chiar dac-ar fi observat, nu l-ar fi interesat:

Din fericire atît pentru el, cît şi pentru „Twigg & Dersingham", în după-amiaza aceea n-avu prea mult de lucru. Altminteri, ar fi încurcat toate expediţiile de furnire şi de incrustaţii şi ar fi produs atîta tevatură în tot comerţul lor, încît nu le-ar fi descurcat nici în două săptămîni. Dezavantajul de a face ca o întreagă după-amiază să depindă de o eventuală chemare la telefon într-un birou este că telefonul sună la fiecare cîteva minute, şi tu eşti veşnic pe jăratic, sari în sus la fiecare apel. Pînă la trei jumătate Turgis a fost relativ calm ; de la trei jumătate pînă la patru a fost în culmea aşteptării, de la patru la patru şi un sfert, disperat ; de la patru şi un sfert la patru jumătate se clătina pe marginea unei prăpăstii de nefericire fără fund, din care era smucit îndărăt de fiecare zbîrnîială a soneriei telefonului, pentru ca apoi să fie zvîrlit din nou la marginea prăpastiei de-o voce oarecare de nechemat. („Şi dacă vrei să ştii părerea mea, se pronunţă o fată de la «Brown

& Gorstein», după unul din aceste apeluri, cred că a venit vremea .ca ăştia de la «Twigg & Dersingham» să-şi mai lustru- iască puţin manierele. Au luat un sistem de a-ţi trînti telefonul !") La patru treizeci şi cinci şedea la pupitrul său cu privirea rătăcind în gol, suferind toate chinurile iadului, cu toate speranţele pierdute, iar la patru patruzeci şi cinci sufla greu Ia un receptor care-i făcea

legătura cu paradisul. Da, luase bilete, şi dacă el voia, putea s-o întîlnească chiar lîngă intrare, înăuntru, la „Colladium”, la şase şi douăzeci şi cinci.

Dar nici acum nu-i era dat să aibă linişte. în clipa în care puse receptorul în furcă, îşi dădu seama că nu-i va fi uşor să se afle la şase şi douăzeci şi cinci la „Colladium”. Uneori nu terminau pînă la această oră, şi, desigur, în serile cînd aveau într-adevăr mult de lucru stăteau uneori mult mai tîrziu. Trebuia să ajungă din Fundătura îngerilor pînă la „Colladium”, şi dacă-i va fi cu putinţă, să ia undeva şi ceaiul.

— La ce oră credeţi că terminăm astă-seară, domnu Smeeth ? întrebă el cuviincios.

Domnul Smeeth îşi ridică privirea din micul său eden al cifrelor.

— Oh, nu ştiu, Turgis. Puţin după şase, cred. Dar de ce, ai ceva de făcut ?

— Trebuie să fiu în West End la şase douăzeci şi cinci, zise Turgis. (Şi dac-ai şti tu cu cine mă duc să mă-ntîlnesc, Smeethy, moşulică, te-ar lovi damblaua !) Apoi reflectă un moment : Aţi avea ceva de obiectat dacă l-aş trimite pe Stanley să-mi aducă un ceai, domnu Smeeth ?

— Dacă-l trimiţi acuma, pînă nu se-apucă de copiat scrisorile, e-n regulă.

Aşa că Stanley fu expediat la „Ospătăria Fundăturii”, să aducă o ceaşcă cu ceai, nişte cozonac cu unt şi o chiflă — în total opt *pence.*

— Să păstrez restul pentru mine ? întrebă Stanley, căruia

ii dăduse un şiling.

— Părerea mea e că nu, băiete ! strigă Turgis, ale cărui finanţe se aflau într-o stare lamentabilă.

Filmul de aseară îl lăsase numai cu trei şilingi şi trei *petice ;* nutobuzul la dus acasă îl costase două *pence,* prînzul costase nouă *petice* (drumul pînă la birou nu-l costa nimic, pentru că l’f metropolitan avea abonament), şi acum, după ce va plăti ncc*tc opt *petice,* va rămîne numai cu un

şiling şi opt *petice.* Din ncest un şiling şi opt *pence* va avea de plătit drumul pînă Li ..Colladium", drumul acasă, şi să mai şi trăiască ziua urmă- liviu-, vineri. Pe deasupra, nu-i mai rămăseseră decît două ţigări. Dacă Lena va avea chef de ceva Ia „Colladium" — şi el şi-o putea foarte bine imagina cerîndu-i să-i cumpere 'bomboane, ţigări sau îngheţată — în ce frumoasă încurcătură se va pomeni !

Plecă la şase şi cinci. După ce se spălă şi Se perie bine-bine în micul lavabou al biroului, se aruncă în torentul de călători care se îndrepta spre West End, şi ajunse, cu sufletul la gură, triumfător, exact la timp în lumina roşie a proiectoarelor orbitoare de la intrarea *music-hall-ului.* Avu răgaz zece minute să se răcorească pînă apăru *miss* Golspie. Purta un mantou elegant, cu guler mare şi manşete de blană, şi arăta superb. Era atît de frumoasă, încît aproape nu îndrăzni să-i vorbească. Aveau locuri jos, în faţă — Turgis nu mai şezuse niciodată pînă atunci în asemenea locuri — şi totul ar fi fost perfect dacă nu s-ar fi produs două mici incidente. Primul, cînd Lena, în cursul celui de al doilea număr, un jongler care nu făcea nici un fel de gălăgie, îl anunţă că ar vrea nişte bomboane.

— Cheam-o pe fata ceea de colo, zise ea. Are totdeauna cîteva cutii frumoase.

Cutii frumoase !

— Cît costă ? întrebă el, nenorocit.

— Ah, ce să spun, eşti ordinar ! Cît costă ! ? *I* Foarte frumos, după ce că am plătit eu biletele !

— Îmi pare rău, bîlbîi el, dar... ştii... nu mai am decît un şiling şi şase *pence.*

Cheltuise doi *pence* la autobuz venind încoace.

— Unu şi şase ! Lena izbucni în rîs. Nu era un rîs neprietenos, dar nici plin de simpatie : Asta-i mai rău decît eram cu înainte de a primi ieri banii ăia. N-are-a face. Nici nu ştiu dac-aveam într-adevăr chef de bomboane. Dar ţi-ai cheltui averea asta de unu jumate dacă ţi-aş cere ?

— Da. Fireşte că da. Dac-aş avea, adăugă el pe cînd cortina se lăsa peste jonglerii zîmbitori, dac-aş avea sute şi

sute de lire, le-aş cheltui pe toate dacă mi-ai cere-o. Le-aş cheltui, sincer îţi spun !

— Oh, e uşor de zis, opină Lena.

Nu-i displăcuse însă căldura cu care el rostise vorbele. îi aruncă o privire radioasă şi, fără îndoială, observă cum i se înroşise faţa de emoţie şi cum ochii erau în acelaşi timp şi aprinşi, şi umeziţi, ca şi cum ar fi privit-o printr-un abur de adoraţie stîngace.

Din nefericire, nu toate privirile ei strălucitoare îi erau destinate lui, şi faptul acesta constitui fundamentul celui de

%

al doilea incident neplăcut. în rîndul din faţa lor, puţin mai în dreapta, şedea, împreună cu o fată, un tînăr, un tip destul de bine făcut şi frumos, cu părul ondulat. Turgis băgase de seamă că tînărul, de cîte ori se aprindeau luminile, se întorcea şi făcea cum făcea, dar privirile i se opreau în cele din urmă pe Lena. După ce faptul acesta se repetă de mai multe ori, observă că ea răspundea privirilor. în cele din urmă, în timpul unei pauze, o surprinse zîmbindu-i, efectiv zîmbindu-i tipului. Imediat se simţi nenorocit, apoi mînios, apoi din nou nenorocit.

Nu mai putu să rabde.

— Îl cunoşti pe tipul cela de colo ? întrebă, încercînd să pară degajat.

— Care ? Ce vrei să spui ?

— Ei, pe cel căruia îi tot zîmbeşti... vreau să spun pe cel de colo, care şi-a făcut ondulaţie permanentă, după cum arată...

— Oh, ăla care se tot uită în toate părţile ? Are aerul că tn-ar cunoaşte, nu-i aşa? E destul de drăguţ, de altfel.

— Ei da. Dacă asta-i părerea dumitale, e-n regulă, nu mai am nimic de zis, rosti Turgis cu amărăciune. Simţea o durere,

0 durere adevărată, ca o nevralgie, undeva înlăuntrul lui. Mie nu-mi place, continuă, morocănos. Dacă ai să mă întrebi pe mine, arată mai curînd a şmecher de mahala...

cam ca un escroc, sau aşa ceva...

Dar în inima lui ştia că tipul era mai bine făcut., şi mai voinic, şi mai frumos, şi mai bine îmbrăcat şi, în general, arăta mai „cineva" decît el, şi-i venea să-l omoare din cauza asta.

— Ba de loc ! zise Lena, rîzînd şi privindu-l în faţă. Eşti t;e!os, asta-i tot. Şi n-ar trebui să fii gelos, nu-i frumos. Am să-i mai zîmbesc o dată. Eu îl găsesc foarte bine.

Rostind aceste cuvinte, privi cu atîta insistenţă în direcţia lipului, încît Turgis fu zguduit de dorinţa de a-şi înfige unghiile în carnea ei mătăsoasă, s-o facă să o doară pînă or să-i dea l.u r imile. Deodată, puterea acestei dorinţe îl făcu să se cutre- nuiiv ; niciodată pînă atunci nu simţise ceva asemănător. Dar în acccaşi clipă jocul acesta de priviri şi de zîmbete luă sfîrşit, t" r icina care îi puse capăt fiind fata de lîngă celălalt bărbat, întoarse şi ea capul — „dumnezeu să-i dea noroc !" cugetă Inijţis — încruntă sprâncenele şi-i spuse ceva tînărului, după

• .11 •. (jntfl, se isprăvi cu întorsul capului, iar Lena îşi împărţi nunţiu între scenă şi Turgis, rămas cu sentimente şi senzaţii t ui Ionic.

— Dacă vrei, poţi să vii iar să mîncăm ceva, i se adresă

1 I II.I după terminarea spectacolului. Servitoarea a vrut din nou să iasă în oraş, şi i-am dat voie, aşa că, dacă vrei să vii să-mi ajuţi iar, vino.

— Vin, îmi face mare plăcere, exclamă el cu entuziasm. îmi pare rău că m-am purtat ca un prost... ştii... înăuntru...

— E gelos băiatu... zise ea zîmbind. E gelos, nu-i aşa ? Oh, e frig tare, vai ce frig e ! Hai să luăm un taxi. Oh, lasă-l în pace, şilingul tău şi jumătate... plătesc eu. Vreau s-ajung mai repede acasă, să scap de frigul ăsta. Hai, opreşte-l pe cel de colo !

Turgis mai mersese cu taxiul numai o dată în viaţa sa. în interiorul capitonat cu piele al automobilului şedea lipit de Lena şi privea străzile aglomerate, pe care le cunoştea

atît de bine, zburînd prin faţa ferestrei. Călătoria aceasta, lipsită de orice osteneală, îi părea magică. Nici nu băgă de seamă cînd ajunseră în Maida Vale. Taxiul avea darul de a face ca viaţa să-ţi pară minunat de savuroasă şi de simplă. Intrînd în casă, auzise un zgomot formidabil de voci în apartamentul de la parter. Aveai impresia că bătrîna străină îşi convocase toate neamurile, şi toţi prietenii, şi prietenii şi neamurile acestora, ca să discute între ei despre „belelele" sale. în camera de sus părea să fie şi mai multe perne, plăci de gramofon, cutii şi sticle decît fuseseră cu o zi înainte. Lena făcu iarăşi nişte *cocktail-uri,* şi iarăşi simţi Turgis gustul bizar, dulce la început, puţin amar apoi şi sfîrşind cu o senzaţie de bruscă dogoare agreabilă. Iarăşi bău un al doilea, mai mare, şi văzu iarăşi totul în roz, şi pe el inclusiv. Se aşezară iarăşi să mănînce la măsuţa din faţa focului dar de data aceasta mîncarea era mai opulentă şi provenea, toată, din mici recipiente de carton. La *cocktail-uri* şi la masă sfe simţiră foarte buni prieteni, şi Lena, îmbrăcată într-un verde-strălucitor, culoare care părea să pună roşul-auriu al părului şi cafeniul-luminos al ochilor, gura ei roşie ca focul şi gîtul alb într-un magnific relief. Era mâi seducătoare ca orieînd. Totul era minunat.

— O cunoşti pe doamna Dersingham ? întrebă ea.

Răspunse dînd din cap negativ.

— A venit o dată la birou, şi am zărit-o numai. Asta-i tot.

— Nu-i atît de frumoasă ca mine, nu-i aşa ? Sau crezi că este ?

— Frumoasă ca dumneata ! ! Era o exclamaţie de sinceră uluire. Continuă : Bine, dar nu poate exista nici un fel de comparaţie. Ea e o femeie obişnuită... şi dumneata... dumneata eşti fermecătoare. Da-da, eşti. Sincer îţi spun.

— Vorbeşti aşa... ca să mă tachinezi.

— Dc loc, răspunse el solemn. (S-o tachineze, asta ar mai lipsi ! N-o s-apuce el zilele alea, să poată s-o tachineze pe *ea* !) Continuă : N-am întîlnit în viaţa mea o fată atît de

frumoasă ca dumneata... n-am văzut măcar una de cînd sînt... şi nici n-am să mai văd, niciodată, niciodată !

Ea îl răsplăti cu un zîmbet. Apoi se încruntă.

— Nu-mi place doamna Dersingham. Am întîlnit-o o dată. Nu pot s-o sufăr. E snoabă, o mîţă scîrboasă *t*

— Zău ?

Lui Turgis puţin îi păsa cum era doamna Dersingham.

- — Da, este. Nu pot s-o sufăr, o urăsc. Nici tata nu poate s-o sufere. Lui nu-i place nici domnul Dersingham. Zice că-i un imbecil.

— Nu cred, totuşi, să fie un om rău, replică Turgis, gîndi- tor. N-am avut niciodată mult de-a face cu el. Dar cred că nu se pricepe la afaceri. Stătea foarte prost, firma noastră, în ultima vreme, înainte, de venirea domnului Golspie. A fost un noroc pentru noi c-a venit. N-am pretenţia că mă pricep în afaceri, dar de atîta lucru pot să-mi dau şi eu seama. Domnu Golspie e deştept, nu-i aşa ?

Ea dădu din cap afirmativ.

— Cîştigă mereu o mulţime de bani, dar de obicei îi cheltuieşte sau îi pierde în cine ştie ce afacere trăsnită. Nu poate suferi să stea multă vreme în acelaşi loc, şi dacă n-ar fi fost asta, ar fi putut face avere şi ar fi fost cu-adevărat bogat. Dar nu se sinchiseşte de-aşa ceva. Cînd mi-a scris şi m-a chemat la Londra, zicea că trebuie să vin şi eu pentru că are de gînd sa stea multă vreme şi să facă un adevărat cămin pentru noi, dar acuma, după ce-am venit, zice că nu-i place Londra şi c-o i.;i plece în curînd de-aici.

— Ce spui ! Turgis rămase cu ochii holbaţi. Ce... ce vrea să spună „curînd" ?...

— Oh, destul de repede, răspunse ea, cu nepăsare. Apoi îşi aminti de ceva : Ascultă, poate că greşesc, totuşi. Şi, în orice caz, nu cumva să scapi o vorbă, la nimeni, auzi ? Pronii tc-mi că n-ai să sufli o vorbă.

— *AII right,* n-am să suflu. Dar dacă pleacă, continuă Turgis privind-o cu gravitate, pleci şi dumneata cu el?

— Aha, asta te preocupă. Nu-i aşa ?

—- Da, asta. Pleci şi dumneata ?

—- S-ar putea. Dă-mi o ţigară de-acolo dacă eşti bun... dar

* .11 putea şi să nu plec. Depinde. Dar ascultă, dacă află tata

i a nm suflat un cuvînt, se înfurie, şi, cu toate că de obicei măIasă şă-mi fac de cap, cînd se supără de-adevărat, c infernal, poţi să mă crezi !

— Da, cred, cred că e, zise Turgis, care n-avusese niciodată cea mai mică îndoială în privinţa asta. N-aş vrea să am de-a face cu el cînd e furios.

— Ce conversaţie plicticoasă, deprimantă *!* exclamă ea, ri- dicîndu-se în picioare. Hai să mai bem ceva. Te-ai cherchelit vreodată ? Sper că da. Eu m-am cherchelit o dată său de două ori, la Paris, cu nişte americani. Am băut şampanie şi lichioruri toată noaptea. O dată am căzut jos, şi m-am tăvălit pe sub masă, şi-am dormit ore întregi. Dă drumul gramofonului şi pune ceva ca lumea. Pe urmă vino şi bea paharul ăsta, şi-am să văd după aceea dacă mai ştii să dansezi.

N-au dansat mult, deoarece Lena declară că e prea obosită şi el e prea stîngaci. Stinse una din lămpile cu abajur şi se întinse lîngă foc. Se aşează şi Turgis lîngă ea, lipit şi tremurînd puţin. îşi trecu braţul în jurul taliei ei, mai mult de încercare la început, dar cînd văzu că nu se depărtează, o strînse uşor. Ea se răsuci pe jumătate, aşa că se strînse şi mai aproape, apoi îşi ridică faţa-i fascinantă, îl privi cu ochii-i mari şi plini de taine, îşi înălţă buzele la doi-trei centimetri de ale lui şi-i şopti :

— Ţi-ar plăcea să mă săruţi ?

— E)a ! şi făcu iute o mişcare.

Dar Lena fu şi mai iute şi, într-o secundă, fugi de lîngă el rîzînd.

— Bine. Dar nu se poate... decît dacă-mi spui că mă adori şi că eşti îndrăgostit nebun de mine, că eu sînt cea mai în- cîntătoare fiinţă pe care-ai întîlnit-o vreodată şi c-ai face pentru mine orice ţi-aş cere eu pe lumea asta. Ei, ia să te vedem !

— Dar eşti ! Oh, eşti, bolborosi el, cu inima la gură. La asta m-am gîndit de cînd te-am văzut, în ziua aceea, la birou. De-atunci nu m-am gîndit la nimic altceva. Veneam şi stăteam pe-afară, în faţa casei, sperînd să te mai văd o datşă, să te pri-

' vesc doar, numai atît!

— Nu-i adevărat. Era o urmă de rîs reţinut în glasul ei. Repetă : Nu-i adevărat.

— Ba da, e-adevărat. Nopţi de-a rîndul. Sincer îţi spun, veneam. Oh, Lena... *

— Ah, eşti teribil ! exclamă, rîzînd de el. Ei bine, poţi să mă săruţi... dacă mă poţi prinde.

Şi se feri pe după fotoliile enorme şi pe după mese, iar el

o urmărea aproape orbeşte, pînă cînd, în cele din urmă, Lena se trînti de-a curmezişul sofalei mari şi moi şi se cufundă în perne.

— Nu, nu ! strigă rîzînd şi abia trăgîndu-şi răsuflarea cînd el se apropie. Nu m-ai prins *!*

Dar Turgis se aplecă peste ea, o prinse cu pasiune în braţe şi o sărută înfocat. Cînd se ridică, Lena începu din nou să rîdă şi să protesteze, dar după o clipă braţele ei îi înlăn- ţuiau gîtul, şi trupul i se strîngea lipit de-al lui şi se sărutau din nou. După cîteva minute de joacă de-asta, Lena îl împinse deoparte şi se ridică în picioare, îi întinse mîna, iar el în- genunche la picioarele ei, ţinîndu-i mîna într-ale sale. Inima îi bătea să-i spargă pieptul şi urechile îi vîjîiau.

— Acum trebuie să fii cuminte, îi spuse Lena cu un calm neobişnuit.

— Da, răspunse Turgis umil, ridicînd ochii spre dînsa.

Dac-ar fi pus un dram de blîndeţe în vorbe, l-ar fi făcut să plîngă.

Îi zîmbi, apoi, şi, aplecîndu-se, îi mîngîie uşor obrazul cu mîna cealaltă. îşi apropie obrazul, de el, astfel că buzele îi străluciră dinnou în ochii lui împăienjeniţi, dar cînd îşi înălţă capul, fata şi-l retrase, pînă cînd, în cele din urmă, Turgis sări în picioare şi o îmbrăţişă cu aceeaşi ardoare ca

şi înainte, şi din nou se sărutară. O oră întreagă îl ţinu astfel, alungîndu-I, atrăgîndu-l, hîrjonindu-se, într-un sumbru şi sălbatic „lasă-mă şi nu-mi da pace” ; uneori el nu făcea decît să-i ţină mîna şi să şi-o apese tandru pe obraz, dar alteori era toată în braţele lui, clipe lungi, răspunzînd pasiunii lui dezlănţuite cu strălfulgera ii arzătoare ale propriei pasiuni. După care, cu acelaşi calm bizar, îi spuse că trebuie să plece.

Uluit şi îndurerat, se rezemă de speteaza unui scaun şi o privi cu ochi aprinşi, care o străpungeau.

T.a îşi aruncă o privire în oglinda de deasupra căminului, lu-donînd încet o melodie de dans. Apoi se răsuci în călciie, îi miimpină privirea cu o uşoară încruntare şi insistă din nou că tu buia, într-adevăr, să plece.

Turgis ar fi voit să-i spună fel de fel de lucruri minunate, «Iiii nu găsea cuvinte să le cuprindă. Căută să le pună în privii il«- cu care o învăluia.

Pot să te; văd mîine ? o întrebă, în cele din urmă.

Mmmm ? Avu aerul că stă pe gînduri. Da, poate. Ce vui hii fncein ?

Mi-e indiferent, atîta vreme cît sînt cu dumneata, o asi- l'iu.l rl, înccrcînd să zîmbească, dar constatînd că faţa îi era ţeapănă, atît de ţeapănă, încît ar fi crăpat dacă ar fi zîmbit. Continuă : Ce-ai dori să facem ? Ai vrea să mergem undeva ?

— Da. Uite ce. Aş vrea să văd filmul sonor cu Ronald Mawlborough) filmul cel nou, ştii unde se dă ? La „Sovereign”. Nu la „Sovereign” ? Cred c-o să fie teribil de multă lume, aşa că trebuie să te înscrii pentru locuri. _

— Mă-nscriu, dacă ştiu că vii, zise Turgis hotărît,

— *AU right !* Atunci mergem. Ia bilete, nu uita.

— Nu uit. La ce oră ?

— Ia să vedem. Uite, ne întîlnim Ia opt fără un sfert Ia intrare. Cred că atunci începe filmul cu Ronald Mawlborough, m-am uitat în ziar azi-dimineaţă.

— La opt fără un sfert. Bine-atunci. Şi... eu... Lena...

Dar fata îi arătă pălăria şi pardesiul şi, după ce le îmbracă,

Îl luă de braţ şi îl duse la uşă.

— Poţi să-mi spui şi mîine tot ce ai de spus. Acuma vreau să ştiu doar atît : Sînt frumoasă ?

— Oh, Lena... eşti fata cea mai încîntătoare... nu ştiu cum să mă exprim...

— Nu ştii... dragule ?... răspunse ea, rîzîndu-i.

Se apropie de el, mult, îi întinse buzele, le retrase iarăşi, brusc, rîse din nou, dar în cele din urmă îi îngădui să o sărute.

Cînd se pomeni în stradă şi se întoarse să mai arunce o ultimă privire la ferestrele fermecate de la etaj, Turgis mai era încă zăpăcit, îndurerat, înfierbîntat. Ochii îl usturau, iar dorinţa ardea în el şi-l frămînta cum nu arsese şi nu-l frămîn- tase niciodată pe vremea cînd rătăcea pe străzile lungi şi luminate în căutarea zadarnică a unui zîmbet care să'-i răspundă, pe vremea cînd rămînea cu privirile pierdute la o gură roşie ca focul, la obrajii catifelaţi, la braţele rotunde şi la picioarele bine făcute de prin vagoanele metropolitanului, sau de prin autobuze şi cofetării, pe vremea cînd simţea acele uşoare apăsări excitante în întunericul cinematografelor şi cînd se întorcea în odăiţa lui, obosit trupeşte, dar cu imaginaţia aprinsă, cum i se întîmplase de atîtea ori, şi cu viziuni de rotunjimi ispititoare şi fete încîntătoare ce-i apăreau din colţuri întunecate, chinuindu-l. Flacăra dorinţei de astăzi era pornită din inimă. Acum era îndrăgostit, teribil de îndrăgostit. Miracolul se petrecuse, aleasa inimii, fata nemaipomenită apăruse, şi cu această unică lovitură magică, viaţa lui era încununată în toată plenitudinea. Nu se mai mulţumea acum numai cu simpla existenţă, ci, în sfîrşit, îndrăgostit cu adevărat, devenise el însuşi.De-ar fi dragostea mărinimoasă cu el, că în ce-l priveşte nu ş-ar da înapoi de la nimic pentru ea ; ar fi gata să mintă, să cerşească, să fure, să robească zi şi noapte, să se ridice la culmi uluitoare de curaj, orice, atîta vreme cît i se îngăduia

să iubească şi cît era iubit.

Dacă taxatorul autobuzului de pe linia 31 l-ar fi observat pe tînărul acela cu nas mare, cu gura căscată, lăsînd să se vadă. dinţii neregulaţi, şi cu falca atîrnîndă, ai cărui ochi căprui, aprinşi, priveau rătăciţi în gol şi a cărui faţă avea' o paloare bizară, ar fi putut foarte uşor să tragă concluzia că îl rodea o durere mare. Dar Turgis era înflăcărat de dragoste. Şedea pierdut într-un vis extatic, în care sărutările rememorate sclipeau ca stelele.

5

— Vă rog, domnu Smeeth, zise el a doua zi de dimineaţă, aţi putea să-mi daţi astăzi un acont de o liră ?

Domnul Smeeth îşi frecă bărbia cu un aer iritat.

— Dumneata ştii, Turgis, că nu fac cu plăcere asemenea lucruri, răspunse el cu un aer important. Nu-i atît de mult faptul în sine...

— Nu-i decît pînă mîine dimineaţă, accentuă Turgis, pentru că a doua zi, sîmbătă, era ziua de chenzină.

— Da, ştiu asta, şi toată chestia în sine e lipsită de importanţă, dar *sistemul* e greşit. Dac-apuci să-ncepi cu lucruri de astea, nu mai ştii niciodată unde ai să te opreşti. Cînd eram la Compania internaţională de comerţ, înainte de război, era acolo lin casier foarte îngăduitor, un bătrîn, îl chema Hornsea, şi pe vremea aceea leafa se plătea lunar. Rezultatul a fost că unii dintre băieţi, în special unul sau doi dintre cei mai petrecăreţi, ciupeau veşnic avansuri, şi bătrînul Hornsea le dădea din fondul de cheltuieli curente. Şi ce crezi că s-a-ntîmplat cu timpul ?

I -au lăsat încurcat, l-au băgat la apă rău de tot. Acuma... eu IUI vreau să spun că dumneata ai de gînd să mă-ncurci...

— Ştiţi foarte bine, domnu Smeeth, că eu n-am să vă fac una ca asta...

— Da-da. Nici n-ai putea, chiar dac-ai încerca, zise domnul Smeeth cu emfază. Nu ţi-ar merge de loc cu mine. Eu nu-s htUrinul Hornsea. Dar, crede-mă, nu-i bun sistemul, măi băiete ! Nu poţi să aştepţi pînă mîine

dimineaţă ? Ţi-aş putea împrumuta eu un şiling, doi, dacă-i aşa...

— Nu, vă mulţumesc, domnu Smeeth, aş prefera să-mi daţi

o liră avans, dacă nu vă supăraţi. E un caz excepţional, am nevoie astă-seară.

Şi adăugă, în gînd, că bătrînul Smeethy ar sări în sus dac-ar şti pentru ce-i trebuie.

— Eh, bine, în cazul ăsta cred că-i mai bine să-ţi dau. Dar nu uita, e în mod excepţional. Şi să nu yiţi că mîine dimineaţă ai să încasezi cu o liră mai puţin.

Scrise cu atenţie pe un petic de hîrtie : *H. Turgis* —£ I.O.O.,

o puse în casa mică şi apoi îi încinse o bancnotă de o liră.

— Vă mulţumesc foarte mult, domnu Smeeth, zise Turgis încet şi umil.

Primul pas era făcut. Următorul era să se înscrie pentru bilete la „Sovereign". Ar fi putut să telefoneze şi să le plătească seara, dar aşa ceva nu-i dădu prin cap, pentru că el nu făcea parte din categoria de oameni care cumpără bilete prin telefon, şi chiar dacă i-ar fi dat prin cap, ar fi refuzat să procedeze astfel, părîndu-i-se prea puţin sigur. Pentru a avea certitudinea că va găsi locuri bune, îşi scurtă la prînz din timpul de masă, înghiţi ceva la repezeală, apoi alergă pînă în West End, la „Sovereign", unde găsi deschis. într-adevăr, de vreun ceas şi mai bine la „Sovereign" era plin, mai ales cu cucoane tinere care, din suburbii îndepărtate, veniseră să cumpere trei metri jumătate de material de perdele, şi pentru că economisiseră nouă *pence,* se socoteau îndreptăţite să intre să-şi arunce puţin ochii la Ronald Mawlborough. Cu toate că era atît de devreme, Turgis găsi destulă lume înaintea lui la casa de bilete, dar reuşi totuşi să ia două locuri bune cu patru şilingi jumătate unul. Nouă şilingi pentru un film ! Era un record pentru el, desigur, şi fireşte că i se părea o grămadă de bani, aproape cît cîştigă într-o zi întreagă. Cu toate

acestea, plăti cu plăcere. Cu biletele în buzunar, ca să nu mai pomenim de restul de unsprezece şilingi disponibili pentru a răspunde eventualelor necesităţi, nu mai avea acum nimic de făcut decît să aştepte, să se menţină în viaţă, liniştit, pînă la ora opt fără un sfert, şi apoi... Lena.

Nu făcea să se mai ducă pînă acasă după terminarea lucrului la birou, aşa că intră într-o cofetărie, nu prea departe de „Sovereign", şi lungi masa cît putu, fără să treacă de limitele cuviinţei. Chiar şi aşa, cînd ajunse la „Sovereign", nu era decît ' şapte jumătate, dar n-avea importanţă, pentru că va fi agreabil

să aştepte acolo, privind mulţimea şi ştiind că fiecare minut

o aducea pe Lena mai aproape de el. Pentru locurile mai ieftine era coadă. Stătuse şi Turgis, de multe ori, la coada asta. Acum se uita la ea cu un amestec de milă şi dispreţ. Părea să facă parte dintr-un trecut străvechi şi pietrificat. în holul de ia intrare, sub globurile aurii, lacheii şi picolii în haine de culoarea ciocolatei şi a aurului îndrumau spectatorii în două puhoaie oarbe care se scurgeau sacadat către cele două mari scări de marmură. Primele zece minute Turgis le petrecu um- blînd de colo pînă colo. Dar după asta, cînd îşi dădu seama că Lena putea să sosească dintr-un moment într-altul, se plantă cu grijă în centru, avînd sub ochi toate uşile de intrare, aşa ca să nu existe nici o posibilitate de a o scăpa din vedere. Treceau sute de fete cu prietenii lor, dar nici una nu era atît de frumoasă ca Lena. Cu cîteva zile mai înainte ar fi invidiat pe mulţi dintre tipii ăia, dar acum îşi putea permite să se uite la ei cu milă. Habar n-aveau ei ce-i aia o fată. „Aşteaptă s-o vezi pe Lena", spunea el în gînd cîte unuia, care trecea pe lîngă el surîzînd, nepăsător.

La opt fără cinci îşi spuse că şi seara trecută, la „Colladium", Lena întîrziase zece minute. Fetele totdeauna îi făceau pe băieţi să aştepte. Pe chestia asta erau faimoase. La opt începu să fie îngrijorat. Se întrebă dacă nu cumva aşteaptă într-un loc greşit, şi cercetă în grabă

întreaga faţadă a intrărilor. La opt şi un sfert ochii începură să-l usture. Timpul, care trecuse atît de încet pînă mai adineauri, gonea acum. Filmul cu Ronald Mawlborough începuse de mult. I se pusese un nod în gît, imens şi dur, de adevărata nefericire, şi-l îneca, îl sufoca. De vreo zece ori cel puţin se repezise înfocat înainte, ca să dea imediat înapoi, sub privirea fixă a cîte unei fete străine care credea că e pe cale să fie acostată ; încerca să se mâi convingă pe sine că aşteptarea, încă un pic de aşteptare, ar mai putea avea vreun rost. Ultima jumătate de oră n-a fost altceva decît o tristă farsă ; ştia că ea nu mai putea să vină, deşi picioarele lui refuzau să se deplaseze din loc cu mai mult decît un metru sau doi. Se făcuse 9 cînd, în fine, se hotărî să plece, cu două bilete inutile în buzunar. Linul dintre ele l-ar mai fi putut folosi, dar nici o singură clipă măcar nu-i trecu prin cap aşa ceva. Pe Lena voia el s-o vadă, nu pe Ronald Mawlborough.

Găsi o sută de scuze pentru ea. Poate că i se făcuse rău deodată, pentru că fetelor li se întîmplă asta adesea, credea el. Se putea să se fi întîmplat ceva la ea acasă. Poate că se întorsese tatăl pe neaşteptate. Ceea ce nu putea să creadă era că se produsese vreo neînţelegere, vreo greşeală în privinţa 11l- tîlnirii în sine, pentru că *ea* fusese aceea care propusese şi timpul, şi locul. Luptînd cu dezamăgirea, se grăbi, făcîndu-şi drum prin mulţimea stupidă, neroadă, şi prinse primul autobuz care să-l ducă în Maida Vale. Din ce în ce mai emoţionat, făcu în sfîrşit colţul în Carrington Villas şi aproape că alergă pînă ce apucă să zărească numărul 4 A. în camera de locuit nu se vedea nici o lumină. Nu era acasă. Ajunse, cu toate acestea, la concluzia că cineva tot trebuie să fi fost acasă, pentru că după o aşteptare de cîteva minute i se păru că vede o lumină la una din celelalte ferestre. O dată hotărîrea luată, nu mai şovăi* de loc, ci se duse de-a dreptul la uşă şi sună. îşi aminti că probabil soneria era deranjată. Totuşi, mai sună

o dată.

— Da, se auzi un glas după ce uşa se deschise cîţiva centimetri, ce s-a îi^tîmplat ?

— Miss Golspie e acasă, vă rog ?

Fata, de bună seamă servitoarea care fusese în oraş cele două seri precedente, deschise acum uşa ca lumea şi ieşi afară să se uite la el.

— Oh, nu, nu-i acasă.

— Ştii dumneata cumva unde s-a dus ? -

— Oh, nu, nu ştiu.

— Da, înţeleg... zise Turgis nefericit. Era vorba să ne întâlnim astă-seară.

— Păi... zise fata cu un ton confidenţial, cred că a ieşit cu un prieten, pentru că s-a îmbrăcat îndată după şapte şi mi-a spus că astă-seară se întoarce foarte tîrziu, şi pe urmă, pe la şapte şi jumate, a venit un domn s-o ia cu maşina. Şi asta-i tot ce pot să vă spun. Vreţi să-i lăsaţi poate un bileţel ?

— Nu, nici un bileţel.

Traversă încet grădina, ieşi pe poartă, trecu strada pe celălalt trotuar. La colţ trebui să se oprească, dîndu-şi seama că îşi muşca batista, pe care şi-o făcuse ghem. Apoi, cînd, în cele din urmă, se linişti puţin şi-şi puse batista în buzunar, începu să umble ca un bezmetic, în noapte.

Cînd intră în camera din fund, domnul Pelumpton şedea singur, terminînd de fumat ultima pipă : nu-i mai rămăsese de băut decît o gură de bere.

— Poţi să-mi dai puţină cerneală, te rog, domnu Pelumpton ? întrebă Turgis. \

— Dăa, aşşa cred. Trebuie şă fie pe-un fund dă şticlă p-aişi pă undeva. Da' n-ăi fi avînd dă gînd şă te apuşi şă şcrii şcrişori la ora aşta din noapte, măi băiete ?! Dac-aş fi în locul dumitale, funcţşionărind toată jiulica pă la birou, şcriind şcrişori pă cheştia aşta şi pă chestia ailaltă, făr' şă mă mai opreşc, atuncşi nu m-ai mai prinde dumneata pă mine şcriind şcrişori şi la ora aşta din noapte, pă cuvîntul meu că nu m-ai prinde...

— Of, pentru numele lui dumnezeu, strigă Turgis, dă-

mi cerneala aia dac-o ai, şi lasă-mă-n pace !

— Uite-uite-uite-uite ! Aşa şe vorbeşte cu omu *?!* Aşta-i modă nouă !

Domnul Pelumpton, jignit şi hotărît să se arate demn, scoase sticla de cerneală şi o puse pe masă, apoi se întoarse cu spatele.

— Egjiştă şeva, aşa, care şe cheamă maniere, continuă el întors cu spatele, şi cînd seri şeva,- şeri aşa cum şe cuvine. Nu poate şă găşeaşcă omu tot şe-i şeri îndată şe-i şeri, nu, pa lumea aşta nu şe poate încă aşa şeva, dejeaba, nişi dumneata, nişi altşineva...

Dar Turgis trîntise uşa în urma sa şi urcase scările. Se aşezase în odăiţa lui, cu o mapă pe genunchi şi cu condeiul în mînă, dar după o jumătate de oră nu erau aşternute pe hîrtie decît două-trei rînduri stîngace, deşi prin capul lui ropoteau torente întregi de fraze mînioase, pline de reproşuri, amare, rugătoare. Cînd, în disperare de cauză, mototoli hîrtia, aruncă tocul la pămînt şi se îndreptă spre fereastră, noaptea de-afară era plină de tineri înalţi şi eleganţi, cu păr ondulat şi haine de seară, şi toţi o ţineau pe Lena în braţe. Rîdeau de el. Şi ea rîdea de el. Plecă de la fereastră şi încercă să se convingă că poate nu era adevărat, că, poate, acum îi părea rău. îşi spunea că ar fi trebuit să aştepte în Carrington Villas pînă la întoarcerea ei, indiferent cît de tîrziu ar fi fost. Netezi la loc mapa cu hîrtie de scrisori şi încercă să se hotărască dacă sa scrie ceva scurt şi viguros sau lung şi rugător. Oh, dar la ce bun să mai scrie ?! Se va duce s-o vadă, să-i vorbească, şi, uitîndu-se drept în ochii ei, să-i spună ce gîndeşte. O să-i demonstreze că nu avea de-a face cu un copil, ci cu un bărbat.

Se dezbrăcă şi, ca de obicei, îşi goli buzunarele. Două bilete, patru şilingi şi jumătate fiecare, pentru cinematograful „Sove- icign". Doar ea fusese cea care propusese, dar nici nu s-a ostenii măcar să-i comunice că nu vine, ci pur şi simplu a ieşit cu altcineva. S-a îmbrăcat, s-a urcat în maşină, şi-a rîs de el şi a Uitat pînă şi de

existenţa lui. Stinse lumina, se vîrx în pat şi se pomeni într-o beznă fierbinte şi sărată, cu ochi care i se umpleau de lacrimi.REVELIONUL DOMNIŞOAREI MATFIELD

1

Cu o zi sau două înainte de înapoierea domnului Golspie, *miss* Matfield, şezînd în autobuzul 13, cu picioarele îngheţate şi în mînă cu un roman care nu-i plăcea, îşi dădu seama deodată că se apropiase Crăciunul. Magazinele prin faţa cărora trecea în fiecare zi cu autobuzul, pe Regent Street şi pe Oxford Street, începuseră de cîtăva vreme să sărbătorească Crăciunul ; trecuseră săptămîni de cînd izbucnise eflorescenţa anuală, stacojie de moşi crăciuni, de păducel şi de vîsc. Magazinele şi, după ele, revistele ilustrate începeau atît de devreme tot corul lor de reclame şi de aranjamente de vitrine, ţipînd : „A venit Crăciunul! A venit Crăciunul cu atîta vreme înainte, încît atunci cînd într-adevăr se apropia, apucaseră să şi uite de el. Cam acestea îşi spunea *miss* Matfield, şi apoi îşi aminti că în fiecare an mama ei avea obiceiul să exclame : „Vai, a şi venit Crăciunul ! Nu credeam să fie atît de aproape. M-a luat cu totul pe nepregătite anul ăsta !” Da, de fiecare dată spunea acelaşi lucru, an după an, şi *miss* Matfield o ironiza pe tema asta. Şi acum, îşi spunea *miss* Matfield, începea să facă şi ea la fel, întocmai ca o femeie pe cale de a deveni uitucă, absurdă şi cam bătrîioară. Oh, e idiot Privi pe fereastră. Cei trei kilometri de „daruri de Crăciun” şi de risipă de lumină electrică, de brazi artificiali şi de zăpadă de vată mai alunecau pe lîngă ea. Sezonul festiv, vai, doamne ! Nu era decît o campanie de publicitate, menită să împingă pe fiecare să cumpere pentru ceilalţi lucruri inutile. încercă din nou să mai citească din romanul ei : *„Lunile treceau, şi, totuşi, de la Jeffrey nici un semn. Nu o iertase. La disperare, Jenifer acceptă o invitaţie de a se întîlni cu Mainwaringsii la Madeira, se întoarsesă petreacă două săptămîni vesele dar febrile la Chelsea (unde Jokn Anderson o căuta peste tot şi nu se dezlipea de lingă ea), apoi îşi făcu apariţia, tot*

zîmbitoare, cutezătoare încă, dar cu o privire vag înspăimîntată, la Cap d'Antibes. Se afla încă acolo cînd a aflat că Jeffrey fusese văzut la Miami. «Şi era cu Gloria Judge, draga mea...»" Atît îi fu de ajuns. Cui îi păsa ce i se întîmplă lui Jenifer şi lui Jeffrey, o pereche de zevzeci ? Şi de ce toate romanele astea erau veşnic pline numai de oameni care n-aveau altă treabă decît să călătorească de la o staţiune balneară la alta, îritrebîndu-se cine va fi următorul sau următoarea cu care se vor culca ? Nimeni nu muncea în romanele astea.

Se întoarse la tema Crăciunului. în fond, constată ea, toată chestia asta era revoltătoare. Dăruiai oamenilor o mulţime de fleacuri, agende şi calendare, şi tot felul de nimicuri, sau obiecte de îmbrăcăminte care nu le veneau bine, mănuşi prea mari sau prea mici, ciorapi de o culoare care nu li se potrivea (şi ea va trebui să se gîndească la cadourile pe care le avea de făcut, deşi stătea foarte prost cu banii) ; iar ei, la rîndul lor, îţi dădeau fleacuri şi obiecte vestimentare care nu-ţi veneau bine. îtighiţeai cantităţi enorme de mîncare de care n-aveai poftă (şi chiar doctorul Matfield, care avea ideile lui despre dietă, spunea că de Crăciun n-are importanţă), şi-apoi te-nvîr- teai de colo» pînă colo făcînd pe voiosul, cînd în realitate te simţeai îndopat şi somnoros, te durea capul şi nu doreai nimic mai mult decît un bicarbonat. Dacă rămîneai acasă, căscai, te străduiai să o convingi pe mama că nu duceai o viaţă intimă aventuroasă, pe care să încerci să i-o ascunzi, şi pe urmă frunzăreai, plictisită, rezervele literare ale familiei. Dacă ieşeai, trebuia să te prefaci că te-ai amuzat superb, pentru că purtai pălării caraghioase din hîrtie colorată şi jucai jocuri de societate cu Creion şi hîrtie („Ia să văd, un fluviu care începe .cu V ?"). Şi cel mai deprimant şi mai revoltător în toate astea era că puteai totuşi să-ţi imaginezi un Crăciun cu adevărat agreabil, echivalentul adult al încîntătoarelor Crăciunuri din copilărie, felul acela de Crăciun pe care oamenii totdeauna cred c-or să-l petreacă şi nu-l petrec niciodată. Cînd autobuzul se opri lîngă

terenul de *cricket* de o dezolantă tristeţe de la Lord’s, urcară două femei încărcate cu pachete şi pacheţele. Purtau pălării ridicole şi făceau gălăgie (semn sigur că se apropia Crăciunul, pentru că asemenea femei cu pachete şi pacheţele şi jmrtînd pălării ridicole nu întîlneşti decît în preajma Crăciunului). După ce maşina porni din nou, *miss* Matfield îşi scoase dintr-un ascunziş secret Crăciunul ei de vis. Era undeva la ţară, într-o casă veche, luminată de focul din cămin şi de lumînări aprinse reflectate pe suprafeţele de lemn lustruit ; lîngă ea, adorînd-o, era o figură vagă, un soţ, înalt, viguros, poate că nu chiar frumos, dar distins ; doi’ sau trei copii, vagi şi ei, şi numai rîsete şi scînteieri în luciul buclelor ; sosesc prieteni, oameni încîntători : „Bună seara ! strigă ei. Ce interior delicios v-aţi aranjat aici ! Zău, Lilian *!”* Cîţiva servitori cu zîmbete pe buze, butuci pe foc, afară ninge, argintăria veche sclipeşte discret pe masa de mahon pe care e pregătit dineul, şi : „Draga mea, arăţi minunat astă-seară”, zice vaga figură masculină cu voce profundă, pătrunzătoare, tulburătoare. „Ho, opreşte-te, proasto *!”* îşi spuse *miss* Matfield. Nu-şi scosese la iveală toată aiureala asta decît ca să se indispună. îi plăcea să-şi dovedească, uneori, cît putea fi de naivă. Lucrul acesta o călea.

Se va duce acasă de Crăciun, ca de obicei, şi pe drum îşi va imagina şi se va bucura cu anticipaţie că de data *asta o* să fie destul de drăguţ, pentru ca, o dată ajunsă acolo, să se întrebe cum de i-a putut trece prin cap că o să fie altfel decît dezolant. Toate ca de obicei. Şi, totuşi, va fi şi asta o schimbare, o întrerupere în circuitul „birou-«Burpenfield»“, care în ultima vreme ajunsese să fie foarte apăsător. Niciodată nu fusese mai apăsător. La „Burpenfield” mergea din ce în ce mai prost; Evelyn Ansdell — fericit copil — plecase cu aiuritul ei de tată ; şi nu mai apăruse nimeni amuzant. Nu mai în- tîlnise, de secole, un singur om măcar interesant. Apoi, viaţa în Fundătura îngerilor, de la plecarea singurei persoane amuzante de acolo, domnul Golspie, se redusese la nimic

altceva decît veşnicul bătut la maşină. Domnul Golspie — admitea asta în forul ei interior, cu o candoare neobişnuită — *era* amuzant, era, de departe, persoana cea mai amuzantă la orizont — să-l ţină dumnezeu ! — şi o să-i facă plăcere să-l vadă venit îndărăt. Ar fi amuzant dacă ar avea tupeul şi curajul să-l aducă pe domnul Golspie la cămin, să-l prezinte lui Tatters, să-i spună : „Miss Tattersby, acesta este *unicul* bărbat amuzant pe care l-am cunoscut pînă-n ziua de azi!" Dar — oh, doamne ! — trebuia să se ferească de Tatters. La cămin numai despre Tatters vorbeau, toate, zi şi noapte.

În acest sens mai avu o dovadă în pîus, dacă mai era nevoie, cînd ajunse la cămin, pentru că pe palier, în faţa uşii odăii ei, se întîlni cu deprimanta *miss* Kersey.

— Dumneata eşti, Matfield ? Kersey începu să se văicărească, descurajată şi prăpădită ca de obicei : nu te apropia pentru nimic în lume de Tatters astă-seară, dragă. M-am dus la ea să vorbesc despre subînehirierşa camerei mele şi pur şi simplu mi-a închis gura, nu m-a lăsat să scot o vorbă, să-i explic ce vreau, şi cînd, şi cum, şi ce fel. S-a-nfuriat şi s-a repezit la mine, Matfield, parcă m-ar fi prins furînd sau mai ştiu eu ce. Nu-i îngrozitoare Tatters asta ? Şi, totuşi, ultima oară cînd am fost la ea, a fost mai drăguţă ca oricînd, a mers pînă acolo încît m-a întrebat chiar despre sora mea, cea care-i plecată în Birmania. Nu mă mai duc la ea nu ştiu cîte luni de zile acuma... adăugă Kersey, avînd în fond o reală satisfacţie că *miss* Tattersby putea fi, într-adevăr, atît de feroce, atît de imprevizibilă în atitudini. Am să-i trimit şi eu bileţele, cum fac toate. Nu te apropia de ea în seara asta.

Miss Matfield declară că nu avusese nici un moment inten-, ţia să facă lucrul acesta, apoi se grăbi să intre în odaia ei, unde, pe cînd se aranja pentru masă, ajunse la concluzia că, în fond, Tatters era cea care făcea ca „Burpenfield" să fie suportabil pentru oameni cum era Kersey, pentru că dădea vieţii lor un colorit de primejdie şi de dramă, sărmanele de ele. La cină trebui să stea la

aceeaşi masă cu Isăbel Cadnam, cu miorlăita de Morrison şi cu o nou-venită, care luase fosta odaie a Evelynei Ansdell şi o sîcîia pe *miss* Matfield numai din pricină că nu era Evelyn Ansdell. Dar, chiar şi în afară de asta, nou-venita era o creatură enervantă. O chema Snaresbrook; avea păr negru ciufulit, ochi mari şi zgîiţi (foarte fardaţi) şi obraji albi, moi, atîrnînd; şi mai era şi sentimentală, expansivă şi freudistă. Pînă acum avusese mare succes în cămin pentru că mergea de la o fată la alta, le asculta sau le vorbea despre ele însele cu multă căldură, oferindu-se să le ghicească viitorul şi ocupîndu-se teribil de problema acestor „contacte de la om la om". Miss Matfield, mai recalcitrantă decît altele, nu se lăsă prinsă în mreje. Cînd sosi, celelalte erau aşezate şi vorbeau despre slujbe.

— Pariez c-ai să fii de acord, Mattie, zise imediat *miss* Cadnam.

— Cu ce ? întrebă *miss* Matfield.

— Tocmai spuneam că stupiditatea împrejurărilor e vinovată de faptul că aproape toate fetele de-aici au o slujbă care nu li se potriveşte. Vreau să-ţi spun că dacă-ţi place un anume lei de muncă, atunci ai, nouăzeci la sută, şansa să găseşti un post unde ţi se dă cu totul altceva de făcut. Chiar acum am descoperit că, uite, Snaresbrook lucrează la un birou de loca- l'lune de filme, şi ea are oroare de aşa ceva...

— N-am vrut să spun asta, interveni *miss* Snaresbrook blînd, cu vocea ei de contralto sentimentală, pentru că eu nu am oroare de nimic. Cred că nu trebuie...

— Eu am, o întrerupse *miss* Morrison. Eu am oroare de tot. Eu sînt de părere că lumea-i plină de oameni absolut infecţi.

— Nu, eu nu am oroare de oamenii aceştia de la filme. Dar am sentimentul că nu-s la fel cu mine, sînt alt gen. Nu pot spune că nutresc simpatie pentru ei, dar am, dimpotrivă, sentimentul că mă aşteaptă ceva mai bun de făcut...

Şi *miss* Snaresbrook îşi roti în jurul mesei ochii ei

mari şi zgîiţi, ca farurile unui automobil la o turnantă.

— Tocmai asta spun şi eu ! strigă excitabila Caddie. Uite, eu ador să lucrez la o casă de filme, ăsta-i genul meu. Şi iată-mă ajutor de secretară la „Liga divinului lotus", şi sînt sigură că ţi-ar plăcea, Snaresbrook, nu-i aşa ? Pe cînd, nu te supăra, după mine, oamenii ăştia de la „Divinul lotus" sînt prea blegi ca să-i poţi considera vii, şi, din clipa cînd încep să vorbească, îmi calcă pe nervi. Dacă mai rămîn multă vreme acolo, mă smintesc de tot şi am să cad şi eu în adorarea stelelor şi în „Înţelepciunea Orientului". Dacă-mi pomeneşte acuma cineva de Orient, îmi vine să urlu. Nişte cineaşti de ăştia graşi şi cu ţigări de foi groase ar fi ceva teribil de nou pentru mine. Şi să mai mergi şi la vizionări comerciale, dacă vrei... ah, ar fi o minune !

— Voi două ar trebui să schimbaţi slujbele, zise *miss* Matfield. Aţi fi atunci amîndouă mulţumite. Ce zici, Caddie ?

— Uite, tocmai aici începe stupiditatea. Niciodată nu nimereşti la^locul potrivit. E-aproape acelaşi lucru cu fiecare. Dacă eşti gen West End, nimereşti la o modistă ieftină *en* g*ros,* undeva în City...

— Revoltător, murmură *miss* Morrison.

— Şi dacă eşti socialistă turbată sau ceva în genul ăsta, cum e fata aia, Colenberg, te pomeneşti secretară la *lady* Thom- son-Greggs, în Berkley Square, şi te revolţi că-i plină casa de lachei galonaţi. I-am spus lui Ivor, seara trecută, de chestia asta, şi el zicea să scriu un articol la ziar.

— De ce nu scrii ? interveni *miss* Snaresbrook. Sînt convinsă c-ai putea să scrii. Ai darul exprimării. Nu cred să mă fi uitat în palma dumitale. Sînt convinsă că ţi-e scris în palmă.

Aîî'ss Matfield îşi aruncă ochii peste masă tocmai la timp ca să prindă o privire dezgustată a domnişoarei Morrison, ai cărei ochi cenuşii aveau şi ei darul expresiei şi anunţau foarte limpede că Snaresbrook asta era revoltătoare.

— Eu, ce să zic, nici mie nu-mi place prea mult slujba mea, interveni *miss* Matfield, dar nici nu pot spune că mi-ar plăcea mai mult alta, a vreunei fete de la noi. De fapt, toate slujbele sînt destul de nesuferite, şi aici e buba cea mare. Nici una dintre noi n-avem posibilitatea să întreprindem ceva în- tr-adevăr important. Tot ce facem nu-s decît operaţii maşinale stupide. Dac-am fi fost bărbaţi, am fi ajuns pînă acum ceva ca lumea. Dar o fată ce şanse are ? Palavre, tot ce vorbesc despre munca femeilor ! Au ei grijă, bărbaţii, să pună mîna pe toate slujbele bune. Ştiţi asta şi voi, o ştiţi foarte bine !

— E-adevărat, *miss* Matfield, rosti *miss* Snaresbrook ro- tindu-şi privirile pline de căldură. Consider că-i deosebit de nedrept, în special în cazul dumitale. O fată cu un caracter atît de ferm ca al dumitale este îndreptăţită să deţină un post important, de răspundere. Mai avem un drum lung de străbătut * în faţa noastră. Bărbaţii încearcă necontenit să pună piedici fn calea femeilor, să le menţină în posturi inferioare. Şi ce atitudine au *!* Ce lucruri mi-a fost dat să aud de la unii dintre oamenii aceia de la filme !

Oftă, apoi îşi roti ochii ca nişte faruri de automobil.

— Da, admit că-s o bandă de infecţi, zise Caddie veselă, dar asta ar trebui să facă lucrurile şi mai amuzante. Bărbaţii , sînt destul de uşor de manevrat. Femeile-s mai îngrozitoare. Sînt, printre creaturile alea de la „Lotusul divin", nişte mîţe bătrîne şi afurisite ! Vin grămadă toate şi- ţi cad pe cap ziua întreagă, şi îşi bagă veşnic nasul în treburile tale ca să-ţi scornească cele mai veninoase minciuni. Ah, de-aş avea de-a face numai cu bărbaţi ! Aş vrea să fie cîţiva şi-aici, la cămin !

— Miss Cadnam, sper că nu vorbeşti serios ? ! zise *miss* Snaresbrook, cu un aer de reproş.

— Ba da, vorbeşte serios, şi eu gîndesc la fel, zise *miss* Morrison, smulsă şi ea o dată din dezgustul ei molatic, şi tot aşa ai să vorbeşti şi dumneata după ce vei fi stat aici cît noi.

I u nu sînt atît de prăpădită după bărbaţi — cei mai

mulţi Mnt odioşi, după cîte pot eu să-mi dau seama — dar cîţiva, aici, ar mai schimba puţin atmosfera. Cei care ne vin musafiri sînt, de obicei, nefolosibili, săracii, dar îmi place să-i văd vi aşa, încercînd să pretindă că nu dau importanţă mîncării, cu toate că-i infectă. Sînt prea multe fete aici. Uf ! Prea multe mofturi şi fasoane femeieşti. Prea multă pudră, şi rujuri, şi creme. Prea mulţi ciorapi de mătase şi prea multe furouri. Prea multe buiote cu apă caldă şi prea mulţi papuci. Prea multe încurcături, şi agitaţie, şi deprimare, şi compătimire ! De cîte ori aud un bărbat tropăind pe-aici, şi-l văd aşezîndu-se, voinic şi greoi, sînt încîntată, nu-mi pasă cît o fi de nesuferit. îs prea multe femei pe-aici. E revoltător !

— Hop-la, dă-i nainte ! strigă Caddie. Nu te opri *l* ' .

— Să mai vorbeşti de fete care duc „o Viaţă independentă" ! continuă *miss* Morrison, roşie la faţă şi sfidătoare. E-un mister pentru mine că după ce au stat aici un an sau doi şi au avut în faţă perspectiva de a trăi aşa pînă-n vecii vecilor, ca unele dintre sărmanele astea amărîte...

— Oh, nu vorbi aşa *!* gemu *miss* Matfield.

— Zic că-i un mister că nu ne măritäm cu oricine, absolut cu oricine, sau dacă nu-l găsim nici pe ăla, că nu fugim cu cineva. Un loc ca ăsta încurajează pur şi simplu căsătoria nebunească şi aventurile riscante. Şi dacă nu se-ntîmplă de-as- tea mai des, să vă spun eu pentru ce. Nu-i pentru că noi sîntem nişte fete foaar-te, foaar-te drăguţe, şi cuminţi, şi binecrescute, nu, ci pentru că nu prea avem cu cine. -

— Oh, n-ai cu cine, Morrison? sări Caddie. Vorbeşte pen-j tru tine. ,

— Nu vorbesc nici pentru mine, nici pentru nimeni în special...

— În orice caz, nu vorbeşti pentru *mine, miss* Morrison, zise *miss* Snaresbrook, cu un surîs lătăreţ, dulceag, iertător, îmi place societatea bărbaţilor, dar îmi place şi societatea fetelor. Oricine ar fi ele, eu găsesc că

mă interesează, şi că avem ce să ne spunem una alteia, foarte adesea un mic secret de împărtăşit, vreo mărturisire de făcut... Fireşte, sînt de acord că micul meu dar de ghicitoare mi-a fost de foarte mare folos, şi mi-a făcut prietene, prietene scumpe, printre fetele care la început şi-au imaginat probabil că n-ar putea avea nimic comun cu mine. Sînt convinsă că mă voi simţi foarte bine, că o să-mi placă aici, la „Burpenfield".

Şi, zîmbind călduros tuturor, se ridică de la masă şi plecă.

— Şi eu sper c-o să-ţi fie pe plac, c-o să ţi se potrivească, mormăi *miss* Morrison în spatele celei care se depărta. Ştiţi, fetelor, dintre toate specimenele insuportabile care-au apărut pe-aici în ultima vreme, cred că ăsta-i cel mai insuportabil (

— Oh, nu ştiu, zise *miss* Cadnam. Nu-i chiar atît de rea...

— Zice-aşa pentru că o să-i citească lui Caddie în palmă că are darul de a se exprima, o lămuri *miss* Matfield pe *miss* Morrison.

— fireşte că de ăsta, admise *miss* Morrison. Eşti moale, Caddie. Te-am văzut cum ai înghiţit momeala, parc-ai fi născută de ieri. Cum poţi să fii în halul ăsta ?!

— Vă daţi voi seama, fetelor, că-i aproape Crăciunul *?* zise *miss* Matfield pe cînd se duceau sus, unde puteau să fumeze.

— Scumpa mea Mattie, exclamă *miss* Cadnam, n-ai vrea cumva să spui că de-abia acum ai făcut această descoperire. Eu am cumpărat aproape toate cadourile, şi jumătate din ele le-am şi expediat. Dacă nu trimit unora dintre rudele mele cadourile foarte devreme, nu-şi mai aduc aminte niciodată să-mi trimită şi ei ceva.

— Crăciunul, da, zise *miss* Morrison, cu acelaşi dezgust molatic. Nu-i infect ? N-am cumpărat încă nici cel mai mic lucru. Nici măcar lista n-am făcut-o. în orice caz, parale n-am. Am oroare de Crăciun, cu toate că înseamnă concediu. La ce bun ? Pleci acasă, Matfield ?

- — Da. Totdeauna plec. '

— Şi eu la fel. E destul de plicticos. Nu era atît de rău înainte de plecarea fratelui meu în Sudan. Petreceam destul de bine...

— Dar tu mai ai un frate, Morrison, nu-i aşa ? Cred că l-am văzut o dată pe-aici. - *

— Da, Anthony. E la Cambridge, cercetător. Pentru că veni vorba, continuă *miss* Morrison, vrea să vină pe la începutul săptămînii viitoare, cu un prieten, cercetător şi el, Jiggs sau Hoggs, sau, în fine, ceva în felul ăsta, şi să mă ia pe mine şi cu vreo prietenă de-a mea, să facem ceea ce în laboratoarele de cercetări de la Cambridge se cheamă o seară veselă. Dacă vreuna din voi moare să vină, n-are decît, dar eu, zău, n-o sfătuiesc. Eu caut să scap.

— Parcă ardeai să ieşi cu cîţiva bărbaţi, Morrison?!

— Nu, n-am ajuns chiar în aşa hal. Am mai gustat eu din ciorba asta, mai demult. Anthony, frate-meu, e destul de morocănos şi de mutulică, — e cu totul altfel decît Tom, ăl din Sudan — şi amicul lui, cercetătorul, Higgs, sau Joggs, e culmea ! li îngrozitor de înalt şi de stîngaci, cu părul tuns foarte scurt, cu nasul foarte lung, cu ochelari, şi cînd încerci să faci conversaţie cu el, crede că-i pui întrebări ştiinţifice. Dacă nu ştie predl, îţi răspunde : „Nu ştiu", dar dacă ştie, îţi explică totul, iţi ţine o scurtă conferinţă, şi după asta amuţeşte la loc. E ca şl cum te-ai fi întors la şcoală, numai că e mai rău. E-o oroare. Anthony, fireşte, îl adoră, şi-şi închipuie că-ţi face o Imensă favoare că-ţi aduce monstrul ăla cu el. Mi-a spus : ,,Într-o zi ai să fii mîndră c-ai stat de vorbă cu Jiggs... sau Hoggs". Iar eu i-am răspuns că nu-s ambiţioasă şi că-mi asum riscul de a-l rata pe marele Higgs. Nu, dacă mă gîndesc bine, nu face să veniţi. Am să-l refuz definitiv. Vorbind de Joggs, mi-au revenit toate limpede în minte.

— Alo, strigă *miss* Cadnam, uitîndu-se la ceas. Trebuie să zbor. . ^

— Ivor ? : '

— Ivor, slavă domnului! S-ar zice că sîntem în plină

ceartă, dar sînt sigură că m-aşteaptă.

— Ce pereche ridicolă ! zise *miss* Matfield, zîmbind, uitîndu-se la Caddie, care ieşea din foaier.

— Cine ? Caddie şi cu Ivor al ei ? Oh, sînt complet nebuni, natural, din cîte am auzit vorbindu-se. Şi, cu toate acestea, adăugă *miss* Morrison cu un fel de bunătate în glas, o ajută să-şi omoare timpul, nu ?

— Oh, o ajută mult mai mult. Caddie duce o viaţă minunat de dramatică. Probabil că ar fi dus-o în orice caz, chiar dacă nu l-ar fi avut pe Ivor să se certe şi să se împace cu el. Ea şi cu Evelyn Ansdell sînt singurele două persoane de-aici pe care le-am invidiat vreodată, pentru că amîndouă şi-au dat osteneala să ducă permanent o viaţă plină de emoţii, chiar dacă erau absurde. Cred că şi eu trebuie să-mi găsesc un Ivor mic şi drăguţ !... şi *miss* Matfield rîse scurt.

— Sper că nu duci o viaţă dublă, sau ceva în genul ăsta, nu-i aşa, Matfield ? întrebă *miss* Morrison, aproape cu dezamăgire în glas.

— Doamne-dumnezeule, nu ! Ce vrei să spui ?

— Hai să mai fumăm o ţigară, vrei ? S-o facem lată. Nu voiam să spun decît... în fine... e-un compliment, ştii...

— Nu prea avea aerul...

— Uite, voiam să-ţi spun că arăţi ca şi cum ai duce o viaţă mai interesantă, *undeva. î*ţi ai slujba în City — în City, nu-i aşa ? — da, îmi amintesc că aşa mi-ai spus, şi te-ntorci aici fără a avea aerul că faci mare lucru, dar în acelaşi timp arăţi foarte vioaie, ca şi cum s-ar întîmplă ceva, undeva.

— Nu se-ntîmplă. Miss Matfield rîse, apoi îşi aprinse ţigara : Aş fi vrut. Mi-ar fi plăcut. Totul e-atît de anost, respectabil, obişnuit... O existenţă tipică „Burpenfield".

— Oh, e infect ! M-ai dezamăgit, Matfield, sincer îţi spun. De cîtăva vreme te suspectam, credeam că eşti calul-surpriză, cîştigătorul nebănuit. Spune-mi, ce fel de oameni sînt la biroul ăla al vostru ? Ţi-am spus vreodată că şi eu am lucrat pe vremuri în City ? Doar că n-am murit. Nu cred de loc că era un post tipic de City, deşi n-am stat decît o

săptămînă. Erau patru bărbaţi, doi tineri, cu vegetaţii adenoide şi cu voci parcă nechezau, care totdeauna îmi spuneau : „Miss”, şi doi mai bă- trîni, cu feţele roşii şi cu mustăţile date cu cremă, care sau ţipau la mine cît puteau de tare, sau veneau, unsuroşi, şi-mi suflau în ceafă şi-şi puneau palmele încinse pe umerii mei. Revoltător ! Să nu-mi spui că-s toţi la fel. Cum sînt ai dumitale ?

Şedeau într-un colţ liniştit al foaierului — nu era atît de plin ca de obicei, ci aproape gol — şi miss Matfield se pomeni alunecînd într-o descriere destul de amănunţită a celor din Fundătura îngerilor, încheind mai îndelung cu ultimul sosit, cu domnul Golspie. Termină cu povestea vizitei ei la „Lemmala”, marinarii străini, cabina, vodca, şi toate accesoriile bizare şi romantice. Descrierea a fost frumos făcută, şi *miss* Morrison, care-şi părăsise atitudinea de dispreţ molatic faţă de viaţă, ascultase pasionată.

— Dar, scumpa mea Matfield, exclamă ea după ce aceasta terminase de povestit, ce aventură extraordinar de amuzantă ! îmi place genul ăsta de om, chiar dacă-i între două vîrste şi cîte toate. Ei, dac-aş da eu peste astfel de oameni acolo unde lucrez, n-aş mai mormăi. N-am noroc, nu, de-aşa ceva jm-i rost la „Anglo-Catolica”, şi nici la cluburile dc bridge ale doamnelor din Bayswater... acolo nu dai decît peste fete bă- trîne. Cred că va trebui să-ncerc din nou în City, la urma urmei. Nu ştiam că sînt pe-acolo bărbaţi amuzanţi, misterioşi, gen briganzi...

— Ăsta-i exact domnul Golspie... gen brigand !

— Perfect ! îmi place. Ar trebui să-l momeşti aici, să-l pot cunoaşte şi eu. Dar s.pune-i mai întîi să-şi radă mustaţa aia mare...

Dar dc ce ? N-are nici o importanţă pentru mine. N-am d<- HÎnd »ă-l sărut, adăugă repede *miss* Matfield, fără să se ^tmlcnicN la ce ipunc.

— Nu, nici cu nu cred, zise *miss* Morrison gînditoare. Dar pentru că veni vorba, a încercat ?

— Nu, natural că nu. Nu fi ridicolă. Am impresia că tu nuferi dc un complex, Morrison. De ce să fi încercat ?

— Oh, nu ştiu. Aşa-mi făcea impresia mie că e în stare. Nu vreau să spun că seamănă cu creaturile alea oribile cu mustăţile date cu cremă la care am lucrat, nu, de loc. Tip cu totul diferit. Şi totuşi... totuşi... ei, nu mai zic nimic. Spuneai c,l-i plccat omul ăsta misterios? Cînd se-ntoarce ? Repede?*AII right.* Matfield, trebuie să-mi povesteşti mai multe despre el, da, într-adevăr, mai multe. Uite că se-ntîmplă o dată şi-n viaţa asta tînără şi amărîtă a mea să mă intereseze ceva. Trebuie, trebuie să-mi mai povesteşti !

— N-o să fie nimic de povestit, zise *miss* Matfield cu un aer indiferent. Şi-acum cred c-am să mă duc să scriu acasă, să mă gîndesc la cadourile de Crăciun, să fac o baie şi să mă culc devreme. Noapte bună, Morrison.

Nu, fireşte că n-o să fie nimic de povestit. Şi dac-ar fi, n-avea ce s-o intereseze pe Morrison. Nu era fată rea Morrison, era mult mai bună decît făcea impresia. Dar chiar şi aşa, n-o să fie nimic de povestit. E absurd.

2

—-Fii bună şi reciteşte asta, *miss* Matfield, zise domnul Dersingham, şi apoi ascultă plin de importanţă. Sună bine ? întrebă el după ce ea terminase de citit. Vreau să le trimit o scrisoare... ştii... destul de dură. O şi merită !

— După părerea mea, e cam moale, răspunse *miss* Matfield.

Nu avea nici o consideraţie pentru domnul Dersingham ; era prea nedefinit, trandafiriu, molîu, semăna cu prea mulţi bărbaţi pe care-i cunoscuse acasă, genul care strigă : „Splendid *!"* cînd cineva are o lovitură reuşită la tenis ; în ochii ei nici nu exista ca individ. Erau sute, mii ca el. Ştia că deşi îi era patron, se temea de ea. Îi era imposibil să aibă cît de puţin respect pentru el. Era un om destul de cumsecade, fireşte, dar lumea e înţesată de oameni cumsecade şi anoşti. Un escroc fascinant ar însemna o distracţie.

— Oh, nu-mi dau seama, *miss* Matfield, zise el. După părerea mea, îi arde niţel. în fond, ce nu-ţi place ?

— Aş modifica aici... şi aici, îi arătă unde, nu

credeţi?...

Cum s-ar fi simţit dacă ar fi fost soţia domnului Dersingham, se întrebă ea, şi ajunse la concluzia că jumătate din zi ar fi încurcat-o şi cealaltă jumătate ar fi supărat-o, dar în ansamblu ar fi fost mai agreabil decît a fi Lilian Matfield la „Burpenfield". Toate astea însă nu ţineau seama şi de persoana lui Dersingham. Nu s-ar fi putut mărita cu eţ. Nu, doamne fereşte ! Se uită la nasul lui, care era perfect sănătos, puţin cam gogonat, de un trandafiriu lucios, ce trecea către un roşu cam suspect spre vîrf, şi turtit pe deasupra ; la drept vorbind, n-aveai nimic să-i reproşezi, şi, cu toate acestea, o contraria, era un nas tîmpit. Care o fi fost părerea sinceră a doamnei Dersingham despre nasul ăsta ? Gîndea că-i superb ? Sau nu se sinchisea ? O enervase oare vreodată în aşa măsură încît să-i vină să urle. numai cînd îşi aducea aminte de el ?

Din fericire, neştiutor de toate cîte se-nvîrteau în capul brun care era atît de aproape de-al lui, domnul Dersingham se plecă încruntat spre scrisoarea căreia îi răspundea, o scrisoare evazivă, de eschivare, servilă, de la un tip plin de mistere care conducea Societatea imperială de mobilă „Alexander".

— E un individ infect, ştii, *miss* Matfield, murmură el. E a patra scrisoare pe care ne-o trimite ca să ne explice de ce nu poate să plătească, şi de fiecare dată, altă scuză. Ah, da, adu-mi aminte să-i trimit lui Sandycroft o notă, să-i spun să nu mai treacă pe la ăsta. *AII right,* am să scriu ceva mai scurt şi mai tăios. „În cazul în care contul dv. la noi nu va fi lichidat în decursul celor patrusprezece zile următoare, ne vom vedea siliţi — cum se zice ? — să procedăm la cele legale." Ceva cam în genul ăsta, ce zici, *miss* Matfield ? Bun, atunci anuleaz-o pe aceea. S-o luăm de la cap.

N-a. durat mult. Nota pentru Sandycroft putea fi lăsată în seama domnişoarei Matfield. îi mai dădu cîteva scrisori, pe care le putea rezolva şi domnul Smeeth, şi-apoi nu mai rămase nimic de făcut.

— Mă aştept ca domnul Golspie să vină în dimineaţa asta, adăugă domnul Dersingham. Probabil că va avea să-ţi dicteze cîteva scrisori. Mi-a telefonat aseară acasă, să-mi spună că tocmai sosise şi că va trece dimineaţă pe-aici. Fii bună şi ia teancul ăsta, da ? O clipă, totuşi. Trebuie să mă mai uit o dată la scrisoarea asta de la „Compania de nord-vest pentru comerţul dc mobile". Aşteaptă, te rog, numai o clipă.

M/v. Matfield, aşteptînd, constată că era foarte emoţionată de perspectiva dc a l revedea în curînd pe domnul Golspie, deşi îl aşteptau de cîteva zile. Nu erau nici trei săptămîni de cînd «tătuie alături dc el pc puntea unui vapor pe Tamisa, dar, cu toate acestea, domnul Golspie, luat numai ca făptură fizică, chip, trup, glas, devenise ciudat dc vag, dc ireal, deşi silueta lui bine conturată şi masivitatea Iui dc caractcr îi dăinuiseră neîntrerupt în gînduri, unde dînsul apărea, în special în timpul ultimelor cîtcva zile, mai puţin ca o persoană reală, cunoscută, cît, mai curînd, ca un personaj deosebit de viu şi de impresionant vlintr-o piesă văzută sau dintr-un roman citit de curînd. Era straniu şi palpitant să te gîndeşti că putea să intre în birou în orice clipă.

— Cred că-i mai bine să vorbesc cu domnul Smeeth despre scrisoarea asta, zise domnul Dersingham, punînd-o deoparte. Al iss Matfield, dacă vrei, spune-i...

Dar două uşi se deschiseră larg şi se trintifă la loc repede una după alta.

Domnul Golspie sosise.

— Ce faci, Dersingham ? dudui el, plesnindu-şi şi frecîn- du-şi palmele. Ce faci, *miss* Matfield ? Brrr... da-i afurisit de frig pe-aici ! Simt cum mă pătrunde pînă-n măduya oaselor. Curios lucru, e mai frig aici decît acolo unde se susţine că trebuie să fie frig, minus douăzeci de grade şi cîte toate. Bănuiesc că-i umezeala. Zece ani aici mă curăţă. Ei, cum stau lucrurile ? Ies parale ?

— E-n regulă, *miss* Matfield, zise domnul Dersingham.

Miss Matfield nu putea să se pronunţe dacă îşi

exagerase

ea dimensiunea mustăţilor domnului Golspie sau dacă el le mai scurtase. Fapt era că i se păreau mult mai mici. Şi mai era ceva, anume că se simţea dezamăgită. Ieşi din birou cu o senzaţie absurdă de dezamăgire. Era stupid, complet stupid, dar... era.

Acest sentiment dăinui toată ziua. Domnul Golspie veni în biroul comun şi strigă, jovial, salutări fiecăruia. După aceea, după plecarea domnului Dersingham, îi dictă ei cîteva scrisori, dar de vorbit nu vorbi nimic sau aproape nimic, şi nici în ziua aceea, nici în vreo altă zi înainte de Crăciun nu se referi, o singură dată măcar, la vizita ei pe „Lemmala". Nu exista nici un motiv să se fi referit, dar, cu toate astea, faptul era deziluzionam, şi el era deziluzionam, şi toate erau deziluzio- nante.

Aceste ultime zile de înainte de Crăciun au fost atît de oribile, încît se pomeni gîndindu-se, cu din ce în ce mai multă nerăbdare, la vacanţa de acasă, la trenul care o va scoate, în ajunul Crăciunului, din acest uriaş haos scînteietor care era Londra. Domnul Golspie, care, după toate probabilităţile, va petrece Crăciunul la Paris, cu fiica sa, şi domnul Dersingham, care se simţea vesel la apropierea oricărei vacanţe, erau bine dispuşi, dar toţi ceilalţi din birou păreau neobişnuit de întunecaţi. Despre domnul Smeeth nu se putea spune că era chiar întunecat, dar preocupat şi agitat, ca şi cum mintea lui, cenuşie şi chircită, ar fi fost tulburată de ceva. Turgis, care prea voios nu fusese niciodată, era pur şi simplu sinistru. Umbla greoi « încoace şi încolo prin birou, se aşeza la pupitrul său şi privea cu ochi pierduţi pe fereastră la acoperişurile negre, îşi zăpăcise toate treburile şi dădea răspunsuri răstite la cele mai politicoase întrebări. De cîteva ori a fost nevoie să-i vorbească destul de tăios bădăranului. Micuţa Sellers, poate pentru că Turgis era fie cu capul în nori, fie grosolan, îşi pierduse din impertinenţa ei obişnuită, şi chiar şi Stanley, cu toate că era dispus să întâmpine Crăciunul sau oricare 'altă vacanţă cu cea mai mare căldură, suferise atît

de mult în ultima vreme din cauza toanelor domnului Smeeth şi ale lui Turgis, care îl acuzau pe nedrept că-şi pierde vremea hoinărind ori de cîte ori îl trimiteau cu vreo cursă, încît devenise un băiat aproape morocănos. Şi cu toate că *miss* Matfield, care se considera un simplu vizitator în Fundătura îngerilor — se *afla* doar acolo, fără să facă parte *din* ea

— Îşi păstrase întotdeauna independenţa, fiind nevoită, totuşi, să stea întreaga zi în aceeaşi cameră cu toţi aceşti „ceilalţi" şi să lucreze cu ei, nu putea evita să se lase şi ea influenţată, contaminată de starea de spirit predominantă şi de diferitele lor atitudini. Era deprimant.

În afara biroului era tot atît de prost, dacă nu mai prost. Trebuia să cumpere cadourile, ceea ce însemna alergături disperate pe la prăvălii în orele de prînz sau în scurtul răstimp care îi mai rămînea seara, înainte de închidere. Prăvăliile erau pline dc lume şi, firește, niciodată nu găseai ce căutai, iar dacă te duceai tîrziu, vînzătorilor, care de atîtea ceasuri nu-şi putuseră trage sufletul, le era silă să te şi vadă, aşa că nu voiau să te ajute cu nimic. în fine, armata de agenţi de publicitate, redactori de texte, graficieni comerciali, decoratori de vitrine, tipografi, lipitori de afişe, care urlaseră de săptămîni de zile înfr- una : „Cumpăraţi ! Cumpăraţi ! Vine Crăciunul, cumpăraţi,' cumpăraţi *!"* se pregăteau de ultimul asalt, de victorie. l,ondra se prăda pe sine însăşi. După-amiezile astea umede, întunecoase păreau să toarne cu găleata lume în străzile comerciale, suburbii întregi năvăleau în Oxford Street, în Holborn, în Regent Street, prăvăliile erau pline ochi, trotuarele erau înţesate şi străzile atît de aglomerate, că vehiculele nu mai încăpeau. Niciodată pînă aturtci *miss* Matfield nu mai văzuse atîtea cutii dc smochine şi de curmale, păsări atît de obscen jumulite, brîn- zcturi, *puddin*g-uri în forme, prăjituri împodobite cu panglici, pocnitori, şi-atîta marochinărie de tot felul, piele suplă, piele dc căprioară, piele de porc, şi calendare, agende, carnete de notiţe, carnete de bridge, tocuri-rezcrvor,

creioane automate, bri- chcte, tabachere, garnituri de toaletă, papuci, poşete, servicii de manichiură, cupe pentru pudră, şi fel de fel de „ultime noutăţi”. Erau brigăzi întregi de moşi crăciuni, tone peste tone de imitaţie de vîsc, şi atîta vată grămădită în vitrine şi ninsă pe sticlă, c-ar fi ajuns spitalelor pe zece ani de-acum înainte. Intre aceste vitrine sărbătoreşti şi un şir de colportori, de muzicanţi ambulanţi, cerşetori, treceau mii şi mii de femei tîrînd după ele mii şi mii de copii, care, după un scurt răstimp în această fermecată ţară a minunilor, erau năuciţi, obosiţi, plîngeau şi nu mai voiau nimic decît un pic de odihnă şi încă o chiflă. Dintr-un milion de poşete, de toate formele şi culorile imaginabile, banii, teancuri de bancnote curate, noi, luate direct de la bancă, de bancnote murdare, din borcane sau din sertare, coroane şi fiorini din cutiile de tinichea din dormitor, bani căzuţi din cer, bani furaţi, bani munciţi, cerşiţi, bani adunaţi cu zgîrcenie erau întinşi peste tejghea sau vîrîţi pe sub ghişeele de cristal şi-apoi transformaţi în pachete şi pacheţele, şi iar pachete şi istr pacheţele, cu hectare întregi de hîrtie de ambalaj şi kilometri de sfoară, consumate la fiecare cîteva minute. Sute de asemenea pachete, în special cele mari, în trei colţuri, păreau să-şi găsească drumul spre fiecare autobuz pe care *miss* Matfield — după ce aşteptase în staţie, se repezise să-l prindă, nu izbutise să se urce, se întorsese şi iar aşteptase — reuşise în cele din urmă să-l ia. Se simţea ca o sărmană furnică, tremurînd, stîlcită în mulţime. Niciodată nu avusese atîta oroare de Londra ca acuma. îi venea să urle. Cînd ajungea la cămin, singurul lucru pe care-l mai dorea era să facă o baie bună şi fierbinte, şi asta era, fireşte, exact ceea ce voiau să facă toate celelalte, aşa că desigur se va pomeni iar aşteptînd, după ce aşteptase să plece de la birou, şi aşteptase să ia un autobuz, aşteptase să fie servită la magazin, aşteptase să plătească la casă, aşteptase să ia pachetul, aşteptase la alt autobuz ; şi pe urmă avea să vină Kersey şi să-i spună: „Ieşi în .oraş astă-seară, Matfield ? Nu? Ei, nu poţi pretinde să ieşi în fiecare

seară, nu-i aşa, dragă ?”

Să fie-al dracului *!*

Domnul Golspie plecă la Paris — norocos om — în dimineaţa din ajunul Crăciunului ; domnul Dersingham le ură tuturor sărbători fericite şi plecă devreme ; domnul Smeeth le dădu tuturor drept gratificaţie leafa pe o săptămînă, se lumină puţin la chip şi le ura petrecere bună. Miss Matfield, printr-o extraordinară performanţă, ajunse la gara Paddington — un Paddington care te făcea^să gîndeşti că o armată de invazie debarcase undeva pe coastă şi obuzele se spărgeau în Hyde Park, iar sediul guvernului se şi mutase la Bristol — şi de-abia izbuti să apuce trei sferturi dintr-un loc pe bancă în trenul de 5,46 p.m., dar picioarele tot n-avea unde să le pună. Luminile de la Westbourne Park şi Kensal Green îi trecură clipind prin faţa ochilor şi se pierdură. Slavă domnului că se terminase cu coşmarul Londrei pentru cîteva zile *!* Poate că de data asta Crăciunul acasă avea să fie mai amuzant. în orice caz, va fi cumpătat şi calm, iar tatăl şi mama vor fi bucuroşi să o vadă, şi ea va fi bucuroasă să-i vadă. Pe cînd trenul începea să ia viteză, lăsînd în urmă suburbiile din vestul oraşului, se gîndi cu afecţiune la părinţii ei, şi cîteva clipe se simţi mai apropiată de copilul ce fusese odată, copilul care-şi socotise tatăl şi mama atît de .minunaţi şi pentru care Crăciunul fusese cea mai radioasă şi mai fermecată sărbătoare din an. închise ochii; încet-Încet gura îşi pierdea curbura de nemulţumire, faţa toată i se îmblînzea. Cu greu ar mai fi recunoscut-o Fundăţura îngerilor.

3

— Alo, Matfield ! Cum ai petrecut de Crăciun ?

— Oh, ca de obicei... ştii... cam slăbuţ...

— Ai făcut ceva deosebit ?

— Nu, m-am îndopat, am stat şi am căscat. în fiecare dimineaţă mi-am luat dejunul în pat şi nu mă sculam pînă aproape de prînz. Ăsta a fost, cred, cel mai bun lucru pe care l-âm făcut. Par dumneata ?

— Oh, îngrozitor ! răspunse fata, *miss* Preston, care

lucra la Banca Levantină, dar îşi aroga pretenţii la vedetism în cămin burate pe faptul că fratele ei, sub alt nume, era un bine cunoscut actor. (Acest frate venise pe la cămin de două ori, şi de fiecare <ln(;i reputaţia domnişoarei Preston săltase.) Din clipa cînd am n|linx acasă, am dat în cea mai oribilă răceală, şi Archie — fratole meu. ştii, actorul — promisese că vine de Crăciun acasă, dar H tclcgrnfiat în ultimul moment că nu mai poate veni.

Ghinion ! exclamă *miss* Matfield, dar fără prea multă convingcre.

I | ,,Burpcnfield" erai obligată să distribui atîta compasiune, Incit nu ern dc mirare dacă ajungeai să faci treaba asta cu totul m.iytmtl, Inr dacă într-adevăr s-ar fi întâmplat ceva îngrozitor şi ti.iglc, dacă, de pildă, o duzină întreagă de fete ar fi murit i'iirtvltc cu ptomaină, celelalte ar fi rămas probabil mute, pentru că îşi epuizaseră de mult toate expresiile posibile de milă şi

oroare.

Acum toate comentau vacanţa. Cele mai tinere, care probabil petrecuseră foarte bine, strigau cît le ţinea gura: „Infect ! Absolut oribil, scumpa mea !" Cele mai bătrîioare, solitarele pasionate după buiotele cu apă caldă, care n-avuseseră parte, probabil, decît de-un amărît de simulacru de Crăciun, se agitau, pretinzînd, cu o veselie forţată şi rigidă, că au petrecut minunai. Cele situate între aceste două grupe, cum era şi *miss* Matfield, dădeau rapoarte destul de sincere. Holul de la intrare, foaierul, scările şi coridoarele, toate erau pline de zumzetul glasurilor. Căminul „Burpenfield" revenea la viaţa normală. Cu un admirabil simţ de prevedere, *miss* Tattersby prinsese în ace

o jumătate de duzină de avize, toate redactate în stilul ei cel mai exclamativ şi mai ironic, şi aceste avize, în special unul foarte amar şi despotic, referitor la spălatul ciorapilor şi batistelor, începuseră să alimenteze şi să aţîţe vîlvătaia crescîndă a discuţiilor : „Dar, draga mea, ai văzut «ultima» figură a Iui Tatters ?" strigau ele de-a lungul

palierelor, intrînd sau ieşind din dormitoarele lor mititele.

Miss Matfield se duse sus în odăiţa ei, găsi pe perete un locşor pentru două reproduceri înrămate, după Medicisii lui Michelangelo, pe care le adusese de acasă, scoase de pe răftule- ţul ei cîteva cărţi pe care le împrumutase şi uitase să le restituie şi puse în locul lor alte cîteva cărţi, pe care se străduise să le împrumute în timpul vacanţei. Erau două memoriale de călătorii şi trei romane ; toate trei romanele se petreceau în Borneo şi în Mările Sudului. Nu era o simplă coincidenţă. Domnişoarei Matfield îi plăcea ca romanele ei să fie pline de jungle şi de recife de coral, de plantaţii, de lagune, de flori de hibiscus, de parfum de vanilie, de corăbii pe întinsul Pacificului, de nopţi tropicale. Cîtă vreme tînărul erou îi era prezentat de la început îmbrăcat în alb, întins la umbră într-un şezlong pe o verandă, în timp ce o siluetă neagră alunecînd fără zgomot îl servea cu ceva rece de băut, era dispusă să-i urmărească povestea de dragoste pînă la capăt. Dacă povestea nu era de dragoste, dar avea atmosferă exotică potrivită, o citea, dar prefera, totuşi, pe cele cu o puternică intrigă amoroasă. Avea gust literar, şi dacă povestea fusese scrisă pentru ea de Joseph Conrad, cu-atît mai bine, dar era gata să suporte, dacă nu să şi agreeze, şi autori avînd cu totul altă vînă decît Joseph Conrad, cu condiţia să-i ofere jungle, şi lagune, şi recife de corali, şi mutre negre misterioase. Cel mai prost roman cu Malaya era preferabil celui mai bun roman cu Marylebone1. Le citea în autobuz cînd se ducea şi cînd se întorcea de la birou, în vreo cofetărie, la masa de prînz, şi în pat, şi cum unica ei dorinţă era aceea de a evada din tot ce-i amintea de autobuze, de cofetării şi odăile căminelor de fete, aceste povestiri de la celălalt capăt al unei lumi stranii, sălbatice, frumoase păreau că fuseseră special concepute pentru ea ; fără îndoială că multe dintre ele chiar erau. Nu admitea niciodată că avea o pasiune pentru aceste povestiri exotice şi aventuroase. Le aducea un omagiu pe cale negativă : cînd îşi arunca ochii pe diferite romane despre Londra şi

Worcestershire, strîmba din nas cu dispreţ. O îndelungată familiarizare cu aceşti eroi din *buugalow-un,* de pe corăbii şi din baruri ţinute de chinezi îi formaseră cu timpul şi îi pigmentaseră atitudinea faţă de bărbaţi : deşi nici în această chestiune nu voia să recunoască nimic, totuşi, ca şi în materie de cărţi, le aducea acelor îndepărtate făpturi un omagiu pe filieră negativistă, dispreţuind cu virulenţă bărbaţii care nu le semănau şi se aflau mai aproape de ea. Idealul ei masculin, care-şi avea altarul în cele mai tainice ascunzişuri ale inimii sale, era un bărbat puternic, cu înclinări aventuroase, cu pasiunea peregrinărilor, pe un fundal de scene exotice, vapoare mici şi taverne cu beţii fantastice. Dacă se va mărita cu el, va trebui poate să-l îmblînzească în acea frumoasă şi veche casă de la ţară în care şi-a petrecut atîtea Crăciunuri imaginare, dar înainte de asta va trebui să fi fost un astfel de om, nu unul născut în captivitate.

Nu putea realiza schimbări prea mari în odăiţa ei — deşi încerca întotdeauna după ce lipsea o bucată de vreme — pentru că era mult prea mică. Era acelaşi lucru ca şi cum ai fi încercat să rearanjezi trei sau patru jucării într-o cutie de ghete. Dar şi acum, ca şi înainte, făcea ce putea. Se întorsese hotărîtă — cum îşi spunea singură — să lupte împotriva atmosferei „Burpen- firld ". S-a isprăvit cu miorlăitul şi cu plînsul, s-a isprăvit cu aşteptatul să se ivească ceva, cînd ştiai foarte bine că nu se va Ivi nimic, s-a isprăvit cu tîrcoalele dezolante date alături de drumul vieţii I Va duce o viaţă adevărată, a ei, plină, aventuroasă, veselă. Nu era prima oară — vai ! — cînd se întorcea

l.i cămin cu o asemenea hotărîre şi cînd, ca primă reacţie concretă, încerca să schimbe înfăţişarea camerei, dar acum era altceva : devenise mai matură, avea mai multă experienţă, de data asta era serios. Ceva mai mult avea un total de cinci lire pe lăptămînă în loc de patru jumătate, pentru că la birou îi mă-

1 Oi'ttf englez din vecinătatea Londrei.

riseră leafa cu zece şilingi pe săptămînă, şi cu toate că

îi spusese tatălui ei, el se limitase doar să o felicite (cu zîmbetul acela obosit şi acea uşoară ironie care însoţea adesea o îndelungată experienţă de medicină generală, vîrtej neîntrerupt de naşteri şi decese), şi nu pomenise de reducerea alocaţiei de şase lire pe lună pe care i-o asigura el. O fată de la „Burpenfieîd" ar fi apreciat imediat profunda deosebire dintre fi ti ci lire pe săptămînă şi patru lire jumătate ; dacă la patru lire jumătate trebuie să mai fii încă foarte atentă, la cinci lire poţi începe să-ţi mai permiţi uneori cîte ceva.

— Ei, Mattie, zise *miss* Cadnam, care, intrînd pentru o clipă, fusese imediat pusă la curent cu noua stare de spirit, te tăvăleşti în bani. Eu n-am decît patru lire, cu ce primesc de -acasă cu tot, cînd ai mei nu uită să-mi trimită, şi dac-aş primi aşa, pe neaşteptate, o liră în plus, mi-aş lua cîmpiL Ştii, Ivor n-are decît şase lire pe săptămînă, asta-i tot ce cîştigă. Să nu-i spui nimic, te rog. Ar fi furios să ştie c-am mărturisit cuiva ceva, bărbaţii sînt teribil de stupizi în chestii de-astea, nu-i aşa ? fac mare secret... dar, sincer, asta-i tot ce cîştigă, şi totdeauna îmi dă impresia că are o mulţime de bani de risipit.

Miss Matfield închise un sertar trîntindu-l şi se întoarse cu faţa spre vizitatoare ; arborase un aer foarte hotărît.

— Totdeauna am considerat că perioada asta care vine acum

— următoarele două luni după Crăciun, sau cam aşa ceva — este cea mai infectă din tot anul. Vreme oribilă, frig, şi noroi, şi toate alea, iar pîn' Ia Paşti şi la primăvară mai e încă mult, iar de întîmplat nu se-ntîmplă mare lucru, e tocmai timpul în care, dacă te laşi, te apucă stenahoria.

— Sînt absolut de acord, declară *miss* Cadnam cu seriozitate.

— Da, şi uite, de data asta m-am hotărît şi n-am de gînd să mă las. Dacă nu se-ntîmplă nimic, fac eu să se-ntîmple. Dacă mă invită cineva să merg undeva sau să fac ceva, cît de cît decent, am să accept. Am să merg mai des

la teatre şi la concerte, şi dacă vor fi serate, mă duc. Ah, da, mi-a dat mama o rochie, mie mi se pare drăguţă, stai să ţi-o arăt. Singurul lucru de care nu sînt prea sigură e lungimea în faţă. Spune-mi, tu ce crezi ?

Se produse un scurt interludiu, în timpul căruia rochia fu ridicată în sus, întinsă, examinată şi, în fine, definitiv aprobată.

— În orice caz, ăsta-i planul *meu,* Caddie, zise *miss* Matfield după ce terminară cu rochia. Am ajuns la concluzia că ne resemnăm prea uşor, prea,mult — nu vreau să spun asta referitor la dumneata, draga mea, pentru că dumneata eşti una dintre ceîe foarte puţine care categoric nu cedează — ceva în atmosfera asta de la „Burpenfield" împinge la resemnare, îţi minează într-un fel iniţiativa, şi te înspăimîntă, şi dacă te laşi dusă, eşti pierdută. Eu n-am de gînd să mă las. Şi asta-i marea idee şi marea hotărîre a zilei de astăzi, Caddie !

— Foarte bine ! Totdeauna cînd mă întorc, am şi eu sentimente de-astea. Ştii, sentimentul că, într-un fel sau altul, trebuie să încep o viaţă nouă, uneori mă hotărăsc pentru o viaţă veselă, alteori pentru una liniştită, sau cum o fi să fie *!*

Se auzi o bătaie în uşă, care se deschise, lăsînd să pătrundă capul domnişoarei Morrison.

— Bună, Matfield. Bună, Cadnam. Ultrasecret ? Nu-i aşa ? Intră. Am venit să v-anunţ că am schimbat camera şi că acum sîntem vecine, a patra pe partea cealaltă.

— Camera lui Spilsby, zise *miss* Matfield.

— A fost, dar nu mai e a lui Spilsby. Spilsby nu se mai întoarce. Pleacă în Noua Zeelandă sau în Australia, am uitat unde, dar tocmai locul potrivit pentru ea, oricare-ar fi. Am descoperit viciul ei ascuns, al lui Spilsby : citea revistele alea americane ieftine pe care le cumperi pe nimic la „Woolworth" sau nu mai ştiu unde, vă daţi seama cam ce fel... poveştile alea fără sfîrfit cu Vestul Sălbatic...

— Ştiu ! exclamă *miss* Cadnam. Dar n-o cred pe Spilsby în stare...

— Ba chiar Spilsby. Le cumpăra cu sutele. Chiar acuma le-am aruncat. Nu te mai puteai mişca de ele. Toate cu aventuri din Far-West sau din Nord-vestul Sălbatic, sau cu Nenfricaţii din Yukon, teancuri de poveşti captivante ! Spilsby era o pasionată a aventurilor nenfricate din Vest... revoltător ! Eşti sigură, Mattie, că nu vrei cîteva, înainte de a le arunca la gunoi ? Arăţi cam aprigă astă-seară.

A fa ţi este, zise *miss* Cadnam. Nu-i aşa că eşti, Mattie ?

1 in mal inii povestea că s-a întors plină de hotărîri măreţe.

— Uf *I Miss* Morrison arăta dezgustată : Să nu-mi spui că te ni hotărît să ţi petrcci serile învăţînd italiana, sau germana, iau mai ştiu eu ce.

— Eşti cu totul greşită.

— Total {

— Slavă domnului ! zise Morrison. Ar fi fost absolut stupid. Şi-afară dc asta, nu eşti nici destul dc tînără, nici destul dc bătrînă pentru aşa ceva, dacă înţelegi ce vreau să spun. Cînd eram cu cîţiva ani mai tînără, mă întorceam de obicei de

0 cală plină de bune intenţii şi de ambiţii şi-mi spuneam c-am să mă apuc să-nvăţ spaniola comercială sau să mă calific contabilă, sau ceva la fel de stupid. Ai asemenea stări după vacanţe. Dar ce-ai de gînd să faci ?

Î se explică, şi ea ascultă cu un zîmbet de îndoială pe faţa-i palidă.

— Ah, copiii mei, zise ea. îmi place să v-aud vorbind. Şi eu, pe vremea mea, aveam aceleaşi sentimente. Dar n-o să meargă.

— Pe vremea ta ! Dar, Morrison, eu sînt cu doi ani mai mare decît tine, cel puţin cu doi ani !... exclamă *miss* Matfield.

— Şi eu sînt aproape cît tine, Morrison, zise *miss* Cadnam. Am ajuns îngrozitor de bătrînă !

— Nu-s numai anii, micuţelor. E şi experienţa. Voi mă faceţi să mă simt bătrînă, cu fermecătoarele voastre iluzii

de tinereţe. Cu toate astea, sînt de perfect acord cu voi să duceţi

o viaţă mondenă, intensă, bogată, Matfield. Sînt cu totul de acord chiar de-ar fi să vă vindeţi sufletele diavolului pentru asta. Dar, că veni vorba, cum ai s-o faci ? Totdeauna am auzit vorbindu-se fel de fel de lucruri despre ispitele la care este expusă o biată fată la Londra. Dar unde-s ? Pe mine nimeni nu mă ispiteşte, nimeni. Singura ispită la care sînt expusă e să fur din nişte săruri de baie teribil de scumpe pe care le întrebuinţează preţioasa mea patroană, cînd îmi dă voie să intru puţin în baie să mă spăl pe mîini, şi... da, mai este una, da, da, să nu-i dau taxatorului banii de bilet, în autobuz, cînd nu mi-i cere. Atunci, ce şanse am eu să fiu sau virtuoasă, sau o stricată ? Admit, Matfield, că dumneata eşti altfel. Te duci acolo, în faimosul City, şi dai peste bărbaţi plini de mistere şi peste vapoare romantice...

— Cînd a fost asta ? sări *miss* Cadnam. S-a întîmplat aşa ceva, Mattie, sau inventează ?

— Linişteşte-te, fetiţo ! Ai să-nţelegi la timp. Şi-n afară de asta, draga mea Matfield, dumneata arăţi foarte bine. N-am să m-apuc să spun că eşti superbă, nemaipomenită, draga mea...

— Nici nu pretind aşa ceva, spuse *miss* Matfield.

— Dar ai în dumneata un nu ştiu ce, o nuanţă, un indiciu, s-ar putea spune, care sugerează forţe tenebroase, sălbatice. Nu cred că le şi ai, sincer îţi spun, dar aşa arăţi. Cu asta mă pui definitiv în umbră. Eu nu arăt de loc aşa, şi, totuşi, dacă lumea ar şti într-adevăr cum sînt eu de-adevărat... ei, mai bine să nu mai vorbim... Dar dumneata aşa arăţi, deşi, dacă aş fi în locul dumîtale — în special acum, cînd te-aiIiotărît să fii *cineva* — m-aş coafa cu totul altfel. Ar trebui să porţi părul mai umflat în partea asta. Uită-te, Cadnam, şi spune-mi, nu eşti de părerea mea ?

— Da... cred că ai dreptate, declară în cele din urmă *miss* Matfield.

— Apropo, zise *miss* Morrison, se organizează o serată

dansantă aici, la noi, de revelion. Şi cum nimeni nu m-a invitat nicăieri în altă parte, cred că am să vin, şi poate c-o să reuşesc să conving vreo doi bărbaţi pe care-i cunosc — destul de vag

— să vină şi ei. Nu-s nişte băieţi prea străluciţi, dar. sînt zdraveni, şi-s inofensivi, aşa că tot sînt mai buni decît nimic. Dar dumneata, Matfield ? Un bal la „Burpenfield" poate că nu-i tocmai debutul cel mai nimerit pentru alunecat pe panta desfrînării... dar de, poţi să ştii ?...

— Oh, ba da, vin şi eu ! zise *miss* Matfield.

Dar nu s-a dus.

4

Mai tîrziu, *miss* Matfield s-a întrebat de multe ori dacă domnul Golspie manevrase în mod intenţionat astfel încît să i Amină tîrziu în seara aceea de ajun de Anul nou. Nu l-a întrebat niciodată şi niciodată nu şi-a stabilit o părere pe tema asta.

I a vremea respectivă totul avusese destul de mult aerul că ar

II fost întîmplător. Domnul Golspie venise la birou în timpul dimineţii, plecase destul de curînd şi nu se mai întorsese decît

l.i 6, cînd toţi se agitau cu lichidatul treburilor mărunte rămase nerezolvate. Domnul Dersingham plecase de mult. Domnul Golspie sosi, o strigă să vină la el şi intră în biroul lui.

Iuti parc rău, *miss* Matfield, începu el, dar trebuie să le con ni ml lucrezi ccva chiar acum.

— Cum ? Acum 7

Da, acum. Nu te uita aşa la mine, *miss* Matfield, îţi strici

I de obraz. N-am încotro, şi n-ai să te sperii dum-

iK.ila deo oră de muncă suplimentară, nu-i aşa?

Nu-nu, nu face nimic, domnu Golspie. Numai că... ve->I<|| e a|un de Anul nou, ştiţi...

Du, flfO-i. Uitasem, pur şi simplu. Noaptea bătrînului

mi. ikeum noi pc vremuri. Cu toate astea, îţi mai rămîne iul după ce terminăm.

Do, pcrfcct... dar aranjasem să mă duc la o serată dan- iii ii*l;i *cară...— O-ho, petrecem, va să zică, ai ? răcni el zîmbindu-i. Acum îmi aduc aminte că şi fiică-mea se duce astă-seară la un bal. Unul din alea cu baloane, şi confeti, şi cu nasuri de carton, ai ? Şi cu şampanie la miezul nopţii, ai ?

— Nu-s atît de norocoasă. E-o chestie foarte modestă, o simplă serată dansantă la căminul de fete unde locuiesc.

— Oh, o serată la căminul de fete, ai ? Eh, nu-i nimic, ai să te simţi tot atît de bine cu mine aici ca şi la căminul de fete. La ce oră începe ?

— Pe la nouă, cred.

— N-am să te ţin pînă la nouă, decît dac-ai să mă rogi. Ei, acutţia du-te şi termină ce aveai început, şi le poţi spune celorlalţi că, în ce mă priveşte pe mine, pot să plece cînd vor. Pe urmă vino înapoi şi adu-ţi şi caietul de note, să ne apucăm de treabă. Sînt cîteva scrisori pe care trebuie să le lichidez astă-seară. Trebuie să scoată cineva şi gologani la firma asta, nu crezi ?

Cînd se întoarse în biroul direcţiei, domnul Golspie, care medita trăgînd dintr-o ţigară de foi şi din cînd în cînd aş- ternea pe hîrtie cîteva cifre, îi făcu semn spre un scaun, şi timp de cîteva minute nu scoase nici o vorbă. Auzi uşa de la ieşire trîntindu-se pe rînd, după cei care plecau spre casă, auzi şi alte uşi trîntindu-se, auzi paşi zgomotoşi pe scări, şi apoi, deodată, totul se cufundă în tăcere.

— Ei, acuma hai să-ncepem, zise domnul Golspie. Pot să ţi le dictez pe toate, una după alta, dacă vrei, sau îţi dictez două-trei, te duci şi le scrii, şi pe urmă iar vii să-ţi dictez, cum preferi ? Tot ce mă interesează e să plece astă-seară.

Stenografie mai multe scrisori, apoi se duse să le bată la maşină, în timp ce el se uita la cifrele din faţa lui şi se gîn- dea la celelalte scrisori. I se părea foarte ciudat să lucreze în biroul cel mare pustiu, să se întoarcă în biroul

direcţiei şi să-l găsească acolo pe domnul Golspie, aproape pierdut în fumul de ţigară, şi să se întoarcă iar la maşina ei de scris, sub lampa solitară. După ce se scurseră astfel cam vreo trei sferturi de oră şi multe din zgomotele mărunte de afară începuseră să se mistuie în tăcere, încercă în cele din urmă senzaţia că lucrează într-un loc care-i era complet străin. îndată ce se oprea zgo motul familiar şi vioi al maşinii ei de scris, totul devenea sinistru, pînă cînd se pomenea din nou în biroul direcţiei, care nu era de loc sinistru. Şi nici domnul Golspie nu arăta de loc a stafie. »

— Dar ce facem cu copiatul lor ? exclamă ea, cînd toate erau terminate, semnate şi gata de pus în plic.

— Pot să rămînă şi necopiate, răspunse domnul Golspie

— Dar ştiţi, noi totdeauna copiem toate scrisorile.

— Bine, de data asta n-o să le copiem. Nu merită să ne batem capul cu asta. Ştiu ce le-am scris oamenilor ăstora, şi astea sînt scrisorile mele personale, nu-s ale lui Dersingham. Ajută-mi să le pun în plic şi adu şi ceva timbre, şi sîntem gata. Da, aşa, e bine. Am făcut treabă bună, *vAiss* Matfield. Iţi sînt foarte îndatorat. Alte fete, cele mai multe, ar fi făcut un tărăboi... şi pe urmă ar fi lucrat şi prost, dinadins, să-şi demonstreze independenţa. Cît e ceasul ? Să nu-ţi vină sa crezi !... E-aproape opt ! Mi-e foame, dacă nu mă-nşel.

M/ss Matfield scoase o uşoară exclamaţie de decepţie. ^

— Ei, ce-i cu dumneata ?

— Nu mi-am dat seama că-i atît de tîrziu, şi-mi e şi mie

0 foame îngrozitoare ! Pînă s-ajung la cămin, s-a terminat cu masa, deşi cred că tot am să mai capăt ceva...

— Ţi-e foame şi dumitale ? Ce-ai mîncat la prînz ?

— Niciodată nu mănînc mult la prînz, ştiţi, zise *miss* Matfield. Am luat un ou şi o chiflă cu unt, şi o cafea.

— Şi mai tîrziu ai luat o ceaşcă de ceai cu un biscuit, şi-acum e aproape opt şi crezi că dac-ai s-alergi tot drumul

pînă la cămin, or să-ţi mai dea, poate, o înghiţitură de nu ştiu ce, aşa stau lucrurile, nu ? Ei, uite, sistemul ăsta nu face doi

1 ani I Aşa faceţi voi, fetele, toate, şi vă prăpădiţi. Nu vă hrăniţi. E complet greşit. Dacă în oraşul ăsta şi pe-o vreme ca asta tiu ici măcar o masă pe zi la care să te saturi ca lumea, poţi sa trimiţi de pe-acuma după doctor şi să termini. Ascultă, *miss* Matfield — se ridică şi puse o mînă pe umărul ei — dumneata nu eşti una dintre maimuţele alea sfrijite şi pe jumătate moarte tir foame care s luate drept femei în ziua de azi ; dumneata tşll o futil deşteaptă şi independentă, eşti o adevărată femeie, yl IUI poţi să-ţi joci o asemenea farsă chiar dumitale însăţi. At ui», ascultă : ai să vii să mănînci cu mine. Amîndoi am Iuti m, aiulndoi sîntem flămînzi, o să mergem amîndoi să mîncăm.

Oh, da ?

Aula Iu tot ce găsi să răspundă în clipa aceea.

Dacă vrei să-mi faci o plăcere, dă-mi voie să te invit, «outlmil el. llită-te la mine — ultima noapte a anului, şi am I» i«|'«vtiva dc a lua singur masa. Şi uită-tc şi la dumneata — i'ftl it'i atît dc flămîndă ca şi mine. Am lucrat amîndoi îm preună, de ce n-ai accepta să mergem împreună, să mă înveseleşti niţel ? Ce zici ?

Ea rîse :

— *AU right,* merg *!* Vă mulţumesc. Numai că nu pot merge undeva, într-un local prea elegant, aşa cum sînt, înţelegeţi...

- — Aşa cum arăţi poţi merge oriunde, crede-mă, o asigură el, dar vrei să spui, bănuiesc, că nu eşti în toaletă de seară. Asta n-are nici o importanţă. Nu mergem undeva unde oamenii se împroşcă unii pe alţii cu confeti, mergem într-un loc unde se găseşte de mîncare. Dumneata du-te şi aranjează-te pînă lipesc eu timbre la scrisorile astea.

Era o noapte senină şi rece. Fundătura îngerilor arăta stranie în beznă, pustie, o prăpastie sumbră, cu palida pîl-pîire a stelelor deasupra ei.

— Ştii de ce am venit la firma voastră ? zise domnul

Golspie pe cînd mergeau. Mă uitam la o listă de firme în branşa asta, şi m-am oprit la „Twigg & Dersingham” nu din cauza numelui *lor,* ci din cauza adresei. *Fundătura îngerilor.* M-a amuzat atît de mult numele ăsta, încît mi-am zis : „Înainte de toate, să-i văd pe ăştia *!”* Şi dacă nu mi-aş fi spus aşa, n-aş fi fost acum aici, şi dumneata n-ai fi mers alături de mine, nu ?

— Nu ştiaţi nimic despre firma noastră înainte ? întrebă ea.

— Absolut nimic. Dar în viaţa mea m-am apucat de fel de fel de afaceri, şi încă n-am terminat, oh, nu, de loc ! Or să mai fie încă multe de-nşirat pe listă. Pentru mine negustoria asta cu furnire nu-i o afacere serioasă. E-o chestiune secundară. N-are perspective, n-are amploare. Poţi tot aşa de bine să vinzi jocuri de şah sau cai de lemn. Nu, n-are amploare, n-are perspective de dezvoltare reală, înţelegi ? E foarte bună pentru Dersingham — e cam pe măsura lui — dar el nu-i om de afaceri. El a intrat în afacerea asta numai cu un picior, în loc să intre pînă-n gît. Se crede un *gentleman* care se amuză cu afacerile. îs prea mulţi de teapa lui aici, în City. De asta reuşesc americanii. La ei nu merge cu prostii de astea !

Strada principală pe care intraseră acum mai avea pe ici, pe colo cîteva ferestre luminate, îndărătul cărora se înregistrau ultimele comenzi primite, se făceau ultimele intrări în registrul cartea mare şi se mai foiau cîţiva funcţionari întîrziaţi şi cîteva dactilografe zorite, dar în comparaţie cu aspectul ei obişnuit, cu agitaţia febrilă din cursul zilei şi din orele cînd se Iasă seara, strada avea acum aspectul unui pustiu de piatră, iluminat. Un tramvai trecu scîrţîind, cu aerul unuia care nu se mai aşteaptă la nimic. Un autobuz alunecă, surprinzător dc repede şi de tăcut. Merseră pînă la capătul străzii, trecură pe lîngă gurile înguste ale pasajelor laterale şi ale aleilor cufundate de pe acum într-un întuneric de miez de noapte, lăsară în urmă capetele unor străzi mai largi, care arătau ca nişte goliciuni iluminate. Apoi o luară la dreapta. în clipa asta

trecu un taxi, hurducîndu-se, şi imediat domnul Golspie îl opri, spu- nînd şoferului: „La «Bundle»“ şi se aşează, foarte aproape de *miss* Matfield.

— I-am spus să ne ducă la „Bundle”, dacă n-ai nimic împotrivă, zise el. Cunoşti localul ?

— Am auzit de el, fireşte, dar n-am fost niciodată. E mai mult un restaurant pentru bărbaţi, nu ?

— Vin mai mult bărbaţi acolo decît femei, asta fără îndoială, dar vin şi femei. Şi dac-ar avea mai multă judecată, ar veni mai des. „Bundle” e localul unde trebuie să te duci cînd ţi-e într-adevăr foame şi vrei să mănînci straşnic. Şi mai e şi englezesc, şi-mi place din cauza asta — un colţ frumos de modă veche. Nu cred să fie prea multă lume astă-seară acolo, înghesuiala mare la „Bundle” e la vremea prînzului, şi pentru localul ăsta n-ai nevoie de toaletă de seară.

— Slavă domnului ! exclamă *miss* Matfield.

— Să nu crezi că-i ieftin Ia „Bundle” ; nu-i de loc ieftin, continuă domnul Golspie, vădit preocupat să nu lase impresia că se zgîrceşte la cheltuială. Nici să nu te gîndeşti la aşa ceva. H simplu, dar este tot atît de scump ca şi la cele mai mari restaurante, chiar dacă acolo ţi se oferă cîte zece feluri de mîncare, şi orchestră, şi tărăboi, şi confeti, şi dumnezeu mai ţtle ce... La „Bundle” nu găseşti nimic din toate astea, dar găseşti în schimb mîncare bună şi băutură bună.

— Domnule Golspie, am să fiu foarte sinceră şi am să măr- Uirllfic că în momentul de faţă pun foarte mare preţ şi pe una, ţi pe cealaltă. Chiar — adăugă ea maliţioasă — chiar dacă ar fi să vă costc o mulţime de bani.

— Nu asta am vrut să spun, *miss* Matfield, zise el apu- ctnd-0 de braţ. N-am spus decît că la „Bundle” nu e ieftin. Cît priveşte faptul că o să mă costc o mulţime dc bani, cred sincer că n-ai putea s-o faci nici dac-ai încerca Ia „Bundle”. fi-ar veni rău înainte de-a mînca atît, şi te-ai îmbăta cu mult înainte de a bea atît. Am fost cu un tip acolo, puţin înainte de Crăciun, şi fllu da, ăla *m-a costat !* A descoperit că

aveau nişte coniac ,,Napoleon", şi i-a venit chef de cîteva pahare, după prînz.

— Ei, să presupunem că-mi vine şi mie chef, zise *miss* Matfield, în timp ce catedrala Sfîntul Paul le trecea pe lîngă fereastra taxiului. Ce-aţi spune ?

— Îţi promit unul, deşi, dacă m-ai întreba pe mine, ar însemna să strici o marfă bună, pentru că sînt sigur că nu l-ai putea aprecia. Dar mai mult de unu n-ai să scoţi de la mine. Că, altfel, începe şi se-nvîrteşte lumea cu dumneata şi-ai să-mi spui că te-am îmbătat. Nu-nu !

— Nu fiţi ridicol. Am glumit. De fapt, nici nu-mi place coniacul, gustul de coniac îmi aminteşte totdeauna de boală. Am oroare şi de *whisky.* Dar îmi place vinul, dacă vreţi să ştiţi. Şi poate că o să vă facă plăcere să aflaţi că sînt în stare să beau destul de mult — dacă-i bun — fără primejdie să mă ameţesc.

— *AII right !* Acum ştiu tot. Cu cît' o s-ajungem mai repede, cu-atît mai bine. Sînt din ce în ce mai flămînd.

— Şi eu la fel. Dacă m-aş fi dus la cămin, n-aş fi găsit, doamne fereşte, destul ca să-mi potolesc pofta de mîncare de astă-seară. N-ar fi proastă mîncarea, dar parcă nu-i veritabilă, nu ştiu dacă mă înţelegeţi ce vreau să spun. E ca mîncarea la hotelurile ieftine.

— Înţeleg, zise domnul Golspie încruntat. Nu mai am nimic de învăţat în materie de hoteluri ieftine şi de mîncare proastă. Şi cînd spui că parcă nu-i veritabilă, vrei să spui că toate bucatele au acelaşi gust şi niciodată nu satură. Nimic din toate astea la domnul Bundle. Şi uite c-am ajuns !

Domnul Bundle, cine-o fi fost el, nu uitase, atunci cînd stabilise pentru prima oară tradiţia sa de aprovizionare, un fapt foarte simplu, şi faptul acesta era că omul e unul dintre cele mai mari carnivore. Te duci la ,,Bundle" să mănînci carne. Bucătarul îţi prepară supe, legume, budinci, tarte, buşeuri, în fine, de toate, foarte gustoase, foarte bune, dar toate sînt nimic în comparaţie cu carnea. Restaurantul ăsta era un coşmar pentru vegetarieni. Parcă se sărbătorea în permanenţă victoria nu ştiu cărui baron

medieval. Cirezi întregi de boi trebuie că erau măcelărite zilnic în numele lui. Dacă cereai la „Bundle” o friptură de vacă, ei o luau de bună şi-ţi transportau imediat la masa ta o jumătate întreagă de vacă friptă, rumenă, cu sosul picurînd, şi după ce chelnerul te implora .s-o examinezi şi-ţi punea, cu mare solemnitate, una sau două întrebări, dacă vrei gras sau dacă vrei slab, în sînge sau mai rumenit, îţi tăia acolo, în faţa ta, o jumătate de kilogram sau un kilogram întreg de ici, un alt kilogram de colo. O comandă de carne de berbec poate că nu era tratată cu aceeaşi profundă seriozitate, dar chiar şi asta însemna că ţi se aduceau pulpe din faţă sau pulpe din spate, pe rulote, din toate direcţiile, şi te pomeneai în farfurie cu cîteva jumătăţi de kilogram frumos asortate. Chelnerii înşişi aveau un aer bine rumenit, cu toate că cea mai mare parte dintre ei erau slabi şi uscaţi, în timp ce cea mai mare parte dintre clienţi păreau graşi, voinici şi aveau aerul că suferă de cele mai formidabile tensiuni arteriale, tensiuni care li se urcau cu o linie ori de cîte ori ieşeau pe uşile astea. în viaţa ei *miss* Matfield nu văzuse asemenea cantităţi de carne ca aici, şi i se născu bănuiala că de n-ar fi fost atît de flă- mîndă, poate i s-ar fi făcut rău. Dar aşa cum stăteau lucrurile, atît înfăţişarea, cît şi mirosul cărnii erau binevenite, şi îi mai făcea plăcere şi atmosfera cu totul masculină.

În faţa domnişoarei Matfield rulota adusese berbec, iar în faţa domnului Golspie, vită mare, şi, în timp ce acoliţii prezentau legumele, marii preoţi indicau, plini de gravitate, porţiuni slabe sau grase, în sînge sau rumenite, şi apoi tăiau felii cu neîntrecutele lor cuţite lungi şi fine. Domnul Golspie, după ce se consultă repede cu *miss* Matfield, comandă un vin bun şi parfumat de Burgundia. După ce, comportîndu-se ca un veritabil client al lui „Bundle”, goli farfuria de gigantica porţie dc *roastbeef,* iat *miss* Matfield mîncă o treime din berbecul din farfuria ei, el luă nişte buşeuri, iar ea o tartă cu mere şi frişcă.

— Să terminăm vinul înainte de a cere cafeaua, propuse domnul Golspie, îndreptînd gîtul sticlei spre

paharul ei, golit.

I bun vinul ăsta de Burgundia.

— Numai o jumătate de pahar, vă rog. Are un buchet delicios, plin de lumină de soare, dar nu-ndrăznesc să beau mai mult. Am impresia că am mîncat cincisprezece mese de la cămin deodată. Nu cred c-o să-mi mai fie foame vreodată.

— Ţi-a priit, zise domnul Golspie, care lăsa, poate, impresia că şi lui îi priise, chiar o idee mai bine decît ei. Ai nişte culori superbe, *miss* Matfield, şi ochii îţi seînteiază, şi ,i ,i, în general, arăţi plină de energie şi de veselie, eşti mult pun bună pentru Fundătura îngerilor, asta pot să te-asigur.

Oh, chiar aşa şi sînt *!* exclamă ea, cochet.

Vi simţi, pe neaşteptate, că viaţa era plină şi veselă.

I ireşte că eşti. Mi-am spus. asta de cînd am dat prima 0.11,1 cu ochii de dumneata. „Uite o fată cu spirit şi cu jude- i.iiti I vie, nu-i ca amărîtele celelalte. Nu-i de nasul ăstora li ulei", mi-am zis. De aia am fost cu ochii pe dumneata. Ai l>rt>:«t de seamă că eram cu ochii pe dumneata ?

— Mmm-da.:. răspunse uitîndu-se la el şi sperînd că ochii continuă să-i scînteieze. Uneori mă gîndeam că arătaţi aproape a om.

— Om ! răcni el atît de tare, încît chelnerul sări spre masa lor. Dar sînt om, asta pot să ţi-o spun. Sînt chiar prea mult om !

— Dacă lucraţi în City, nu puteţi fi *prea mult* om, domnule Golspie. Cel puţin sub aspectul pe care-l înţeleg eu. Uneori trec luni de zile şi nu dau în City peste un om care să mi se pară om. Sînt nişte creaturi oribile. Sau oameni ca domnu Smeeth, anosti, veştejiţi, nu răi, nu pot să zic, doar înduioşători, atît.

— Nu, Smeeth e-un tip de treabă; Dar nu-i înduioşător, în orice caz, mie nu-mi stoarce lacrimi. Tot ce vrea el este să aibă o situaţie asigurată, asta-i povestea cu el. Ceva care să-i fie asigurat. Dă-i o liră, două pe săptămînă şi cîteva

registre să se joace cu ele, spune-i că nu-l scoate nimeni de pe locul lui, şi-l faci fericit ca un rege. E-n orice caz mai de soi decît tinerelul ăla sinistru pe care-l aveţi acolo — cum îi zice ? — Turgis.

— Oh, ăla-i iremediabil, sînt de acord.

— Nu-i genul dumitale, ai ?

— Ce ? Turgis ? Doamne păzeşte !

— E-un specimen caracteristic pentru ce cresc ăştia astăzi pe-aici — n-are cap, n-are vînă-n el, n-are nimic. Nici măcar nu pot să-i ţin minte mutra băiatului ăstuia, cu toate că-l văd aproape în fiecare zi. Asta dovedeşte cît de puţină impresie face ! Parcă-i o umbră care se strecoară prin cameră.

— Ştiu. Şi, cu toate astea, fetişcana aceea cu accent *cock- ney,* caraghioasa aia mică de Poppy Sellers, îl consideră extraordinar. Mă uit la ea cum îl adoră de la distanţă. Nu-i bizar, vreau să spun, felul cum fiecare dintre noi înseamnă altceva pentru fiecare dintre ceilalţi ? *!*

— Ei, vezi, un băiat ca ăsta n-o să-nsemne niciodată nimic pentru mine, niciodată nimic pentru nimeni, cred, nici cît un fir de pai sau cît o foaie de hîrtie bătută de vînt pe stradă, zise domnul Golspie.

Chelnerul care sărise spre masa lor era încă în expectativă la cîţiva metri. Domnul Golspie îl chemă.

— Iei o cafea, nu-i aşa ? Am să iau şi eu un coniac, dar, totuşi, nu un „Napoleon”. Vrei un lichior ? Ia unul dulce. O benedictină, un „Kummel” •? Ce- zici ? Uite, alege de pe listă.

Miss Matfield cercetă lista. Ce nume fascinante aveau licorile a: tea !

— Nu ştiu... Să iau... Bine, să iau o şartreuză.

Domnul Golspie îşi aprinse o havană, şi aşa, la cafea şi lichior, răspunse la unele întrebări pe care i le puse ea despre recenta lui călătorie în străinătate, şi, încet-Încet, începu să povestească despre cele trăite de el prin ţările acelea baltice şi prin alte locuri, misterioase şi romantice pentru ea. Cum stătea şi asculta, cuprinsă de un sentiment

de voioşie şi de încredere în sine, vorba lui directă şi sacadată părea să-i deschidă o mulţime de ferestre mici către o lume fermecată, despre care ea ştiuse dintotdeauna că trebuie să existe pe undeva, cu toate că niciodată nu pusese piciorul în ea, iar chipul lui căpăta un nimb de culoare de la lumina albastră şi aurie care pătrundea prin aceste ferestruici. Vorbea aşa cum avusese ea dintotdeauna sentimentul că trebuie să vorbească un bărbat. Era atît de nemăsurat şi de înviorător ne-„Burpenfield" ! Şi ea îl interesa *!* Nu-şi petrecea cu ea doar o oră în care n-ar fi avut ce face ; îl atrăgea, îşi dădea seama acum că o plăcea de-o bucată de vreme ; şi — oh ! — toate astea erau foarte amuzante şi foarte emoţionante.

— E zece fără un sfert, anunţă deodată domnul Golspie. Ce faci cu balul acela al dumitale ?

— Oh, doamne... nu ştiu... E-aproape prea tîrziu... Păcat!

— Iţi place să dansezi, ai ? !

— Ador !

— *AU right!* Ascultă ce vreau să-ţi spun. Mi-am adus aminte că am fost invitat de unu sau doi dintre tipii ăia de la „Anglo-Baltica". Nu dau ei recepţie, ci un prieten al lor, şi au să fie o mulţime de cunoscuţi. O să fie şi dans. Să mergem acolo, şi-atunci n-ai să mai poţi spune că din cauza mea n-ai sărbătorit revelionul. Ce zici ? Biiine ! Am numărul lor de telefon notat în carnet; mă duc să-i spun, să fiu sigur, lin minut, te rog.

Se întoarse, surîzînd, cu vestea că petrecerea tocmai începuse.

— Da, ştiu ce-ai de gînd să spui acum, continuă el. Ţinuta, nu ? Uite, orice rochie e foarte bună pentru afacerea ii'.in. Nu-s din oamenii aceia care pun preţ pe ţinută. Dacă te-ai duce fi fără rochie, şi tot n-ar zice nimic. O să trebuiască să no oprim pe drum undeva, să cumpărăm o sticlă, două şi ceva de mîncare, să ducem cu noi. Nu-i necesar, dar le va face plă- i'orc. Şi va fi o schimbare şi pentru dumneata, lumea asta — nu-i genul pe care-l

întâlneşti la căminul de fete — şi o să te amuze, dacă eşti fata care cred eu că eşti.

Nu mai avu timp nici măcar să-l întrebe ce fel de fată anume credea el că este.

5

S-au dus cu taxiul ; era pe undeva înspre Notting HilI, dar asta fu aproape tot ce-a aflat vreodată despre locul unde se duseseră. Ar fi putut întreba» fireşte, dar prefera să nu ştie prea amănunţit; era mai amuzant. Strada în care se opriră în cele din urmă arăta a fi murdară şi săracă, de burghezie decăzută, dar nu putea fi sigură nici măcar de asta. Apucară pe poteca unei grădini, dar în loc de a urca scările casei, o luară spre dreapta, pe lîngă casă, pînă ce ajunseră Ia o uşă luminată, de unde se auzea zgomot mare. Probabil că petrecerea aVea Ioc într-unul din acele ateliere de pictori, mari, izolate, transformate în locuinţă, cărora li se spunea acum studiouri.

Se pomeni strîngînd mîna unei cucoane foarte mărunte, cu păT negru şi creţ, ochi mici şi negri, vii şi scînteietori, un nas mare şi spiritual şi o rochie de un roşu-ţipător. După aceea dădu mîna cu un bărbat foarte înalt şi blond, care arăta ca un Siegfried la pensie. Erau, foarte probabil, gazdele, străini amîndoi, dar nu izbuti de loc să . le înţeleagă numele. Nimerise, se vede limpede, la una din petrecerile acelea la care numele nu avea mare importanţă. Studioul era plin cu lume, cei mai mulţi arătând a străini. Nici unul dintre bărbaţi nu purta smoching, şi fu încîntată să constate la femei o uimitoare varietate de rochii, aşa că ea nu atrăgea de loc atenţia. Domnul Golspie întâlni o mulţime de cunoştinţe şi o prezentă cîtorva, majoritatea tineri, cu înfăţişare străină, greu de precizat, care se apropiau repede, luau o clipă o înfăţişare gravă şi surîdeau brusc, cu ochi mari, care păreau să spună : „Sînt prezentat unei doamne de către prietenul meu, domnul Golspie. Faptul acesta este serios, important. Ah, dar ce fermecătoare, ce frumoasă doamnă *l”* Era o plăcere să fii prezentată unor bărbaţi cu asemenea

maniere. Unul dintre ei, cel mai tînăr, un băiat frumuşel şi zîmbitor, cu ochi căprui luminoşi, pe care-l chema într-un fel ce semăna cu Cutăr-insky, stărui să-i ofere o ţigaretă lungă şi-i aduse o băutură misterioasă de culoare gălbui-ver* zuie. Domnul Golspie, care dăduse peste un *whisky* cu sifon, îi zîmbi, apoi schimbă opinii de expert, într-un limbaj amestecat, cu diferiţi bărbaţi care-l bateau pe umăr şi-i dădeau cîte

o palmă pe spinare, iar el le-o dădea înapoi.

Gazda, mărunţică, cu ochii scăpărînd furioşi, veni în grabă prin mulţime şi ţipă, într-o limbă neînţeleasă, la doi tineri dintr-un colţ, un evreu mic şi încovoiat, aproape cocoşat, şi un tînăr slab, cu părul roşu, foarte grav, adăpostit îndărătul unor ochelari enormi. După ce termină de ţipat şi îşi întinse ambele braţe într-un gest de implorare, cei doi salutară cu solemnitate, apoi evreul se aşează la pianul cu coadă, iar cel cu părul roşu şi cu ochelari, îndărătul unor tobe. începură să cînte

— şi cîntau foarte bine ; într-o clipă mijlocul încăperii fu evacuat, pentru dans.

— Dooritzi zză danzzatzi, da ? Vă roogg ? rosti domnul Cutăr-insky.

Era un bun dansator şi, cu toate că insuficient de înalt pentru ea, făceau o pereche foarte potrivită. Pilotînd-o încoace şi-ncolo prin înghesuială — pentru că dansa aproape toată lumea — el îi vorbi tot timpul.

— Ztudiezz ecoonoomia io, spuse el, la Inzdidudul de zdu- dii ecooonoomice din Loondra, şi părea foarte serios în studiile lui economice, dar era greu de înţeles ceva din tot ce spunea. Trecu foarte repede, în aceeaşi limbă stîlcită, la domenii mai intime : Da, îmi blac vedele din Anglia voarde muld. Oh, dar zînt voarde drisd, voarde-voarde drisd, acum, continuă el, ochii-i căprui jucîndu-i de plăcere. Loguiesg la Highgate şi am la High- gate o vadă, o vadă englezoaigă, voarte vrumoază, Flora. Ji ea loguiejde dod la Highgate, ji are oghi albajdri ji bărul ga de aur. De două zăbdămîni, vedeţi, ne-am gerdad. O, da, e voarde

zdubid, dar e ji voarde drisd. îndr-o zeară mă dug la ginenia.

O rog be Flora ză vină ji ea, dar nu... ea nu boade ză meargă. Fu 1118 dug zingur. Cînd zdau afară, văd o vadă be gare o gu- nosg, o vadă din Highgate. Voarde drăguţă vadă, dar bendru mine ca nu înzcamnă nimig. Dar eu zînd bolidicos, îi spun : ,,Bună zeara, domnijoară, mergeţi ji dumneavoasdră la ginema ?" Eu zînd zingur, aja gă o iau gu mine la ginema. Nimig, nimig, abzolud nimig. Dar după azda, ea îi zbune lui Flora, la High- cate : „Oh, jdii, am vost cu briedenul dău, băiadul acela zdrăin, ia ginema". Flora vine Ia mine ji a începud o geardă mare... Ajuns aici cu povestirea, îi stîlci mîna domnişoarei Matfield, ca fi cum ar fi avut sentimentul că în acest moment trebuie să înlîmpine compasiunea ei sau să moară : Da, o geardă voarde mare. De două zăbdămîni nu o mai văd be Flora de log. Zînd voarde drizd agum.

Alî'ss Matfield îi răspunse că era într-adevăr foarte trist, dar în gînd îşi zise că acest amestec de Fîighgate şi străinism era în sine absurd, dar avea o savoare de lume de basm, şi, într-o oarecare măsură, dădea cheia întregii petreceri. Nimeni în acest studio, în afară de ea şi de domnul Golspie (şi nici de el nu mai garanta), nu era real. Cutăr-insky şi prietenii lui erau într-adevăr fermecători, dar simţi ca un fel de uşurare cînd domnul Golspie, masiv şi dominator, se apropie de ea.

— Ei, ce zici de-un dans cu mine ?

— Cu plăcere, îi răspunse ea. Gîndeam că poate nu dansaţi. N-aţi dansat pînă acum, nu-i aşa ?

— Nu. M-am gîndit să te aştept pe dumneata, *miss* Mat- field. Dumneata eşti partenerul pe care mi-l doresc. Pot să dansez destul de bine, dar n-am pretenţia să mă pricep, în orice caz nu cît băieţii ăştia de pe-aici. Să mai bem ceva înainte de-a începe, da ?

— Dacă mai beau ceva aStă-seară, probabil că o să mă-m- băt de-a binelea. Mă simt puţin cam ameţită, parc-aş pluti într-o nebuloasă...

— Nu-i rău să te simţi şi mai ameţită. Am să am eu grijă de dumneata, nu-ţi fie teamă.

Dar ea clătină din cap. Muzica începu din nou, micul evreu îşi agita buclele negre peste pian, şi tovarăşul său se legăna solemn peste toba mare, iar domnul Golspie o prinse cu autoritate de talie. Se vedea limpede că nu era un bun dansator, dar chiar dacă ar fi fost, prea multe posibilităţi să arate ce ştie n-ar fi avut în acest spaţiu aglomerat, pentru că părea să fie de două ori mai multă lume acum pe parchet.

•— Cum îţi place spectacolul ăsta ? o întrebă zîmbind.

— Îmi place. E amuzant.

— Îmi pare bine că-ţi place.

— Aveţi aerul că nu-l prea apreciaţi.

— Nu e rău, îi răspunse el. Dar e prea multă lume, după gustul meu. Numai noi doi, undeva, mi-ar fi plăcut mai mult.

Interveni o pauză, în timpul căreia toată lumea mîncă, şi bău, şi vorbi, şi fumă, toate deodată ; o fată care se pare că era secretară la o legaţie oarecare apăru cu Cutăr-insky şi cu încă un bărbat, mai în vîrsta, iar secretara asta era foarte zăpăcită şi veselă şi, se vedea bine, destul de ameţită, cu toate că nu avea nimic dezagreabil, şi apoi li se alătură o fată mărunţică, străină şi ea, cu o jachetă oribilă cu blană pe margine, şi toţi şase alcătuiră astfel un mic grup într-un colţ, unde mîncară, şi băură, şi fumară, şi vorbiră la fel de zgomotos ca toţi ceilalţi. Apoi gazda mărunţică începu să ţipe din nou, şi de data aceasta înaltul ei soţ emise un număr surprinzător de silabe cu o voce de tenor răguşit, apoi îşi aşternu pe faţă un surîs imens, şi imediat toată lumea se aşeză, care pe unde putu, iar cea mai mare parte din lumini fură stinse. Numai colţul unde evreul mai şedea încă la pian era puternic luminat. Apoi îşi făcu apariţia, în faţa pianului, un bărbat mărunţel şi greoi, cu un cap enorm, chel, şi cu o faţă galbenă şi grasă, şi aşteptă acolo, zîmbind şters la ei în timp ce îl aplaudau, ca pe un al doilea Humpty-Dumpty străin. Pianistul evreu

execută cîteva acorduri melodioase şi melancolice. Humpty-Dumpty îşi duse mîna la gură, parc-ar fi vrut să apese pe un buton, dar cînd luă mîna jos, faţa lui era cu totul alta : zîmbetul dispăruse, sprîncenele fuseseră coborîte cel puţin cu patru centimetri, şi din fundul orbitelor ochii îi sticleau, ficşi şi tragici. *Miss* Matfield remarcă toate aceste amănunte. Era bizar, dar cu toate că lucrurile, în general, păreau acoperite cu un fel de ceaţă neobişnuită, ea n-avea decît să-şi concentreze atenţia asupra unui obiectiv oarecare, şi fiece detaliu, ca, de pildă, sprîncenele şi buzele lui Humpty-Dumpty, ieşea limpede în relief. Faptul acesta făcea ca tot ce se petrecea să pară teribil de amuzant şi se simţea foarte fericită. Humpty-Dumpty începu să cînte, cu o voce generoasă şi puternică de bas, ceea ce o cufundă îndată pe *miss* Matfield, care adora vocile generoase de bas, într-un vis extatic. Cînta un cîntec după altul, căzînd uneori în cea mai profundă dintre melancolii şi într-o amărăciune de moarte, alteori însă izbucnea într-o veselie tot atît de zglobie, de sălbatică şi de stranie ca o cascadă. Cu ochii încremeniţi pe faţa mare şi galbenă ca o lună, din care izvorau aceste sunete răpitoare, *miss* Matfield îngădui imaginaţiei sale să se lase antrenată, plutind, pe torentele şerpuitoare de muzică, iar trupului său să se rezeme de braţul şi de umărul viguros al domnului Golspie. îi păru rău cînd se sfîrşi, iar Humpty-Dumpty, după ce salută, ba zîmbitor, ba încruntat, dînd din cap cu o uluitoare repeziciune, se duse să mănînce o farfurie întreagă de sandvişuri, înlesnindu-le drumul la vale cu bere, şi să vorbească, mereu cu gura plină, cu cinci oameni deodată.

De-abia mai avură timp pentru un dans, şi se făcu ora *12.* O clipă toată lumea făcu. Iar la sfîrşitul acestei clipe, toţi se comportară ca nişte bărbaţi şi femei smulşi chiar atunci din umbra spînzurătorii, ceea ce era, poate, impresia pe care o aveau despre ei înşişi. Niciodată în viaţa sa nu mai văzuse *miss* Matfield atîtea pahare înălţîndu-se şi ciocnindu-se, atîtea lovituri pe spinare şi atîtea strîngeri de

mînă, îmbrăţişări şi pupături. Cutăr-insky sărută pe fata măruntă cu jacheta cu blană pe margine şi pe secretara de la legaţie, şi apoi sărută de cincisprezece ori în şir mîna domnişoarei Matfield, în timp ce fata cu jacheta cu blană pe margine, care izbucnise deodată în lacrimi, o săruta pe obraz. Domnul Golspie îi strînse mîna, apoi o pupă răsunător. în momentul acesta se petrecu unicul incident neplăcut din seara aceasta. O dată sau de două ori pînă atunci *miss* Matfield trebuise să se ferească de un bărbat înalt, cu ochii tulburi, unul dintre puţinii englezi ce se aflau acolo. Era destul de beat şi manifestase dorinţa să danseze cu ea. Acum, pe neaşteptate, se înfipsese în mijlocul micului lor grup, mormăind ceva despre un an nou fericit şi încercînd-să o îmbrăţişeze. Domnul Golspie făcu repede un pas înainte şi, cu un gest din umărul său voinic, îl împinse, făcîndu-l să se împleticească.

— Cred c-ar fi mai bine să plec, zise ea. Am întîrziat şi aşa foarte mult.

— *AII right !* Vin şi eu cu dumneata.

Fără să-l ia în seamă pe individul dezagreabil, care mormăia ameninţări imediat în spatele lor, o luă de braţ şi o ajută să străbată prin înghesuială, ca să-şi ia rămas bun de la gazde, după care o conduse spre uşă. Acolo se separară, ca să-şi caute fiecare hainele. Cînd *miss* Matfield se întoarse în vestibulul mic de la intrarea studioului, omul dezagreabil era acolo. Din fericire apăru şi domnul Golspie.

— Aş vrea să ştiu ce idee ţi-a venit... zise dezagreabilul, cu vorba împleticită, dar feroce, către domnul Golspie, încercînd să-i pună o mînă pe umăr.

— Ideea că... ar fi bine să te duci acasă şi să te culci, răspunse domnul Golspie, aruncîndu-i o privire plină de dispreţ.

— Acasă, să mă culc ! rînji celălalt. Tre-trebuie să fii idiot *l* Să mă culc ! Se stăpîni puţin, apoi : To’ ce voiam era sa u-urez uu’ an nou fericit tinerei doamne...

Şi dădu să pună mîna pe ea.

De data asta domnul Golspie prinse ambele braţe ale

dezagreabilului într-o încleştare atît de puternică, încît omul scoase un strigăt.

— Trebuie să fiu idiot, ai ? zise domnul Golspie, întinzînd gîtul înainte. Dacă n-o ştergi de-aici imediat, ai să-ncepi un an nou de care-ai să-ţi aduci aminte cît ăi trăi *!* Pricepi ? Şi îl zgîlţîi : Pricepi ?

Zicînd asta, îi dădu brînci de se rostogoli la pămînt, făcu apoi doi-trei paşi înainte, să vadă dacă mai sînt necesare şi alte gesturi de persuasiune, şi, cînd constată că nu erau — pentru că omul, se vedea bine, se săturase de domnul Golspie

— se întoarse lîngă *miss* Matfield.

— Am telefonat după un taxi, zise el calm. Era un telefon acolo, în camera cu paltoane şi pălării. Trebuie să sosească într-o clipă. Să aşteptăm afară, să mai respirăm un pic de aer proaspăt.

Miss Matfield, pe jumătate speriată şi pe jumătate încîntată de această mică scenă, se simţea ca în transă după atîta vin, şi dans, şi muzică, şi îmbrăţişări, şi după toată emoţia unei seri atît de prelungite. Era obosită şi surescitată, timidă, şi îndrăzneaţă, şi emoţionată, toate în acelaşi timp ; ieşind din studio, îşi urmă brutalul sau eroicul prieten afară, în umbra casei învecinate. Cu doi paşi înainte de a ieşi din umbră, el se opri.

— Putem foarte bine s-aşteptăm aici.

Ea nu-i răspunse că ar fi mult mai rezonabil să' aştepte la poartă, la grilaj. Se opri şi nu spuse nimic.

— Ei, n-a fost rău, zise el, cu toate că atunci cînd ai spus că pleci, eram tocmai pe punctul de a mă fi săturat de toţi. Or s-o ţină aşa pînă-n zori. Dar n-aş fi plecat, totuşi, dacă n-ai fi spus că accepţi să mergi cu mine. Dacă vrei să ştii părerea mea, a fost foarte frumoasă noaptea noastră de revelion. Trebuie să ne vedem mai des.

— Oh, credeţi ?

Nu se simţea în stare să manifeste răceală şi ironie feminină, dar făcu ce putu.

— Da, natural, răspunse el rece. Eşti felul dc fată

care-mi place, şi nu găsesc atît dc des una la fel.

— Mulţumesc pentru complimcnt, zise, şi îndată se simţi supărată pe ea însăşi pentru că răspunsul sunase atît de nepotrivit.

— Ei, *miss* Matfield... oh, să fie-al dracului *!* nu se poate să'ţi tot spun într-una *miss* Matfield, în orice caz, nu atunci cînd sîntem în afara relaţiilor de birou. Care-i numele dumitale mic ?

— Lilian, răspunse ea, cu voce slabă.

— Lilian... foarte frumos, Lilian... Uite, Lilian, acuma, c-am scăpat din cuşca asta cu maimuţe, unde toată lumea îţi sare de gît şi se giugiuleşte, pot şi eu să-ţi urez cum se cuvine un an nou fericit.

Şi, fără să mai spună altceva, o atrase spre el, o sărută de mai multe ori, o ţinu îmbrăţişată strîns, atît de strîns încît de-abia putu sa mai răsufle.

Nu era în stare să califice această clipă nici ca plăcută, nici ca neplăcută. Era ceva ce nu intra — în orice caz, nu uşor

— În nici uria dintre categoriile cunoscute de ea. Nu putea fi gustată, examinată, comentată, ca majoritatea experienţelor ei de pînă acum. Dacă ar fi putut fi repartizată într-una dintre categorii, i s-ar fi cuvenit un loc mai curînd printre incendii, inundaţii şi cutremure de pămînt. Sîngele-i excitat înfrunta această şarjă masculină impetuoasă, îi riposta, dar restul nu era decît năuceală.

— Uite că ne-a venit taxiul, zise el cu respiraţia gîfîită, dar altminteri destul de calm. Ce adresă ?

În maşină ea se simţi deodată foarte obosită şi fără nici un gust de vorbă. Pica, se rezemă de el, şi nu putu decît să-şi repete că totul era complet absurd, deşi tot timpul ştiuse foarte bine că ar fi putut fi oricum, numai absurd nu. Domnul Golspie era şi el tăcut, deşi în acest spaţiu mic şi închis părea o făptură de o gigantică vitalitate, o fiinţă diferită de ea în însăşi esenţa sa, o maşină de bărbat, imensă, trepidantă.

— Ne apropiem de locuinţa dumitale ? întrebă el cînd

taxiul începu să urce o coastă.

— Da, e pe la jumătatea drumului pe panta asta.

— Să mai ieşim cîteodată împreună, seara, vrei ? Nu ca astă-seară, ştii... Numai noi doi, să hoinărim niţel prin oraş, să mergem poate la vreun spectacol, două, în fine, ceva cam în genul ăsta, ce zici ?

— Da, mi-ar face plăcere. De fapt... mi-ar face o plăcere enormă...

Şi privi pe fereastră, apoi bătu uşor în ea.

— Am ajuns. Te rog, nu coborî. Nu; nu, nu mai vreau. Foarte bine, atunci... Aici ! La revedere... şi... mulţumesc foarte mult pentru masa copioasă. *

La cămin balul se terminase, şi majoritatea luminilor erau stinse, dar cîteva fete se mai plimbau prin hol şi stăteau de vorbă pe şoptite, în drum spre dormitoare.

— Alo, Matfield ! strigă careva. Un an nou fericit !

Va fi oare ? începuse destul de straniu. Acum, că se întorsese în familiara şi dispreţuita atmosferă „Burpenfield", amuzamentele serii ar fi trebuit, văzute retrospectiv, să-i apară mai vesele şi mai savuros aventuroase decît orieînd, cu domnul Golspie dirijîndu-le ca un prinţ din basme, masiv şi poznaş ; dar, ciudat, foarte ciudat, nu le mai vedea sub lumina asta, şi se pomeni dorind să evite gîndul la ele. Pe cînd urca încet scările întunecate, o trecu un fior. Era obosită, îi era frig, o durea capul. îi plutea în minte, inspirat parcă de rufăria albă virginală a patului, gîndul mîngîietor al aspirinei şi al buiotei cu apă caldă.

6

Cînd, două zile mai tîrziu, el îi propuse să petreacă seara împreună, acceptă bucuroasă, cu toate că îşi spusese de mai multe ori pînă atunci că va refuza. După asta, ieşiră des împreună. Luau masa pe undeva, apoi se duceau la un spectacol ales de el. Văzură noua comedie muzicală a lui Jerry Jernin- gham şi o piesă poliţistă, se duseră de două ori la „Colladium", văzură unul sau două filme sonore, şi una din seri a fost de-a dreptul pasionantă : o duse la o

gală de box. Despre domnul Golspie nu află niciodată mare lucru. Era în stare să vorbească ore întregi povestind întîmplări ciudate trăite de el, dar, cu tonte acestea, rămînea mai departe plin de mistere ; nu desco- pcil niciodată care-i erau planurile de viitor. Uneori îi încolţea bănuiala c.i el 11 ar mai avea de gînd să rămînă multă vreme tu Anglia, dar gîndul ăsta se întemeia numai pe vagi observaţii întâmplătoare. Niciodată nu s-a dus la el acasă, niciodată n-a fntîlnit-o pc fiica lui, şl n-a auzit niciodată o singură vorbă de

l i el despre soţia sa decedată, dacă într-adevăr era decedată. Cu toate acestea, avea sentimentul că îl cunoaşte mai bine decît cunoscuse vreun bărbat în toată viaţa el. Cîtcodată se purta pur yl simplu prieteneşte sau ca un unchi mal bătrîior, despărţin- du-ic de ea cu o bătaie pe umăr sau cu o strîngere de braţ ; alteori devenea cinic şi arăta a îndrăgostit brutal, şi cînd încerca să o mîngîie iar ea îl respingea, rînjea şi-i spunea lucruri care erau cu-atît mai brutale cu cu cuprindeau în ele un sîm- bure dur de adevăr, şi-atunci vedea în el un om îmbătrînit şi beţiv, îl detesta şi se dispreţuia pentru că accepta să aibă de-a face cu el; dar, alteori, după vreo seară reuşită şi tulburătoare, se apropia de ea cuprins deodată de pasiune, şi propriile ei simţuri se aprindeau la acelaşi diapazon cu ale lui, şi în vreo pată de beznă sau în taxiul care-i ducea acasă, se sărutau şi se strîngeau în braţe, fără ca o singură vorbă de dragoste să fie rostită de vreunul dintre ei ; şi atunci râmînea zguduită şi cu respiraţia tăiată, nu era în stare să-şi dea seama dacă era o femeie pe cale de a se îndrăgosti de acest bărbat straniu şi atît de puţin potrivit pentru ea, sau o neroadă mică şi smintită, care se surescitase şi băuse prea mult, şi care trebuia să se ducă să facă o baie bună şi fierbinte şi să înveţe ce înseamnă bun-simţ şi bună-cuviinţă. Pînă acum, asta fusese totul, cu toate că şi ea îşi dădea seama că nu putea să meargă tot aşa înainte. în acelaşi timp, între aceste curioase escapade, stătea de vorbă şi îşi manifesta nemulţumirile la cămin, ca de obicei,

scria acasă ca şi mai înainte, o dată pe săptămînă, şi lucra liniştită la birou, unde nimeni n-avea habar de tot ce făcea ea.

Într-o seară, pe cînd o conducea înapoi la cămin, îi spuse, ca din întîmplare :

— Văd că se petrece foarte bine pe coasta de sud. Ce-ar fi să mergem şi noi în *week-end-ul* care vine ? Poate să fac rost de-o maşină.

— Oh, da ! exclamă ea încîntată, fără să se gîndească. De mult visa să petreacă un *week-end* afară din Londra, chiar şi în ianuarie. Hai să mergem !

— Ne-am înţeles în cazul ăsta ?! zise el repede, cu un aer triumfător.

Şi-atunci îşi dădu ea seama ce însemna asta.

— Nu, nu. îmi pare rău, am vorbit fără să mă gîndesc.

— Ah, domnişoara a vorbit fără să se gîndească, da ? Te gîndeşti mult prea mult. Fetele n-ar trebui să se gîndească atît de mult, în orice caz, cele drăguţe, nu. Cînd te-am cunoscut, nu făceai toată vremea nimic altceva decît să te gîndeşti, şi n-arătai prea veselă, cu toate astea.

Nu-i răspunse. Era contrariată, în parte şi pentru că se vedea silită să recunoască faptul că îndărătul acestui uşor rîn- jet se găsea o mare doză de adevăr. Cînd vorbea despre ea, în felul lui, ca din întîmplare, destul de brutal, avea un talent bizar de a se opri asupra cîte unui adevăr oarecare, neplăcut. Lăsa impresia că ţinteşte; absolut la întîmplare, dar undeva în mintea ei se auzea, aproape de fiecare dată, un clopoţel de alarmă.

O luă acum pe alt ton :

— Oh, hai, nu te speria, nimeni n-are de gînd să-ţi facă vreun rău. Să ne bucurăm de viaţă cînd ni se oferă prilejul.

— Nu, mulţumesc, răspunse ea liniştită, deşi făcea constatarea că-i venea cu mult mai greu să reziste la felul acesta de chemare.

El insistă.

— Nu, nu merg. Altă dată, poate că da. Dar acum, nu... Nu, vorbesc serios.

— Ce să spun, mă dezamăgeşti. Totuşi, am să mai încerc. Altminteri, ştii, s-ar putea să vină vremea să regreţi cuvintele de-acum. Oh, poţi să rîzi...

— Chiar că pot să rîd. Am impresia că bărbaţii sînt nemaipomeniţi. Dumneata vrei să iasă aşa cum ţi-ai pus în cap, indiferent ce ar însemna asta pentru mine, şi te simţi jignit şi deziluzionat pentru că nu poţi să-ţi faci gustul, dar oricine te-ar auzi ar crede că ai pierdut săptămîni întregi punînd toate astea la cale numai şi numai pentru binele meu.

— Asta aşa e, replică domnul Golspie voios, şi ea îşi dădu scama, cu toate că nu putea să-l vadă bine, că surîdea. Este cxact ceea ce am făcut. De aceea sînt dezamăgit.

— Şi tocmai de asta rîd *l* ripostă ea, cu toate că n-avea de loc poftă de rîs acum. De egoismul dumitale fără margini. Extraordinar !

— Şi eu îţi repet, fetiţo, că s-ar putea să vină o zi în care să regreţi. Eu am să mai încerc. Gîndeşte-te bine, între timp.

— N-am să mă gîndesc de loc. •

Dar se gîndi, şi, din nefericire, începu să se gîndească chiar din scara ăceea, aşa că trecură ceasuri întregi pînă să poată adormi. Trupul ei iritat şi încordat refuza să se destindă ; tot t'iipul nu-i era decît un cerc de foc, în care gîndurile galopau, serbede. în timp ce se răsucea pe o parte şi pe alta în întuneric, frămîntată, nemulţumită, auzea taxiurile întîrziate şi autobuzele claxonînd în depărtare, zgomote melancolice şi odioase din (Kiîncul nopţii, ca nişte semne fugare, prevestitoare de nenorocire.DOMNUL SMEETH ESTE îNGRIJORAT

Unde te duci ? întrebă domnul Smeeth, răsucindu-se în scaun către nevastă-sa, care apăruse pe neaşteptate în prag, îmbrăcată, cu pălărie şi mantou.

Faţa ei era încă aprinsă de supărare. Surprinzător cît de tînără şi de vioaie arăta. Totuşi, nu putea continua să se poarte în felul ăsta, oricît ar fi arătat ea de tînără şi de

vioaie.

— În oraş, îi răspunse, cu privirea anume şi cu tonul anume pe care le folosea după ce se certau.

Of, doamne !

— Da, asta văd, spuse el. Dar unde ?

Atunci izbucni, din îmbujorată devenind purpurie şi ochii-i frumoşi şi albaştri scăpărînd scîntei :

— În oraş, *pur şi simplu,* şi cu asta, basta ! îţi tremură mîna la fiecare gologan pe care mi-l dai, mă ţii din scurt cît poţi, -Îmi tot spui într-una că nu trebuie să cumpăr asta şi că nu trebuie să cumpăr ailaltă, umbli şi-ţi bagi nasul şi spionezi peste tot şi pe urmă-ţi dai drumu la nervii tăi stupizi pentru «-ai văzut ceva ce nu-ţi place să vezi, cu toate că, slavă domnului *!* nu exist* femeie pe strada noastră să n-aibă şi ea cîteva facturi ca astea în casă, şi cele mai multe mai au şi-o mulţime de fel de fel de rate de plătit, iar bărbaţii lor nu cîştigă nici pe departe cît cîşţigi tu...

Aici *mrs.* Smeeth se opri, nu pentru că în această superbă frază retorică îşi pierduse şirul (şi-l pierduse, dar era ea în stare s-o scoată într-un fel oarecare Ia capăt), ci pur şi simplu pentru că voia să-şi tragă puţin sufletul. Continuă :

— Şi pe urmă ai pretenţia să-ţi mai şi spun unde mă duc ! Presupun c-ai vrea să mă vezi ajungînd să-ţi dau socoteală şide asta, nu-i aşa ? Da, fireşte. Oh, da, fireşte ! Tot vorbind cu tonul acesta sarcastic, dădea mereu din cap : Ţi-ar plăcea grozav dumitale, nu ? Să vin să-ţi cer îngăduinţa de a cheltui un *penny* sau doi. Şi pe urmă să te-ntreb dacă-mi dai voie să ies pînă-n stradă...

— Oh, Edie, lasă prostiile ! exclamă domnul Smeeth, care avea oroare de discuţii, de-astea ridicole şi nesăbuite şi nu vedea ce folos puteau să aducă.

Chiar şi după atîţia ani de căsnicie mai era încă destul de naiv încît să-şi închipuie că nevastă-sa încerca să-i demonstreze ceva şi eşua în mod lamentabil. Nu-şi dădea seama că la ea nu era decît o simplă izbucnire de vorbărie.

— Lasă prostiile ! repetă ea cu indignare, intrînd în cameră. Tare-aş vrea să-ntreb pe cineva, care-i prostul dintre noi doi ? N-o să-i fie greu să-ţi spună. Şi dacă-i aşa, aş prefera să fiu proastă decît să fiu zgîrie-brînză ! Da, zgîrie-brînză ! Dacă n-ai să bagi de seamă, domnule Herbert Smeeth, repede- repede ai s-ajungi să fii prea zgîrie-brînză ca să mai trăieşti. Ciupeşti şi storci cîte-un gologan din toate părţile, ca şi cum n-ai avea din ce trăi ! Şi cu cît cîştigi mai multe parale, cu-atît mai rău te caliceşti. Te strîflge de gît zgîrcenia asta a ta ! Pe cuvîntul meu, tare-aş fi vrut să te văd însurat cu alt gen de femeie, da-da, ai fi văzut tu ! Te-ar fi învăţat dumneaei ce-i aia cheltuit !

— Nu, nu m-ar fi învăţat nimic, zise el supărat, pentru că n-aş fi admis, n-aş fi admis aşa ceva nici în ruptul capului. Aş fi pus eu repede capăt micilor ei manevre. Cît despre zgîrie- brînză, tu ştii tot aşa de bine ca şi mine, Edie, că nu sînt aşa şi că niciodată n-am fost. Tot ce-aţi avut nevoie cu adevărat, şi tu şi copiii, aţi căpătat întotdeauna. Dar trebuie să fie şi unul care să mai ţină un pic socoteala, asta-i tot. Nu sîntem făcuţi din aur. Cînd am căpătat sporul ăsta, am sperat c-o Sil nccpcm să mai punem şi noi un ban deoparte, ca oamenii. Cine te-ar auzi vorbind ar crede că mi-au dat toată Banca Angliei, şi nu doar o liră în plus pe săptămînă. încearcă şi (u să ai un dram de judecată, Edie. Dac-o să ne apucăm acum să cheltuim şi ultimul gologan pe care-l mai avem şi să mai intrăm şi-n datorii, ce-o să se aleagă dc noi dacă ni se-ntîmplă ccva ? Te rog să-mi răspunzi la asta.

— Şi ce vrei tu să ni se-ntîmple ? Doamne, cum vorbeşti ! Ai s-ajungi o adevărată cobe ! Mă faci să mi se zburlească pielea pe mine, tată, zău c-aşa faci ! Oricine te-ar auzi *pe tine* vorbind, ar crede că azi-mîine trebuie să ne vindem tot, cu gîndul la ce se poate întîmplă de-acu în doi ani sau mai ştiu eu cînd. O dată ne trăim şi noi viaţa asta, şi de murit tot numai o dată murim şi, pentru numele iui dumnezeu, să ne bucurăm şi noi de viaţă, cînd putem !

— Da, şi cînd n-o să mai putem, atunci ce-ai să faci ?

Am mai auzit eu vorbe de astea şi altă dată, ştiu eu unde îi duc pe oameni. Şi, în orice caz, pot şi eu să mă bucur de viaţă la fel de bine ca şi oricare altul, numai că pot s-o fac cu chibzuială, fără să fie nevoie să cheltuiesc şi ultimul gologan pe care-l cîştig, ba să-l mai rog şi pe Fred Mitty să-mi dea o mînă de ajutor.

— Tocmai ! Leagă-te de el acuma ! M-aşteptam la asta, chiar la asta m-aşteptam. Mă şi întrebam cîtă vreme ai să fii în stare să nu te legi-de Fred Mitty. Ăsta eşti *tu,* tu, din cap pînă-n picioare. De prima dată cînd a fost la noi ai avut ceva contra lui, şi de-atunci încoace, natural, el e de vină de tot ce se-ntîmplă. Dă-i drumu ! Nu te sinchisi de mine. De ce nu spui că-i dau lui toţi banii de masă şi de casă, şi să termini ?! Hai, dă-i drumu *!*

— Uite, ce am eu de spus e asta, ripostă domnul Smeeth, începînd să se enerveze. Factura aiâ de la „Sorley", despre care tot vorbim, n-ar fi fost atît de mare şi ar fi fost achitată pînă acuma dacă ţie nu ţi-ar fi intrat în cap să-l chemi pe Mitty cu nevastă-sa şi cu hămesiţii lor de prieteni în cele două seri de Crăciun. în general, e destul de prost că vin — mulţi bărbaţi n-ar accepta aşa ceva cu nici un preţ, neputînd să-i sufere aşa cum nu pot eu şi trebuind să plece de-acasă ori de cîte ori vin ei, aşa cum sînt nevoit să fac eu =— dar e de-o sută de ori mai rău dacă te-apuci să te mai şi înglodezi în datorii numai pentru ca ei să vină să se îndoape pe socoteala mea. Aşa ceva nu se face, şi tu ştii asta foarte bine.

— Oh, nu se face ? Biiine ! De Crăciunul viitor am să-i spun lui Fred şi la ai lui să-şi caute de treabă, şi noi o să mergem la azil, şi-atunci ai să fii mulţumit. Dacă n-ai fi fost atît de zgîrie-brînză, nici nu te-ai fi gîndit măcar la toate astea. Vorbeşti ca şi cum am datora la „Sorley" cincizeci de lire. Trei lire şi cinşpe şilingi, asta-i tot, şi tu faci atîta scandal.

— Da, dar sînt trei lire şi cinşpe *peste* ce poţi tu să plăteşti, s-ar părea.

— Cine zice asta ? Nu ţi-am cerut pînă-acuma să

plăteşti tu. Ţine-ţi banii. Pot să plătesc eu, foarte bine, la timp. „Sorley” poate să mai aştepte, dacă-i vorba după mine.—Ba nu poate să aştepte, dacă-i după mine. Eu sînt pentru plata cu bani peşin, şi nu să umblu cu datorii. Totdeauna aşa am făcut, tu ştii foarte bine. Şi va trebui să plătesc eu tocmai pentru că tu ai hotărît să deschizi circiumă gratis pentru Mitty şi neisprăviţii ăia ai lui. Asta-i !

— Foarte bine, ia-o de la-nceput. Poţi să te cerţi acum cît ai chef cu tine singur, şi un ceas, şi două, dacă-ţi place. Eu mă duc în oraş. Şi dacă vrei să ştii, am să-ţi spun unde mă duc. Mă duc, adăugă ea cu voită insolenţă, la Fred Mitty.

Era furios, dar ştia că nu o poate împiedica. Se uită la ea, dar trebui să se răsucească în scaun, pentru că se îndreptase spre uşă.

— Bineee ! ai grijă să te-ntorci trează, adăugă el.

— Ce-ai spus ?

Nu-şi repetă cuvintele. Ar fi vrut să nu le fi rostit. Din clipa în care îi scăpaseră de pe buze, ar fi vrut să le întoarcă înapoi. Şi, cu tot „ce ai spus”-ul ei, îl auzise foarte bine. Acum se oprise şi îl privea cu ochii încremeniţi, culoarea de pe faţă îi pierise, şi colţurile gurii i se lăsaseră în jos într-un fel ciudat ; întreaga ei atitudine era alta decît fusese în timpul gălăgioasei lor dispute. De data asta era într-adevăr jignită, îndurerată. Mersese prea departe, mult, mult prea departe.

— Da, te-am auzit foarte bine, răspunse ea calm, şi este cel mai ordinar lucru pe care mi l-ai spus în douăzeci de ani. Mă ştii tu pe mine venind vreodată acasă altfel decît trează ?

— Nu, nu, mormăi el. îmi pare rău... a fost o glumă...

Nu îndrăznea să se uite în ochii ei.

— A fost o glumă?! Tare-aş vrea să fi fost. Dar n-a fost. Ai vorbit serios, Herbert Smeeth, ai vorbit serios. Ai vrut să fii cît mai ordinar posibil. Nu mai există decît un singur lucru mal urît pe care l-ai putea spune neveste-ti, şi mai

bine te-ai Hrftbl să I spui şi pe acela.

— Iţi repet că-mi parc rău.

Se ridică de pc scaun şi, privind-o, mormăi ceva despre „mers prea departe”.

— Da, îmi pare rău şi mie, zise ea amar. Nu m-am gîndit c-ai putea avea în capul ăla al tău un lucru atît de ordinar. Oh, ştiu că ţi-a scăpat şi că acum îţi pare rău, că ai fi vrut să nu-ţi fi scăpat. Dar n-ar fi trebuit să-l ţii în cap, să aibă ce să-ţi scape. Asta-i ce mă doare.

— Ei, la urma urmei, şi tu mi-ai spus mie calic... sau, în fine, m-ai făcut un nenorocit de zgîrie-brînză de nu ştiu cîte ori în seara asta, îi răspunse el, dar fără multă convingere.

— O, asta-i cu totul altceva, şi tu ştii foarte bine că-i altceva.

— Nu văd de loc. Şi, totuşi, dacă tu crezi aşa, tot ce pot să spun, Edie, e că-mi pare foarte rău.

Dar, pînă să termine el vorba, ea plecase, trîntind uşa cu dispreţ. Cîteva clipe mai tîrziu era în stradă. Domnul Smeeth se întoarse — amărît de-ţi era mai mare mila — la fotoliul său de lîngă foc. Nu detesta nimic mai mult decît o ceartă cu nevastă-sa, şi asta de-acum avea aerul să fie una dintre cele mai grave. Remarca asta care-i scăpase, ştia el, se va şterge greu. Dacă ar fi fost o femeie care nu duce paharul la buze, vorbele lui n-ar fi însemnat mare lucra, dar ei îi plăceau un păhăruţ, două, în special în societate, şi era în stare, uneori, să se aprindă chiar, după cum prea bine ştia şi ea ; şi dacă ar fi stat luni de zile să caute, n-ar fi nimerit ceva care s-o rănească mai dureros. Lui tot îi mai părea rău de cele spuse, deşi parte din el nu se putea împiedica să se bucure de faptul că ţintise atît de bine. „Am nimerit drept la ţintă, nu-i aşa ?” chicotea partea asta, în timp ce restul, partea care o iubea pe *mrs.* Smeeth şi era robul ei supus, se căia, plină de amărăciune. Domnul Smeeth nu prea înjura, dar de data asta îi trîntea în gînd lui Fred Mitty tot ce-i venea la gură. Cearta de mai înainte n-ar fi luat întorsătura asta urîtă dacă n-ar fi fost Mitty. Au

mai avut ei şi mai înainte mici ciorovăieli de-astea pe chestii de bani, ca în majoritatea căsniciilor, în care — îşi imagina el — unul e aproape totdeauna cheltuitorul, iar celălalt cu economiile. De data asta însă fusese ceva mai serios decît aproape toate ciorovăielile lor de pînă acum, din cauză că acest spor de leafă

o făcuse pe ea şi mai aprigă la cheltuit, iar pe el şi mai preocupat să înceapă a pune ceva deoparte. Dar în cearta de astăzi fuseseră amestecaţi şi Mitty cu nevastă-sa, pentru că toată tevatura pornise de la factura magazinului „Sorley", de trei lire şi cincisprezece, pe care ea n-o achitase şi nici n-o putea achita, şi de.la faptul că-şi deschisese credit la „Sorley", precum şi de la doamna şi domnul Fred Mitty, cu străluciţii lor prieteni, care beau pe săturate şi care fuseseră cauza acelei facturi. El nu văzuse cît s-a băut, pentru că de fiecare dată, fiind avertizat din timp, se eschivase. O dată plecase să asculte *Messia,* a doua oară se dusese să joace *wkist* la familia Saunders, şi avusese grijă, de fiecare dată, fiind din fire om paşnic, să ajungă acasă cît mai tîrziu posibil, pentru ca Mitty & Co. să fie plecaţi. Smeeth nu credea nici un moment că nevastă-sa era chiar aşa de prăpădită'după Mittyii ăştia, dar tocmai pentru că el obiectase din capul locului şi pentru că se arătase puţin cam dezagreabil cu ei, insistase, mai mult de-a-dracului şi pentru ca să-i arate că face ce vrea. Aşa era Edie, dacă nu ştiai cum s-o iei, şi de vreo săptămînă sau două încoace fusese nevoit să admită faţă de sine însuşi că dacă voia să aibă pace şi linişte, iar nu o continuă harţă, în care şi unul şi celălalt s-arate cine-i stăpîn acolo-n casă, fără îndoială că nu apucase pe drumul cel bun.

După ce meditä amărît la toată această chestiune timp de un sfert de oră, se simţi atît de indispus, încît, dacă nevastă-sa s-ar fi dus oriunde în altă parte decît la Mittyii ăştia, ar fi plecat după ea şi ar fi încercat s-o împace în drumul spre casă. Dar îşi avea şi el mîndria lui, care nu-i îngăduia să se ducă să o ia de la Mitty. încercă să uite toată această poveste nenorocită. îşi aprinse pipa şi îşi luă ziarul

de seară. Nu găsi nimic de citit care să nu fi fost de mult citit. încercă la radio, şi primul post peste care dădu îl cufundă în miezul unei conferinţe despre sculptura modernă, ţinută de un tînăr domn care dădea semne de mare oboseală. Negăsind nici un fel de plăcere în a-l asculta, domnul Smeeth trecu la ţin alt post, unde prinse un fel de piesă cu paiaţe. Paiaţele păreau că se distrează împărăteşte, şi la fel şi publicul din sală, care rîdea şi bătea din palme fără încetare, dar domnul Smeeth nu reuşi să se simtă la unison cu ei şi găsi că glumele nu erau destul de bune pentru atîta rîs şi nici cîntecele pentru atîtea aplauze. „Exagerează", mormăi el întunecat spre difuzor, care-i luspunse bombardîndu-l cu şi mai multe rîsete şi aplauze. Dar Mttpînul era el. N-ar fi avut de făcut decît o singură mişcare,

i paiaţele, cu toţi prietenii lor gălăgioşi, ar fi fost suprimate, \ ii în.' pur şi simplu în abisul tăcerii. Făcu fără ezitare acest >;«-nt n'urt, şi difuzorul se goli imediat de orice zgomot, nu răni.im* din el decît o bucată de goarnă. Avea pe undeva o carte «Ic l.i biblioteca publică de împrumut, şi acuma, în disperare «Ic cou/.;i. o găsi şi începu să citească. Era *Viaţa utea de cîn- liircoţil,* dc marca soprană Madame Regina Sarisbury, pe care o auzite o dată într-un oratoriu, cu mulţi ani în urmă, iar tînără dc la bibliotecă îi spusese că era una din cărţile cele mai interesante după părerea surorii sale, care lua lecţii de canto şi avea chiar două-trei angajamente. Dar deocamdată cartea nu-i plăcea cine ştie ce. De fapt, era un cititor destul de reticent şi de lipsit dc iniţiativă, unul dintre aceia care ţin cartea la distanţă şi o examinează cu foarte multă prudenţă, ca şi cum in orice clipă vreo frază ar putea să explodeze şi să facă tărăboi. Probabil că înapoiase mai multe cărţi citite numai pe jumătate decît oricare alt abonat al bibliotecii publice locale. Cu toate acestea, îi plăcea să aibă pe lîngă el o carte de la bibliotecă şi să fie descoperit citind-o. Fu descoperit şi acum. Ca de obicei, Edna intră cu sufletul la gură şi cu un aer important,

scoţîndu-şi de pe cap pălăriuţa colantă. Cum intra în casă, în cîteva minute îşi schimba complet înfăţişarea, devenind molîie, indiferentă, fără viaţă, ca şi cum casa ar fi plictisit-o. Domnul Smeeth ştia toate astea, şi era iritat, deşi fata îi era foarte dragă.

— Unde-i mama ?

— Maică-ta a ieşit în oraş.

— Unde s-a dus ? Zicea că nu iese astă-seară !

— Întrebarea nu este unde s-a dus mama, ci unde ai fost tu, zise el, destul de grav, privind-o pe deasupra ochelarilor.

Edna nu se opri să examineze logica întrebării, nu făcu nici un fel de comentariu pe marginea ei, fiind încă destul de tînără ca să recunoască părinţilor dreptul de a vorbi în felul acesta.

— Am fost-la cinema.

— Cum, iarăşi? Mă mir că nu te muţi cu totul acolo. Ai mai fost o dată săptămînă' asta, nu-i aşa ? Da, aşa ştiu, c-ai mai fost. Şi presupun că ai vrea să te duci şi sîmbătă. Asta înseamnă de trei ori pe săptămînă, de trei ori ! Şi mai presupun c-ai plătit nouă *pence.* Şi bani ca să mergi astă-seară cin,e ţi-a dat?

— Mama mi-a dat.

Edna păru puţin încurcată. Tatăl, băgînd de seamă acest lucru, sări numaidecît la concluzia — greşită — că i se recomandase Ednei să nu-i spună lui nimic despre acest mers la cinema, şi ea îşi dăduse deodată seama de greşeala făcută. Adevărul era însă că Edna se simţea încurcată nu pentru că ar fi cheltuit alţi nouă *pence,* ci pentru că banii mai erau încă în buzunarul ei ; se dusese la cinematograf ca invitată a unuia Harry Gibson, prieterîul prietenului lui Minnie Watson, care, la rîndul său, era socotit, de către părinţi, ca în acea anume seară asistă la un curs seral de contabilitate.

Domnul Smeeth dădu acru din cap şi strînse buzele.

— O să mai trebuie să stăm de vorbă în chestiunea asta, Edna. Dacă am acceptat să-ţi faci ucenicia la modista

aia, nu înseamnă că am acceptat să mergi în fiecare seară din cursul săptămînii la cinematograf.— Nu mă duc în fiecare seară, şi dumneata ştii foarte bine acest lucru, tată. Sînt săptămîni în care nu mă duc decît o singură dată.

— Curios lucru, nu ştiu cum se face că nu bag niciodată dc seamă astfel de săptămîni, zise domnul Smeeth cu o fină ironie.

Ar fi fost mult mai fină ironia dacă s-ar fi oprit o clipă să constate că, în fond, lucrul nu era de loc curios, ci, dimpotrivă, foarte firesc.

— Dar în afară de risipa de bani, nu-mi place în general mersul ăsta la cinematograf. Nu-ţi aduce nici un fel de lolos. Dimpotrivă, îţi strică. Eu nu mă opun ca o fată să-şi aibă distracţiile ei, continuă domnul Smeeth, alunecînd în tonul doctoral şi nobil pe care-l au la dispoziţie părinţii, profesorii, preoţii şi alţi moralişti publici. Din cînd în cînd merg şi eu la cinematograf. Dar a merge la cinematograf din cînd în cînd c una, şi *a trăi* pentru cinematograf e cu totul altceva. Nu te-n- vaţă decît prostii. Iţi bagă în cap idei greşite. De ce nu te aşezi sii citeşti o carte ? îi întinse propria sa carte : Citeşte puţin, liniştită. Amuză-te şi învaţă cîte ceva despre lume în aceiaşi timp. în cartea asta pe care o citesc eu, de exemplu, *Viaţa mea tic cintăreaţă,* de Madame Regina Sarisbury, e-o carte care te-n- vaţă ceva demn de ştiut, spune totul... ăăă... despre o carieră muzicală.

— Am citit o carte săptămînă trecută, răspunse Edna.

— Da, şi de-atunci ai fost de trei ori la cinematograf, îi preciza tatăl, hotărît să-şi apere supărarea. Prea mult ieşit în oraş şi prea multă distracţie, fata mea. Ai ajuns să fii mai rău decît era George la vîrsta ta. Mi-am format convingerea că voi, fetele, sînteţi mai rele decît băieţii în ziua de azi, puse mai mult dccît ei pe distracţii, filme, baluri şi cîte toate. Astă-seară .mi venit de la tramvai acasă cu domnul Gibson, care stă în GINI) din colţ in capul străzii vecine, şi el îmi spunea că băiatul Iul... am uitat cum îl cheamă, dar e cam de-o vîrstă cu tine, poate cu un an sau

aşa ccva mai mare...

— Vrei să spui dc Harry Gibson ? întrebă Edna.

— Harry îl cheamă ? Da, cred că el e. Ei bine, domnul Gibson îmi spunea că băiatul ăsta al lui urmează trei cursuri nernle pe săptămînă — contabilitate, ţinerea registrelor şi nu mal ştiu ce, încă ceva — trei cursuri serale. Băiatul ăsta are de gînd să progreseze şi să ajungă ceva în viaţă. Nu-şi pierde vremea, şi -o foloseşte cu socoteală. Nu vreau să spun că tu ax trebui lă urmezi cursuri serale...

Aici se întrerupse, pentru că zărise un surîs misterios plutind cîteva clipe şi apoi stabilindu-se definitiv pe faţa Ednei. Surîsul acesta îl supăra, sau mai curînd îi oferea pretextul să lase să izbucnească supărarea care se acumulase în el.

— Pentru numele lui dumnezeu, Edna, renunţă la rînjetul ăsta stupid cînd încerc să-ţi bag în cap lucruri de bun-simţ ! răcni el, făcînd-o să sară în sus. Nu eşti la cinematograf aici. Nu eşti decît un copil mare şi prost.

— Da’ ce-am mai făcut ? începu ea indignată.

— Ajunge cu-atîta insolenţă ! strigă domnul Smeeth la ea, cu ochii scăpărînd.

Dar nu mai exista nici un fel de insolenţă, pentru că se topise deodată în lacrimi. Edna, care nu fusese niciodată un caracter ferm, se intimidase acum de-a binelea de furia subită a tatălui şi părăsi în grabă odaia, plîngînd.

Următoarele cîteva minute domnul Smeeth le petrecu în- şirîndu-şi toate greşelile pe care le făcea şi le făcuse fata Iui, şi care, fără îndoială, ar fi justificat supărarea oricărui om. Se strădui mult, dar nu izbuti să se convingă. Dădu deoparte *Viaţa mea de cintăreaţă* şi răsuci din nou butonul aparatului de radio. La zece şi jumătate sosi şi George, primit de tatăl său cu cîteva mîrîieli (pentru că în realitate îi era frică să mai vorbească), intră în bucătărie să caute ceva de mîncare şi-apoi se duse direct la culcare. La 11 se întoarse şi *mrs.* Smeeth.

— Ai mîncat ceva ? întrebă ea.

Cîteodată, înainte de a se culca, el lua o mică gustare.

Domnul Smeeth dădu din cap negativ.

— Să-ţi aduc ceva ? întrebă ea, politicoasă.

Înţelese cît era de grav conflictul. Alrs. Smeeth îşi ieşea repede din fire şi făcea tărăboi, dar îşi revenea tot atît de repede şi cu aceeaşi uşurinţă. Dacă şi-ar fi dat drumul şi i-ar fi aruncat fel de fel de epitete, dacă ar fi avut aerul că-i zvîrle cu ceva în cap, ar fi ştiut că, pînă va veni vremea să se ducă la culcare, chestiunea va fi aranjată. Dar cînd *mrs.* Smeeth se purta cu o politeţe rece, însemna că într-adevăr inima i se făcuse de piatră. Acuma va deveni o gospodină desăvîrşită. Totul va merge admirabil, fiecare fel de mîncare va fi pe masă exact la momentul potrivit, şi va fi preparat exact aşa cum trebuie. Nu i se va oferi nici cel mai mic pretext de mormăială. Dar ca nevastă, ca nevastă veritabilă, ea va fi încetat să mai existe. Nici un zîmbet, nici o privire prietenoasă, nimic. Zile întregi, poate chiar săptămîni întregi vor fi ca doi străini.

— Nu, mulţumesc. Nu vreau nimic. N-am poftă de nimic.

Ceea ce era perfect adevărat. Dar spera că asta o va face să creadă că nu se simte bine. Ea rămase însă ca o stană de piatră.

— S-au întors amîndoi copiii ? întrebă în cele din urmă.

— Ascultă, Edie, nu fi stupidă, încercă el cu disperare.

— Nu sînt stupidă. Mă duc să mă culc.

Şi ieşi.

Gata acum, se isprăvise. Intrase în belea pentru zile întregi sau pentru săptămîni, şi ca să iasă, nu numai că va trebui să se disculpe la nesfîrşit, dar va trebui, probabil, să mai şi cumpere ceva, pe scurt, să cheltuiască şi mai multe parale. Şi, cu toate astea, rădăcina răului era în faptul că se cheltuiseră şi aşa prea multe parale pînă acum. îi părea rău că dăduse cu Ochii de nenorocita aia de factură de la „Sorley”. îi părea rău că nu se dusese să o plătească fără să spună o vorbă. îi părea rău...

— Of, să fie-aî dracului *!* strigă el, şi, în spasmul brusc ilc furie, îi căzură ochelarii de pe nas şi pierdu cîteva minute c ătitînd, îngenuncheat şi pipăind pe covorul negru de lmă, pînă uă-i poată găsi. Uf, nenorocită seară !

2

Între joi seara, cînd începuseră ostilităţile, şi sîmbătă dimineaţa, domnul Smeeth încercase o dată, de două ori, fără MICCCS, să încheie pace şi să aducă, în locul acestei femei po- 11i «roase şi străine, pe nevastă-sa adevărată. Sîmbătă dimineaţa hotărî să nu mai facă nimic ; n-avea decît să stea bosumflată,

ii iiţ.i voia ; i-l o să caute să se descurce cum o putea mai

i im ia im Îi i dc locatar principal. Coborî pe Chaucer Road în Junimi f.pn- tramvai, mlindu şi inima. Dimineaţa, care îmbră-

i ase do pc acum un na prietenos de sîmbătă, îi surise, palid, il ii ii iurfsc. Pentru o *zi* de sfîrşit de ianuarie începea frumos, Iară ccaţă, zăpadă sau ploaie, doar o uşoară seînteiere şi-un pic de ger care ciupea. Pc undeva, pe sus, o urmă plăpîndă de • oare. Sîmbătă îi era foarte dragă domnului Smeeth ; îi plăcea dimineaţa la birou (totdeauna pe la unsprczece şi jumătate fuma

o pipă, afară doar de zilele cînd era foarte ocupat), şi îi plăcea m după-amiaza, cînd nu se ducca la birou. îi era greu să uite > ,i se certase cu nevastă-sa, dar încercă să-şi împietrească inima ’ i lircu tot cc putu ca să uite. Din nefericire — şi ştia asta foarte bine, pentru că o spusese chiar el, şi nu numai o singură dată — o nenorocire nu vine niciodată singură. Această perfida sîmbătă avea să-i rezerve o serie de lovituri variind ca grad de intensitate.

Prima, şi cea mai uşoară dintre aceste lovituri, o primi cînd se îndreptă, la birou, spre pupitrul său, frecîndu-şi mîinile ca de obicei şi schimbînd cîte o vorbă, două cu fiecare. Călimările nu fuseseră umplute şi nici nu găsi pe pupitru o foaie de sugativă nouă.

— Ei, strigă el, privind în jur, unde-i Stanley ?

— N-a apărut încă, răspunse Turgis.

— Măi-măi-măi-măi, făcu domnul Smeeth, important. Ştie cineva ce-i cu el ? E bolnav, sau ce-i cu el ?

Nu ştia nimeni nimic. Miss Sellers credea că poate o fi răcit, pentru că-şi amintea foarte bine că-l auzise aseară strănutînd de cîteva ori în timp ce copia scrisorile. Turgis spuse, cu o sumbră satisfacţie, că, probabil, a fost izbit şi călcat de vreo maşină pe cînd încerca să fileze pe cineva în drum spre birou.

— Nu cred nici un moment că-i vorba de aşa ceva, zise domnul Smeeth tăios. Dar n-ai nevoie să manifeşti atîta satisfacţie pe chestia asta, Turgis. Nu-i frumos să spui asemenea lucruri. Nu-mi place s-aud pe nimeni vorbind astfel la noi în birou. Nu pot sa înţeleg ce ţi s-a-ntîmplat, ce-a dat peste tine în ultima vreme, Turgis.

Şi era adevărat. Nu-i plăcea nici cum arăta, nici cum vorbea Turgis de cîtăva vreme-ncoace.

Misterul Stanley fu lămurit la sosirea domnului Dersingham — prin excelenţă omul *week-end*-ului — care îşi făcu apariţia, în costum de golf, ca să-şi arunce o privire prin corespondenţa sosită. Printre scrisori era una de la tatăl lui Stanley, un om ce părea scurt la vorbă şi care anunţa că unchiul lui Stanley avea mare nevoie de nepot la magazinul lui de fierărie de la Homerton, unde băiatul era mai aproape de casă şi unde avea şanse să-i meargă mai bine decît în Fundătura îngerilor, şi regreta foarte mult că nu putuse să le dea un preaviz mai lung, dar pentru asta puteau să-i reţină băiatului jumătate din ce i se cuvenea la chenzină, şi roagă să i se trimită fişa de asigurare completată şi... *,,al dumneavoastră devotat, Thomas Poole".*

— Asta, înseamnă că trebuie să ne căutăm alt băiat, zise domnul Dersingham. îmi pare rău de el, totuşi. Era un drăcuşor cam leneş, cum sînt toţi, de altminteri, dar arăta dezgheţat, nu-i aşa ?— Nu era de loc un băiat rău, domnu Dersingham, răspunse domnul Smeeth gînditor. îmi pare şi mie rău c-a plecat de la noi. Putem da de un altul

mult mai rău. îi intrase-n cap că-i un detectiv în devenire, şi noi rîdeam de el, cu filatul lui şi cu toate...

— Da, într-adevăr ? Detectiv ? Şi eu n-am ştiut nimic. I-o li venit din cititul atîtor romane poliţiste, ştii... Şi mie-mi place cîte un roman bun cu detectivi. Dar niciodată, cînd eram copil, nu mi-am dorit să mă fac detectiv. Nu erau chiar aşa la modă pc vremea aceea, nu-i aşa ? îmi aduc aminte că voiam să mă fac explorator, ştii, expediţii prin pustiuri şi tot felul de chestii dc*astea. Şi tot ce-am făcut, ca explorare, pînă acum, Smeeth, a fost să umblu să descopăr atelierele alea ovreieşti de mobilă sculptată de prin străzile dosnice din cartierele de nord ale

londrei. Ah, da-da !...

Şi o clipă faţa mare şi trandafirie a domnului Dersingham păru înnourată, ca şi cum ar fi descoperit pe neaşteptate că viaţa e cu totul altfel decît îşi imaginase el pe cînd era într-a patra la „Worrell".

— Omu, cît trăieşte, învaţă, nu, domnu Dersingham ? afirmă vag domnul Smeeth.

— Crezi ? Nu ştiu. Lumea aşa zice, e-adevărat. Dar nu ştiu. Cîtcodată mă îndoiesc, Smeeth, sincer îţi spun, mă îndoiesc, răspunse celălalt, privind la Smeeth şi ăpoi afară pe fereastra, prin care nu se putea vedea nimic decît acoperişuri dărăpănate ;i, dincolo de ele, cîteva coşuri.

0 melancolie bizară, cu totul nepotrivită pentru o dimineaţă de sîmbătă la birou, inundă camera, şi, o vreme, amîndoi se pierdură în ea.

— El bine, exclamă domnul Dersingham cu o bruscă vioi- clime, o să trebuiască să te ocupi cu angajarea altui băiat. îmi pnu* totuşi rău după ăsta. Mai tîrziu poate c-ar fi ajuns să ne fir iltll. A lăsat să-I scape un început de carieră frumoasă. Dac ar fl plecat Celălalt, Turgis, nu cred că m-aş fi sinchisit ttlita mult, Cum mal merge cu băiatul ăsta? Eu îl văd puţin, dur Iţi spun drept, nu-mi place cum arată în ultima vreme. Se «ti tic dc colo pînă colo, parcă-i rătăcit. Ce-i cu el ?

Nu ştiu. domnu Dersingham. Am observat şi eu.

Trebuie

1 «c fl tntfmplat ceva în vremea din urmă. Treaba şi-o face, iltn Intr un anume fel, şi-i un fel care mie nu-mi prea place.

I a Intrat, pesemne, ceva în cap.

— În capul lui profund dezgustător, pe' deasupra. îţi dai seama dc cum te uiţi la cl. Ascultă, Smeeth, mai bine ia-l deoparte şi stai puţin de vorbă cu el. Spune-i că nu sînt mulţumit de el şi nici dumneata nu eşti mulţumit, şi dacă n-are de gînd să se îndrepte, şi încă repede, o să trebuiască să plece. Spune-i că face o prostie cît el de mare, acum, cînd afacerile se dezvoltă şi sînt atîtea ocazii de avansare pentru băieţii buni. Ştii dumneata cam ce trebuie să-i spui. Ameninţă-l cu concedierea, dacă eşti de părere, n-am nimic împotrivă. Nu mi-ar părea rău să nu-l mai văd pe-aici chiar începînd de azi. Niciodată n-am avut o părere prea bună despre el. Are o privire de bolşevic. Bine, atunci, Smeeth, ocupă-te, te rog, de toate astea, şi de angajat un alt băiat. Eu am să plec peste vreo jumătate de oră, şi domnul Golspie n-o să vină în dimineaţa asta. Aşa că... vezi... expediază dumneata afacerile curente, dacă eşti bun.

Domnului Smeeth îi păreţi sincer rău de plecarea lui Stanley, şi asta nu numai pentru că însemna să angajeze un alt băiat şi să se-apuce să-l înveţe de la capăt ce are de făcut. îşi dădea seama, acum, că Stanley îi plăcuse, şi că o să-i lipsească nasul lui cîrn şi pistruiat, căpăţînă aceea ca o ghiulea, galbenă ca nisipul, şi toate poveştile lui caraghioase de detectiv. Dar asta nu era tot. Nimeni nu ştia mai bine ca domnul Smeeth că băieţii de birou vin şi pleacă, sînt azi aici şi mîine cine ştie unde, dar, cu toate acestea, plecarea neprevăzută a lui Stanley îl tulbura, dacă n-ar fi fost din altă cauză, măcar pentru că detesta schimbările de orice fel. şi, ori de cîte ori se producea vreuna, se pomenea cuprins de o neîncredere vagă, o scăpărare, două de îngrijorare. Pentru el Stanley devenise o parte componentă a biroului, şi-acuma Stanley plecase. Nu era important, dar, cu toate acestea, faptul îl

indispunea.

— Dacă terminăm astăzi la vreme, i se adresă el lui Turgis, după ce le povestise despre Stanley şi după ce predase copiatul şi expedierea corespondenţei micuţei Poppy Sellers, aş vrea să stau puţin de vorbă cu dumneata, Turgis, Nu te grăbeşti să pleci, nu-i aşa ?

Turgis nu se grăbea. Fără îndoială că lumea exterioară părea să-i fi devenit tot atît de indiferentă ca şi biroul.

Fusese o dimineaţă uşoară. La 12, *miss* Matfield nu mai avea nimic de făcut; i se îngădui să plece, şi arăta evident mult mai mulţumită de ea şi de lume decît de obicei. Turgis se duse alene să-i dea o mînă de ajutor lui Poppy Sellers la copiatul corespondenţei, pentru care fapt primi numeroase pri viri pline de recunoştinţă din ochii ci căprui. Domnul Smeeth, pufăind nori parfumaţi din.'amestecul special al lui T. Benen- den, se agita plin de importanţă, apoi îi dădu domnişoarei Sellers un teanc de scrisori de expediat şi o trimise acasă.

— Ei> acum... îi zise el lui Turgis, îndată ce rămaseră singuri.

— Da, domnu Smeeth, răspunse acesta, morocănos.

Domnul Smeeth se uită la el, şi poate că pentru prima oară

după nu ştiu cîtă vreme îl vedea limpede la faţă. Sub ochi avea cearcăne vinete, şi ochii înşişi arătau ciudat, erau înroşiţi, ceea ce ar fi putut să însemne că posesorul lor nu dormea destul. Niciodată nu avusese el culoare în obraz, dar acum era foarte palid, şi creasta osoasă a nasului lui destul de mare lucea, cînd era izbită dc lumină, parcă i-ar fi fost pielea întinsă din amîndouă părţile. Băiatul n-arăta bine de loc. Domnului Smeeth, care ştia că Turgis stă cu cameră mobilată şi e un temperament solitar, îi fu milă de el.

— Uite, Turgis, timp avem destul. Să ieşim să vorbini afară. Bei un pahar de bere ?

Turgis, bucuros şi măgulit de invitaţie, zise că bea.

— Bun. Atunci să trecem peste drum şi să luăm acolo cîte-un pahar de bere. N-are ce să ne facă rău. Totul e încuiat, cred, nu ? Perfect, atunci. Să mergem.

În timp ce coborau scările, domnul Smeeth, voios, vorbi într-una :

— Intru numai o clipă după colţ la Benenden, să-mi iau intîi puţin tutun. Totdeauna îmi iau tutunul de la el, de ani de zile. E-un amestec special făcut de el, ştii, el personal îl dozează.

I mai bun decît ăla din pachetele de-o uncie. Ţi-l amestecă proaspăt. Nu fumezi pipă, nu? Ţigări? Ar trebui să-ncerci pipa. E şi mai ieftin, şi mai fin, şi prieşte mai bine pentru muilUate. Am încercat să-l învăţ pe băiatul meu, pe George, să fumeze pipă, dar nu vrea să se lase de ţigări. Trage toată ziua. IVa mare bătaie de cap să umpli şi s-aprinzi o pipă, asta e. M.v-ntreb cum le-or fi mergînd afacerile ăstora cu „Lame de ras Ra pid". Par să aibă totdeauna de lucru, dar n-am întîlnit încă pe nimeni care să se radă cu lame de-ale lor. Eu rămîn la brici, '•int «Ir modă veche. Am două brice cu care mă rad de douăzeci di- am După mine, să cumperi lame de ras de astea, e o ade-vaiai4 risipă, bani aruncaţi. Nu-i de mirare că dau acuma majlnlle de ras pe gratis. Ştiu ei ca o dată ce te-ai pricopsit cu marina, ai să tot cumperi lame într-una. Asta-i şmecheria, pricepi ? Numai o clipă aşteaptă-mă. Intru să-l văd pe amicul meu, domnul Benenden,Dar nu-l văzu, pentru eă amicul său domnul Benenden nu era acolo. îndărătul tejghelei era o femeie tînără şi plinuţă, cu parul de-un roşcat-aprins, şi dacă ar fi dat acolo peste Cleopa- tra însăşi, în toată wajestatea ei regală, domnul Smeeth n-ar fi putut-o privi cu mai mare uluială.

,— Da ? întrebă prompt tînără femeie.

Să explice ce dorea de la domnul T. Benenden, după ce an după an, de atîta vreme, fusese de-ajuns să pună taşca pe tejghea, era în sine o operaţie atît de nouă, încît domnul Smeeth nil se simţi în stare să o îndeplinească.

' — Dar... unde-i domnu Benenden ?

Tînără femeie zîmbi :

-,— Dumneavoastră sînteţi unul dintre clienţii obişnuiţi ? întrebă ea.

I — Cred că da, zise domnul Şmeeth. Vin, săptămînă de săpitămînă, de ani de zile, pentru amestecul special al domnului Benenden. Am fost într-adevăr foarte surprins să văd pe altcineva aici. Ce s-a întîmplat ? Nu s-a retras din afaceri, cumva ? !

— Nu, nu s-a retras din afaceri, răspunse ea. E la spital. A fost lovit aseară de o maşină, la Cheapside, şi l-au dus la „St. Bartholomew", la spital.

— Îmi pare rău să aflu aşa ceva. Cum îi este ?

— Nu ştim încă. Aseară nu părea să fie atît de rău, pentru că a trimis vorbă mamei, ea s-a dus să-l vadă, şi el i-a dat cheile de-aici şi a întrebat-o dacă vreau să văd de prăvălie în locul lui, deoarece ştia că n-aveam de lucru şi mai lucrasem, pe vremuri, mai demult, la un tutungiu... da, dar era „tutungerie şi zaharicale", ştiţi, nu ca aici.... aşa că n-arăta să-i fie chiar atît de rău, din moment ce era în stare să vorbească şi să aranjeze lucrurile în felul ăsta, dar doctorul i-a spus mamei că e mai grav decît pare, c-ar putea să fie o poveste afurisită, de lungă durată, aşa că ea se mai duce azi o dată. Eu sînt nepoata lui, ştiţi...

— Săracul ! îmi pare foarte rău, zise domnul Smeeth, căruia sincer îi părea foarte rău. Vă rog să-mi spuneţi şi mie cum îi merge.

Trebui să-i arate cutia în care ţinea T. Benenden amestecul lui special şi trebui, tot el, să-i spună şi preţul. Cînd ajunse din nou afară, la Turgis, în următoarele Cinci minute nu se simţi în stare să vorbească de nimic altceva. Dimineaţa asta, care nu se mulţumise făndu-l pe Stanley să dispară pentru totdeauna din Fundătura îngerilor, i-l luase din faţa ochilor şi pe T. Benenden şi pusese în «locul lui, îndărătul tejghelei, o femeie tînără !?i plinuţă, cu păr roşcat, iar pc Benenden îl transformase Intr-o făptură misterioasă, suferind într-un spital ! Benenden şi l: undă tur a îngerilor erau de ani de zile de neseparat în mintea

domnului Smeeth, şi acuma gîndul că Benenden nu mai era «colo, că nu-l mai aşteaptă, fără cravată, îndărătul tejghelei lui prăfuite, dădea întregului cartier un aspect neobişnuit. I'urgis intrase în prăvălie de multe ori pentru ţigări, dar fiind unul dintre cei cu „un pachet de ordinare", nu putea să pretindă că se cunoştea cu Benenden. Cînd domnul Smeeth termină de vorbit despre tutungiu, se aflau amîndoi în barul „La Calul bălan"* peste drum, cu două pahare de bere în faţa lor.

Domnul Smeeth nu mai fusese în barul ăsta din seara în tare domnul Golspie, acum două sau trei luni, îl invitase şi-i oferise un *whisky* dublu şi o havană, stînd de vorbă cu el despre afaceri. Arăta şi acuma la fel de confortabil ca întotdeauna, dar de data asta nu mai era atîta linişte. Tot localul fusese acaparat parcă de un bărbat voinic şi înalt, cu o faţă roşie, enormă, care răcnea, şi tuşea, şi stropea, şi respira greu, astmatic şi foarte zgomotos, la cei doi parteneri ai lui, oameni obişnuiţi ca proporţii, incapabili să răspundă cu altceva decît cu zgomote de proporţii obişnuite. Toată conversaţia din bar crn acompaniată bubuitor de către acest bărbat înalt şi voinic. Nu puteai să nu-l iei în seamă.

— Vezi dumneata, Turgis, zise domnul Smeeth, m-am gîndit că-i mai bine să stăm puţin de vorbă, pentru că, pe de o parte, nni băgat chiar eu de seamă unele lucruri, iar pe de alta, domnul IVrsingham mi-a vorbit de dumneata. Dacă-ţi mai aduci aminte,

ll n in spus eu ceva cînd am mai stat puţin de vorbă, acum o lunii, două.

Mi-nduc aminte, domnu Smeeth. Cînd mi-aţi spus că se tllndcn nit mă dea afară.

I vACt. Bl, domnul Dersingham mi-a vorbit de dumneata n/l dimineaţă cam în ncelnfl fel, Turgis, şi i-am spus că trebuie »ă itnu dc vorbă cu dumneata.

Dar ce-am mai făcut 7 exclamă Turgis cu amărăciune.

I >. . «• «o tot leagă de mine 7 Doar îmi văd de lucrul meu ca limu'ii, nu 7 Dumneavoastră nu mi-aţi spus

niciodată nimic, duinmi Smeeth, nu-i aşa 7 Am impresia că vor să scape de mine, li' cii ilnt cu ceva de vină, fie că nu...

Uutl-ţf-tl-ţşţş-ţş ! făcu bărbatul înalt şi voinic. Stai un pic, Chârlle, stai un pic, lasă-mă să vorbesc. Of, doainne-doamne- doniiine... Iote, aşa a fost. Simmy vine-n dimineaţa aia la mine,

şi eu şedeam, uite, cum ar fi aici, vezi... şi Simmy, bătrînu... stai un pic, Charlie, lasă-mă să vorbesc...

— Uite, Turgis, care-i problema, replică domnul Smeeth serios. Şi, ţine seama, îţi vorbesc prieteneşte. Nimeni n-are nimic împotriva dumitale, absolut nimic. Scoate-ţi asta din cap. Dar cum zice şi domnu Dersingham, trebuie să te-ndrepţi, să prinzi curaj. Iată, chiar acum în urmă, nu ţi-ai luat lucrul în serios, aşa cum trebuie. De loc. Ştiu că nu eşti un băiat leneş şi ştiu că eşti în stare să-ţi faci lucrul tău bine, dar dacă n-aş fi ştiut asta, nu te supăra că ţi-o spun, aş fi putut să trag, chiar şi acum de curînd, concluzii greşite. E-ădevărat, avem cu toţii supărările noastre. Am şi eu destule de-ale mele, pot să te-asigur, continuă el cu aerul unui erou modest, deşi poate că n-ai crede. Şi asta pentru că m-am învăţat să nu le aduc cu mine la birou. Sînt destul de bătrîn şi am destulă experienţă ca să nu-mi las supărările să se-amestece în munca mea. Dumneata nu eşti încă, şi n-are de ce să-ţi fie ruşine pentru asta. După părerea mea, Turgis, dumitale nu ţi-s toţi boii acasă în ultima vreme...

— Asta aşa e, domnu Smeeth, îi răspunse Turgis. Aveţi dreptate.

— A făcut-o, Charlie ? răcni bărbatul înalt şi voinic, acoperind cu glasul lui pe toţi ceilalţi. A făcut-o ! Pe ochii mei ! Prima oară cînd ai să dai cu nasu de Simmy, tu să-i zici : „Cîte parale ai pariat pe *lady* Flatiron la Newbury?" Atîta tot. Numai atîta să-i zici. Şi-o să-ţi vină să rîzi ! Of, doamne-dumnezeule !!

Faţa enormă devenise purpurie.

— Nu e treaba mea, Ţurgis, îi şopti domnul Smeeth la ureche, şi dacă te-ntreb, te-ntreb prieteneşte. Dar părerea

mea este că tu trebuie să ai vreo supărare, ceva. Dacă nu-i aşa, ar fi mai bine să te duci să te vadă un doctor. Poate că nu te simţi bine.

— Nu mă simt tocmai bine, domnu Smeeth, dar nu-i asta, sincer vă spun. Este... oh, nu ştiu... vedeţi... ştiţi... domnu Smeeth, e o chestiune cu o fată... Asta m-a frămîntat în ultima vreme...

— Oo, asta e ? Eşti nevoit să te-nsori cu ea sau ceva de felul ăsta ? Da ? Nu-i vorba de aşa ceva ? Y-aţi certat puţin, ai ?

— Da, într-un fel, răspunse Turgis, circumspect, simţin- du-se foarte încurcat.

— Ei bine, dar nu trebuie să te Iaşi copleşit numai de-atîta lucru, exclamă domnul Smeeth, surprins să descopere că totul nu era decît o sfadă între doi amorezaţi. Ştiu ce-nseamnă asta, firește. Vorbeşti cu un om bătrîn şi însurat, băiete. Am un băiat aproape tot atît de mare ca şi dumneata. N-are importanţă de ce v-aţi certat, nu trebuie s-o luaţi chiar aşa în serios. Doamne fereşte ! Eşti în stare să te-mbolnăveşti din cauza asta.

— La asta mă şi gîndesc cîteodata, zise. Turgis amărît.

— E ridicol *!* O să vă treacă repede. Şi dacă nu, atunci du-te şi-ţi caută altă fată, care să nu fie atît de certăreaţă. Ascultă-mă pe mine, dacă-i de pe acum aja de certăreaţă, o să fie şi mai şi cînd veţi fi însuraţi, dacă nu bagi de seamă din vreme. Eşti prea sensibil la chestii de-astea, Turgis, asta-i buba la dumneata.

Turgis schiţă un zîmbet, care era el însuşi ultima expresie a nefericirii, umbra chinuită a unui zîmbet.

— Nu, nu, nu, de loc ! răcnea bărbatul înalt şi voinic. Mai avem încă zece minute. E timp berechet pentru încă un tur. Cc luaţi ? La fel? Trei *whisky*-uri duble, domşoară ! Nu v-am spus încă ce s-a-ntîmplat noaptea trecută, v-am spus ? Adică cu Jack Pearce şi cu Joe Bătrînu, acasă la Staines... of, doamne- dumnezeule ! Ho-ho-ho-ho-ho *11...*

— Pare să fie bine dispus, zis Turgis. Eu nu pricep cum reuşesc unii indivizi... cheltuiesc toată ziua, de lucrat

nu lucrează nimic, umblă toată vremea de colo pînă colo, şi nu dau doi bani pe nimeni, puţin le pasă ! Cum reuşesc, domnu Smeeth ?

— Nu mă-ntreba pe mine, răspunse domnul Smeeth cu o nuanţă de iritare, parc-ar fi simţit şi el o zvîcnire neaşteptată de invidie la ideea unei asemenea vieţi îmbelşugate şi lipsite de griji, dar nu voia să o admită nici faţă de sine însuşi. Cred cit-s de-ăia cu cursele de cai. Lesne-i cîştigi. lesne-i pierzi, asta-i vorba lor. Totu-i bine atîta timp cît ţine, dar vorba-i» cît ţine? * .

- Şi alclalte cît ţin ? murmură Turgis.

Îlitc. vezi, astea nu-s vprbe să le spună un tînăr ca duniiH Mt.i risc domnul Smeeth. Cu vorbe de felul ăsta vă descurajat! »1 descurajaţi şl pe ceilalţi. Acuma, ascultă ce vreau să-ţi «pun. Eu cred că dacă tc-nviorezi puţin, dacă n-ai să mai fii «lit de întunecat, dacă n-ai să mal arăţi ca şi cum ţi-ar fi sila d« toţi...

-Dar nu-i adevărat, domnu Smeeth, vă spun foarte sincer cil nu-l adevărat...

— ... şi ai să te-apuci cum se cade de lucrul dumitale, Ic aşteaptă o carieră sigură şi frumoasă la „Twigg & Dersin- nli.un . Cum spunea şi domnu Dersingham. chiar azi-dimitieaţa.

Cu afacerile astea noi, firma o să crească, o să se extindă, şi asta-i o perspectivă frumoasă pentru un tînăr ca dumneata.

Turgis înghiţi în sec cu disperare.

— Nu sînt chiar atît de sigur pe chestia asta, domnu Smeeth, declară el.

— Ce vrei să spui ? exclamă mirat domnul Smeeth, pri- vindu-l fix.

— N-am impresia că lucrurile stau chiar atît de roz. M-am gîndit şi eu la asta. Toate tranzacţiile astea noi — şi, în măsura în care pot şi eu să-mi dau seama, e-aproape tot ce facem — au venit cu domnul Golspie.

Rosti numele cu un fel de smuceală.

— Ei, şi ce-i dacă le-a adus el ? Nu-mi spui nici o

noutate cu asta, Turgis. Ştiam şi eu, tot aşa de bine ca dumneata, şi chiar mai bine.

— Şi dacă el pleacă, ce se-ntîmplă atunci cu afacerea, domnu Smeeth ?

— Dacă pleacă ? Asta depinde. Se pot întîmplă o mulţime, şi se poate să nu se întîmple nimic. Dar, în orice caz, domnul Golspie nu pleacă.

— Ba cred că pleacă, şi încă repede.

Domnul Smeeth rămase cu ochii la el. Era evident că Turgis vorbea serios.

— De unde-ai scos-o ?

— Eu cred c-o să plece...

— Ce rost are să vorbim aşa ! Dumneata *crezi* c-o să plece ! De ce să plece ? De ce ? Din afacerea asta el scoate destule parale, asta o ştiu mai bine ca dumneata. Cîştigă surprinzător de mult pentru o asemenea afacere, nu mă jenez să ţi-o spun. Ar fi un prost- să plece, afară doar... fireşte... în fine... Şi domnul Smeeth se gîndi la mai multe posibilităţi, dar le păstră pentru sine. Nu, Turgis, sînt vorbe de clacă. Cine ţi le-a băgat în cap ?

— Nu sînt vorbe de clacă, domnu Smeeth, strigă Turgis, împins să spună mai mult decît îi trecuse vreodată prin cap să spună. Cel puţin, ştiu că n-o să mai rămînă multă vreme la firma noastră. Şi mai ştiu că n-are d părere cine ştie ce bună despre domnu Dersingham. Şi asta o ştiu.

— Dar de unde le-ai scos dumneata toate astea ? Domnul Smeeth era mai mult enervat decît alarmat. Continuă : E pentru prima oară că aud despre asemenea lucruri. Cum ai aflat dumneata despre ele ? Nu cumva încerci să glumeşti ?— Ei ! răcni bărbatul înalt şi voinic. O luăm din loc ? Ai ? Mergi să mănînci cu mine, Charlie ? Perfect ! Ne vedem luni, Tom, da ? Sigur c-am să fiu. Poţi să pui capu, băiete ! Nu las cu să-mi scape o ocazie ca asta! Sînt un ce? Ooo... eşti dat dracului, Tom, eşti dat dracului ! Noroc, băiete ! ’Nă ziua, domşoară ! ’Nă ziua, Sam !

Şi tăcerea care se aşternu în urma lui aproape că te izbea în faţă.

În această tăcere domnul Smeeth şi Turgis se uitau unul la cclălalt. Apoi Turgis îşi întoarse ochii în altă parte, dar domnul Smeeth continuă să se uite la el.

— Nu reuşesc să pricep nimic, Turgis.

Turgis se încruntă, dar de data asta lipi buzele strîns şi sc foi în loc, jenat. în cele din urmă vorbi :

— ...Am... am auzit ceva,, domnu Smeeth, asta-i tot. Nu pot să vă spun unde am auzit, sau altceva... Acuma îmi pare rliu c-am vorbit...

Domnul Smeeth îşi dădu seama că Turgis vorbea foarte serios. în privinţa asta nu mai putea încăpea nici o îndoială.

— Vrei să spui că n-ai de gînd să dezvălui unde ai auzit, cum ai auzit, adică ?

— Îmi pare foarte rău, domnu Smeeth. N-ar fi trebuit să vrt spun nimic. Nu vă mai pot spune altceva, sincer nu pot. Şl să nu pomeniţi la nimeni nimic, vă rog, domnu Smeeth.

I 'ac-o faceţi, să ştiţi că mă băgaţi în mare încurcătură, deşi n am făcut nimic rău, sincer vă spun că n-am făcut. Decît i am auzit asta despre domnu Golspie.

— Clnd s-a întîmplat asta ? Atîta lucru poţi să-mi spui, tu orice caz.

Nu mult înainte dc Crăciun, o săptămînă, două.

— Domnu Golspie era plecat, nu ?

Da, recunoscu Turgis, morocănos. A fost în timpul cînd rut plecat'

Va stt zică, ţi-a spus cineva în timpul cît domnul Golspie

II i |'li i itt, stabili domnul Smeeth tăios, fără să-şi ia o clipă m lill dr pe ncfcricitul Turgis. Gîndi repede, şi continuă : Tre- I ni' «S fl fost fiica lui. Atunci cînd te-am trimis să-i duci lumii. Aţi stat dc vorbă, şi ea ţi-a spus. Aşa-i ?

Tuiy.li nu spuse nimic, dar nici nu era nevoie, pentru că ii1«iumden mutra lui pentru el.— Ei, ia spune întocmai ee-a zis ea, exact, continuă domnul Smeeth, mult mai

îngrijorat acum, cînd ştia că informaţia provine de la fiica domnului Golspie. Hai, Turgis, acum poţi să-mi spui. Ce ţi-a zis ?

— Nu-mi mai aduc aminte, mormăi Turgis nenorocit. Asta-i tot ce-a fost. N-a fost nimic. N-ar fi trebuit să spun nimic. Domnu Smeeth, vă rog foarte mult să nu spuneţi nimic, vă rog foarte mult, vreţi ? Promiteţi-mi...

— *AII right.* Nu cred că-i mare lucru în ce-a trăncănit domnişoara Golspie. Ştii cum sînt fetele astea. Sînt în stare să născocească orice. Ei...

—: Da, trebuie s-o iau din loc, acum, zise Turgis. Şi vă mulţumesc foarte mult pentru ce mi-aţi spus... ştiţi, despre ce-a spus domnu Dersingham. Am să-mi dau toată silinţa, domnu Smeeth. Sînt acuma puţin cam supărat, asta-i tot.

Pe cînd tramvaiul în care se afla urca pe City Road, o stradă înţesată de lume, domnul Smeeth reflecta la vorbele astea despre Golspie. II iritau, cu toate că se mai simţea încă dispus să nu le ia în seamă, ci să le considere prostii debitate de-o fată. îi părea cu totul improbabil ca domnul Golspie să-i părăsească, dar i se păruse tot atît de improbabil ca Stanley să le fie subtilizat de un unchi din Homerton şi ca Benenden să zacă în spitalul „St. Bartholomew". Nu exista nici o legătură între aceste evenimente, domnul Smeeth îşi dădea foarte bine seama, dar dispariţia neaşteptată a lui Stanley şi a lui Benenden îi sădiseră un sentiment de insecuritate. îl făceau să constate faptul că evenimentele pur şi simplu se întîmplaseră şi el n-avea nici un fel de putere asupra lor, cum n-ar fi avut asupra tramvaiului dacă ar fi sărit pe neaşteptate de pe linie şi ar fi nimerit în prima prăvălie. în adîncurile sumbre ale gîndirii sale, teama se stîrni din nou. Se hotărî să discute chestiunea temeinic cu nevastă-sa, care, poate tocmai pentru că era atît de extravagantă, avea ceva ce el n-ayusese niciodată, o mare încredere în viaţă. Cu toate defectele ei, pentru el nimeni nu era ca Edie în momente din astea, cînd se simţea descurajat. Dar îşi aduse aminte că încă nu se împăcaseră, nu-şi vorbeau şi, în starea ei de

spirit de acum, nu-i putea spune despre ceea ce simţea el nici cît i-ar fi putut spune femeii necunoscute care şedea în faţa lui în tramvai. „N-avem nimic mai bun de făcut decît să ne certăm, nu-i aşa ?" îşi strigă el, cu acea satisfacţie lugubră cunoscută numai de pesimifti, acea uşoară dulceaţă pe care ţi-o dă ultimul strop de amărăciune. Viaţa putea să-i joace îuiHerbert Smeeth multe feste sinistre, dar să-l ia prin surprindere, asta nu putea. El era unul dintre acei oameni care o iau totdeauna înainte, care stau la marginea gropii încă înainte de-a începe doctorul să clatine din cap.

3

Sîmbăta asta perfidă era în stare, totuşi, să-i mai dea încă

o lovitură, dintr-o parte din care nu se aştepta. Cînd ajunse acasă, *mrs.* Smeeth era în oraş, şi el luă masa singur, cu Edna, care se fîţîia de colo pînă colo şi se ferea din calea lui. După cc mîncă, îşi fumă pipa vreo jumătate de oră, se învîrti prin casă, şi apoi, cum după-amiaza trimitea cîteva sclipiri de soare palid ce se prelingeau pe Chaucer Road, ca un convalescent în drum spre casă, ieşi să facă o plimbare. Soarta, care de data asta avea o sarcină uşoară, îi îndreptă paşii spre Clissold Park, unde-l aştepta lovitura.

Cele cincizeci de pogoane verzi ale Clissold Park-ului sînt înconjurate de kilometri şi kilometri de acoperişuri de ardezie, •ziduri de cărămidă, coşuri şi pavele, şi astfel, în mijlocul lor, parcul răsare poate ca o dovadă că lumea verde, mare şi frumoasă, de munţi, păduri, oceane, lumea plină de animale şi de păsări strălucitoare mai există totuşi pe undeva sau că cel puţin a existat odată. De eşti cumva un chiriaş de prin Stoke Ncwington, n-ai de trecut decît un colţ sau două ca să prinzi privirile blînde şi luminoase ale unui cerb, să rămîi pe gîn- durl la priveliştea păsărelelor cu-atît de fantastice forme şi < ulori, încît ţi se pare cu neputinţă să crezi că sînt şi.ele la fel de reale ca şi nordul Londrei, şi că nu-s doar un vis zănatic. Stal acolo, cu un

aşternut de coji de alune şi de pungi goale d< hîrtie jur împrejurul tău, cu o cină de pe Stoke Newington în pîntece, care se luptă cu sucurile tale gastrice, şi-auzi deodată un strigăt de junglă şi-o aripă roşu cu verde din Orinoco îţi tiv ce ca săgeata pe dinaintea ochilor.

Slut, totuşi, legături între aceste două lumi. Una din ele dr.i pe bancă lîngă domnul Smeeth şi avea o barbă căruntă

i,i M intă şi o pălărie tare de fetru, prăfuită.

Da, spuse el, cu accentul cartierului, privind la păsă- n Ir h- splendide, apoi la domnul Smeeth, apoi iar la păsărele, v i nul parcă să ţină locului şi păsărelele şi pe domnul Smeeth, •În. nm fost pe-acolo de unde vin astea. Acolo-s cum sînt vrăbiile la noi, ai putea zice, aşa-s de multe şi de obişnuite. Şi-s mai mari ca astea, daaa... şi mai frumos colorate. Da-da, am fost pe-acolo de unde-s păsărelele astea.

— Adevărat ? rosti domnul Smeeth. Şi cînd aţi fost ? Nu de curînd, aş spune.

— Şi să ştiţi c-aţi nimerit-o, domle. Acu patruzeci de ani, adică în vremile bune, cînd trăia regina Victoria. Ah, diavolilor ! exclamă el, adreşîndu-se de data asta păsărelelor. Ce spuneţi de asta, ai ? Acum patruzeci de ani. Am ieşit din marină acum treizeci şi cinci de ani, dar prin locurile alea nu m-am mai dus cu cinci ani înainte de a mă fi retras pentru totdeauna din marină. Da, ultimii cinci ani i-am făcut în Atlanticul de Nord, şi-acolo nu vezi nimic din ce-ţi ia ochii pe-aici

— numai ceaţă şi gheţari, asta-i tot ce vezi pe-acolo, domle. Dar eu am apucat vremile cînd aduceam din astea în ţară, ca toţi marinarii din vremea veche. Da-da, am adus. Dacă nu mă credeţi, întrebaţi poliţia, ei ştiu tot ce trebe ştiut, nu-i aşa, dom' sergent ?

Domnul Smeeth descoperi că o cunoştinţă a sa, un om din Stoke Newington şi foarte bun jucător de *wkist,* sergentul Gailey, de la secţia locală, se apropiase de ei.

— Va să zică, domnu Lee, iar te-ai apucat să torni la

minciuni ! Măi-măi-măi f Ah, dumneata erai, domnu Smeeth ? Dumneata eşti victima de data asta ?

— Ajunge, dom' sergent, ripostă prietenos domnul Lee, dumneata nu faci decît să-ţi arăţi ignoranţa. N-ai văzut nimic în viaţa dumitale şi nici nu cred c-ai s-ajungi vreodată să vezi ceva. Bună ziua.

Şi o luă din loc.

— Îl cunoşti, domnu Smeeth, nu-i aşa ? zise sergentul Gailey. Oh, e-un bătrîn aiurit. Are o prăvălie cu lucruri de ocazie — mobile, şi curiozităţi, şi lucruri de-astea — mai devale, lîngă Green. Acuma o ţine fiică-sa, dar e a lui prăvălia, şi stă mult mai bine decît ai crede, diavolul ăsta bătrîn I Nu poţi să scoţi nimic de la el, doar amintiri şi sfaturi bune. E şi ăsta un tip f

— Cînd a-nceput cu palavrele, credeam că are de gînd să mă ciupească de-un şiling, zise domnul Smeeth, pornind încet cu sergentul.

— L-ar fi luat fără jenă dacă i l-ai fi oferit, deşi are cu ce să ne cumpere şi pe dumneata şi pe mine, domnu Smeeth, de cîteva ori. Cum au mai, mers treburile în vremea din urmă ? Ia spune-mi, cum îl cheamă pe băiatul dumitale ?

— Vorbeşti de George ?

-7- Da, exact. George Smeeth, Chaucer Road... da ? Am văzut numele ăsta acum o zi, două, şi mi-am închipuit eu că trebuie să fie băiatul dumitale. E citat la North London, pe săptămîn'a viitoare, pe marţi, mi se pare.

— La North London ? ! Domnul Smeeth se opri şi se uită la sergent : Vrei să spui la tribunalul de poliţie ?

— Exact. Dosarul e pe rol marţi, mi se pare. Cum, nu ştiai ?

— Nu, fireşte că nu ştiam ! exclamă domnul Smeeth, uluit şi îngrozit. Vrei să spui că băiatul meu, George...

— Ei, domnu Smeeth, fii calm, fii calm ! Nu-i acuzat. E citat numai ca martor.

Domnul Smeeth răsuflă puţin; dar mai era încă perplex şi îngrijorat, iar sergentul, observînd, începu să-i

explice :

— Nu înţeleg de ce nu ţi-a spus. E o chestie de astea cu furt de maşini. Vin toate pe capul nostru acum. Maşini care dau peste oameni şi pe urmă o şterg, maşini care se ciocnesc, maşini pierdute, maşini şterpelite... ehei ! să fie-al dracului ! numai maşini pe capul- nostru ! Nu ştiu ce făcea poliţia pe vremuri, cînd era tracţiune cu cai. în orice caz, e-o chestie cu-o maşină de furat şi, cu un pic de noroc şi de cap, am dat de urma maşinii ăsteia la garajul unde lucrează în ultima vreme băiatul dumitale. E ţinut de un tip pe care-l cheamă Barrett şi, între noi fie vorba, eram de mai multă vreme cu ochii pe el. Ei, şi cum spuneam, Barrett ăsta a cumpărat maşina în chestie — maşină bună, aproape nouă, nu-mi aduc aminte marca, dar era o maşină *bună,* făcea parale — pe cinşpe lire. 1:1 nu neagă. Acuma, noi ne punem pe poziţia că el a cumpărat maşina ştiind că e furată, că nu era proprietatea individului care i-o oferea. Convingerea noastră este că el a mai făcut treburi de astea şi înainte, ba încă de multe ori. Şi cum '.puneam, eram cu ochii pe el. Dacă nici ăsta n-a călcat strîmb, mă las de meserie ! C-or să-l condamne sau nu de data asta, nu ştiu. N-am făcut eu ancheta. Dar chestia asta cu cinşpe Urc, asta cere un pic de explicaţie. N-o să treacă mult şi-or să npnnă că lor li se dau maşinile de pomană.

Dar ce are George de-a face cu chestia asta ? întrebă domnul Smeeth, care nu se sinchisea de ce se petrecea în lumea maflnllor furate, dar se sinchisea foarte mult de fii-su, George.

— Oh, e-o nimica toată. El lucrează acolo, înţelegi, şi era acolo cînd maşina a fost adusă la atelier, şi-aşa mai departe.N-avem nimic împotriva lui, natural. O să fie întrebat să spună ce-a văzut.

— Slavă domnului că-i numai atît ! Am tras o spaimă, n-am ce zice, domnule sergent... Nu vreau să spun cu asta, ţine seama, nu vreau să spun că am crezut, măcar o clipă, că băiatul meu ar putea fi amestecat în ceva necinstit. Nu prea îl văd cît ar trebui, de la un timp încoace, şi el îşi

merge drumul lui, dar sînt sigur că băiatu-i cum nu se poate mai cinstit.

— Te cred că e, zise sergentul Gailey, cu o cordialitate cam silită, care scăzu, şi ea, imediat, la un ton mai circumspect. Dar, cu toate astea, domnu Smeeth, trebuia să-ţi fi spus, ştii. Şi încă ceva. Scoate-l de la atelierul ăla şi de la Barrett. Acolo e în companie proastă. N-are importanţă dacă marţea viitoare Barrett scapă de la judecată fără puşcărie şi acuzarea cade la pămînt, nu te uita la asta ; scoate-ţi băiatul de-acolo şi fereşte-I de Barrett ăsta. Dacă nu-l putem dovedi de data asta, îl dovedim noi data viitoare, şi pentru escroci de-ăştia totdeauna Vine şi-o „dată viitoare". Eu nu mi-aş lăsa băiatul într-o asemenea dugheană.

— N-avea nici o grijă pe chestia asta, domnule sergent ! îl asigură domnul Smeeth cu glasul tremurînd de emoţie. George n-o să mai rămînă acolo nici o singură zi măcar. Asta, fără vorbă ! Şi te rog să mă crezi că-ţi sînt foarte îndatorat că mi-ai spus, domnule sergent, foarte îndatorat.

— E-n regulă, domnu Smeeth ! Am considerat că e mai bine să ştii şi dumneata. încotro mergi ?

— Direct acasă. Ăsta-i drumul meu acum, răspunse domnul Smeeth, şi porni, cît putu de repede, spre Chaucer Road.

Era încă destul de alarmat şi de mirat, pentru că a avea de-a face cu tribunalul de poliţie nu intra de loc în felul lui de viaţă, avea oroare de aşa ceva, dar mai ales era indignat, indignat la gîndul că afacerea asta, care-l purta pe George înaintea tribunalului şi putea să-l ducă pe patronul lui la puşcărie, îi fusese ascunsă. Ştia oare nevastă-sa de toată povestea, şi i-o ascunsese lui cu bună-ştiinţă ? O şi auzea spu- nîndu-i lui George : „Acuma, nu te apuca să-i spui tatii ceya de încurcătura asta. Ştii cum e el." Da, ceva cam în felul ăsta. Dacă într-adevăr ea era în stare să facă una ca asta, atunci, da, atunci *va fi* ceartă mare ! Era ceva serios. Pe cuvîntul meu, ce viaţă 1 Nu ştii niciodată ce te-aşteaptă.

Ajunse acasă, ca să constate că nevastă-sa nu se întorsese încă. Edna, cu prietena ei Minnie Watson, se stricau de rîs în sufragerie.

— Nunjai un moment, Edna, am nevoie de tine, o chemă el sever.

Fata îl urmă în odaia cealaltă.

— Unde-i George ?

— Nu ştiu, tată. Cred că e la lucru, la atelier. Dar ce s-a întîmplat ?

— Tu ştiai ceva de afacerea aia cu citarea la tribunalul de poliţie ?

Edna rămase cu ochii la el, încremenită, cu gura căscată, mînjită de ciocolată.

— Care afacere cu tribunalul de poliţie ? Despre ce vorbeşti, tată ? Are ceva de-a face cu George ?

— Lasă asta acuma. Zici că nu ştii nimic de chestia asta ?

Nu lăsa de loc impresia că ar fi ştiut, dar domnul Smeeth

Îşi spuse, obosit, că niciodată nu puteai fi sigur cu copiii ăştia, atît de bizari şi de enigmatici.

— *AU right,* n-are importanţă. Unde-i atelierul ? Atîta lucru cred că poţi să-ini spui.

Edna îi dădu indicaţii precise, şi zece minute mai tîrziu era acolo, în faţa unui George, cu o înfăţişare pe care nu i-o cunoscuse, într-o salopetă murdară, unsuroasă, făcînd ceva de neînţeles pentru el în măruntaiele unui automobil. Probabil era surprins să-l vadă pe tatăl său acolo, dar nu făcu decît să ridice din sprîncene şi să zîmbească. George încetase, de la

o vreme, să mai manifeste cel mai mic semn de mirare.

Spunîndu-şi că acesta era fiul său, care pînă mai ieri fusese doar un copil, domnul Smeeth îl privi cu aspră severitate şi, adunîndu-şi toate forţele de autoritate paternă, îi zise, scurt :

— Spală-te, ia-ţi pălăria şi paltonul, şi hai !

— Ce vrei să spui, tată ? Ce s-a-ntîmplat ? S-a-ntîmplat ceva acasă ?

— Nu, nimic, dar fă ce-ţi spun eu.

— Bine, dar nu pricep nimic !

— Of, dacă ai de gînd să stai la discuţie, hai afară, spuse m răbdător domnul Smeeth şi porni înainte spre stradă. E voi ha de chestia cu tribunalul de poliţie. De-abia acuma am aflat de ea.

Oh... pricep... zise George, rar.

— Îmi pare bine că pricepi. Mi-ar fi părut mai bine să li i'iîceput ceva mai devreme, zise tatăl său cu amărăciune. IV cc nu mi-ai spus şi mie? Trebuie să vină un sergent de (“liţic să mă aminţe de ce i se-ntîmplă propriului meu fiu?!

— Pentru asta nu-i nevoie să te porţi aşa cu mine, tată. N-am făcut nimic, şi-or să-ţi spună şi ei că n-am făcut nimic,

ai să vezi.

— Ştiu tot. Şi nici n-ai să mai faci nimic. De asta am şi venit pîn-aici. Ai terminat cu ăştia, George. Am fost avertizat să nu-ţi mai permit să rămîi aici, deşi -nu era nevoie de nici un fel de avertisment pentru asta. N-am poftă să te văd amestecat în asemenea afaceri. Aşa că te poţi duce să le spui c-ai terminat cu ei, chiar acum, în minutul ăsta.

— Oh, daţ nu le pot face o figură ca asta, tată. Avem de lucru.

— Nu mă interesează cît aveţi de lucru, George. Tu trebuie să termini cu ei.

— Oh, bine... dacă tu crezi aşa, tată... Dar ascultă, trebuie să termin măcar treaba pe care am început-o.

— Şi cît durează asta ?

— Zece minute. Un sfert de ceas. Nu cred să mă ţină mai mult.

— *AU right !* zise domnul Smeeth încruntat. Te aştept.

Şi aşteptă douăzeci de minute. După acest răstimp apăru şi George, spălat, periat şi fără salopetă.

— Puteam să-mi pierd salariul pe săptămînă asta

plecînd aşa, pe nepusă masă, îi spuse el tatălui, dar mi-au plătit, sînt băieţi buni.

— Cine „sînt" ?

— Mai e aici un tip, care-i tovarăş cu Barrett, unu, îl cheamă McGrath, ăsta da, ăsta-i un adevărat mecanic de motoare, să ştii !

— Şi e şi ăsta o poamă ?

— Nu mai mult ca alţii. McGrath e cinstit.

— Spune-mi un lucru, George, zise domnul Smeeth, oprin- du-se şi privind foarte sever la fiul său, mama ştia ceva de afacerea asta cu tribunalul de poliţie ?

— Natural că nu, tată. Doar nu era să m-apuc să-i spun *ei l*

— Aha, zise domnul Smeeth, uşurat să constate că n-a fost la mijloc o conspiraţie generală. Dar *mie* de ce nu mi-ai spus, măi băiatule ? Nu-mi intră în cap cum ai putut să-mi ascunzi un lucru ca ăsta.

Mergeau din nou acum.

— Oh, n-am vrut să te mai necăjesc şi eu, răspunse George rece. Ştiam că dacă spun, o să fie atîta discuţie şi agitaţie... Şi nu era nimic în fond care să merite să-ţi faci nervi. Doar nu sînt vinovat cu nimic. Nu după mine umblă ei să mă bage-n belea, nu ?

Să nu-ţi vină să crezi. Domnul Smeeth renunţă să mai înţeleagă. Da, uite, băiatul lui, care pînă mai alaltăieri, ca să zic aşa, se juca pe duşumea cu trenul mecanic, şi care acuma-ţi vorbea pe tonul ăsta, atîta de rece, de parcă ar fi fost sergentul Gailey, sau mai ştiu eu cine ! Domnul Smeeth mai aşteptă un minut sau două, apoi întrebă, foarte liniştit :

— Dar de maşină, George, ştiai că era de furat ?'

George surise. Nu era rînjet, crispare, nimic de felul ăsta ;

un surîs deschis, sincer :

— Nu *ştiam,* dar aveam şi eu opiniile mele în chestia asta. Şi încă în vreo cîteva alte chestii.

— Vrei să spui că îţi dădeai seama ce se întîmplă acolo şi n-ai făcut nimic ca să-i împiedici ?

Domnul Smeeth era năucit, zdrobit !

— Ce puteam să fac, tată ? Dacă m-ar fi amestecat şi pe mine, era altceva. Dar nici n-au încercat. Şi nu e cazul să te necăjeşti, pentru că, oricum, nu mă băgăm. Să cumperi maşini şterpelite aşa, e-afacere murdară, dacă vrei să ştii. Barrett e-un dobitoc, deşi nu-i băiat rău. La drept vorbind, cu mine s-a purtat foarte frumos. Nu se pricepe la maşini nici de doi bani, nu-i ca McGrath. Impresia mea e c-a fost *silit* să preia cîteva din maşinile alea. Am văzut vreo trei tipi care-au venit la el şi nu mi-a plăcut de loc mutra lor — adevăraţi bandiţi. Dar ia seama, tată, de ştiut eu nu *ştiu* nimic de maşinile alea, nu uita.

Băiatul vorbea de cumpărarea maşinilor furate ca şi cum nr fi fost vorba de-o simplă slăbiciune din partea lui Barrett, Un fel de distracţie stupidă. Nu părea să fie cîtuşi de puţin Imp'resionat sau speriat. Domnul Smeeth nu mai pricepea nimic. Sc simţea întocmai ca şi cum ar fi crescut un băiat care-ar fi devenit deodată... indian, sau mai ştiu eu ce. Băiatul era cuminte, n-aveai ce spune ; renunţase la atelier fără să facă tttrăboi, dar, cu toate astea, punctul lui de vedere se constata n fl la o distanţă incomensurabilă de ceea ce tatăl său ar fi puiul să conceapă.

— Trebuie să-ţi spun că nu-mi place să te aud vorbind în felul ăsta, George, zise el. Am impresia că tu nu-ţi dai seama de gravitatea cazului. E-o afacere penală, e-o chestie de poliţie, |l tu vorbeşti despre ea ca şi cum ar fi un ceai dansant sau mat ştiu eu ce. Vorbeşte tu aşa, şi nici nu ştii unde-ai să te pomeneşti,—• E-n regulă, tată, răspunse George îngăduitor. Nu-ţi bate capul. Pot să-mi port şi singur de grijă.

— Bine. Dar ai să-ţi porţi de grijă în altă parte decît pînă acum, îi spuse domnul Smeeth.

— Oh, şi-aşa tot mă gîndeam să plec de-acolo, zise George cu un aer degajat.

—• Cred şi eu ! Şi slujba pe care ai să ţi-o găseşti tu singur de data asta, cum zici, va fi, sper, într-un domeniu în care poliţia să nu aibă de ce-şi vîrî nasul. Ar fi mai bine

dacă mi-ai spune şi mie două vorbe înainte. E uşor să-ţi faci un nume prost, ştii, măi băiete, chiar dacă personal tu nu comiţi nimica rău.

George, care lăsa impresia că trăieşte într-o lume unde faima proastă părea să nu conteze, o lume pe care tatăl său nu o cunoştea, nu găsi cu cale să răspundă ; fluiera încet, păşind nepăsător. Cînd ajunseră acasă, îi aştepta ceaiul, cu *mrs.* Smeeth îndărătul ceainicului. Fu surprinsă să-I vadă pe George intrînd

o dată cu tatăl. Domnul Smeeth îi aruncă o privire care părea să spună : „Ceartă, neceartă, trebuie să recunoşti că de data asta e vorba de ceva grav", şi-i reteză întrebările zicînd :

— O să stăm de vorbă pe chestia asta mai tîrziu, mamă.

Îndată ce amîndoi copiii ieşiră din odaie, îi povesti cele

Întîmplate, şi ea îl ascultă cu toată atenţia, dîudu-şi imediat seama că istoria era mai gravă decît oricare ceartă.

— Foarte bine ai făcut, tată, fu ea de părere, după ce domnul Smeeth termină de povestit.

— Cred că îţi dai seama, adăugă el, nu fără amărăciune, că băiatul poate să rămînă o bucată de vreme fără slujbă, şi asta înseamnă că nici unul dintre ei să nu cîştige un ban. N-are importanţă, fireşte, dar, totuşi, trebuie să fim cu băgare de seamă.

— George o să-şi găsească el repede ceva. Totdeauna îşi găseşte, spuse ea, încrezătoare. M-aş mira să nu-şi fi pus ochii pe ceva mai bun. Ce-ai făcut tu ai făcut foarte bine, dar acuma lasă-l pe băiat în pace şi nu-ţi mai bate capul. îşi găseşte el ceva.

Întîmpîarea păru să constituie un bun prilej de a-i povesti ce se petrecuse în prima parte a acestei zile pline de evenimente, referindu-se în special la zvonul neliniştitor cu privire la domnul Golspie. Dar ea nu vru s-asculte. Se transformă imediat în nevasta cu care se certase, se mulţumi doar sa asculte,, cu o politeţe distantă, cîteva

cuvinte, se scuză, strînse tacî- murile de ceai cu un aer de distincţie şi demnitate, aşa cum ar fi procedat o ducesă în vizită la un pîjlit. Domnul Smeeth fu lăsat să-şi fumeze pipa singur, făptură solitară într-o lume imensă, sumbră, misterioasă, de ziduri care trosneau, de temelii gata să se surpe, şi unde orice rafală de vînt aducea ecouri şi zvonuri de catastrofe.

4

Marţi dimineaţă domnul Golspie şi domnul Dersingham au stat de vorbă mai bine de o oră în biroul direcţiei, şi domnului Smeeth, a cărui principală sarcină în timpul acesta era să examineze răspunsurile primite la anunţul dat de „Twigg & Dersingham" pentru angajarea unui băiat de birou, îi venea greu să-şi concentreze atenţia pe aceste scrisori destul de monotone, toate scrise în caligrafie rondă şi începînd foarte frumos, dar prostindu-se către sfîrşit. Era curios să afle ce se petrece în biroul direcţiei. Din cînd în cînd auzea voci ridicate şi la un moment dat, cînd uşa se întîmplă să rămînă o clipă deschisă, glasul son oi' al domnului Golspie pătrunse pînă în biroul comun, dar în clipa următoare uşa fu închisă la loc. Imediat după unsprezece jumătate, clopoţelul din biroul direcţiei fu auzit *.unînd dramatic. îi răspunse *miss* Sellers, care era acum cea mai mică în grad, şi se întoarse spunînd :

— Domnu Smeeth, domnu Dersingham vă roagă să veniţi pînă la el.

Biroul direcţiei era plin de fum de havană şi de ţigări, Iiir domnul Golspie, care şedea în faţa focului, cu picioarele liirg desfăcute, domina categoric scena. Domnul Dersingham m dea la birou, era cam ciufulit şi roşu la faţă şi, în mod vizibil, nu se simţea în largul său.

— Ahha, exclamă domnul Golspie, uite-l pe Smeeth ! El (i t.rt pună puţin lucrurile la punct. Ştii, Smeeth, dacă eu aş fi

I o-.t tot atît de ordonat ca dumneata, dacă m-aş fi priceput tot ulii de bine la aşternut şi la adunat cifre pe

hîrtie în fiecare zi,

lu i ' .ı le uit, astăzi aş fi fost un om bogat.

I I da, dar eu nu sînt un om bogat, domnu Golspie, zise domnul Smeeth, surîzînd nervos.

Nu. Dar eu n-am spus că dac-aş fi ştiut numai asta şi nimic altceva, mă-nţelegi ? Ce-am vrut eu să spun este că dacă uz ll putut facc ce faci dumneata, *plus* ceea ce ştiu eu să fac, ii*i* ll roit astăzi om bogat şi n-ai fi dat de mine în lada asta

mdc gunoi, pricepi ? Şi-acuma, Dersingham, dacă ai de gînd să faci gologani, dar ştii, gologani, nu glumă, să strîngi o avere mare, nu trebuie decît să fii ca mine şi ca Smeeth, ăsta de-aici, amîndoi laolaltă, doi într-unu. Foarte simplu.

Domnul Dersingham dădu din cap, vag. Nu-l interesa pălăvrăgeala asta şi nu-i plăcea nici tonul, pentru că vocea domnului Golspie coborîse şi căpătase o notă batjocoritoare. Schimbă o privire cu Smeeth şi începu :

— Uite despre ce este vorba, Smeeth. Domnul Golspie şi cu mine am stabilit un nou aranjament. Am să ţi-l explic...

— Lasă, am să-i explic eu, interveni domnul Golspie brutal. E destul de simplu. Pînă acuma eu îmi primeam comisionul meu de la toate afacerile astea cu „Baltica" imediat după livrarea mărfii către clienţii voştri, nu-i aşa ? Aşa-i. Ei, pentru mine asta-i prea lent. Eu nu vreau să-mi mai aştept banii atîta vreme. Unele dintre comenzile astea din urmă se-ntind pe luni de zile.

— Da, şi nu uita cît avem noi de aşteptat pentru banii noştri, Golspie, zise domnul Dersingham, sau, mai precis, cît o să am eu de aşteptat pentru ai mei.

— Foarte adevărat, domnule, interveni Smeeth, care ştia mai bine decît Dersingham cît durează pînă poţi ajunge la lichidarea unui cont.

— Asta-i treaba voastră ! răspunse domnul Golspie, în felul lui cordial şi brutal totodată. Nu vreau să scot din nou în evidenţă faptul că dacă n-aş fi fost eu, n-aţi fi avut nici

comenzi şi nici bani de încasat, fie că-i încasaţi anul ăsta, fie că anul viitor.

— Da, asta aşa-i, Golspie. Sînt de acord. Dar n-ai nevoie să insişti atîta, să-mi vîri asta-n ochi.

— Să-ţi vîr în ochi *!* rîse Golspie. Vorbeşti ca şi cum ai avea ceva de regretat, Nu-i aici nimic de vîrît în ochi, decît

o mulţime de afaceri noi şi bune. îh orice caz, Smeeth, asta-i chestia. Eu nu pot s-âştept pînă se fac livrările la toate comenzile astea mari şi multe. Eu îmi vreau comisionul meu la comenzi aşa cum se află ele acuma. Sînt comenzi ferme. Dincolo, marfa-i în regulă, după cum ştiţi şi voi. Oamenii voştri de-aici sînt solvabili, nu ? Aşa că eu îmi vreau partea mea acuma. Nu sînt atît de tare la socoteli ca dumneata, dar mie aşa mi-a ieşit, la zi. Îi întinse o foaie de hîrtie : E un total aproximativ, fireşte. *

Putea foarte bine să fi fost aproximativ totalul, dar ce-i văzură ochii domnului Smeeth era un total surprinzător de mare.

— Măricel, ai ? Mai mare decît te gîndeai, nu ? Asta îţi dovedeşte ce comenzi frumoase au intrat recent.

— Da, aşa-i, domnu Golspie, zise Smeeth, privind din nou la cifra de pe foaia de hîrtie.

— E-adevărat. Faţa domnului Dersingham se lumină la gîndul acesta. Continuă : Foarte frumoase. Fireşte, e... cum se zice... fenomenal... un avînt neaşteptat, ştii, pentru că au comandat materialele astea ale dumitale anticipat, cît au putut de repede.

— Era şi de aşteptat, spuse domnul Golspie, privindu-şi vîrful havanei.

— Dumneavoastră doriţi să verific cifra, bănuiesc ? întrebă domnul Smeeth, privind de la unul Ia celălalt.

Domnul Golspie căscă.

— Exact. Cînd crezi că poţi fi gata cu socoteala la centimă, la zi, Smeeth ? Pînă mîine dimineaţă, da ? *AII right I* Şi dumneata ai să vezi cum poţi aranja cu plata, Dersingham, nu ? Da-da, ştiu cum stau lucrurile, mi-ai spus, dar dacă poţi să-mparţi totalul în trei vărsăminte, să

zicem, şi primul cec să mi-l dai săptămînă asta, iar celelalte două cît de curînd ai să poţi, îmi convine. Acuma, vă las să vă descurcaţi. Am să trec după-amiază pe-aici.

Nu rostiră o vorbă pînă nu se auzi uşa de-afară trîntindu-se în urma domnului Golspie şi zgomotul paşilor pierzîndu-se pe palier. Acum li se părea că se află într-o cameră mult mai mare. Domnul Dersingham însuşi arăta mult mai mare.

— Ia loc, Smeeth, zise el, şi îşi aprinse iar o ţigară.

Se uitau unul la altul prin norul de fum.

Domnul Dersingham rîse scurt.

— Amicul Golspie a strîns rău şurubul astăzi. Of, doamnei Smeeth — îţi vorbesc foarte sincer, şi te rog foarte mult, chestia nstn să rămînă numai între noi — tipul ăsta a început să-mi cilce pe nervi. Nu-i de loc de meserie, absolut de loc *!* E-ade- vMrot, a adus toate afacerile cele noi, dar — doamne-dumne- 7.eulc *I* — nu te lasă nici o clipă măcar să uiţi asta. De n-arii fi fost fntr-o situaţie atît de dificilă cînd a apărut el, zău, nu ţtiu, dar crcd că i-aş fi spus să-şi ia marfa şi să se ducă unde-i plncc. Să nu scoţi o vorbă, Smeeth, pentru dumnezeu ! Dar pfea am multe pe inimă, şi trebuie să mă mai descarc şi eu cttcodată. Devine din ce în ce mai obositor. Vorbeşte de pus şaua pe oameni, sau cum îi mai place lui să spună ! E cel .mai lăudăros fanfaron din cîţi am cunoscut. Or fi afacerile afaceri, dar dă-mi un *gentleman* cu care să fac afaceri. Un prieten al meu, maiorul Trape — am fost împreună la „Worrell” — l-a întîlnit pe individ la mine acasă, îndată după venirea lui, îl invitasem la masă, într-o seară — prima şi ultima dată — şi Trape, în jumătate de oră, l-a pătruns şi răspătruns, şi de cîteva ori de-atunci mi-a spus că n-ar lucra cu un asemenea om, mai ales în acelaşi birou, nici dacă i-ar aduce pe tavă afaceri de-un sfert de milion *!* Şi, pe deasupra, devine din ce în ce mai plicticos. Uff !

— Da, domnu Dersingham, în afaceri întîlneşti fel de fel de oameni, nu-i aşa ? opină domnul Smeeth, mirat de-o asemenea izbucnire.

— Aşa s-ar părea, răspunse domnul Dersingham cu amărăciune.

Cîteva momente nu mai spuse nimic, dar faţa i se lumina progresiv. Apoi continuă :

— Cu toate astea, nu încape vorbă, facem afaceri bune. Totalul lui Golspie — nu cred să fi exagerat el, chiar dacă-i aproximativ — m-a surprins, şi natural că el a încasat comisioane frumuşele şi din ce s-a vîndut pînă acum. Nu-i aşa ?

— Presupun că noul aranjament e *all right,* rosti domnul Smeeth cu îndoială.

— Dacă vrei să spui că ne-ncurcă al dracului, sînt de acord cu dumneata. Asta aşa e. Uită-te la ce trebuie să-i plătim... şi vrea toţi banii în astea două-trei săptămîni care vin... spune că are de lichidat o mulţime de datorii vechi, dumnezeu ştie unde ! Despre asta voiam să-ţi vorbesc. Trebuie să fim foarte prudenţi. Nu ştiu cît speri dumneata să încasezi în următoarele două săptămîni, dar am impresia că va trebui să solicităm banca să ne scoată din încurcătură. Asta nu prezintă nici o dificultate, fireşte, pentru că am să mă duc la Townley, să-i explic care-i situaţia.

Domnul Smeeth dădu din cap afirmativ.

— Da, bine, presupun că-i în regulă, domnu Dersingham, spuse el încă o dată, tot cu îndoială în glas.

— Ce vrei să spui, Smeeth ?

Domnul Dersingham devenise puţin nervos.

— Hm, şovăi el. Nifci eu nu ştiu prea bine. Mă întreb doar dacă-i în regulă ce facem.

— Ah, nu mai repeta mereu acelaşi lucru ! izbucni Dersingham enervat. Fireşte că-i în regulă ce facem ! Nu-s nebun. Ne-ncurcă rău şi n-aş face-o dacă s-ar putea să n-o fac, dar e-n regulă. Sînt foarte mulţi care lucrează cu comision şi au aranjamente de felul ăsta, primesc banii imediat, la confirmarea comenzii.

— Tot ce se poate, domnu Dersingham. Dar dumneavoastră vă referiţi la voiajori obişnuiţi, nu-i aşa,

oameni care primesc un comision foarte mic, nu ca acesta...

— Nu, nu mă refer la ei. Mă gîndesc la alţi tipi, la tipi care... ăăă... lucrează în stil mare... răspunse domnul Dersingham, destul de vag.

— Dar dacă se-ntîmplă ca domnul Golspie să ne părăsească ? Nu pot să nu mă gîndesc şi la eventualitatea asta, ştiţi, domnu Dersingham...

— De ce să ne părăsească ? Imposibil ! Cîştigă destul de bine, nu ? Scoate mai mult decît scot eu. Da, ştiu la ce te gîndeşti, Smeeth, şi ştiu ce ai de gînd să-mi răspunzi. Vrei sa spui că nu există nimic care să-l împiedice să treacă la altă firmă din branşa noastră dacă i se oferă condiţii mai bune. Sau altceva. Ar putea să vîndă toată reprezentanţa... a prins-o bine-n gheare, înţelegi, Smeeth ? Ştiu, am informaţiile mele... toată marfa de la „Baltica" ar putea s-o paseze altcuiva, şi-apoi s-o şteargă.

— Asta e, domnu Dersingham. M-am gîndit la ambele posibilităţi.

— Şi eu la fel, Smeeth. Nu-ti mai bate dumneata capul. Nu-ţi reproşez că eşti circumspect — e spre cinstea dumitale, fi ou ştiu că eşti un om de perfectă încredere — dar nu trebuie «li ţi închipui că sînt venit pe lume de ieri. Nu pretind că ului un om de afaceri înnăscut, unul dintre rechinii ăştia înrăiţi

i \ t< leul din City, nu-i dc loc genul meu, Smeeth, şi dacă mi-aş piiir.i permite, mîine m aş retrage din afaceri, să trăiesc undeva

l.i ţara. în llnlţitc $1 un pic dc confort, dar am şi eu un dram de experienţă şl nu s nebun, ştii. Oh, nu ! strigă el cu încredere domnului Smeeth, şi poate şi zeilor care stăteau să-l asculte. M am gîndit Io toate astea de o bucată dc vreme, şi azi-dimi- ne,iţă, cînd a venit cu ideea lui cu comisionul, şi a vrut să ne lichideze dintr-o mişcare — pentru că în fond la asta se reduce operaţia, deşi el şi-a cîştigat cinstit partea lui, ştii, trebuie să recunoaştem — i-am spus o vorbă, două pc chcstia asta.

Oii. îmi parc bine, domnu Dersingham *!* exclamă domnul Smeeth, vădit uşurat.

— Da. Şi el mi-a luat-o înainte într-o oarecare măsură. Eu mă declar de acord să-i plătesc comisionul lui cît de curînd cu putinţă, iar el îmi va semna un angajament prin care promite să nu cedeze reprezentanţa altcuiva şi să ia măsuri ca aceasta să ne rămînă nouă în cazul cînd el se decide să plece. E destul de corect, nu ? Asta trebuie s-o recunoşti. De fapt, noi avem de cîştigat de pe urma acestui nou aranjament. Nu facem decît să-i plătim ceva mai devreme ceea ce i se datorează, iar pe de altă parte, ne asigurăm de afacere. Dacă Golspie pleacă după ce semnează acordul — şi astăzi după masă mă duc la avocaţii mei să mi-l redacteze, că vreau să-l facem aşa cum trebuie — atunci ne lasă nouă afacerea, pe seama noastră, aşa că, de fapt, cu cît pleacă mai repede, cu-atît mai bine. Şi am să-ţi mai spun ceva, Smeeth. După ce o să semneze acordul, o să trebuiască să se mai lase de şmecheriile lui ieftine, de tonul ăla infect al lui de zeflemea, pentru că n-am de gînd să-l mai suport multă vreme. Nici n-o să mai fie nevoie după asta *!* Şi vocea domnului Dersingham avea acum un accent de triumf, în timp ce încerca să ia atitudinea unui om de afaceri abil. Nu m-am gîndit niciodată la asta, în orice caz nu în mod serios. Nu mi-am dat seama că pe urmă, dacă nu-i convine, n-are decît să-şi ia catrafusele... dacă sezisezi ce vreau să spun. O să trebuiască să mai schimbe placa, slavă domnului !

— Da, înţeleg, domnu Dersingham, rosti rar domnul Smeeth. Nu-i curios cum de nu s-a gîndit şi el la asta ?

— Oh, el vrea să se vadă cu banii-n buzunar. Aici îi e gîndul. Şi-n afară de asta, poate îşi imaginează că mie îmi plac manierele lui, şi că-mi face plăcere să-mi aducă aminte aproape în fiecare zi că de n-ar fi fost el, firma nu s-ar fi putut ţine pe picioare. Ascultă-mă pe mine, fanfaronii gălăgioşi nu se gin- dese niciodată la ce se poate petrece în capetele celorlalţi.

— Nu cred nici eu ca domnul Golspie să se

sinchisească prea mult, încuviinţă domnul Smeeth, gînditor. Dar eu nu-l prea văd în aceeaşi lumină ca dumneavoastră, domnu Dersingham, deşi dumneavoastră îl cunoaşteţi mai bine, trebuie să admit. Dar, nu ştiu…

— Nu te supăra că-ţi spun aşa, de la obraz, Smeeth, zise domnul Dersingham, zîmbindu-i, dar sînt uneori momente cînd laşi impresia c-ai fi o babă fricoasă, şi nu ştiu dacă cel de-acuma nu-i unul dintre aceste momente. Nu, te rog, nu te supăra, ştiu că dumneata eşti un om de treabă şi mărturisesc cinstit că nu mi-ar plăcea să m-avînt în afacerea asta fără dumneata. Acuma, uite, controlează totalul cum trebuie, cît de repede poţi, şi spune-mi şi încasările probabile din viitoarele două săptămîni, ce avem disponibil, şi tot ce mai trebuie. După asta o să stabilim cum facem. Ne-am înţeles, da ?

Partea din urmă a acestui discurs fu rostită pe un ton atît de prietenos, încît domnul Smeeth nu putu să se supere pentru epitetul „babă fricoasă”. Ieşi din cameră cu sentimentul că ar fi trebuit să fie convins, şi aproape simţindu-se ruşinat faţă de sine însuşi că nu putea împărtăşi explozia subită de încredere a domnului Dersingham. Cu toate acestea, rămînea în picioare faptul că el mai avea îndoieli în suflet. Era în tonul domnului Dersingham ceva care îl făcea să se crispeze. Nu-i plăcea, prea i se părea lesnicioasă o asemenea lichidare a domnului Golspie ; trebuia să fie pe undeva un clenci. Şi îşi dădea seama că domnul Dersingham apuca, în raporturile lui cu domnul Golspie, pe o cale greşită. Ce se ascundea dedesubtul celor povestite de Turgis, aflate de la fata lui Gplspie ? Se întreba dacă n-ar fi trebuit să pomenească ceva despre asta, dar înlătură repede eventualitatea. Ştia el, domnul Dersingham, ce face. în orice caz, vorbea ca şi cum ar fi ştiut. Cu siguranţă, ca şi cum ar fi ştiut chiar prea mult. Domnul Smeeth, cu mintea lui temătoare, simţea totdeauna un fel de uşoară alarmă cînd cineva

— oricine — era prea încrezător, prea sigur de victorie. E mai bine să fii circumspect.

Se aşează la pupitrul său, cu diferitele registre în faţă, ca să extragă cifrele exacte. în ora care urmă se cufundă în ele, fericit, simţindu-se la el acasă în lumea asta de cifre imuabile şi de coloane care se soldează, lumea aceasta în care era de ajuns să ai suficientă răbdare pentru ca toate să iasă, să se potrivească perfect, superb.

5

— Şi cum îi mai merge domnului Benenden ? întrebă domnul Smeeth.

Intrase în tutungerie, întorcîndu-se de la masa de prînz, micrcuri, şi găsise îndărătul tejghelei tot pe nepoata cea plinuţă.

Femeia îşi aminti de el, zîmbi, îndată ce-l văzu, la perspectiva unei conversaţii, după care luă 'un aer trist, pentru că tema conversaţiei urma să fie accidentul suferit de unchiul ei. Apoi se fixă la un compromis echitabil între aceste două atitudini.

— Nu-i chiar atît de bine cît ar fi de dorit, mulţumesc, răspunse ea. Acum, că-i internat acolo, l-au examinat în amănunt, şi au găsit o mulţime de lucruri care nu sînt cum ar trebui. N-a vrut niciodată să se ducă la un doctor, n-avea încredere în ei, zicea, ştiţi, e stupid. Nu, nu e numai accidentul, cu toate că e destul de grav şi ăsta. Dar l-au examinat, înţelegeţi, şi-acuma zic că starea lui generală e proastă. Poate că vor trebui să-l opereze.

— Asta nu-i bine de loc, nu-i aşa ? Şi ce are, în fţrnd ?

— N-aş putea să vă spun. Ştiţi cum sînt la spitalele astea. Chiar cînd ştiu, nu scot o vorbă. Am fost duminică să-l văd, şi i-am spus de prăvălie şi de toate. Nu sînteţi dumneavoastră domnu Bromfield ?

— Nu. Numele meu e Smeeth.

— Domnu Smeeth. Da, aşa-i. A pomenit şi numele dumneavoastră.

—- Da ? Adevărat ? Domnul Smeeth simţi toată satisfacţia pe care o încearcă cineva cînd este remarcat, indiferent de cine. Zise : A întrebat probabil dacă am fost pe-aici. Da ? Ei, aş dori să-i spuneţi cît de rău îmi pare că-i

internat. Spuneţi-i că Fundătura îngerilor nu mai e aceeaşi fără el. Şi că sper să se înzdrăvenească din nou, curînd.

— Da, cu plăcere. Tînără femeie plinuţă ezită o clipă : Uite ce voiam să vă spun, domnu Smeeth. Dacă se-ntîmplă s-aveţi o jumate de oră liberă -astăzi după-amiază, poate aţi trece pe-acolo să-l vedeţi. E zi de primire azi, ştiţi, la spital... De la trei la patru. Mama se duce pe la trei jumate, dar dac-aţi putea trece să-l vedeţi, să schimbaţi cu el o vorbă, două, să-i spuneţi cum e vremea pe-afară... imediat după trei, înainte de-a trece ea, o să fie atît de fericit ! Dar poate că sînteţi ocupat ?...

— Nu ştiu. Domnul Smeeth se gîndi, apoi se uită la ceas. Cred c-am să trec. N-o să dureze mult s-ajung pîn'. la „St. Barth". Unde-l găsesc ?

Femeia îi dădu toate indicaţiile necesare. Smeeth îşi aduse atunci aminte că avea de gînd să stea puţin de vorbă cu „Brown & Gorstein", care-şi aveau sediul imediat lîngă Old Street. Putea să se ducă întîi la spital şi să treacă pe urmă pe la „Brown & Gorstein". Nu se arăta să fie o după-amiază prea încărcată şi mai avea încă trei sferturi de oră la dispoziţie în care să lichideze unele mărunţişuri, la birou, înainte de a pleca.

La 3 se afla la Little Britain, sub nenumăratele ferestre cu perdele albastre ale arîpii noi a spitalului „St. Bartholomew". Pe cînd traversa strada, ceva uriaş, pe cer, în stînga, îi atrase aten^ *i-l făcu, după ce ajunse pe trotuar, să se oprească şi să privească într-acolo. Era cupola Sfîntul Paul, şi niciodată pînă atunci nu o văzuse atît de masivă şi de majestuoasă, aproape înspăimîntătoare. Niciodată pînă atunci nu văzuse cupola de la distanţa asta şi sub acest anume unghi, şi îi făcea acum impresia că o vede pentru prima oară. Parc-ar fi fost într-un alt oraş. Capacitatea sa de a se lăsa surprins fu şi ea, o dată, stimulată, şi întreaga după-amiază, chiar după ce ajunse la birou, nu se domoli de loc. Spaţiul vast dintre intrarea principală a spitalului şi piaţa Smithfield era plin cu căruţe, din care se degaja un foarte pronunţat miros de carne,

venite pentru tîrgul din piaţă. Un puhoi de oameni din ce în ce mai dens, majoritatea femei, purtînd fiecare pungi de hîrtie şi bucheţele de flori, năvălea pe poarta spitalului. Totul i se părea foarte ciudat. De ani de zile nu se mai apropiase de vreun spital şi nu vizitase niciodată pînă acum unul de asemenea proporţii. Era ca şi cum ai fi intrat într-un orăşel fantastic, o stranie cetate în mijlocul altei cetăţi. Păşi pe suh arcadă şi se pomeni într-o curte mare; un patrulater cu o fîntînă la mijloc. Şi aici era aceeaşi animaţie ca într-un tîrg, d,ar nu semăna cu nici unul dintre tîrgurile pe care le văzuse pînă atunci în viaţa lui. Doctori în halate albe şi studenţi cu capetele descoperite intrau şi ieşeau în grabă pe nenumărate uşi ; surori în uniforme albe ca zăpada alergau înaripate prin patrulater ; cînd şi cînd zărea cîte un pacient, culcat şi ţeapăn pe o targă, purtat dumnezeu ştie unde. Unul trecu chiar pe alături, şi putu să vadă o faţă cioplită în os galben şi privind cu nişte ochi de nepătruns. Era înfiorător. Locul însuşi, acest orăşel de uniforme albe şi de circulaţie mută în mijlocul unui oraş cu un zgomot infernal, îl îngrozea. Ar fi putut să jure că mica durere de undeva dinlăuntrul lui începea să ţăcăne din nou ; o clipă i se păru uimitor că el mai făcea încă parte, că mai era unul dintre invadatorii jenaţi care se înghesuiau să intre, unul dintre cei care munceau, mîncau, beau, fumau, se amuzau şi se agitau, umblau de colo pînă colo, unul care venea dinafară. Avea sentimentul că într-o zi va ajunge şi el unul dintre cei purtaţi pe targă.

Nu ştia de ce, dar nu-i trecuse nicicînd prin cap că-l va vedea vreodată pe Benenden cu-adevărat întins într-un pat. îşi imaginase vag un spital, şi şi-l imaginase pe Benenden acolo, dar în realitate nu se gîndise la el decît situîndu-l tot îndărătul unei tejghele, de după care nu-l vedea decît pe jumătate, în- repînd cam de pe la al doilea nasture al vestei şi ajungînd pînă la gulerul drept, de modă veche, şi la pieptarul dc cămaşă scrobit (fără cravată), barba rară şi căruntă şi ochelarii cu lentile groase. în tot timpul de cînd îl cunoştea, nici măcar o dată domnul

Smeeth nu-l văzuse pe Benenden dincoace de tejghea, şi dac-ar fi fost să fie după cîte ştia el, Smeeth, s-ar fi putut foarte bine ca Benenden să nu fi avut picioare de loc. Acum, pe cînd se apropia de patul alb de fier emailat,, văzu din Benenden mai puţin decît oricînd, dar cît văzu, fu ca un şoc. Nu că Benenden ar fi arătat foarte bolnav (dacă-i vorba de asta, niciodată nu arătase el foarte sănătos), ci pur şi simplu arăta cu totul altfel. Domnului Smeeth îi venea să rîdă. Capul, atît cît ieşea deasupra cuverturii, arăta idiot. Ai fi zis că Benenden face o glumă tîmpită.

— Alo, domnu Benenden. Nepoata dumitale de la prăvălie mi-a dat ideea să-ţi fac o vizită. Cum te simţi ?

Ochii enormi, dindărătul ochelarilor, se rotiră lent, iar uşoara şi înceată crispare a feţei care se produse trebuia să ţină locul unui surîs. -

— Foarte bucuros să vă văd, domnu Smeeth. Foarte drăguţ din partea dumneavoastră că v-aţi deranjat.

Cuvintele acestea fură rostite cu un glas subţiat şi mai înalt, ca şi cum tonurile obişnuite ale lui Benenden fuseseră ridicate cu o octavă, două, şi nu permiteau decît emisiuni în puseuri intermitente şi scurte.

Domnul Smeeth putu să constate că Benenden era efectiv bolnav. Fiecare mişcare a feţei, precum şi vorba, îi erau foarte încete, parcă ar fi trebuit mai întîi gîndite şi apoi făcute. Şi cu toate că lipsea de la prăvălie numai de scurtă vreme, lăsa impresia că plecase de ani şi ani de zile, că făcuse de cîteva ori ocolul lumii, -că îşi schimbase chiar şi naţionalitatea. Nu mai făcea parte dintre oamenii care muncesc, petrec şi se agită. Acum era un locuitor al acestei cetăţi interioare.

— De loc, de loc, protestă domnul Smeeth, dorind să fie vesel şi cordial, dar să nu exagereze, nu, nu m-am deranjat de loc. îmi face o mare plăcere. Simt lipsa dumitale de la prăvălie. Am fost foarte impresionat cînd am aflat ce ţi s-a întîmplăt. Cum te simţi acum ?

— Nu bine, domnu Smeeth. Nu, nu mă simt bine. Parcă mai prost.

— Îmi pare rău s-aud aşa ceva, domnu Benenden. îmi vine să cred că accidentul ăsta a însemnat un şoc pentru întreg organismul, nu ? , .

— Na -st nimic şocul, nu, n-a fost asta, răspunse Benenden, vorbind încet, parc-ar fi fost un oracol. Spun că-s multe care merg prost la mine. Inima merge prost. Rinichii merg prost. Toate măruntaiele merg prost. Mare lucru nu-mi spun ei mie. Şi cînd îmi spun ceva, li se pare că-mi spun noutăţi. Ochii din- dărătul lentilelor groase păreau să seînteieze de mîndrie : Nu-mi spun nici o noutate. Puteam să le fi spus şi eu lor ce mi-au spus ci mie, domnu Smeeth. Puteam să le fi spus şi eu — da-da, chiar ceva mai mult — şi de multă vreme. Ştiam toate astea de. ani şi ani de zile.

— Nu mai spune !

Domnul Smeeth arăta interesat.

— Da, ştiam de ani de zile. Pot ei să-mi spună ce vor de inima asta a mea. S-a dus, nu mai face doi bani. Sînt o mulţime de oameni — şi pe unii i-am cunoscut şi eu — care au căzut jos în stradă cu o inimă care era mai bună decît a mea. Nu mai bate cum trebuie, de ani de zile bate alandala. Acelaşi lucru cu rinichii. Şi ăştia s-au dus. Dar ţine seama, domnu Smeeth, nu-s numai rinichii. Trebuie să iei în consideraţie şi ficatul. Ei au neglijat asta pînă acum, deocamdată, dar mă aştept să adopte

ei opinia mea. Eu tac din gură, nu le spun nimic. îi las să caute singuri, să-i văd ce sînt în stare să găsească. într-una din zilele astea, doctorul cel tînăr o să dea şi peste ficatul meu, şi-atunci o să aibă altă surpriză. Dar nici cu asta n-am isprăvit.

În acel moment, uimitoarea făptură, cu un mic efort, emise lin fel de chicoteală. T. Benenden fusese exilat din prăvălia sa, «lin coloanele financiare ale ziarelor şi din discuţiile cu clienţii, dar acum îşi descoperise, în propriile bob Şi organe aflate într-o stare dubioasă, un nou interes absorbitor, şi, întins acolo în pat, «e vedea o figură romantică şi interesantă. Cu moartea la cîţiva pa*l dc el, îşi

începea viaţa de la capăt.

Domnul Smeeth întrezări ca printr-o străfulgerare această Im i;. iiu-. dar sc găsea într-o dispoziţie ce nu-i permitea să o mivuroze. Spectacolul pe care-l prezenta Benenden, transformat l'i IM aşteptate dintr-un personaj familiar din Fundătura îngerilor. ţl pe deasupra şi comic, în această infirmă umbră a lui Induşi. II umplu de deznădejde şi de presimţiri sumbre. Oricît ar

ll Imvioit, nu sc putea opri să sc teamă că n-are să-l mai vadă nlilodtitft pe T. Benenden îndărătul tejghelei. Pe cînd asculta — pentru cit Benenden era cel care vorbea mai mult, fălindu-se, cu

»;! moale, de gravitatea şi complicaţiile bolilor sale — dom-

inul Smeetli Işl spuse că niciodată tutungiul nu va mai scoate cutia de tinichea cu amestecul special „Benenden", din care să-l servească.

Dar, cu toate acestea, nu exista nici un fel de dovadă efectivă.

— Cum îi merge ? întrebă el pe o soţă care la venire îi arătase patul.

— Cui ? Şapte-ş' cinci ? Oh, merge, merge, sendreaptă, răspunse ea cu vioiciune. îl operăm la sfîrşitul săptămînii ăsteia sau la începutul săptămînii viitoare. Se face bine, da-da, se face bine.

Suna destul de convingător, dar domnul Smeeth nu ştia dacă să o creadă sau nu. Cînd părăsi spitalul, era învăluit într-o atmosferă penibilă de descompunere şi moarte. Străzile Barbican şi Golden Lane, prin care trecu în drum spre Old Street, unde se afla „Brown & Gorstein", nu-i sugerară decît dărăpănare. Era o după-amiază neobişnuită, bizară, de miez trist de iarnă. Aerul era rece, plumburiu. Deasupra oraşului cerul coborîse jos, era greu, de aramă coclită. Se auzeau toate zgomotele obişnuite, şi tramvaiele şi căruţele făceau aceeaşi gălăgie ca întotdeauna, şi, cu toate astea, aveai impresia că fiecare zgomot era izolat, înconjurat de o tăcere imensă, deasă. Cît

ar fi fost de frig, totuşi nu era o după-amiază care să-ndemne pe om să se mişte mai repede, să se grăbească să-şi termine treburile ; se petrecea ceva cu după masa asta, plutea ceva domolitor, amortizant în aerul greu, în cerul acoperit şi îngălbenit, în clădirile de piatră, ce păreau că se trag îndărăt în stînca lor nativă, ceva ce îndemna pe om să-şi încetinească pasul şi să privească în jur, să se piardă în gînduri ceţoase.

Domnul Smeeth se pomenise făcînd şi el acelaşi lucru după ce ieşise de la „Brown & Gorstein" şi o apucase la vale pe Bunhill Row, în drumul de întoarcere la birou. Se opri peste drum de o clădire cu firma pretenţioasă Uzinele „Steaua" şi se întrebă ce s-o fi fabricînd acolo şi ce legătură putea să aibă ce făceau ei cu stelele şi cu înstelatul. Apoi se întoarse, alene, şi privi printre barele grilajului de fier la cimitirul vechi din- dărătul lor. Mai fusese pe-aici, de fapt fusese de mai multe ori, dar nu-şi amintea să fi băgat de seamă pînă acum că nivelul pămîntului în cimitir era mult deasupra străzii. Grilajul fusese fixat într-un zid care avea aproape un metru înălţime, şi pămîntul din cimitir ajungea la marginea de sus a acestui zid. Avea ceva foarte lugubru pămîntul acesta cenuşiu, din care răsăreau doar cîteva nefericite fire de iarbă. Era foarte neîngrijit. Zăceau pe jos bucăţi de hîrtie, crăci uscate, capete de frînghie, mucuri de ţigară, coji uscate de portocală şi o cutie turtită de tinichea, care trebuie să fi conţinut odată nuga cu ciocolată. Acest aşternut de gunoaie la picioarele mormintelor îl făcu să se întristeze. Părea că bucăţile de hîrtie, şi mucurile de ţigară, şi cutia goală de tinichea, acolo, în cimitirul acela vechi, nu lăceau decît să pună amprenta lor sordidă, dezgustătoare, pe-un sfîrşit de epocă, de parcă secolul al XX-lea se îngropa acolo pc sine însuşi, şi nici măcar nu o făcea cu puţină decenţă. Mai înainta cîţiva paşi, apoi se opri în dreptul unei deschideri pe unde o potecă traversa cimitirul. Privi la pietrele funerare care se măcinau de vechime. Unele dintre ele căpătaseră un luciu straniu, parcă piatra ar fi avut, în

întunericul ce începuse să sc adune, o luminozitate a ei, dar era greu de descifrat inscripţiile. Pe una dintre pietre, care îi atrase atenţia pentru că nu stătea înfiptă drept-, ci era aplecată într-o parte cu un unghi loarte pronunţat, constată că putea să citească : î*n memoria lui John Willm. Hill, decedat la 26 mai 1790, în al optsprezecelea an al vieţii sale.* Tristă soartă, sărmanul necunoscut !

— Vă uitaţi la amărîtele astea de morminte vechi, domnu ? sc auzi un glas.

Era al unui fel de vagabond, bătrîior şi zdrenţuit, unul dintre oamenii aceia hoinari, visători şi decăzuţi, pe care s-ar părea că-i întîlneşti peste tot prin locuri de felul ăsta la Londra ţi care se va oferi să-ţi fie călăuză dacă îşi dă seama după înfăţişarea ta că eşti străin şi cu dare de mînă, dar care-i gata să-ţi împărtăşească şi pe gratis cunoştinţele dacă îi eşti concetăţean.

— Da, le priveam în trecere, zis£ domnul Smeeth.

— Ei, sînt pe-aici cîteva lucruri frumoase, dacă ştii un' să Iii cauţi, domnu. îI cunosc cimitirul ăsta foarte bine, da-da. Sînt îngropaţi aici şi cîţiva oameni mari. Vorbea cu accentul maha- lulel. Şi pc unu din ei pot să ţi-l spun. Daniel Defow *. Daniel Dcfow c-ngropat aici, tinere, şi dacă vrei, pot să te duc l»in acolo. Da-da, marele Daniel Defow....

— Adevărat ? Dar, ia spune-mi, la drept vorbind, cine-a foit cl ?

— Cinc-a fost ? Daniel Dcfow ? ! (Nu-l ştii pe Robinson Cmioe ? Sc poate să nu-l ştii ? Robinson Crusoe de pe insulă |l cu omul lui, cu Vineri, şi toate astea ? Asta-i Daniel Defow, fl 4 ict'ii nstn. Fără discuţie I O ştie lumca-ntrcagă cartea asta, liinifn ntrcngft, cît e ea de marc. Da. Şi e îngropat aici, Daniel

* Mit# vorba deiprc icrlltorul englez Daniel Defoc.

Defow, şi pot să te duc să-ţi arăt locul exact. Da-da, aşa-i. Monument, da-da, ridicat... de băieţii şi fetele din Anglia lui Daniel Defow, pen' c-a scris *Robimon Crusoe...* aici e... Ascultă ce-ţi spun, tinere, sînt mulţi oameni mari pe-aici... adică ce-a mai rămas din ei.

Domnul Smeeth dădu din cap şi continuă să privească alene, prin grilajul cimitirului „Bunhill Fields”, locul unde sînt înmormântaţi nonconformiştii *, în morminte purtînd semnele eleganţei în descompunere a secolului al XVIII-lea, căreia au trebuit în cele din urmă să i se conformeze, dacă nu în viaţă, cel puţin în moarte, şi unde, printre teologi şi bătrîni, nu numai Defoe, ci şi Bunyan şi Blake , cei doi oameni care-l văzuseră pe dumnezeu, zac înmormîntaţi în pămîntul cenuşiu, în timp ce visurile şi extazele lor mai dăinuie. Pe cînd domnul Smeeth sta şi privea, ceva coborî de sus plutind, atinse colţul ros de vremi al celei mai apropiate pietre funerare şi pieri. O clipă mai tîrziu, pe marginea curbată a zidului scund de împrejmuire, lîngă el, zări un cristal mic şi alb care se topea. Ridică privirea, şi pe cerul de aramă văzu pete multe şi mărunte care se legănau. Privi în jos şi văzu fulgi albi plutind către trotuarul negru. Niciodată în viaţa lui nu fusese atît de surprins de apariţia zăpezii; avu o clipă de rătăcire, absurdă, întrebîndu-se cine a făcut-o şi cine-o trimite să se aştearnă peste City. Apoi plecă grăbit şi, pe cînd mergea, zăpada începu să cadă mai repede, cernînd fulgi din ce în ce mai mari peste oraş. Pînă să ajungă în Fundătura îngerilor, nu numai că acoperise toate zbîrciturile caldarîmului, dar înfundase cu vata ei albă jumătate din zgomotele oraşului, care răcnea şi hăuia acum prin magia albă, ca într-un vis tulburător. Ninsoarea era atît de deasă, încît domnul Smeeth încetase să mai fie una dintre miile de siluete care alergau zorite : rămăsese un om singur, într-un vîrtej de fulgi de zăpadă. Zăpada asedia City-ul, Londra întreagă.

La „Twigg & Dersingham” se aprinsese lumina electrică, dar se mai putea zări încă o stranie luminozitate reverberată prin ferestre. Mrs. Smeeth, în mica ei sufragerie, acolo, în Stoke Newington, privea cu desfătare şi îşi amintea de copilăria ei, cînd striga cu, copiii în cor : „Ningi, ningi, zăpezîor, ningi, ningi, repejor”. Doamna Dersingham, care ieşise după cumpărături pe Kensington

High Street, trebui să-şi gaute adăpost în gangul unei intrări şi se întreba dacă şi copiii fuseseră prinşi de ninsoare pe-afară. Pearsonii, la adăpost în apartamentul lor cald din Barkfield Gardens, stăteau la fereastră de un sfert de oră, atrăgîndu-şi unul altuia atenţia asupra mărimii fulgilor, pentru că aşa ceva nu se pomenise niciodată la Singapore. Miss Verever, care îşi ratase voiajul obişnuit pe Riviera italiană, scria enervată un nou bilet avocatului, pentru că el fusese cel care insistase ca ea să rămînă la Londra. Lena Golspie, în Maida Vale, privi zăpada cîteva minute, apoi aprinse una dintre cele două iămpi mari cu abajur şi se ghemui cu o revistă între perne, voluptuos, ca o pisicuţă cu blană blondă şi lucioasă. Domnul Pelumpton fu oprit tocmai la timp, cînd era pe cale să se ducă şi să ofere doisprezece şilingi jumătate pe un ceasornic de marmură (care nu funcţiona), şi rămase acasă, stîndu-i neveste-si în cale. Benenden adormise, nici nu ştia că ninge. Timp de o oră ninsoarea nu încetă, şi peste toate spaţiile libere de pe coline, de Ia Hampstead Heath de o parte, pînă Ia Wimbledon Conunon de cealaltă, se aşternu un covor gros, iar în oraş totul, în afară de străzile cu circulaţie mai intensă şi de rigole, părea ca prin minune înfofolit, înălbit şi împodobit cu iarnă, întocmai ca un oraş vechi dintr-o poveste cu zîne.Capitolul X

ULTIMA NOAPTE A ŞEHERAZADEI

Schimbările în înfăţişarea exterioară a lui Turgis, pe care le remarcaseră şi *miss* Matfield şi domnul Smeeth, nu erau decît slabe şi răzleţe indicii şi aluzii, în nici un caz proporţionale cu schimbările sale lăuntrice, pentru că în timpul acestor ultime şapte săptămîni, din seara în care Lena Golspie nu-şi ţinuse promisiunea de a se întîlni cu el, viaţa lui fusese ca un vis urît. Sînt unele visuri care parcă stau în echilibru pe-o margine de coşmar ca pe-o muchie de cuţit; cel adormit se visează gonind cu disperare într-un vîrtej fantasmagoric de scene şi locuri ştiute, familiare, căutînd ceva sau pe cineva pierdut, rătăcit. Aceasta fusese adevărata viaţă a lui Turgis. Se scula de dimineaţă ca de

obicei, dădea pe gît, în grabă, micul dejun şi schimba

o vorbă, două cu Pelumptonii, zorea s-ajungă la metrou, urca strada în City, expedia şi primea note de avizare, telefona cu- tărei sau cutărei firme, mînca ce nimerea prin birturi sau ospă- tării, îşi arunca ochii prin ziare, se ducea chiar la cîte un cinematograf, toate ca de obicei ; dar acţiunile acestea uzuale erau doar un vis într-un alt vis, rutina himerică a existenţei. Adevărata lui viaţă consta în urmărirea Lenei, şi pînă acum această viaţă se consumase în repetarea obsedantă şi în spaimele obscure ale unui coşmar.

Izbutise să-i mai facă o vizită, acasă, înainte de înapoierea tatălui ei, dar ea nu-i consacră decît o jumătate de oră, şi scuzele fuseseră vagi, evazive. îşi lăsase deoparte orice resentiment, îi ceruse iertare în modul cel mai abject şi, în cele din urmă, reuşise s-o determine să-i promită că o să se mai vadă cu el. Cînd se întîlniră, îl făcu să o aştepte douăzeci de minute, şi veni doar ca să-i învenineze toată seara, transformîndu-i-o în-tr-un chin. Se purtă rece, îi critică înfăţişarea, manierele, îi stîrni gelozia. Cînd încercă s-o sărute, îi rîse în nas şi se eschivă. Apoi se întoarse tatăl ei, veni Crăciunul, şi cei doi plecară la Paris, lăsîndu-l pe Turgis să-şi imagineze, cu o vivacitate şi o acuitate care îi produceau un curios amestec de durere şi de plăcere, un nesfîrşit lanţ de scene în care Lena trecea zîmbitoare la braţ cu francezi şi americani frumoşi şi eleganţi. Cel puţin acum ştia că nu poate s-o vadă, aşa că era liber, cîteva zile, să facă ce-o şti cu viaţa lui. Nu făcu nimic. Nu putea s-o uite nici o singură clipă. Londra era un talmeş- balmeş de mutre stupide şi inexpresive, înainte de a o fi cunoscut, îşi cheltuise cea mai mare parte din timpul liber umblînd după aventuri cu fete, şi-aproape niciodată nu găsise vreuna, dar acum, fireşte, i se iveau la fiecare colţ, năpădeau pe el, dar nu-l interesau de loc. încercase o dată, în faţa unuia dintre cinematografele mai mici, o fată îi zîmbise şi el o invitase înăuntru, dar totul fusese searbăd, fără gust, parc-ar fi încercai să mestece rumeguş. Pe urmă nu-şi mai bătu

capul, trăi cufundat cu totul în pasiunea lui pentru Lena şi în amintirea primelor două seri de miraj. Nu-i venea să creadă — cum ar fi putut ? — că cele două seri nu însemnau şi pentru ea tot atît de mult sau aproape tot atît de mult cît pentru el, aşa că era gata, era chiar avid să vadă în tot ce făcuse ea de atunci încoace doar tot atîtea toane de femeie, de neînţeles, îndărătnicie şi capricii de regină, care cu .timpul se vor risipi, topite de flăcările mereu mai înalte ale pasiunii sale. Ştia că aşa se întîmplă cu aceste minunate făpturi, văzuse, nu numai o dată, cum se petrec lucrurile, (n filme.

La început îşi dăduse seama, uimit şi umil, că se petrecea tm fapt într-adevăr miraculos, că el nu era nimic, şi n-avea mare lucru de oferit. Dar Lena schimbase totul. îl sărutase, şi prin '.aiului ei îl făcuse cineva, şi acum el avea foarte mult de ofe- in 111.1 >;<v,ie.i lui, viaţa lui. Fiind un romantic şi un îndrăgostit inii.im ni. i tedc.i că nici o fată n-ar putea dori mai mult de-atit. Retiălnd fără întrerupere ora aceea de îmbrăţişări pătimaşe şi de săruturi, ceea ce vedea în urma sa i se părea acum a fi un Imn: trecut de intimitate cu ea, cu totul altceva decît o întîlnire iiitmiplătoarc (pentru că pe acelea le ştia foarte bine cum sînt, ti .vil.i liuesie cu totul altceva), aşa că avea sentimentul că poate formula pretenţii, drepturi, şi atunci cînd ea îl evită sau ii

i nuli ta in vreun fel oarecare pretenţiile, încearcă să se sustragă m.1,1 exenţei vieţii. Aşa că, dacă nu era vorba de simplă îndărătnicie şi capricii, însemna că în ea colcăia ceva putred, secat, şi atunci simţea nevoia să ia atitudine şi să se comporte întocmai ca un preot bigot şi militant în faţa unei erezii, Natural, nimic din toate astea nu răzbeau la lumină în mintea sa, se suceau şi se răsuceau doar în bezna ei, şi stîrneau, din obscuritate, tot ce se putea agita acolo, sau ceea ce, pînă la urmă, ţîşnea la suprafaţă, exploda, dincolo de gîndire, în gesturi.

Cînd cei doi Golspie se întoarseră după Crăciun, fu nevoie de două scrisori pline de implorări şi de o chemare

la telefon •(sunase de la cabina telefonică cea mai apropiată de birou, la o oră cînd ştia că domnul Golspie nu putea fi în nici un caz acasă) pentru a o convinge să accepte o nouă întîlnire, dar nici atunci, cu tot crescendoul lui de emoţie, Lena nu veni. Fusese părăsit, în suferinţa chinuită şi usturătoare a ruşinii şi a jignirii, dar nu-şi putea lua gîndul de la ea, cum n-ar fi putut umbla cu ochii închişi. Şi-acum toată Londra şi viaţa lui de fiece zi, cu care fusese deprins de atîta vreme, constituiau fundalul şters şi firav al unui film, un film în care el o căuta, o urmărea, şi dînsa fugea. Nu se putea gîndi la nimic, la nimeni, decît la Lena.

Somnul, care nu se apropia de el noaptea, îi dădea, primejdios, tîrcoale dimineaţa la birou, cînd, greoi, moţăia pierdut în gînduri, se pleca peste hîrtii cu bărbia în palmă, cu cotul pe pupitru, şi-şi lăsa lucrul neatins pînă cînd i se atrăgea atenţia. Vorbea puţin şi rareori lăsa privirea-i tristă să întîrzie pe vreunul dintre cei de-acolo. îşi spuneau, între ei, că parcă se tîmpise, şi chiar era ca tîmpit în tot ce nu se referea la Lena. Dar în cele ce se refereau la ea, manifesta o extraordinară acuitate şi perspicacitate. Astfel, de pildă, orice chemare telefonică pentru biroul direcţiei putea fi interceptată de la aparatul din biroul comun dacă butonul comutatorului era manipulat cu oarecare abilitate, şi se întîmplă foarte des ca cei doi Golspie să vorbească unul cu celălalt la telefon, de obicei despre ceea •ce unul sau celălalt propunea să facă în seara respectivă. Turgis devenise expert în a intercepta aceste convorbiri^ avînd aerul că stă la receptor aşteptînd să i se dea legătura cu un număr oarecare, pe care-l ceruse anterior. Era în stare, de asemenea, să tragă concluzii din cele mai mici aluzii care se strecurau întîmplător în cuvintele domnului Golspie. Şi atunci aştepta ore întregi, chiar în nopţile friguroase, cu lapoviţă, în apropiere de numărul 4 A, Carrington Villas, uneori ca s-apuce s-o vadă ieşind, poate cu un tînăr, sau însoţită de tatăl ei şi de unul dintre prietenii lui, şi o urmărea pînă la autobuz sau la staţia de taxiuri. Alteori, o aştepta destul de tîrziu, ca s-o vadă întor- cîndu-se acasă,

să-i audă rîsul străpungînd tăcerea, pe neaştep- tate. De două ori a văzut-o intrînd, însoţită de cineva, într-unul din restaurantele mari şi scumpe, unde el nu-i putuse urma. O dată reuşi să-şi ia un bilet la acelaşi teatru, şi stătu într-un colţ, sus la galerie, privind-o pe ea jos, in stal. îşi bătuse joc deseori de Stanley şi de „filatul" lui, dar acum, inspirat de nefericita sa gelozie, devenise dintr-o dată el însuşi un maestru în arta filatului. Vînturi îngheţate îi străpungeau şi-i tăiau răsuflarea ; picioarele îl dureaU în zloată, mîinile îi amorţeau, ochii îi lăcrămau ; răcea în aşa hal încît ar fi trebuit să stea în pat, dar el nu acorda faptului nici o atenţie şi, nu ştiu cum se făcea, dar îi trecea ; şi rar se întîmplă ca vreuna din toate aceste răceli să-l supere cu adevărat, pentru că purta un foc inlauntrul lui, o pasiune dogoritoare. De-abia după aceea, cîn.i se tîra pînă-n Nathaniel Street şi se aşeza în odăiţa lui, scoţîn- du-şi ghetele ude, cînd se sucea şi se răsucea în pat tuşin.l ceasuri întregi, cînd nu putea să se scoale în dimineţile d.; plumb, de-abia atunci suferea şi trupul.

Spiritul său, însă, trăia cum nu trăise niciodată pînă atunci, trecea prin torturi rafinate, găsea în aceste ore de aşteptare şi de urmărire durerea şi plăcerea indisolubil contopite. Uneori, după ce se întorcea acasă, îngheţat, sfîrşit de oboseală, deznădăjduit, sau se deştepta dînd ochii cu o altă dimineaţă grea, searbădă, goală, îşi spunea : „Gata, s-a terminat, pîn-aci a fost" ; atunci, o zi, două, se tîra prin viaţă încercînd să şi-o trăiască altfel, dar toate îi păreau atît de triste, lipsite de orice savoare, încît fugea înapoi la Carrington Villas, aşteptînd, şi nscunzîndu-se şi fugind după colţ. Făcu descoperirea că atunci cînd ştia unde se află Lena şi ce face, sentimentele lui de gelozie erau mai puţin ascuţite şi mai puţin sfîşietoare, mai puţin muşcătoare decît dacă nu ştia unde este, cu cine este ; era greu de îndurat să ştii că următoarele două sau trei ore va dansa cu tipul «cela înalt care venea cîteodată să o ia cu maşina, dar era t II mult mal râu să fii la kilometri depărtare de ea şi să nu ştii nimic. Cînd o urmărea, aşa, în

felul lui straniu şi tenebros, numai Lena şl el rămîneau reali, unicele făpturi cu-adevărat omeneşti în acest oraş transformat, cu toată măreţia lui hiber- n.iM de lampadare, vitrine luminoase, autobuze aurii, firme m inleieionre şi pavaje ude şi lucitoare, într-o junglă iluminată. Cînd tnurt încerca să şi-o scoată din minte, nimic în tot oraşul

ii t.i nu-i îngăduia s-o uite. Fusese destul de chinuitor, de înnebunitor înainte de a o fi cunoscut pe Lena, cînd rătăcea pe «tnV.i înfometate de dragoste, dar acum era dc o sută de ori mai rău. Tot ce vedea îi vorbea de femei şi de iubire. Magazinele pe lîngă care trecea străluceau de pălării şi de rochii pe care lc-ar fi putut purta Lena, îi ofereau ciorapi şi lenjerie pentru ca, erau pline de fermecători pantofiori care i s-ar fi potrivit, îl invitau să privească la pudrierele ei, la rujurile ei de buze, la sticluţele ei de parfum, tot ce purta ea, tot ce atingea, tot ce-i trebuia se oferea sub incandescenţa luminilor electrice. Teatrele şi cinematografele îi strigau în faţă tainele lor despre fete şi despre dragoste. Panourile de publicitate, înalte de trei metri, erau acoperite cu poze de idile fericite. Chiar jurnalele, sub pretextul unui pretins interes pentru Palm Beach sau pentru concursuri feminine de atletism, îi ofereau, aproape zi de zi, fotografii de fete aproape goale, semănînd cu Lena. Şi în autobuze, în metropolitan, teatre, săli de dans, restaurante, cofetării, bodegi, taxiuri, vile, apartamente intrau şi ieşeau băieţi cu iubitele lor şi fete cu iubiţii lor, bărbaţi cu nevestele lor, perechi, zîmbindu-şi unul altuia, rîzînd amîndoi, ţinîndu-se de braţ, ţi- nîndu-se încleştaţi de mînă, sărutîndu-se. Strecurîndu-se pe furiş în acest paradis al Venerei, ca un lup tînăr şi jigărit, el nu putea să uite. Nu i se dădea niciodată posibilitatea. Nu-şi dăduse el însuşi niciodată posibilitatea. N-avea nimic ce să pună în loc, nici ambiţii, nici interese, nici prieteni. Pînă acum primise foarte puţin de la viaţă, doar hrană, adăpost, un pic de distracţie, dar nu dragoste. în străfundul străfundului inimii sale el nici HM *voia* să uite.

Acea primă fază de neobişnuită eleganţă, de periat pe cap, gulere curate, pantaloni cu dungă, se sfîrşise. Nu-şi mai putea bate capul cu de-astea ; dacă Lena voia să fie din nou elegant, foarte bine, n-avea decît să-i spună ; între timp, îşi reluase vechea lui înfăţişare jerpelită, mai jerpelită decît fusese vreodată. Domnul Dersingham, domnul Smeeth, *miss* Matfield, la birou, începură să-i arunce priviri piezişe. Păi, n-aveau decît ; atîta vreme cît îl mai ţineau în slujbă (şi asta, fără îndoială, era important), nu-l interesa, nu se sinchisea de toate astea. Nu se sinchisea aproape de nimic în vremea din urmă. Situaţia lui financiară, totdeauna plină de dificultăţi, ajunsese acuma într-o stare deplorabilă, şi datora doamnei Pelumpton aproape două lire ; chiar şi aşa trebui să reducă cheltuielile curente la cel mai scăzut nivel posibil, ceea ce însemna că era nevoit să maniace ieftin şi pe sponci. Nici asta n-avea importanţă, pentru că numai rar simţea că-i e foame. Domnul Pelumpton, smintitul acela de bătrîn, îi spusese de cîteva ori c-ar trebui să consulte un doctor şi chiar şi *mrs.* Pelumpton începuse să-l întrebe dacă nu simte vreo durere pe undeva, că „arăta aşa de rău I” zicea ea. Îi răspunse că nu-l durea nimic, deşi nu era adevărat, pentru că acum avea, destul de des, un fel de durere, care nu era uşor de descris, dar care, în linii mari, se- reducea la un fel de gol, de vid dureros în cap. încercase cu cîte ceva de la farmacist, doar ca să-I ajute să doarmă, pentru că nopţile care urmau după veghile astea erau îngrozitoare, se răsucea în pat pe toate părţile şi ochii îi ardeau şi-l usturau, şi golul, vidul acela din cap i se mărea ; dar leacurile nu-i ajutaseră mare lucru, şi somnul care se mai lipea de el îl plătea dimineaţa cu vîrf şi îndesat, pentru că se simţea greoi şi-l treceau fiori, astfel că cel mai sumar spălat şi bărbierit deveneau o corvadă grea. Iar munca de la birou era şi ea o grea corvadă acum, deşi după ce domnul Smeeth îl luase la „Calul bălan”, încercase să pară ceva mai degajat, mai activ, deoarece ştia foarte bine că dacă-şi pierde slujba, se va afla într-o situaţie fără ieşire.

Toate acestea, însă, erau numai în marginea vieţii, un fel de vis, de coşmar. Ceea ce era însăşi esenţa vieţii — deşi părea tot un vis, dar un vis de altă natură, tenebros, obsedant,- şi totuşi de o dureroasă frumuseţe — era urmărirea neîncetată a Lenei, a acelei Lena care arbora o falsă aparenţă de răceală purtîndu-se atît de bizar cu el, cu el, pe care-l primise cu atîta căldură, pe care-I sărutase şi-l îmbrăţişase cu arzătoare pasiune. Şi acum încă Turgis continua să creadă că Lena voia doar să-l necăjească, ţinîndu-l un timp la distanţă, dar că în curînd totul va reveni la normal. în cele din urmă, după ce o văzuse de cîteva ori în cursul unei aceleiaşi săptămîni, mereu de la depărtare şi niciodată singură, împins de elanul disperării, încercă să-i vorbească.

Era o noapte ciudată, care nu semăna cu nici una dintre nopţile petrecute de el la pîndă pe Maida Vale, pentru că în timpul după-amiezii, o după-masă de miercuri, căzuse o ninsoare deasă, atît de bruscă şi de compactă, încît de astă dată se .r,.tntiusc covor gros de zăpadă şi nu se mai fleşcăise în noroi. Acoperişurile, grădinile şi gardurile vii din Carrington Villas purtau glugi albe de nea ; pînă şi porţile şi grilajele erau vărgate cu alb ; întreaga noapte părea fragilă şi învelită în vată. Par Turgis nu se sinchisea de asemenea amănunte, nu era conştient de luminozitatea stelelor, de contururile caselor de un neobişnuit negru catifelat, spaţiile înveşmîntate în linţoliu alb şi efemerele seînteieri de cristal, stratul măcinat de zăpadă fră- mt 11 tată sub tălpi, pe măsură ce noaptea se adîncea ; fără ştirea Ini, însă, toate acestea i se furişau în minte, şi acolo, în umbră M ioleau. Se gîndea la vremea cînd era un băieţandru, vreme pe care n-o lăsase de mult în urmă, deşi i se părea ca au trecut o sută de ani de atunci şi că totul nu-i decît o amintire vagă şi veştedă. Acum, însă, priveliştea neobişnuită a zăpezii îi aducea în minte vii imagini din trecut. Nu avusese o copilărie prea veselă, dar în clipa de faţă, cînd i se înfăţişa în amintire, purificată de toate necazurile şi amărăciunile, îi părea fermecată, şi

gîndul la ea îl încălzea şi-l înmuia, aşa încît acel ceva mereu bănuitor din fiinţa lui, acel ceva mereu nemulţumit, acel ceva din sufletul lui care se potrivea cu o anumită privire piezişă, însuşită de el de la un timp, se topi şi pieri. Se trezi cu un sentiment de încredere, pasionat, un tînăr într-o lume plină de prieteni.

Atunci o văzu venind, cu tipul înalt lîngă ea. La început nu fusese sigur, dar îi auzi vocea. Se grăbi să le iasă în cale înainte ca ei să poată intra la numărul 4 A, şi se grăbi atît de mult, încît trebui să încetinească pasul şi să le iasă în faţă în dreptul porţii. Se opri, îşi scoase pălăria şi spuse :

— Bună seara...

Nu ştia dacă să adauge *„miss* Golspie" sau „Lena", n-avu timp să hotărască, dar îşi dădu seama că ceva trebuia să adauge, aşa că sfîrşi cu un mormăit care ar fi putut să însemne orice. Inima îi bătea dureros. Arăta mai seducătoare decît orieînd în reverberaţia plină de mistere a zăpezii.

Tînărul înalt se opri imediat, scoţînd şi el pălăria şi zîmbind.

— Oh *!*

Exclamaţia moale a Lenei era bogată în înţelesuri ; avea în ea consternare, iritare, dezgust. Ezită o clipă, îi aruncă repede o privire încruntată şi apoi spuse, rece :

— Oh... bună seara, şi plecă imediat, lăsîndu-l pe tînărul înalt să o privească un moment din spate.

Acesta dădu din cap către Turgis şi porni după ea.

Turgis îi văzu intrînd pe poartă. Auzi un hohot scurt de rîs — al tînărului — şi-apoi o exclamaţie a Lenei, urmată de un tril zglobiu de rîs. Uşa se închise în urma lor, şi era ca şi cum i-ar fi trîntit-o lui în nas. Cîteva minute nici nu se mişcă din loc. Trecu apoi încet prin faţa casei şi, ridicînd privirea, văzu lumină la fereastra de sus, în camera unde îi servise cina, unde dansase cu el şi îl sărutase. în rătăcirea lui, gîndi o clipă să urce şi el, să intre înăuntru şi să-i ceară socoteală, de ce a făcut aşa, de ce a făcut pe dincolo, dar

îşi dădu repede seama că n-are nici un rost, nu* numai pentru că sus era şi tînărul acela înalt, dar putea să fie acasă chiar şi domnul Golspie. Traversă strada, îşi ridică din nou ochii către fereastra luminată, privi fix pînă cînd nu mai văzu decît ceva roşu şi tulbure, apoi plecă, cu umerii încovoiaţi de durere.

— Dăa... zise domnul Pelumpton, cu vreo trei sferturi de oră mai tîrziu, pe cînd intra în dormitorul conjugal, tîrşîindu-şi papucii, ş-a întorş, adineauri ş-a întorş, învineţşit tot da frig. Nu, nu l-am întrebat unde-a foşt. Eu, dacă întreb pă şineva, politicos, vreau şă mi şe răşpunjă politicoş. „Laşă-l în paşe, măi băiete, mi-am jiş eu mie. Tuţşi merji drumu tău, şi eu îl merg p-al meu." Dăa... Şe-ai jiş, mamă ?

— Zic că-i păcat, asta zic, răspunse *mrs.* Pelumpton de sub plapumă. îmi pare rău, să ştii, cînd văd un băiat liniştit ca ăsta c-o apucă pe drum greşit. Tare mai arată rău. Şi dacă vrei să afli părerea'mea, cine ştie în ce belea s-a băgat cu vreo fată... una din pupezele astea, cum li se zice. Pe cuvîntul meu, le-aş da eu lor pupeze dacă mi-ar pica mie una-n mînă !

— Oh, nu jic nu, nu jic 'nu, rosti domnul Pelumpton cu filozofică melancolie. Dacă-ţşi cauţşi belea, acolo o găşeşti, aşta ţşi-o şpun din egşperienţşă. Oooh, mă doare-al dracului aişi în şpate aştă-şeară... Crej că-i frigu, ştii...

2

f

— Domnu Levy ? striga Turgis la telefon. Da, aici e „Twigg & Dersingham". E vorba de transportul viitor... ştiţi, de care aţi întrebat. Uite, îmi pare rău, dar nu "se poate aranja pentru marţi. Nu, ne-au spus că nu se poate. Am fost la ei şi m-nm interesat. Dar zic c-or să aranjeze pentru joi, da-da, toată cantitatea. Da, joi, cu siguranţă, domnu Levy, puteţi să vă baraţi. Da, vS voi aviza. *AII right I*

Puse reccplorul în furcă şi se întoarse la pupitrul său. Tremura puţin. Cînd vorbise cu Levy, vocea lui sunase cam bizar. Cînd se depărtase dc telefon, observase ca atît *miss*

Matfield, cit şi mica Poppy Sellers se uitau curios la el. Las' să se uite, ncroadele, da' să-şi vadă pc urmă de treabă ! Luase subit o hotărîrc, şi chiar şi gîndul la ea îl făcea să tremure de emoţie, deşi asta nu era prea greu, pentru că nu se simţea bine de loc. Golul acela mare din cap acum era parcă plin cu sîrme ascuţite şi încurcate ; în oase simţea o durere difuză ; cînd scria mîinile îi cam tremurau ; faţa 1 se crispa într-una, ca şi cum o intriga senzaţia de arsură şi de usturime a ochilor. Cu toate astea, nu simţea cîtuşi de puţin dorinţa de a se culca sau de a se duce la un doctor ; nu se simţea bolnav, aşa cum eşti bolnav de obicei; nu erau decît nervii, trase el concluzia, nu era decît imaginaţia. Trebuia să doarmă mai bine, să mănînce mai bine, şi toate or să se îndrepte.

Hotărîrea lui era să o vadă pe Lena, să lămurească totul cu ea, chiar în seara aceea, dacă întîmplarea va face să o găsească acasă. Ştia că tatăl ei nu va fi acasă, pentru că atunci cînd se dusese la telefon să-l cheme pe Levy, domnul Golspie vorbea din biroul direcţiei şi rezerva o mas.ă pentru două persoane la un restaurant. Isteţul detectiv din Turgis sări în sus cînd auzi. Domnul Golspie ieşea uneori seara cu fiica lui, dar Turgis era sigur că pentru asta n-o să se obosească el să reţină o masă. Şi nici vocea lui nu suna a voce de om care îşi va petrece seara cu fiica. Dacă Lena era şi ea plecată în oraş, nu-i nimic, va trebui s-o aştepte, dar el ştia că nu iese în fiecare seară şi că ocazia de azi nu trebuia pierdută. La 8 sau puţin după, cînd domnul Golspie nu-i va mai sta în drum, ci va fi aşezat frumos la o masă într-un restaurant din West End, se va duce la ei acasă, şi dacă Lena va fi acolo, va urca să o vadă, şi va sta de vorbă cu ea, în camera aceea a lor, din nou a lor. Va urca să

o vadă, orice s-ar întîmplă. Orice s-ar întîmplă, orice s-ar în- tîmpla... îi scanda o voce lăuntrică, pe măsură ce după-amiaza de vineri, agitată şi enervantă din cauza grabei de sfîrşit de săptămînă, cu chestii care trebuie rezolvate imediat, se eterniza, iar dincolo de fereastră se

topeau ultimele urme de zăpadă.

— Ai terminat cu capitolul scrisorilor, *miss* Sellers ? întrebă domnul Smeeth, începînd să-şi strîngă registrele. Aşa... e bine. Luni o să vină băiatul cel nou, şi-atunci o să-ţi fie mai uşor, da ? Ai strîns, Turgis ? Ai vorbit cu „Oackey & Fiii", ştii, îţi spusesem azi-dimineaţă ?

— Da, am vorbit, domnu Smeeth. E-n regulă. ,

— Ai terminat treaba, atunci, nu ?

— Tot ce s-a putut face astă-seară, domnu Smeeth. Sînt vreo cîteva chestii pe care-a trebuit să le las pe mîine, n-am avut încotro.

— Foarte bine, zise domnul Smeeth, scoţîndu-şi pîpa şi taşca. Ei, nu cred eu să fie cazul să mă tem că n-ai să apari mîine dimineaţă, ce zici ? Zi de salarii, ai, Turgis ? Asta-i o zi în care nu prea ne place să lipsim.

Turgis zîmbi şters. *

— Nu, cu siguranţă că n-am să lipsesc într-o zi ca asta, domnu Smeeth. Puteţi conta pe mine.

— E bine cînd putem să contăm pe cineva în ziua de astăzi, spuse glumeţ domnul Smeeth. Bine, poţi să pleci, Turgis, poţi să pleci şi dumneata, *miss* Matfield, natural, pe mîine dimineaţă !

— Bine, zise Turgis.

Dar pe cînd îşi lua pălăria şi paltonul din cuier, îşi zise, în sine, fără vreun motiv anume : „De unde ştie el că am să vin mîine dimineaţă ? N-ar trebui să fie aşa de sigur de chestia asta *1"* Apoi, pe cînd îşi îmbrăca paltonul, privi spre Smeeth, care îşi aprindea pipa, şi-şi zise : „Smeethy ăsta, cu ochelarii şi cu pipa lui, şi cu gulerele lui curate în fiecare zi, cu casa lui aranjată şi cu nevastă şi copii, cu mersul la bancă în fiecare dimineaţă şi cu cele şapte-opt lire frumuşele pe săptămînă pe care le-ncasează, e cumsecade şi le merită pe toate pentru cît se-agită, şi, la urma urmei, e de treabă, moşu ! Dar e, cu toate astea, cam enervant cînd îşi închipuie că dacă lui îi merge, le merge la toţi la fel, şi de fapt habar n-are ce se-ntîmplă pe lume, nici măcar cît măturătoarea de-aici nu ştie. Totuşi, dac-am să

mă descurc puţin, şi dacă mă-nsor cu Lena şi o s-avem o căscioară drăguţă, cum are el, am să-l invit cîteodată la noi, cu nevastă-sa, să bem un pahar şi să fumăm cîte-o pipă."

Iar domnul Smeeth, ridicîndu-şi ochii de pe luleaua lui şi întîlnind privirea lui Turgis, îşi zise : „Băiatu ăsta arată rău,. pc cuvîntul meu, arată astăzi mai rău ca oricînd. Ar trebui să stea acasă o zi, două, chiar dacă nu prea avem oameni acuma. Nu se-ngrijeşte, ăsta-i buclucul cu el. N-are pe nimeni să aibă grijă de el, cu camerele astea mobilate ! Păcat. Dar, pe de altă parte, n-are nici răspunderi, n-are griji, n-are de văzut decît de cl, ar putea să trăiască destul de bine — să meargă la concerte, în fine — dacă s-ar aranja cumsecade. Probabil că nici nu ştie cum să se descurce. Ar trebui să-l chem, într-unul din u't'e/c-c«d-tirilc astea, la ceai sau la masă — ar fi o schimbare agreabilă pentru cl — un pic de viaţă de familie. Da, am s-o fac, după ce nc-om mai linişti puţin, şi cînd o fi Edie mai bine dispusă."

Şi-aşa, cu gîndurile astea vînturîndu-li-se prin cap, se uitau unul la altul, examinîndu-se, cum te pomeneşti uneori exami- ntnd o lume cu care erai deprins şi care, deodată, ţi se pare Mriiină. Apoi, salutîndu-se cu o mişcare scurtă din cap, se despărţiri, Turgis îndreptîndu-se spre uşă, iar domnul Smeeth intorcîndu-sc spre pupitrul său.Era o noapte frumoasă, şi în adierea uşoară a vuitului se simţea o urmă de căldură, care împingea zloata spre rigole. O dată scăpat din strada principală, unde luminile strălucitoare, şi maşinile, şi autobuzele se oglindeau zănatic în pavajul ud, Turgis apucă pe Maida Vale, o Maida Vale cu totul alta decît

o văzuse cu două seri înainte, cînd se aşternuse gros zăpada. Acum era vreme închisă, întuneric, picura de peste tot. Carring- ton Villas era toată numai picături, un neîntrerupt pic-pic lugubru, şi începea să miroasă a iarbă umedă. Turgis, tremu- rînd puţin, nu de frig, ci de emoţie, nu dădea acestor lucruri vreo atenţie, nici un moment, dar le remarca, 'totuşi. în seara asta remarca totul. Şi cele mai

neînsemnate .lucruri — o umbră ce se mişca după o perdea, un fluierat de copil departe, devalc, pe stradă — căpătau astăzi relief, le înregistra. La numărul 2 cineva cînta la pian, recunoscu şi bucata ; o auzise de multe ori la cinematografe.

Se opri în faţa porţii. Sus era lumină. Era acasă, cert. S-ar fi putut Să fie cineva la ea, dar trebuia să-şi asume riscul ăsta. Acuma nu se sinchisea prea mult dacă mai era cineva acolo, pentru că se putea duce sus să spună ce-avea de spus. Aştepta un moment.

Apoi, cum sta aşa aşteptînd, simţi deodată imboldul de a pleca, de a lăsa totul baltă, atunci, acolo, şi de a nu se mai gîndi niciodată la fata asta. O clipă avu sentimentul că nu trebuie decît să se răsucească pe călcîie şi să plece drept înainte pînă la capătul străzii, numai pînă la capătul străzii, atîta tot, şi va scăpa de ea, va fi alt om, mai puternic, mai fericit. Parcă ar fi auzit o voce care-i spunea la ureche : „Hai ! Termină cu ea. Pleacă. Pleacă *acum !”* I se făcu un gol undeva în stomac, un gol rece. Nu-i era bine ! Aproape că-i venea să plîngă, să urle. Dacă lumina aceea de sus din fereastră ar fi dispărut, brusc, pe negîndite, s-ar fi putut răsuci pe călcîie, să plece, fără regret. Palida licărire roşie dăinuia însă, şi nu era în stare să se rupă de ea, să plece spre o lume liniştită, dar deşartă.

Trecu iarăşi pe lîngă statuia ciuntită a băieţaşului cu doi peşti mari, urcă treptele, între cele două coloane cu tencuiala scorojită şi sună cu băgare de seamă la soneria unde scria ,,4'A”. Constatînd că nu sînt semne să fi auzit cineva, îşi aminti ce se întîmplase înainte şi încercă la cealaltă sonerie. Uşa îi fu deschisă de femeia uriaşă, cmşorţ dinainte.— Nu ştiţi dacă *miss* Golspie e acasă, vă rog ?

— Of, mi-am omorît picioarele pentru oamenii ăştia ! exclamă femeia. Sus-jos, sus-jos, şi de cîte ori sună clopoţelu, e pentru ei. De *miss* Golspie întrebi ? Cred că-i acasă, deşi nu-i treaba mea dacă-i acasă sau s-a dus la dracu, tinere *l* Ştie că veniţi ? V-aşteaptă ?

— Nu, nu ştiu, nu m-aşteaptă... Nu ştiţi dacă e singură... vreau să spun, dacă mai e şi altcineva sus ?

— Am să văd, am să văd. Am s-o chem. Intră înăuntru şi închide încet uşa după dumneata, să nu fie curent, şi-am s-o chem.

Femeia traversă holul, urcă cele cîteva trepte şi strigă. Uşa de sus se deschise.

— Miss Golspie, a venit un domn tînăr, pe care-l cunoaşteţi

— l-ajn mai văzut pe-aici — vrea să ştie dacă sînteţi singură şi dacă poate să vină să vă vadă.

— Da, sînt singură astă-seară, auzi Turgis glasul Lenei. Spune-i, te rog, să vină sus, eu sînt gata într-un minut.

După felul cum îi suna glasul, părea să-i facă plăcere vizita. Era minunat s-o audă vorbind astfel.

— Duceţi-vă sus şi aşteptaţi, zice că n-o să vă ţină nici un minut pînă se face gata, adică vrea să spună că s-o aşteptaţi pînă se aranjează niţel şi se face frumoasă.

— Mulţumesc foarte mult, zise Turgis cu căldură, şi se duse repede sus.

Uşa era deschisă şi intră de-a dreptul în camera cea mare, pe care o revizitase de atîtea ori în închipuire, în aceste ultime săptămîni, încît i se părea foarte curios să găsească, aşteptîn- du-l liniştită, aceeaşi cameră, cu aceleaşi grămezi de perne în culori ţipătoare, aceeaşi sofa moale şi adîncă, aceleaşi plăci de gramofon, cărţi, reviste, sticle, cutii şi cutiuţe, fructe şi pahare, rilspfrtdlte peste tot, aceleaşi doua lămpi mari cu abajur. Era 'mişcat să le vadă pe toate la locul lor, palpabile, reale. Nu se aşează, cl rămase în picioare în mijlocul camerei, ţinîndu-şi pălăria în mînă, aruncind neîntrerupt priviri iuţi, nervoase, ba la lin lucru, ba la altul.

— Alo I strigă Lena, încă înainte de-a ajunge la uşa cnmcrcl.

Apoi sunetul amuţi. Se întoarse cu faţa spre ea.

— Oh *I* exclamă Lena, rămînînd cu ochii încremeniţi la

el. Dumneata eşti ?

Şi faţa i se posomori, glasul îi scăzu.

Turgis încercă să spună ceva.

— Vrei să-l vezi pe tata în vreo chestiune ? îl întrebă ea.

— Nu, de loc. Pe dumneata vreau să te văd... Lena.

— Pentru ce vrei să mă vezi pe mine ?

— Oh... Ştii foarte bine, Lena. Pentru toate.

Fata veni puţin mai aproape.

— Nu ştiu. Tata se-ntoarce curînd. Poate veni în oatee moment.

— Nu se-ntoarce, răspunse el morocănos.

— De unde ştii că nu ? Nu ştii nimic !

— Ştiu. Ştiu unde e, şi ştiu că nu se întoarce atît de curînd.

— Da, eşti în stare ! De asta ai venit ! M-ai spionat şi m-ai urmărit, nu-i aşa ? M-ai făcut de rîs ! Şi dumneata, parcă eşti nebun, dacă vrei să ştii, un nebun infect!

— Ei şi ? Nu-i nimic. Voiam să te văd.

— Da, şi eu *nu* vreau să te văd ! strigă ea, furioasă. Şi ar fi trebuit să-ţi dai seama că nu vreau. Nu eşti în stare să pricepi o aluzie măcar. Ţi-am dat a înţelege cît de limpede am putut că nu vreau să te mai văd !

— Lena, de ce nu mai vrei ?

— Pentru că nu mai vreau f De asta *!* Dacă nu vreau să te mai văd, de ce nu pleci, şi să rărnîi bun plecat ? ! N-am chef să te văd ţinîndu-te după mine şi furişîndu-te aici înăuntru, arătînd- în halul ăsta. îţi închipui oare că pentru că mi-a fost o data milă de dumneata, cînd n-aveam mare lucru de făcut, şi-am fost drăguţă, trebuie acuma să-mi pierd toată vremea tîrîndu-mă pe la cinematografe cu dumneata ?

— Dar, Lena, te rog... ascuîtă-mă...

— Îţi spun că nu vreau să te-ascult. Nu vreau să te-aud. Dacă ţi-ai vedea mutra ! Pleacă ! Nu vreau să mai ascult nimic. N-am vrut să fiu aspră cu dumneata, dar eşti atît de stupid, încît mă faci şi pe mine să fiu ridicolă.

— Lena, te rog, te rog,.ascultă-mă numai un minut..€

— Oh, pleacă ! Pleacă odată, idiotule !

— Trebuie să m-asculţi ! ţipă el.

Lăsînd să-i cadă pălăria din mînă, sari spre ea, o apucă de încheieturile mîinilor şi i le ţinu strîns. Fata se zbatea să scape, şi în timpul acesta, într-un torent nestăvilit de fraze scurte, el îşi vărsă tot focul, îi dezvălui toată povestea adorării lui mute, de la început, dorul şi pasiunea, extazele şi supliciile dragostei. Cînd isprăvi, strînsoarea se muie deodată, şi ea fu în stare să-şi elibereze mîinil^. Nu-l ascultase. Spumega de furie.

— Afurisit infect... infect... reuşi ea să articuleze, încercînd să-şi recapete suflul. Apoi izbucni din nou : Nu m-atinge ! Ia-ţi mîinile tale infecte de pe mine ! şi încerca să-l respingă, îm- pingîndu-i faţa cu amîndouă mîinile.

Înlăuntrul lui se rupse ceva, parc-ar fi fost corzi de vioară întinse prea tare, care plesniseră.

— Bine, pentru asta am să te sărut ! strigă, şi o prinse în braţe înainte ca ea să se fi putut feri.

Nu era vînjos, dar acum se simţea destul de puternic. Strînse în braţe trupul ei, o sărută, cu sila, scurt, de cîteva ori, înainte ca fata să fi putut face altceva decît să-l împingă şi să se zbată. Senzaţia trupului tînăr, a obrajilor mătăsoşi arzîndu-i sub buze, parfumul părului declanşară înlăuntrul lui un resort : toată duioşia pentru ea se spulberă, sîngele începu să-i clocotească, şi cascade ucigaşe îi vîjîiau în urechi. O mai ţinea încă îmbrăţişată, de-abia dacă băga de seamă palmele pe care fata le proptise în obrajii săi.

Lena se smuci violent, reuşind să se elibereze în parte.

— Porc infect, împuţit ! strigă. Dă-mi drumu ! Te urăsc ! Dacă mă mai atingi o singură dată, am să ţip, şi-am să ţip, pîn-o să vină cineva !

El o privi, şi-aşa, dintr-o dată, ca o străfulgerare, i se dezvălui convingerea că era odioasă ; în sufletul lui se rupseră zăgazuri, şi un torent imens, orbitor, de mînie îl

potopi cu totul. Ţipătul fetei fu retezat scurt, pentru că mîinile lui îi prinseseră gîtnl gingaş şi alb, şi strîngeau, strîngeau, zgîlţîind-o sălbatic. Capul Lenei se clătina prosteşte ca al unei păpuşi cu mecanism. •Gura-i era deschisă şi ochii i se bulbucau, aşa că nici măcar nu mai era frumoasă la vedere, ci doar stupidă şi urîtă, atît de stupidă şi de urîtă, încît mîinile lui, care-şi trăiau acum o viaţă a lor, independentă, şi erau puternice şi pline de autoritate inccpuril să strîngă mai tarei tot mai tare.

Lin sunet oribil, hîrşîit, ieşi din gura ei căscată. Deodată fata îşi pierdu puterile, se muie şi, cînd mîinile lui îşi desfăcură încleştarea, ochii i se închiseră şi căzu pe spate, lovindu-se, în cădere, cu capul de colţul divanului şi rostogolindu-se apoi pc parchet, un ghem de haine şi de carne alba. Nu făcea nici

o mişcare, nici un spasm nu o clintea, nici un tremur. Turgis fileu vreo cîţiva paşi înainte, cu ochii încremeniţi pe ce mai putea vedea din faţa ei — şi vînătă, şi albă în acelaşi timp. Corpul era complet inert. Aşteptă un minut, apoi începu să-şi ridice ochii, încet şi silnic, pînă cînd nu mai percepu decît forma şi culoarea unei cutii de ţigări de pe măsuţa de lîngă divan. Pe cutie era desenată o turcoaică zimbitoare. Fumase şi el cîteva ţigări din cutia aceea, erau bune, erau străine, turceşti, fireşte, de care nu se găseau de vînzare în Anglia ; pe cutie erau scrise cuvinte străine, deasupra chipului de femeie. Cuvinte străine. încet de tot privirea i se dezlipi de cutie şi se întoarse la trupul de pe jos. Lena. Nici o mişcare. Nu, asta nu mai era Lena ; era un cadavru. Nu puteai să zaci în felul ăsta decît dacă erai mort. Lena era moartă.

Atunci nu se mai gîndi la nimic ; nu-i mai venea nici un gînd în cap, nici un singur gînd. îşi ridică pălăria de jos şi ieşi repede din cameră, din apartament, lăsîr.d uşa larg deschisă în urma lui. Cînd ajunse jos în hol, cineva ieşi de undeva, poate că îi şi vorbi, dar el nu băgă de seamă. Ieşi din casă. Era mai bine afară, în beznă.

Coborî toată Maida Vale, lungă şi dreaptă, trecu de vilele izolate, trecu de blocurile mari care arătau ca nişte fortăreţe iluminate ; mergea cu pas ferm, fără să-l încetinească, de parcă ar fi fost un tînăr care ştia foarte bine unde se ducea şi ştia tot atît de bine cît o să dureze pînă va ajunge acolo. Dar el nu se ducea nicăieri ; nu făcea decît să meargă, depărtîndu-se de camera aceea cu perne în culori ţipătoare şi cutii de tot felul, şi de ghemul mut de haine, mîini şi picioare de la marginea di vanului moale şi adînc. Parcă nici nu exista. Era un tînăr care umbla, într-un film. La un moment dat cineva îi vorbi. Era un bărbat înalt cu şapcă şi impermeabil de cauciuc, care se înfipse în faţa unui Turgis uluit, spunîndu-i aproape mînios :

— Hei, ascultă, cum dau eu în Nugent Terrace ?

Şi cînd Turgis mormăi că, nu ştie, că era străin de partea locului, bărbatul înalt spuse că şi el e străin de partea locului şi că pe oricine întreba, toţi erau străini, că toţi erau nişte afurisiţi de străini. Turgis pornise mai departe, şi bărbatul înalt continua să tot repete : „...afurisiţi de străini... afurisiţi de străini...” Tot mergînd, observa lucruri care-i păreau ireale, parc-ar fi fost un fundal de film. Maida Vale se transformase, ajunsese să fie Edgware Road, şi imediat deveni strălucitoare şi aglomerată, un amestec sclipitor de vitrine, bodegi, intrări de cinematografe, şarete de vînzători ambulanţi şi feţe palide. Ştia pe-acolo o prăvălie unde puteai să cumperi cu cinci *pence* un pachet de ţigări de şase *penqe. î*n uşa unei bodegi o femeie ţipa, era beată. O mulţime de oameni aştepau să intre la cinematografe, şi un tip cu un banjo le cînta. Dintr-un magazin cu dulciuri — „Toate aceste produse de ciocolată sînt fabricatele noastre proprii *!”* — ieşeau doi chinezi. Mirosea urît a peşte prăjit. Doi inşi se luaseră la bătaie, şi o femeie încerca să-l tragă pe unul dintre ei la o parte. „Un impermeabil bun, cu douăzeci şi cinci de şilingi şi şase *pence.”* Curios cît de multe imitaţii de ciorchini de banane vedeai,' şi nu semănau de loc cu cei adevăraţi. Tipul de colo, care stătea în uşa prăvăliei,

semăna leit cu Smeeth, parcă era el. Şi curgeau, curgeau puhoi, parc-ar fi fost un film, dar colorat, un film cu trupuri grele şi masive care se izbeau între ele şi aveau ochi adevăraţi. Ajunse la Marble Arch, unde era lume care mai aştepta autobuzele.

Deodată, absolut pe neaşteptate, simţi că-i vine rău şi că e îngrozitor de obosit. Nu mai rămăsese nimic din corpul lui, decît o grămadă de oase mici şi vechi, care-l dureau, dar capul şi-l simţea enorm, şi în golul imens din capul lui vacarmul, şi scrîşneala, şi răcnetele sinistre erau mai puternice decît zgomotele străzii. încercă să-şi adune gîndurile. Fusese oare în- tr-adevăr acolo şi făcuse ce făcuse ? De atîtea ori intrase în camera aceea numai în închipuire, trăise acolo atîtea scene imaginare, atîtea întrevederi emoţionante cu Lena, încît poate că şi această ultimă vizită să fi fost şi ea doar închipuire. Fusese el în stare să facă aşa ceva? Degetele lui, încleştîndu-se acum în jurul unei cărni imaginare, îi trimiteau un mesaj, pătrunzător ca un pumnal, îi spuneau că fusese acolo. Da, fusese. Atunci înseamnă că nu se mai putea schimba nimic. Asta era. Ca şi cum s-ar fi deschis şi ridicat o cortină, văzu din nou camera în faţa sa, era din nou acolo ; o turcoaică zîmbitoare pe o cutie de ţigări, şi... pe parchet, nici o mişcare. Ceva înlăuntrul lui, ceva sălbatic, prins în capcană, înnebunit, îi smulse un ţipăt. Iar altceva îi murmura mereu, mereu, fără încetare, că a fost un accident, lin simplu accident, doar un accident, absolut un accident, pur şi simplu un accident; apoi îi mai spunea că el nu se simte bine, nu sc simte bine de loc, de fapt e bolnav, nervii şi toate celelalte ; da, nervii, e bolnav serios, nu e sănătos, nu-i e bine. îi dădură lacrimi în ochi cînd se gîndi cît erau dc adevărate toate astea, pentru că atîta lume îi spusese că e bolnav şi el ştia că e bolnav. Apoi sosi un autobuz, şi toată lumea se urcă, aşa că se urcă şi dînsul', şi se aşeză. Vccinul lui de bancă avea o umflătură mare la ceafă, şi o clipă lui Turgis îi fu milă de el, dar apoi îl uită cu totul, uită de tot restul lumii din autobuz, uită cu

totul de Oxford Street şi de Regent Street, care-i treceau pe de lături ca o friză: luminoasă, scînteietoare. Nu băgase de seamă încotro mergea autobuzul ; nu-i păsa ; se cufundă într-o amorţeală bolnăvicioasă.

— Biletele, vă rog, taxa, vă rog, zise taxatorul.

Maşinal, absent, Turgis îi dădu două *petice* şi îşi primi biletul.

Nimeni altul nu se sinchisi de existenţa lui absolut de loc.

11priveau, apoi îşi întorceau indiferenţi ochii în altă parte. Şi, cu toate astea, peste o săptămînă sau peste două, poate că toţi vor vorbi despre el. Dar atunci el nu va mai fi Turgis, chiriaşul doamnei Pelumpton şi funcţionarul cu expediţia şi transportul de la „Twigg & Dersingham" ; va fi asasinul din Maida Vale, şi ca atare va putea pune în mişcare mecanisme uriaşe, va pune oameni s-alerge în toate părţile, oameni cu carnete de note, oameni cu aparate fotografice, redactori-şefi îl vor menţiona la conferinţele cu reporterii, secretarii de redacţie îşi vor sparge capul să scornească titluri senzaţionale pentru el ; reporterii vor descrie odăiţa lui .de pe Nathanieţ Street şi vor lua un interviu doamnei Pelumpton ; gazetele duminicale vor rezerva coloane întregi „fatalei sale poveşti de iubire" ; se vor plăti preţuri grase pentru cele mai modeste instantanee ale lui, cel mai mic amănunt din trecutul său va trece duduind prin rotative, oameni care-l cunoscuseră se vor lăuda cu faptul acesta ; colaboratori speciali, plătiţi cu douăzeci de lire mia de cuvinte, îi vor comenta cazul, criminalişti erudiţi vor redacta noţe referitoare la crima sa pentru a le folosi ulterior, romancieri şi dramaturgi vor încerca să vadă dacă nii pot scoate ceva din el, milioane de oameni vor vorbi despre el, îl vor acuza, vor cere sus şi tare să fie executat, vor semna petiţii colective sau, poate, se vor ruga pentru sufletul lui ; dacă va fi achitat, zece mii de femei vor fi gata să se mărite cu el, şi va primi onorarii princiare pentru cîteva fraze mîzgălite de el, care vor fi transformate în *Romanul vieţii*

mele, anunţat prin nenumărate afişe şi panouri ; în fine, va fi şi el „cineva” — „asasinul de pe Maida Vale”. Deocamdată, iînsă, nu era decît un tînăr jerpelit, cu ochit înfundaţi în orbite, cu privirea pierdută, hurducat pe o bancă de autobuz, care ocolea încet Picadilly Circus, unde, pe cerul nocturn, comerţul îşi încununa stăpînirea printr-o fantezie multicoloră de lumini. Nimeni nu se preocupa încă de el, erau toţi — aşa cum spusese şi bărbatul acela de pe stradă —* nişte străini. i

La colţul pe care bulevardul cheiului, Strand-ul, îl face cu Wellington Street, autobuzul coti şi apoi se opri. Coborî şi începu să meargă spre răsărit. Nu avea nici o destinaţie, nici un gînd. Din creierul lui nu porneau comenzi care să ordone trupului să se mişte în cutare sau în cutare direcţie ; picioarele-! umblau, atîta tot, şi în acest timp jumătate din mintea lui era cufundată în vis, iar cealaltă jumătate, într-un vag amestec încurcat de glasuri contradictorii. Strada se mai calmase puţin, înghesuiala se mai potolise... trecea acum pe Fleet Street *, unde, ceva mai tîrziu, poate, maşinile or să-l toace, să facă din el ultima noutate, o ştire senzaţională, întocmai cum alte maşini tocaseră copaci înalţi şi-i pregătiseră hîrtia pentru astfel de ştiri. Chiar acolo, după colţ, îl aşteptau rotativele acelea, gata să se repeadă pe-o fărîmă nenorocită a speciei umane. Dar deocamdată nu era decît Turgis, al doamnei Pelumpton, al firmei „Twigg & Dersingham”, şi se lăsă purtat pe Ludgate Hill în sus, întorcîndu-şi faţa către umbra fantomatică, îmbă- trînită şi cenuşie, a Sfîntului Paul; apoi făcu un ocol în umbra catedralei, în jurul cimitirului, în sus, pe Old Change, în jos, pe Cheapside, o luă pe Milk Street şi-apoi pe Aldermanbury. Se simţea mai bine aici în City. Nu atîta lumină, atîta zgomot, nu atîta lume ; era colosal, întunecos, umed, ca o pivniţă mare, ca o grotă. Îi făcu bine la cap şi, în cele din urmă, putu să gîndească puţin, cu toate că asta semăna cu a gîndi în mijlocul unui coşmar. Picioarele îl duceau acum singure undeva. N-avea nici un sens asta, dar, dacă stăteai să te

gîndeşti, nimic nu nvcn sens. Oh, ce-a făcut,, ce-a făcut ? Lin felinar, aşezat curios IJngit un calcan orb, îşi arunca lumina chioară pe-o scară cotită, alcătuită din şase trepte de piatră. în timp ce se tot întreba, picioarele căutară treptele şi le urcară cu o uşurinţă care te lăcea să te gîndeşti la o veche deprindere. Mîna lui atinse stîlpul mic şi solid din capăt, ca şi cum mai făcuse de multe multe ori pînă acum treaba asta, pentru că peretele orb era peretele de la „Chase & Cohen : Articole de bal şi carnaval", şi acestea erau treptele care făceau ca Fundătura îngerilor să mi fie o fundătură veritabilă, un *cul-de-sac.*

1 Stradă londoneză pe care se află grupate redacţiile marilor ziare.Două lumini mici, galbene, pîlpîiau în faţa lui ca o pereche de ochi şovăielnici, undeva în străduţă. Se duse către ele, foarte încet, ca şi cum, în fine, mintea încerca să comande picioarelor. Luminile erau ale unui automobil, luminile de staţionare ale farurilor unui taxi. Şi deasupra taxiului, la o fereastră, lumina era aprinsă, la etajul întîi, şi anume la' etajul întîi de la numărul 8. Era cineva în birou, la „Twigg & Dersingham", la ora asta, ora 10 noaptea. Trebui să-şi repete constatarea, rar şi limpede, şi o făcu pe cînd stătea în faţa taxiului care aştepta.

Îşi băgă capul înăuntru, prin fereastra din dreapta şoferului.

— Spune-mi, te rog, începu el, vorbind cu greutate, ca şi cum i-ar fi ruginit vocea. Spune-mi, te rog...

— Hei !... strigă deodată şoferul, că-l făcu pe Turgis să sară speriat înapoi. Mi-ai tras o spaimă... măi frate I Pesemne că aţipisem...

— Spune-mi, te rog, zise Turgis, apropiindu-se din nou şi uitîndu-se serios la şofer, ai adus pe cineva aici ? Vreau să spun acolo înăuntru.

— Am adus, răspunse şoferul. Şi-i aştept să se întoarcă.

— Cine e ? Vreau să spun, cum arată ?

Şoferul scoase faţa, roşie şi zbîrcită, pe fereastră.

— Acuma, uite ce-i, asta-i treaba mea. Cine crezi

dumneata că eşti, tinere ? Scotland Yard, sau cine ?

— Nu, vezi dumneata, treceam din întîmplare pe-aici, răspunse Turgis. Apoi ezită o clipă şi continuă : Şi, vezi, eu lucrez acolo sus, unde-i lumina aprinsă, în biroul acela, şi mă întrebam cine-o fi.

— Lucrezi acolo ?

— Da.

Turgis înghiţi în sec. îi venea rău, tremura, nu mai putea lungi vorba.

— Da, sus, acolo lucrez eu.

— Pricep. Păi, de fapt, sînt doi acolo sus, şi i-am adus de la un restaurant din Greek Street. E o doamnă mai tinerică şi un domn mai ţeapăn, aşa... mai voinic, cu mustaţă mare. Ăştia sînt sus, măi frate. Ei, acuma eşti mulţumit ?

— Da... mulţumesc.

— Ei, exclamă şoferul după o pauză, scoţîndu-şi iar capul pe geam şi privind la Turgis, ei, stai puţin, măi băiete, ce-i cu dumneata ? Plîngi ? Ce-ai păţit ? Ai friguri, măi băiete, sau ce ?

Dar Turgis dispăruse îp intrarea întunecoasă.Uşa biroului era întredeschisă, şi o fîşie subţire de lumină răzbea pe palier. Turgis aşteptă o clipă, privind la ea din umbră. îşi trecu apăsat palma peste obrazul ud. Apoi, adunîn- du-şi tot curajul care-i mai rămăsese pe lumea asta, se repezi înăuntru şi nimeri, aproape azvîrlindu-se, în biroul direcţiei din fund.

— Cine dracu-i ăsta ? răcni domnul Golspie, sărind în sus de pe scaunul de la birou:

Cineva scoase un strigăt. Era *miss* 'Matfield, în colţ.

— Lena... zise Turgis, parcă sugrumat de rostirea numelui.

— Ei, să fiu al dracului dacă ăsta nu-i, cum îl cheamă... Turgis ! Domnul Golspie îl străpunse cu privirea şi făcu doi paşi spre el, feroce : Şi ce dracu te-a apucat, să năvăleşti aici în halul ăsta ! Ce-nseamnă asta ?

— Lena... Lena...

— Vrei să zici fiica mea, Lena ? Ce tot bodogăneşti ? Ce-i cu ea? Ce dracu-ai ţu de-a face cu ea ?

— Cred... cred... c-am omorît-o !

— Ai omorît-o ? ! !

— Da.

Şi Turgis se prăbuşi pe un scaun şi începu să plîngă în hohote.

— Dumnezeule ! Ăsta-i nebun, e nebun de legat ! strigă domnul Golspie, adresîndu-se domnişoarei Matfield, care se ridicase de pe scaun şi-şi plimba ochii de la Turgis la domnul Golspie, complet uluită. Hei, ascultă, isprăveşte cu plînsul ăsta şi-ncearcă de vorbeşte ca oamenii. Ce ştii tu de fiica mea, Lena ? N-ai văzut-o-n viaţa ta !

— Am văzut-o ! strigă Turgis, aproape indignat. Am fost Ia ca astă-seară. la dumneavoastră acasă. Am mai fost şi altă dată. Prima oară i-am dus nişte bani...

Avu o ezitare.

— Aşa-i, i-a dus o dată nişte bani, zise repede *miss* Matfield. Oh, cred că-i adevărat...

Pe dată, domnul Golspie se repezi la el, încleştîndu-i umărul cu mîna lui grea.

— Hai, spune ! Ce s-a-ntîmplat ? Spune repede !

Turgis bolborosi cîteva fraze, frînte şi încîlcite, dar fu dc ajuns.1 — Dumnezeule ! Dac-ai omorît-o, te ucid ! Hai, şcoala, mă, mă... lepădătură ! Luăm taxiul de jos şi mergem imediat să vedem, şi tu ai să vii cu noi !

— Dar de ce nu telefonaţi ? interveni *miss* Matfield, înnebunită.

— Da, desigur... adică nu, nu se poate. Ştiam, m-aş fi gîndit la asta. Blestematul ăla de telefon e deranjat, de două zile e deranjat. Hai, hai să mergem I Stinge lumina, Lilian, eu mă duc să văd de ăsta. Grăbeşte-te, pentru dumnezeu !

Fu o cursă interminabilă. Primele cîteva minute nimeni nu vorbi nimic, sau aproape nimic. Dar după aceea, domnul Golspie, ncmaiputînd să rabde, începu să-l întrebe şi, fărîmă cu fărîmă, smulse toată nenorocita de poveste

din gura lui Turgis, care şedea în faţa lui, pe unul din scăunaşe, tremurînd, cu spaima că-n orice moment domnul Golspie s-ar putea repezi la el peste spaţiul mic care-i despărţea. Supliciul îi era atît de mare acum, cînd mintea i se mai limpezise, încît îşi dădea seama că nu i-ar fi părut rău dacă l-ar fi ucis, dar, cu toate astea, violenţa uriaşă a domnului Golspie, reţinută, însă vizibil gata să izbucnească în orice clipă, îl îngrozea. Aliss Matfield de-abia dacă deschise gura în tot timpul ăsta, şi cînd spunea ceva, vocea îi era slabă şi tremurată. Dar ochii îi rămîneau fixaţi pe Turgis, şi cînd pătrundea înăuntru lumina felinarelor, el putea să-i vadă faţa foarte palidă. Nici un moment nu-i dădu prin cap să se întrebe ce căuta ea acolo, atît de tîrziu, cu domnul Golspie.

— Ca să vezi, spuse domnul Golspie către *miss* Matfield. Dacă în timpul cinei nu mi-ar fi dat deodată prin minte să trec pentru un sfert de oră pe-aici, să adun cifrele pe care vreau să le-arăt mîine dimineaţă tipului ăluia, n-am fi dat peste nătărăul ăsta ! Ce căutai aici? Nu ştiu dacă are vreun rost să te mai întreb ceva, pentru că mi se pare că te-ai smintit de tot... dar ce căutai acolo ?

— Nu ştiu, murmură Turgis. Am nimerit acolo. Nu ştiam unde merg. Cred că după ce am ajuns în City, m-am dus pe Fundătura îngerilor aşa... mînat de puterea obişnuinţei...

— Dacă mai întîrziai zece minute, nu ne-ai mai fi găsit aici, şi-atunci nu m-aş fi întors acasă înainte de douăsprezece. Cît e ceasul acuma ? Zece şi un sfert, da ? Cît era ceasul cînd ai plecat de la mine de-acasă ?

— Nu ştiu, nu pot să-mi dau seama... Sînt ameţit de tot...

— Dumnezeule, chiar că eşti, zise domnul Golspie amar. Şi ai să fii şi mai rău, curînd-curînd. Asta pot să te-asigur !— Cred că... nu putea să fi fost mult peste opt... nu ştiu... nu sînt sigur... poate să fi fost opt jumătate...

— Aproape două ceasuri... oh, gemu domnul Golspie. Ar trebui să-i dea drumu mai repede băiatul ăsta, c-altfel o

să dureze toată noaptea pîn' s-ajungem acolo.

Era groaznic să orbecăieşti înapoi pe poteca din grădiniţă, să treci prin hol, să urci scările încă o dată. înăuntru în apartament era şi mai rău.

— Intră-acolo şi-aşteaptă ! răcni domnul Golspie şi-i dădu un brînci puternic, împingîndu-l pînă în mijlocul salonului, care

i se părea acuma locul cel mai oribil din cîte-i fusese lui dat să vadă în toată viaţa, locul unde-l aşteptau torturi cumplite, şi numai priveliştea pernelor şi a cutiilor şi cutiuţelor îl îmbolnăvea.

Dar nu trecuse nici un minut de cînd era acolo, şi află că Lena nu murise. Apoi, după alte cîteva minute, glasuri pătrunseră prin uşa rămasă deschisă în spatele lui; se întoarse şi se apropie de uşă.

— Nnu, nnu, nnu, striga o voce pe care o recunoscu îndată, după accentul ei îngrozitor, ca fiind a femeii aceleia străine, vrăjitoarea bătrînă de la parter, nnu mm-a lăssat ss-adduc un ddoctorr. I-am ddessfăcut rrocchia, şi i-am ddat să bea un sstrrop dde cconniacc, i-am făcut bba una, bba allta, şşi ccînd i-am zzis : „Ai avvut un şşoc ffoarrte putternnic, ddrraga mmea, ssă cchemmăm un ddoctorr", ea a zziss : „Nnu-nnu-nnu ! Nnu vvrreau ddoctorr *!"* Biine, nn-arre impporrtanţă. Ddar, zicc eu : „Accumma tte bbagi în ppat. Bba dda, bba dda, accumma tte bbagi înn ppat immeddiatt, ddrraga mmea." Şi ea nn-a vvrutt şi nn-a vvrutt ssă sse bage-nn patt, ddarr am făccutt-o cu ssă vvrrea..

— Împieliţată mică !... murmură domnul Golspie. Noroc că v-aţi gîndit că s-a-ntîmplat ceva şi aţi venit sus. Vă sînt foarte îndatorat, foarte recunoscător. Fiţi bună şi mergeţi cu *miss* Matfield la ea, şi vin şi eu în două minute.

— li e bine ? strigă Turgis cînd domnul Golspie intră în cameră.

— Asta nu ştiu încă, răspunse el crunt, dar e, în orice caz, mult mai bine decît era cînd ai lăsat-o zăcînd aici pe jos, nătărău smintit ce eşti ! Vino-ncoa !

— Oh *!* Slavă domnului !

— Vino-ncoa I Ai să-l slăveşti pe domnul mai tîrziu... îl apucă pe Turgis de reverul hainei şi-l trase mai aproape : Ascultă-ncoa ce-ţi spun ! Sînt cîteva chestii pe care-aş putea să ţi le fac. în primul rînd, ţi-aş putea trage un toc de bătaie, să-ţi taie pofta nu numai să te-atingi de o femeie şase luni de-acu încolo, dar măcar să te uiţi la ea *!* Pricepi ? Şi îl zgîlţîi pe Turgis într-un fel de joacă ameninţătoare, ca un cîine care-a prins un şobolan. Şi pentru că veni vorba, uite-un sfat bun : Fereşte-te de ele. Nu eşti un seducător, ştii, şi dacă te-ai uita bine la tine, ai vedea de ce. Lasă-te de ele. Nu eşti bun de-aşa cevş. Şi ţi-aş mai putea face ceva, domnişorule troglodit pe jumătate mort de foame, te-aş putea da pe mîna poliţiei. Aş putea foarte bine să fac şi asta, nu crezi ? întrebă el, privind încruntat la nenorocitul lui de captiv, care, auzind tonul spuselor şi întîlnindu-i privirea, nu-şi dădu, fireşte, seama că acesta era cel d>n urmă lucru pe care domnul Golspie s-ar fi gîndit să-l facă.

— Da, aţi putea, domnu Golspie, răspunse el prăpădit.

Se şi vedea luat pe sus, închis într-o celulă.

— Ei, 'n-am s-o fac. Nu încă, în orice caz. Dar ascultă, dacă mai dau vreodaită cu ochii de tine, o fac ! Dacă te prind că te apropii la un kilometru de casa asta...

•— Oh, nu, nu, n-am să m-apropii...

Şi fără îndoială că Turgis era sincer.

— Şi să nu te mai prind pe la birou, ai înţeles ? Nici să nu te-apropii de el. Ţine-te la distanţă. Ţine-te la distanţă şi de mine, m-ai priceput ?

— Da, da, da, gîfîi Turgis, pentru că acuma domnul Golspie nu-l rpiai zgîlţîia, dar îl trăgea de guler prin uşa salonului, aproape ridicîndu-l pe sus în încleştarea lui de uriaş.

— Nu vreau să te mai văd vreodată în ochi, decît cel mult în vrun spital sau la balamuc ! zise domnul Golspie, deschizînd uşa apartamentului cu o mînă, în timp ce cu cealaltă îl răsuci pe Turgis şi-l aduse cu faţa la el. Numai cît mă uit la tine, şi mi se face greaţă, pricepi ? înţelegi ce-

ţi spun ? Să nu-ţi mai calce piciorul pe la birou şi să nu te prind nici la un kilometru de-aici, de casă. Să te fereşti să dau cu ochii de tine, şi să-ţi ţii gura asta infectă ! Astă-seară ai avut noroc, pe dumnezeul meu c-ai avut*!* Dar dacă te mai prind o dată, n-ai să mai ai ! Aşa că fereşte-te de mine ! Şterge-o ! Na !

Şi domnul Golspie, răsucindu-l, îi dădu drumul din strîn- soare, îl smuci scurt, şi cu un brînci formidabil îl rostogoli pe scări. Căzu rău, cu capul înainte, atît de rău, încît îi dădu sîngele pe nas, se lovi tare de tot, dar izbuti să se scoale şi să treacă orbeşte prin hol c^tre uşa din faţă.Afară, ameţit, se opri un moment, rezemîndu-se de unul din stîlpi. întunericul rece se clătina în jurul său. în grădiniţă, chiar în faţa statuii ciuntite a băiatului cu doi peşti, fu apucat de greţuri mari.

6

Cînd se întoarse acasă în noaptea aceea, aproape toaţă Nathaniel Street era cufundată în întuneric. La numărul 5 nu se culcaseră,Încă, e-adevărat, îi auzi cîntînd ; bizari oameni cei de la numărul 5. Se vedeau cîteva lumini şi peste drum, iar de undeva se auzea un gramofon. Dar asta era tot. Numărul 9 era cufundat complet în întuneric ; cu siguranţă că dormeau cu toţii, chiar şi Edgar, pentru că atunci cînd Edgar era în oraş, *mrs.* Pelumpton lăsa totdeauna o lumină aprinsă, pentru el, gest de politeţe pe care nu-l făcea şi pentru cei doi chiriaşi, Park şi Turgis. Dacă veneau atît de tîrziu, n-aveau decît să urce pe bîjbîite. Fără să facă zgomot, încetişor, cu multă greutate (pentru că umblase pe jos tot drumul de la Maida Vale, în parte şi ca să ajungă mai tîrziu, evitînd astfel întrebările, şi deci era sfîrşit, îl dureau toate, peste tot), Turgis se tîrî pînă sus în odăiţa sa de sub acoperiş. Acolo îşi aprinse becul de gaz şi se aşeză pc marginea patului, rezemîndu-şi capul în palme.

Îşi simţea toată faţa ţeapănă. Cu greutate îşi descălţă ghetele leoarcă dc apă, şi nu fu de loc mirat să constate că şi ciorapii erau uzi. Apropie un chibrit aprins de sobiţa cu gaze, care sc aprinse cu un zgomot amplificat de tăcerea

din jur.

Nu-şi scoase ciorapii, ci întinse pe rînd cîte un picior cu talpa spre foc şi se uită cum iese abur din el. N-avea papuci ; totdeauna avusese intenţia să-şi cumpere, dar n-apuca niciodată. Sc uită la imaginea sa din oglinda mică şi crăpată, cu ramă de lemn, pe care o apropie de becul de gaz. Pe vîrful nasului, destul dc proeminent, avea o contuzie, pe lîngă nări se închegase sînge, lin obraz era vînăt, şi mai avea o vînătaie deasupra unei sprîn- cenc. Ochii, cu pleoapele înroşite, îi întorceau o privire deznădăjduită. în viaţa lui nu se detestase atît cît se detesta acum. Oglinda crăpată din rama neagră de lemn îi arăta o faţă ce se crispa convulsiv ; o dădu deoparte. Apa cu care se spălase mai era încă în lighean ; îşi săpuni puţin mîinile în ea şi îşi frecă apoi obrazul cu palmele, pînă cînd începură să-l usture ochii. După ce termină cu ştersul obrazului, se privi din nou în oglindă şi constată că petele şi sîngele închegat se şterseseră, dar contuzia de pe nas era şi mai vizibilă. Nu se privi multă vreme. Faţa lui, palidă şi stupidă, îl dezgusta. Căutîndu-se prin buzunare, dădu peste o ţigară puţin stîlcită şi trase primele fumuri după atîtea ore. îşi aminti de ultima pe care o fumase, în drum spre Maida Vale. Nu erau nici cinci ceasuri de-atunci ! Un veac *!*

Ameţeala i se risipi complet şi lăsă locul unei limpezimi atroce. Se vedea foarte clar, şi-i era oroare de ce vedea. îşi dădea seama acum că Lena nu era decît o fată căreia îi plăcea să flirteze, nimic mai mult, şi din întîmplare se plictisea cînd se dusese el prima oară, cu banii, pentru că prietenii ei erau plecaţi, şi, neavînd nimic mai bun de făcut, se amuzase cu el cîteva ore, mai ales că pentru moment, adoraţia lui vădită o distrase. Iar din clipa cînd apăruse cineva mai amuzant, îl lăsase imediat, iar mai tîrziu insistenţa lui o plictisise în aşa hal, încît nu putea să-l sufere, nici să-l vadă măcar. Acum toate i se păreau foarte limpezi, şi era de necrezut cum de nu-şi dăduse seama de lucrurile astea şi înainte, cum de putuse să divagheze în

visuri atîta vreme, să se-nvîrtească în jurul ei, să o caute şi să se amăgească singur. Nici n-o ura măcar, acum. Pur şi simplu nu-l mai interesa.

Ceea ce-l interesa, însă, era situaţia în care se vîrîse, şi *asta* era ceea ce vedea el acum cu-o atît de adîncă claritate. Şezînd aşa, cocoţat pe marginea patului, trăgînd, maşinal, din mucul de ţigară ce-i mai rămăsese, se supuse unui interogatoriu nemilos. Cum de-i trecuse prin cap c-ar putea vreodată să facă pe o fată ca Lena să se îndrăgostească de ei, o fată frumoasă, care putea cunoaşte tot felul de oameni, care locuise prin oraşe ca Parisul, care avea un tată cu parale ? Numai gîndul la domnul Golspie îi zdrobea orice urmă de amor-propriu i-ar mai fi rămas. Ce crezuse el, Harold Turgis, ce-şi închipuise el că e ? Drept cine se luase? Cine era? Ce era in stare să facă? Ce avere avea ? Nimic, nimic, nimic ! Numai o mutră stupidă, cu un nas mare şi inutil şi o gură care tremura, şi nişte ochi care începeau să lăcrămeze dacă se uita cineva mai crunt la el. Aruncă-mucul de ţigară în cenuşarul murdar din faţa sobiţei cu gaz, nimeri alături şi trebui să se plece pe genunchii îndureraţi ca să culeagă chiştocul aprins.

Se întoarse în pat şi se ghemui în el, cu ochii fixaţi pc nişte fotografii tăiate dintr-o revistă de cinema,, prinse în ace pe peretele din faţă ; dar nu vedea fotografiile, pentru că ochii săi priveau prin ele, priveau prin zid, în viitor, în bezna incertă în care el, modest personaj solitar, rătăcea necunoscut. Slujba şi-o pierduse. Se terminase cu „Twigg & Dersingham” şi cu Fundătura îngerilor. Poate în curînd i s-ar fi mărit leafa, n-ar fi trecut mult şi ar fi putut să ia locul lui Smeeth, cu şapte sau opt lire pe săptămînă, să aibă o casă ca lumea, cu covoare pe jos şi cu fotolii, cu un aparat de radio, toate ale sale ; şi acuma, cine ştie cît o să mai treacă pînă să găsească o slujbă măcar tot atît de bună ca asta pe care-o pierduse. Ce ştia să facă ? Să bată puţin la maşină şi cîteva lucrări de birou, atîta tot, şi atîta lucru putea face oricine, chiar şi fetele puteau face aşa ceva ; unele dintre ele, cele instruite, ca *miss* Matfield (da, şi ce

căuta ea acolo cu domnul Golspie ?), le puteau face tot atît de bine ca şi el. Iar după ce va fi stat pe la cozi şi va fi făcut anticameră, şi va fi cercetat anunţurile din ziare, şi va fi scris scrisori, şi va fi umblat de colo pînă colo, şi va fi aşteptat, va găsi în cele din urmă o slujbă. Ei, şi-atunci ? Cu ce se va fi ales ? Cu nimic. Vedea în faţa sa o lume lipsită de fericire,

0 viaţă făcută numai din muncă abrutizantă, oboseală şi griji, temeri fără număr, fără nume, numai stînci tăioase, tenebre, giganţi amenînţînd din umbră.

Ajunse pîn-aici, dar nu putu merge mai departe. O voce subţire ca a unei făpturi mărunte, ce se ridică indignată în mijlocul unei mulţimi mari şi triste, se făcu auzită, protestînd, înlăuntrul său. Nu era drept. Nu era cinstit. Nu era corect. Fusese o vreme cînd totul arăta că lucrurile se vor petrece în alt chip. Ceva se încurcase. Ce, cum se încurcase ? Putea fi fericit, ar fi putut fi fericit, la fel de fericit ca oricine, dacă i s-ar fi ivit prilejul. Şi de ce nu i se ivise prilejul ? Uite, dac-ar fi avut prilejul, ar fi putut fi mult mai fericit decît Park, sau decît Smeeth, sau chiar decît domnul Dersingham... da-da, ar fi putut I Atunci, de ce să nu fie ? Ce se-ncurcase ? Ce se-n- ctmasiî ? Ce? Vocca subţirică punea întrebările, dar răspuns nu venea dc nicăieri, Nici un răspuns. Făptura măruntă ridicată di ii mulţime parcă s ar ii cufundat deodată în masa sumbră, netulburată, nemişcată.

lira inutil, Fiecare fărîmă din el, de la tălpile ude ale picioarelor pînă la părul încîlcit (care păreau să aibă, în noaptea iini.i hei are, o viaţă deosebită a lor, ţi tot atît de nenorocită), ndmitou că era inutil. Se ridică în picioarc. Privi în jurul său,

i.i ţi cum nr li căutat în odăiţa aceea, cu deznădejde, ceva de care i se apuce, ccva dc care să sc agaţe. să se ţină, acum,

1 ni I noaptea ii turna, prin ccrcevelele căscate ale ferestrei, pun tencuiala crăpată. prin cărămizile macerate, influenţele sale malefice, nălucile care gesticulau, şi se

agitau, şi bîiguiau neînţelese. Liniştea, limpezimea se duseseră ; iarăşi se ridicau şi pluteau în jurul său ceţurile visului, dar cînd se mişca, se mişca încet, parc-ar fi fost dirijat într-o parte sau alta de mîini nehotărîte de stafii. închise fereastra cît putu de bine şi astupă cu hîrtie crăpăturile care mai rămăseseră. Uşa se închidea prost, şi trebui să înfunde cu hîrtie — toată hîrtia pe care o mai avea — crăpătura dintre uşă şi toc, şi apoi gaura cheii, închise gazul la becul slab din tavan, lăsînd odăiţa în lumina dubioasă a sobiţei. O clipă se opri, examinînd incandescenţa pălindă a becului. Va putea oare să folosească gazul *7* Dacă ar fi avut un tub, ar fi putut, dar n-avea tub ; şi dacă deschidea robinetul, complet, gazul degajat de bec ar fi fost atît de puţin, încît ar fi fost penibil, chinuitor de încet. Nu, ce-i trebuia lui era sobiţa. O s-o închidă, să lase arzătorii să se răcească, apoi o să-ntindă mîna şi o să-i dea drumul din nou... să stea întins pe pat şi să audă gazul fîsîind cîteva minute, s-adoarmă, şi, gata, s-a isprăvit.

Se aşeză pe duşumea, în faţa focului, rezemîndu-şi cotul de marginea patului. Cu privirea încremenită pe cele trei fire răsucite de flacără ale sobiţei, se gîndea cu o satisfacţie lugubră la sfîrşitul său apropiat. Va fi fără suferinţă, asta o ştia, pentru că odată vorbise cu cineva, la „Ospătăria Fundăturii", şi omul acela avea un frate care era poliţist, şi acest poliţist avusese mult de a face cu oameni care îşi puseseră capăt zilelor cu gaz aerian, şi era de părere că toţi muriseră liniştiţi, în somn, fără un pic de suferinţă, sau de tărăboi, sau de supărare ; era mult mai uşor să pleci cu totul din lumea asta decît să iei metropolitanul din staţia de la Camden Town şi s-ajungi în City. Or să-l găsească dimineaţa, adormit în pace. Se va face

o anchetă, se va vorbi despre el în ziare. Unii, poate că domnul Golspie şi Lena, vor trebui să depună mărturie. Şi *mrs.* Pelump- ton. Acţiunile din vremea din urmă ale decedatului avuseseră un caracter bizar *7* Era el urmărit

de vreo idee *7* Un tînăr plin de promisiuni... se va găsi oare cineva să spună lucrul acesta *7* „Tragicul sfîrşit al unui funcţionar” ; „Sfîrşitul fatal al unei poveşti de iubire”. Cine o să-l regrete sincer ? Nimeni. Nu, nu, poate unul sau doi, poate o mulţime de lume... nu poţi să ştii niciodată. Poppy Sellers, de pildă. Miss Matfield spusese că Poppy Sellers — sărmana copilă — era îndrăgostită de el ; deci ei ar trebui să-i pară foarte rău, foarte rău ; poate va fi marea durere a vieţii ei : „Pentru mine, băiatul ăsta a însemnat totul în viaţă. îl adoranl”... parcă o auzea spunînd aceste cuvinte, şi altele, fraze întregi, pornite dintr-o inimă zdrobită, auzite prin filme, rostite de-o destul de estompată Poppy Sellers, foarte palidă şi îmbrăcată în negru. îl făcea să-i fie milă de sine însuşi, şi fu cel mai agreabil sentiment pe care-l avusese de multă vreme, un sentiment cald şi exuberant.

„Un caz foarte trist, domnilor, zicea procurorul, întunecat. Aveţi în faţa dumneavoastră un tînăr plin de promisiuni...” Turgis îl întrerupse, pentru că, nu ştiu cum se făcea, dar era şi Turgis acolo : „Foarte frumos că o spuneţi *acum,* le strigă el, triumfător în amărăciune, dar de ce n-aţi făcut ceva înainte ? Acuma-i prea tîrziu, şi ştiţi foarte bine că-i prea tîrziu *!.* Fie însă, continuă el, sever, ca acestea să devină pentru dumneavoastră un avertisment.” Dar era stupid. O să fie mort, dus pe lumea cealaltă. Poate c-ar trebui să lase o scrisoare ; de obicei se lasă o scrisoare ; dar avea oroare să scrie scrisori, şi ştia că n-are cerneală în odăiţă. Nu, fireşte, n-avea nici un pic de cerneală ! N-avea nimic ! Mai bine s-o termine chiar acum, să le-arate el tuturor porcilor ălora dezgustători !

De-abia cînd ajunse la această hotărîre disperată băgă de seamă că cele trei firişoare de flacără păleau. Se micşorară repede, pînă nu mai rămaseră din ele decît nişte pete mici albăstrui şi tremurînde, care pocneau, se stingeau, pînă cînd

o dată pocniră de tot şi nu se mai aprinseră. Nu mai era gaz. Şi n-avea un şiling să-i dea drumul. N-avea decît opt *pence.* Nu se putea nici măcar sinucide. Nu-şi putea

îngădui luxul.

După o scurtă tăcere, un zgomot neobişnuit, un zgomot dintre cele mai ciudate, mai fantastice, mai inimaginabile zgomote se auzi de lîngă pat şi făcu înconjurul odăiţei în beznă. Venea de la Turgis, şi poate că plîngea, poate că rîdea, sau poate că amîndouă deodată. în orice caz, nu se sinucidea.

Făcea zgomot mare acum. întinzînd o mînă, cu totul instinctiv, către robinetul dc gaz aerian al sobiţei, atinse în întuneric ceva fierbinte, scoase un ţipăt ascuţit şi izbi cu palma în duşumea. Apoi se duse pe bîjbîite pînă la fereastră, să scoată litrtia, şi nu ştiu cum se făcu, dar cerceveaua opuse oarecare rezistenţă» şi el trase atît dc tare, încît atunci cînd izbuti, cheresteaua putrezită cedă în parte şi, cum fereastra se deschise brusc, iar acrul rece al nopţii pătrunse înăuntru, se produse o trosnitură puternică. Uşa fu şi mai zgomotoasă. Era hotărît să scoată toată hîrtia, dar lesne nu era, iar el îşi pierdu răbdarea şl începu să tragă de clanţă pînă ce uşa se deschise brusc şi se pomeni pc jos, cu clanţa în mînă. De-abia atunci auzi zgomote venind de jos şi văzu, prin uşa deschisă, o luminiţă tremură- îoare urcînd scările. în clipa următoare privea la strania siluetă domnului Pelumpton, care se oprise afară, în faţa uşii, în cămaşă de noapte, ţinînd o luminare în mînă.

— Vino-ţşi în fire, vino-ţşi în fire, zise domnul Pelumpton cu un ton plin de reproş. Trînteşti şi ijbeşti în caşa aşta într-aşa un hal ! ! Cucoana credea că şine ştie şine a năvălit în caşă. Aibi un dram de judecată, măi băiete, aibi măcar un pic de judecată ! Nu şe poate şă-ţşi dai drumu aşa, în mijlocul nopţşii. Toate bune şi frumoase şă ieşi în oraş şi şă dai pă gît o litrtiţşă, douăşi şă vii tîrjiu acaşă — am mai făcut-o şi eu la vremea mea — da’ ăşta nu-i un motiv şă-ţşi dai drumu aşa, nu ?... Ferească dumnejeu, parcă era cutremur de pămînt, parcă era cutremur de pămînt ! Ei, ia, bagă-te acuma frumos în pat, măi băiete, şi laşă pă ăilalţşi şă doarmă dacă dumneata n-ai chef.

— Îmi pare rău, îi zise Turgis. A fost un accident. Nu

rni-e rău, n-am băut, nu sînt beat.

— Ei, ce şă jic, parc-ai fi foşt apucat, aşşa făşeai, parc-ai fi foşt apucat... mai zise domnul Pelumpton, cu un aer sever, plecînd.

Peste zece minute Turgis dormea dus. •

7

— Da-da, o să trebuiască să vedem ce-i de făcut, zise *titrs.* Pelumpton cu îndoială. Asta-i, să vedem ce-i de făcut.

Turgis încercase să le explice, fără să pomenească în vreun fel de faptele petrecute, de ce nu se dusese la birou în dimineaţa aceea de sîmbătă, de ce nu se va mai duce niciodată şi de ce nu putea plăti chiar atunci doamnei Pelumpton ceea ce-i datora. Nu coborîse la micul dejun decît tîrziu, şi soţii Pelumpton, amîndoi, erau convinşi că fusese beat mort noaptea trecută, cînd făcuse atîta zarvă.

:— Sînt sigur c-or să-mi dea banii pe chenzina asta, nici vorbă nu poate fi, madam Pelumpton, îi spuse el. Şi-atunci am să. vă plătesc tot, imediat, înainte de orice altceva.

Mrs. Pelumpton se opri din trebăluit o clipă şi îl privi în ochi, încercînd să arate cît mai înfiptă, aşa, că, văzută din faţă, părea exact un cub ; şi deodată, cu o voce uimitor de profundă, zise : « '

— Vrei să-mi promiţi un singur lucru ?

' Turgis zise că da. Ei, doamnei Pelumpton era în stare să-i promită orice.

— Uite ce. Promite-mi că te fereşti de băutură o săptămînă, două...

— Promit, răspunse Turgis prompt.

De obicei, două păhăruţe de *bitter* pe săptămînă îi erau de ajuns. Pelumptonii, amîndoi, erau ferm convinşi, însă, că în ultimele săptămîni băuse masiv. Domnul Pelumpton, omul berei, spunea că ce te face să te porţi şi să arăţi aşa cum se purtase şi arătase Turgis era *whisky-ul,* dacă puteai să-ţi permiţi să bei cantitatea necesară.

— Şi cînd ai slujbă, şi cînd n-ai obiceiul ăsta-i prost, continuă *mrs.* Pelumpton. Dar e mult, mult mai rău, cînd

eşti fără slujbă. Fereşţe-te de băutură o bucată de vreme. Nu te-a- tinge nici de-o picătură. Eu nu-s una de-alea cu prohibiţia şi cu temperanţa — chiar dac-am semnat şi eu un angajament cînd eram fată, da' atunci n-aş fi pus nici altminteri un strop în gură, nu puteam să sufăr — dar sînt sigură că un tînăr ca dumneata, care trebuie să umble să-şi caute slujbă, e mai bine să nu pună picătură în gură, dacă nu de alta, măcar ca să nu-l simtă.

— Aveţi perfectă dreptate, madam Pelumpton, zise Turgis, sperînd că acest sfat bun însemna că-i dispusă să nu-l dea afară din casă cît timp îşi căuta altă slujbă.

— Ştiu" eu că am. Şi ce ţi s-a-ntîmplat acuma — pentru cil poţi dumneata să vorbeşti de afaceri pînă mîine, da' pe mine nu mă faci să cred că nu ţi s-au încurcat socotelile din cauza purtării dumitale în vremea din urmă şi nu din cauza asta te-au dat afară — dar ce vreau eu să spun e că ce ţi s-a întîmplat să-ţi fie învăţătură de minte ! Nu poţi să-ţi permiţi, nu eşti făcut să duci la băutură, aşa că n-ai ce să-i faci, treimii* N-O Inşi în pace. Tata poa' să-şi permită, pentru că — trebuie să recunosc — cl ducc Ia băutură. Dumneata, nu. Şi de asta trebuie să-ţi fie învăţătură dc minte. Promite-mi asta, şi am să te las mai în voie cu plata cît n-ai slujbă. Ai să-mi ploieşti ce-ai să poţi. în vremurile astea trebuie să trăim şi

i Lisăm şi pe alţii să trăiască, şi mai trebuie să recunosc că pin# în vremea din urmă ai fost cel mai liniştit şi mai cuin- ri .ule şi mai bun platnic din cîţi chiriaşi am avut. Ai grijă să tc-mpaci şi cu tata, pentru că e şi el, ca să zic aşa, un fel de negustor, şi-i de felul lui puţin cam sever şi tipicar, şi n-o să-i prea placă, dar cu sînt mai moale din fire, şi n-am să fiu eu aia care să dau afară pe-un tînăr pentru c-a dat de necazuri şi nu poate plăti cît s-a-nţeles...

— Mulţumesc foarte mult, madam Pelumpton, zise Turgis cu căldură.

— ... cîteva săptămîni, în orice caz, adăugă ea, prevăzătoare.

Turgis îi mulţumi din nou, dar de data asta cu mult

mai puţină căldură. Ar putea să dureze mai mult de cîteva săptămîni pînă să poată pune mîna pe alte trei lire pe săptămînă sau, în fine, ceva de felul ăsta, şi după felul în care-i vorbise *mrs.* Pelumpton înainte de a-i fi spus cuvintele astea, el îşi închipuise că era dispusă să-l îngăduie luni de zile. Totuşi, cîteva săptămîni însemna ceva. Se temuse să-i comunice că-l dăduseră afară, că nu i se plătise nici măcar chenzina şi va trebui s-o facă să aştepte. Acum, după ce apucase să-i spună, se simţea ceva mai bine, dar era, cu toate astea, destul de nenorocit. Se întreba ce s-o fi întîmplat pe la birou, dacă domnul Golspie îi va fi explicat domnului Dersingham ce se petrecuse noaptea trecută, dac-or să-i trimită leafa, dac-or să-i dea un certificat. Mai avea exact opt *pence* şi-i era tare poftă de-o ţigară, acum, dimineaţa. N-avea încotro, trebuia să fumeze. Coborî strada să-şi ia un pachet de zece ţigări şi apoi se hotărî să se uite la unele anunţuri de oferte de serviciu şi, eventual, să-şi arunce ochii şi pe la Oficiul de plasare. Era o zi din acelea dezagreabile, cu vreme amestecată, un minut, două de soare şi pe urmă' nori, şi-un vînt amarnic, de la răsărit. Era chinuitor să umbli pe-aşa o vreme numai cu două *pence* în buzunar, fără slujbă, cu un înfiorător domn Golspie undeva deasupra ta (şi poate şi poliţia), şi fără nici o speranţă, de nicăieri. Cînd dădu cu ochii de Oficiul de plasare, îi păru rău că trecuse pe aici : numai faptul că-l vedea îl făcea să se simtă şi mai nenorocit. Avea oroare de oficiile de plasare...

Era tîrziu cînd se aşeză la masa de prinz şi, abia după ce isprăvi de mîncat, în timp ce *mrs.* Pelumpton spăla şi ştergea vasele cu furia aceea disperată care o apuca totdeauna sîmbătă, se întoarse şi domnul Pelumpton de la circiuma din capul străzii. Mai doctoral decît orieînd, îl ţinu pe Turgis de vorbă timp de o oră întreagă. De data asta tînărul fu silit să stea şi să asculte, deoarece apucase să simtă că era un tolerat acolo. Pe deasupra, numai cu două *pence* în buzunar, şi cu vîntul de răsărit care sufla afară aşa cum sufla, tot mai bine era aici, decît oriunde. Domnul

Pelumpton trebuie că simţise, dumnezeu ştie cum, pentru că nu-şi lua ochii lui spălăciţi şi bulbucaţi de la Turgis şi-i turuia, şi-i turuia, pomenind uneori de misterele „comerţşului", alteori oferindu-i sfaturi, mai mult sau mai puţin ridicole. Era îngrozitor. Turgis şedea, detestind din toată inima pe bătrînul palavragiu.

— Aveţi dreptate, domnu Pelumpton, spunea el cîteodată, cu o politeţe tristă, adăugind pentru sine : „Idiot afurisit, mai bine ţi-ai spăla şi peria favoriţii ăia..."

Dar asta nu-i dădea cine ştie ce satisfacţie.

Pe la trei jumătate puhoiul neîntrerupt de vorbe al domnului Pelumpton fu oprit brusc. Sunase cineva la uşa din faţă. Ca din pămînt *mrs.* Pelumpton îşi făcu apariţia, dramatică, strigînd :

— Tată, du' şi vezi cine-i. Poa' să fie Maggie.

Şi apoi aşteptă, încordată, cu sprîncenele ridicate şi cu gura căscată, în timp ce domnul Pelumpton ieşea din odaie şi străbătea holul tîrîndu-şi picioarele.

— Dăa, egjact, îl auziră spunînd. Poftiţşi înăuntru. Numai un moment.

Şi, tot tîrşîindu-şi picioarele, veni înapoi în asemenea măsură înnebunitor de premeditat de lent, încît *mrs.* Pelumpton îşi dădea ochii peste cap de enervare,

— E madam Foster ? strigă ea.

— Nu, nu-i madam Foşter, răspunse el rar şi plin de demnitate. Privi spre Turgis : Eşte o doamnă tînără de la biroul dumi- talc, care a foşt trimisă şă te vajă.

— Pofteşte-o în faţă, dispuse *mrs.* Pelumpton, înainte ca Turgis s-apuce să iasă din odaie.

Era mica Poppy Sellers, şi Turgis o conduse în faţă, în salon, ceea ce făcu să i se pară totul şi mai straniu, pentru că nici cl nu intrase decît extrem de rar în această cameră. Era foloiittt numai în împrejurări cu totul deosebite, şi în timp de trei «ute şi şaizeci dc zile pc an rămînea o cameră învăluită |n mistere. Accst salon adăpostea, îndărătul unor perdele brodate şi dccoloratc, unele din „picşclc" cele mai strălucite, din chilipirurile achiziţionate dc domnul

Pelumpton : un pian cu frontonul din mătase plisată, două fotolii dc pluş foarte lucios şi ictiirtc bătător la ochi, o jumătate dc carpetă din piele de urs,

i itevn cărţi într-o casetă de sticlă, într-o altă casetă zeci de Iluturi, două picturi veritabile în ulei, reprezentînd cascade, şi o frumoasă colecţie de scoici, *presse-papier-uri* de cristal, covoraşe de lînă, scrumiere de marmură şi suveniruri din toate staţiunile balneare de pe coasta de sud-est. De deasupra căminului, între două oglinzi înalte pe care era pictată cîte o barză, o fotografie a tatălui doamnei Pelumpton, mărită în aşa măsură încît la prima vedere ţi se părea o amplă perspectivă a Alpîlor, te privea cu o uimire blîndă. Aerul din această cameră era cu totul deosebit de cel din restul casei ; nu mirosea de loc a mîncare ; era răcoros şi avea iz de încuiat, de lînă şi de lac. în faţa căminului se afla un evantai de hîrtie,, mare, şi îndată după intrarea celor două fiinţe omeneşti în odaie, un nor de muscu- liţe indignate se ridică din cutele acestui evantai, însufleţind bizar încăperea liniştită şi întunecată.

— Ţi-am adus banii dumitale, zise Poppy, scoţînd un plic din poşeta ei roşie.

Era foarte elegantă în după-amiaza asta, într-un mantou alb şi negru în carouri, o pălărie cam de aceeaşi culoare cu poşeta, un fular galben cu picăţele roşii, ciorapi de mătase de culoare închisă şi pantofi negri de lac. De data asta nu mai era genul japonez —‘ mai curînd franţuzesc. Arăta foarte bine în acest salonaş din faţă, şezînd într-unul din fotoliile de pluş.

— Da, ăştia-s, continuă ea, întinzîndu-i plicul. Cred că ai să găseşti totul în regulă. Domnu Smeeth zicea că mai bine să îi ducă cineva, şi-atunci am zis sa-i duc eu, pentru că am un văr care stă pe-aci pe-aproape, pe Bartholomew Road, şi cîteodată mă duc pe la el, aşa încît i-am zis că nu face nimic, îi duc eu, pentru că ştiu pe-aici, chiar dacă stau cu totul în altă parte, şi în orice caz astăzi n-aveam nimic special de făcut.

Debită toate aceste fraze foarte repede, ca şi cum

totul fusese învăţat pe dinafară şi repetat de mai multe ori pe drum.

— Mulţumesc foarte mult, zise Turgis.

Evenimentele recente îl lăsaseră cu o imaginaţie în stare să prindă viaţă pe negîndite. Aşa prinse şi acum. Iat-o pe Poppy Sellers adueîndu-i lui banii, întocmai cum îi dusese el banii Lenei Golspie. Şi ea fusese imediat gata cu o scuză potrivită, întocmai cum fusese şi el. Gîndul nu-l smulse pe dată din descurajare, dar fără îndoială că-l făcu să înceapă să se simtă cu cîţiva centimetri mai înalt. în afară de asta, copila se făcuse frumoasă şi elegantă pentru el, era chiar foarte drăguţă, de fapt.

— Nu te simţi bine ? îl întrebă fata, privindu-l foarte serios.

— Prea strălucit nu mă simt, recunoscu el. De altfel, nu prea mi-a fost bine de cîtăva vreme. Nu-i lucru mare, ştii. Nervii, asta-i. Eu sînt dintre oamenii aceia cu nervii foarte încordaţi, da-da... «

— Arăţi palid, şi ai un semn pe nas, nu ?

Îi examina faţa în felul acela detaşat pe care-l iau toate femeile cîteodată, uitîndu-se la faţa ta ca şi cum n-ar face parte clin tine, ci ar fi ceva de arătat, un tablou sau un obiect de porţelan. Apoi dădu din cap, cu aerul c-a priceput :

— Cred că s-a întîmplat ceva. Uite, ascultă, continuă ea aprinsă, s-a-ntîmplat ceva, aşa-i ? Vreau să spun, n-ai să mai vii la birou, nu-i aşa ?

Turgis recunoscu cu tristeţe că nu.

— Mi-am tot bătut capul, m-am tot frămîntat, m-am tot întrebat ce-ar putea să fie, îi spuse ea, cu excitare crescîndă pe faţă şi în glas. Cînd n-ai venit azi-dimineaţă, domnu Smeeth a zis că trebuie să fii bolnav, şi nu arăta surprins. Şi tot aşa m-am gîndit şi eu. Şi *miss* Matfield nu zicea nimic, şi eu am avut impresia că ea arată puţin cam nu ştiu cum, ca şi cum ar şti ceva. Şi chiar ştie, sînt sigură, dar nu ştiu ce. Ea mie nu-mi spune mare lucru — se ţine puţin la distanţă, înţelegi, cu toate că se poartă drăguţ,

sincer se poartă drăguţ — dar ştie o mulţime de lucruri, şi de la o vreme se întîmplă ceva şi cu ea, dacă vrei sâ ştii. Dar, în orice caz, mai tîrziu a venit domnu Golspie şi a vorbit cu domnu Dersingham, şi l-au chemat pe domnu Smeeth, şi nu mult după asta domnu Smeeth s-a întors şi a zis, mai tîrziu, ştii, încercînd s-arate ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, că dumneata nu mai vii la birou. Eu am prins de la-nceput că e ceva nelalocul lui aici. Dar nu pricep cum de ţi-au putut spune, pentru că aseară dumneata nu ştiai nimic, nu-i aşa ? Fireşte că nu-i treaba mea, ştiu, adăugă ea, cu o notă de regret, dar nu m-am putut împiedica să-ntreb. Şi-mi pare foarte rău.

— Îţi pare rău că nu mai vin la birou ?

— Da, îmi pare, declară ea, strîngîndu-şi buzele şi dînd din Cap, privindu-l apoi drept în ochi, Nu-mi pasă de ce spune ori- cinc-ar fi — îmi pare rău !

— Şi mie îmi pare rău. Dar am impresia că nu-i nimic de făcut. Am avut unele neplăceri.

Vocea lui tremură uşor, străbătută de un val de milă faţă dc sine însuşi.

Fata rămase cu ochii — şi erau negri şi mari — în ochii lui :

— Ai... făcut ceva ?

1:1 dădu din cap. Dar şi în acest gest era o oarecare nuanţă dc sumbru romantism.

— Fireşte că nu-i nevoie să-mi spui nimic dacă nu vrei, zise ea repede, dar poate că ti-ar face plăcere... nu căncerc eu să mi bag nasu — nu, nu-i asta — dar eu sincer, sincer de tot, aş vrea să ştiu... pentru că, vezi... nu mi se pare de loc corect să te dea afară în felul ăsta, şi aşa am şi spus azi-dimineaţă. Dumneata ţi-ai văzut totdeauna de lucrul dumitale. ţi l-ai făcut bine, erai foarte la curent. Şi pe mine m-ai ajutat, m-ai ajutat mult, şi nici nu-mi pasă dacă află şi ei. Le-am şi spus-o în faţă. Ţi-am luat partea. Poa’ să se spună ce-au chef despre mine, dar eu rămîn alături de prietenii mei şi de oamenii la care ţin. Coborî puţin vocea : N-ai luat cumva ceva de la ei, nu-i aşa ?

— Vrei să spui... bani ?

| — Da, răspunse ea privind în jos, la poşeta lucioasă.

— Nici vorbă că nu. Nici pe departe nu-i vorba de-aşa ceva. N-are nimic de-a face cu „Twig & Dersingham", de loc. A fost ceva... ceva cu totul... cu totul altceva.

— Înţeleg.

Un deget al ei se plimba maşinal de la un capăt la altul pe marginea poşetei. Vreme de un minut nu se rosti nici o vorbă. Camera, închisă şi rece, aştepta să spargă cineva tăcerea, şi în timpul acesta tot zgomotul dintr-o după-amiază de sîmbătă pe Nathaniel Street se strecura înăuntru, dar atenuat, amortizat. Tatăl doamnei Pelumpton privea la ei cu o blîndă uimire. Turgis, aşezat în celălalt fotoliu, izbi cu piciorul, şi de pe evantaiul de hîrtie se stîrni un alt nor de musculiţe. Odaia asta din faţă îl făcea pe Turgis să se simtă nefericit, deznădăjduit. Se uită la fată şi gîndi că, aşa cum stătea ea aici, părea delicios de vioaie, caldă, vie, umana. Nu şi le spunea toate astea, dar le simţea.

— Ei, cred... începu ea, strîngîndu-şi poşeta ca pentru plecare şi făcînd o mişcare cu corpul.

— Ascultă, stai puţin, am să-ţi povestesc ce s-a-ntîmplat, zise el repede.

— Nu, nu trebuie, dacă nu simţi nevoia să-mi spilî, ştii...

Dar simţea nevoia. îi spuse aproape întreaga poveste, aşa

cum o văzuse atunci, şi atunci nu o văzuse de loc aşa cum îi apăruse noaptea trecută, cînd se întorsese, dărîmat de mizerie, în odăiţa lui. Totul căpăta acum un oarecare colorit romantic, şi povestea unui tînăr sărac, virtuos şi îndrăgostit, şi a unei sirene bogate şi crude, nu se deosebea prea mult de atîtea filme pe care atît povestitorul, cît şi auditoarea sa le văzuseră şi le admiraseră. Ea îl ascultă captivată, scoţînd din cînd în cînd cîte o exclamaţie, cu ochii măriţi de admiraţie.

Prima întrebare, după ce el sfîrşise de povestit, fu

despre Lena. Cum arăta, şi dacă. tot mai era de părere că e chiar atît dc frumoasă. Nu era o întrebare la care se putea răspunde uşor, pentru că pe de o parte trebuia să creeze impresia unei Lene nespus de seducătoare, iar pe de alta, să sugereze, în acelaşi timp, că pentru el sirena nu mai prezenta nici un fel de atracţie. Se sili să dea un răspuns, puţin cam stîngaci poate, dar pe Poppy o mulţumi.

— Fireşte, n-ar fi trebuit să faci una ca asta ! exclamă ca, gmdindu-se la modul violent în care o atacase pe „vampa" batjocoritoare.

Privirea cu care îl învălui, însă, cuprindea mai curînd admiraţie şi respect decît dezaprobare. îl făcea să aibă sentimentul că nu-i un bărbat cu care să te joci.

— Asta a fost îngrozitor, ce să zic. Nici nu-ţi dădeai seama ce faci, nu-i aşa ?

— Aşa-i. Nu-mi dădeam seama. Nervii, ştii, foarte încordaţi. Un fel de nebunie, asta a fost. Nu-s în stare să înţeleg cum de-am făcut-o, pentru că niciodată felul meu n-a fost aşa, cu toate că, ţine cont, totdeauna deveneam violent cînd mă enervam serios. Şi, totuşi, nu-mi dau seama cum de-am ajuns să fac aşa ceva, sincer nu-mi dau seama. Trebuie să fi fost pur şi simplu nebun în momentul ăla. Mi se pare ciudat acuma, pot să ţi-o spun, pentru că acum nu mai simt nimic, absolut nimic.

— N-am să merg pîn-acolo încît să spun că bine-ai făcut, pentru că n-ai făcut bine, n-ar fi trebuit s-o faci, dar ai avut noroc c-a ieşit aşa cum a ieşit. Avu o clipă de sinceră îndurerare la gîndul cum ar fi putut să iasă. Apoi continuă să examineze alte aspecte ale chestiunii : Dar trebuie să recunosc, aproape că merita să păţească ce-a păţit, după ce s-a purtat aşa cum s a purtat I Poppy Sellers îşi manifestase categoric cea mai marc indignare faţă dc purtarea Lenei : E pur şi simplu îngrozitoare, ce să spun (Sînt unele fete care n-au nici un pic de Inimă, de loc. E-o fată pc carc-o ştiu — şade pe lîngă noi, e-o munichiuristă de-astea — şi ca e la fel. Se poartă cu băieţii şi vorbeşte despre ei oribil ! Dac-ar auzi-o ce spune despre ei, mi l-or

mai uita la ea niciodată. îşi caută singură beleaua, şi n-o să treacă mult şi o să şi-o găsească. Şi bine-o să-i facă, n am nici un pic de simpatie pentru ea ! Eu nu m-aş purta în felul ăsta cu un băiat, oricare-ar fi el, chiar dacă nu mi-at fi plăcut niciodată de loc şi dacă s-ar fi învîrtit toată vremea în jurul meu. Ia gîndeşte-te cum s-a purtat şi tc-a încurajat Ia început — îşi lăsase rangul la o parte ca nimic — asta ar fi, trebuit să-ţi deschidă ochii, dar, natural, băieţii nu pricep niciodată aşa ceva.

— Da, acum pricep, zise Turgis, cu aerul unui bărbat vindecat şi purificat printr-o mare suferinţă, al unei palide apariţii romantice.

— Băieţii n-au nici un grăunte de judecată în chestii de astea î strigă ea indignată. Şi dumneata ai fost tot atît de stupid ca şi toţi ceilalţi. Cu toate astea, ai o scuză, pentru că o fată ca asta, cu un tată atît de bogat, şi care poate să capete oricîte rochii vrea şi se poate face s-arate frumoasă, fireşte că dumitale ţi se pare foarte natural s-arate aşa, da' asta-Î pentru că are*parale, şi-atîta tot, nimic altceva... da-da, e o scuză, trebuie să recunosc. Auzi idee ! Să te porţi astfel cu fata domnului Golspie ! Şi eu să nu ştiu nimic ! Recunoaşte, numai dumneata erai în stare să faci asemenea ispravă !

Fără îndoială că da. Mai cOntinuară o bucată de vreme pe tonul acesta dramatic şi de loc dezagreabil, şi-apoi *miss* Sellers întrebă cît e ceasul, şi Turgis, în loc să-i spună cît e ceasul, zise :

— Un moment. Nu pleca. Vreau să-i dau proprietăresei ceva din banii ăştia, şi prefer să n-o las s-aştepte. Mă-ntorc într-un minut.

Mrs. Pelumpton, care pregătea ceaiul, fu foarte bucuroasă să vadă banii.

— Domnişoara lucrează la acelaşi birou, înţelegeţi, explică Turgis, şi mi-au trimis banii prin ea. Am stat de vorbă despre ce mai e pe-acolo şi cîte toate...

— Perfect, zise *mrs.* Pelumpton, afabilă, dar cu demnitate, ca şi cum simpla prezenţă în casă a unui alt

specimen de acelaşi sex cu ea, chiar dacă nu în aceeaşi odaie, o obliga să adopte maniere speciale : afabilă, demnă, distinsă. Poate că domnişoara ar accepta să ia o ceaşcă de ceai cu dumneata, adică dacă e dispusă să ne accepte aşa cum sîntem ?

— Mulţumesc foarte mult, madam Pelumpton, exclamă Turgis, mă duc s-o întreb !

Aliss Sellers fu uşor convinsă să renunţe la proiectata vizită la vărul ei de pe Bartholomew Road şi rămase la ceai, în timpul căruia ea şi cu *mrs.* Pelumpton descoperiră, după multe şi complicate întrebări şi răsîritrebări, că *miss* Sellers şi cu sora sa locuiseră într-adevăr timp de o săptămînă la Clacton într-o pensiune care cu trei ani mai înainte fusese ţinută de sora doamnei Pelumpton, şi deci n-au lipsit decît doi ani şi vreo zece luni ca să se fi întîlnit. încîntate să descopere încă o dată că locuiau cu toţii într-o lume atît de mică, atît de agreabilă, *miss* Sellers şi *miss* Pelumpton se plăcură reciproc foarte mult. După ceai, cînd soţii Pelumpton nu le mai stătură în cale, Turgis, deşi era încă acelaşi tînăr fără perspective şi fără speranţe, merse totuşi atît de departe încît să se lase antrenat în şăgalnicul joc misterios care e semnul atracţiei şi interesului sexual la tinerele făpturi stîngace din ţara asta. „Ce vrei să crezi ?" păreau să-şi strige unul celuilalt. „Oh, nu ! Nu vreau să cred ce crezi dumneata că vreau să cred

Şi-apoi, după vreo jumătate de ceas de glume de felul ăsta :

— Păi, am cam promis să trec pe la o prietenă de-a mea astă-seară.

— Ei, lasă, nu-ţi mai bate Capul, zise el. O să se descurce ea astă-seară şi fără dumneata.

— Astă-seară, da ? Ei, şi dumneata, domnule Neobrăzat, nu poţi să te descurci fără mine astă-seară ?

— Nu, nu pot. Am nevoie de cineva care să-mi remonteze moralul.

— Oooh... asta e, va să zică ? Daa ? Mulţumesc pentru compliment. Oricine ar fi la fel de bună pentru treaba asta,

dacă nu mă-nşel !

— Ba nu, n-am spus asta. Ştii bine că n-am vrut să spun asta.

— Da, dar ai gîndit-o.

— Nu, nu. Sincer, nu. Hai, ce zici, mergem ?

— *AII right,* să mergem, zise ea, lăsîndu-şi căpşorul impertinent într-o parte şi zîmbind. Apoi, serioasă : Dar, ascultă, totuşi. Dacă merg, pentru mine plătesc eu. Da, obligatoriu. E un principiu la mine, adăugă ea serios, ca şi cum s-ar fi gîndit la asta de ani de zile, şi nu inventase principiul chiar atunci, din capul ei, ştiind prea bine cît o s-o ducă el de greu începînd din viitorul cel mai apropiat, cît dc greu o să cîntărească fiecare şiling. Merg, dacă mă laşi să plătesc eu partea mea. Hai, să mergem *I*

l'e cînd coborau pe Nathaniel Street, hotărîră să se ducă la unul din cinematografele mari din West End, dar nu se putură înţelege la care dintre ele, şi discutară, bine dispuşi, ea avînd «crul că dă faptului mai multă importanţă decît îi dădea, şi el pretinzînd că, în ce-l priveşte, îi dă mai puţină ; ea era înfocată, emoţionată, femeia rugătoare ; el era puternic, ştiutor, îngăduitor, bărbatul protector. Afară, în albastrul afumat şi auriu al străzilor luminate, se simţeau mai bine decît se simţiseră în casă. Poate îşi dădeau seama acum că începuseră să străbată un drum mai lung decît chiar pînă la cel mai îndepărtat cinematograf. Poate asta era ziua cea mai bună din toată viaţa unuia sau a celuilalt dintre ei, poate cea mai rea. Sîmbătă seara : copiii subsolurilor şi mansardelor londoneze umpleau străzile în căutare de aventuri, de distracţie, profit sau uitare în tumultul şi strălucirea impersonală a oraşului. Şi curînd cei doi se pierdură în mulţime.SE-NTORC ACASĂ

l,

Se apropia ora de închidere a biroului, ca în orice după- amiază de vineri. Aveau lipsă de personal, pentru că, deşi de luni începuse să lucreze şi băiatul cel nou, Gregory Thorpe, de la Hatcham, un adolescent cu o faţă neobişnuit

de lungă şi cu ochelari, mult mai conştiincios decît Stanley, dar rin la fel de simpatic, tot de luni lipsea şi Turgis, şi locul lui nu fusese încă ocupat. Din fericire, în aceste două-trei zile din urmă nu avuseseră prea mult de lucru ; zorul din săptămînile trecute părea să se fi domolit ; domnul Golspie nu mai trecuse de marţi pe la birou, şi nici nu mai trimisese comenzi, iar vaporul următor al „Anglo-Balticii" sosea de-abia lunea viitoare, aşa că era mult mai uşor. Chiar şi fără Turgis, tot răzbeau, şi treaba mergea în ritmul obişnuit. Domnul Smeeth, privind în jur pe deasupra marginii pupitrului, făcea socoteala că peste vreo jumătate de oră, cel mult peste trei sferturi, ar cam trebui să se termine. Pe la 6 va pleca şi e3, îşi va lua ceaiul în tihnă şi va avea încă destul timp liber înainte de începerea concertului. Se ducea să asculte simfonia lui Brahms, aceeaşi simfonie pe care o mai ascultase o dată, cea care izbucnea brusc, superb, în „ta *tuni,* ta ta *tum* turn". De data asta era executată de altă orchestră. Noroc că îi căzuse sub ochi afişul concertului : *Simfonia nr. 1* de Brahms. Şe bucu- rasc dinainte, toată săptămînă, că o va asculta din nou, în spccial se bucura de momentul în care coardele revarsă din nou marea melodie. Săptămîni întregi încercase să şi-o amintească, şi deodată îi revenise în minte — „ta *tum* ta ta *fum* tum". Putea să fie Brahms cît de clasic şi de cerebral ziceau ci că e (şi Smeeth mai întrebase în dreapta şi-n stînga), dar faptul rămînea că gîndul la această primă simfonie a lui,această întunecată, dar superbă aventură încălzea şi acum inima lui Herbert Norman Smeeth. „Ta *tum* ta ta *tum* tum"... dar nu, trebuie să-şi continue lucrul, să-l termine şi să aibă grijă ca să şi-l termine şi ceilalţi.

— M/ss Matfield, ai ceva de semnat pentru domnul Dersingham ? Dumneata ai, *miss* Sellers ? Duceţi-le acuma dacă aveţi.

Domnul Dersingham se afla în biroul direcţiei. Stătuse acolo aproape toată ziua. Faptul acesta era neobişnuit, era chiar destul de bizar, pentru că domnul Dersingham nu

părea să fie prea ocupat. Lăsa impresia că aştepta ceva sau pe cineva. De mai multe ori în cursul după-amiezii, cînd se deschidea uşa de-afară, domnul Smeeth îl auzea ieşind din biroul lui, ca şi cum n-ar mai fi avut răbdare să aştepte încă o jumătate de minut să vadă cine era. Lăsa impresia că-i nervos, tresărea de cîte ori suna telefonul. Foarte neobişnuit, foarte bizar, nu era de loc în firea domnului Dersingham. Domnul Smeeth ajunse la concluzia că trebuie să fie vreo chestiune personală şi că, deci, nu era treaba lui.

— Unde-i scrisoarea de la „Poppett & Fiii" ? întrebă el. Era aici pe pupitru acum un ceas, pot să jur ! E-o scrisoare în legătură cu contul lor, şi azi-dimineaţă spusesem nu ştiu căruia dintre voi că trebuie să le răspund astăzi. Nu cu dumneata am vorbit, *miss* Sellers ? Atunci, ai luat-o dumneata ? Ia vezi, n-o ai ? Da, bine, asta e. Dă-mi-o, vreau să le răspund acuma, „Poppett & Fiii", „Poppett & Fiii"... repeta domnul Smeeth fără nici un motiv, recitind scrisoarea. Da:aa. Eşti gata, *miss* Sellers ? Nu, stai un minut te rog, eu sînt de vină. Trebuie să verific cifra asta. Cincizeci şi patru de lire şi treisprezece şilingi... — da-da, e bine ! Atunci, hai să-ncepem...

Şi domnul Smeeth îşi potrivi ochelarii şi îşi drese glasul tuşind încet, cu suficienţă. Chiar şi acum, gîndul că el, Herbert Norman Smeeth, casier, şedea şi dicta scrisori pentru cutare şi cutare firmă îi dădea un fel de fior.

— ...ăăă... Sîntem în posesiunea stimatei dumneavoastră... din... ăăă... pune data, *miss* Sellers... referitoare Ia extrasul de cont din data de cutare... şi ţinem să scoatem în relief faptul că extrasul de cont era în perfectă regulă. Dumneavoastră aţi solicitat expedierea mărfii prin coletărie rapidă rutieră şi aţi fost de acord ca suplimentul de fraht, plătit de noi, să fie adăugat la factura dumneavoastră... nu, un moment... suplimentul de fraht, care a trebuit să fie plătit de noi anticipat, să vă fie facturat, iar noi am procedat conform. Ne referim la stimata .dumneavoastră... făcusem eu o notă pe scrisoarea

aia, ah! da, uite-o... la stimata dumneavoastră scrisoare din 4 decembrie ultim...

Domnul Smeeth îşi termină scrisoarea, şi *miss* Sellers fugi cu ea la maşină. Miss Matfield, care părea să fie în mare zor, trase dintr-o singură şi elegantă mişcare a mîinii foaia de hîrtie din maşină şi apoi îşi aranjă, bătîndu-le nervos pe muchie, un teanc de scrisori dactilografiate. Băiatul cel nou, Gregory, lucra cu sîrg la copiatul scrisorilor, cu aerul cuiva angajat într-o cercetare bacteriologică nu tocmai promiţătoare. Totul se petrecea ca într-o după-amiază de vineri. Nu era nimic care să te facă să crezi că o lovitură de teatru s-ar putea produce în orice clipă, afară doar dacă această comportare ieşită din comun a domnului Dersingham, care acum se agita nervos prin biroul direcţiei, nu ar fi fost considerată foarte semnificativă.

— Cine-a fost ? întrebă domnul Smeeth după ce se auziseră cîteva uşi trîntite şi Gregory se întoarse de după paravanul despărţitor de sticlă mată.

— Cred c-a fost băiatul cu telegrame, domnule, răspunse Gregory trist. *

— Ce înseamnă asta : *cred* că a fost ?

— Era şi domnul Dersingham acolo, domnule. Ajunsese la uşă înaintea mea, şi ţinea uşa deschisă şi lua ceva, aşa că n-am putut să văd bine. Am văzut numai un braţ, şi părea să fie al băiatului cu telegramele. înţelegeţi ce vreau să spun despre uşă, domnule ? Cînd se deschide, vine înăuntru, şi domnul Dersingham o ţinea cu o mînă, aşa că uşa îmi stătea în drum, înţelegeţi...

— Da, da, da, înţeleg. iNhi-i nevoie de atîta poliloghie, măi băiete !

Băiatul acesta nou avea un fel de gravitate tristă, care la început îi făcuse marc impresie domnului Smeeth, dar acuma începuse să-l enerveze. îi plăcea ca un băiat de birou să fie conştiincios la lucru, dar acesta prea era lugubru de respectuos. Nici măcar nu puteai să-ţi descarci nervii pe el spunin- du-i mai tăios să-şi vadă de lucru,

pentru că niciodată nu se oprea din lucru, totdeauna avea ceva de făcut, trudind toată ziua ca o oaie cu ochelari. îi părea rău acuma domnului Smeeth, ar fi vrut să fie angajat un băiat mai vioi, chiar dacă ar fi chiulit puţin...

— Smeeth, Smeeth !

— Da, domnu Dersingham, răspunse domnul Smeeth, încrun- tîndu-se puţin.

Nu-i plăcea să fie convocat în felul ăsta, strigat din uşa biroului direcţiei. Nu era demn. Cu toate acestea, se grăbi să se ducă, pentru că domnul Dersingham avea aerul că are ceva important de spus.

— Închide uşa, Smeeth, zise domnul Dersingham, care nu arăta atît de trandafiriu şi de bine dispus ca de obicei. Ascultă, au terminat dincolo ?

— Strîng acuma, domnu Dersingham.

— Bine, atunci, zise domnul Dersingham, cu un aer obosit, am semnat tot ce era de semnat ? Spune-le să-mi dea tot ce trebuie expediat astă-seară, fii bun. Vreau să termine şi să ne lase singuri. Vezi, te rog, ai grijă. Să termine tot, cît mai repede !

Mirat, şi puţin îngrijorat acum, domnul Smeeth se agită încoace şi-ncolo cu scrisorile pentru semnat, îi zori pe *miss* Sellers şi pe băiat, şi în zece minute totul era semnat, copiat, pus în plic şi sigilat, timbrat.

— Da, da, le spuse el, asta-i tot. Puteţi pleca acum. E-n regulă. Bună seara, *miss* Matfield. Ce spui ? Da, mi-aduc aminte, domnul Dersingham a spus că poţi să lipseşti mîine dimineaţă, nu-i aşa ? Pleci în *week-end,* da ? Bine de dumneata, *miss* Matfield. Da, da, e-n regulă, e-n regulă, bună seara. Bună seara, *miss* Sellers. Şi tu, cum te cheamă... Gregory, nu uita că ai trei recomandate acolo ; adu-mi recipisele mîine dimineaţă. Nu, asta-i tot. Bună seara, bună seara.

Se întoarse în biroul direcţiei.

— S-a terminat totul, domnu Dersingham. Da, au plecat toţi.

—; Bine, Smeeth. Adu carnetul de comenzi şi pe urmă

toate

registrele. Dar întîi carnetul de comenzi.

Avea aerul că vrea să facă un fel de inventar şi de revizie generală a afacerii, lucru foarte înţelept, şi ăsta, din cînd în cînd. Domnul Smeeth spera că n-o să-i ţină prea tîrziu, dar altminteri îi făcea plăcere şi. era mîndru, pentru că nimic nu-i plăcea mai mult decît aceste discuţii confidenţiale pe teme de afaceri şi îi părea bine de cîte ori vedea că domnul Dersingham se lua în serios acum, cînd era în capul unei întreprinderi foarte înfloritoare.

— Nu e nimic grav, sper, domnu Dersingham ? zise el după ce aduse toate registrele.

Domnul Dersingham rîse scurt, rîs care sună foarte dezagreabil, Smeeth tresări, speriat.

— Toate sînt cît se poate de grave, Smeeth, fiecare afurisit de mărunţiş e grav, afară doar de cazul c-ai să găseşti dumneata o soluţie. Şezi jos, omule, şezi. O să avem de lucru ceasuri întregi astă-seară.

Domnul Smeeth se aşează, privindu-l fix.

— Golspie a şters-o, s-a cărat ! continuă domnul Dersingham. Ne:a tras clapa, pur şi simplu ne-a tras clapa ! Oh, ce porc, ce porc I Doamne, am fost nebun să mă-ncred în tipul ăsta *!* Trebuia să-mi fi dat seama, trebuia să-mi fi dat seama... Şi-acum s-a cărat. Am dat o fugă, la prînz, pîn' la apartamentul ăla al lui din Maida Vale, sperînd să mai pun mîna pe el şi să lămuresc lucrurile, dar o ştersese... cel puţin aşa spunea servitoarea, că plecase, locuinţa nu era decît un apartament mobilat pe care-l închiriase, şi ea, servitoarea, fusese preluată o dată cu apartamentul, aşa că nu cred să mă fi minţit. Pleacă în străinătate, dacă n-o fi şi plecat pîn-acum. Fugă în toată regula, escrocul ăsta infect ! Şi asta nu-i singura escrocherie murdară pe care-a făcut-o aici, dacă vrei să ştii. Totdeauna l-am bănuit că juca pe mai multe fronturi, n-avea numai afacerea asta. Niciodată nu stătea aici, la noi, mai mult de jumătate din timpul de care dispunea. Dar i-a fost de-ajuns ca să ne cureţe.

Se ridicase de pe scaun şi lovea cu piciorul un

ghemotoc de hîrtie, ca pe-o minge, prin birou.

— Dar ce s-a întîmplat, domnu Dersingham ? Credeam că dumneavoastră ştiţi că s-ar putea să ne părăsească. Aşa mi-aţi spus acum o săptămînă, două, şi ziceaţi c-o să-l puneţi să semneze un acord atunci cînd şi-a încasat toate comisioanele, aşa ca să vă rămînă dumneavoastră reprezentanţa.

— Oh, reprezentanţa ne-a rămas, chestia asta-i în regulă ! exclamă domnul Dersingham, cu multă amărăciune. Pe tema asta nu mai încape discuţie. Numai că acuma nu mai face doi bani toată reprezentanţa. Mikorsky şi-a ridicat preţurile, toate preţurile. Spun că din cauza costului mai ridicat al noului procedeu dc fabricaţie, a unor dificultăţi cu mîna de lucru şi a unor noi impozite de stat... oh, au dat fel de fel de motive, care pot să fie adevărate, dar pot şi să nu fie... rămîne însă faptul că şi-au ridicat toate preţurile. Le-au ridicat cu cincizeci şi şaizeci şi chiar şaptezeci la sută /

— Atît de mult ? Doamne-dumnezeule, domnu Dersingham, dar e ridicol. îi face să fie la fel de scumpi ca şi cele mai scumpe din vechile firme cu care lucram înainte, nu-i aşa ? Acuma înţeleg...

— Nu. Nu-nţelegi, nu-nţelegi încă nimic ! se răsti domnul Dersingham la el. E mult mai rău. Llită-te la telegrama asta. Uită-te puţin la ea.

— Asta n-o înţeleg, domnu Dersingham, zise Smeeth după ce o citi cu atenţie de două ori. De ce-au trimis-o ?

— Au trimis-o pentru că eu le-am telegrafiat să-i întreb dacă ce mi-a scris mie Golspie e-adevărat. Credeam că poate face pe nebunul, din pură răutate. Dar nu minţea. Sînt toţi o bandă, natural, dacă vrei să ştii părerea mea. O bandă de pungaşi străini murdari, şi tipul ăsta, Golspie, e cel mai rău dintre toţi.

— Îmi pare rău, domnu Dersingham, văd că-i o chestie urîtă. Dar eu nu reuşesc încă să pricep dedesubturile. Nu se poate să-şi fi ridicat deodată preţurile.

•— Doamne-dumnezeule ! Păi tocmai asta au făcut, şi

afurisita de telegramă a lor o confirmă. Domnul Dersingham izbi atît de tare cu pumnul în masă, că-l duru mîna. Apoi se linişti şi se aşează din nou la birou. M-am enervat prea tare. îmi pare rău c-am strigat în halul ăsta, Smeeth, deşi e de-ajuns ca să facă pe oricine să-şi iasă din fire. Am să-ţi explic. Azi-dimineaţă am primit o scrisoare de la Golspie, în care-mi spune că se cară. Uite, poţi s-o citeşti cu ochii dumitale.

Domnul Smeeth o citi de la un cap la altul de două ori. Trebuia să aibă aerul unei scrisori obişnuite de afaceri, dar era plină de ironii dezagreabile. în special o frază, care de fapt spunea că domnul Dersingham încercase pe ascuns să pună mîna pe reprezentanţă numai pentru sine, şi nu izbutise, îl făcu pe domnul Smeeth să-şi ridice privirea şi să pună o întrebare :

— Aţi scris într-adevăr oamenilor acelora şi aţi încercat să obţineţi reprezentanţa numai pentru dumneavoastră, domnu Dersingham ?

Domnul Dersingham dădu din cap, afirmativ.

! Domnul Smeeth avu o clipă de ezitare.

— Cred că n-ar fi trebuit s-o faceţi, domnu Dersingham. zise el în cele din urmă, plin de respect, dar cu un aer dc reproş.

— Asta-i treaba mea, Smeeth.

Domnul Smeeth îşi coborî privirea, dar nu mai scoase o vorbă. Cîteva minute nu mai vorbi nici unul dintre ei, şi în cameră se lăsă o linişte apăsătoare.

— Oh, în fine, exclamă domnul Dersingham, luptînd cu propria lui jenă, poate că n-ar fi trebuit ! După cum a ieşit, era mai bine dacă n-o făceam. Dar în realitate eu n-ara încercat să fac nimic pe sub mînă, înţelegi, Smeeth ? Nu era ca şi cum aş fi încercat să iau bucata de pîine de la gura unui om, lu- crîndu-l pe la spate. îmi dau seama, poate să aibă aerul c-aşa a fost pentru cineva care nu cunoaşte împrejurările, dar n-a fost. Era evident că Golspie ăsta era un tip de-ăia, azi aici, mîine colo, nici el nu făcea un secret din asta, ba se şi lăuda, şi mie nu-mi plăcuse mutra lui

niciodată şi nu puteam şti ce feste era în stare să-mi joace. A Venit la noi, a făcut uz de legăturile noastre în branşă, de sistemul nostru de organizare, de tot, a stors comisioane grase, precum ştii, şi toată vremea se plimba pe-aici ca şi cum ar fi fost la el acasă. După cum ţi-am mai spus, nu-l puteam suferi — un fanfaron îngrozitor ! Am încercat să fiu cît de prietenos posibil cu el, la început, dar n-a mers. Şi nevastă-mea nu-l putea suporta — nu l-a întîlnit decît o singură dată, dar ştii cum sînt femeile, în cinci minute a văzut ce-i de capul lui — îmi spunea întotdeauna să n-am nimic *de-a* face cu el, să mă descotorosesc de el. Aşa că le-am scris la Mikorsky ăia o scrisoare confidenţială, spunîndu-le că ar fi în interesul lor să încredinţeze reprezentanţa unei firme *en-gros* în toată regula, ca a noastră, şi că... ăă... aranjamentul actual mu era realmente satisfăcător nici pentru ei, nici pentru noi, iar ei ar trebui să ia în considerare această chestiune, să vadă... Totul confidenţial, bineînţeles. Asta a fost cu puţin înainte de a se duce el acolo, şi fireşte că ăia i-au spus tot. Nu ştiam că sînt prieteni de-ai lui. Credeam că e vorba de un aranjament de afaceri obişnuit şi am considerat că sînt îndreptăţit să propun un alt aranjament comercial, lăsîndu-l pe Golspie pe dinafară.

— Da, înţeleg, zise domnul Smeeth, încă sceptic într-o oarecare măsură. Şi presupun că ei i-au spus, şi asta l-a făcut pe domnul Golspie să sară-n sus.

— Oh, i-au spus, desigur, dar eu sînt convins că el ar fi fost gata de orice pungăşie ordinară şi-aşa, de la-nceput. Nu-i *un gentleman* — n-a arătat niciodată c-ar fi —- şi nici măcar nu-i un om de afaceri obişnuit şi cumsecade. Nu-i decît un aventurier, şi încearcă orice ca să scoată bani. Nu-i de mirare că n-a rămas niciodată multă vreme într-un loc, prea-i escroc ! Dar uită-te ce spune acolo, că anexează un mic document care

— cum zice ? — care i-a scăpat din memorie. Ei, iată, ăsta-i documentul, aici, scrisoarea asta a lui Mikorsky, datată de cînd a fost el acolo, prin care ridică toate

preţurile. Uite, ai lista toată, mai scumpe cu cincizeci pînă la şaptezeci la sută.

— Dar... dar... se bîlbîi domnul Smeeth privind lista, nu ni se poate pretinde să plătim preţurile astea pe trecut. Noi am cumpărat masiv la preţurile vechi— Eşti sigur ? Golspie e cel care a cumpărat, şi eu nu văd nici o confirmare de la ei.

— Dar atunci nu putem anula ultimele comenzi, domnu Dersingham ? N-am auzit în viaţa mea de-aşa ceva ! Nu-i rezonabil. Preţurile lor erau'urcate de-atîtea săptămîni, şi noi, după socotelile noastre, cumpărăm la preţurile vechi. Nu ne pot sili să primim-marfa la preţurile astea, fără discuţie că nu pot !

— Nu ştiu. Aspectul acesta n-are importanţă, în orice caz. Problema e, Smeeth — dumneata nu înţelegi ? — fie că am cumpărat marfa, fie că nu, *ud am v'ntdut-o !*

Domnul Smeeth înţelese. înţelese cu o claritate ucigătoare, şi disperarea i se citea pe faţă.

— Da, continuă domnul Dersingham, am vîndut, am vîn- dut stive peste stive, mii de metri pătraţi, comenzi mari, Smeeth, comenzi imense, toate comenzile la care i-am plătit lui Golspie comisionul. Ai dreptul s-arăţi cum arăţi. Şi eu m-am simţit la fel toată ziua, cu toate că mai nădăjduiam încă să fie o greşeală... pînă la sosirea telegramei ăsteia.

— Dar, domnu Dersingham... asta-i... asta-i ruină, ruină curată...

— Şi-i afurisit de nedrept, Smeeth, e-afurisit de nedrept ! Am fost pur şi simplu escrocaţi. Ascultă, crezi că avem vreo şansă să anulăm toate comenzile astea ?

Smeeth rămase gînditor un minut, apoi clătină încet din cap.

— Noi ne-am angajat să livrăm marfa, domnu Dersingham, şi de asta nu putem scăpa. Vreau să spun, dacă clienţii pretind : „Nouă să ne daţi marfa!", atunci trebuie să le-o dăm, şi ne pot constrînge să le-o livrăm la preţul la care le-am vîndut-o, sau ne pot constrînge să

dispărem de pe piaţă. Pe chestia asta nu încape nici un fel de discuţie, domnu Dersingham.

— Ce mă-ntreb eu e lucrai următor, Smeeth. Ce s-a-ntîm- plat nu-i din vina noastră. Vreau să spun, nu este cazul obişnuit cînd. vinzi o marfă înainte de a o fi cumpărat, sperînd într-o scădere a preţurilor, şi pe urmă te arzi pentru că în momentul în care trebuia să livrezi marfa preţurile se urcaseră. N-are nimic comun cu-aşa ceva, vezi bine. Nouă ni s-a tras clapa printr-o curată înşelătorie. Nu-i de loc vina noastră. Acuifia eu mă-ntreb, clienţii noştri ar fi de acord să-şi anuleze comenzile dacă le-am explica situaţia, dacă le-am spune de-a dreptul că Golspie a fost un escroc şi ne-a tras clapa ? Merită să-ncercăm, nu-i aşa?! Unde-i carnetul ăla de comenzi ? Vreau să văd care sînt cumpărători! noştri cei mai masivi, din loturile astea din urmă, cei cu care aş putea să iau contact imediat. Ce zici de „Brown &: Gorstein" ? Nu-s departe de-aici.

— Ei au cumpărat la fel cu ceilalţi, zise domnul Smeeth. Avem de livrat cantităţi m£yi. Poate că-l mai puteţi prinde pe domnul Gorstein.

— Am să dau un telefon, să văd dacă mai e la birou. Şi. în timp ce stătea cu receptorul în mînă, adăugă : Smeeth, fii bun, pune pe hîrtie ce-au cumpărat „Brown 6*c* Gorstein".

Pînă să termine domnul Smeeth cu pusul pe hîrtie, domnul Dersingham aflase că Gorstein era încă la birou şi putea să-l primească imediat.

— Mă duc chiar acum pîn-acolo, zise domnul Dersingham. Doar să-i spun întîi neveste-mi să nu m-aştepte prea curînd. Cred că astă-seară trebuia să ieşim undeva, la un bridge cu cineva. Asta-mi mai lipseşte... am o poftă de bridge astă-seară cum am poftă să... să... să joc pe casă.

Cînd celălalt termină cu telefonatul, domnul Smeeth avea carnetul de comenzi şi o foaie de hîrtie în faţa lui.

— Pînă vă-ntoarceţi de-acolo, domnu Dersingham, eu încerc să scot totalurile cu preţurile noi...

— Chiar voiam să te rog s-o faci, zise domnul Dersingham, pe cînd îşi lua pălăria şi paltonul din cuier. Fă calculul pînă vin eu de la „Brown & Gorstein”. Doamne ! în ce încurcătură sîntem I Mă înapoiez cît de repede.

Rămas singur, domnul Smeeth nu se gîndi la nimic. Refuză să se gîndească. Se apucă serios de treaba la care se angajase, şi în următorul sfert de oră nici nu-şi ridică măcar capul din registrele şi calculele lui. Nu mai era Herbert Norman Smeeth, ci pur şi simplu comandantul cifrelor mici şi elegante pe care le aduna, şi le scădea, şi le înmulţea, fără să permită minţii să se depărteze de această lume austeră, dar calculabilă, în care îşi petrecuse atîtea ore agreabile din viaţă. Avea de lucru berechet. Toate comenzile din ultimele săptămîni, de fapt de la începutul lui decembrie, trebuiau evaluate pe baza acestor preţuri noi, apoi mai trebuiau adăugate cheltuielile de regie şi comisionul pe care Golspie îl şi încasase. Le făcu toate astea cu claritatea, precizia, conştiinciozitatea sa obişnuită şi elaboră o situaţie care putea fi înţeleasă dintr-o privire. La sfîrşitul primului sferr de oră sună telefonul şi îl opri din lucru, dar fusese o legătură greşită. Apoi, maşinal, îşi umplu pipa, şi un minut, două ascultă alene diferitele zgomote ce veneau de afară, de pe scară, din Fundătura îngerilor, de dincolo de ea, din City, un fel de vagă simfonie, şi probabil că singura pe care o va asculta în seara asta. îşi puse pipa în gură, neaprinsă, şi se plecă din nou peste cifrele sale. Timpul se scurgea, şi pe situaţia lui totalurile se înşirau, şi în curînd se făcu o juţjiătate de oră. Luă apoi alte registre, să examineze aspectul general financiar al problemei, făcînd o evaluare a sumelor disponibile şi a celor ce urmau să le fie vărsate.

Domnul Dersingham intră fierbînd, masiv şi agitat, dar cu nenorocirea citindu-i-se pe faţă.

— Inutil, Smeeth. Sîntem totalmente curăţaţi !

— Ce-a spus domnul Gorstein ?

— Le-am explicat şi eu cît am putut, dar au rîs de mine, asta au făcut, sincer îţi spun, pur şi simplu au rîs de

mine. Pretindeau că nu, că sînt plini de simpatie pentru noi şi de-alde astea, dar am priceput. Tipul ăsta, Gorstein, e-un alt şmecher, dacă vrei să ştii. Ca-i pare foarte rău de toate astea, am avut ghinion, dar, natural, ei au cumpărat ce le-am oferit şi la rîndul lor s-au angajat să furnizeze clienţilor şi au încheiat contracte pe baza celor cumpărate de la noi, iar noi trebuie să le livrăm, şi aşa mai departe, alte fleacuri. Şi m-au lăsat să înţeleg că toată lumea din comerţ îmi va da acelaşi răspuns, doar ceya mai insolent. Nu, acum înţeleg şi eu destul de clar. Nu e scăpare !

— Dar, domnu Dersingham, e-o situaţie îngrozitoare, să ştiţi !

— Doamne-dumnezeule, măi omule, nu-mi spune dumneata mie treaba astă ! E cea mai respingătoare încurcătură pe care mi-aş fi putut-o închipui vreodată, şi toată din cauza escrocului ăstuia împuţit! Cinstit îţi spun, Smeeth, nu sînt un bătăuş- sau ceva de felul ăsta, dar dac-aş da acuma de el, l-aş lua la bătaie. Sau l-aş curăţa eu pe el, sau m-ar curăţa el pe mine. Ai calculat ? Ce-a ieşit ?

Domnul Smeeth examină acum pentru prima oară totalurile şi semnificaţia lor. întinse hîrtiile pe birou.

Domnul Dersingham, plimbîndu-şi un deget pe muchiile dinţilor şi lăsînd falca să-i cadă, le privi mai multe minute în şir fără să scoată o vorbă. Apoi puse cîteva întrebări cu privire la una sau două cifre, şi domnul Smeeth le calculă din nou, dovedind că sînt exacte. Carnetul de comenzi fu consultat de cîteva ori. Dar nu exista scăpare în faţa acestor totaluri.

— Am făcut şi o situaţie generală, să vedem cum stăm, domnu Dersingham. Am crezut că poate vreţi să ştiţi. Asta e situaţia, dacă ţinem seama de toate.

— Examinară acum această situaţie, pierzînd cam o jumătate de oră într-o discuţie dintre cele mai zadarnice, după cum domnul Smeeth, scîrbit, îşi dădu foarte bine seama.

— Inutil, Smeeth, zise în cele din urmă celălalt, nu există scăpare. Ne-a stors şi ultima picătură, punîndu-ne,

porcul, să-i plătim toate comisioanele înainte, şi-acuma trebuie să vindem fiecare metru pătrat de marfă în pagubă la toate comenzile astea.

— E-o pagubă îngrozitoare. în situaţia asta firma nu va putea rezista, domnu Dersingham.

— Asta ştiu şi eu. Şi ce-ar rămîne din afacere, chiar pre- supunînd că aş împrumuta destul ca să scăpăm de încurcătura asta ? Unde-am ajunge ? înapoi unde eram cînd am început cu marfa asta, înainte de venirea lui Golspie, încheind de-abia atîtea comenzi cît să ne putem plăti cheltuielile, şi pe deasupra vîrîţi în datorii pînă-n gît *T*! N-aş putea s-o duc aşa nici măcar o lună. Ar însemna să fi împrumutat tot cît s-ar fi putut, şi chiar dac-aş mai putea împrumuta, n-aş mai vrea, înseamnă s-arunc banii pe fereastră. Sincer, Smeeth, cum aş putea merge mai departe ?

Domnul Smeeth mai cercetă o dată hîrtiile, deşi privirea lui nu mai desluşea nimic. încerca să-şi imagineze o ieşire, dar era imposibil de găsit vreuna.

— Şi-atunci, ce-aveţi de gînd să faceţi, domnu Dersingham ? întrebă el chinuit.

— Nimic. S-a terminat. Ce alta pot să fac ? Am să cumpăr cît am să pot din lotul ăsta, am să livrez, şi pe urmă gata. Iar dacă îmi declară firma în stare de faliment, n-au decît, o declară în stare de faliment şi s-a terminat şi cu ea ! Dacă nu, închid şi plec, în orice caz, şi s-a isprăvit şi în cazul ăsta. Presupun că nu-i pentru prima oară că un dobitoc iese jupuit şi curăţat din- tr-o- afacere, nu-i aşa ?

— Nu ştiu ce să spun, domnu Dersingham...

Şi domnul Smeeth chiar că nu ştia. Privea la peretele din faţa sa, în culmea deznădejdii.

-— La ce bun să mai spui ceva ? Dar ce mă omoară e felul în care lepădătura asta de Golspie a şters-o...

— A fost un moment cînd mi s-a părut mie că povestea asta nu miroase bine, domnu Dersingham, cînd şi-a cerut toate comisioanele înainte...

— Atunci, dacă ţi s-a părut, de ce dracu n-ai spus o

vorbă la timp? Inutil s-o mai spui acuma.

V-am spus ceva atunci, domnu Dersingham, efectiv v-am spus...

— În cazul ăsta, trebuie să mărturisesc că n,u-mi aduc aminte. în orice caz, acum e prea tîrziu. înţelegi, Smeeth, omul ăsta m-a jefuit întocmai ca şi cum ar fi pătruns prin efracţie în apartamentul meu, mai rău încă, dacă stai să te gîndeşti. Şi nici măcar nu poţi să faci o reclamaţie împotriva lui. Tot ce a făcut e că a încasat nişte comisioane anticipat şi a întxrziat predarea unei scrisori. Nu te poţi duce la poliţie cu-aşa ceva. Porcul ! Asta mă-nnebuneşte. Cît e ceasul ? Opt şi un sfert ? Hai să mergem, să ieşim de-aici !

' Coborîră scările şi ieşiră din imobil împreună. Peste drum, singurul semn de viaţă venea de la „Calul bălan".

— Nu ştiu ce-ai zice dumneata, Smeeth, spuse domnul Dersingham oprindu-se,. dar eu vreau să beau ceva. E multă vreme de cînd n-am simţit atîta nevoie. Iei şi dumneata un păhăruţ de ceva, nu ? Fireşte că da. Hai, cît ne mai putem încă permite.

Barul era pustiu. Doar un motan mare şi cenuşiu sta tolănit arogant în faţa focului. Chelneriţa apăru de după un colţ, adună cîteva pahare, şterse cu un şervet o porţiune din tejgheaua barului, zise mîţei : „Tom, Tom, Tom", apoi zîmbi domnilor în genul în care credea ea că trebuie să zîmbească o doamnă distinsă şi spuse :

— Bună seara. S-a mai îndreptat vremea, nu-i aşa ?

— Două *whisky*-uri duble, te rog, şi două sifoane mici, zise domnul Dersingham.

— Două duble, murmură chelneriţa.

Domnul Smeeth nu se putu împiedica să-şi amintească de vremea cînd domnul Golspie îl adusese aici şi insistase să ia un *whisky* dublu. Era în seara în care domnul Golspie îi spusese că ar trebui să i se mărească leafa. Prea fuseseră frumoase toate în seara aceea...

— Noroc, Smeeth, zise domnul Dersingham, ridicînd paharul. Şi-mi pare rău pentru dumneata c-au ieşit

lucrurile aşa, cu toate că dumneata nu pierzi cît pierd eu, nu, nici pe departe. Dar noroc, noroc în viitoarea dumitale slujbă, şi sper să fie mai bună decît a fost vreodată la „Twigg & Dersingham”.

— Mulţumesc, domnu Dersingham, rosti domnul Smeeth, timid. Şi noroc şi dumneavoastră...

— Cînd te uiţi la mîţa asta, se simţi obligată chelneriţa să intervină, ai crede că prinde nemaipomenit. Nu-i aşa ? Ei bine, nu. Nu-i bună de nimic. Nu se-atinge de şoarece. Aşa-i, Tom ? Nu, nu te-atingi, derbedeule ! Nici mîncarea nu ţi-o scoţi măcar, nimic. Vino-ncoa, Tom, Tom, Tom, Tom, Tom...

— Am să-ncerc să-mi caut un post în Orient, imediat după ce voi aranja lucrurile aici, zise domnul Dersingham confidenţial. M-am săturat de City. Niciodată nu mi-a plăcut. Nu-i de loc genul meu, ştii, Smeeth. Totdeauna am vrut să plec în Orient. Acolo poţi să duci o viaţă de *gentleman.* Un cunoscut al meu — tocmai a ieşit la pensie şi e vecin cu mine — mi-a spus acum cîtva timp că poate să-mi găsească un post acolo oricînd, un post bun. Am să încerc, la întîmplare, să vedem ce iese.

Domnul Smeeth dădu din cap. Arăta trist. Pentru el nu exista Orient, post în Orient, şi spusele astea ale domnului Dersingham îi deschiseseră brusc o vastă şi sumbră perspectivă. în momentul acela prefera să nu se gîndească la viitor.

— Uită-te la el, la nătărăul ăsta bătrîn, continuă chelneriţă, care acum ţinea cotoiul în braţe. Nu eşti tu un nătărău bătrîn, Tom ? Dar are pete frumoase, totuşi, nu găsiţi ? Ce egale sînt ! Hai, du-te dacă vrei, Tom. Uite ! Buuu *!* Buuu ! Uitaţi-vă la el *!* Poate să deschidă singur uşa. Isteţ, grozav de isteţ, credeţi-mă !

Domnul Dersingham dădu peste cap restul de *whisky* cu sifon.

— Afurisit ghinion.! Cel mai afurisit posibil. Greşeala mea a fost, Smeeth, că nu m-am bazat pe... cum se zice... pe instinct, pe intuiţie, înţelegi ? în legătură cu Golspie,

vreau să zic. Am încercat să fac pe grozavu, pe omul de afaceri abil din City, cu ochii pe „lovituri” — atît, şi nimic altceva — ştii, ca tipul ăla oribil, Gorstein, şi toţi de teapa lui. Nu-i de loc genul meu, sincer îţi spun. Nu mi-a plăcut individul, şi ar fi trebuit să-mi dau seama c-o să-mi tragă clapa. N-are-a face, tot prost o s-o sfîr- şească pîn’ să moară. Şi fiică-sa la fel. N-ai cunoscut-o, nu-i aşa, Smeeth ? Foarte frumoasă, în genul film şi actriţă dc *tuusic-hall,* dar o gîscă fără pereche. Ar trebui s-o auzi pe soţia mea vorbind despre *miss* Golspie ! A venit o dată la noi... dâf a fost prima şi ultima dată ! N-a mai pus piciorul a doua oară ! A fost o chestie foarte bizară, ştii, Smeeth, cu Turgis şi cu fata asta, cînd a venit Golspie şi a spus că Turgis trebuie dat afară imediat pentru că nu ştiu ce manevre misterioase a făcut cu fiică-sa. N-am priceput niciodată ca lumea despre ce-a fost vorba, deşi sînt în stare să pariez că fata lui Golspie a umblat cu şmecherii... eră genul ei, absolut genul ei.

— N-am înţeles nimic din ce s-a petrecut, zise domnul Smeeth morocănos. Nu mi s-a spus nimic limpede.

— Dacă-i vorba de asta, nici mie. Dar nici nu m-am sinchisit prea mult, pentru că, şi-aşa, nu-l apreciam pe Turgis şi pot spune că am fost mulţumit să scap de el. Dar dacă mă gîn- dese mai bine acum, îmi pare rău de amăîîtul ăla. Ai mai auzit ceva despre el, Smeeth ?

— Miss Sellers l-a văzut o dată sau de două ori, cred. Am impresia că-i place băiatul. N-a găsit încă slujbă, natural, şi nici nu-i probabil să găsească atît de repede.

Respira greu, ca un om care vrea să ofteze, dar a uitat ce trebuie făcut pentru asta. îşi coborî privirea la *whisky*-ul ce-i mai rămăsese în pahar şi îl goli încet.

— Ei, cred că-i timpul să plec, zise domnul Dersingham. Băutura asta m-a făcut să-mi fie foame. Am să mă opresc la club, să văd dacă pot căpăta ceva de mîncare. S-ar putea să întîlnesc acolo pe cineva care să-mi dea vreun sfat, vreo indicaţie în legătură cu afacerea asta nenorocită. Pe urmă am să mă duc acasă, şi perspectiva

asta nu-mi surîde de loc, pot să te-asi- gur. Dumneata te duci acasă ?

— Da, spuse domnul Smeeth, lent, încheindu-şi nasturii de la palton. Mă duc acasă.

2

Cînd autobuzul în care se afla intră în şirul de autobuze din faţa Gării Victoria, *miss* Matfield fu scuturată puţin de un fior. Era nervoasă» emoţionată ; în minte i se înfruntau faţă în faţă două hotărîri. Pierdu cîteva minute străbătînd drumul de la autobuz pînă în gară — foarte aglomerată acum şi cu atmosfera aceea specifică de *week-end* — şi apoi pînă la punctul unde stabilise cu domnul Golspie să se întîlnească, un punct în partea peroanelor de plecare, între standul de cărţi şi ceasornicul cel mare cu patru cadrane. Domnul Golspie nu era de văzut. Faptul acesta nu o surprinse, pentru că venise cam devreme. Se simţi oarecum uşurată constatînd că nu era încă acolo. Îi lăsa un răgaz binevenit. Nu era de loc sinceră în aventura asta.

Fusese aranjată, dacă pot fi numite aranjament cîteva întrebări şi răspunsuri grăbite, schimbate în ultimul moment acum trei zile, marţi seara, cînd îl văzuse ultima oară. De atunci el nu mai fusese pe la birou şi nu trimisese nici un fel de veste, dar asta n-o îngrijora. Avea o destul de puternică bănuială că el va pleca foarte curînd, dar nu ştia cînd anume şi era convinsă că nici el nu ştie. Marţi, chiar înainte de despărţire, îi propusese din nou să plece cu el, să facă *week-end*-ul împreună, ori- unde-i făcea ei plăcere, şi, de data asta, împinsă obscur de multe sentimente şi imbolduri deosebite, de ceva sincer înfocat, pasionat, în vocea lui, de-o dorinţă subită de-a trăi aventura, de a se arunca în braţele vieţii, un dispreţ pentru scrupulele şi neîncrederile şi timidităţile ei, fu de acord să plece. Se duceau la un hotel pe coastă, în Sussex, pe care-l văzuse ea odată, şi timpul şi locul întîlnirii fură stabilite în grabă. De atunci, de cîteva ori se simţise ispitită să-i scrie sau să-l cheme la telefon, să-i spună că-şi schimbase gîndul.

Mîndria o împiedicase însă. Spusese că va merge, şi deci va merge. îşi dorise o aventură şi, cu toate că niciodată n-ar fi admis asta, visase totdeauna şi un bărbat în această aventură, iar acum, cînd i se oferise şi acceptase, nu putea să mai dea înapoi. Era şi ea o făptură vie, din carne şi oase, nu o simplă abstracţie cerebrală, o făptură vie prin care curgea un sînge sănătos, bogat, un sînge pe care bărbatul acela vulgar, matur, îl impresiona în aşa măsură, încît o aprindea şi o zăpăcea şi pe ea, făptura şovăielnică şi blazată, care ţipa să fugă, să fugă şi să se ascundă. Protesta împotriva a tot ce această aventură avea meschin şi ferit, subliniind sinistra ei lipsă de onestitate. Detesta imitaţia ieftină de verighetă pe care o avea vîrîtă undeva în poşetă, inel care era şi el o parte din aventură, şi pe care-l considerase mai curînd o glumă cînd i se pomenise despre el pentru prima oară, marţea trecută. Auzise şi înainte de aceste inele, şi totdeauna le considerase mai curînd o glumă, o micuţă recuzită de scenă, dezinvoltă, sclipitoare, însoţind escapade amuzante, şi, cu un mic efort, se determina să considere şi inelul din poşeta ei în aceeaşi lumină teatrală ; dar, cu toate acestea, nu-şi putea amuţi protestul, iar sila stăruia. Dacă Golspie i-ar fi cerut să se mărite cu el, indiferent dacă i-ar fi spus că vor trebui să se stabilească în cea mai exotică localitate din lume, ar fi acceptat. Dar mi-i pomenise de-aşa ceva. Şi, cu toate astea, el o dorea, şi nu fără ardoare, ceea ce, la urma urmei, era un fapt reconfortant şi emoţionant ; după aceea s-ar putea ca el s-o dorească şi mai mult, s-ar putea ca ultimele lui rămăşiţe de vanitate (şi se dovedise de la început a fi excepţional de vanitos, ceea ce, de altminteri, îl făcea cu atît mai ispititor) să dispară, şi atunci... ei, atunci toate ar putea să iasă altfel.

Pentru cel care se lasă încîntat de mişcare şi variaţie, ispita unei mari gări este irezistibilă ; te mai găseşti încă în miezul oraşului, ca în întunericul dinlăuntrul unei gogoşi de vierme de mătase, dar la unul din capete firul a şi început să se destrame şi poţi zări cerul de-afară ;

zgomotele înăbuşite şi strigătele şi pufăiturile nu sînt decît o parte a simfoniei, chiar şi mirosul de fum e îmbibat de aroma aventurii. în ultimele două zile fuseseră momente în care acest *week-end,* această sosire la Gara Victoria apăruse în mintea domnişoarei Matfield ca o inevitabilă şi oripilantă consultaţie la dentist, gînd la care ceva dinlăuntrul ei se crispa cu cruzime. Acuma, cînd ajunsese aici, era, totuşi, mai puţin introspectivă şi încet-Înceţ începea să se simtă mai bine dispusă. Aproape că era mai bine să se-ntîmple-odată ceva extrem de neplăcut decît să nu se întîmple niciodată nimic ; şi era foarte puţin probabil să se întîmple ceva extrem de *neplăcut.* Era sensibilă la mişcarea, la agitaţia din gară. Pe cînd se îndrepta spre standul de cărţi, purtîndu-şi mica valiză, se simţea înaltă, sănătoasă, voinică, o distinsă femeie de lume. Unul sau doi bărbaţi, mai între două vîrste, îi zîmbiră, iar mai mulţi tineri

o priviră cu seriozitate, ceea ce însemna că arată cît se poate de bine. Standul de cărţi îi oferea o alegere aproape nesfîrşită de material de lectură, reviste uşoare, reviste serioase, cărţi „succese extraordinare", cărţi „care dădeau lucrurile pe faţă", cărţi care nu erau decît o „mare ocazie". Nu-şi cumpără nimic, dar faptul că le ştia acolo îi făcea plăcere. Era imposibil să nu încerci o senzaţie de vacanţă. Vederea tuturor acestor oameni agitaţi şi zăpăciţi, într-un număr atît de mare, oameni care se repezeau la oricine purta o uniformă a Căilor Ferate, care căutau cu disperare în tabelele şi avizele afişate, îşi tamponau fruntea cu batista, se răsteau unii la alţii, şi se uitau descumpăniţi la mormane întregi de bagaje ce treceau ca nişte năluci de la un capăt de peron la altul, nu făceau decît să-i dea un sentiment agreabil al propriei sale superiorităţi. N-aveau nimic a face cu ea ; ea nu se comporta în felul acela, astfel încît continuă să privească, amuzată, dispreţuitoare, neizbutind să vadă în spectacolul acestor călători hărţuiţi şi nepricepuţi vreun simbol al vieţii.

Erau două trenuri, şi ei speraseră să-l prindă pe cel

dintîi. Nu mai rămăseseră decît vreo cîteva minute pînă la plecare. Se întoarse la locul ei, mai aproape de ceasornice, şi privi îngrijorată în jur. Desigur că are să ia biletele înainte de a ajunge la peronul principal, aşa că mai era încă timp destul să prindă trenul, numai să vină. Părea să fie lume din ce în ce mai multă, cu toate că în jurul ei se făcuse un mic spaţiu liber. Ar fi fost, totuşi, posibil să n-o fi zărit. Nu mai erau decît două minute. Se duse în grabă pînă la intrarea peronului 17 şi privi peste barieră către trenul gata de plecare. Apoi se întoarse, şi mai repede, la locul ei de lîngă ceasornic. Auzi, de acolo, trenul plecînd.

Plicticos lucru. Rămîneau de aşteptat niai mult de trei sferturi de oră. Era rîndul ei acum să-l facă să aştepte. Fără grabă, dar hotărîtă, se îndreptă spre salonul de ceai, care nu era prea plin, deşi lăsa o vagă impresie că tocmai fusese devastat de o gloată răzvrătită, şi îşi pierdu zece minute cu o ceaşcă de ceai şi

0 ţigară. I-ar fi făcut plăcere să mai fi rămas puţin ; dar e aproape cu neputinţă să stai nepăsătoare cînd între tine şi o mulţime de trenuri şi de călători nu-i decît o simplă placă de sticlă. înapoindu-se la ceasornicul cu patru cadran» şi standul de cărţi încercă să mai piardă din vreme, dar o împiedica o nelinişte lăuntrică, şi ajunse la locul convenit ca şi cum trenul era gata-gata să plece. El nu venise. începu să facă acum mici tururi circulare, avînd ceasornicul drept centru. După un sfert de oră de astfel de manevre, se întoarse Ia punctul de întîlnire şi rămase locului, cu valiza la picioare, dreaptă, nemişcată, posacă. Era acolo, şi el trebuia s-o găsească. Oameni veneau şi plecau, cumpărau ziare şi cărţi, se uitau la ceas, îi aruncau cîte o privire ; treceau pe lîngă ea hamali cu cărucioarele încărcate cu bagaje, şi pe-o parte şi pe cealaltă ; trenurile duduiau şi pufăiau, aruncau noiane de scîntei roşii în acoperişul de sticlă al peroanelor ; dar acum nu mai acorda faptelor acestora nici o atenţie. Se săturase de Gara Victoria, se săturase de aşteptat. De data asta, cînd şi al doilea tren fu gata de plecare, rămase unde era şi nu mai

făcu nici o tentativă de a descoperi dacă nu cumva el se găsea pe undeva, pe peron. După plecarea trenului mai stătu locului un minut sau două, apoi plecă.

Trebui să aştepte pînă să poată da un telefon la el acasă. Cabinele telefonice erau foarte solicitate.Ştia numărul de telefon şi mai ştia că aparatul de la el de-acasă, care fusese deranjat săptămînă trecută, funcţiona. N-ar fi fost surprinsă dacă n-ar fi răspuns nimeni, pentru că era sigură că, cel puţin acasă, nu era. Ceva se încurcase ; şi chiar şi acum încă probabil că se străduia să ajungă la Gara Victoria. Totuşi, cineva răspunse la telefon ; evident, servitoarea.

— Domnul Golspie e acasă, te rog ?

— Nu, nu-i acasă. A plecat. A plecat şi *miss* Golspie. Au plecat amîndoi, zise vocea.

— Au plecat ? Vrei să spui... s-au dus în oraş ?

1 — Nu, au plecat. Au plecat de tot.

— Dar... nu înţeleg. Eşti sigură ? Aveam o întîlnire cu el astă-seară.

— Tot ce ştiu e c-a plecat, şi *miss* Golspie a plecat şi ea. Au plecat în Africa de Sud, sau în America de Sud, sau undeva intr-umil din locurile astea... Cu vaporul au plecat, asta *ştiu* bine. Le-am ajutat la împachetat, şi n-a fost glumă ! Şi au lăsat aici o harababură ce nu s-a pomenit, asta pot să v-o spun ! Acuma fac curăţenie după dînşii, pentru că au închiriat mobilat, şi eu am rămas la ei, eram cu apartamentul. A fost un domn, cînd eram la masă, continuă vocea, ca şi cum îi făcea plăcere să stea puţin de vorbă cu cineva, şi tare mult ar fi vrut să dea de domnul Golspie, dar n-am putut să-i spun altceva decît c-a pleccft, c-a plecat de dimineaţă, cu bagaj cu tot, c-avea o mulţime de boarfe.

— Domnul Golspie a lăsat vreun bilet pentru cineva ?...

— Nu. A plecat, şi-atît...

— Bine, mulţumesc, zise *miss* Matfield, punînd receptorul în furcă.

Plecase. Plecase din ţară fără măcar să-i spună că

pleacă, fără măcar să-i spună că nu poate să vină la întîlnire la gară. A zvîrlit pur şi simplu *week-end*-ul în lături, şi pe ea totodată, ca pe-o simplă bucată de hîrtie mototolită. Chiar dacă nu uitase cu totul, însemna că nu ţinuse destul la ea ca s-o vadă o ultimă oară, sau măcar să-i trimită o vorbă. Ăsta era omul... Oh, ce umilinţă !

Plecă de la gară roşie de ruşine şi de mînie. Cu o oră mai devreme poate s-ar fi simţit uşurată dacă domnul Golspie ar fi venit şi i-ar fi spus că-i era imposibil să plece cu ea în *week-end* de data asta. Dar aşteptase încremenită locului, cu valiza în mînă, cu inelul acela dezgustător în poşetă, aşteptase încremenită locului, şi în vremea asta domnul Golspie era la kilometri depărtare, fără să-i pese dacă ea va rămîne tot restul vieţii aşteptînd în Gara Victoria. De cînd se ştia, niciodată nu simţise un atît de amar dispreţ faţă de ea însăşi. Îi venea să plîngă şi să tot plîngă, nit pentru că plecase şi probabil nu va mai da niciodată ochii cu el, ci' pentru că indiferenţa Iui neaşteptată, nebănuită, mai ales în momentul acesta, o făcea să se simtă atît de jalnic de măruntă şi de stupidă. Supliciul pe care-l îndura era ca atacul unei molimi neprevăzute, îngrozitoare. Mîndria ei călcată în picioare sîngera şi o durea, în aşa hal o durea, încît se simţi rău.

Asta a fost pricina că nu se întoarse, aşa cum îi poruncise primul imbold, la gară, să ia primul tren ce-i va ieşi în cale şi să fugă, pentru astea două zile, cu orice preţ, de Londra şi de cămin. Nu putuse. Lra stoarsă de orice energie şi iniţiativă. Se simţea prea obosită. Prinse un autobuz de pe linia 2, se urcă pe imperială, şi apoi privi, cu ochi care o usturau, înceţoşaţi, şi refuzau să mai vadă ceva aşa cum trebuie, sclipirile şi obscuritatea albastră a unei jumătăţi de Londra trecînd bălăbănindu-se pe lîngă ea, Hyde Park Corner, Park Lane, Oxford Street, Baker Street, Finchley Road, toate un talmeş- balmeş de lumini şi beznă, fără nici un înţeles, care nu-i spuneau nimic lui Lilian Matfield, nu-i spuneau mai mult decît i-ar fi spus vreun fluviu chinezesc pe care l-ar fi văzut unduind pe un ecran

de cinematograf. ,

Ajunsă la cămin, se grăbi să urce scările, ca şi cum valiza pe care o purta ar fi fost de furat. în grabă, maşinal, se spălă, îşi aranjă părul, îşi schimbă rochia, îşi dădu cu pudră pe faţă şi coborî în sala de mese. Nu simţea nevoia să mănînce, dar ceva o împingea să se zvîrle înapoi în rutina căminului. Avu grijă să aleagă una dintre mesele acelea eteroclite pentru întîr/iaţi, la care se vorbea puţin, şi dacă se vorbea, subiectele gravitau doar în jurul unor chestiuni impersonale, a unor generalităţi. Mîncă puţin, şi înfăţişarea şi mirosul mîncării, înfăţişarea tuturor celor de-acolo, zgomotul convorbirilor şi al veselei care umplea camera îi făceau rău. Cu toate acestea, rămase şi bău cafeaua împreună cu ceilalţi. Cînd se întoarse în odaie, începu să-şi examineze toate rochiile şi, încruntată, puse cîţiva ciorapi deoparte, să-i cîrpească. Apoi îşi aduse aminte de ceva..

— Pot să intru ? întrebă *miss* Morrison. Alo, Matfield, ce» doamne iartă-mă e cu tine ? Arăţi parcă s-ar fi întîmplat o nenorocire (

— Aruncam ceva, răspunse ea închizînd fereastra.

Afară, undeva, căzuse imitaţia ieftină de verighetă.

Miss Morrison, care purta papuci, intră alene, încercînd să fie elegantă, distinsă — pentru că nu-şi pierduse încă zvelteţea — şi se aşeză în fundul patului, la picioare, rezemîndu-se dc perete.

— Oh, la spune, parcă trebuia să fii plecată undeva ? ! exclamă en. Nu trebuia să pleci în *week-end ?* *'j*

— Trebuia, zise scurt *III las* Matfield, dar mi-am schimbat gtndul.

— Blllne.

Şl asta fu tot ce avu de zis *miss* Morrison. Era una dintre virtuţile ci, după cum începuse să remarce *miss* Matfield, că nu punea întrebări cînd în mod vădit nu erau binevenite, şi nu încerca, afară doar de cazurile cînd o făcea din amuzament, să te tragă dc limbă.. Majoritatea fetelor de la. „Burpenfield” — dacă te vizitai cu eie — nu-ţi

permiteau niciodată să ai o viaţă personală a ta fără să-şi vîre nasul şi s-o afle.

— Ar fi trebuit să ies şi eu astă-seară, continuă *miss* Merrîson în felul său molîu obişnuit, dar mă plictiseşte, mi-e lene. Nu-mi aduc aminte să-mi fi fost în viaţa mea atît de lene ca azi, poate doar atunci cînd aveam gripă sau ceva. M-aş duce să consult un doctor, dar nu-mi pot permite, şi, pe urmă, eu sînt cu totul împotriva sistemului ăstuia al nostru, al femeilor, de a alerga după doctori şi a li te închina. Cadnam era gata să-nne- bunească după un doctor al ei Ia care-a fost. Are cincizeci de ani, fireşte, şi-i însurat în toată legea, zicea ea, „dar e cel mai seducător bărbat din lume, draga mea", zicea. Şi continua să mă-nnebunească şi pe mine. Găsesc că-i revoltător felul în care femelele astea tinere îşi adoră doctorii şi dentiştii. Refuz categoric să intru în tagma lor ! Tu nu ? După asta or să-nceapâ cu vicarii şi cu preoţii, draga mea, parc-ar fi nişte căţeluşe...* ah, mi-e silă ! Dar, cum ziceam, mă simt pur şi simplu bolnavă, în parte e de vină şi idioţenia respectabilei mele patroane, care, sincer îţi spun, este cea mai neroadă femeie de pe faţa pămîntu- lui, şi se idioţeşte pe zi ce trece, şi apoi, în parte, e şi vina anotimpului. Nu crezi, cinstit vorbind, că ăsta e cel mai infect şi. mai scîrbos timp din tot anul ? Sîntem atît de departe de oricine sau orice e interesant, nd-i aşa ? E infernal de searbăd. Nu eu o să le reproşez ălora de care se ocupă revistele ilustrate

— *lady* Chagworth, colonelul Mush şi Friend — că pleacă să se „destindă" pe Coasta de Azur sau la Madeira, sau unde s-or fi dueînd. Le zic „să le fie de bine", şi gata, tu nu ? Cu toate că, recunosc, n-ar trebui să se ducă în fiecare an aceiaşi şi aceiaşi, iar cei care rămîn acasă să fie, de asemenea, aceiaşi şi aceiaşi, ca noi, şi să ne înghesuim în autobuze în serile cu ploaie. Ar trebui să se mai schimbe puţin : anul ăsta-i rîndul vostru. La anul să fie rîndul nostru. Ceva cam în genul ăsta.

— Cred şi eu, zise *miss* Matfield cu oarecare indiferenţă, continuînd să-şi pună rochiile la loc. E

dezgustător de nedrept. Cred c-âm să devin bolşevică.

— M-am gîndit de multe ori să devin şi eu *ceva,* zise gînditoare *Miss* Morrison. Ai o ţigară ?

— Pe undeva pe-acolo pe sus. Poţi s-ajungi pînă acolo ? Aş fuma şi eu una.

M/ss Morrison găsi ţigările, îi întinse una, însoţind-o cu o privire curioasă.

— Am fost aseară la piesa aceea a lui Cehov. Ţi-am spus ? Nu ţi-am spus. Draga mea, nu te duce. Am plîns pînă n-am mai putut, da," sincer am plîns. Era întocmai ca la „Burpen- field", dar aşaaa... spus pe faţă, groaznic... absolut înfiorător ! Cînd m-am întors acasă, aseară, îmi ziceam : „Nu mai pot suporta. Nu mai pot suporta *l"*

— Cred că spui prostii, Morrison, zise *miss* Matfield aşe- zîndu-se pe unicul scaun.

— Ce prostii ?

— Astea toate... cu „nu mai pot suporta" şi cu căminul, că este ca în piesa lui Cehov. N-au nimic comun.

— De unde ştii, draga mea ? N-ai văzut piesa.

— Am citit-o.

— Nu cred că-i acelaşi lucru numai s-o citeşti. Admit că la prima vedere nu seamănă de loc, dar, sincer, are aceeaşi... cum îi zice... aceeaşi atmosferă.

— N-are de loc, îţi repet, spuse *miss* Matfield serios. Şi găsesc, tot sincer, că-i stupid să tot vorbim aşa despre căminul ăsta. E ridicol... nu-i decît exagerare neroadă. Cînd vorbeşti în felul ăsta, Morrison, mă plictiseşti...

— De cînd, draga mea ?

— Să-ţi spun drept, am stat şi m-am gîndit : e pur şi simplu absurd, pe lîngă că e deprimant, îngrozitor de deprimant, să tot vorbim într-una, aşa, de viaţa pe care-o ducem aici.

O face de o sută de ori mai rea decît este. Şi, în orice caz, e departe dc a fi atît de rea. Şi dacă e, e vina noastră.

— Draga mea, nu-mi vine să cred că vorbeşti serios. "

— Ba da, vorbesc serios.

Rostind cuvintele acestea, *miss* Matfield puse ţigara

de o parte, privi cîteva clipe în pămînt şi, inexplicabil, izbucni în lacrimi.

— Îmi pare rău, exclamă ea după cîteva minute, după ce-i trecuse. N-am înnebunit, cu toate că n-aş putea spune că ar fi fost imposibil. M-am simţit foarte dărîmată, cred, după atîta încordare, ştii...

— Draga mea, zise *miss* Morrison, care se purtase cu un tact desăvîrşit, dacă n-aş fi plîns pe rupte aseară, la piesă, nu ştiu ce-aş fi făcut astă-seară.

— Ascultă, izbucni *miss* Matfield, sărind în picioare şi zîmbind printre lacrimi. M-am hotărît. Acum. Da, m-am hotărît. E foarte serios. Am de gînd să m-apuc de lucru cum trebuie şi să capăt un post mai bun, să fac bani, bani mulţi !

— Nu cumva ai de gînd să-ţi laşi postul pe care-l ai, sper ? *I*

— Doamne fereşte ! Dac-aş face-o, planul meu ar cădeabaltă. Nu, dar am de gînd să le spun că nu exisfiî ceva la birou sau în legătură cu biroul care să nu pot sau să nu vreau să fac, numai să mi se dea posibilitatea. Am de gînd să m-apuc cu-adevărat de afaceri, nu să mă cramponez doar de birou. Acum am o şansă foarte frumoasă, pentru că firma noastră lucrează intens şi ducem lipsă de personal, iar omul care efectiv vindea tot furnirul şi toate incrustaţiile a plecat...

— Nu cumva cel de care mi-ai vorbit, seducătorul ?...

— Da, continuă în grabă *miss* Matfield. A plecat, şi asta înseamnă că o să fie enorm de mult de lucru şi or să trebuiască să angajeze oameni noi. Ei, am să mă duc dimineaţa în fundătură... şi n-aş fi avut nevoie să mă duc, pentru că mă învoisem, gîndind c-am să plec undeva pentru *weeck-end...*

— Stai o clipă. Vrei să spui că ai într-adevăr dimineaţa de mîine liberă şi că totuşi ai de gînd să te duci la birou ? Asta vrei să spui? Draga mea, miroase a disperare...

i — Da, am să mă duc. Am să mă duc la domnul Dersingham şi-am să-i spun că mă socotesc în stare să fac

orice-i în stare să facă orice bărbat... şi nu-mi pasă dacă trebuie să mă duc să vînd furnir în cele mai suspecte cartiere ovreieşti din East End... şi că *trebuie* să mi se dea o posibilitate. Cred că o să vrea şi el, mai ales acum, că afacerile merg atît de bine şi n-au personal. O să-i fie uşor să găsească o altă fată în locul meu, care să bată la maşină şi să facă celelalte treburi de birou. Eu am să m-apuc de ceva serios, şi pe urmă am să cer mărirea salariului. Foarte curînd s-ar putea să capăt un alt post, cu un salariu cum se cade, cu răspundere şi cu de toate.

— Eşti nebună, Matfield! Deşi sînt convinsă c-ai fi în stare să faci tot ce-ai spus, dacă ţi s-ar da posibilitatea.

! — Trebuie să mi-o dea, şi sînt sigură c-am să pot răzbate, j Timp de o oră întoarseră subiectul pe toate feţele, şi după ' ce-i plecă prietena, *miss* Matfield continuă să-şi tot facă şi refacă planul. începu să vadă firma „Twigg *&c* Dersingham" devenind din ce în ce mai prosperă, iar ea însăşi ajunsă partener în firmă, devenind şi ea din ce în ce mai prosperă, o dată cu firma. Sosea în Fundătura îngerilor într-o maşinuţă cochetă, şi cobora, femeie de afaceri rece, capabilă, îmbrăcată cu o anume austeritate, dar totuşi atrăgătoare. Pînă s-apuce în cele din urmă s-adoarmă, îşi mobilase nu numai micul ei apartament din oraş, ci şi micul *cottage* de la ţară pentru *weeck-end*-uri, devenit obiectul admiraţiei încîntate a mamei sale şi a oaspeţilor

Întîmplători. „Lilian, *eşti* o fată norocoasă", exclamau ei ; dar ea le răspundea că totul nu era decît rezultatul muncii neostenite. Fu ultimul vis al zilei, vis foarte agreabil. Visurile care urmară, noaptea, visuri ce veneau fără să fie chemate — straniu de diferite — erau toate întunecoase şi frămîntate, ca visurile unui copil mutat în grabă într-un pat străin.

3

Doamna Dersingham, *miss* Verever şi domnul şi doamna Pearson jucau bridge în apartamentul, de sus de la numărul 34, Barkfieid Gardens, în salonul familiei Pearson. Domnul Dersingham ar fi trebuit să fie şi el acolo, dar

telefonase spunînd că afaceri urgente îl reţin la birou, aşa că *miss* Verever, care de obicei în această perioadă a anului era plecată în străinătate, dar rămăsese la Londra pentru că era în conflict cu avocaţii ei, îi luase locul. Era gata totdeauna să ia locul orişicui la masă sau la bridge, deşi niciodată nu lăsa nici cea mai uşoară impresie că-i face plăcere. Masa de joc se afla aşezată în mijlocul camerei, unde găseai loc exact cît trebuia pentru masă şi cei patru jucători, în ciuda faptului că era o încăpere mare, mai mare decît oricare dintre camerele apartamentului de jos al familiei Dersingham. Buclucul era c$ Pearsonii aveau multe lucruri. La început mobilaseră camera cu mobilă bună, solidă, în stil victorian din perioada tîrzie, şi apoi începură să înghesuie, tot acolo, fel de fel de obiecte eteroclite din Orient, toată prada de la Singapore. Dacă Federaţia Statelor Malaieze ar fi fost distrusă de un cutremur de pămînt şi-apoi măturată de un val uriaş de maree, viaţa de-acolo ar fi putut fi reconstituită pe baza acestei camere, care dădea de ruşine orice expoziţie misionară. Un om, oricare, arăta acolo nelalocul lui, şi nimeni nu arăta mai puţin la locul lui decît Pearsonii înşişi.

„

Erau acum la al treilea *robbcr*. Doamna Dersingham avea de partener pe domnul Pearson, şi erau destul de bine potriviţi, pentru că ea era un jucător destul de temerar, pripit, în timp cc el era foarte greoi, circumspect, avea un joc cusut cu aţă albă, deşi încerca întotdeauna să dea impresia că joacă teribil de şiret. Nimeni nu credea însă în şiretenia lui, cu excepţia soţiei sale, care-şi clătina misterioasele-i bucle negre, manifestîndu-se zgomotos, cu aere de fetiţă, la toate sinistrele lui subtilităţi.

„Nu-i extraordinar, exclama ea cînd domnul Pearson, după ce îşi frecase îndelung bărbia şi făcuse ochii mici, izbutea vreo foarte banală impasă. Doamna Pearson, cu toate că şezuse ani de zile la mese de bridge, era una dintre acele jucătoare proaste şi Jbine dispuse care veşnic cer şi primesc sfaturi, dar n-au nici cea mai mică intenţie de a-şi ameliora jocul. Probabil că pentru ea cărţile de joc

însemnau tot atîtea simple bucăţi de carton, iar real era doar cadrul societăţii, figurile din jurul mesei verzi şi conversaţiile uşoare şi agreabile din cursul partidelor. Dacă cineva ar fi propus să se joace, cu aceleaşi cărţi „soţ sau făr' de", sau pasienţe, ar fi fost încîntată, dar cum lumea, atît la Singapore, cît şi la Londra, părea să prefere bridgettl, făcea cu plăcere pe al patrulea la bridge. Iar dac-ai fi dat prin ciur tot Barkfield Gardens, ar fi fost cu neputinţă să găseşti un partener mai nepotrivit pentru *miss* Verever, care avea un joc de bună calitate, aprig, strîns, fără milă şi detesta pălăvrăgeala inutilă în timpul jocului, şi pe toţi idioţii care *nu* scoteau atutirile, pe toţi nerozii care ţineau cu dinţii de aşii lor nenorociţi, pe toţi monştrii imbecili care spuneau : „Ai văzut-o de curînd ? Sînt săptămîni de zile de cînd n-am mai întîlnit-o. la să vedem, care-i atuul ?" Doamna Pearson întrunea senină toate greşelile de bridge pe care *miss* Verever le întîlnise în viaţa ei, iair privirile şi tonul domnişoarei Verever, totdeauna bizare şi supărătoare, erau acum mai bizare şi mai supărătoare decît oricînd, astfel încît doamna Dersingham, foarte înfricoşată, regreta, şi ar fi preferat să n-o mai fi poftit să ia locul lui Howard Asupra doamnei Pearson, însă, aceste priviri cu totul ciudate, aceste accente muşcătoare păreau să n-aibă nici un efect.

— Ei, zise domnul Pearson, luînd condeiul în mînă, aţi intrat de trei ori, cdntrat — trei sute la noi. Onoruri simple la voi — optsprezece. N-a ieşit chiar aşa prost de data asta, ce zici, parteneră? Trebuie să facem ceva, cît se mai poate. Tii- tii-tii-tii-tii.,.

— Nu-i teribil ? strigă doamna Pearson. Şi dumneata eşti aproape la fel, doamnă Dersingham, pentru că-l încurajezi. Vezi ce-nseamnă să-l ai pe bărbatu-meu adversar la joc, *miss* Verever ? E-un om îngrozitor. Nu-i nimic, data viitoare ieşim mai bine, nu-i aşa ?

— Era oare necesar să mergi la trei pici ? întrebă *miss* Verever, amar.

— Păi nu era ? Oh, spune-mi, te rog, dacă nu era. Cînd

dumneata ai cerut una, înţelegi, şi eu aveam cîteva pid, m-am gîndit că dacă joc pică, putem cîştigă *robber*-ul. Dacă crezi c-am greşit cu ceva, *miss* Verever, nu te jena să-mi spui, eu ştiu că dumneata eşti mult mai tare decît mine. Ar fi trebuit să fi jucat rigă întîi ?

Miss Verever trase aer adînc în piept, dar doamna Dersingham i-o luă înainte :

— Oh, hai să renunţăm la regrete tardive ! exclamă ea. Cine dă cartea ? Cine-ntreabă, nu ?

— Sper că domnul Dersingham o să urce pînă sus cînd se întoarce, nu-i aşa? zise doamna Pearson.. care nu scăpa niciodată prilejul de a face un pic de conversaţie. A întîrziat, nu ? Trebuia să fie foarte obositor pentru el, sărmanul. Noi ştim ce-nseamnă asta, nu-i aşa ?

— Ştim, ştim, răspunse bărbatul ei. Cel puţin eu, eu ştiu, draga mea. Tii-tii-tii-tii-tii...

— Lucra uneori teribil de tîrziu acolo, la Singapore, explică doamna Pearson. Cîteodată noapte după noapte, şi în sezonul cald pe deasupra.

— Nu era cazul să mă plîng, cu toate astea, zise domnul Pearson. însemna că afacerile mergeau bine.

— Da, natural, ăsta-i şi sentimentul meu, zise d<? amna Dersingham, oprindu-sc din datul cărţilor. Presupun c-au avut un zor neprevăzut, sau ceva, în fine...

— Asta-i superb, nu ? exclamă doamna Pearson. îmi face plăcere să aud despre cineva pe care-l cunosc că-i merge bine. Sînt atît de mulţi cei cărora nu le merge... nu-i aşa?,..

— Înseamnă foarte mult pentru Howard să fie atît de ocupat, zise doamna Dersingham, cu cărţile încă nemişcate în mînă. Acum îi place cu-adevărat să lucreze în City. începuse să fie foarte deprimat acum cîtăva vreme din cauza atmosferei. Dar, ia să vedem ?...

— Cartea următoare-i a mea, anunţă rece *miss* Verever.

— Oh, da ? Foarte bine, atunci. ,

Continuă cu împărţitul cărţilor.

— Da, nu voiam să m-amestec atunci, draga mea, începu doamna Pearson, dar i se reteză scurt pofta de vorbă.

Cînd doamna Dersingham îşi ridică ochii spre dreapta, la miss Verever, o văzu aruneîndu-i o privire teribilă, aşa că declară în grabă :

— Pas.

— Aveam impresia, pe vremea aceea, că arăta foarte deprimat, continuă doamna Pearson. Acum vreo şase luni de zile, nu-i aşa ?

— O cupă, zise *miss* Verever calm, dar cu un ton înfrico- ' ştător. O *cupă !*

— Ah, dragă, ai şi început licitaţia ? Ce repede-ţi aranjezi cărţile *!* Doamna Pearson începu să şi le aranjeze pe ale sale cu un fel de frenezie : Ai zis o cupă ? Aşa ai zis, nu ? Ei bine, după cele ce s-au întîmplat ultima oară, voi spune pas !

— Dar nici nu-i rîndul tău să spui ceva, îi atrase atenţia domnul Pearson. în jocul acesta are, în sfîrşit, şi sărmanul tău soţ ocazia să scoată o vorbă. Şi eu spun... Un fără-de-atu. Da, draga mea, aici i se permite şi soţului tău să vorbească. Tii- tii-tii-tii-tii...

În *robber*-ul acela aveau toţi cîte o manşă, aşa că *miss* Verever se urcă pînă la trei cupe, dar adversarii ei merseră la trei fără-de-atu, le făcură, cîştigară *robber*-ul şi o trecură cu minus opt sute de puncte.

— Mai e timp pentru încă un *robber ?* întrebă doamna Pearson, care era totdeauna gata să continue jocul, poate pentru că efectiv ea nu-l începea niciodată.

— Nu cred să mai fie, zise *miss* Verever, cu unul dintre zîmbetele ei speciale.

— Nu,, să ne oprim aici ! exclamă doamna Dersingham.

— Cineva îmi datorează patru şilingi şi nouă *pence,* puse în vedere domnul Pearson.

— Ascultaţi-l puţin *!* Sincer, nu-i îngrozitor cînd joacă bridge ? ! Cred c-am pierdut patru şilingi şi nouă *pence,*

sau nu cumva sînt cinci şi nouă *pence ?* Doamna Pearson îşi scutură buclele frenetic : Dar *ţie* nu vreau să-ţi plătesc nimic, ca să ştii.

— Tii-tii-tii-tii-tii,..

— Cred că eu trebuie să-mi plătesc datoriile *mele,* zise *miss* Verever, privind la socoteală cu un aer de parc-ar fi fost ceva dezgustător. Apoi, aruncîndu-şi privirea în jur, fără să-şi modifice expresia : Mi şe pare că dumitale trebuie să-ţi plătesc, draga mea. Dar mi-e teamă, da-da, mi-e teamă că va trebui să te rog să-mi dai restul.

— Nu face nimic, zise repede doamna Dersingham. Nici eu n-am mărunt.'

— Fii bună şi aminteşte-mi data viitoare, atunci.

Miss Verever rosti cuvintele acestea cu aerul c-aveau să se întîlnească în curînd în vreo cameră de tortură.

Venise cineva. Trebuia să fie — chiar era — domnul Der- singham. Intră clipind puţin din ochi. Soţiei sale nu-i plăcea ^ cum arăta. Era roşu la faţă, ţinuta îi era puţin deranjată.

Doamna Pearson se repfczi la el :

— Vino, vino-ncoaCe. Sărmanul, sărmanul de el ! Şezi aici. Fă-te comod. Ai muncit toată vremea asta, şi noi, noi ne distram. Walter, da-i bietului domn Dersingham imediat ceva de băut. Sînt sigură că-ţi face plăcere, nu-i aşa ?

Domnul Dersingham spuse că da, şi în clipa următoare dădea pe gît o gură bună dintr-un *whisky* mare cu sifon. Cînd puse paharul jos, întîlni privirea neveste-si, şi un moment, rămase încremenit. îi displăcea înfăţişarea lui mai mult ca oricînd. în primul rînd, nu era nici pe departe primul lui *whisky* mare din seara asta. Observă imediat lucrul acesta. Dar nu numai atît. *Ceva* nu era în regulă. îşi roti privirea şi o zări pe *miss* Verever fixîndu-l, şi hotărî imediat că va fi cu-atît mai bine cu cît *miss* Verever va pleca mai repede. De Pearsoni nu se sinchisea prea mult, erau oameni cumsecade şi modeşti, dar ca Maud Verever s-âudă sau să vadă ceva, nu-i convenea. Era gata să propună să plece, cînd domnul Pearson începu să

vorbească :

— Zi grea, Dersingham, ai ? zise el cu simpatie şi cu obrajii tremurînd. Tocmai vorbeam despre asta. Eu ştiu censeamnă. Am avut şi noi zoruri de-astea, ştii, cînd lucram pînă la miezul nopţii, şi pe deasupra şi în sezonul cald, fără pic de aer de respirat. îţi scoate sufletul din tine, ascultămă ce-ţi spun. Dar, e bine pentru afaceri, nu-i aşa ? E mai bine decît invers, ce zici ? Tii-tii-tii-tii-tii..,

— > Cred că-i vrenlea să plec, zise *miss* Verever cu unul dintre zîmbetele ei înfiorătoare.

— V-aţi amuzat bine ? întrebă domnul Dersingham.

Miss Verever se întoarse, tresărind :

— Ah... Fireşte ! răspunse şi rămase cu ochii fixaţi pe el.

— Biine... îmi face plăcere s-aud. îmi face plăcere s-aud despre toată lumea că s-a amuzat, dar în special de dumneata, *miss* Verever...

Era în cuvintele acestea ceva cu totul extraordinar, dar *miss* Verever nu le acordă suficientă importanţă şi nu se opri să investigheze. începu să-şi ia rămas bun. Doamna Dersingham spuse că ar trebui să plece şi ei, dar domnul Dersingham refuză să se clintească din loc, aşa că *miss* Verever plecă singură, însoţită însă de doamna Dersingham pînă jos, la capătul scării.

— Howard pare să nu se simtă prea bine astă-seară, n-ai impresia ? zise *miss* Verever cînd ajunseră în holul de jos) în jumătatea dc clădire a Dersinghamilor.

— E obosit, asta-i tot. Cred că nu se simte tocmai bine. A muncit extraordinar de mult. E teribil de obositor să lucrezi noaptea atît de tîrziu, la ei, în City.

— Presupun că da.

Şi ar fi fost cu neputinţă să îngrămădeşti în trei cuvinte o cantitate mai mare de îndoială şi subînţelesuri decît reuşise *miss* Verever.

— Fireşte că da ! exclamă doamna Dersingham, cu o nuanţă de enervare. încearcă, şi-ai să vezi.

— Cum, dragă, dumneata ai încercat ? Dac-ai încercat,

să ştii că-i pentru prima oară c-aud aşa ceva. în orice caz, sper că Howard o să se simtă curînd mai bine. N-ar trebui să se epuizeze în halul ăsta. Probabil că-i face foarte rău. N-ai impresia ? Draga mea, a fost foarte drăguţ din partea ta să mă chemi să fac pe al patrulea la o partidă cu doamna Pearson. La revedere, scumpa mea.

Doamna Dersingham se grăbi să se-ntoarcă sus la Pearsoni, puţin alarmată şi foarte iritată. Avea impresia că Howard nu fusese de loc reţinut la birou, ci că trecuse pe la club, unde băuse mai mult decît putea suporta. Totdeauna exista, cu Howard, această uşoară notă de primejdie. îl găsi aşezat adînc în fotoliu, cu picioarele întinse drept înaintea sa, ascultîndu-i pe Pearsoni, care continuau să vorbească despre Singapore.

— Dacă le socoteşti toate, una peste alta, ştii, trăgea concluzia domnul Pearson, viaţa acolo rămîne destul de agreabilă, deşi nu mai e ce-a fost. Nicăieri în Orient nu mai e ce-a fost. Cu toate astea, chiar şi aşa, cred că, dac-ar trebui s-o iau de la-nceput, tot acolo m-aş duce, sincer îţi spun, tot acolo m-aş duce.

— Biiine ! zise domnul Dersingham, cu un fel de solemnitate lugubră. *AU right,* Pearson, atunci ce s-aude cu postul pe care ai promis că mi-I găseşti acolo ?

— Orieînd vrei, orieînd vrei ! Tii-tii-tii-tii-tii... Cînd ai vrea să pleci ?

Evident, domnul Pearson considera întrebarea drept o glumă reuşită.

— Poţi să-ncepi să mi-l cauţi, amice.

Doamna Pearson intră şi ea în joc.

— Ai face bine, draga mea, dac-ai începe să-ţi pregăteşti rochiile, i se adresă ea doamnei Dersingham, care zîmbea, dar nu din toată inima.

Nu găsea nimic prea amuzant în toate astea, şi bărbatul ei se comporta cum nu se putea mai stupid. Era timpul să-l ia de acolo.— Vorbesc foarte serios, ştii, declară el, cu aceeaşi solemnitate lugubră. Nu glumesc. Fă-mi rost de slujba aia cît de re^ pede poţi. Vorbesc serios.

— Foarte bine. La fel şi noi. Pe cînd ai vrea. atunci ? Tii- tii-tii-tii-tii...

Domnul Dersingham îşi goli paharul, apoi examina ceea ce mai putuse rămîne în el, ultimii stropi aurii, cu o atenţie concentrată, care te făcea să crezi că efectuează o experienţă de chimie.

— Acum, *sincer,* trebuie să mergem şi noi acasă, sincer trebuie să mergem ! cxclamă doamna Dersingham cu o voioşie silită.

Şi în mai puţin de două minute spuse tot ce era de spus, îşi împinse bărbatul afară şi ieşi după el. în salonul de jos nu se făcuse focul, dar în sufragerie mai era puţin jăratic. Domnul Dersingham intră aici şi se lăsă, greoi, într-un fotoliu. Nevastă-sa intră după el, dar nu se aşează.

— Mă duc să mă culc, anunţă ea, rece.

— Uri moment, zise domnul Dersingham cu glas înfundat.

— Prefer să mă duc să mă culc. Sînt obosită, chiar dacă tu nu eşti.

Şi se întoarse să plece.

—Nu, nu pleca I strigă el, destul de tăios de data asta, aproape fără urmă de acea răguşeală în glas care se remarcase cu puţin înainte. Te rog să nu pleci, Pongo, am ceva să-ţi spun.

Femeia închise uşa şi se întoarse. „Pongo'* era diminutivul ci, o alintare de demult, şi chiar şi acum, cînd era supărată pe el, cînd îl vedea mare şi roşu cum era, clătinîndu-se pe picioare, chiar şi acum, cînd ştia pe dinafară toate prostiile de care era în stare, cînd îl vedea tolănit acolo, aprins la faţă şi ameţit de *whisky,* cu totul altfel decît omul cu care îşi imaginase că se mărită, de o sută de ori mai puţin atent şi mai puţin prevenitor şi deştept şi curajos, chiar şi acum ecoul acestui „Pongo” îi dădea oarecare emoţie. Se înfuria împotriva ei însăşi că o simţea. Dacă el îşi închipuia că o să i se ierte imediat totul numai pentru că-i spunea „Pongo”, se înşela grozav.

Se duse de cealaltă parte a căminului şi rămase în

picioare, privindu-l.

— Cred şi eu că ai ceva să-mi” spui. Ai fost la club ?

Domnul Dersingham făcu un semn afirmativ cu capul şi un gest de nerăbdare cu mîna.

— Asta nu-i nimic, mormăi el.— Nu, dar cînd vrei să pretinzi că ai avut de lucru atît de tîrziu şi de fapt te duci la club să te-ameţeşti cu băutură, ai putea cel puţin să ai atîta bun-simţ şi să te fereşti din calea oamenilor, în loc să dai buzna printre ei şi să te porţi atît de stupid. Nu, Howard, sînt pur şi simplu dezgustată. Tu ştii foarte bine că nu-s stupidă în chestiunea băuturii, cum sînt alte femei. Dar există o limită. Cred că în ultimele zile ai băut cam mult, mult mai mult decît e sănătos pentru tine. Da, vorbesc serios. Sus toată lumea a putut să-şi dea seama ce-a fost cu tine astă- seară.

— Oh, ce vorbeşti ?

Şi rîse scurt.

— Da, fireşte c-au putut.

— Ei, draga mea, poţi să mă crezi : *n-au* putut. Nici unul dintre ei. Nici chiar tu. Nu, nici tu.

— Oh, nu fi stupid, Howard.

— Nu sînt stupid. Aş da orice să fiu. Ai auzit cînd i-am spus lui Pearson de post ? Presupun că ai gîndit c-o fac pe amuzantul, nu-i aşa ?

— N-am gîndit de loc că eşti deosebit de amuzant, îi răspunse ea, cu toate că tu, evident, credeai că eşti. Dacă vrei să ştii ce-am gîndit, pot să-ţi spun : am gîndit că eşti totalmente stupid.

— Ei, Pongo, să ştii că n-am fost, zise el calm. Vorbeam foarte serios. Nu, ascultă. Sîntem ruinaţi... vreau să spun, firma ,,Twigg & Dersingham”... e complet la pămînt.

— Howard, dar nu se poate !

— Ba da, se poate. Din cauza asta am întîrziat astă-seară. Am băut ceva tocmai pentru că mă simţeam sfîrşit, şi presupun că da, mi se vedea pe faţă... îmi pare rău... dar am avut o zi infernală. Golspie s-a cărat şi ne-a lăsat baltă...

— Dar chiar zilele trecute mi-ai spus că şi dacă Golspie pleacă, n-ar avea importanţă, pentru că tu ai aranjat toate astfel încît să vă puteţi descurca şi fără el.

— Ştiu, dar porcu ăsta infect mi-a tras clapa...

— Dar cum ? Nu înţeleg. Howard, nu vrei să spui că tot ce vorbeşti e serios ? Firma poate merge înainte, nu ?

Domnul Dersingham clătină din cap şi rămase cu privirea în altă parte. Arăta ca un copil mare şi prost. Doamna Dersingham se apropie de el.

— Spune-mi ce s-a întîmplat. De ce nu mi-ai spus imediat ? îmi pare rău că m-am supărat pe tine. N-am ştiut că e ceva serios... natural. Hai, acuma spune-mi.

Îi înşiră toată nenorocita poveste.

— Doar nu vrei să susţii că bruta asta a fugit, şi tu nu poţi să-i faci nimic, absolut nimic?! E ridicol! Nu poţi si reclami la poliţie ? De ce ? E întocmai ca o hoţie sau o escrocherie. *Este* o escrocherie! Am ştiut eu, am ştiut de la început c-o să se-ntîmple ceva din cauza omului ăstuia. Ne ura, după seara aceea cînd a fost la noi, şi mi-am pierdut firea cu maimuţa aia dezgustătoare de fată a lui. Am simţit tot timpul că ne ura. Ţi-am spus să te descotoroseşti de el, nu ţi-am spus ? Oh, Howard, ai fost un prost. Da-da, ai fost un prost. N-am să mai am niciodată încredere în tine ca om de afaceri. Iţi luaseşi obiceiul să-mi spui că eu nu mă pricep în treburi de-astea, în afaceri, dar la oameni sînt sigură că mă pricep — şi asta-i principalul — mai bine decît tine. Dar ce-o să se-ntîmple acum ?

— Nu ştiu... murmură el, nenorocit, şi încercă să-i explice, cît se pricepu mai bine, situaţia în care se aflau.

Ascultîndu-l, avu deodată impresia că cei patru pereţi care-i înconjurau, masa şi scaunele, bufetul, tot ce vedea, nu mai erau obiecte solide, fixe, prinse-n rădăcini într-o existenţă asigurată, ci deveniseră fragile ca sticla, nestabile şi unduitoare ca apa. Şi, de altfel, imaginaţia ei nu se oprea aici. Explora întregul apartament, salonul, bucătăria de dedesubt, camera copiilor şj dormitoarelor, şi nu descoperea nicăieri nimic real, în afară de cei doi copii

adormiţi, sus, şi cîteva posesiuni personale, care de mult încetaseră de a fi simple obiecte. îşi dădea seama acum, cu o consternare care o zguduia, că în Fundătura îngerilor, acolo, departe, se putea petrece ceva absurd şi fantastic, care să schimbe totul aici. Viaţa lor, aici, în Barkfieid Gardens, nu numai viaţa lor personală, ci şi toate celelalte, dereticatul şi gătitul, tîrguitul şi vizitele, nu erau mai mult decît o simplă flacără de lumînare, o rafală de vînt, care venea de nu ştiu unde, şi gata ; totul dispărea. înţelegea cum trăiau milioane dc oameni. Fu o clipă de revelaţie.

— Ce-o să ne facem ?

— Nu ştiu încă, răspunse el obosit. Lasă-mi un răgaz, să văd, să mă gîndesc. Pîn-acuma n-am avut cînd. Să fie-al naibii, mi-a căzut totul deodată pe cap, ca o năpastă. Doamne... Tare-s obosit...

Arăta disperat. Şi vocea îi suna a disperare. Mintea femeii începu să lucreze trepidant, iar efectul, după luni întregi de stagnare, de prefăcătorii, de visuri şi de vagi nemulţumiri, era ciudat de ilar :

— Crezi că domnul Pearson îţi poate găsi un post în Orient *?*

— Nu, nu cred.

— Dar de ce ? Nici nu i-ai cerut cum trebuie. El nu ştie că ai nevoie, că vrei într-adevăr, dacă realmente vrei, pentru că eu nu sînt chiar atît de sigură de lucrul ăsta.

— Îmi dau seama, draga mea, că nu ştie. Dar sînt sigur că atunci cînd o să ştie, o să schimbe placa. Am simţit-o cînd vorbea astă-seară. Totul e posibil, cîtă vreme pare o glumă, adăugă el amar, ca şi cum atunci ar fi descoperit cum era lumea şi cum sînt făcuţi oamenii. Din clipa cînd va constata că vorbesc serios, o să facă o mutră de-un cot. Nu vreau să spun că nu-i un om cumsecade şi aşa mai departe. Dar el crede că vorbeşte cu un om de afaceri căruia îi merge bine şi care în realitate n-are nevoie de post; Asta-i deosebirea.

— Simt nevoia să beau un ceai. zise ea. E inutil, trebuie să discutăm chestiunea. Dacă mă culc, tot n-am să

pot închide ochii, şi dacă mai stăm, simt nevoia să beau un ceai. Mă duc jos să-l fac. Nu, pot să-l fac şi singură. Tu rămîi aici şi, Howard, încearcă de te gîndeşte la o soluţie. Caută să vezi de ce bani mai dispunem... şi. toate astea.

Cînd se întoarse cu ceaiul, el mai şedea încă în fotoliu ghemuit.

— Ascultă, m-am gîndit, începu ea, aproape veselă.

Dar cînd îl văzu zăcînd acolo, grămadă, puse tava deoparte, veni la el, îl îndreptă în fotoliu şi rămase privindu-l în ochi, cu mîinile tot pe umerii lui.

— Mă iubeşti ? întrebă ea.

Găsi întrebarea la fel de penibilă ca întotdeauna, dar de data asta nu mai încercă nimic din enervarea aceea masculină sau din îngăduinţa silită.

— Desigur că te iubesc, mormăi încurcat, dar n-am impresia că acuma-i momentul să ţi-o spun.

— Ba, natural, este. De ce nu ?

— Ştiu, te-am dezamăgit. Ţi-am înşelat aşteptările, şi încă rău de tot. Am fost un dobitoc. Recunosc c-am fost. Dar niciodată nu mi-au plăcut afacerile, ştiai asta, nu ? De n-ar fi fost blestematul ăsta de război, nu m-aş fi băgat niciodată în afaceri. Nu-i de loc genul meu. tn fond, niciodată n-am putut să sufăr Fundătura îngerilor şi toate afurisitele alea de ateliere de mobilă şi toţi trepăduşii ăia din East End care put, şi toate ! Am făcut cît am putut, dar totdeauna mi-a ieşit de-a-ndoaselea. Nu vreau să mă scuz, cu toate că, la drept vorbin^, cred că bestia aia ar fi izbutit să înşele la fel pe orişicare. Smeeth — şi ăsta a fost toată viaţa lui în afaceri «— n-a bănuit nici un moment nimic.A fost mai surprins decît mine. Tot aşa zicea şi un cunoscut cu care am vorbit Ia club. Zicea că n-a auzit de cînd e de-aşa ceva şi că nu mi se poate reproşa nimic. Dar asta este. Ce mă preocupă e că şi o parte din banii tăi sînt băgaţi aici. îmi pare rău, Pongo. Am încurcat-o.

— Eu mai am, totuşi, ceva bani.

— Nu mult, îi spuse el întunecat. Vreo mie două sute, poate. Nu, nici măcar atît.

— E şi asta ceva, nii ? E chiar mult, de fapt. La urma urmei, ai acuma destulă experienţă în afaceri. Atunci, îţi aduci aminte ce zicea unchiul Phil ? Un moment, să torn întîi ceaiul. Da, trebuie să bei şi tu un ceai.

Nu părea de loc deprimată. Peste cîteva săptămîni s-ar putea să se simtă nenorocită, o ştia ; părea că toate le ştie în seara asta, dar acum, în clipa de faţă, după cum arăta, s-ar fi putut întîmplă tot atît de bine să fi primit o veste foarte bună în loc de una foarte proastă. Spre deosebire de bărbatul ei, care se dovedea a fi numai pe jumătate ce părea a fi de obicei, în fapt un molîu apatic, ea îşi simţea toate însuşirile dublate. Luminile rampei fuseseră aprinse, cortina se ridicase, şi ea reacţionase imediat la chemarea dramei. Dar era mai mult decît atît. Nu mai juca un rol secundar, nu se mai făcea că joacă, în planul al doilea. împrejurările, zdrobindu-i bărbatul, îi aruncaseră o provocare ei personal, şi în acceptarea acestei provocări era ceva stimulator. Fiecare lucru devenise deodată real şi emoţionant, excitant. Planuri, cu toptanul, unele dintre ele înfiripate de demult, în visuri cu ochii deschişi, i se vînturau prin minte, şi acum, în timp ce el asculta, clătinînd uneori din cap, alteori privind-o cu speranţe renăscînde, ea i le desfăşura claie peste grămadă.

— Fireşte c-o să lăsăm apartamentul ăsta cît de repede o să putem — ar trebui să luăm şi o filodormă bună, gîndeşte-te la cît am cheltuit cu amenajarea — şi, pe urmă, sînt sigură că mama o să vrea să ia copiii pe cîteva luni de zile...

4

Da, domnul Smeeth se ducea acasă. Nici o clipă nu-i trecuse prin cap să se ducă să asculte finalul concertului. Terminase cu Brahms & Co. pentru multă vreme, dacă nu pentru totdeauna. Aşteptînd tramvaiul, îşi aminti din nou melodia aceea — ,.ta *tum* ta ta *tum* tum” — şi acum părea să fie ceva care se petrecea undeva departe, foarte departe, ca o sărbătoare în Australia. Spuse rămas bun melodiei. Şi pe cînd tramvaiul se bălăngănea scîrţîind pe

City Road, îşi lua rămas bun şi de la multe altele.

Se simţea destul de ciudat. Nu apucase să-şi ia masa de seară şi-i ghiorăiau maţele. *Whisky*-ul dublu îşi făcuse efectul. Simţea o durere undeva, într-o parte, nu mai încăpea nici o îndoială ; şi-apoi, natural, era lovitura pe care i-o dăduse vestea cea îngrozitoare. De ani de zile se strecurase cu precauţiune, cu temeri printr-o lume în care în orice clipă te puteai aştepta să ţi se întîmple cea mai mare nenorocire. Cea mai mare nenorocire se întîmplase. Ar fi putut să-şi spună, cu satisfacţie : „Ce-ţi spuneam eu ?” Poate că, de fapt, n-ar fi trebuit să simtă nici un fel de şoc. Dar nu era chiar atît de simplu. Niciodată nu se aşteptase să fie aruncat afară din postul său în felul ăsta. Văzuse totdeauna primejdii ivindu-se din multe părţi, dar nu era mai puţin adevărat că lovitura îi venise de unde nu se aştepta. Cu cît se gîndea mai mult, cu atît se mînia mai tare. Mînia lui nu era îndreptată împotriva domnului Dersingham, nici chiar împotriva domnului Golspie, ci împotriva lumii întregi, împotriva însăşi naturii lucrurilor.

Ani şi ani de zile te străduieşti să-ţi creezi o situaţie,, şi în cele din urmă izbuteşti să-ţi ai un locşor al tău, o mică lume a ta, în care cifrele fac ce le spui să facă, şi registrele îşi dezvăluie secretele lor, cunoscuţii de la bancă îţi spun : „Bună dimineaţa, domnule Smeeth”, şi toate sînt bune şi frumoase. Şi-o dată te pomeneşti cu un tip, apărut de nu ştiu unde, care se uită-ntr-un anuar comercial şi se-ntîmplă să-i cadă ochii pe firma ta, face-o plimbare pînă-n Fundătura îngerilor şi pe urmă, în mai puţin de şase luni de zile, fără ca tu să poţi interveni, fără să poţi spune o vorbă, te curăţă de tot şi de toate şi nici măcar nu-şi dă seama, nu se sinchiseşte de ce face. Tu stai şi-ţi termini liniştit treaba din ziua aceea, şi deodată... bang ! La ce bun tramvaiele astea care circulă-n sus şi-n jos pe City Road, taxatorii care-ţi iau banii pe bilet şi interzicerea fumatului în vagon şi a scuipatului pe jos sub sancţiune de amendă ; la ce bun să ai o stradă ca City Road şi s-o luminezi cu felinare şi să deschizi prăvălii şi să pui poliţişti să tot umble-n sus şi-n jos

de-a lungul ei ; la ce bun să mai plăteşti taxe şi impozite, să te bărbiereşti în fiecare zi şi să vezi dacă ai guler curat, să te duci la doctor şi la dentişti şi să citeşti jurnale şi să votezi dacă în fiecare clipă rişti să pierzi totul ? Of, doamne ! la ce bun toate astea ? !

Omul între două vîrste, încărunţit, care şedea în colţul unui tramvai în mers, cu pipa stinsă sub mustaţa-i sură, cu ridurile de pe faţă mai adînci decît oricînd, privea prin lentilele groase ale ochelarilor la panorama cunoscută a străzilor din nordul Londrei, dar nu vedea nici măcar o scjipire. Privirea îi rămlriea încremenită pe alcătuirea absurdă a lucrurilor, din care nu reuşea să priceapă nimic. Tremura puţin, nu de frică, ci de indignare. Ani de zile fusese urmărit şi terorizat de-o umbră, şi îşi văzuse toate lucruşoarele mici şi luminoase ale vieţii sale ameninţate de ea. Acum licărirea lor dispăruse, suflată, stinsă ; umbra se întinsese asupra lui, îl înghiţise ; prin ea se tîra şi tramvaiul, în ea era cufundată şi Stoke Newington Road ; dar toată teama lui fusese consumată de această umbră de mult, încă de pe cînd el mai era un om care avea ceva preţios de pierdut. Acuma pierduse tot. Peste o săptămînă sau două va trebui s-o ia de la-nceput, şi într-o vreme în care chiar şi tinerii se înşirau cu sutele la cozi pentru un post de începător, cu zece şilingi pe săptămînă. Nu era bine aşa. Asta fu expresia care-i veni cea dintîi în minte, şi o repeta fără încetare, cu o teribilă energie : „Nu e bine cum e !” îşi zise cînd coborî din tramvai. „Nu e bine cum e !”• continua să-şi spună mergînd pe Chaucer Road. „Nu e bine cum -e 1”

Era de la sine înţeles, îşi spunea el încruntat, că nu-l aşteptau atît de devreme acasă, la numărul 17 de pe Chaucer Road. Acolo petrecerea părea să fie în toi. Ai.fi putut crede că vreunul dintre ci căpătase o moştenire. Auzi zgomot mare în odaia din faţă şi văzu lumină în sufragerie. Intră aici şi dădu peste George, meşterind la aparatul de radio.

— Cine-i dincolo ? întrebă domnul Smeeth.

— Banda lui Mitty, zise George, cu un surîs crispat. Am venit aici ca să nu-i mai văd. Sînt sătul de ei. Şi-afară de asta, Mitty mi-e dator o liră. E-un om de nimic. îşi ridică ochii, curios, la tatăl său : S-a-ntîmplat ceva, tată ?

— Ţi-ai găsit ceva de lucru, George ?

— Încă nu. Azi credeam c-am pus mîna pe ceva, dar n-a ieşit nimic. Mă duc mîine să văd un tip, la un garaj mare, sus, la Stamford Hill. De ce mă-ntrebi ? S-a-ntîmplat ceva ?

— Da. Probabil că peste-o săptămînă, două rămîn fără slujbă, şi-ţi dai seama ce-nseamnă asta.

Pentru George nu însemna aceeaşi tragedie ca pentru tatăl său, nu numai pentru că George era mult mai tînăr, ci şi pentru că întreaga sa concepţie de viaţă era cu totul alta, căci el trăia într-o lume mai nouă, în care slujbele, cum le găseai, aşa le pierdeai, şi nimeni nu-şi dădea osteneala să-şi cheltuiască ani de zile ca să-şi consolideze o situaţie. Nu era mai puţin adevărat, însă, că tînărul avea suficientă imaginaţie ca să înţeleagă ce însemna asta pentru tatăl său.

— Îmi pare rău, tată, zău îmi pare rău. Ghinion idiot, nu-i aşa ? Cum s-a-ntîmplat ? Nu se poate să te fi dat afară ! S-a dus firma dracului ?

— Da. Caută şi-ţi găseşte ceva cît de repede poţi, George. îţi dai seama cît o să fim de strîmtoraţi...

— Nu-ţi bate capul pe chestia asta, tată, găsesc eu repede ceva, şi încă ceva ca lumea. Acum, chestia e că Edna nu cîştigă nimic, nici ea, nu-i aşa ? Mai bine ar încerca şi ea altceva, ce zici ?

— Am să mă ocup şi de asta. O să trebuiască s-o luăm, cu toţii, de la capăt, dacă-i vorba, zise domnul Smeeth, întunecat.

Se priviră unul pe altul, aprobîndu-se reciproc, în tăcere, un moment. Puteau auzi zgomotele vesele din odaia cealaltă.

— S-ar părea că se amuză acolo, zise domnul Smeeth, din -ce în ce mai enervat.

George se apropie;

— Tată, dă-le un picior undeva şi dă-i afară. Aş face-o eu dac-aş fi la mine-acasă. I-am spus şi mamei...

— Ai avut şi tu destule de-ndurat zilele astea, nu-i aşa, băiete ?

— Da, am avut. Nu .pot să-i sufăr, toată banda ! De aia am şi trecut dincoace.

Domnul Smeeth dădu din cap.

— Chiar aşa am să şi fac, George. Am nevoie de puţină linişte astă-seară, şi-am să mi-o cuceresc.

Ieşi, cu fiul său după el.

Odaia din faţă arăta întocmai cum arătase cînd familia Mitty fusese pentru prima oară în vizită la ei. Nu erau decît cinci persoane, Mitty cu nevasta şi cu fata, *mrs.* Smeeth şi Edna, dar părea atît de plină, şi atmosfera era atît de grea, încinsă, mirositoare, de parcă oamenii ar fi mîncat şi băut şi fumat acolo de săptămîni de zile. Asta îl mînie şi îl dezgustă foarte mâlt pe domnul Smeeth.

Mrs. Smeeth rămase cu ochii la el, încurcată :

— Alo, tată ! strigă dînsa. Nu m-aşteptam să vii atît de devreme.

— Văd şi eu.

— Nu te-ai dus la concert ?Fred Mitty, stacojiu Ia faţă, era gata să-şi toarne dintr-o sticlă aflată împreună cu alte sticle, pahare şi ceva prăjituri şi biscuiţi pe o mescioară în mijlocul odăii. Tocmai se apleca, dar se îndreptă imediat cînd îl văzu apărînd pe domnul Smeeth.

— Gîndeam că te-ai dus s-asculţi ceva muzică din aia clasică astă-seară, papa ! răcni el. Ţi-ai schimbat gîndul, ai ?

Domnul Smeeth înaintă pînă în mijlocul camerei, respirînd greu. Se uită la Mitty.

— Eu am muncit din greu, spuse el răspicat, şi acum am nevoie de puţină linişte. Aşa că vă spun noapte bună.

— Ce vrei sa spui, tată ? interveni *mrs.* Smeeth.

Dar incorijibilul Fred nu se putu abţine :

— Păi, atunci, noapte bună, papa, hohoti el, dacă te duci să te culci. Nu vreau să te reţin.

Privi în jur, rînjind, solicitînd aplauze, şi le primi de la cele două fete, care chicotiră. Apoi făcu din nou o mişcare să apuce sticla.

— Nu mă duc să mă culc, pentru moment, zise domnul Smeeth, cu glasul tremurînd. Dar dumneata te duci acasă. Asta voiam eu să spun.

— Un moment, tată ! interveni *mrs.* Smeeth, cu tonul ridicat de indignare. Ce fel de a vorbi e ăsta ? !

— Tocmai ce voiam să spun şi eu, exclamă *mrs.* Mitty, sărind în picioare.

— „Cu eît e, bîlciul mai mare...” începu să cînte Fred, pe cînd mîna i sc încleştase pe gîtul sticlei de *whisky,* „cu-atît e mai frumos...

Fitilul arsese rapid, şi-acum seînteia călătoare ajunsese la exploziv. Domnul Smeeth izbucni :

— Ieşi afară ! răcni el la Mitty. Ieşi afară de-aici ! Hai! Afară !

— Aşa le trebuie ! strigă George din uşă.

Dar strigătul acesta nu era de-ajuns pentru o asemenea explozie de mînie. O clipă mai tîrziu, domnul Smeeth răstur- nase măsuţa şi aruncase sticlele de *whisky* şi de vin, şi prăjiturile, şi biscuiţii, şi portocalele, şi paharele murdare prin toată camera. Totul era un haos de răcnete, cu Fred Mitty urlind, cele două neveste ţipînd şi Dot prăpădindu-se de rîs. Edna izbucnise în lacrimi, şi George se precipitase şi el la atac,, iar domnul Smeeth, în mijloc, răcnea şi strivea în picioare ce nimerea. Toţi săriră în sus, şi în busculada care se produse, domnul Smeeth îşi pierdu ochelarii, or, în harababura de acolo nu era nici o nădejde să-i găsească. Nu se mai auzea nimic în vacarmul acela, iar domnul Smeeth, lipsit de ochelari, nici nu mai vedea nimic. Nevastă-sa părea să-i scuture braţul şi să strige la el; *mrs.* Mitty părea să se fi repezit la Fred, să-l împiedice de la alte violenţe ; iar George părea acum că se amestecă în tot ce se petrecea. Dar nu trecu nici un minut, şi domnul Smeeth rămase singur în odaie, iar toţi ceilalţi, afară în stradă, păreau să strige cît îi ţinea gura. Simţind

că nu se mai poate ţine bine pe picioare, făcu doi paşi să se apropie de un scaun şi călcă pe sticlă. Ochelarii lui mari erau încă undeva pe jos, pe duşumea, şi cu siguranţă că cineva călcase pe ei. Se lăsă să cadă pe scaun şi, năucit, îndepărtă de pe talpa piciorului stîng o substanţă ciudată şi păstoasă, ceva ce fusese o felie generoasă de prăjitură. Apoi se tăie la mînă cu un ciob de pahar, îi era greaţă ; aproape să-i vină rău, acolo, pe loc. Cîteva minute, zarva vocilor de-afară nu se linişti de loc, dar el rămase unde se afla. N-aveau decît să se certe între ei cît pofteau,, să spună şi să facă ce voiau, nu-i păsa.

Uşa rămăsese deschisă, şi auzi familia Mitty plecînd, apoi pe George spunînd ceva doamnei Smeeth şi Ednei. Toţi trei intrară în sufragerie închizînd uşa după ei, dar zgomotul vocilor lor, ridicate într-o discuţie aprinsă, ajungea pînă la el în fotoliu." Pipăi puţin în jurul său, cu mîna la care nu se tăiase, dar tot ce putu să găsească fură doi biscuiţi, şi începu să-i mestece maşinal, aşa cum de altfel sînt mestecaţi aproape întotdeauna biscuiţii. Vocile se mai domoliseră acum şi lăsau a înţelege că cei trei nu mai strigau unul la altul, "ci vorbeau ca oamenii. Mai trecură alte cîteva minute, şi o auzi pe Edna ducîndu-se să se culce. Apoi, după o scurtă pauză, 111 timpul căreia ascultă cu încordare, tremurînd la fiecare zgomot, nevastă-sa intră în odaie. Nu năvăli, cum se aşteptase el c-o să facă, intră liniştită şi închise uşa în urma ei. Dar asta nu însemna încă necesarmente că nu se va produce o furtună, aşa că el se pregăti să o înfrunte.

Nu se produse însă nici o furtună. Prima furie a doamnei Smeeth trecuse, cu toate că mai era încă foarte agitată.

— De n-ar fi fost George, eram să-ţi spun eu cîteva, Her- bert, pe care nu le-ai fi uitat o viaţă-ntreagă. Dar el mi-a spus <ială eşti foarte supărat cu slujba.

— Sînt, zise domnul Smeeth, foarte încet.

— Zice c-ai să-ţi pierzi slujba. E-adevărat ?

— E-adevărat, Edie. S-a isprăvit cu „Twigg &

Dersingham”. Peste o săptămînă sau două,o să fiu fără post.

— Eşti sigur de data asta... vreau să spun, nu-i iar ona din alarmele tale false ?

— Aş fi vrut să fie. Nu, de data asta nu-i nici o aiarmă falsă.

— Totuşi, începu *mrs.* Smeeth repede, tremurînd, nu-i un motiv să te porţi aşa cum te-ai purtat. Pe cuvîntul meu, dacă cineva mi-ar fi spus că tu ai fi în stare să faci un asemenea lucru — tu dintre toţi oamenii — pe cuvîntul meu, le-ar fi auzit lor urechile cîteva ! Să te-apuci să spargi toate ! Uită-te la odaia asta ! Uită-te la tine *!* Cred că erai zăpăcit de tot, că nu-ţi dădeai seama ce faci. Ascultă, tată, eşti sigur, absolut sigur de ce spui cu slujba? Nu cumva... nu cumva încerci să. mă sperii din nou ?

— Nu, firește că nu.

— Nu-mi vine să cred. Spune-mi, ce s-a-ntîmplat ?

El încercă să-i spună ce s-a-ntîmplat, şi în cele din urmă reuși să o convingă că vorbea cît se poate de serios.

— Şi dacă îţi închipui că am să găsesc un alt post tot atît de bun ca ăsta, sau măcar un post pe care să merite să-l iau, acuma, repede, te-nşeli, Edie. Ştiu eu cum e cu slujbele astea de birou. Şi-o să trebuiască să fie o slujbă de birou, pentru că numai asta am făcut toată viaţa mea. Am aproape cincizeci de ani, şi lucrul se vede. Pot chiar să spun c-arăt mai bătrîn decît sînt...

— Dar n-arăţi mai bătrîn !

— Asta-i părerea ta, dar nu tu ai să fii cel care mă angajează. Ştiu eu cum stau lucrurile.

Şi îi reveni în minte, deodată, sfîşietor, imaginea scenei aceleia mărunte de-afară, din faţa intrării biroului, acum cîteva luni de zile, cînd spusese unui bărbat îngrijorat, ultimul dintre solicitanţi : „Îţi doresc succes !” şi i se răspunsese cu o umbră dc surîs.

— Noi sîntem patru. George e fără lucru, deşi poate va găsi curînd. în fond, e băiat bun. Pe urmă-i Edna. Nici ea nu cîştigă nimic.

— Săptămînă viitoare o să cîştige şi ea. Am să am eu grijă.

— S-ar putea să cîştige, dar s-ar putea să nu. Şi peste o săptămînă sau două eu voi fi în rîndul şomerilor. N-avcm pu. deoparte, mari şi late, decît patruzeci de lire, asta-i tot, patruzeci de lire, mari şi late. Afară doar dacă vrei să pul la noco- tcală şi mobila asta.

— Pot şi eu să muncesc ! exclamă aprinsă *mrs.* Smeeth. Să nu-ţi închipui că eu am să fiu aceea care să stau degeaba. Găsesc eu ceva ! Am să mă duc femeie cu ziua.

— Dar n-am nevoie să te duci tu femeie cu ziua, îi spuse domnul Smeeth, aproape ţipînd. Nu m-am însurat cu tine şi n-am muncit atîta vreme, fără să-mi cruţ un minut, dacă se putea, şi n-am economisit şi n-am făcut atîtea planuri cum să alcătuim căminul ăsta pentru ca tu să te duci să munceşti cu ziua. Of, doamne, nu era de-ajuns ! Cînd mă gîndesc cît am muncit şi m-am chibzuit şi Ia cîte am renunţat ca să ne putem face o situaţie mai cumsecade !...

Glasul îi coborî.

— O să ne descurcăm noi !

Şi, rostind cuvintele astea, *mrs.* Smeeth, tovarăşul de viaţă voios şi încrezător, izbucni deodată, pe negîndite, în lacrimi.

— Să ne descurcăm ? O să trebuiască să ne descurcăm, începu domnul Smeeth, întunecat. Apoi tonul i se schimbă : Edie, ascultă. Lasă, lasă... Nu mai plînge... îmi pare rău că mi-am pierdut firea...

— A fost vina mea, spuse ea printre lacrimi. Da, aşa-i. Aşa-mi trebuie. îmi dau seama c-am cheltuit prea multe parale. Da, prea mult am cheltuit.

— Oh, lasă, nu-i nimic. N-aveai de unde să ştii că firma o să se prăbuşească în felul ăsta. Nici eu n-am ştiut. Niciodată n-am fost mai surprins, în viaţa mea... Ascultă, Edie, lasă, nu mai plînge...

Stătea acum lîngă ea.

— Of, doamne, suspina femeia, cîteva minute mai tîrziu, încercînd să-şi şteargă lacrimile. Plîngea şi rîdea deodată : Of, doamne-doamne, doamne-doamne !...

El o privi cu solemnitate.

— Oh, doamne, doamne, dac-ai şti cum arăţi, tată... Nu ştiu care arătaţi mai rău, tu sau odaia asta. De cînd sînt n-am văzut aşa ceva, deşi cred că şi eu trebuie s-arăt destul de prost, dumnezeu mai ştie !

— Mi-au căzut ochelarii, asta-i tot, la mine, rosti domnul Smeeth, nu fără oarecare demnitate.

— Văd, tată, văd, îi răspunse ea, uscîndu-şi faţa. Stai puţin, să-i caut. Tu aşază-te acolo. Dar ia seama, dacă-s sparţi, să nu dai vina pe mine. Nu eu am început cu aruncatul şi trîntitul, nu-i aşa ? Uite-i.

— S-au spart ?— Da. A avut cineva grijă să calce pe ei. Trebuie să-i porţi pe ăi vechi o zi sau două, asta-i tot. Mă duc să ţi-i aduc de sus, şi pe urmă să-mi ajuţi să mai strîng din harababura asta de-aici.

— *AU right,* Edie ! Şi, ezitînd : Mai e ceva de mîncare în casă ? Mi s-a făcut foame.

— N-ai mîncat nimic ? N-ai mîncat absolut nimic astă-seară ? Ah, ce prostuţ de bărbat, de ce n-ai spus ? Mă duc să-ţi aduc ceva. Atunci, du-te tu şi-ţi ia ochelarii, ştii unde sînt, în sertarul de sus. Dacă nu-i vezi, îi găseşti pe pipăite. Da, în sertarul de sus. Pînă-i găseşti tu, eu mă duc să-ţi aduc ceva de mîncare. Of, doamne, ce viaţă ! Şi, totuşi, asta este, alta nu-i! Trebuie să ne descurcăm cum om putea.

Ieşi în grabă, şi domnul Smeeth o urmă. Era foarte miop şi, fără ochelari, rămînea aproape neputincios. După ce urcă îm- piedicîndu-se pînă în dormitor, pierdu oarecare timp bîjbîind după vechea pereche de ochelari. Enervat de ceaţa în care era învăluit totul, îşi spuse c-ar fi trebuit să-şi pună ochelarii înainte de a fi început să caute. Apoi îşi dădu seama de ironia ideii lui, şi cîteva clipe fu amuzat de ea, cîteva clipe în care încercă, pentru prima oară, după multă vreme, un ciudat sentiment de totală detaşare faţă de lucruri, iar cînd îşi găsi ochelarii vechi şi şi-i puse pe nas, i se păru, un scurt interval, că priveşte o altă lume, mai mică, o lume care-i putea juca lui Herbert Norman Smeeth tot felul de feste, dar care niciodată nu va putea să-l prindă, să-i înghită şi să-l digere în întregime. După aceea, noul zeflemist coborî să mănînce.

EPILOG

Domnul Golspie, tot cotrobăind prin cabină, nu şi-ar fi putut da seama că vaporul pornise dacă n-ar fi văzut deodată un coş albastru trecînd prin faţa babordului. Nu simţea nici o trepidaţie, dar e-adevărat că vaporul nu se deplasa sub acţiunea maşinilor, ci era scos din docuri de remorchere. Domnul Golspie îşi vîrî capul în cabina alăturată, în care fiică-sa se mai agita încă aranjîndu-şi lucrurile.

— Am pornit, zise el, zîmbindu-i.

Lena nu manifestă nici un semn de emoţie. Ai fi putut crede că toată viaţa navigase spre Rio de la Plata.

— Vii sus ? o întrebă.

— Nu încă. Am pornit cu-adevărat ? Nu se simte nici o agitaţie.

— Nici nu e. Dacă voiai agitaţie, ar fi trebuit să mergem cu un pachebot, acolo ai fi avut agitaţie destulă — sărutări, şi plînsete, şi veselie, şi dumnezeu mai ştie ce... Vasele aste- lalte sînt liniştite.

— Să ştii, atunci, că-mi pare rău. Am să ies afară cînd o să fie ceva de văzut, după ce termin cu aranjatul

lucrurilor. Sînt sătulă să mă tot zgîiesc la docurile astea ! Cînd e. ceva de văzut, spune-mi.

Domnul Golspie dădu din cap, îi zîmbi din nou şi ieşi, urcă sus, pe puntea principală, unde mai erau şi alţi cîţiva pasageri. Vasul luase, cu totul, numai doisprezece pasageri, pentru că, în primul rînd era cargobot. Unul dintre tovarăşii de călătorie care îi atrăsese domnului Golspie atenţia dădu din cap şi apoi veni mai aproape. Mai schimbaseră, înainte, cîteva cuvinte, şi recunoscuseră, fiecare, că erau firi înrudite. Ştiau de pe acum că, în clipa cînd *steward-ul* va avea libertatea să distribuie băuturi, vor bea ceva împreună, primele păhărele dintr-o serie lungă, foarte-foarte lungă. Acest bărbat, Sugden, era un tip mai mult înalt/cu o faţă lungă şi osoasă, cu buza superioară mare şi cu mustaţa rasă, un om de fel de prin Lancashire, care voiaja pentru o firmă de produse chimice. Avea o voce din acelea dure, plate, de Lancashire, care dau fiecărei afirmaţii o pecete de lugubru şi de dezamăgire.

— Am pornit, rosti vocea către domnul Golspie.

— Am pornit, răspunse domnul Golspie.

Stăteau alături, doi bărbaţi voinici, între două vîrste, şi priveau lungul, şir de catarge şi coşuri din docul Royal Albert, care aluneca pe lîngă ei. Mai erau încă în Londra, şi nu se aflau departe de autobuze şi tramvaie, de cofetării şi cîrciumi, şi, cu toate astea, Londra părea să fi dispărut de multă vreme. Aici era un alt oraş, cu străzi şi pieţe de apă întunecată, un oraş de cheiuri şi magazii, de catarge, şi coşuri, şi macarale, de şlepuri, remorchere şi ceamuri. Oriunde îţi întorceai privirea, numai de ele dădeai, şi de nimic altceva, cu toate că, în depărtare, un văl de fum, atîrnat deasupra multitudinii de coşuri de la Poplar şi de la Bow, îţi arăta că cealaltă Londră, Londra de cărămidă şi piatră de pavaj, continua să existe. Nu era o dimineaţă urîtă pentru această perioadă a anului. Cînd şi cînd, razele soarelui se luptau şi reuşeau să străbată, şi atunci sclipeau pe faţa apei, sau irizau petele mai negre de ulei, cu luciri fantomatice de curcubeu.

— Pe-aici se-aduce toată carnea, pe-aici şi pe la Liverpool. Dacă s-ar bloca locul ăsta o săptămînă, două, foarte multă lume s-ar pomeni fără friptura duminicală. Nu şi eu, însă. Mie dă-mi carne englezească dacă găseşti. Şi cît sînt acasă, chiar insist să mi se dea. Mănînc destulă de-ailaltă cît sînt pe drum.

— Ai mai călătorit pe vapoarele astea, nu ?

— Da. Chiar cu ăsta am mai călătorit. De două ori. Mă cunosc toţi. Intreabă-i.

— Mîncarea-i bună ?

— Mie-mi place, răspunse Sugden. O să-ţi placă şi dumitale. E bună şi e şi destulă. Nu-i complicată, ştii, ca pe pacheboturi, cu bucătari-şefi şi cu mai ştiu eu ce, dar e mîncare destulă şi sănătoasă. Şi mie asta-mi place.

Asta era ce-j plăcea şi domnului Golspie, evident Scoase o cutie cu havane, cei doi bărbaţi îşi aprinseră ctte una, şi, printre şuviţele aromate de fum, priveau, cu ochii pe jumătate închişi şi cu un vag aer protector, docurile care le treceau pe dinainte,

— Portul ăsta al Londrei a fost, oarecum, o revelaţie pentru mine, observă domnul Golspie.

— L-ai vizitat tot ? Formidabil... oh, e formidabil*!* Uite, acolo-s docurile Indiilor Occidentale;, acolo, ceva mai sus, şi pe urmă, pe malul celălalt, Surrey Commercial. N-am mai pomenit aşa ceva ! Ca să le vizitezi, înseamnă o zi de muncă grea. A încercat un tip. odată, să mă ducă să văd, dar m-am lăsat păgubaş. Şi pe urmă sînt docurile. Londra, mai departe, în amonte. Şi, fireşte, Tilbury. Dacă pleci cu unul din pacheboturile de pe liniile regulate, te îmbarci la Tilbury, în aval. Am făcut-o şi eu, o dată sau de două ori, dar îmi convine mai mult cu astea. Cînd sînt pe vapor, îmi place să fie călătoria liniştită. Nu-mi plac hotelurile alea plutitoare, cu muzică, cu dans şi cu bal mascat şi cîte toate. Ce zici ?

— N-am mai fost pe vapoare de-alea mari de nu mai ţin minte cînd, mărturisi domnul Golspie. De fapt, pînă acuma n-arn fost încă în America de Sud. Am fost, pe

vremuri, în Statele Unite, am călătorit şi-n America Centrală, dar în cea de Sud n-am fost. Am însă un prieten vechi acolo — centrala lui e la Montevideo — şi mi-a făcut o propunere interesantă, aşa că mă duc să văd despre ce e vorba.

— Sînt parale multe acolo, foarte multe. Singurul loc unde sînt parale, la ei şi-n Statele Unite. Totuşi, nu mi-ar plăcea să trăiesc acolo. Nu mi-ar conveni.

— Şi unde locuieşti ? De unde eşti ?

— Saint Helen. Acolo-i firma, şi tot acolo locuiesc şi eu. Toată viaţa mea acolo am locuit. Ai fost prin locurile astea ?

— Am trecut o dată, cu trenul, răspunse domnul Golspie. Cam urîţel, nu ?

Domnul Sugden nu păru surprins. Evident că mai auzise asemenea opinii şi înainte.

— Da, e cam urîţel, dacă nu eşti deprins. Dar şi eu sînt cam urîţel. Şi dacă-i vorba de asta, nici dumneata nu eşti chiar o frumuseţe.

Şi hohoti în rîs.

Domnul Golspie rîse şi el, prietenos. Se plimbară pe puntea pe care, în curînd, într-un mantou de blană şi cu un fular roşu în jurul gîtului, îşi făcu. apariţia şi *miss* Lena Golspie, spre încîntarea mai multor pasageri tinerei, şi a ofiţerilor de pe vas, care aşteptaseră clipa asta, după ce speraseră, cu deznădejdea izvorîtă din atîtea dezamăgiri anterioare, că nu va fi doar o apariţie fugitiva, una dintre acele făpturi răpitoare care se urcă la bord pentru o oră sau două, conducînd pe cineva, şi apoi dispar, lăsînd întregul vapor sub un văl de umbră. Se duse spre tatăl ei şi fu prezentată domnului Sugden (acesta se arătă a nu fi impresionabil), apoi se depărtă, să privească cu un interes plin de dispreţ la celelalte vapoare şi să culeagă, cu coada ochilor ei strălucitori, informaţii preliminare interesante despre tovarăşii de călătorie. Peisajul pe care-l avea în faţă — vaporul se oprise din nou, în felul acela incomprehensibil pe care-l au vapoarele de a se opri — i se

părea foarte urît şi anost, şi era de neconceput ca apa asta murdară şi harababura asta infectă să fie începutul unui voiaj în America de Sud, despre care fantezia ei genera cele mai vii şi mai palpitante imagini, adunate mai ales de prin filme. După noaptea aceea oribilă cu băiatul de Ia birou, era cît se poate de fericită să plece din Londra, care părea, în ansamblu, stupidă, şi aproape nu-i venea să creadă că peste vreo două săptămîni va privi tineri sud-americani cu barbete negre şi cu pălăriile lor absurde. O enerva faptul că vaporul se oprea mereu, ca şi cum n-ar fi avut nume mai bun de făcut decît să-şi piardă vremea pe lîngă magaziile astea împuţite şi pe lîngă ceamurile pline cu butoaie, iar cînd vreunul dintre ofiţeri se-nvîrtea pe lîngă ea, arătînd ca şi cum ar vrea să-şi răstoarne în faţa ei sacul cu informaţii, îi arunca o privire trufaşă şi pleca.

Tatăl ei şi noua lui cunoştinţă îşi terminaseră havanele, stînd rezemaţi de copastie, şi deciseră că erau gata pentru masă. în aşteptare, vorbeau alene.

— Te înţeleg, zise domnul Sugden. Nici mie nu-mi place Londra... niciodată nu mi-a plăcut. Am stat, pe timpuri, un an. Nu mi-a plăcut de loc. N-am putut să mă-nţeleg cu londonezii — mă săturasem de vorbitul lor cu nasul pe sus, şi de pantalonii lor vărgaţi, de haină neagră, şi de ghetre albe. Nu mă aranjează, te rog să mă crezi. Şi, pe deasupra, se mai şi cred grozavi (

— Nu-s. Cei mai mulţi nu-s, zise domnul Golspie. Am descoperit-o destul de repede.

— Şi eu la fel, continuă celălalt, cu vocea lui monotonă şi tristă, şi cînd am constatat, şi le-am spus-o în faţă, nu Ie-a convenit. Nu, nu le-a convenit.

Domnul Sugden nu continuă; nu cxplică de ce ar fi trebuit să le convină. Se mulţumi să mai repete de cîteva ori că nu le-a convenit. Dar mai mult căsca decît vorbea..

— N-am stat decît patru-cinci luni, zise domnul Golspie indiferent, dar mi-a fost de-ajuns. Sînt pe jumătate adormiţi ; cei mai mulţi, pe jumătate morţi. N-au elan, n-au vînă-n ei, n-au nimic. Mie-mi place să trăiesc acolo unde

toţi sînt vii, unde e ceva de făcut.

— Unde erai la Londra ?

— Unde ce, unde lucram ? Sediul era într-o străduţă mică şi caraghioasă — nu cred să fi auzit de ea — în City.

— Cunosc destul de bine City.

— M-aş mira să ştii şi străduţa asta. Eu n-auzisem niciodată de ea, nici înainte : Fundătura îngerilor.

— Fundătura îngerilor ? Nu, n-am auzit niciodată de ea. Ai dreptate. Ei, trebuie să recunosc că-s gata pentru masă. Cred c-am să dau o fugă pînă jos, să mă spăl pe mîini. Ei, ei, ei, ei... făcu el într-un fel de cîntec, mai mult ca să-şi suprime un căscat. Şi ai întîlnit ceva îngeri ?

— LInde ? în fundătură ? N-aş putea spune că da.

— Nici măcar în devenire, ai ?

— Nu, cît am fost eu acolo. Am întîlnit pe cineva care era cît pe-aci să devină, dar nu de tot. Nu, nu erau decît oameni, şi nici măcar omenie nu prea aveau în ei. Mi-a părut rău de sărmanii nenorociţi... de unii dintre ei.

— Singurul lucru de care-ml pare rău în momentul de faţă e burta mea, zise domnul Sugden, cu solemnă hotărîre. “Mpă după un biftec bine fript, cu ceva cartofi prăjiţi. Uite, pleacă ăi de la vamă. Ar trebui să pornim curînd. Şi, pe cuvîntul meu, ar fi timpul să se gîndească puţin şi la dejunul nostru. Vezi cît e ceasul ! Hai să coborîm !

— Ascultă... Da, aşa-i, zise domnul Golspie. Hai ! Oh, să mă duc să-mi iau fata.

Cînd se întoarseră, după dejun, constatară că lăsaseră docurile în urma lor şi acum se aflau în mijlocul fluviului. Plutea o prospeţime răcoroasă în aer şi se simţea apropierea mării. De o parte defilau ultimele case din Woolwich, cu ceţoasa Shooters Hill în fund, iar de cealaltă parte erau cheiuri vechi şi uzina de gaz.

— Hai să mai aruncăm o ultimă privire Londrei, zise domnul Golspie fiicei sale, pe cînd se plimbau pe punte. Uite-o, o vezi ?

— Nu-i nimic de văzut, zise Lena, privind înapoi la apa scînteietoare şi la ceaţa şi umbrele din depărtări. Nu

merită nici măcar să te uiţi la ea.

— S-a spulberat totul în fum, ai ? Vreau să spun, Londra propriu-zisă. De fapt, încă n-am ieşit din Londra, nu-i aşa ?

— N-am ieşit încă de tot, răspunse domnul Sugden, dar am văzut tot ce era de văzut. Cred că am să mă duc jos să trag un pui de somn.

Un convoi de şlepuri trecu pe lîngă ei, mişcîndu-se alene către inima oraşului. Un pescăruş pică din cer, făcu o roată, sclipi, dispăru, şi cu el pieri şi puţinul soare care mai rămăsese. Sclipirile de pe faţa fluviului se stinseră; se iscă un vînt rece; malurile, căsuţele răsfirate, peticuţele de grădină se îndepărtau, şi chiar şi vălul de fum al Londrei aluneca depăr- tîndu-se de ei, subţiindu-se în cenuşiul cerului.

— Ei, soarele a intrat în nori, zise domnul Golspie. Am să intru şi eu.

Undeva un vapor şuieră de două ori, lugubru. Mai aruncă o ultimă privire, şi-apoi se întoarse cu spatele.

— Ei, asta a fost.

CUPRINS

Cuvlnt înainte . *9*

Prolog . , • • * •

Capitolul I

lată-i că * t sosesc » * •

Capitolul II

Domnul linişte Smeeth se şte

Capitolul III

Dersingha a Î . mii la ei casă • *

Capitolul IV

Turgis o . S vede 1 a»

Capitolul V

Miss m Matfield se ră l

Capitolul VI

Domnului Smeeth i se măreşte leafa î _i Capitolul VII

Turgis şi Şeheraz nopţile adei *

Capitolul

VIU
Revelionul domnişoarei ! Matfield : t
Capitolul IX
Domnul este i Smeeth îngrijorat * *t*
Capitolul X
Ultima Şeheraz i noapte a adei * s *
Capitolul XI
Se-ntorc i * i i î i acasă < 1
Epilog . *t'* ! 1 1 • 1 • *i i* •

1 Expresie englezească ; în regulă f

1 *Christofer Wren* (1631—1732), matematician, astronom şi arhitect englez.

3 — Fundătura îngerilor

1 Erou dc romane poliţiste.

4 Numele sub care era desemnată China sub dinastia mongolă.

1 Sectă religioasă în ţările anglo-saxone, ai cărei membri nu se conformează sistemului ecleziastic oficial.